A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának jegyzőkönyve

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT X. KONGRESSZUSÁNAK JEGYZŐKÖNYVE

A Magyar Szocialista Munkáspárt

X.

kongresszusának jegyzőkönyve

1970. november 23–28

Kossuth Könyvkiadó · 1971

A *Magyar Szocialista Munkáspárt 1970. november 23-tól 28-ig tartotta X. kongresszusát. A kongresszuson 685 szavazati jogú küldött, továbbá 380 tanácskozási joggal meghívott elvtárs vett részt. A meghívottak között voltak a kormány tagjai, a miniszterek első helyettesei, az országos főhatóságok vezetői, a társadalmi és tömegszervezetek vezetői, a Magyar Népköztársaságnak a szocialista, illetve az európai országokban akkreditált nagykövetei, továbbá a munkásmozgalom több veterán harcosa, tudományos és művészeti életünk képviselői – közöttük pártonkívüliek is. Meghívták a tanácskozásra a központi sajtó, illetve a megyei lapok felelős szerkesztőit is.*

Pártunk X. kongresszusát figyelemmel kísérte az egész nemzetközi munkásmozgalom s a világ közvéleménye. Kongresszusunk jelentőségét emelte a szocialista országok s az európai tőkésországok testvérpártjai küldöttségeinek jelenléte. A kongresszust táviratban és levélben 33 testvérpárt üdvözölte.

A X. kongresszus tiszteletére országszerte hatalmas méretű munkaverseny bontakozott ki, amelyben szocialista brigádok, ipari, mezőgazdasági és más üzemek dolgozói, KISZ-szervezetek vettek részt. Sok üzem és termelőszövetkezet dolgozói újabb felajánlásokat is tettek, jelentve a kongresszusnak, hogy tovább folytatják a kongresszusi munkaversenyt. A kongresszusnak több mint ezer kollektíva számolt be munkasikereiről és fejezte ki táviratban és levélben egyetértését a párt irányvonalával.

A kongresszus napirendjének vitájában 56 küldött vett részt. Felszólalt továbbá valamennyi jelen volt testvérpárt küldöttségének vezetője.

A kongresszus egyhangúlag elfogadta a Központi Bizottság beszámolóját, a módosított szervezeti szabályzatot, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, a Man-

dátumvizsgáló Bizottság jelentését, a felszólalásokra adott választ, valamint a kongresszus határozatát, majd megválasztotta a párt új vezető szerveit.

*

A jegyzőkönyv a következőket tartalmazza: a Központi Bizottság beszámolóját, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, a Politikai Bizottság tagjainak és a Központi Bizottság titkárainak hozzászólásait, a vitazáró választ, a kongresszus határozatát, a párt új vezető szerveinek megválasztásáról szóló jelentést és a zárszót teljes terjedelemben, a Központi Bizottság előzetes jelentését a X. kongresszus küldötteinek, a testvérpártok küldötteinek és a hazai küldötteknek a hozzászólását némileg rövidített terjedelemben. A Függelékben közöljük a szervezeti szabályzatot és a kongresszus küldötteinek, továbbá a testvérpártok küldöttségei vezetőinek névsorát.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának előzetes jelentése a X. kongresszus küldötteinek

(Rövidített szöveg)

Tisztelt küldött elvtársak!

A Központi Bizottság a párt X. kongresszusának előkészítéséről döntve úgy határozott, hogy a kongresszus küldöttei számára előzetes jelentést készít a IX. kongresszus határozatainak végrehajtásáról, az ország elmúlt négy évben bekövetkezett fejlődésének tényeiről.

A Központi Bizottság az alábbiakban a X. kongresszus küldötteinek tisztelettel rendelkezésére bocsátja előzetes jelentését.

A Központi Bizottság az előzetes jelentésében nem törekszik részletes elemzésekre, politikai következtetések levonására. A jelentés rendeltetése az, hogy adatokat szolgáltasson a pártmunka, s a társadalom életének főbb területeiről olyan mértékben és módon, amilyenre a kongresszuson előterjesztendő beszámoló kerete nem ad lehetőséget.

Az előzetes jelentés általában, és ahol lehetséges, a statisztikai összehasonlításoknál is, a beszámolási időszakot fogja át, a teljesség igénye nélkül. A Központi Bizottság bízik abban, hogy a jelentés megfelel rendeltetésének és a kongresszus küldötteinek segít a párt négyéves munkájának pontosabb áttekintésében.

Az MSZMP Központi Bizottsága

I. A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TEVÉKENYSÉGE; ÜLÉSEI

A Központi Bizottság a IX. kongresszustól kapott felhatalmazás alapján, a kongresszus határozatainak végrehajtása érdekében és a szervezeti szabályzat előírásainak megfelelően tevékenykedett. A Központi Bizottság a IX. kongresszus óta 19 ülést tartott. Az üléseken az alábbi napirendeket tárgyalta és határozatokat hozta:

1966. DECEMBER 3.

A Központi Bizottság első ülésén megválasztotta a Politikai Bizottság tagjait, póttagjait, a Központi Bizottság titkárait, a Központi Bizottság mellett működő bizottságok vezetőit és tagjait. Kinevezte a párt központi lapjának és folyóiratainak vezetőit, a Központi Bizottság osztályvezetőit.

1967. FEBRUÁR 15.

1. *Javaslat az 1967. évi nemzetközi feladatokra*

A Központi Bizottság megerősítette: szükségesnek tartja a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának összehívását, s azt, hogy a tanácskozás előkészítésében az MSZMP is vegyen részt.

Határozatot fogadott el a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának megünnepléséről, valamint a párt-, az állami és a társadalmi szervek ezzel kapcsolatos feladatairól.

A Központi Bizottság megbízta a Politikai Bizottságot, hogy küldjön ki bizottságot a Központi Bizottság munkamódszerével foglalkozó előterjesztés kidolgozására.

2. *Tájékoztató az országgyűlési és a tanácsválasztások előkészületeiről és menetéről*

A Központi Bizottság megállapította, hogy az országgyűlési képviselő- és a tanácstag-választások előkészületei rendben, szervezetten folynak, a pártszervek megfelelően végzik a választásokkal kapcsolatos politikai, agitációs és szervezési feladatokat.

3. *Irányelvek a termelőszövetkezeti kongresszuson részt vevő kommunisták számára*

A Központi Bizottság irányelveket fogadott el a termelőszövetkezeti mozgalom továbbfejlesztésének feladatairól, a földtulajdon és a földhasználat egységének fokozatos rendezéséről, a szövetkezeti földtulajdon kialakításáról.

Az irányelvekben többek között meghatározta a termelőszövetkezetek szocialista közösségi jellegének erősítését, a szocialista demokrácia elveinek érvényesítését, a termelőszövetkezetek önálló vállalatszerű gazdálkodásának fejlesztését.

Határozatában rendelkezett arról, hogy létre kell hozni a szövetkezetek új jogvédelmét és érdekképviseletét ellátó társadalmi szerveket.

1967. ÁPRILIS 12.

1. *Tájékoztató nemzetközi kérdésekről*

A Központi Bizottság tájékoztatást kapott a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről, ezen belül a vietnami helyzetről, a Kínai Kommunista Párt politikai vonalának és tevékenységének alakulásáról, és az ezzel kapcsolatos kérdésekről.

2. *Tájékoztató az országgyűlési és tanácsválasztásokról*

A Központi Bizottság megtárgyalta az 1967. március 19-én lezajlott választások tapasztalatait. Megállapította, hogy a KB 1966. október 13-i határozatában foglalt célkitűzések – a választások kiírására s az új választójogi törvény kidolgozására vonatkozóan – megvalósultak. Az előkészítés megfelelő szervezettséggel, a pártszervek irányításával történt, az új választójogi törvény bevált. A Központi Bizottság felhívta a Politikai Bizottság figyelmét a tapasztalatok további elemzésére és megfelelő javaslatok kidolgozására.

1967. JÚNIUS 23.

1. *Tájékoztató időszerű külpolitikai kérdésekről*

A Központi Bizottság tájékoztatást kapott a vietnami helyzetről, a közel-keleti fejleményekről, s a tájékoztatót elfogadva, kifejezte szolidaritását a vietnami nép és az arab népek hősi harcával.

A Központi Bizottság értékelte a magyar–amerikai kapcsolatokat, és tájékozódott a görögországi fasiszta katonai puccsról.

2. *Jelentés a gazdasági mechanizmus reformjának előkészítéséről és az átmenettel kapcsolatos feladatok kidolgozásáról*

A Központi Bizottság elemezve a gazdasági mechanizmus reformjának előkészítését, elhatározta, hogy növelni kell a reform előkészítésének intenzitását.

Szükségesnek tartotta a mezőgazdasági felvásárlási árak színvonalának 8%-kal történő emelését; olyan új munkatörvénykönyv megalkotását, amely lehetővé teszi és megkönnyíti a munkaügyi elvek jobb helyi alkalmazását; állást foglalt a munkaidő-csökkentés megkezdése mellett az iparban.

Felhívta a figyelmet arra, hogy szélesíteni kell a párt gazdaságpolitikájának és a gazdasági reformnak a közvetlen propagandáját a tömegek között.

1967. NOVEMBER 23–24.

1. *Tájékoztató külpolitikai kérdésekről*

A Központi Bizottság méltatta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának jelentőségét; ismételten állást foglalt a vietnami nép harca mellett; üdvözölte a moszkvai és a budapesti tanácskozásokon részt vett hét szocialista országnak a közel-keleti konfliktus rendezése érdekében kifejtett közös erőfeszítéseit.

2. *Tájékoztató időszerű belpolitikai kérdésekről*

A Központi Bizottság tájékoztatást kapott a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának eseményeiről.

Foglalkozott az ideológiai és a kulturális élet egyes kérdéseivel, a kádermunka néhány tapasztalatával, valamint a tagkönyvcsere előkészítésével.

Tájékozódott a szakszervezeti kongresszusok munkájáról, a tsz-szövetségek létrehozásáról, az egyetemi felvételi vizsgákról, a magyar fiataloknak az NDK üzemeiben való foglalkoztatásáról.

3. *A soron következő gazdaságpolitikai feladatok*

A Központi Bizottság megtárgyalta a gazdasági mechanizmus reformjáról szóló jelentést, és elhatározta, hogy a kormányzati munkában biztosítani kell a harmadik ötéves terv és a gazdasági mechanizmus reformjának egyidejű megvalósítását. A pártszervek számára feladatul jelölte meg, hogy segítsék elő a társadalmi érdekek érvényre juttatását, és ennek keretében törekedjenek a helyi érdekek megvalósítására is.

Megtárgyalta és elfogadta az 1968. évi népgazdasági terv irányelveit. Megállapította, hogy a terv összhangban van a harmadik ötéves terv célkitűzéseivel és a gazdasági mechanizmus reformjával.

Értékelte az 1968. évi fogyasztói árreformról szóló előterjesztést. A Központi Bizottság egyetértett azzal, hogy a vállalati bérek és kifizetések, valamint a fogyasztói árszínvonal várható alakulásának hatására a lakosság által vásárolt fogyasztási cikkek és szolgáltatások árszínvonala 1–2%-kal emelkedhet a reáljövedelem 3–4%-os emelkedése mellett.

Megtárgyalta és elfogadta a gazdasági intézkedésekkel kapcsolatos szervezési, agitációs és propagandafeladatokat, ennek keretében meghatározta a párt-, állami és társadalmi szervek tennivalóit.

1968. FEBRUÁR 8–10.

1. *Külpolitikai tájékoztató és jelentés a kommunista és munkáspártok budapesti konzultatív tanácskozásának előkészítéséről*

A Központi Bizottság elemezte a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit, a kommunista és munkáspártok konzultatív tanácskozásának szükségességét és fontosságát.

Áttekintette a nemzetközi helyzet időszerű fejleményeit, köztük a vietnami, a koreai, a kínai és a csehszlovákiai helyzet kérdéseit.

2. *Tájékoztató az 1968-as terv és a gazdasági reform indulásáról*

A Központi Bizottság megállapította, hogy az új gazdasági mechanizmusra való áttérés zavartalanul, nagyobb zökkenőktől mentesen ment végbe. A helyzet elemzése alapján nincs szükség a gazdasági szabályzórendszer alapvető eszközeinek módosítására. Szükségesnek tartott intézkedéseket kidolgozni a reform előtt keletkezett gazdasági problémák (beruházási feszültségek, a tőkés export fokozottabb ösztönzése) felszámolására.

3. *Jelentés a honvédelem helyzetéről*

A Központi Bizottság felmérte és elemezte honvédelmünk helyzetét, ezen belül a Magyar Néphadsereg és a fegyveres erők fejlesztésének, a népgazdaság honvédelmi felkészítésének kérdéseit s a lakosság honvédelmi felkészítésének eredményeit. Jóváhagyta a kidolgozott honvédelmi célkitűzéseket és hosszabb távon meghatározta a honvédelem erősítésének további irányát és feladatait.

4. *Javaslat a Központi Bizottság munkamódszerének továbbfejlesztésére*

A Központi Bizottság munkamódszerének továbbfejlesztésével kapcsolatos javaslatot elfogadta, és megbízta a kiküldött bizottságot, hogy a határozattervezet szövegét, az ülésen elhangzott észrevételek figyelembevételével, pontosítsa és azt terjessze jóváhagyás céljából a KB legközelebbi ülése elé.

1968. MÁRCIUS 21.

1. *Jelentés a kommunista és munkáspártok konzultatív tanácskozásáról*

A Központi Bizottság jóváhagyólag tudomásul vette a kommunista és munkáspártok budapesti konzultatív tanácskozásáról szóló jelentést.

2. *Jelentés a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének szófiai üléséről*

A Központi Bizottság megtárgyalta és jóváhagyta a Politikai Tanácskozó Testület üléséről, a Varsói Szerződés katonai szervezetének módosításáról és az atomsorompó-egyezmény megkötéséről szóló előterjesztést.

3. *Határozattervezet a KB munkamódszeréről*

A Központi Bizottság megállapította, hogy a párt vezetésében érvényesül a kollektív vezetés lenini elve, a két kongresszus között a KB dönt a legfontosabb társadalmi, politikai, ideológiai, szervezeti és a hatáskörébe tartozó személyi kérdésekben.

Ugyanakkor megállapította, hogy a KB irányító szerepét a napirendi témák jobb megválasztásával és előkészítésével kell fokozni. A jövőben gyakrabban kell napirendre tűzni a párt életével, a társadalompolitikai, az ideológiai, a kultúra és a tudomány irányításával összefüggő kérdéseket. Hatékonyabbá kell tenni a KB-tagok tájékoztatását, bővíteni információs lehetőségeiket, fejleszteni a politikai életben betöltött szerepüket, segíteni munkájuk hatékonyságát, személyes megbecsülésüket.

Megbízta a pártépítési munkaközösséget, foglalkozzék a pártszervezetek munkamódszerének, a pártdemokrácia helyzetének és továbbfejlesztésének kérdéseivel, és terjessze jelentését a Központi Bizottság elé.

4. *Tájékoztató jelentés a tagjelöltség megszüntetéséről, a tagfelvétel és a tagkönyvcsere tapasztalatairól*

A Központi Bizottság megállapította, hogy a pártbizottságok és a pártszervezetek a tagjelöltek ügyének rendezésénél, a tagfelvételeknél, valamint a tagkönyvcsere alkalmával elismerésre méltó munkát végeztek. Megbízta a Központi Bizottság szerveit és a pártszervezeteket, hogy a tagfelvétel és a tagkönyvcsere tapasztalatait hasznosítsák, a pártépítő munkát az eddigi irányelvek alapján folytassák.

1968. JÚNIUS 19–20.

1. *Tájékoztató időszerű külpolitikai kérdésekről*

A Központi Bizottság értékelte a délkelet-ázsiai helyzetet, a párizsi tárgyalásokat, foglalkozott a nyugati világban egyre erősödő tömegmozgalmakkal.

Meghallgatta a szocialista országok párt- és állami vezetőinek drezdai és moszkvai találkozóival kapcsolatos tájékoztatót, és jóváhagyólag tudomásul vette a Központi Bizottság képviselőinek állásfoglalásait.

Megtárgyalta a Lengyel Népköztársasággal, valamint a Csehszlovák Szocialista Köztársasággal aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés megkötéséről benyújtott jelentést.

2. *A lakásépítés fejlesztésével és a lakásellátással kapcsolatos kérdések*

A Központi Bizottság egyetértett a lakáskérdés komplex vizsgálatával. Szükségesnek tartotta annak kiterjesztését a lakásépítés meggyorsítására, a vállalati lakásépítés módjaira, valamint társadalmi és politikai hatásának pontosabb elemzésére. Egyetértett a lakbérrendezés szükségességével, valamint a telekgazdálkodás reformjával összefüggő állami intézkedések 1969. évben történő életbe léptetésével.

3. *Határozat a jubileumi ünnepségekről*

A Központi Bizottság úgy döntött, hogy történelmi jelentőségükhöz méltóan kell megemlékezni a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának, az 1918-as polgári demokratikus forradalomnak, az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójáról.

Üdvözölte a SZOT és a KISZ KB felhívása nyomán kibontakozó munkaversenyt, amelyet a KMP megalakulásának 50. évfordulója tiszteletére kezdeményeztek a dolgozók, s állást foglalt a munkaverseny céljait illetően.

1968. AUGUSZTUS 7.

Időszerű nemzetközi kérdések

A Központi Bizottság tájékoztatást kapott a Politikai Bizottság nemzetközi tevékenységéről és az időszerű külpolitikai kérdésekről. A Központi Bizottság határozata méltatta a hat szocialista ország kommunista pártja képviselőinek 1968. augusztus 3-án Bratislavában megtartott találkozóját.

1968. AUGUSZTUS 23.

A csehszlovákiai helyzet

A Központi Bizottság és a Minisztertanács együttes ülésen megtárgyalta a Csehszlovákiában kialakult helyzetet, jóváhagyta a végrehajtó szervek által megtett intézkedéseket és a további tennivalókra vonatkozó elgondolásokat.

1968. NOVEMBER 23.

A Központi Bizottság kibővített ünnepi ülést tartott a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója alkalmából.

1968. DECEMBER 4.

1. *Tájékoztató időszerű nemzetközi kérdésekről*

A Központi Bizottság jóváhagyólag tudomásul vette a Politikai Bizottság tájékoztatóját a délkelet-ázsiai helyzetről, valamint az MSZMP képviselőinek a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozását előkészítő bizottság novemberi ülésszakán kifejtett tevékenységéről.

2. *Jelentés az 1968. évi gazdasági fejlődésről, a gazdasági reformról, és javaslat a jövő évi gazdasági munka fő irányára*

A Központi Bizottság megvitatta és elfogadta a gazdasági fejlődésről és a gazdasági reform bevezetésének tapasztalatairól szóló előterjesztést, meghatározta az 1969. évi népgazdasági terv és költségvetés főbb előirányzatait.

Hangsúlyozta, hogy a reformot folytatva, a hatékonyság fokozásával, a termelékenység emelésével, a vállalati lehetőségek jobb kihasználásával kell megoldani feladatainkat és erősíteni nemzetközi gazdasági kapcsolatainkat, jobban kihasználva a szocialista országok gazdasági együttműködésében rejlő lehetőségeket.

Szükségesnek tartotta a gazdasági élet feletti ellenőrzés erősítését, a kormányzati munka hatékonyságának növelését, a pártszervezetek aktívabb közreműködését a gazdálkodás hatékonyságának fellendítésében.

1969. MÁRCIUS 5-6.

1. *Tájékoztató nemzetközi kérdésekről*

A Központi Bizottság határozatában kifejezésre juttatta, hogy változatlanul a vietnami eseményeket tartja a nemzetközi élet legfontosabb problémájának. Nagyra értékelte és támogatta a Szovjetunió kormányának javaslatait a közel-keleti helyzet rendezésére. Az ülés foglalkozott az európai biztonság kérdéseivel, valamint a magyar–szovjet és a magyar–jugoszláv kapcsolatokkal.

2. *A KGST-országok gazdasági együttműködésének további fejlesztése*

A Központi Bizottság beható elemzés alapján megtárgyalta és értékelte azokat az eredményeket, melyeket a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának 1949-ben történt megalakítása és húszesztendős tevékenysége hozott. A két évtizedes fejlődést pozitívan értékelte, ugyanakkor szükségesnek nyilvánította azt, hogy az együttműködés további fejlesztését új, korszerűbb módszerek bevezetésével segítsük, mind a KGST-országok összessége, mind pedig a tagországok nemzeti fejlődése érdekében. Egyetértett azzal, hogy a problémák megoldása beható nemzetközi eszmecseréket kíván az érintett pártok és kormányok között.

A Központi Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a KGST-országok közötti gazdasági együttműködésnek lényeges fejlesztése a jövőben az országok közötti gazdasági integráció kiszélesítésével lehetséges. Jóváhagyta pártunk komplex tervét a gazdasági integráció lényegére és a megvalósítás módjára vonatkozóan. Szükségesnek tartotta, hogy az integráció az önálló nemzetgazdaságok együttműködésén alapuljon és olyan nyílt szervezet legyen, amelyhez ténylegesen csatlakozhatnak más, ma kívülálló országok is.

A Központi Bizottság helyeselte, hogy pártunk képviselői tevékeny részt vállaljanak a nemzetközi előkészítésből, abban a felfogásban, hogy ne az időbeni sietséget, hanem a távlati célt jól szolgáló nemzetközi programkészítést szorgalmazzák.

3. *Javaslat az állami élet, a szocialista demokratizmus fejlesztésére*

A Központi Bizottság értékelte az állami élet, a szocialista demokrácia fejlesztésében elért eredményeket, állást foglalt további erősítése mellett, elemezte az e témakörben végzett vizsgálatok eredményeit és meghatározta a további munka irányát.

4. Javaslat a beteg, aktív munkára nem képes párttagok pártkötelezettségeinek szabályozására

A Központi Bizottság jóváhagyta, hogy a szervezeti szabályzat néhány tételét – a pártmunkában való részvételre, az alapszervezeti hovatartozásra, a tagdíjfizetési kötelezettségre vonatkozó előírásokat – az általánostól eltérően lehessen alkalmazni.

1969. JÚNIUS 26–27.

1. Beszámoló a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozásáról

A Központi Bizottság megtárgyalta a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozásán részt vett küldöttség beszámolóját, egyhangúlag elfogadta és teljes mértékben egyetértett a tanácskozáson kifejtett tevékenységével.

Úgy értékelte, hogy a tanácskozás a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom történelmi jelentőségű eseménye volt: teljes egészében magáévá tette a tanácskozáson elfogadott nagy jelentőségű okmányokat, és kifejezte, hogy a szocializmust építő magyar nép rendületlenül tovább harcol az imperializmus ellen, a haladásért, a békéért, az összes antiimperialista erő tömörítéséért, a nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításáért.

2. Tudománypolitikánk irányelvei

A Központi Bizottság megvitatta a tudománypolitika kérdéseit és kialakította az irányelveket, amelyeknek keretében meghatározta a hazai kutatási bázis fő feladatait, a fejlesztés alapvető irányvonalát, kifejtette álláspontját a tudomány és a politika viszonyáról, a kutatási szabadságról.

Elutasította a többféle marxizmus létjogosultságát valló nézeteket, szorgalmazta a tudományos közélet demokratizmusának fejlesztését.

1969. NOVEMBER 26-28.

1. *Tájékoztató időszerű nemzetközi kérdésekről*

A Központi Bizottság a nemzetközi helyzet értékeléséről elfogadott határozatában síkraszállt az európai biztonsági értekezlet mielőbbi összehívása mellett; támogatásáról biztosította a vietnami és az arab népeket; üdvözölte a Szovjetuniónak a szovjet–kínai kapcsolatok javítását szolgáló erőfeszítéseit. A határozat végezetül a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozásának jelentőségével és annak kedvező kihatásaival foglalkozott.

2. *Jelentés a gazdasági helyzetről*

A Központi Bizottság meghatározta az 1970. évi gazdasági feladatok főbb irányait. Fontosnak ítélte a hatékonyság és a jövedelmezőség fokozását, a termelékenység emelését, az állati termékek és az állatfelvásárlás árainak emelését. Indokoltnak tartotta a bérek emelését az egészségügyi középkáderek, a felsőoktatási dolgozók, valamint a MÁV, a honvédség és a rendőrség állományának egyes csoportjainál. Felhívta a figyelmet a párt gazdaságpolitikai szervező munkájának fokozására, a vezetők személyes felelősségére, a folyamatos ellenőrzésre.

3. *Jelentés a pártdemokrácia helyzetéről és fejlesztésének lehetőségeiről*

A Központi Bizottság megállapította, hogy pártunkban érvényesülnek a pártélet lenini normái, a demokratikus centralizmus elve. A pártélet demokratizmusának fejlődését a vezető szervek munkastílusában egyre hatékonyabban érvényesülő munkamódszerek is biztosítják.

Szükségesnek tartotta, hogy a szervezeti szabályzatban foglalt jogokat és kötelességeket minden szinten következetesebben érvényesítsék. Elhatározta a munkastílus további javítását, a szervezeti szabályzattal összefüggő módosítások kidolgozását. Megbízta a Politikai Bizottságot a pártszervek választási rendszere fejlesztésének kidolgozásával és a pártélet néhány kérdésének részletesebb szabályozásával.

4. *Jelentés a Belügyminisztérium munkájáról*

A Központi Bizottság megállapította, hogy a Belügyminisztérium a szocialista társadalmi rend védelmében, a párt és a kormány irányításával, a törvényes követelmények szerint végzi munkáját. A Belügyminisztérium funkciói alapvetően a jövőben sem változnak. Kötelezte a BM vezetését, hogy munkáját továbbra is a munkáshatalom védelmében, a szocialista törvényesség szellemében végezze. Tegyenek hatékony intézkedéseket az állam elleni és a köztörvényes bűnözés megelőzésére, a bűncselekmények felderítésére és bizonyítására. Értékelte a társadalmi erők széles körű részvételét az állam és a közbiztonság védelmében, s helyeselte annak további bővítését.

1970. FEBRUÁR 18–19.

1. *Tájékoztató időszerű nemzetközi kérdésekről*

A Központi Bizottság tájékoztatót kapott az európai békét és biztonságot érintő kérdésekről, a legújabb vietnami és közel-keleti fejleményekről, valamint a tömegmozgalmak szélesedéséről a kapitalista országokban.

2. *Jelentés a párt ifjúságpolitikájának néhány kérdéséről*

A Központi Bizottság megállapította, hogy a KISZ teljesíti feladatait, s hazánkban az ifjúság döntő többsége magáénak vallja a szocialista célkitűzéseket, helyesli és támogatja a párt politikáját.

A KISZ teljesítette a párt által kitűzött feladatokat, az ifjúsági munkában megfelelően érvényesül a párt eszmei és gyakorlati vezető szerepe, ugyanakkor az ifjúság rétegei között végzett munkája még mindig bátortalan és nem elég hatékony. Az ifjúsággal való foglalkozás sok tekintetben leszűkül a KISZ közvetlen irányítására.

Részletes határozatokat hozott a párt ifjúságpolitikájának következetesebb érvényesítése érdekében.

3. *Jelentés a nők politikai, gazdasági, szociális helyzetéről, javaslat a további feladatokra*

A Központi Bizottság megállapította, hogy a szocializmus fejlődésével, a társadalom általános előrehaladásával együtt a nők politikai, gazdasági, kulturális helyzetében is lényeges javulás következett be.

Meghatározta az egyenjogúság biztosítása érdekében szükséges további feladatokat. Elemezte a nők között végzett elvi-politikai munka irányításának módszereit; a nők gondjainak megoldását célzó határozatok végrehajtásának ellenőrzését, koordinálását minden szinten az illetékes pártszervekre bízta; a pártszervezetekben nőfelelősök mint választott tisztségviselők beállítását határozta el. A határozat arra is kitér, hogy a nők egyenjogúságát társadalmi összefogással kell teljesebbé tenni.

4. *Javaslat a X. kongresszus összehívására*

A Központi Bizottság határozatot hozott arra, hogy a párt X. kongresszusát 1970 végére összehívja, és megbízta a Politikai Bizottságot, hogy fogja össze és irányítsa a kongresszus előkészítésével kapcsolatos munkát, gondoskodjék a szükséges előterjesztések kidolgozásáról.

1970. ÁPRILIS 16.

1. *A Központi Bizottság és a Minisztertanács együttes ülést tartott. Napirendjén szerepelt: A tanácsok és szerveik munkájának fejlesztése*

Az együttes ülés határozatában mint elvi kérdéssel foglalkozott a tanácsok helyének és szerepének meghatározásával a társadalomban és az államszervezetben; a tanácsok jellegével és funkciójával; a tanácsok önállóságával; gazdasági bázisuk fejlesztésével, végül az önkormányzati vonások fejlesztésének feltételeivel. Az erről szóló javaslatot a további munka irányelveként elfogadta.

2. *Javaslat a választási rendszer továbbfejlesztésére*

A Központi Bizottság állást foglalt abban, hogy növelni kell a választók jelölő gyűléseinek hatáskörét, szélesebb körű lehetőséget kell teremteni több jelölt indítására, és be kell vezetni az aktív szavazás rendszerét. Határozott a közvetett választás részleges bevezetéséről, az országgyűlési és a tanácsválasztás időbeni elkülönítéséről. Az elfogadott határozat a választójogi törvény módosításának alapja.

3. *Előterjesztés a lakásépítés fejlesztésére, a lakáselosztás és a lakbérek új rendszerére*

A Központi Bizottság és a Minisztertanács áttekintette lakáshelyzetünket, meghatározta a fejlesztés jövőbeni irányát és anyagi forrásait, különös tekintettel a munkásosztályra, valamint a bérből és fizetésből élő széles tömegekre.

A határozat magában foglalja a lakásépítés 1975-ig szóló növelésének programját; a lakásépítési formákat és azok elvi lényegét; a társadalmi érdekből szükséges lakáscserék és általában a lakásforgalom ösztönzését, továbbá a szociális érdekből szükséges állami kedvezmények elvi rendszerét és mértékét.

Az együttes ülés szükségesnek tartotta az állami lakások jobb karbantartását, a lakbérszínvonal emelését, a lakbérrendszer egységesítését. A határozat szerint a lakbéremelés anyagi terheit az állam kiegyenlíti a bérből és fizetésből élők, valamint a nyugdíjasok számára.

1970. JÚLIUS 15–16.

1. *Tájékoztató a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről*

A Politikai Bizottság tájékoztatójában megállapította, hogy az európai biztonsági konferencia összehívásának kilátásai az utóbbi időben javultak, s foglalkozott az Indokínában és a Közel-Keleten kialakult fejleményekkel.

2. *A IV. ötéves terv irányelvei*

A Központi Bizottság elfogadta az 1966–1970 közötti időszak gazdasági fejlődésének fő vonásáról adott értékelést, s megszabta a népgazdaság fejlesztésének távlati követelményeit.

Elhatározta a IV. ötéves tervről szóló törvény kidolgozását, amelynek irányelveként az ipari termelés korszerűsítését, a munkatermelékenység gyorsabb növelését, a nemzetközi versenyképesség javítását, a lakásépítés fokozását és a hústermelés fellendítését jelölte meg.

Meghatározta a pártszervezetek gazdaságpolitikai munkájának feladatait, felhívta a figyelmet arra, hogy folyamatosan értékeljék, ellenőrizzék a tervek végrehajtását s a gazdasági vezetők munkamódszerét.

3. *A X. kongresszus előkészítése*

A Központi Bizottság határozatot hozott a kongresszus 1970. november 23-ra történő összehívásáról, napirendi javaslatairól és képviseleti rendjéről. A X. kongresszus előkészítése kapcsán elfogadta a kongresszusi irányelveket és a szervezeti szabályzat módosításának tervezetét, és azokat a párttagság körében vitára bocsátotta. Döntött a kongresszus előkészítésével kapcsolatos egyéb politikai és szervezeti kérdésekben.

1970. NOVEMBER 12.

A Központi Bizottság megtárgyalta és elfogadta a X. kongresszus beszámolójának tervezetét, valamint a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatot.

II. ADATOK A PÁRTRÓL ÉS TEVÉKENYSÉGÉNEK NÉHÁNY TERÜLETÉRŐL

A IX. kongresszus óta erősödött a párt vezető szerepe; tevékenységében fokozottabban előtérbe került az elvi, politikai irányítás; erősödtek szervezetei, növekedett a taglétszám.

1. TAGSÁG

A párt taglétszáma négy év alatt 77 548 fővel (13,3%-kal) növekedett; 1970. június 30-án 662 397 párttagot tartottunk nyilván.

a) *A párttagság összetételének alakulása:*

	1966. VI. 30-i adatok %-ban	1970. VI. 30-i adatok %-ban
Foglalkozás szerint:		
fizikai dolgozó	42,5	38,0
szellemi dolgozó	37,3	40,1
nyugdíjas és eltartott	11,9	14,2
egyéb kategória	8,3	7,7
Pártbalépés kelte szerint:		
felszabadulás előtti párttag	1,3	1,4
1944–45-től	17,2	13,2
1946–56-tól	33,1	27,4
1957-től	48,4	58,0
Nők aránya:	22,9	24,4
Kor szerint:		
26 éven aluli	5,9	5,0
27–49 év közötti	67,5	66,8
50 éves és idősebb	26,6	28,2
Iskolai végzettség szerint:		
8 általánosnál alacsonyabb képz.	32,0	25,4
8 általános iskolai végzettségű	40,0	39,5
érettségivel rendelkező	18,7	23,1
egyetemet, főiskolát végzett	9,3	12,0
Pártiskolai végzettség szerint:		
közép- és felsőfokú pártiskolai végz.	3,8	6,8
alsó fokú pártiskolát végzett	12,7	16,9
nem végzett pártiskolát	83,5	76,3

b) *A IX. kongresszus óta a pártszervezetek 112 801 új párttagot vettek fel; közülük 28,6% nő.*

Az új párttagok kor szerinti megoszlása a következő:

26 éven aluli	35,0%
27–39 éves	49,3%
40–49 éves	13,8%
50–59 éves	1,8%
60 éves és idősebb	0,1%

8 általános vagy az alatti iskolai végzettségű 56,4%, érettségivel rendelkezik 33,4%; egyetemi, főiskolai végzettségű 10,2%.

Fizikai dolgozó a két kongresszus között felvettek 48,1%-a; szellemi dolgozó 41,1%.

c) Az elismert, *felszabadulás előtti párttagok* száma 8958 fő. Közülük 6635-en a budapesti pártszervezetek állományába tartoznak.

d) A IX. kongresszus óta *35 253 fő párttagsága szűnt meg:*

meghalt	16 053 fő,
kilépett	4 583 fő,
töröltek	9 611 főt,
kizártak	5 006 főt.

2. SZERVEZET

A pártbizottságok, a csúcsvezetőségek, az alapszervezetek és a pártcsoportok számának alakulása a két kongresszus között:

	1966	1970. VI. 30
Budapesti, megyei és megyei jogú PB	23	23
Járási PB	113	107
Városi, budapesti kerületi PB	88	95
Üzemi, hivatali, intézményi PB	691	744
Csúcsvezetőség	1 127	1 470
Alapszervezet	18 732	21 150
Pártcsoport	50 000	54 474

Az alapszervezetek közül 5507 tevékenykedik az ipar és építőipar, 4485 a mezőgazdaság, 1291 a közlekedés és 1041 a kereskedelem területén.

Az 1970 szeptemberben megválasztott alapszervezeti vezetőségek összetétele:

Összesen: 89 529 fő	100%	Összesen: 89 529 fő	100%
Pártbalépés kelte szerint:		középfokú pártiskola	13,2
felszabadulás előtti	1,0	alsó fokú pártiskola	35,0
1944–1945-től	9,9	nem végzett pártiskolát	49,8
1946–1956-tól	31,0		
1957–1966-tól	47,0	*Iskolai végzettség szerint:*	
1967-től	11,1	8 általánosnál kevesebb	11,5
		8 általános	40,3
Eredeti foglalkozás szerint:		középiskola	31,7
munkás és paraszt	63,2	egyetem, főiskola, tud. fokozat	16,5
értelmiségi	15,7		
alkalmazott	15,7	*Kor szerint:*	
egyéb	5,4	26 éven aluli	3,2
		27–39 éves	41,7
Jelenlegi foglalkozás szerint:		40–49 éves	38,5
fizikai dolgozó	29,3	50–59 éves	12,9
értelmiségi, szakalkalmazott	57,3	60 éves és idősebb	3,7
nyugdíjas és egyéb	13,4		
		Nemek szerint:	
Pártiskolai végzettség szerint:		férfi	76,5
felsőfokú pártiskola	2,0	nő	23,5

A Központi Bizottság és szerveinek hatáskörébe tartozó funkciók száma a IX. kongresszus óta körülbelül 40%-kal csökkent, s így az alsóbb szintű pártszervek és pártszervezetek önállósága és felelőssége a kádermunkában jelentősen növekedett.

3. PROPAGANDA

Korszerűsödtek és megszilárdultak az alsó, közép- és felsőfokú pártoktatási formák. Az 1966/67. évben 884 000 fő, az 1969/70. évben 787 000 fő tanult. Egyidejűleg változott a pártoktatás rendszere és szélesedett a tömegszervezeti politikai oktatás.

A pártoktatásban részt vevők száma:

	1966/67-es oktatási év	1969/70-es oktatási év
Káderképzés összesen:	102 785	111 353
Marxizmus–leninizmus középfokú iskola	21 000	24 741
Elméleti konferenciák	23 500	18 902
Klasszikusokat tanulmányozó körök	500	875
Magyar párttörténet III. kötetét tanulmányozó tanfolyam	—	3 103
Esti egyetemek	29 900	34 222
Pártiskolák	27 885	17 271
Egyéb káderképzők	—	12 239

A Központi Bizottság Agitációs és Propaganda Osztálya által központilag szervezett és irányított, tematikával és tananyaggal központilag ellátott tömegpropaganda-tanfolyamokon az 1966/67-es tanévben 247 000, az 1969/70-es tanévben 399 688 hallgató vett részt.

A megyei pártbizottságok által szervezett és irányított, tematikával és tananyaggal helyileg ellátott tömegpropaganda-tanfolyamokon az 1966/67-es tanévben 534 000, az 1969/70-es tanévben 276 000 hallgató vett részt.

A káderképző és a központi tömegpropaganda-tanfolyamok hallgatóinak összetétele:

	1966/67-es oktatási év	1969/70-es oktatási év
Hallgatók száma összesen:	349 785	511 041
Ebből: párttag	215 294	304 445
fizikai dolgozó	135 468	219 730
mezőgazdasági dolgozó	41 441	69 917

	1966/67-es oktatási év	1969/70-es oktatási év
Káderképzés összesen:	102 785	111 353
Ebből: párttag	76 695	77 469
fizikai dolgozó	11 788	12 454
mezőgazdasági dolgozó	2 501	2 744
Központi szervezésű tömegpropaganda összesen:	247 000	399 688
Ebből: párttag	138 599	226 976
fizikai dolgozó	123 680	207 276
mezőgazdasági dolgozó	38 940	67 173

A propagandisták száma az 1966/67. évi 34 500-ról az 1969/70-es évre 36 000-re emelkedett; közülük 33 500 párttag. A propagandisták közül 16 000-nek egyetemi vagy főiskolai, 15 200-nak felső-, illetve középfokú politikai iskolai végzettsége van.

A IX. kongresszus óta a kétéves pártfőiskola nappali tagozatát 215-en, levelező tagozatát kb. 600-an végezték el. A levelező tagozaton jelenleg 187-en tanulnak.

A kétéves pártfőiskola 1968 szeptemberétől a Központi Bizottság Politikai Főiskolájaként működik. A nappali 3, levelező tagozata 4 éves.

A 3 hónapos központi továbbképző tanfolyamot, valamint a különböző szakosított tanfolyamokat a 4 év alatt 3645-en végezték el.

A két kongresszus között az SZKP KB Pártfőiskoláján 36, társadalomtudományi akadémiáján 33 fő végzett.

A két kongresszus közötti évben 17 megyei pártbizottságon – a megyei pártiskolákon, a marxizmus–leninizmus esti egyetemeken folyó oktatási feladatok ellátására, a megyei propagandisták képzésének biztosítására – oktatási igazgatóságok alakultak.

A megyei pártiskolákon az elmúlt négy év folyamán évente átlagosan 20 000 hallgató tanult. Az öthónapos tanfolyamok száma 11-ről 22-re, az egyéves iskolák száma 2-ről 8-ra emelkedett.

A marxizmus–leninizmus esti egyetem a felső szintű pártoktatás legszélesebb formája. Az 1961/62. évi 8500-zal szemben – amikor a marxizmus–leninizmus esti egyetem rendszere országosan kialakult – a hallgatók összlétszáma meghaladja jelenleg a 34 000-t. A hallgatók

62–66%-a párttag és túlnyomó többségük párt-, állami vagy gazdasági funkciót lát el, illetve propagandista.

A tömegszervezetek propagandamunkája a IX. kongresszus óta jelentősen kiszélesedett.

A KISZ-oktatásban részt vevő fiatalok száma évi átlagban mintegy 550 000.

Ebben az időszakban bontakozott ki a KISZ-vezetőképzés társadalmi formája. A résztvevők száma a következő képet mutatja:

	1 hetes	4–6 hetes	4–6 hétnél hosszabb	egyéb iskola
1966	40 461	10 828	4466	3999
1969	51 329	11 224	6675	5960

A szakszervezetek által irányított politikai oktatásnak két alapvető területe van: a tisztségviselők, aktivisták és a dolgozók tömegpolitikai oktatása.

A bizalmiak tanfolyamain oktatási évenként mintegy 80 000 fő (a bizalmiak 50%-a) többségében pártonkívüli vesz részt.

A szakszervezeti tisztségviselőkből évenként mintegy 150 000-en részesülnek oktatásban. Ezen belül 8000–10 000 a szakszervezeti bizottsági tagok száma.

A szakszervezeti-tömegpolitikai oktatásban 1968/69-ben körülbelül 350 000 hallgató vett részt. Az 1969/70-es oktatási évben pedig mintegy 400 000, többségében párton kívüli dolgozó részesült képzésben.

A szakszervezeti tömegoktatásban mintegy 21 000 propagandista dolgozik. A propagandisták 65%-a párttag. 55–60%-uk középiskolai, megközelítően 20%-uk főiskolai végzettséggel rendelkezik.

Az állami felsőoktatási intézményekben marxizmus–leninizmus oktatásban az 1969/70-es tanévben 78 889-en vettek részt, a tanszékeken dolgozó oktatók száma 1969/70-ben 587 volt.

4. AGITÁCIÓ

1969 márciusától vezető pártmunkások, aktivisták, állami, tömegmozgalmi, tömegszervezeti vezetők számára rendszeresen kiadásra kerül a „Tájékoztató időszerű politikai kérdésekről" című bizalmas kiadvány, amelynek eddig 20 száma jelent meg.

A párttagság és a közvélemény tájékoztatása céljából az elmúlt négy évben 220 kiadvány jelent meg 9 millió példányban. Részletezve: gazdaságpolitikai témákban 45 kiadvány 1,5 millió; nemzetközi kérdésekről 72 kiadvány 5 millió; a szocialista mezőgazdaságot, a falusi életet segítő 15 kiadvány 400 000; a nők problémáiról 14 kiadvány 900 000; pártépítési témákban 43 kiadvány 800 000 példányban jelent meg.

1966-tól 1970 februárig központilag megadott időszerű bel- és külpolitikai témákról 15 pártnapi ciklus zajlott le, 2500 központi előadó közreműködésével. A részvevők száma 4 millió volt.

5. A PÁRT NAPILAPJAI, FOLYÓIRATAI

A Népszabadság naponta átlagosan 755 000, a megyei lapok pedig 780 000 példányban jelennek meg. Így naponta több mint másfél millió példányban jut el a Népszabadság és a 19 megyei lap az olvasókhoz.

A Társadalmi Szemle példányszáma 36 000.

A Pártélet példányszáma 95 000.

6. PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZET

Tevékenységének középpontjában „A magyar forradalmi munkásmozgalom története" című mű kiadása állott. Az első kötet 1966-ban, a második 1967-ben, a harmadik 1970-ben jelent meg.

A beszámolási időszakban lezajlott történelmi évfordulókkal összefüggésben az intézet széles körű monografikus és forrásközlő tevékenységet fejtett ki, számos tanulmányt, helytörténeti művet, tudományos cikket jelentetett meg.

A felszabadulás 25. évfordulója alkalmából külföldiek részvételével tudományos ülésszakot szervezett.

Az elmúlt évek folyamán megkezdődött a Kommunista Internacionálé történetének kutatása, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra; a szomszédos országok munkásmozgalmával való kapcsolatok feltárása; megkezdődtek a Szociáldemokrata Párt összefüggő történetét több monográfiában feldolgozó munkálatok.

7. TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INTÉZET

A IX. kongresszust közvetlenül megelőző időben létrehozott intézet szervezeti kiépítése a beszámolási időszakban befejeződött és megkezdődtek a sokirányú tudományos kutatások.

Az intézet négy tanulmányt készített és jelentetett meg a munkásosztály helyzetével foglalkozó témakörben.

Központi feladata volt a tanácsok helyének, szerepének, majd ehhez kapcsolódva az államélet, a szocialista demokrácia fejlődésének vizsgálata. A tanácsi témában több mint 30 tanulmány készült; az államélet, a szocialista demokrácia témakörében 22 elméleti és gyakorlati szakember készített tanulmányt.

Az intézet a szociológia és különösen a politikai szociológia területének megerősítésére két alkalommal egyéves kutató, illetőleg aspiránsképző tanfolyamot szervezett (az elsőn 20-an, a másodikon 12-en vettek részt).

Az intézet nemzetközi csoportja a hazafiság és az internacionalizmus összefüggéseiről és hazánk nemzetiségi politikájáról több anyagot publikált, vitaanyagot készített a hazafias nevelésről, s az integráció témakörében több tanulmányt dolgozott ki.

8. NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉG

Pártunk a kongresszus határozatai, s a testvérpártok tanácskozásain közösen elfogadott állásfoglalások alapján végezte nemzetközi tevékenységét, erősítette internacionalista kapcsolatait.

Pártunk az elmúlt időszakban 54 testvérpárttal folytatott kétoldalú

megbeszéléseket egy vagy több alkalommal. Elsősorban a szocialista országok kommunista pártjaival tartunk szoros kapcsolatokat.

A szocialista országok 11 testvérpártjával 95, a tőkésországok 22 kommunista és munkáspártjával 111, a fejlődő országok 21 kommunista és munkáspártjával 39 alkalommal folytattunk eszmecserét magas szinten.

Az MSZMP képviselői aktívan részt vettek a kommunista mozgalom különböző nemzetközi értekezletein. Ezek közül a legjelentősebbek: az európai kommunista pártok értekezlete Karlovy Varyban 24 párt részvételével 1967. április 24-én; a kommunista és munkáspártok 1969. évi moszkvai nemzetközi tanácskozása 75 párt képviselőinek részvételével.

1968 februárban 67 párt részvételével Budapesten került sor a kommunista és munkáspártok konzultatív találkozójára, valamint az előkészítő bizottság három ülésszakára.

1970. szeptember 28-tól 30-ig 45 kommunista és munkáspárt képviselői Budapesten folytattak eszmecserét az imperializmus elleni harc néhány időszerű kérdéséről.

1970. október 20–21-én 27 európai kommunista és munkáspárt Moszkvában megvitatta az európai biztonságért folytatott harc további feladatait.

Az elmúlt időszakban pártunk erejéhez mérten igyekezett kapcsolatokat kiépíteni a jelentősebb antiimperialista szervezetekkel és mozgalmakkal.

Kapcsolat létesült a Proletár Egység Olasz Szocialista Pártjával, a Japán Szocialista Párttal, a nyugatnémet, a finn és a belga szociáldemokrata párttal.

III. TÁRSADALMI FEJLŐDÉSÜNK FŐBB ADATAI

A politikai, a gazdasági, a szociális, a kulturális, az egészségügyi, a népesedéspolitikai eredményekkel összefüggésben társadalmunkban figyelemre méltó változások mennek végbe.

1. ADATOK A LAKOSSÁGRÓL, A TÁRSADALOM OSZTÁLYSZERKEZETÉRŐL

Az ország népessége az év végére várhatóan eléri a 10 350 000 főt. Lakosságunk csaknem fele aktív kereső. Ezek 72 százaléka munkás és alkalmazott, 25 százaléka szövetkezeti tag, 3 százaléka kisiparos, kiskereskedő, szabadfoglalkozású.

Munkások

A munkások száma 1970. évi adatok szerint 2,6 millió. A szakképzett munkások aránya az összes munkások között megközelíti az 50 százalékot.

A fizikai munkásokon belül nőtt a nagyüzemekben foglalkoztatottak száma és aránya. Az ipari foglalkozásúak aránya 1963–1968 között 27 százalékról 32 százalékra emelkedett. A gépjármű- és motorszerelők száma megkétszereződött, a műszerészeké 60 százalékkal, a fémesztergályosoké 40 százalékkal emelkedett.

A munkások 27,8 százaléka Budapesten, 25,3 százaléka vidéki városokban, 46,9 százaléka falun él.

A fizikai dolgozók (mezőgazdaságiak nélkül) 51 százaléka elvégezte az általános iskola 8 osztályát, 5 százaléka érettségizett. 1960-ban ugyanez az arány 31, illetve 3 százalék volt.

Mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok

A termelőszövetkezeti tagok száma több mint 1 millió. 1968-ban 98 000 tagot, 1969-ben pedig 74 000 tagot vettek fel a termelőszövetkezetek.

Szellemi foglalkozásúak

A szellemi foglalkozásúak száma az 1968. évi összeírás szerint 1,1 millió, 26 százalékkal több, mint 1963-ban. Az átlagosnál jobban nőtt a tudományos, a műszaki, a kulturális és az egészségügyi felsőkáderek száma.

Kispolgárság

A kisárutermelők, a kiskereskedők, a szabadfoglalkozásúak népgazdasági súlya kicsi. E tekintetben az elmúlt évek alatt változás nem következett be.

Nyugdíjasok

A nyugdíjasok száma eléri az 1,4 milliót, az ország népességének 13,4 százalékát. 1965 óta a nyugdíjasok száma 224 000 fővel emelkedett.

2. A NŐK ÉS A FIATALOK HELYZETE

Nők

Az országban jelenleg 5 324 000 nő él, a népességen belüli arányuk 52 százalék.

	A nők iskolázottsági színvonala	
	1963	1968
A 15 éves és idősebbek közül legalább az általános iskola 8 osztályát elvégezte	36%	45%
A 18 éves és idősebbek közül legalább érettségizett	8%	12%
A 25 éves és idősebbek közül felsőfokú iskolai oklevelet szerzett	1%	2%

A keresőképes korú nők 61 százaléka foglalkoztatott. Ez az arány összhangban van a népgazdaság jelenlegi lehetőségeivel.

Fiatalok

Az összlakosság 14–26 év közötti korosztálya 2 192 000. Számuk 1965 óta 8,6 százalékkal emelkedett. A népesség egészén belül elfoglalt arányuk jelentős, 5 év alatt 19,9 százalékról 21,3 százalékra változott.

	A fiatalok iskolai végzettsége	
	1963	1968
Legalább az általános iskola 8 osztályát elvégezte		
15–19 évesek	81%	91%
20–24 évesek	72%	88%
Legalább érettségizett		
20–24 évesek	19%	30%

A munkásfiatalok teszik ki a nem mezőgazdasági ágazatokban dolgozó fizikai munkások kb. egyharmadát. Az ifjúmunkások 45 százaléka szakmunkás, 28 százaléka betanított munkás, 27 százaléka pedig segédmunkás. A mezőgazdaságban a fiatal fizikai dolgozók aránya megközelíti a 20 százalékot.

3. TÁRSADALMI SZERVEZETEK ÉS MOZGALMAK

Hazafias Népfront

A Hazafias Népfront a legszélesebb politikai tömegmozgalom, amelynek keretében a párt vezetésével megvalósul a társadalom valamennyi osztályának és rétegének összefogása a szocializmus építése céljából. A népfrontmozgalom erősödött, politikai életünk állandó tényezőjévé vált és rendszeresen állást foglal a főbb társadalmi és politikai kérdésekben. Az országgyűlési és tanácsi választások előkészítésében és lebonyolításában megnövekedett a népfront szerepe, s a ráháruló feladatokat eredményesen ellátta. Különösen kiterjedt a békemozgalmi és szolidaritási tevékenysége, sokoldalúan segíti a hazafias nevelést. A Hazafias Népfront által szervezett társadalmi munkákban, a község- és városfejlesztési tervek megvalósításában évente több százezren vesznek részt. A társadalmi munka új vonása, hogy a kétkezi munka mellett mind többen vállalnak hivatásuknak megfelelő társadalmi munkát, tervezést, jogi tanácsadást, pedagógiai feladatokat.

Az országban 3692 népfrontbizottság működik 116 100 taggal. A mozgalom aktivistáinak száma több százezerre tehető. A bizottságok összetétele kifejezi a magyar társadalom minden osztályának, rétegének összefogását, képviseli a politikai, társadalmi és tömegszervezeteket, -mozgalmakat, a nemzetiségeket.

Az Országos Béketanács tagja a Béke-világtanácsnak, 78 ország 183 mozgalmával van kapcsolatban. 60 országból 84 delegációt fogadott öt év alatt és 37 országban tettek látogatást képviselői.

Szakszervezetek

A szakszervezetek betöltik politikai és érdekvédelmi jellegüknek megfelelő hivatásukat. 3 430 000 szakszervezeti tag van, a munkabérből és fizetésből élők 92,3 százaléka.

1893 szakszervezeti tanácsban 59 376 választott tag tevékenykedik.

Több mint 18 000 szakszervezeti és műhelybizottság működik 100 000-nél több taggal; a bizalmiak száma 167 000.

Az üzemi választott szakszervezeti tisztségviselők között 1967-ben a párttagok aránya 22,5 százalék, 1969-ben 23,5 százalék.

A szakszervezetek központi és területi iskoláiban évente 5234 főt képeznek. Létrehozták a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézetét.

A szakszervezetek tartanak fenn 3819 közművelődési könyvtárat és 325 művelődési otthont.

A szakszervezetek látják el a munkavédelmi felügyeletet. Ebbe a munkába 186 függetlenített és mintegy 100 000 társadalmi aktívát vonnak be.

Az elmúlt négy évben a szakszervezetek *új jogkört* kaptak. *Véleményezési joguk* van a gazdasági vezetők kinevezésében, leváltásában, illetve minősítésében; *vétójoguk* van a törvénysértő vagy erkölcstelen vezetői döntés esetén; *döntési joguk* van a szociális, kulturális, sportcélokat szolgáló alapok fölött.

Rendszeressé váltak a SZOT és a kormány vezetői közötti találkozók. Az elmúlt években 7 alkalommal volt találkozó, ahol kölcsönös véleménycsere, tájékoztatás folyt, a viták alapján egyeztették feladataikat a napirenden levő kérdésekben.

A szakszervezetek 92 ország szakszervezetével állnak kapcsolatban. A Szakszervezeti Világszövetség és tagszervezetei munkáját hatékonyan segítik, házigazdái voltak az 1969-ben Budapesten rendezett VII. SZVSZ-kongresszusnak. A szakszervezetek szolidaritási akciókkal járultak hozzá a szervezett dolgozók internacionalista és hazafias neveléséhez.

Kommunista Ifjúsági Szövetség

A Kommunista Ifjúsági Szövetség, a párt ifjúsági szervezete, a magyar ifjúság tömegszervezete betölti hivatását. Mintegy 26 000 alapszervezete és több mint 800 000 tagja van, majdnem százezerrel több, mint a IX. kongresszus évében.

Az iparban dolgozó fiatalok 35 százaléka; a mezőgazdaságban dolgozó fiatalok 29–30 százaléka; a tanulóifjúságból a szakmunkástanulók 60 százaléka, a középiskolások 72 százaléka, az egyetemista fiatalok 93 százaléka tagja a KISZ-nek.

A KISZ-ben dolgozó párttagok száma is tovább nőtt a két kongresszus közötti időben; 1966-ban 29 910, 1970-ben pedig 34 000 fiatal kommunista végzi pártmunkáját az ifjúsági szövetségben.

A KISZ összesen 26, népgazdaságilag jelentős beruházás felett vállalt védnökséget. A fontosabbak: Gagarin Hőerőmű; munkács–gödi 400 kilovoltos távvezeték és alállomás; Székesfehérvári Könnyűfémmű és Ajkai Timföld- és Alumíniumkohó; Borsodi Ércelőkészítő; járműipar-fejlesztés, Beremendi Cement- és Mészmű; Tisza II. Vízlépcső.

A „Forradalmi ifjúsági napok" több tízezer helyi rendezvényén évente mintegy 2 millió fiatal vesz részt. 1970-ben a békemeneteknek mintegy 20 000 részvevője volt. A diáknapok rendezvényein, a diákparlamenteken, a különféle egyéb tanácskozásokon évente mintegy 20 000 fiatal képviseli a tanulóifjúságot.

Tömegesen vesznek részt a fiatalok a szocialista ifjúsági brigádmozgalomban, a „Szakma ifjú mestere" mozgalomban, a „Ki minek mestere" országos versenyben, a műszaki és közgazdász fiatalok „kiváló" címért folyó versenyében, a szakdolgozatok országos pályázatán. A „Hősök nyomában" és az „Ifjúság 1970" vetélkedőn együttesen mintegy 17 000 fiatal vett részt. A tudományos diákkörökben több mint 10 000 egyetemista dolgozik.

1966-tól 123 000 tanuló fiatal vett részt építőtábori munkában. A ledolgozott munkaórák száma 8 873 000. Árvízvédelmi táborokban 16 770 tanuló fiatal dolgozott. Tömegesen vettek részt az 1970-ben szervezett kommunista vasárnapon.

A KISZ 1967 szeptember–1969 március között ifjúsági kulturális

fórumot, járási, városi, megyei és országos tanácskozássorozatot rendezett. Ezen tízezer fiatal és népművelő mondott véleményt az ifjúság művelődéséről. 2600 ifjúsági klub működik, a tagok száma 300 000.

A KISZ keretében működő Magyar Úttörők Szövetségének több mint 1 millió tagja van. A kisdobosok és úttörők munkáját mintegy 65 000 úttörővezető irányítja, közülük 44 000 felnőtt korosztálybeli ifjúsági vezető. Az úttörőcsapatok vezetőinek 36 százaléka tagja a pártnak.

Az úttörőszövetség sokféle hasznos tevékenysége közül különösen szépek és eredményesek voltak „A vörös zászló hőseinek útján", „A csapatzászló becsületéért", „A forradalom lángjai", a „Szabad hazában – Lenin útján" mozgalmak. Jelentős szerepet játszottak ezek a gyermekek eszmei, politikai, világnézeti nevelésében.

Szövetkezetek

A szövetkezetek rendeltetésüknek megfelelően tevékenykednek, érdekvédelmi, érdekképviseleti céllal saját szerveket hoztak létre és tartanak fenn. Ezek fő feladata demokratikus működésük, vállalatszerű gazdálkodásuk segítése, érdekvédelmük biztosítása.

1970 júniusában a mezőgazdasági termelőszövetkezetek taglétszáma 1 038 000, ebből 658 000 aktív kereső, 380 000 nyugdíjas és járadékos. Az állandó alkalmazottak száma 126 000.

A szakszövetkezetek tagjainak száma 86 000; 5300 állandó, továbbá csaknem 3000 időszaki dolgozót foglalkoztatnak.

Az ipari szövetkezetek tagjainak száma 233 000; 38 000 alkalmazottat és 23 000 ipari tanulót foglalkoztatnak. A nyugdíjas tagjaik száma 11 000.

Az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek taglétszáma 1 millió 650 000, az alkalmazottaké 93 000. A takarékszövetkezetek taglétszáma 760 000, alkalmazottaik száma 2334 fő. A lakásszövetkezetek 53 000 tagot számlálnak.

A mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek országos érdekképviseleti szerveként 1967-ben létrejött a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa. A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa, a Kisipari Szövetkezetek Országos Választmánya, valamint az Általános Fogyasztási

Szövetkezetek Országos Tanácsa 1968-ban társadalmi tanácskozó testületként létrehozta az Országos Szövetkezeti Tanácsot.

Magyar Nők Országos Tanácsa

A Magyar Nők Országos Tanácsa 157 tagú tanáccsal, 23 tagú végrehajtó bizottsággal működik. A követelményeknek megfelelően – 1970 közepétől változás következett be a nőmozgalom politikai vezetésében és szervezetében. A nőmozgalom elvi, politikai irányítását közvetlenül és minden szinten a párt szervezetei vették át.

A nőtanácsoknak széles körű hálózata jött létre a szakszervezetekben, a népfrontban, a szövetkezetekben, tehát azokon a helyeken, ahol a politikai, gazdasági, szociális kérdéseket eldöntik – így gyakorlati befolyásuk a nőket érintő kérdésekben jelentősen megnő. A nőtanács konzultációs kapcsolatot tart a párt központi és területi szerveivel, a területi nőbizottságokkal, az állami s tömegszervezetek és -mozgalmak képviselőivel.

A Magyar Nők Országos Tanácsa széles körű nemzetközi kapcsolatokat tart fenn, aktívan részt vesz a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség munkájában, a különböző szolidaritási akciók szervezésében.

Magyar–Szovjet Baráti Társaság

A Magyar–Szovjet Baráti Társaság a 90 tagú Országos Elnökség irányításával sokrétű tevékenységet fejt ki a magyar–szovjet barátság ápolása érdekében.

Ismereteket nyújt a Szovjetunió népeinek életéről, gazdasági, tudományos, kulturális eredményeiről, békeharcáról. Részt vesz az állami kulturális és tudományos együttműködési tervek előkészítésében és végrehajtásában. Évente 15–20 barátsági vonatot indít, illetve fogad. Szervezésében orosz nyelviskolák működnek; az 1969–70-es tanévben Budapesten, Miskolcon, Szegeden, Egerben összesen mintegy 3500 hallgatóval. Évente megrendezik az általános és középiskolai tanulók orosz nyelvi versenyét. Ezen az idén 100 000-en vettek részt.

Nemzetiségi szövetségek

Az ország lakosságának mintegy 2–3%-a nemzetiségi. Ezen belül a hozzávetőleges számítások szerint német 31%, délszláv 23%, szlovák 19% s román 9%.

A nagyobb nemzetiségi csoportok önálló nemzetiségi szövetségei: a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége; a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetsége; a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége; a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetsége.

1970-ben 1923 tanuló jár nemzetiségi iskolába, közülük 713 nemzetiségi gimnáziumban tanul. 18 448 tanuló van, aki nem nemzetiségi iskolában tanul, de tanulja saját nemzetiségi nyelvét. 60 nemzetiségi óvoda működik a két évvel ezelőtti 36-tal szemben; a nemzetiségi anyanyelven tanító pedagógusok száma az 1966. évi 680-ról 750 főre emelkedett.

A nemzetiségi szövetségek hetilapjai: szerb-horvát nyelvű a Narodne Novine, német nyelvű a Neue Zeitung, román nyelvű a Foaia Noastra, szlovák nyelvű a L'udové Noviny.

48 délszláv, 43 német, 15 román és 28 szlovák népművészeti csoport, tánccsoport és zenekar, énekkar, szakkör stb. működik.

Magyar Honvédelmi Szövetség

Szervezeti alapegységei a klubok. Összesen 4914 klub működik 136 882 taggal.

Az általános honvédelmi előképzés keretében a szövetség többek között 6700 tanintézetben 800 000 tanuló honvédelmi oktatásának szakmai, technikai segítését végzi.

Az ország 330 kultúrházában honvédelmi technikai szakkörökben 7000–8000 személyt foglalkoztat. A néphadsereg repülőgépvezető és ejtőernyős előképzési igényét minden évben kielégíti. A gépjárművezető és motorkerékpáros-kiképzésben az elmúlt 4 évben összesen 84 000-en vettek részt.

A honvédelmi tömeg- és technikai sportokban, repülő-, hajó- és autómodellezés szakköreiben 4 év alatt alapfokon több mint 80 000 főt, középfokon több mint 31 000 főt foglalkoztatott a szövetség.

Tudományos Ismeretterjesztő Társulat

A társulatban munkát végző értelmiségiek száma meghaladja a 22 000-et. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat keretében 1966-ban 92 600, 1969-ben pedig 100 000 ismeretterjesztő előadást tartottak. Az idegen nyelvi tanfolyamoknak 1966-ban 24 132, 1969-ben 23 063 hallgatója volt. 1970-ben 11 nyári egyetem indult, 1200 hallgatóval. A hallgatók 60%-a külföldi.

Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége

A szövetséghez 26 tudományos egyesület tartozik. A szövetségbe tömörült egyesületek taglétszáma megközelíti a 90 000-t.

Évenként mintegy 200 tanfolyamot rendez. Négy év alatt ezeken több mint 30 000-en vettek részt. 65 szakmai lap jelenik meg rendszeresen, évenként 4–25 alkalommal, és több mint 100 egyéb kiadvány.

Vöröskereszt

Helyi szervezeteinek száma 16%-kal, taglétszáma 20%-kal nőtt és tagjainak száma 1970-ben meghaladta a 700 000-t. A közel 30 000 egészségügyi felvilágosító előadáson több mint 1 millió hallgató vett részt az 1970. évben. A térítésmentesen adott vér mennyiségének emelkedése négy év alatt meghaladta az 51%-ot. A nemzetközi segélyakció keretében 22 országnak 7,5 millió forint értékben juttatott segélyt.

Munkamozgalmak

A dolgozók legátfogóbb, minden rétegére kiterjedő mozgalma a szocialista munkaverseny. E mozgalomból kiemelkedik a szocialista munkaverseny legmagasabb formája, a szocialista brigádmozgalom.

A szocialista brigádmozgalom a beszámolási időszak alatt tovább fejlődött. Az idén, 1970-ben, a kongresszusi felajánlások keretében, továbbá az elemi károk elhárításáért, a nemzeti jövedelem 1%-os növeléséért indított mozgalomban nagy lendületet kapott. A mozgalomban a szocialista címet már elnyerte 60 000 brigád. A szocialista címért küzdőkkel együtt a brigádok száma elérte a százezret, a benne részt vevő tagoké pedig meghaladta az egymilliót.

IV. ÁLLAMHATALMI, ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVEK ÉS TEVÉKENYSÉGÜK

A munkásosztály hatalmát megtestesítő népi demokratikus államszervezetünk rendeltetésének megfelelően működik.

1. AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐI ÉS TANÁCSTAGI VÁLASZTÁSOK FŐBB ADATAI

Az 1967. március 19-én megtartott választást megelőzően több mint 7,2 millió választójogosult állampolgárt vettek fel a névjegyzékbe.

A szavazásra jogosultak 98,8%-a szavazott. A Hazafias Népfront képviselőjelöltjeire több mint 7 millió választó (99,7%) adta szavazatát.

Az általános, egyenlő és titkos választójog alapján megtartott választások során 349 országgyűlési képviselőt és 84 533 tanácstagot választottak.

9 országgyűlési és 686 tanácsi választókerületben több jelölt indult. A tanácsi választókerületekben 560 esetben az első helyen, 119 esetben a második helyen és 1 esetben a harmadik helyen indult jelöltet választották meg, 6 esetben pedig egyik jelölt sem kapta meg a szükséges szavazatokat.

Az országgyűlés összetétele és tevékenysége

Az országgyűlésnek 349 képviselője van. Megoszlásuk eredeti foglalkozás szerint:

munkás	136	(39,0%)
paraszt	76	(21,7%)
értelmiségi	129	(37,0%)
egyéb	8	(2,3%)

A képviselők közül 259 párttag (74,2%).

A nők száma 69 (19,8%).

Az országgyűlés az Alkotmányban rögzített alapelvek szerint végzi tevékenységét. Ebben a ciklusban 22 törvényt alkotott. Folyamatosan gyakorolja a kormányzati munka feletti ellenőrzést. Kormánybeszámoló tárgyalására három alkalommal került sor.

Az országgyűlésnek 10 bizottsága van; eddig 181 ülést tartottak és összesen 239 napirendet tárgyaltak.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa

Rendeltetésének megfelelően tevékenykedik, 21 tagú. Négy év alatt 153 törvényerejű rendeletet alkotott.

A Minisztertanács

Rendszeresen ülésezik, 22 tagú. Négy év alatt 195 kormányrendeletet és 151 kormányhatározatot alkotott.

1968-ban a minisztériumokban az államélet fejlesztésével, a gazdaságirányítás reformjával összhangban átszervezésre és létszámcsökkentésre került sor. Az érintett minisztériumok létszáma 4800 fővel, 32%-kal csökkent.

Tanácsok

A különböző szintű tanácsok száma 2101. A tanácstagok száma 84 533.

A tanácstagok megoszlása:

Budapesten 201 fővárosi és 2178 kerületi,
a megyékben 1536 megyei,
a megyei jogú városokban 424 városi és 889 kerületi,
a járásokban 5368 járási,
a járási jogú városokban 4764 városi,
a községekben 69 173 tanácstag van.

A tanácsok különböző állandó bizottságaiban a tanácstagoknak mintegy 38%-a, 32 500 tanácstag tevékenykedik.

A tanácsok és szerveik állandó társadalmi aktivistáinak száma mintegy 400 000–500 000.

A tanácstagok 46,4%-a párttag, 53,6%-a pártonkívüli. Az átlagon belül a községekben 42,7%, járási és megyei szinten 58–74% között váltakozik a párttagok aránya.

A jelenlegi foglalkozás szerinti megoszlás, függetlenített vb-vezetőkkel együtt:

16,6% munkás (ipari és mezőgazdasági),
31,4% tsz-tag,
13,8% értelmiségi,
27,3% alkalmazott,
10,9% egyéb foglalkozású.

A nők aránya a tanácstagok körében 18%.

Közép- és felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezik a tanácstagok 29,8%-a. Ez az arány lényegesen magasabb, mint a korábbi ciklusokban volt.

A különböző szintű tanácsok államigazgatási szervezete évente kb. másfél millió hatósági ügyben foglal állást és 20 millió esetben látja el az állampolgárokat tanáccsal, információval.

2. A FEGYVERES ERŐKRŐL

Fegyveres erőink és a belügyi szervek rendeltetésüknek megfelelően működnek, védelmezik a Magyar Népköztársaság függetlenségét, területi sérthetetlenségét, biztosítják belső rendjét.

Néphadsereg

A hadsereg modern technikai eszközökkel történő ellátása tovább növelte a hadsereg erejét. A szárazföldi hadosztályok tűzereje kétszeresére, a csapatok ütőereje és manőverező képessége – harckocsik és egyéb harcjárművek rendszerbe állításával – kétszeresére növekedett.

A Magyar Néphadseregnek a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erői állományába kijelölt csapatai a szövetséges szovjet, német, lengyel, csehszlovák, bolgár, esetenként a román parancsnokságokkal, törzsekkel és csapatokkal együttműködve részt vettek a *Vltava*, a *Sumava*, a *Raszvet* és a *Fegyverbarátság* elnevezésű közös gyakorlatokon.

A technikai eszközök fejlődésével párhuzamosan változott a tisztikar felkészültsége. 1967. január 1-től 11%-kal nőtt az egyetemet és főiskolát végzett tisztek száma. Az igényeknek megfelelően korszerűsödött a tisztképzés.

A néphadsereg csapatai – a katonai kiképzés mellett – egyre nagyobb

mértékben vesznek részt a népgazdaság kiemelt beruházásainak megvalósításában. 1967–70 között a végzett munka termelési összértéke 5,2 milliárd forint volt.

Belügyminisztérium és közvetlen szervei

A belügyi szervek technikai ellátása évről évre fejlődik. Az elmúlt években jelentősen kiszélesítették a korszerű rendőri URH-szolgálatot.

A tisztek 60%-ának van belügyi, illetve katonai szakiskolája.

Határőrség

Az elmúlt négy évben tovább javult a személyi állomány összetétele. A tiszteknél 10%-kal nőtt az egyetemet, főiskolát végzettek száma. Javult a sorállomány összetétele: 1966-ban 11,7%-a volt érettségizett, jelenleg 16,7%-a. A KISZ-nek a sorállomány 72,8%-a tagja. Javult a technikai színvonal is.

Munkásőrség

Önkéntes alapon szervezett fegyveres testület, amely a fegyveres erőkkel és testületekkel együtt a párt közvetlen irányítása mellett részt vesz az ország belső rendjének és biztonságának védelmében.

A munkásőröknek több mint 57%-a munkás, 82,5%-a pedig párttag. Életkor szerinti megoszlásuk: 44,5% 18 és 35 év közötti, 45,2% 35 és 50 év közötti, 10,3% pedig 51 év fölött van.

3. AZ ÁLLAMI SZERVEK MUNKÁJÁBAN RÉSZT VEVŐ TÁRSADALMI AKTÍVÁK

A dolgozók egyre nagyobb számban és aktívabban kapcsolódnak be az állami feladatok ellátásába, nyújtanak segítséget az állami szerveknek.

A bíróságok ítélkező munkájában 17 627 népi ülnök vesz részt. Ezeknek 34,9%-a ipari munkás, 11,2%-a pedig mezőgazdasági termelőszövetkezeti tag. A megválasztott népi ülnökök 55,1%-a párttag és 38,8%-a nő.

50 000 körül van azoknak a dolgozóknak a száma, akik a munkaügyi döntőbizottságok tagjaiként részt vesznek a munkaügyi viták elbírálásában, eldöntésében. A munkaügyi döntőbizottságok tagjainak több mint 60%-a 10 évnél régebben van ugyanazon a munkahelyen.

A népi ellenőrzés keretében évente 30 000–36 000 népi ellenőr végez társadalmi munkában fontos vizsgálatokat. A népi ellenőrzési bizottságokhoz évente mintegy 10 000 közérdekű bejelentés érkezik.

A belügyi szervek munkáját a közlekedésrendészet terén több mint 5200, egyéb bűnmegelőző tevékenységében pedig több mint 50 000 önkéntes rendőr segíti.

4. JOGALKOTÁS

A IX. kongresszus óta 22 törvényt és évente 30–35 törvényerejű rendeletet alkottak. Fontos gazdasági, társadalmi kérdéseket szabályoztak, pl.:

Törvények:

Az új Munka Törvénykönyve az új gazdaságirányítási rendszer követelményeinek megfelelően szabályozta a munkaviszonnyal kapcsolatos kérdéseket.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetekről szóló törvény biztosítja a termelőszövetkezetek önállóságát, elősegíti az üzemszerű gazdálkodást, elvi alapokra helyezi az államigazgatási szervek és a termelőszövetkezetek kapcsolatát.

A földtulajdon és a földhasználat továbbfejlesztéséről szóló törvény létrehozta a mezőgazdasági termelőszövetkezetek földtulajdonát, rendezte a termelőszövetkezetekbe bevitt földek tulajdoni kérdéseit, szabályozta a földhasználat mértékét.

A szabálysértésekről szóló törvény az első ilyen jellegű jogszabály. Korábban 300 jogszabály tartalmazta a szabálysértéseket és az azzal kapcsolatos eljárásokat.

A népi ellenőrzésről szóló törvény a népi ellenőrzés szervezetét és feladatait határozta meg.

A találmányokról, a szerzői jogról szóló törvények átfogóan és kor-

szerűen rendezik a találmányok szabadalmi oltalmát, az alkotásokkal kapcsolatos jogokat, kötelezettségeket.

Törvényerejű rendeletek

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjainak kötelező kölcsönös nyugdíjbiztosításáról; az útlevelekről; a közkegyelem gyakorlásáról; a tudományos fokozatokról és a tudományos minősítésekről.

Kormányrendeletek, határozatok

Az állami vállalatok jogállása; a beruházások rendje; a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok családi pótléka; a munkaidő csökkentése; a nyugdíjak felemelése; a személyzeti munka; a nők szociális és gazdasági helyzetének megjavítása.

5. KÖZREND, KÖZBIZTONSÁG, TÖRVÉNYESSÉG

A bűncselekmények száma 1966-hoz képest 8,6%-kal csökkent. 10 000 14 éven felüli lakosra 1966-ban 151,4 bűntett, 1969-ben 134 bűntett esett.

A politikai jellegű bűncselekmények fokozatosan csökkennek, az összes bűncselekményeknek a 0,4%-át sem teszik ki. Ezeknek nagyobbik része is meggondolatlanul elkövetett, kisebb jelentőségű izgatás.

A bűnügyekben tett feljelentések száma 1966–1969 között – évenként fokozatosan – 43 000-rel (20,9%-kal) csökkent. Ezen belül a rendőrséghez és az ügyészséghez érkezett feljelentések száma több mint 36 000-rel volt kevesebb.

A társadalmi tulajdon és a személyek javai elleni bűncselekmények az elmúlt négy év alatt összesen mintegy 14,5%-kal csökkentek.

Más bűntetti kategóriákban a csökkenés és emelkedés váltják egymást. Némi emelkedést mutat az élet elleni, az erőszakos és a garázda jellegű cselekmények száma.

A közlekedési bűntettek és ezen belül a gondatlan veszélyeztetések száma 12,9%-kal, az ittas állapotban való járművezetések száma pedig 1968-hoz képest 5,3%-kal emelkedett.

A köztörvényi bűntettek elkövetőinek mintegy 30%-a büntetett előéletű.

A büntetőjogilag felelősségre vont fiatalok az ország fiatalkorú lakosságának 1,1%-át teszik ki. Az erőszakos bűncselekmények kategóriájában a fiatalkorúak részvételi aránya növekedett.

Ügyészségeink a büntető ügyek feldolgozása mellett évenként 4500 vizsgálatot tartanak, 11–14 000 panaszt bírálnak el és mintegy 5000 intézkedést tesznek.

Hazánk felszabadulásának 25. évfordulója alkalmával közkegyelmi rendelkezés jelent meg. A szabadultaknak a társadalomban való beilleszkedéséről szerzett eddigi tapasztalatok kedvezőek. Eddig mindössze a szabadultak 1%-ával szemben kellett újabb büntető vagy szabálysértési eljárást indítani.

V. A SZOCIALISTA GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKA

A népgazdaság a IX. kongresszuson jóváhagyott gazdaságpolitikai célkitűzéseknek megfelelően fejlődött. A III. ötéves terv fő előirányzatait teljesítettük, több fontos területen túlteljesítettük: a bevezetett gazdaságirányítási reform céljainknak megfelelően magasabb színvonalra emelte a szocialista tervgazdálkodást; növekedtek és erősödtek nemzetközi gazdasági kapcsolataink.

1. A NÉPGAZDASÁG FEJLŐDÉSÉNEK FONTOSABB ADATAI

A nemzeti jövedelem növekedése és felhasználása

A III. ötéves terv időszakában az 1966–1970. évek átlagában a nemzeti jövedelem volumene a tervezett 19–21%-os növekedéssel szemben 30–32%-kal növekszik az 1961–1965. évek átlagához képest. A tervidőszak utolsó évében elért nemzeti jövedelem pedig 39–40%-kal lesz nagyobb, mint az 1965. évi. Az öt év alatt összesen a tervezettnél csaknem 100 milliárd forinttal (az 1961–1965. évekénél 280 milliárd Ft-tal) több nemzeti jövedelem jött létre. A szocialista szektor részaránya a nemzeti jövedelem termelésében a tervidőszak végére eléri a 98%-ot.

A megtermelt nemzeti jövedelem az öt év egészét tekintve fedezte a belföldi felhasználást.

A nemzeti jövedelem 77%-a fogyasztásra, 23%-a felhalmozásra jutott.

A nemzeti jövedelem növekedésének évi ütemével a szocialista országok között közepes helyet foglalunk el.

A nemzeti jövedelem növekedésében meghaladjuk az európai tőkésországok többségének ebben az időszakban elért fejlődését.

Beruházások

A nemzeti jövedelem terven felüli növekedése lehetővé tette, hogy öt év alatt mintegy 17 százalékkal, az 1968. évi árakon számolva körülbelül 50 milliárd forinttal túlteljesítsük a III. ötéves terv beruházási előirányzatát.

Az építkezések időtartama még hosszú, a befejezetlen beruházások állománya magas, körülbelül 70 milliárd forint.

Készletek

Az ötéves időszak első három évében a készletek évi növekedése nagymértékű volt, évente kitette a nemzeti jövedelem 7–8%-át. Az utóbbi két évben a készletek növekedése a felére csökkent, összetétele is javult. A termelőknél felhalmozódott készletek állománya azonban még meghaladja az indokoltat.

Ipar

Az ipari termelés évenként átlagosan 6%-kal emelkedett és 1970-ben kb. 33–35%-kal lesz nagyobb, mint 1965-ben. Minden iparág termelése nőtt, a növekedés üteme a vegyiparban, az energiaiparban és a gépiparban volt a legerőteljesebb.

A *vegyipar* termelése a népgazdaság szükségleteinek megfelelően több mint 70%-kal emelkedett. Különösen a szerves és szervetlen vegyi termékek gyártása, a kőolajfeldolgozás, a műtrágyagyártás és a gyógyszertermelés fejlődése volt gyors ütemű.

Az *energiafelhasználásban* a gazdaságosabb energiatermelést biztо-

sító kőolaj és földgáz részaránya az 1965. évi 29%-ról 45%-ra emelkedett.

A *gépiparon* belül az autóbuszok, a híradás- és vákuumtechnikai termékek, egyes közszükségleti cikkek, ügyviteltechnikai és irányítástechnikai termékek gyártása fejlődött a legdinamikusabban. A gépipar termelése öt év alatt mintegy 44%-kal nőtt.

A *timföldtermelés* öt év alatt 60%-kal növekedett, exportja megkétszereződött. Fokozódott az alumínium félgyártmányok termelése és felhasználása.

A *textiliparban* 29%-ra emelkedett a korszerű mesterséges vegyi szálak felhasználása.

A *fafeldolgozó iparban* a korszerű lemezáruk (farostlemez, faforgácslap stb.) és a nagyobb igényeket kielégítő, valamint a beépített bútorok termelése emelkedett gyors ütemben.

Az *élelmiszeripar* termelésén belül – a világszerte tapasztalható tendenciáknak megfelelően – a leggyorsabb ütemben (mintegy 50%-kal) a tartósítóipar termelése növekedett.

Az *ipar állóeszközeinek* értéke öt év alatt közel 30%-kal, évente átlagosan 5,6%-kal gyarapodott, az egységnyi állóeszközállományra jutó termelés lényegében stagnált.

Növekedett a *találmányi bejelentések* száma: az 1967. évi 2831-ről 1969-re 3440-re. Élénkült a licencek felhasználása. A licenc alapján gyártott gépipari termékek száma jelenleg 40 körül van.

Öt év alatt az ipari termelés növekedésének az előirányzott 80%-kal szemben 55–60%-a származott a termelékenység emelkedéséből. Ebben szerepet játszott, hogy erre az időszakra esett a nagyarányú munkaidőcsökkentés. Az ipari termelés növekedésére a korábbiakhoz hasonlóan nagyobbrészt még az extenzív fejlesztési mód volt jellemző. 1970-ben ez a tendencia megváltozott, az eddig eltelt időszakban a termelékenység az előző évihez viszonyítva 6,4%-kal emelkedett.

A tervidőszak alatt országos jelentőségű üzemek csak vidéken létesültek. Budapest részaránya ennek következtében az ipari állóeszközökből 30,8%-ról 28,7%-ra csökkent, az iparilag kevésbé fejlett megyék részaránya az ipari állóeszközökből 13,6%-ról 15,4%-ra emelkedett. Sokoldalúbbá vált a vidék ipari és gazdasági struktúrája, mérséklődött egyoldalú nyers- és alapanyagszállító szerepe. A vidéki

iparban foglalkoztatottak részaránya az 1965. évi 60%-ról 1970-ben 66%-ra emelkedett. Az iparban és az építőiparban foglalkoztatottak összes száma az iparilag kevésbé fejlett megyékben is megközelítette az összes keresők 46%-át.

Építőipar

Az *építőipar termelése* 1970-ben mintegy másfélszerese volt az 1965. évinek. (A III. ötéves terv 24–28%-os termelésnövekedést irányzott elő.)

Az építőiparban alkalmazott gépek, gépi berendezések és járművek értéke öt év alatt 35%-kal nőtt. A fontosabb technológiai folyamatok gépesítettségi foka javult. Fokozódott a korszerű építési módok alkalmazása. A működő új házgyárak kapacitása évi 14 000–15 000 lakás.

Az építőanyagipar termelésének fejlődése a tervidőszak egészében mérsékelt volt (20–22%).

Az építőipari termelés 50%-os növekedése nagyobbrészt létszámemelkedésből (kb. 70–75%) származott. Az egy foglalkoztatottra jutó építőipari termelés lassú ütemben, évi átlagban csak mintegy 2,5%-kal emelkedett.

Mezőgazdaság

A *mezőgazdaság* termelése – ötéves átlagokkal számolva – a tervezett 13–15%-kal szemben 16–17%-kal haladja meg a megelőző öt év átlagát. Az egész mezőgazdasági termelésből az árutermelés hányada 1965-ben 47,5% volt, 1969-ben 51,9%.

A *növénytermelés* értéke 18–19%-kal nőtt. Az évek közötti termésingadozások csökkentek, a termésátlagok nőttek. Az 1969. évi termés-eredmények kimagaslóak voltak.

A kenyérgabona szükségletet 1964 óta hazai termelés fedezi, többször exportra is lehetőség volt. Emelkedett a mezőgazdaság gépesítettségi foka. Egyre szélesebb területen alkalmazzák a korszerű agrotechnikát.

Az *állattenyésztés* termelése a növénytermelésnél kisebb ütemben, 13%-kal nőtt. Az állatállomány az 1961–1965. évek átlagához képest csökkent. Ezt a folyamatot főleg a háztáji gazdaságok tehénállomá-

nyának a számítottnál lényegesen gyorsabb ütemű csökkenése, illetve a kocaállomány stagnálása váltotta ki, amit a közös gazdaságok állatállományának gyarapítása nem ellensúlyozott.

Az állattenyésztés termelésnövekedése a nagyüzemekben elért magasabb hozamokból származott.

A baromfitenyésztésben, majd az utóbbi 2–3 évben a sertéstenyésztésben is kialakultak az iparszerű termelési feltételek.

A mezőgazdasági üzemek *kiegészítő* (feldolgozó, ipari, építőipari stb.) *tevékenységből* származó árbevétele öt év alatt kétszeresére növekedett és 1970-ben meghaladta összes árbevételük 20%-át, 1965-ben pedig 10–11% volt.

Az 1965–1969 közötti időszakban a mezőgazdaság állami szektorában 19,5%-kal, a termelőszövetkezetekben pedig 1,3%-kal csökkent az összes *foglalkoztatottak* száma. A termelőszövetkezetekben foglalkoztatottak közül a tagok száma 3%-kal csökkent, az alkalmazotti munkaviszonyban álló szakemberek, munkások száma több mint kétszeresére nőtt. Növekedett az egy termelőszövetkezeti tag által ledolgozott munkanapok száma, 184-ről 208 napra. A mezőgazdasági nagyüzemekben 1966–1969 között dolgozó mezőgazdasági szakmunkások és traktorvezetők száma 110 000-ről 130 000-re növekedett.

Közlekedés, hírközlés

A vasúti közlekedésben a korszerű villamos- és Diesel-vontatás részaránya 35%-ról 70%-ra emelkedett. A villamosított vasúti vonalak aránya az 1965. évi 5,5%-ról 8,4%-ra nőtt.

Folyamatban van a vasúti közlekedés rekonstrukciója, a kisforgalmú vasútvonalak és vasútállomások fokozatos felszámolása.

Az ország összes helységeinek 93%-a kapcsolódik az országos autóbuszhálózatba. Az országos közúthálózat mintegy 91%-a pormentes burkolatúvá vált és mintegy 330–340 km új bekötőút épült.

Öt év alatt 145 000 helyett 190 000-rel növekedett a távbeszélő központok befogadóképessége; több ország fővárosát érintő nagy teljesítményű távközlési központ lépett üzembe.

2. GAZDASÁGIRÁNYÍTÁSI RENDSZERÜNK

Tervszerűség

A népgazdasági tervben számított mutatók többségénél a teljesítés az elmúlt három évben lényegesen közelebb állt a tervhez, mint a korábbi időszakban.

A központi tervezés mellett a vállalati tervezés is fejlődött. A vállalatok – a korábbi, egyoldalú mennyiségi szemlélettel szemben – előtérbe helyezik a jövedelmezőséget, a gazdaságosságot, és a termelést a fogyasztói igényeknek rendelik alá.

Jövedelmezőség, jövedelemszabályozás

A gazdálkodás népgazdasági jövedelmezősége 1969-ben átlagosan 8,1%-kal emelkedett (a 100 Ft lekötött eszközre és bérköltségre jutó tiszta jövedelem az 1968. évi 14,8 Ft-ról 1969-ben 16,– Ft-ra emelkedett).

1970-ben a kormány módosította a munkaügyi szabályozókat: átlagbéremelési és létszámmegtakarítási kedvezményt vezetett be, külön adóval terhelte a létszámemelést. A mezőgazdaságban az állami gazdaságoknál, továbbá a vasútnál bértömegszabályozás, néhány élelmiszeripari vállalatnál relatív bértömegszabályozás érvényesül.

A vállalatok a dolgozók személyi jövedelmének növelésére – részesedésre és bérszínvonalfejlesztésre – az évi eredmények alapján 1968-ban 6,8, 1969-ben 8,5 milliárd Ft-ot fordíthattak. A nyereségérdekeltség hatására meggyorsult az átlagkeresetek növekedésének üteme. A reform előtt a vállalatok dolgozóinak átlagkeresete kb. évi 3%-kal nőtt, 1970-re viszont az átlagkeresetek növekedési üteme a legtöbb ágazatban kb. kétszeresére emelkedett.

1968 óta a népgazdaság szocialista szektorában vállalati forrásból valósult meg a beruházások 36–40%-a.

A vállalatfejlesztési alap az 1968. évi 32,5 milliárd forintról 1970-re 39,3 milliárd forintra emelkedett.

A tanácsok saját fejlesztési szükségleteik kielégítésére az 1968–1970. évek átlagában 9,3 milliárd Ft fejlesztési alapot képeznek. A fejlesztési alapon felül a tanácsi költségvetés várható bevételei a három év átlagában meghaladják a 19 milliárd forintot.

A termelőszövetkezetekben létrejöttek a vállalati önálló elszámolás és a szocialista viszonyok további erősítésének feltételei: a felvásárlási árakat kb. 21%-kal emeltük; bevezetésre került az amortizációs alap képzése; a kollektivizálás időszakában felvett hitelek kb. felét (13 milliárd Ft-ot) az állam elengedte, a másik részének visszafizetési idejét meghosszabbította; általánossá vált a garantált munkadíjak bevezetése (az előző kétévi jövedelem 80%-ában), e célra munkadíjalapot képeznek.

Árrendszer

A termelői áraknak 1968. január 1-én 42%-a tartozott a rögzített és maximált árformákhoz, míg 1969-ben 32%-a. A hatósági árak aránya 70–90% körül van egy sor fontos alapanyagnál és tipikus félterméknél, viszont rugalmasabb árformák érvényesülnek a vállalatok egymás közötti kapcsolataiban és a külkereskedelmi forgalomba kerülő termékeknél.

A *termelői árak* az 1968. január 1-i árrendezés és az azóta végbement ármozgások eredményeként a következő mértékben emelkedtek (százalék):

	1968. év / 1967. év	1969. év / 1968. év	1970. I. fé. / 1969. I. fé.	1970. I. fé. / 1967. év
	százalékában			
Szocialista ipar	105,9	101,8	102,2	110,2
Építőipar	113,0	104,3	102,0	120,2
Mezőgazdaság	109,3	100,3	110,3	120,9

A *fogyasztói árak* döntő többsége rögzített, maximált vagy limitált ár. A szabad árformába tartozó forgalom aránya az összes lakossági fogyasztásban 29%.

A *fogyasztói* árszínvonal emelkedése három év alatt – a munkásoknál és alkalmazottaknál – 2,4%.

3. NEMZETKÖZI GAZDASÁGI KAPCSOLATAINK

A külkereskedelmi áruforgalom 1966–1970 között több mint 50%-kal bővül, egyenlege várhatóan kedvezőbb lesz, mint az 1961–1965. években volt.

Nemzetközi gazdasági kapcsolatainkban változatlanul a szocialista országoknak van a legnagyobb szerepük.

Dinamikusan nőtt a feldolgozóipari termékek kivitele (gépeké, berendezéseké, ipari fogyasztási cikkeké). Behozatalunkban ugyancsak gyorsan bővült e termékek forgalma. A mezőgazdasági és élelmiszeripari cikkek kivitele ugyancsak jelentős volt.

A III. ötéves terv időszakában fokozódott a közvetlen termelési együttműködés mind a szocialista, mind a tőkésországokkal. A KGST keretében eredményeket értünk el a gyártásszakosításban, s kötöttünk kétoldalúan is néhány jelentős együttműködési szerződést baráti partnereinkkel. Fejlődtek kooperációs kapcsolataink is (elsősorban a közúti járműgyártásban).

A KGST-országok közötti munkamegosztásban igen sokirányúan veszünk részt. Ez az együttműködés a magyar népgazdaság számos területének fejlődésére kihat, sok esetben meghatározó jelentőségű.

A III. ötéves terv időszakában áruforgalmunk a Szovjetunióval évi átlagban csaknem 10%-kal növekedett. A Szovjetunió jelentős mértékben részesedik külkereskedelmi forgalmunkban (kb. 35%-kal).

A két ország között több államközi egyezményt kötöttek, amelyek elősegítették és a jövőben is elősegítik a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlődését. Ilyen pl. a timföld-alumínium egyezmény, a „Barátság II" kőolajvezeték létesítése, a zöldség-, gyümölcsegyezmény stb. Előkészület alatt van több szakosítási és kooperációs egyezmény, amelyek megvalósítása elősegíti a gazdasági együttműködés magasabb fokra emelését.

A két ország tudományos és műszaki tervezési intézményei között létrejött széles körű kapcsolatok, a szakemberek kölcsönös cseréje, a kutatási eredmények és a műszaki megoldások kicserélése több területen kedvező volt a termelési és áruforgalmi kapcsolatokra. Egyes konstrukciók közös kialakítása, fejlesztési feladatok koordinálása számottevően hozzájárult a közlekedési eszközök és a híradástechnikai berendezések műszaki fejlesztéséhez.

A III. ötéves terv időszakában külkereskedelmi forgalmunk a fejlett tőkésországokkal évi átlagban 12,5%-kal emelkedik.

A fejlett tőkésországok részesedése összforgalmunkban az 1965. évi 25%-kal szemben ez évben várhatóan 29% lesz.

A hagyományos árucsereforgalmon túlmenően a III. ötéves terv időszakában fejlődött és bővült a magyar és a tőkés vállalatok közötti kooperációs tevékenység.

Magyarország és a harmadik világ országai között sokoldalú gazdasági kapcsolatok alakultak ki. Ezek között legerőteljesebb a kereskedelem fejlődése, de a kapcsolatok kiterjednek a hitelnyújtásra és a műszaki-tudományos együttműködésre is.

A fejlődő országokkal lebonyolított külkereskedelmi forgalom az 1966–1970 közötti években átlagosan körülbelül évi 8%-kal növekszik.

4. MAGYARORSZÁG GAZDASÁGÁNAK NÉHÁNY ÖSSZEHASONLÍTÓ ADATA A VILÁGGAZDASÁGGAL

A magyar népgazdaság világviszonylatban közepesen fejlett gazdaságnak számít. A KGST-közösségen belül is hasonló a helyzet. Fejlődési üteme a világ átlagához, valamint a fejlett tőkésországok átlagához képest gyorsnak mondható, a szocialista országok átlagához pedig hasonló.

A magyar ipar termelésén belül – a többi KGST-országhoz viszonyítva – igen nagy súlya van az alapanyagok termelésének. A vaskohászat a magyar ipar 8,7%-át teszi ki (ez Csehszlovákiában 10,6%, az NDK-ban 6,9% és Lengyelországban 7,6%). Magyarország a KGST-tagországok villamosenergia-termelésének mindössze 1,5, acéltermelésének mindössze 2,0%-át adja.

A gépipar szerkezeti aránya a fejlett ipari országokéhoz hasonló. A vegyipar ezzel szemben még nem érte el azt a súlyt a termelésben, ami jellemző a fejlett termelőerőkkel rendelkező országokéra. A fogyasztási cikkeket gyártó könnyűipari ágak aránya Magyarországon magasabb, mint a fejlett tőkés- és szocialista országokban, de alacsonyabb, mint a nálunk kevésbé fejlett szocialista országokban. Az élelmiszeripar ugyancsak magasabb arányban szerepel, mint a tőkésországokban.

A magyar mezőgazdaság fejlettségi szintje nem éri el sok tekintetben a nyugat-európai fejlett tőkésországok mezőgazdaságáét, a KGST-tagországok átlagos viszonyaihoz képest azonban a fejlettek közé tartozik. Az egy lakosra jutó élelmiszerek mennyisége Magyarországon jóval meghaladja a KGST-tagországok átlagát, a terméshozamok, illetve a fajlagos állati termékkihozatali számok is magasabbak a KGST-tagországok átlagánál.

Magyarország bekapcsolódása a nemzetközi munkamegosztásba, a a nemzetgazdaság terjedelméhez képest elég nagy. Ezt mutatja, hogy az export volumene az összes nemzeti jövedelemnek kb. 36–38%-át teszi ki. Ez az arány megközelíti a hozzánk hasonló nagyságú országok arányszámát, és nagyobb, mint a nagy országok hasonló mutatója.

Az egy főre jutó külkereskedelmi forgalom tekintetében a KGST-tagországok közül hazánkat Csehszlovákia, az NDK és Bulgária előzi meg.

VI. ÉLETSZÍNVONAL, SZOCIÁLPOLITIKA

A szocialista építőmunka, a gazdasági, a kulturális és a szociális fejlődés eredményeként tovább javultak hazánkban a dolgozók életkörülményei. A nemzeti jövedelem tervezettnél nagyobb mértékű emelkedése a lakosság életszínvonalának növekedéséhez is hozzájárult. A IX. kongresszusnak az életszínvonal fejlesztésére vonatkozó határozatai megvalósultak.

Foglalkoztatottság

A foglalkoztatottak száma 1970-re elérte az 5 millió főt, a lakosságnak csaknem fele aktív kereső. A magas foglalkoztatási színvonalú országok közé tartozunk. A nők aránya az aktív keresők között az 1965. évi 39%-ról 1969-re 41%-ra nőtt.

Az iparban és az építőiparban lényegében teljes mértékben megvalósult a 44 órás munkahét. 1969 végén a tervezettnél rövidebb idő alatt már közel 2 millió fő dolgozott rövidített munkaidőben.

A jövedelmek színvonala, összetétele

A lakosság egy főre jutó összes reáljövedelme a III. ötéves terv időszakában 31–32%-kal emelkedett.

A szociális gondoskodás keretében kifizetett különféle pénzbeni, társadalmi juttatások egy lakosra jutó összege reálértékben (pl. nyugdíj, családi pótlék stb.) ma 60%-kal magasabb, mint 5 évvel ezelőtt.

A III. ötéves terv időszakában tett intézkedésekkel tovább szélesedett a társadalmi juttatásokban részesülők köre és nőtt a juttatások összege:

A IX. kongresszus határozata alapján bevezetésre került a gyermekgondozási segély, amelyet 1970 júniusáig 210 000 dolgozó nő vett igénybe. A gyermekgondozási segély 1970. évi összege 1 milliárd forint.

1967. január 1-vel új mezőgazdasági termelőszövetkezeti nyugdíjrendszer lépett életbe. Ennek alapelvei azonosak a bérből élőkével.

1968-ban emelkedett a termelőszövetkezeti tagok családi pótléka. (A kétgyermekes családoknál gyermekenként havi 70 Ft-ról 100 Ft-ra, a három- és többgyermekeseknél ugyancsak gyermekenként havi 70 Ft-ról 120 Ft-ra.)

1970 márciusában került sor a munkás-alkalmazotti alacsony nyugdíjak (1600 Ft alattiak) összegének emelésére. Ezzel a régi nyugdíjak összege közeledett az új nyugdíjakéhoz, a régi nyugdíjasok anyagi gondjai enyhültek.

A munkások és alkalmazottak reáljövedelme 5 év alatt mintegy 30%-kal emelkedett. Ezen belül az egy keresőre jutó reálbér átlagosan mintegy 17%-kal nőtt. Kiemelkedő volt a reálbér növekedése 1969-ben, csaknem 5%-ot ért el.

A munkások és alkalmazottak egy főre jutó havi keresete a népgazdaság szocialista szektorában 1970. I. félévében 2032 Ft volt az 1965. évi 1731 Ft-tal szemben.

A munkaidő-csökkentés végrehajtásának fontos feltétele volt, hogy a mintegy 8%-kal rövidebb munkaidő ellenére a dolgozók keresete ne csökkenjen. Ezt a feltételt teljesítette mind az ipar, mind az építőipar, sőt az átlagkeresetek 1968-ban is, különösen pedig 1969-ben tovább emelkedtek.

A parasztság jövedelme – a IX. kongresszus célkitűzéseinek meg-

felelően – gyorsabb ütemben emelkedett, mint a munkásoké és alkalmazottaké. A parasztság egy főre jutó összes reáljövedelme öt év alatt 37%-kal nőtt. A munkások és a parasztság személyes jövedelmének – az életszínvonal legfontosabb tényezőjének – színvonala országos átlagban kiegyenlítődött 1968–69-ben. A jövedelmi színvonal területenként és mezőgazdasági foglalkozási áganként nagyobb mértékben szóródik, mint a munkásoknál.

A parasztság jövedelmének gyors ütemű növekedéséhez – a már említett társadalmi juttatásokon kívül – főleg az járult hozzá, hogy a mezőgazdasági termelés a tervezettnél gyorsabban fejlődött, a kiegészítő és melléküzemági tevékenység gyorsan nőtt, így növekedett és folyamatosabb lett a termelőszövetkezeti tagság foglalkoztatása, míg a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma csökkent. Emellett a mezőgazdasági termelés növelésének ösztönzése és a rentábilis gazdálkodás feltételeinek megteremtése céljából 1966 és 1970 között több alkalommal sor került egyes mezőgazdasági cikkek termelői árának a felemelésére is. Mindezek a tényezők növelték a paraszti jövedelmek emelkedési ütemét. A paraszti népesség jövedelmében egyben nőtt a pénzrészesedés is, saját termelésből származó fogyasztásának súlya évről évre csökkent.

A budapesti munkásháztartások egy főre jutó személyes jövedelme átlagosan 13%-kal magasabb, ezzel szemben a községekben élő munkásoké 11%-kal alacsonyabb, mint a parasztoké. Megyénként további eltérések mutatkoznak.

A budapesti munkáscsaládok magasabb jövedelmi színvonala nagyrészt a kedvezőbb kereső-eltartott arányra vezethető vissza. Budapesten száz keresőre átlagosan 87 eltartott jut, míg vidéken átlagosan 113. Maguk az átlagkeresetek alig mutatnak különbséget a vidék és a főváros között, viszont a lényegesen több munkaalkalom következtében Budapesten jóval nagyobb arányú a női foglalkoztatottság is.

Az elmúlt évek során a mezőgazdaságban dolgozók jövedelmeinek gyors ütemű növekedése következtében csökkentek a jövedelmi különbségek az ország különböző területi egységei között.

A városi és a falusi családok kulturális és egészségügyi ellátottsága terén – bár a különbség az elmúlt évek során csökkent – továbbra is jelentős eltérések tapasztalhatók. Az ingyenes társadalmi juttatások-

ból (iskola, kórház stb.) – az adottságokból kifolyólag – legnagyobbrészt a budapesti és a városokban élő családok részesülnek.

A jövedelmi színvonal általános emelkedésével egyidejűleg jelentős mértékben csökkent a legalacsonyabb jövedelmi színvonalon élők száma.

A népesség százalékos megoszlása az egy főre jutó havi jövedelem szerint

Az egy főre jutó havi jövedelem	1962	1967	1969
600 Ft alatt	31,3	9,8	6,3
600– 800 Ft	24,0	14,8	10,9
800–1000 Ft	17,9	19,1	15,4
1000–1200 Ft	12,1	18,3	16,6
1200–1400 Ft	6,8	13,8	14,9
1400–1600 Ft	3,4	9,8	11,8
1600–1800 Ft	2,0	5,9	8,5
1800–2000 Ft	1,1	3,6	5,8
2000 Ft felett	1,4	4,9	9,8
Összesen	100,0	100,0	100,0

Az alacsony jövedelmű családok többségében általában nem a családfő alacsony keresete határozza meg a jövedelmi színvonalat, hanem a nagy gyermeklétszám, a már nem dolgozó idősebbeknél pedig az alacsony nyugdíj. A 800 forint alatti egy főre jutó havi jövedelmű népesség 23 százaléka nyugdíjas.

A nyugdíjasok részére kifizetett összes nyugdíj 1969-ben több mint 11 milliárd forintot tett ki. Egy nyugdíjasra átlagosan havi 689 Ft jut.

Áruellátás, fogyasztás, fogyasztói árak

A kiskereskedelmi forgalom öt év alatt kb. 45%-kal, az egy lakosra jutó fogyasztás viszonylag egyenletesen, évente 4–6%-kal emelkedett és 1970-ben mintegy 27%-kal múlja felül az 1965. évit.

A fogyasztási struktúra legjellegzetesebb vonása a tartós fogyasztási cikkek vásárlásának gyors ütemű, évi átlagban kb. 10%-os növekedése.

A ruházkodási fogyasztás az összfogyasztáshoz hasonlóan gyors ütemben emelkedik. Megnőtt a divatos, modern alapanyagú ruházati cikkek aránya.

A nemzetközi tendenciákkal egyezően legkevésbé dinamikus az élelmiszerek fogyasztásának növekedése (évi 3%). Az egy főre jutó napi fogyasztás az állati eredetű (hús, tojás, tej stb.) fehérjékből 1965-ben 38 gramm volt, ez 1970-ben 42–43 grammra emelkedik. Nő a magasabb feldolgozottsági fokon forgalomba kerülő élelmiszerek részaránya.

Az egész időszak alatt fokozatosan bővült az élelmiszerek és élvezeti cikkek választéka. A minden cikkcsoportban tapasztalt javulás ellenére sem mindenben zökkenőmentes az ellátás. Tartós, vagy rendszeresen ismétlődő hiánycikkek a hús és az építőanyagok, de emellett hosszabb-rövidebb ideig sok más cikkből és ruházati termékből sem lehetett a szükségleteket zavartalanul kielégíteni.

Az állami és szövetkezeti üzletek és vendéglátóhelyek száma 1969 végén 3700-zal több volt, mint 1965-ben.

Az emelkedő jövedelmi és fogyasztási színvonal mellett jelentősen nőtt a lakosság takarékbetétállománya is (az 1965. évi 20,4 milliárd Ft-ról 1970 közepéig 40,2 milliárd Ft-ra emelkedett).

1970. I. félévében a fogyasztói árszínvonal az 1965. évinél mintegy 3,5%-kal volt magasabb. (Ezen belül kb. 104,5% a munkások és alkalmazottak, mintegy 104% a nyugdíjasok és kb. 101% a parasztság fogyasztói árindexe.)

Lakáshelyzet

1966–1970 között a tervezettnél több, kb. 315 000–320 000 új lakás épül, több mint eddig bármelyik ötéves tervben. 1970-ig – öt év alatt – a fővárosban 6,4%-kal, a többi városban 10,5%-kal növekedett a lakásállomány, a községekben pedig 2,8%-kal. Jelenleg egy lakásra átlagosan 3,27 személy jut.

Az elmúlt időszakban csökkent az egyszobás lakások aránya: 1966-ban még 54%, 1970 januárjában már csak 46,7% volt az egyszobás lakások aránya.

Az újonnan épített lakások 98,5%-ában van villanyvilágítás, és

kedvező, hogy a községekben épült új lakások 97%-ában is bevezették a villanyt. A gázzal és vízzel való felszereltség aránya az új lakásokban kétszer akkora, mint a régiekben. Átlagosan az új lakások 30%-a gázvezetékkel és 60%-a vízvezetékkel készül.

Kommunális szolgáltatás

A háztartások részére juttatott vízvezetéki víz mennyisége az 1965. évi 153 millió m^3-ről 1969-ben 201 millió m^3-re, vagyis 31%-kal nőtt.

A villamosenergiát fogyasztó háztartások száma 11%-kal növekedett. Legnagyobb mértékben a városi fogyasztók száma emelkedett, mintegy 19%-kal.

Javult a háztartások vezetékes gázellátása. A palackozott propán-bután gázt használó fogyasztók száma 1965-ben 293 000, 1969-ben 1 168 000 volt. A fogyasztók számának növekedése a községekben több mint hatszoros volt, a városokban pedig csaknem háromszoros.

Ipari szolgáltatás

Az ipari javító szolgáltatások fejlődését az egy főre jutó szolgáltatás növekedése jellemzi. Az ipari szolgáltatások egy főre jutó értéke az 1965. évi 449 Ft-tal szemben 1969-ben már 549 Ft volt, 22%-kal több.

Az ipari javító szolgáltatások fejlődése – bár területileg és szakmailag differenciáltan – még elmarad az igényektől.

Társadalombiztosítás, egészségügyi helyzet

Napjainkban úgyszólván a lakosság egészére kiterjed a társadalombiztosítás és az ingyenes egészségügyi ellátás.

1970. július 1-vel megszűntek az ingyenes kórházi ápolás időtartamában még fennálló különbségek. A kórházi ápolásra szoruló dolgozó és családtagja, valamint a nyugdíjellátásban részesülő személy és családtagja – a betegségi biztosítás keretében – időbeli korlátozás nélkül díjtalanul kórházi ápolásban részesül.

Az orvosok száma megközelíti a 23 000-et és így 19%-kal több, mint 1965-ben. Az orvosellátottság 10 000 lakosra számítva 22, ami nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő.

A járó- és otthonokban fekvő betegek alapellátását a körzeti orvosok biztosítják, akiknek száma 1970-ben várhatóan 3700 lesz, 350-nel (10%-kal) több, mint 1965-ben.

A kórházi ágyak száma öt év alatt mintegy 7000-rel gyarapodott, és 1970 végére eléri a 85 000-et. A 10 000 lakosra jutó kórházi ágyak száma 1965-ben 76,6 volt, 1970-ben 82.

A táppénzszolgáltatásokra fordított kiadások az elmúlt 5 év alatt 2,3 milliárd forintról 3,1 milliárd forintra növekedtek. A biztosítottak gyógyszerellátására fordított kiadások is állandóan emelkedtek. 1965-ben a gyógyszerkiadások mintegy másfél milliárd forintot tettek ki, 1970-re a kiadás csaknem 2,5 milliárdra emelkedett.

1966-tól 1969-ig a dolgozók közül 2 828 000-en részesültek szakszervezeti, vállalati, szövetkezeti kedvezményes üdültetésben.

VII. TUDOMÁNY, KÖZOKTATÁS, KÖZMŰVELŐDÉS, MŰVÉSZETEK

1. TUDOMÁNYOS ÉLET

a) *Kutatóintézetek, kutatók*

Magyarországon 131 főhivatású kutatóintézet működik, amelyek közül 45 műszaki jellegű. A kutatóintézeteken kívül mintegy 900 munkahelyen – egyetemi és főiskolai tanszékeken, klinikákon, kórházakban, üzemi laboratóriumokban, múzeumokban és levéltárakban stb. – végeznek kutató, fejlesztő munkát.

1966 óta 20 százalékkal nőtt a kutatóhelyeken dolgozók létszáma és 1969-ben meghaladta a 61 000-t. (E létszám 46%-a dolgozik a főhivatású kutatóintézetekben.) Mivel az egyetemeken és más nem főhivatású kutatóhelyeken dolgozók csak munkaidejük egy részét fordíthatják kutatásra, reális létszámként mintegy 50 000 emberrel – kb. 15 000 diplomással – számolhatunk. Ez a létszám a lakosság számához viszonyítva nemzetközi összehasonlításban is jelentős.

A létszám megoszlása 1969-ben tudományáganként
(kerekített számok)

Természettudományok	5 200, ebből kutató 2000
Orvostudományok	3 700, ebből kutató 1100
Agrártudományok	4 800, ebből kutató 1400
Műszaki tudományok	31 300, ebből kutató 8900
Társadalomtudományok	3 800, ebből kutató 1900

A tudományágak közötti belső létszámarányok alapvetően megfelelőek.

A Magyar Tudományos Akadémiának az 1970. évi közgyűlési választások után 93 rendes és 97 levelező tagja volt. A tudományok doktorainak száma 511 (1966-hoz képest 22%-os emelkedés), a kandidátusoké 3431 (24%-os emelkedés).

b) *A tudományos kutatásokra fordított összegek*

1969-ben a tudományos kutatásokat szolgáló költségvetési kiadások és a felhasznált műszaki fejlesztési alap együttes összege elérte a 6,4 milliárd forintot, a nemzeti jövedelem 2,7%-át. A növekedés 1966-hoz viszonyítva mintegy 50%-os. Ezen belül közel 100%-kal nőttek a kutatást és fejlesztést szolgáló beruházások, és 1969-ben elérték az 1,2 milliárd forintot.

A kiadások és a beruházások 68%-a a műszaki tudományokra, 13%-a az agrártudományokra, 10%-a a természettudományokra, 5%-a a társadalomtudományokra, 4%-a az orvostudományokra jut.

c) *A KB tudománypolitikai irányelvei nyomán történt fontosabb intézkedések*

Megalakult a Kormány Tudománypolitikai Bizottsága, amelynek feladata a kormány tudománypolitikájának konkrét meghatározása, végrehajtásának összefogása és ellenőrzése.

Az Elnöki Tanács, illetve a kormány határozatot hozott a Magyar Tudományos Akadémia reformjával kapcsolatban.

A távlati népgazdasági terv kidolgozásával összhangban megkezdő-

dött az 1971–1985 közötti időszakra szóló országos távlati tudományos kutatási terv elkészítése.

Megjelent az Elnöki Tanács új törvényerejű rendelete a tudományos minősítésről. A tudományos fokozatok megszerzésének fő kritériuma a tényleges tudományos teljesítmény, illetve annak gyakorlati, társadalmi hasznossága.

Több intézkedés látott napvilágot a kutatóintézetek gazdálkodásának fejlesztésére. A vállalatszerűen működő ipari kutatóintézetek számára ösztönzőbb nyereségérdekeltséget és előnyösebb amortizációs kulcsokat alakítottak ki. A költségvetésből finanszírozott intézeteknél olyan ösztönzőrendszert vezettek be, amely elősegíti bekapcsolódásukat a konkrét gazdasági célra irányuló kutatásokba. A kutatóhelyek túlnyomó többsége vámmentességet kapott a kutatóeszközök beszerzésére.

2. KÖZOKTATÁS

Az *óvodába* járó gyerekek száma az utóbbi négy évben 189 000-ről 213 000-re növekedett és ezzel az óvodások aránya a korosztályon belül 47,1 százalékról 54,3 százalékra emelkedett.

Az *általános iskolákba* beiratkozó tankötelesek aránya 98,7 százalék.

Az általános iskolát elvégezte:

	14 éves korig	16 éves korig
1966/67	77,1%	89,4%
1969/70	79,2%	91,1%

Az általános iskolai diákotthonokban 4000-ről 6900-ra nőtt a férőhelyek száma.

A megfelelő képzettségű szaktanárok által ellátott tanítási órák aránya az 1966. évi 65 százalékkal szemben 73 százalékra emelkedett.

A *középfokú oktatás* nappali tagozatán – a szakmunkásképzést is figyelembe véve – a tanulók létszáma négy év alatt 40 000-rel nőtt, és az 1966. évi 414 000-rel szemben elérte a 454 000-t. (1938-ban összesen 117 616 középiskolás és ipari tanuló volt az országban.) A gimnáziumi

és a szakközépiskolai első osztályos tanulók aránya az 1966-os 57:43 helyett 53:47 lett. A középfokú oktatásban tanulók közel háromnegyede szakmai végzettséget nyújtó iskolákban folytatja tanulmányait.

A *szakmunkásképző iskola* az 1969. évi törvény értelmében középfokú oktatási intézménnyé vált, amely szakmunkás-képesítést és nem befejezett középiskolai végzettséget nyújt. A továbbtanulni szándékozó szakmunkások két év alatt szakközépiskolai végzettséget szerezhetnek.

Az *esti és levelező oktatásra* járók száma az utóbbi négy évben mind az általános, mind pedig a középiskolákban csökkent. (Az általános iskolákban 45 000-ről 22 000-re, a középiskolákban 145 000-ről 106 000-re.) Ebben mindenekelőtt annak van szerepe, hogy az esti és levelező oktatás funkciója megváltozott, s ma már elsősorban azoknak a fiataloknak ad tanulási lehetőséget, akik a nappali tagozatokon nem tudják folytatni tanulmányaikat. A csökkenéshez azonban az is hozzájárul, hogy egyes állami szervek és üzemek nem mindig nézik jó szemmel a tanulni szándékozókat, és nem biztosítják tanulásuk feltételeit.

A *felsőoktatási intézmények*be járó nappali tagozatos hallgatók száma az utóbbi négy évben csaknem ezerrel nőtt és elérte az 53 000 főt (1938-ban 11 000). Az esti és levelező oktatásban bekövetkezett jelentős csökkenés miatt az összlétszám 89 000-ről 79 000-re esett vissza.

Nőtt az egyetemek és főiskolák önállósága és felelőssége. Az új működési szabályzatok a felsőoktatás fejlesztésének korszerűbb kereteit biztosítják. Az intézmények döntési jogköre kiszélesedett, fejlődött az egyetemi belső demokrácia, s ezen belül a hallgatók részvétele a vezető testületekben is.

A középiskolák I. osztályában a fizikai dolgozók gyermekeinek továbbtanulási aránya 1966/67-ben 54 százalék volt, kisebb visszaesés után 1970-re ugyanez az arány alakult ki.

A felsőoktatásban a nappali tagozaton 1966/67-ben 41,2 százalék volt az első évfolyamon a fizikai dolgozók gyermekeinek aránya. 1969/70-re ugyanez 38,9 százalékra csökkent. Intézményenként ez az arány változó. Pl. a tudományegyetemeken 32,1, a műszaki egyetemeken 32,6, az orvostudományi egyetemeken 27,6, a tanárképző főiskolákon 51,2 százalék.

Társadalmi szertartások

Emelkedik a társadalmi szertartások, a nem egyházi jellegű névadó ünnepségek, házasságkötések, temetési szertartások száma. 1965–68 között a névadó ünnepségek aránya 7%-ról 10%-ra, a házasságkötések 37%-ról 46%-ra, a temetési szertartásoké pedig 6%-ról 9%-ra nőtt.

3. KÖZMŰVELŐDÉS

Könyvtárak

Magyarországon 1969 végén 9190 közművelődési könyvtár működött. Állományuk 1966–1969 között 6 millió könyvvel, illetve kiadvánnyal gyarapodott és ma 23,6 millió. Új könyvek vásárlására évente csak a tanácsi könyvtárak átlagosan 36 millió forintot fordítanak. Beiratkozott olvasóik száma ugyanebben az időszakban 2 110 000-ről 2 210 000-re, kölcsönzött köteteik száma pedig 50,0 millióról 54,1 millióra emelkedett. A közművelődési könyvtárak és kölcsönzőhelyek hálózata gyakorlatilag az ország minden települését bekapcsolja a nyilvános könyvtári ellátásba.

A tudományos és szakkönyvtárak száma: 1708. E könyvtárak gyarapítására fordított összeg 1965 óta majdnem megkétszereződött.

Az iskolai könyvtárak állománya 9,5 millió kötet.

Művelődési otthonok

3673 művelődési otthon van. Rendezvényeik látogatóinak száma országosan némileg emelkedett (az 1966. évi 51 millióról 54 millióra), de a látogatottság rendkívül aránytalan.

1969-ben 10 112 *működvelő művészeti csoport* működött 207 000 taggal. A csoportok száma az utóbbi 4 évben – főként a kisebb falvakban és az üzemekben – ugyan 1900-zal csökkent, viszont jelentősen emelkedett tevékenységük művészi és eszmei színvonala, közéleti, politizáló jellege. Bemutatóik közönségének száma is változatlanul jelentős, a tanácsi szervezésűeknél például évenként mintegy 2,5 millió. 1969-ig 113 működvelő együttes kapta meg a kiváló címet.

A tanácsi művelődési otthonokban működő különböző *klubok* száma négy év alatt 2200-ról 3400-ra (amiből 2300 ifjúsági), a klubfoglalkozásokon résztvevőké pedig 2 millióról 2,9 millióra emelkedett. Az összes szakkörök száma 6400-ról 6000-re csökkent, a tagok száma viszont 156 000-ről 158 000-re nőtt. Az ifjúság számára rendezett viták, előadások száma megduplázódott (4000-ről 8000-re).

Múzeumok

1966-ban 144 múzeum volt hazánkban és 1176 kiállítást rendeztek. A múzeumokat és a kiállításokat 6 080 600-an tekintették meg. 1969-ben a múzeumok száma 180, a kiállításoké 1442, látogatóik száma pedig 6 788 000 volt.

4. MŰVÉSZETEK

Irodalom, könyvkiadás

Könyvkiadásunk 1966-ban összesen 23 141 kiadványt jelentetett meg, 72,5 millió példányban. 1969-ben 26 732 kiadványt adtak ki csaknem 87 millió példányban. Az évente megjelentetett könyvek száma átlagosan 4600, példányszámuk pedig 47 millió.

Egy évtizede évente kb. 700 szépirodalmi könyv jelenik meg – 10–12 millió összpéldányszámban.

Élő magyar írótól 1969-ben 267 könyvet jelentettek meg, 3 229 656 példányban. Az átlagos példányszám több mint 12 000.

A szépirodalmi művek átlagpéldányszáma műfajonként változó. 1969-ben a verseskötetek átlagosan 3831, a regények és elbeszéléskötetek 21 680, a színművek, műsorfüzetek 6220, az egyéb szépprózai művek pedig 11 460 példányban jelentek meg.

A könyvforgalom kereskedelmi értéke 1966 óta 174,9 millió forinttal – 787,5 millióról 962,4 millióra – emelkedett. Ennek több mint 78%-a lakossági vásárlás. 1969-ben 240 millió forint értékben vásároltak könyvet falun.

1969-ben a havi és az időszakos irodalmi folyóiratok egy hónapra eső összpéldányszáma meghaladta a 165 000-et. Az Új Írás havi

18 300, a Kortárs 13 200, a Nagyvilág 21 600 példányban került az olvasók elé. Az Élet és Irodalom hetente 24 200 példányban jelent meg.

Film, mozi

Filmgyártó vállalataink 1967–1969 között összesen 105 játékfilmet, 162 kisfilmet és 1219 rövidfilmet készítettek.

1966-ban bemutattunk 156 (22 magyar, 27 szovjet, 54 népi demokratikus és 53 kapitalista országból származó) filmet; 1969-ben pedig 153 (25 magyar, 27 szovjet, 48 népi demokratikus és 53 kapitalista országból származó) film került a közönség elé.

A mozik és a nézők száma

	1966	1969
Mozik száma	4 359	3981
Látogatók, millióban	104,6	82,3
1000 lakosra jutó látogató	10 273	7990

A moziszám csökkenésének oka: megszüntették a korszerűtlen, átalakíthatatlan, keskenyfilmes mozik egy részét, amelyeknél a fenntartás költségei már nem álltak arányban a látogatottságból eredő bevétellel. Ugyanakkor az elmúlt négy évben is előrehaladt a mozihálózat rekonstruálása, minőségi összetételének javítása. (1966-ban 976, 1969-ben pedig 2349 mozi volt alkalmas szélesvásznú filmek vetítésére.)

Az egy főre eső mozilátogatás (évente 8) tekintetében Magyarország a harmadik helyen áll Európában. A nézőszám csökkenése világjelenség, amely elsősorban a tv rohamos térhódításával függ össze. (A Magyar Televízió 1966 óta évente átlag 220 játékfilmet és 49 tv-játékot mutatott be.) Táblázatunk a mozinézők számának csökkenése és a tv-készülékek terjedése közötti összefüggést szemlélteti:

Terület	Az 1 lakosra jutó mozilátogatás		A csökkenés %-ban	1000 lakosra jutó tv-készülék		Az emelkedés %-ban
	1966	1969		1966	1969	
Budapest	14,9	13	12,8	163	223	36,8
Városok	10,6	8,9	16	131	183	39,7
Községek	8,5	5,9	30,6	61	118	93,4

Színház

Az utóbbi négy évben összesen 374 színházi bemutatóra került sor. A bemutatott művek között évről évre emelkedett az új magyar drámák száma. Négy év alatt összesen 190 új magyar darabot mutattak be.

A színházi előadások és a nézők száma csökken: 1966-ban 12 670 előadást tartottak, amelynek 5 843 000 nézője volt, az 1969-ben tartott 12 014 előadáshoz pedig 5 454 000-n váltottak jegyet. A csökkenés összefügg egyes színházak kisebb helyiségbe való költöztetésével (pl. Nemzeti, Fővárosi Operett stb.), valamint egyes színházak összevonásával, a vidéki tájelőadások számának csökkentésével. A televízió évente 35–40 színdarabot közvetít.

A színházi nézők számán belül emelkedett a bérlők száma: 1969-ben a jegyeknek több mint negyedrészét bérletben adták el. Budapesten 91 000, vidéken csaknem 100 000 bérlettulajdonos volt. 1966-hoz képest több mint 7000-rel nőtt a bérletek száma.

1969-ben 2798 ifjúsági előadást tartottak, egymilliónál több néző előtt. Ez 1966-hoz viszonyítva 374 előadással és 75 000 nézővel jelent többet.

A színházak jelentős mértékű állami támogatást kapnak. 1969-ben egy színházi előadásra 5628 forint jegybevétel és 10 464 forint állami támogatás jutott. A jegyenkénti állami támogatás összege 25,30 forint volt.

Képzőművészet

A kiállítások, valamint látogatóik számának növekedése, a képzőművészeti alkotások kereskedelmi forgalmának emelkedése a képzőművészetek iránti társadalmi érdeklődés fokozódását jelzi.

1966-ban összesen 436, 1969-ben pedig 557 képzőművészeti kiállítást rendeztek hazánkban. Ezen belül az 1966. évi 160-ról 1969-ben 185-re emelkedett a vidéki kiállítások száma. 1966-ban csak a Műcsarnok által rendezett kiállításoknak 754 000, 1969-ben 851 000 látogatója volt.

A lakosság 1966-ban 16,7 millió, 1969-ben pedig 21,4 millió forint értékben vásárolt képzőművészeti alkotást. Különösen nagy az érdek-

lődés az iparművészeti cikkek iránt: ezek kereskedelmi forgalmának értéke az 1966-os 103 millió forintról 1969-ben 146 millió forintra emelkedett.

A közületi vásárlások forintértéke ugyanebben az időszakban 2 millióról 16,8 millióra nőtt. Köztéri alkotásokra központi keretből 1966-ban 19 millió, 1969-ben csaknem 25 millió forintot fordítottunk. A helyi tanácsok 1969-ben csaknem 10 millió forintot költöttek köztéri szobrok felállítására és más művészeti alkotások vásárlására.

Hangversenyek

1966-ban az Országos Filharmónia rendezésében 1820, 1969-ben pedig 1949 hangversenyre került sor. A hallgatók száma ugyanezen idő alatt 726 400-ról 794 800-ra emelkedett. Az ifjúság zenei nevelése érdekében a fiatal zenekedvelők 30–40%-os árengedménnyel vásárolhatnak hangversenyjegyeket. 1969-ben az Országos Filharmónia ifjúsági előadásain a látogatók száma 382 000 volt.

A hanglemezgyártásban és -forgalomban jelentősen emelkedett a komolyzenei felvételek aránya. 1967-ben 92 000, 1969-ben pedig 126 000 komolyzenei lemezt vásároltak meg.

5. SAJTÓ, RÁDIÓ, TELEVÍZIÓ

Hazánkban évente több mint 1 milliárd példányban jelennek meg a napi- és a hetilapok, a folyóiratok és egyéb sajtótermékek. A lakosság évente mintegy 1 milliárd 300 millió forintot költ újságra. Az előfizetések száma megközelíti a 6 milliót.

A beszámolási időszakban új országos napilap indult: a Magyar Hírlap. A Népszabadság, a Népszava hétvégi melléklettel bővült.

A rádióelőfizetők száma meghaladja a 2,5 milliót. A lakosság 74 százaléka rendszeres rádióhallgató. A műsoridő évente 8000 perccel hosszabb, mint 1966-ban volt.

A televízió előfizetőinek száma 1965. év végétől több mint kétszeresére emelkedett; jelenleg 1 700 000. Minden második családnak van televíziója. A beszámolási időszakban bevezetésre került a hatodik adásnap, megkezdődött a színes adások kísérleti sugárzása.

A tömegkommunikációs ellátottság terén a szocialista országok közül a Szovjetunió, Csehszlovákia és az NDK után következünk; Európa 21 országa közül a 15. helyen állunk.

6. A MAGYAR KULTÚRA EREDMÉNYEI A NAGYVILÁGBAN

Tudományos, kulturális külkapcsolataink bővülése eredményeként tovább gyarapodott a külföldre juttatott magyar tudományos, kulturális értékek száma, terjedt kultúránk híre a nagyvilágban.

Könyv-külkereskedelmünk útján a magyar könyvek az utóbbi négy évben 11 szocialista és 67 tőkésországba jutottak el. Évente átlagosan 6,6 millió könyvet exportálunk. Teljes könyvforgalmunk mintegy 70–80%-át a szocialista országokkal bonyolítottuk le.

1966–1969 között 29 magyar filmhetet rendeztek külföldön. A magyar filmek évente 40–50 filmfesztiválon vettek részt; összesen 8 filmünk nyert fesztivál-díjat, kitüntetést. 1967–1969 között 37 ország vásárolt magyar játékfilmeket, és összesen 563-at adtunk el.

Magyar színházi együttesek összesen 53 alkalommal szerepeltek külföldön. Négy év alatt 61 magyar drámát mutattak be külföldi színházakban, többségüket a Szovjetunióban és más szocialista országokban.

Magyar előadóművészek, illetve együttesek három év alatt (1967–1969) több mint 3800 alkalommal szerepeltek külföldön.

Külföldi zenei versenyeken részt vett 169 magyar művész, akik 35 díjat, illetve jutalmat nyertek.

1966 óta 214 magyar képzőművészeti kiállítást rendeztek külföldön.

7. TESTNEVELÉS, VERSENY- ÉS TÖMEGSPORT

Az utóbbi években növekedett a testnevelés és a sport iránti érdeklődés. A tömegsport keretében 1967-ben mintegy 340 000-en, 1969-ben pedig 440 000-en versenyeztek.

A sportegyesületekben egyre több iskolai tanuló szervezett foglalkoztatása biztosítja az utánpótlást. 1967-ben 179 000, 1969-ben pedig több mint 200 000 tanuló sportolt rendszeresen sportegyesületeinkben.

A Munkahelyi és a Falusi Dolgozók Spartakiádján évente több mint félmillió sportoló vesz részt.

A legtöbb igazolt versenyzőt foglalkoztató sportágak 1969-ben:

labdarúgás	116 000
kézilabda	40 000
kosárlabda	17 000
röplabda	11 000

Emelkedett a szervezett természetjárók száma. 1966-ban 86 000-en, 1969-ben pedig közel 95 000-en vettek részt természetjáró túrákon.

A sportlétesítmények száma (fedett és szabadtéri együttesen) közel 11 000-re tehető. A növekedés azonban lassú ütemű, inkább a kisebb beruházást igénylő szabadtéri pályák száma gyarapodott.

A versenysport területén növekedett a nemzetközi találkozók száma, újabb kontinentális kupaküzdelmekre és más nemzetközi versenyekre került sor. 1967-ben 1180 válogatott viadalon, nemzetközi versenyen és sportegyesületi találkozón vettek részt legjobbjaink. A nemzetközi találkozók száma 1969-ben 1451-re emelkedett.

A rohamosan fejlődő nemzetközi versengésben sportolóink eredményesen helytálltak a világversenyeken. Az elmúlt három évben 4 sportágban 11 világcsúcsot értek el (atlétika, íjászat, súlyemelés, sportlövészet).

Az 1968. évi mexikói olimpiai játékokon versenyzőink 15 sportágban indultak, összesen 32 érmet és további 12 értékes helyezést szereztek. A nem hivatalos pontversenyben a IV. helyet, az érmek száma szerint a III. helyet foglalták el az olimpián részt vett országok rangsorában.

VIII. KÜLPOLITIKA, NEMZETKÖZI KAPCSOLATAINK

Pártunk elvi, internacionalista politikájának megfelelően képviselte kormányunk országunk külpolitikai érdekeit; a IX. kongresszus határozatai szerint vettünk részt cselekvően a külpolitikai életben, s bővítettük hazánk nemzetközi kapcsolatait.

1. A SZOCIALISTA ORSZÁGOK, ILLETVE A VARSÓI SZERZŐDÉS TAGÁLLAMAINAK FONTOSABB ÉRTEKEZLETEI

1967. június 9. Moszkva: Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió párt- és állami vezetőinek tanácskozásán áttekintették a közel-keleti helyzetet.

1967. július 11–12. Budapest: Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió párt- és állami vezetői elítélték Izraelt, követelték, hogy vonja vissza csapatait az elfoglalt területekről. Biztosították az arab országokat, hogy segítséget nyújtanak az agresszió következményeinek felszámolásában, nemzeti függetlenségük megvédésében.

1968. március 6–7. Szófia: a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének ülésén elemezték az európai helyzetet, és megvitatták a szerződés politikai és katonai szervezete tökéletesítésének kérdését. Foglalkoztak az atomsorompó-szerződés előkészítésének problémáival.

1968. március 23–25. Drezda; május 8. Moszkva; július 14–15. Varsó; augusztus 3. Bratislava: a Szovjetunió, Lengyelország, Bulgária, a Német Demokratikus Köztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság párt- és államvezetői – a csehszlovák vezetők távolmaradása miatt a moszkvai és a varsói találkozót kivéve – közös tanácskozásokat folytattak a Csehszlovákiában kialakult helyzettel kapcsolatban.

1969. március 17. Budapest: a Politikai Tanácskozó Testület meghallgatta az egyesített fegyveres erők főparancsnokának jelentését azokról az intézkedésekről, amelyeket a honvédelmi miniszterek dolgoztak ki. Jóváhagyták a honvédelmi miniszterek bizottságára vonatkozó határozatokat, az egyesített fegyveres erőkre és az egyesített parancsnokságra vonatkozó új határozatokat és más okmányokat. Az értekezlet felhívással fordult kontinensünk országaihoz az európai biztonsági értekezlet összehívása ügyében.

1969. október 30–31. Prága: a külügyminiszterek javaslatokat tettek az európai biztonsági értekezlet napirendjére. Ez: 1. az európai biztonság megteremtése, az erőszak alkalmazásáról és az erőszakkal való

fenyegetésről történő lemondás az európai államokkal kapcsolatban; 2. az európai államok közötti politikai együttműködés fejlesztését szolgáló, az egyenjogúságon alapuló kereskedelmi, gazdasági és műszaki-tudományos kapcsolatok kiszélesítése.

1969. december 3–4. Moszkva: 7 európai szocialista ország párt- és állami vezetőinek találkozóján megvitatták az európai biztonság időszerű kérdéseit. Megerősítették álláspontjukat, hogy valamennyi állam létesítsen egyenjogú kapcsolatokat a Német Demokratikus Köztársasággal, ismerje el véglegesnek és megváltoztathatatlannak a fennálló európai határokat, köztük az Odera–Neisse-határt. Pozitív mozzanatként nyugtázták, hogy az NSZK aláírta a nukleáris fegyverek elterjedését megakadályozó szerződést.

1970. június 21–22. Budapest: a külügyminiszterek megvizsgálták az európai biztonsági értekezlet előkészítésének eddigi tapasztalatait, eredményeit és újabb javaslatokat dolgoztak ki az értekezlet összehívásának meggyorsítására. Erről memorandumot juttattak el az európai országok kormányaihoz.

1970. augusztus 20. Moszkva: a párt- és állami vezetők ismételten megvizsgálták az európai béke és biztonság helyzetét, különös tekintettel a Német Szövetségi Köztársaság és a Szovjetunió között történt megállapodásra. A tanácskozás megállapította, hogy a Szovjetunió és az NSZK között 1970. augusztus 12-én aláírt szerződés fontos lépés a feszültség enyhítésének és az európai helyzet normalizálásának útján.

2. KÖLCSÖNÖS GAZDASÁGI SEGÍTSÉG TANÁCSA

1966 decembere óta a KGST öt ülésszakot tartott. Ezek közül:

Moszkvában 1969. április 23–26. között tartották meg a KGST rendkívüli, 23. ülésszakát. Az ülésszak munkájában a KGST tagországaiból részt vett: a Bolgár Népköztársaság, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Mongol Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, a Román Szocialista Köztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége küldöttsége.

Elhatározták, megkezdik a tagországok közötti gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés továbbfejlesztésére vonatkozó fő

irányelvek, és a megvalósításhoz szükséges konkrét intézkedések kidolgozását, azzal a céllal, hogy tökéletesítsék és elmélyítsék a népgazdasági tervek egyeztetési formáit, módszereit; továbbfejlesszék a termelés nemzetközi szakosítását és kooperációját, a szocialista integrációt.

Megállapodtak, hogy javaslatokat dolgoznak ki a KGST-szervek működésének további javítására.

Állást foglaltak amellett, hogy fejlesszék a kölcsönösen előnyös kapcsolatokat más szocialista országokkal, a világ egyéb országaival, függetlenül azok társadalmi rendszerétől.

Az 1970 májusában Varsóban tartott 24. ülés áttekintette e munka eredményeit, és határozatot hozott közös nemzetközi beruházási bank felállításáról.

A termelés specializációjának és kooperációjának elmélyítése, a népgazdasági tervek egyeztetése céljából a KGST Végrehajtó Bizottság 27, a Terviroda 23 ülést tartott és rendszeres munka folyt a népgazdasági ágak speciális kérdéseivel foglalkozó 22 Állandó Bizottságban.

3. DIPLOMÁCIA, SZÖVETSÉGI KAPCSOLATAINK

Általános helyzet

A Magyar Népköztársaság 1966. december 31-én 72 országgal állt diplomáciai kapcsolatban. Azóta 17 új kapcsolat létesült (Venezuela, Szenegál, Sierra Leone, Peru, Líbia, Malaysia, Felső-Volta, Elefántcsontpart, Burundi, Dél-Jemen, a Dél-Vietnami Ideiglenes Forradalmi Kormány, Kongói Népi Köztársaság, Középafrikai Köztársaság, Egyenlítői Guinea, Costa Rica, Togo és Szingapur). Egy országgal (Izrael) megszakítottuk a diplomáciai kapcsolatokat. Így jelenleg 88 országgal állunk diplomáciai kapcsolatban.

Kapcsolataink a szocialista országokkal

Országunk nagykövetei szinten diplomáciai kapcsolatban áll a szocialista világrendszer minden országával.

Az elmúlt négy esztendőben barátsági, együttműködési és kölcsö-

nös segítségnyújtási szerződést kötöttünk, illetve újítottunk meg 1967-ben a Szovjetunióval és az NDK-val, 1968-ban Lengyelországgal és Csehszlovákiával, 1969-ben Bulgáriával.

A két kongresszus közötti időszakban 34 kétoldalú megbeszélést tartottunk KB első titkári, valamint állam- és kormányfői szinten 8 szocialista ország párt- és állami vezetőivel. Ezen belül 11 alkalommal került sor a Szovjetunió, 9 alkalommal Csehszlovákia, 4 a Német Demokratikus Köztársaság, 3 Lengyelország, 3 Jugoszlávia, 2 Bulgária és 1 alkalommal Románia és Mongólia párt- és állami vezetőivel való találkozóra.

A Magyar Népköztársaság a beszámolási időszakban számos államközi megállapodást kötött a baráti szocialista országokkal. Ezek a megállapodások kiterjedtek a kereskedelem, a közlekedés, a távközlés, az egészségügy, a kultúra, a tudomány, a technika s a gazdasági, kulturális élet sok más területére.

Pártunk és kormányunk a beszámolási időszakban is nagy súllyal foglalkozott a vietnami problémával, erkölcsi, politikai és anyagi segítséget nyújtott az amerikai agresszió ellen harcoló vietnami népnek.

1968. április 18-án és 1968. november 5-én kormánynyilatkozatban követelte, hogy az Egyesült Államok szüntesse be a VDK bombázását.

1970. május 5-i kormánynyilatkozatunk elítélte az Egyesült Államokat az agresszió Indokínára való kiterjesztése miatt.

Az államunk által nyújtott sokoldalú segítséget kiegészítették a társadalmi és tömegszervezetek által kezdeményezett széles körű szolidaritási akciók, amelyek több mint 180 millió forinttal járultak hozzá a vietnami nép támogatásához.

Kapcsolataink a harmadik világ országaival

A harmadik világ országaiból látogatást tett hazánkban Nepal királya (1967), India államelnöke (1968), Tanzánia elnöke (1969), Szudán elnöke (1970) és India államelnöke (1970).

Losonczi Pál, Elnöki Tanácsunk elnöke, látogatást tett Indiában, Iránban, Tanzániában, Szudánban és az EAK-ban. A beszámoló időszakában hazánkban járt Irak, az EAK és Felső-Volta külügyminisztere.

Az elmúlt időszakban magasszintű parlamenti küldöttségeket láttunk vendégül Indiából, Uruguayból.

Kapcsolataink a tőkésországokkal

1967–1970 között vendégünk volt Klaus osztrák kancellár, Kekkonnen finn és Jonas osztrák köztársasági elnök. Fock Jenő miniszterelnök hivatalos látogatást tett Franciaországban és Ausztriában. Kállai Gyula elvtárs parlamenti delegáció élén Belgiumban és Törökországban járt.

Említésre méltó Struye-nak, a belga szenátus elnökének és Kokkolának, a finn parlament első alelnökének, Atasagunnak, a török szenátus elnökének, Thome Patenotre-nak, a francia szenátus alelnökének, Ingvaldsennek, a norvég parlament elnökének, valamint O. Koyama vezetésével a japán parlamenti küldöttségnek budapesti látogatása.

A beszámoló időszakában a magyar külügyminiszter látogatást tett Belgiumban, Svédországban, Hollandiában, Norvégiában és Törökországban, s hazánkban fogadtuk a svéd, a belga, a japán (1967), a holland és a finn (1968), valamint az olasz és a török (1970) külügyminisztert.

4. A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGE NEMZETKÖZI SZERVEZETEKBEN

A Magyar Népköztársaság, illetve különböző magyar szervek és testületek 610 nemzetközi szervezetben működnek közre. Ezek közül a legfontosabbak: Egyesült Nemzetek Szervezete; Genfi Leszerelési Bizottság; Európai Gazdasági Bizottság Iparosítási Szervezete; ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezési Szervezete (FAO); ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája (UNCTAD); ENSZ Fejlesztési Programja (UNDP); Nemzetközi Atomenergiai Ügynökség; UNESCO; Nemzetközi Munkaügyi Szervezet; Dubnai Egyesített Atomkutató Intézet; Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetsége; Egyházak Világtanácsa; Testvérvárosok Világszövetsége.

5. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS, KULTURÁLIS KAPCSOLATOK

1965 óta jelentősen fejlődtek tudományos, kulturális kapcsolataink. Jelenleg mintegy 40 országgal van kulturális egyezményünk, csaknem 300 tudományos, 100 kulturális nemzetközi szervezet munkájában veszünk részt. 1969-ben a magyar tudomány és kultúra értékeit több mint 60 országba juttattuk el.

A szocialista országokkal való kapcsolatokon belül kiemelkedő szerepe van a Szovjetunióval való együttműködésnek. Teljes szakember- és művészcserénknek mintegy egyharmada a Szovjetunióval bonyolódik le. Az oktatásügyi együttműködés keretében jelenleg 1400 ösztöndíjasunk tanul a Szovjetunióban.

A fejlődő országokkal való kulturális kapcsolatokban arra törekedtünk, hogy országunk anyagi erejéhez mérten támogassuk a fejlődő országokat önálló oktatási és tudományos hálózatuk kibővítésében, új szakemberek nevelésében és kulturális hagyományaik megőrzésében. 1968-ban 57 fejlődő országból 1089-en tanultak hazánkban. 238 személy vett részt kiegészítő képzésben; tanulmányútra 21, termelési gyakorlatra 41 személy érkezett; 18-an UNESCO támogatással rendezett tanfolyamokon vettek részt.

Kulturális és tudományos együttműködési egyezményt 20 fejlődő országgal (8 ázsiai, 10 afrikai, 2 latin-amerikai) kötöttünk, és 19 országgal van tudományos és műszaki megállapodásunk.

A tőkésországok közül kulturális egyezményünk van Finnországgal, Belgiummal, Olaszországgal, Franciaországgal, Angliával, Hollandiával, Norvégiával és Görögországgal. Műszaki-tudományos egyezményt kötöttünk Franciaországgal, Olaszországgal, Angliával és Ausztriával. Nem államközi, hanem egy-egy intézménnyel kötött megállapodásunk van az NSZK-val, az Egyesült Államokkal, Svédországgal, Japánnal.

6. MAGYAR TÁRSADALMI SZERVEZETEK, MOZGALMAK RÉSZVÉTELE A LEGJELENTŐSEBB POLITIKAI KONFERENCIÁKON 1966–1970 KÖZÖTT

IX. Világifjúsági és Diáktalálkozó (Szófia, 1968)
Béke Világtalálkozó (Berlin, 1969)
VII. Szakszervezeti Világkongresszus (Budapest, 1969)
Nők Világkongresszusa (Helsinki, 1969)
Ellenállók Nemzetközi Szövetségének Kongresszusa (Velence, 1969)
Béke-világtanács ülése (Khartúm, 1969)
Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének Kongresszusa (Hamburg, 1969)
Vöröskereszt és Vörös Félhold Társaságok Világkongresszusa (Isztambul, 1969)
Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia (Bécs, 1969)
Szolidaritási Konferencia a portugál gyarmatok felszabadításáért (Róma, 1970)
Világkonferencia a vietnami nép támogatására (Stockholm, 1970)

A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága

A kongresszus megnyitása *1970. november 23.*

A kongresszust Fock Jenő, a Politikai Bizottság tagja, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke nyitotta meg. Köszöntötte a kongresszus küldötteit, a testvérpártok delegációit és a meghívott vendégeket, majd javaslatot tett az elnökség tagjaira.

A küldöttek egyhangúlag választották meg az elnökség tagjait:

Kádár Jánost, az MSZMP Központi Bizottságának első titkárát,
Losonczi Pált, az Elnöki Tanács elnökét,
Apró Antalt, a Politikai Bizottság tagját,
Biszku Bélát, a Politikai Bizottság tagját,
Fehér Lajost, a Politikai Bizottság tagját,
Fock Jenőt, a Politikai Bizottság tagját,
Gáspár Sándort, a Politikai Bizottság tagját,
Kállai Gyulát, a Politikai Bizottság tagját,
Komócsin Zoltánt, a Politikai Bizottság tagját,
Nemes Dezsőt, a Politikai Bizottság tagját,
Nyers Rezsőt, a Politikai Bizottság tagját,
Németh Károlyt, a Politikai Bizottság póttagját,
Aczél Györgyöt, a Központi Bizottság titkárát,
Pullai Árpádot, a Központi Bizottság titkárát,
Brutyó Jánost, a Központi Ellenőrző Bizottság elnökét,
Balogh Mihályt, a Fűzfői Nitrokémia Ipartelepek pártbizottságának titkárát,
Bencs Tibornét, a barabási Béke Tsz főállattenyésztőjét,
Benke Valériát, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának elnökét,
Csáki Istvánt, a Szolnok megyei Pártbizottság első titkárát,
Daradics Ferencet, a Bonyhádi járási Pártbizottság első titkárát,

Dienes Bélát, az Egyesült Izzó vezérigazgatóját,
Erdei Lászlónét, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnökét,
Garai Gábor költőt,
Glanz Lászlónét, a felsőszölnöki általános iskola tanítóját,
Horváth Istvánt, a KISZ Központi Bizottságának első titkárát,
Hunya István nyugdíjast,
Kárpáti Ferenc vezérőrnagyot,
dr. Márta Ferenc egyetemi tanárt, a szegedi József Attila Tudományegyetem rektorát,
Nógrádi Sándor nyugdíjast,
Pataki Józsefet, a Dunai Vasmű olvasztárát,
Simon Józsefnét, a Lenin Kohászati Művek daruvezetőjét,
Szabó Gábort, a Budapesti Húsipari Vállalat szakmunkását, állami díjas szocialista brigádvezetőt,
Szabó Istvánt, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnökét,
Szabó Imrét, a Nógrádi Szénbányák szocialista brigádvezetőjét,
Tóth Ferencet, a Dunántúli Kutató- és Feltáró Üzem állami díjas főfúrómesterét, alapszervezeti titkárt.

Ugyancsak az elnökségbe választották a testvérpártok kongresszuson részt vevő delegációinak vezetőit.

FOCK JENŐ,
a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus!
Elvtársak! Barátaink!

Kongresszusunk számadást készít arról, miképpen és milyen eredményekkel hajtottuk végre a IX. kongresszus határozatát, hogyan szolgáltuk munkásosztályunk, dolgozó népünk, szocialista társadalmi rendünk, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom ügyét. Munkánk elemzésén kívül pártunk X. kongresszusának feladata az is, hogy meghatározza a következő évek tennivalóit.

Pártunk irányítása, a kommunisták és a pártonkívüliek összefogása, népünk millióinak odaadó munkája alapján arról adhatunk számot, hogy a IX. kongresszus óta tovább erősödött hazánkban a népi hatalom, jelentős sikereket értünk el a társadalmi élet minden területén; emelkedett népünk életszínvonala, erősödtek a párt tömegkapcsolatai, erősödött a szocialista népi-nemzeti egység. Előbbre léptünk a szocializmus teljes felépítésének útján.

Ugyanakkor tudjuk, hogy állami, társadalmi, gazdasági, ideológiai és kulturális életünkben vannak gondjaink, problémáink, amelyek leküzdése fokozott harcot igényel tőlünk.

Az elmúlt években is bonyolult nemzetközi helyzetben végeztük szocialista építőmunkánkat. A nemzetközi reakció, az imperializmus erői több ízben súlyosan fenyegették szocialista építőmunkánk alapvető nemzetközi feltételét: a világbékét. Pártunk, hűen internacionalista politikájához, mindent megtett a szocialista világrendszer erőinek növelése, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalmak antiimperialista egységének erősítése, harcának fokozása érdekében.

Tisztelt kongresszus!

Kedves elvtársak!

1970 a lenini centenárium éve. Nemrég ünnepeltük forradalmi pártunk megalakulásának 50. évfordulóját, s az idei tavasz felszabadulá-

sunk 25. évfordulója volt. E történelmi dátumok fénye világítja be az eddig megtett utat és előrehaladásunk irányát is.

A Magyar Szocialista Munkáspárt számára a cselekvés vezérfonala mindig a marxizmus–leninizmus elmélete volt és az is marad. A szocializmus építéséhez, sorra kerülő feladataink kijelöléséhez és megoldásához nélkülözhetetlen segítséget jelentenek számunkra a testvéri szocialista országok, mindenekelőtt a Szovjetunió gazdag tapasztalatai. Céljaink meghatározásánál és azok megvalósítása során természetesen számolunk sajátos körülményeinkkel és a fejlődés által törvényszerűen felvetődő új problémákkal is.

Pártunk kongresszusa jelentős esemény a magyar kommunisták és egész népünk számára. Kongresszusunk munkáját figyelemmel kísérik a testvéri kommunista és munkáspártok is. Összekapcsol bennünket a marxizmus–leninizmus eszméje, közös elveink, azonos politikai céljaink. Együtt küzdünk az egész világ társadalmi haladásáért. Ez cselekvő, alkotó munkára és további közös harcunkban felelős részvételre kötelez bennünket.

Jóleső érzés számunkra, hogy munkánkkal, népünk és országunk eredményeivel hozzájárulhatunk közös ügyünk sikeréhez.

Tisztelt kongresszus!

Előző kongresszusunk óta a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom sok kiváló harcosát veszítettük el abban a világméretű küzdelemben, amely a földkerekségen mindenütt folyik a szocializmusért, a haladásért, a békéért, a szabadságért. Szomorú kötelességünknek teszünk eleget, amikor közvetlen harcostársaink, elvtársaink elhunytáról emlékezünk meg.

A Központi Bizottság tagjai közül *Dobi István, Hevesi Gyula, Kiss Árpád, Münnich Ferenc, Novobátzky Károly* és *Szirmai István* elvtárs; a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai közül *Gács László, Kruzslák Béla, Nöhrer Árpád* és *Szilágyi Dezső* elvtárs hunyt el.

Kegyelettel és tisztelettel emlékezünk a legutóbbi négy év alatt elhunyt harcostársainkra, társadalmunk közéleti személyiségeire, akikkel sok éven át együtt küzdöttünk szocialista hazánkért, népünk szabadságáért és boldog életéért.

Az elmúlt négy évben a nemzetközi kommunista mozgalom számos kiemelkedő harcosa távozott az élők sorából. Haláluk érzékeny vesz-

teséget jelent mindannyiunk számára. A nemzetközi kommunista mozgalomnak és népüknek olyan hű fiai távoztak, mint *Ho Si Minh* elvtárs, a Vietnami Dolgozók Pártjának elnöke; *Ernest Burnelle* elvtárs, a Belga Kommunista Párt elnöke; *Euvremond Gene* elvtárs, a Guadeloupe-i Kommunista Párt elnöke; *Victorio Codovilla* elvtárs, az Argentin Kommunista Párt elnöke.

Emléküket a magyar kommunisták örökre szívükbe zárták, kegyelettel őrzik és ápolják.

(A kongresszus egyperces néma felállással adózott emléküknek.)

Pártunk X. kongresszusának megnyitásakor nagy szeretettel és megbecsüléssel köszöntöm a küldött és meghívott elvtársakat, valamint párton kívüli barátainkat. Üdvözlöm pártunk tagjait, akik odaadóan és önzetlenül fáradoznak népünk szocialista jövőjének megteremtésén. Engedjék meg, hogy valamennyiünk nevében tisztelettel köszöntsem a kongresszusi munkaverseny sikereiben részes százezreket, üdvözöljem hazánk dolgozó népét, a munkások, parasztok, értelmiségiek millióit, akik szorgalmas munkát végeztek szocialista hazánk felépítéséért.

A szocialista országok kommunista és munkáspártjai és európai testvérpártjaink, elfogadva Központi Bizottságunk meghívását, képviseltetik magukat pártunk kongresszusán. Valamennyiünk nevében forró elvtársi szeretettel köszöntöm testvérpártjaink küldöttségeit.

Forró szeretettel köszöntöm a Szovjetunió Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Leonyid Iljics Brezsnyev* elvtárssal, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkárával. Engedjék meg, hogy egyúttal pártunk és népünk nevében őszinte szívvel gratuláljunk a Szovjetunió legújabb tudományos sikeréhez, a Holdjáró–1 programjának megvalósításához.

Forró szeretettel üdvözlöm a Vietnami Dolgozók Pártjának küldöttségét, élén *Hoang Van Hoan* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával; a Lengyel Egyesült Munkáspárt küldöttségét, élén *Wladyslaw Gomulka* elvtárssal, a Központi Bizottság első titkárával; Csehszlovákia Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Gustáv Husák* elvtárssal, a Központi Bizottság első titkárával; a Bolgár Kommunista Párt küldöttségét, élén *Todor Zsivkov* elvtárssal, a Központi Bizottság első titkárával; Ausztria Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Walter Wachs* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával, a Központi Bizottság titkárá-

val; a Belga Kommunista Párt küldöttségét, élén *Albert de Coninck* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával, a Központi Bizottság titkárával; a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártjának küldöttségét, élén *Andreasz Fantisz* elvtárssal, a Központi Bizottság főtitkárhelyettesével; a Dán Kommunista Párt küldöttségét, élén *Ivan Hansen* elvtárssal, a Központi Bizottság tagjával; a Finn Kommunista Párt küldöttségét, élén *Taisto Sinisalo* elvtárssal, a Finn Kommunista Párt alelnökével; a Francia Kommunista Párt küldöttségét, élén *François Billoux* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával; a Görög Kommunista Párt küldöttségét, élén *Kosztasz Kolijannisz* elvtárssal, a Központi Bizottság első titkárával; Írország Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Michael O'Riordan* elvtárssal, a párt főtitkárával; a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének küldöttségét, élén *Kiro Gligorov* elvtárssal, az Elnökség Végrehajtó Irodájának tagjával; a Koreai Munkapárt küldöttségét, élén *Han Ik Szu* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával, a Központi Bizottság titkárával; a Kubai Kommunista Párt küldöttségét, élén *Fabio Grobart* elvtárssal, a Központi Bizottság tagjával; a Luxemburgi Kommunista Párt küldöttségét, élén *Dominique Urbany* elvtárssal, a párt elnökével; a Mongol Népi Forradalmi Párt küldöttségét, élén *Nyamin Zsagvaral* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával, a Központi Bizottság titkárával; Nagy-Britannia Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Bert Pearce* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával; Németország Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Max Reimann* elvtárssal, a Központi Bizottság első titkárával; a Német Kommunista Párt küldöttségét, élén *Herbert Mies* elvtárssal, a párt alelnökével; a Német Szocialista Egységpárt küldöttségét, élén *Friedrich Ebert* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával, a Központi Bizottság titkárával; a Norvég Kommunista Párt küldöttségét, élén *Leif Hammerstad* elvtárssal, a Titkárság tagjával; a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt küldöttségét, élén *Hans Mahle* elvtárssal, a Pártelnökség Irodájának tagjával; az Olasz Kommunista Párt küldöttségét, élén *Agostino Novella* elvtárssal, a Politikai Bizottság tagjával; a Portugál Kommunista Párt küldöttségét, élén *José Vitoriano* elvtárssal, a Központi Bizottság titkárságának tagjával, a Román Kommunista Párt küldöttségét, élén *Paul Niculescu-Mizil* elvtárssal, a Végrehajtó Bizottság és az Állandó Elnökség tagjával, a Központi Bizottság titkárával; San-

Marino Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Vincenzo Pedini* elvtárssal, a Központi Bizottság tagjával; a Spanyol Kommunista Párt küldöttségét, élén *Ignacio Gallego* elvtárssal, a Végrehajtó Bizottság és a Titkárság tagjával; a Svájci Munkapárt küldöttségét, élén *Jakob Lechleiter* elvtárssal, a párt titkárával; a Svéd Baloldali Párt – Kommunisták küldöttségét, élén *Gunvor Ryding* elvtársnővel, a Politikai Bizottság tagjával; a Török Kommunista Párt küldöttségét, élén *Yakub Demir* elvtárssal, a Központi Bizottság első titkárával.

(A kongresszus valamennyi név elhangzása után tapssal köszöntötte vendégeit.)

A KONGRESSZUS MUNKABIZOTTSÁGAI

A X. kongresszus titkársága: Vezetője: Biszku Béla. Tagjai: Karakas László, Komócsin Zoltán, Pullai Árpád, Tóth Mátyás.

Fellebbviteli Bizottság: Elnök: Varga Gyula. Tagjai: Ladányi József, Lantos Zoltán, Méhes Lajos, Nagy Józsefné, Sándor József.

Jelölő bizottság: Elnök: Németh Károly. Tagjai: dr. Bodnár Ferenc, Brutyó János, Csáki István, Cservenka Ferencné, Egri Gyula, Frank Ferenc, Győri Imre, Havasi Ferenc, Herczeg Károly, Jedlicska Gyula, Kiss Józsefné, Kovács Antal, Németh Ferenc, Oláh György, Orosz Ferenc, K. Papp József, Pap János, Pataki László, dr. Rapcsák András, dr. Romány Pál, Ruzsics Ibolya, Tarcsai Tibor, Vándor László, Veres József.

Szerkesztő bizottság: Vezetője: Nemes Dezső. Tagjai: Aczél György, Borbély Sándor, Dimény Imre, dr. Kurucz Imre, Nagy Richárd, Nemeslaki Tivadar, Nyers Rezső, Péter János, Pullai Árpád, Rapai Gyula.

Mandátumvizsgáló bizottság: Elnöke: dr. Molnár Frigyes. Tagjai: Balázs Sándorné, Bódi Imre, Jankovits Nándor, Martin János, ifj. Nagy Gyuláné, Pálinkó Sándorné, Tóth Istvánné, Varga Ferenc.

Szavazatszedő bizottság: Elnöke: Somoskői Gábor. Tagjai: Burgert Róbert, Fekete Lászlóné, Jakab Sándor, Király Ferenc, Kovács László, Neubauer József, Schmidt Istvánné, Varga Sándorné.

A KONGRESSZUS NAPIRENDJE

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója. Előadó: Kádár János elvtárs.
2. A Központi Bizottság jelentése. Előadó: Brutyó János elvtárs.
3. A Fellebbviteli Bizottság jelentése. Előadó: Varga Gyula elvtárs.
4. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjainak megválasztása.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója

ELŐADÓ:
KÁDÁR JÁNOS,
a Központi Bizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak! Elvtársnők!

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt, a IX. kongresszus útmutatásait híven követve, határozatainak megvalósításáért küzdve, politikailag és szervezetileg megerősödve érkezett a X. kongresszus küszöbére. Munkásosztályunk, népünk az elmúlt négy esztendőben a párt vezetésével céltudatosan haladt előre, és nagy eredményeket ért el a szocializmus építésének minden területén.

A szervezeti szabályzat előírásainak és a párt politikájának megfelelően készültünk fel a kongresszusra. A Központi Bizottság a kongresszusi okmányokat kellő időben a pártszervezetek rendelkezésére bocsátotta, majd véleményezésre megküldte a Hazafias Népfront Országos Tanácsának, a Szakszervezetek Országos Tanácsának, az

Országos Szövetkezeti Tanácsnak, a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének, a Magyar Nők Országos Tanácsának, a Kommunista Ifjúsági Szövetség központi bizottságának, végül a sajtó útján is közzétette, az ország lakosságával is megismertette.

A kongresszus előkészítésében pártunk minden alapszervezete, a párttagság több mint 90 százaléka aktívan részt vett. A taggyűléseken a részvevők 30 százaléka felszólalt, a pártértekezleteken a képviseleti aránynak megfelelően megválasztották a X. kongresszus küldötteit.

A Központi Bizottság nagyra értékeli azt a széles körű és magas színvonalú vitát, amely kongresszusi okmányok alapján a pártszervezetekben, a tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban, az országban általában kibontakozott. Ebben a vitában a pártélet, a belpolitika, a szocialista építés minden fontos kérdése felmerült. A beérkezett észrevételek nagy részét a Központi Bizottság már hasznosította, a javaslatok más részét a kongresszus szerkesztő bizottságának rendelkezésére bocsátja, s ajánlja, vegye figyelembe a határozatok megszövegezésekor. A kongresszus előkészítésének, a vitának további számos értékes tapasztalatát, megállapítását pedig a mindennapi pártmunkában kell hasznosítani.

A kongresszust előkészítő vitában egyértelműen kitűnt a legfontosabb: *párttagságunk egységes, pártunk és népünk között egyetértés, nézetazonosság van az alapvető kérdések megítélésében.* A párttagság, a közvélemény helyesli a párt politikáját, az elvégzett munkát eredményesnek tartja; a kongresszustól a párt fő irányvonalának megerősítését, a párttól a helyes politika következetes végrehajtását, a gyakorlati munka megjavítását várja.

A Központi Bizottság *előzetes jelentést* készített tevékenységéről, a párt munkájának, az ország fejlődésének, a társadalom helyzetének főbb adatairól; e jelentését két héttel ezelőtt írásban eljuttatta a kongresszus küldötteinek, tegnap pedig a párt központi napilapjában nyilvánosságra hozta. Az előzetes jelentés részletes adatait figyelembe véve, a Központi Bizottság kongresszusi beszámolója arra törekszik, hogy a legfontosabb és legidőszerűbb elvi, politikai kérdésekre irányítsa a figyelmet.

Az előkészítés véget ért; a párt X. kongresszusa megkezdte munkáját. Párttagságunk, dolgozó népünk most a küldött elvtársaktól, a

kongresszustól várja a nagy munka eredményes befejezését. A kongresszusnak el kell bírálnia a végzett munkát, elemeznie kell társadalmunk jelenlegi helyzetét; ki kell jelölnie a párt feladatait, az ország további fejlődésének irányát. Biztosítania kell, hogy népünk erőit még jobban tömörítve, az eddig elért eredményekre építve és támaszkodva, magasabb szinten folytathassuk a szocialista társadalom teljes felépítésére irányuló munkát.

I. TÁRSADALMUNK SZOCIALISTA FEJLŐDÉSE. A MUNKÁSOSZTÁLY VEZETŐ SZEREPE. A MUNKÁS-PARASZT SZÖVETSÉG

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Most, amikor a kongresszusnak pártunk egész tevékenységét kell mérlegelnie, mindenekelőtt a társadalmunkban végbemenő objektív folyamatokat kell megvizsgálni. Akkor járunk el a leghelyesebben, ha Leninnek a kommunisták számára mindenkor érvényes útmutatásából indulunk ki: A marxizmus azt követeli tőlünk, hogy az osztályerőviszonyokat és minden egyes történelmi helyzet konkrét sajátosságait a legpontosabban, objektíve ellenőrizhetően számba vegyük.*

Az elmúlt négy év szocialista építőmunkájának eredményeként *tovább fejlődött társadalmunk osztályszerkezete, fejlődtek termelési és tulajdonviszonyai.* A népgazdaság összes fő ágazataiban, az iparban, a mezőgazdaságban, a közlekedésben, a kereskedelemben tovább szilárdultak a szocialista termelési viszonyok. A IX. kongresszus határozata alapján és a mezőgazdasági termelőszövetkezetek országos kongresszusának egyetértésével megalkotott új földtörvény megteremtette a jogi alapját és gyakorlati lehetőségét annak, hogy a szövetkezetek használatában levő földek megfelelő megváltási ár ellenében termelőszövetkezeti tulajdonba kerüljenek. Ezzel falun is megszilárdult a szocialista tulajdon, nagy lépést tettünk előre társadalmunk szocialista jellegének erősítésében.

* Lásd *Lenin* Művei. 21. köt. Szikra, 1951. 64. old.

Egész népgazdaságunkban uralkodóvá vált a termelési eszközök szocialista tulajdona; szilárdak a szocialista termelési viszonyok. Ez abban is megfelelően tükröződik, hogy a nemzeti jövedelem 98 százalékát a szocialista szektor adja. Részletezve: az egész nemzeti jövedelem 69 százaléka az állami, 25 százaléka a szövetkezeti, négy százaléka pedig egyéb szocialista szektorból származik; a magánszektor részesedése mindössze két százalék.

Társadalmunkban a szocialista forradalom győzelmével kialakultak és megszilárdultak rendszerünk új osztályalapjai. Az ország lakosságának fele, 5 millió fő vesz részt a termelésben aktív, önálló keresőként. Közülük 72 százalék munkás és alkalmazott, 25 százalék szövetkezeti tag. A magántermelők, az önálló kisiparosok és kiskereskedők, valamint a szabad foglalkozásúak aránya 3 százalék.

Az a nagyarányú fejlődés, amely a felszabadulás óta végbement, és országunkat közepesen fejlett agrárországból fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari országgá alakította át, *a dolgozó osztályok helyzetében is átcsoportosulást és mélyreható változásokat idézett elő.* A város és a falu közötti nagyarányú társadalmi mozgás, a mezőgazdaságból az iparba történő tömeges átáramlás az utóbbi években lelassult. Az ipar fejlődésével, a mezőgazdasági termelés kultúrájának emelkedésével, a szolgáltató iparágak előtérbe kerülésével természetesen a jövőben is lesz bizonyos mozgás, átáramlás társadalmunkban és az osztályokon, rétegeken belül is. A munkások és alkalmazottak részaránya tovább nő, de ez a dolgozó osztályok és rétegek helyzetét alapvetően már nem befolyásolja.

Társadalmunk vezető osztálya a munkásosztály. Felszabadult hazánk negyedszázados története során a munkásosztály tanúsította a legnagyobb állhatatosságot és áldozatkészséget. Számbelileg is a legnagyobb osztállyá vált: az utóbbi öt évben létszáma 8 százalékkal növekedett, és a népgazdaságban most már 2 600 000 munkás dolgozik. A nemzeti jövedelem legnagyobb részét a munkásság termeli meg. A munkásosztály meghatározó módon befolyásolja a dolgozók minden rétegét: munkája, magatartása, fegyelme, szemlélete kihat az egész társadalomra; szerepének további növekedése egész népünk érdeke.

A párt teljes meggyőződéssel vallja: a szocialista társadalom felépítésének alapvető feltétele a munkásosztály vezető szerepének szilárd

és fokozódó érvényesülése. Teljesen világos, hogy üres formaság és a munkásosztály vezető szerepéhez a világon semmi köze nincs annak, ha az ország vezetői, szinte egyenruhaként, elkezdenek munkássapkát és felöltőt hordani, amint azt nálunk a 40-es évek végén, az 50-es évek elején tették. Viszont még vannak, akikben az a téves hiedelem él, hogy a munkásosztály vezető szerepe csak ott érvényesül, ahol a munkások fizikailag is jelen vannak és többségben vannak. A munkásosztály politikai képviseletének és többségének meg kell lennie, és meg is van mindenütt, ahol ennek döntő a jelentősége, például a Központi Bizottságban, a kormányban, az országgyűlésben. De már elképzelhetetlen és megvalósíthatatlan ez, mondjuk, a Tudományos Akadémia Elnökségében, az egyetemek vezető testületeiben, az Írószövetség vezetőségében és más, hasonló helyeken. A munkások jelenléte sok helyen elengedhetetlen, mégsem a számarány a lényeg.

A munkásosztály vezető szerepe hazánkban az osztályszervezetek, a munkásosztály forradalmi pártja és szakszervezetei útján, továbbá az államhatalomban valósul meg, amely a munkásosztály hatalma. A munkásosztály vezető szerepét érvényesíti az a több százezer munkás, akik a hatalom kivívásával egyidőben és azóta az ország vezető posztjaira kerültek. Érvényesül rendszerünk szocialista demokratizmusa révén, amely biztosítja a munkások közvetlen beleszólásának jogát és lehetőségét a közérdekű kérdések eldöntésébe. Végezetül, a munkásosztály vezető szerepének érvényesülését bizonyítja társadalmunk egész tevékenysége, amely a szocialista társadalom építésével a munkásosztály forradalmi célját valósítja meg.

A munkásosztály nagy társadalmi jelentősége és vezető szerepe mutatkozik meg legöntudatosabb tagjainak példamutatásában és áldozatkészségében, a munka frontján, *a szocialista munkaversenyek* eredményeiben. Megmutatkozik a munkásosztály nagyszerű kezdeményezése nyomán született és fejlődő szocialista brigádmozgalomban, amelyben a részt vevő brigádok száma ma már százezer, a brigádtagok száma pedig egymillió fölé emelkedett.

Elmondhatjuk, hogy hazánkban a hatalom jó kezekben van; a munkásosztály nemcsak vállalta, hanem felelősen és méltóan be is tölti társadalmunk életében vezető szerepét. A munkásosztály eddig is helytállt, és a jövőben is mindenkor kész lesz a szocializmus vívmá-

nyainak védelmére, gyarapítására, az építőmunka feladatainak megoldására.

Társadalmunk másik nagy osztálya, a szocializmus útjára lépett parasztság, szintén nagy fejlődést ért el. Parasztságunk a munkásosztály messzemenő segítségével, odaadó, szorgalmas munkával, különösen az elmúlt években, megszilárdította és szocialista nagyüzemi gazdaságokká fejlesztette a termelőszövetkezeteket. A magyar mezőgazdaságban mind szélesebb körben alkalmazzák a tudományok vívmányait; a mezőgazdaságban egyre nagyobb szerepe van a technikának, az ipari és mezőgazdasági szakmunkásoknak, az agrárértelmiségieknek. Mindez gyökeresen megváltoztatta a helyzetet a falun.

A termelőszövetkezetek megerősödése, a nagyüzemi termelés, a közös munka színvonalának emelkedése növelte a parasztság jövedelmét, javította életkörülményeit. Politikánk, rendszerünk nagy eredménye, hogy a IX. kongresszus határozatának megfelelően, a munkásosztály életszínvonalának egyidejű emelkedése mellett, a munkások és a termelőszövetkezeti parasztok jövedelmi színvonala országosan és átlagban már kiegyenlítődött.

Hazánkban a termelőszövetkezetek megteremtésével, a szocialista nagyüzemi gazdálkodás megvalósításával, parasztságunk szellemi és anyagi felemelkedésével falun is győzött a szocializmus, győzött a lenini szövetkezeti eszme. Kongresszusunk megállapíthatja, hogy mindezek eredményeként teljesebbé vált a munkásosztály és a termelőszövetkezeti parasztság érdekazonossága a szocializmus építésének alapkérdéseiben, *tovább erősödött népi államunk legfőbb politikai alapja, a munkás-paraszt szövetség.*

Társadalmunkban növekszik az értelmiség szerepe, részaránya, súlya és felelőssége. A párt, az állam nagy figyelmet fordít a tudomány, a technika, a kultúra fejlesztésére. Teljes bizalommal támaszkodunk a tudományok, a kultúra, a művészetek embereire, mert csak velük együtt haladva érhetjük el fő céljainkat, a szocializmus, a kommunizmus felépítését.

Értelmiségünk is jól tudja, hogy alkotó tevékenysége csak a szocialista társadalmi rendszerben bontakozhat ki szabadon és igazán, csak ebben a rendszerben lehet biztos abban, hogy munkásságának hasznos és szép eredményei nem a kapitalista kizsákmányolók önző,

szűk érdekeit, hanem a nép boldogulását és felemelkedését szolgálják. A Központi Bizottság véleménye szerint értelmiségünk a szocializmus céljait magáénak vallja, és méltó módon kiveszi részét a szocialista építőmunkából. A párt, az ország számíthat a magyar értelmiségre. Mindenkinek mindent meg kell tennie azért, hogy a jövőben ez még inkább így legyen.

A kispolgárság – a kisiparosoknak, kiskereskedőknek, a magánszektor más képviselőinek – száma, részaránya társadalmunkban kicsi. Nagy társadalmi céljaink javára együtt halad velünk a kispolgárság is. Beilleszkedett az új társadalmi rendbe, elfogadja a szocialista társadalom építésének célját, s közülük a tisztességesen dolgozó többség munkájával, különösen a szolgáltatás, az ellátás területén, hasznosan szolgálja a közérdeket. Társadalmunk értékeli ezt.

Hazánkban a szocialista forradalom győzelmével eltűntek a kizsákmányoló osztályok, s velük a társadalmi osztályok közötti kibékíthetetlen ellentmondások. A dolgozó osztályok alapvető érdekei egybeesnek, megkezdődött az osztályok közti különbségek csökkenésének és fokozatos megszűnésének folyamata is. Társadalmunk egységes és harmonikusan fejlődik.

Ugyanakkor azt is tudnunk kell, hogy viszonyaink között is adódnak ellentmondások a fejlesztés távlati és a lakosság napi érdekei, a munkások és a parasztok érdekei, a társadalom általános érdekei és a csoportérdekek, valamint az egyének érdekei között. Az érdekek különbözősége jelentkezik a nemzeti jövedelem elosztásakor, ár-, bér- és piaci viszonyokban, a város és a falu közötti különbségek gyorsabb vagy lassúbb kiegyenlítésének meghatározásában és más kérdésekben.

Az ellentmondások áthidalhatók, feloldhatók a munka menetében. A társadalom általános érdekeinek és szocialista céljainak megfelelő töretlen fejlődést a különböző érdekeltségek összehangolásával biztosítottuk. Ez a jövőben is biztosítható, ha az alapvető érdekekért elsősorban felelős, a nemzeti jövedelem elosztására befolyással bíró vezető testületek mindenkor kellő figyelmet fordítanak az egyes dolgozó osztályok sajátos érdekeire, a dolgozók napi érdekeire is. Továbbá akkor biztosítható, ha az egyes munkások, parasztok, értelmiségiek és más dolgozók napi érdekeikből kiindulva sem feledkeznek meg a dolgozó osztályok sorsközösségéről és a társadalom távlati fejlesztésének álta-

lános követelményeiről. Az a fontos, hogy a megoldásokkal, a dolgozó osztályok alapvető érdekközösségét szem előtt tartva, népi államunk hatalmát erősítsük és szocialista céljaink megközelítését segítsük elő.

Társadalmunk helyzetét, a fejlődés irányát áttekintve, megállapítható: az elmúlt négy évben hazánkban, a IX. kongresszus határozatainak megfelelően, a szocializmus alapjai tovább szilárdultak, társadalmunk szocialista vonásai számottevően erősödtek. Előbbre jutottunk tehát, de meg nem állhatunk. Az ország további lendületes fejlődése ma mindenekelőtt a szocialista termelési viszonyok további megszilárdítását igényli, a dolgozó osztályok öntudatának és egységének növelését, a társadalom szocialista vonásainak további erősítését követeli meg.

II. AZ ÁLLAMÉLET ÉS A SZOCIALISTA DEMOKRÁCIA FEJLESZTÉSE

Kedves elvtársak!

Államunk, a népi demokrácia állama, amely a munkáshatalmat testesíti meg, betölti történelmi szerepét, nélkülözhetetlen a munkásosztály számára a gazdasági és kulturális élet irányításában, a szocializmus építésének szervezésében. Államunk rendeltetésszerű, szervezett működésének felbecsülhetetlen a szerepe és jelentősége népünk eddigi sikereiben, történelemformáló munkájában.

A szocialista állam ereje abban van, hogy fő politikai alapja a munkásosztály és a parasztság szövetsége, és tevékenységében a lakosság, a dolgozó milliók széles körű támogatására építhet. A munkásosztály államát, a dolgozó nép szocialista vívmányait, a Magyar Népköztársaság önállóságát és függetlenségét, területi sérthetetlenségét, belső rendjét hűségesen védelmezik fegyveres erőink, a néphadsereg, a határőrség, a karhatalom és a belügyi szervek. *A Központi Bizottság, a kormány a honvédelmet, a társadalmi rend védelmét egész népünk ügyének tekinti:* az ellátásukhoz szükséges személyi és anyagi feltételeket biztosította és a jövőben is biztosítja.

Az állam funkciói a fejlődés során változnak. *A szocialista viszonyok között az állam elnyomó szerepe folyamatosan csökken, politikai, gazdasági és kulturális szervező szerepe viszont folyamatosan növekszik.*

Államunk már most is sok feladat megoldásába bevonja a társadalom különböző szervezeteit és erőit, az egyes állampolgárokat. A fegyveres testületek mellett az ország, a hatalom védelmét szolgálják a munkásőrök, az önkéntes rendőrök, a polgári védelem tagjai. A szakszervezetek vették át és látják el a társadalombiztosítással, a munkavédelemmel kapcsolatos feladatok legnagyobb részét. A dolgozók tömegesen vesznek részt az állam munkájában mint tanácsi aktivisták, bírósági ülnökök, népi ellenőrök.

Meggyőződésünk szerint az államnak fontos szerepe van a szocializmus építésének időszakában. Nem fogadjuk el azokat a nézeteket, amelyek kétségbe vonják a szocialista állam szerepét, lebecsülik jelentőségét, és a hatalom gyengítésével voltaképpen veszélyeztetik a nép vívmányait. Belső feladataink és a nemzetközi körülmények egyaránt azt követelik, hogy tovább erősítsük szocialista államunkat, növeljük gazdaságszervező és kulturális szervező szerepét, fejlesszük az államigazgatási munkát, emeljük színvonalát. Ezzel egyidejűleg arra kell törekedni, hogy a lakosság még nagyobb tömegei vegyenek részt a közéletben, az állami szervek, a tanácsok és más állami szervezetek munkájában. Az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése olyan feladat, amelynek sikeres megoldása lendületet ad további fejlődésünknek.

A szocialista demokrácia további kibontakoztatására irányuló tervünket biztos alapokra építjük, mert hazánkban a hatalom szilárd, az állampítésben pártunk, munkásosztályunk negyedszázados tapasztalatokkal rendelkezik, belpolitikai helyzetünk nemcsak szükségessé, hanem lehetővé is teszi terveink végrehajtását.

Az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztése a munkáshatalom, a szocialista állam további megszilárdítását, erejének növelését, hatékonyságának fokozását jelenti. *Államéletünk, a szocialista demokrácia továbbfejlesztésének lényege, hogy egyidejűleg erősítjük a központi hatalmat és növeljük a helyi szervek önállóságát.*

Jelentősnek tartjuk *a törvényhozói és kormányzati munka korszerűsítését.* Országgyűlésünk a népszuverenitás legfőbb megtestesítője, országunk legfőbb törvényhozói szerve. Társadalmi előrehaladásunk gyorsítása, rendszerünk szocialista jellegének fejlesztése céljából szükséges, hogy az országgyűlésben erősödjék a törvényalkotói tevékeny-

ség, növekedjék az országgyűlés szerepe a kormányzati munka alkotmányos ellenőrzésében.

A szocializmus építésének előbbrevitele az államapparátusban tevékenykedő kommunistáktól, minden dolgozótól politikánk következetesebb érvényesítését, a munkásosztály érdekeinek jobb képviseletét, a kormány rendelkezéseinek pontos végrehajtását kívánja, helyes vezetési módszert, jó közigazgatást, hatékony, operatív és jó ügyintézést követel. Az államigazgatási szervezet tökéletesítése, a pontosan körülírt hatáskör, a személyes felelősséggel végzett jó ügyintézés együttal a leghatásosabb harc a bürokrácia ellen. Ez a harc állandó és elemi kötelességünk, mert elhanyagolása fékezi fejlődésünket.

Az államigazgatási szervezet tökéletesítésében és az ügyintézés fejlesztésében számítunk a köztisztviselőkre, akiknek e törekvésünk megvalósításában kulcsszerepük van. A köztisztviselő az állam képviselője és a köz szolgálója. Magatartása, az ügyfélhez való viszonya nagymértékben befolyásolja az állampolgár véleményét, az államhatalomról kialakuló álláspontját; az ügyintézés ezáltal válik politikává.

Most az államélet fejlesztésének központi feladata a helyi és a középfokú tanácsok hatáskörének és munkájának fejlesztése. Meggyőződésünk, hogy a szocializmus építésében, a nép életének megkönnyítésében jelentősen előbbre léphetünk, ha az ügyek tetemes hányadát intéző tanácsok nagyobb önállósággal, nagyobb felelősséggel dolgoznak.

A Központi Bizottság szükségesnek tartja, hogy az államigazgatási munka és hatáskör fejlesztésével egyidejűleg *erősödjék a tanácsok népképviseleti, önkormányzati jellege.* Ez nem mond ellent állami szervezetünk demokratikus centralizmuson felépülő elvének és gyakorlatának. Ellenkezőleg, így biztosítható, hogy a központi szervek hatáskörében olyan ügyek maradjanak, amelyek a társadalmi összfolyamatok szempontjából fontosak, lényegesek, a helyileg megoldható ügyeket viszont a helyi szervekben intézzék.

Fontos, hogy a minisztériumok és más központi, állami szervek mielőbb adjanak át konkrét intézkedési jogköröket a fővárosi tanácsnak és a megyei tanácsoknak. Ugyancsak szükséges, hogy egyidejűleg a fővárosi tanács a kerületi tanácsoknak, a megyei tanácsok a városi és községi tanácsoknak adják át a helyileg sokkal jobban intézhető

ügyekben a döntést, és segítsenek megteremteni az önállóság, felelősség, önkormányzat érvényre juttatásának feltételeit.

A tanácsok önkormányzati jellege feltételezi és megkívánja a lakossággal, a tömegekkel való szoros kapcsolatot, tevékenységük sokoldalú ellenőrzését. A tanácsok ügyvitele feletti ellenőrzést a kormány, a felsőbb tanácsszervek, a tanácstagok, a választók, a néptömegek gyakorolják.

Vannak, akik a népi hatalom szilárdságának kockáztatását látják az irányítás további decentralizálásában, a tanácsok önállóságának növelésében. Központi Bizottságunknak meggyőződése, hogy az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése, ezen belül a tanácsok önállóságának növelése helyes osztálypolitika, amely államunkat, a dolgozó nép hatalmát erősíti.

Az államéletben a szocialista demokrácia változatlan követelménye, hogy *hazánkban maradéktalanul érvényesüljön a törvényesség.* A szocialista törvényesség elengedhetetlen eleme egyrészről, hogy alkotmányos törvényes rendünket senki sem sértheti meg büntetlenül, másrészről, hogy hazánkban minden törvénytisztelő állampolgár, származásra, foglalkozásra, világnézetre való tekintet nélkül, teljes védelmet élvez. A szocialista törvényesség e két követelménye érvényesül és a jövőben is érvényesülni fog. Az erről való gondoskodást pártunk, kormányunk alapvető kötelességének tartja.

Nagy jelentősége van az új választási törvénynek, azoknak az új eljárási szabályoknak, amelyek választási rendszerünket tovább fejlesztik, hogy még alkalmasabb legyen a népakarat kifejezésére és érvényre juttatására. Az általános, egyenlő és titkos választói jog nálunk a népi demokratikus rendszer vívmánya. A szocialista demokrácia továbbfejlesztésének fontos eleme választási rendszerünk tökéletesítése. Ennek lényege, hogy az állampolgárok – a jelölési jog és választási lehetőség bővítésével – még inkább, mint eddig, a véleményük szerint legalkalmasabb személyeket küldhetik az országgyűlésbe, a tanácsokba.

A választási törvény egyik új rendelkezése, hogy a fővárosi tanács és a megyei tanácsok tagjait a jövőben nem közvetlenül a választók, hanem közvetett választással a helyi tanácsok választják. Ily módon a községi tanácsok munkáját irányító megyei tanácsok ténylegesen a helyi tanácsok küldötteiből alakulnak meg.

A IX. kongresszus már utalt arra, hogy időszerűvé vált *alkotmányunk módosítása.* E munka hosszabb időt vett igénybe és most került olyan stádiumba, hogy a közeli jövőben végrehajtsuk. A Magyar Népköztársaság 1949-ben elfogadott alkotmánya népünk nagy történelmi vívmánya. A több mint két évtizeddel ezelőtt elfogadott alkotmány rögzítette, hogy a Magyar Népköztársaság a dolgozó nép állama. Összegezte addigi harcunk, munkánk eredményeit és nagy vonalakban kijelölte hazánk fejlődésének irányát.

Az eltelt húsz esztendő alatt gyökeres változások következtek be hazánk politikai, gazdasági, kulturális életében. A történelmi jelentőségű vívmányok ellenére sem szükséges új alkotmányt kidolgozni. Szükségesnek tartjuk és javasoljuk viszont, hogy az országgyűlés jelenlegi helyzetünknek megfelelően módosítsa, fejlessze tovább a Magyar Népköztársaság alaptörvényét. A módosított alkotmány tükrözze az elmúlt két évtized alatt bekövetkezett változásokat. Utaljon az államéletben, az országgyűlés, a kormány, a tanácsok tevékenységében, általában az állami intézmények munkájában bekövetkezett változásokra. Pontosabban határozza meg az állampolgárok jogait és kötelességeit a szocializmus építésének jelenlegi szakaszában.

Az alkotmány módosításának kérdéseivel való foglalkozás közben már felvetődött, és nyilván a későbbiekben szélesebb körben is felvetődhet az ország hivatalos elnevezésének, címerének, állami zászlajának kérdése. A Magyar Népköztársaság elnevezés jól kifejezi munkásosztályunk, népünk harcának legnagyobb eredményét, azt, hogy megalkotta eddigi legnagyobb történelmi vívmányát: a nép államát.

Államunk, rendszerünk fő jellemvonásaiban, a tulajdon- és osztályviszonyok tekintetében már szocialista, a szocialista társadalom teljes felépítése viszont még csak folyamatban van. Pártunk úgy véli, még nem érkezett el az ideje, hogy országunkat szocialista köztársaságnak kiáltsuk ki. Azt tartjuk, inkább jussunk előbbre az építéssel és késsünk az elnevezéssel, mint siessünk az elnevezéssel és késsünk a szocializmus építésével. A Magyar Népköztársaság neve ma is dolgozó népünk hatalmát, államát, hazáját, az épülő új, szocialista világot jelenti, hirdeti félreérthetetlenül, mindenhol és mindenki számára.

III. A PÁRT VEZETŐ SZEREPE. A PÁRTMUNKA TOVÁBBFEJLESZTÉSE

Kedves elvtársak!

Pártunk a magyar munkásosztály marxista–leninista, kommunista élcsapataként társadalmunk eszmei-politikai vezetője; irányítja, szervezi a szocialista építést, s ezzel az egész magyar nép érdekeit szolgálja. Kormányzó párt, amelynek politikája meghatározóan kihat az ország, a társadalom életének egészére.

A párt csak azért és azáltal töltheti be megfelelően történelmi misszióját, mert tevékenységében a marxizmus–leninizmus tudományos elmélete vezérli. Pártunk a marxizmus–leninizmus alkotó alkalmazásának híve. Lenint követi, aki arra tanít, hogy „...a marxizmus nem holt dogma, nem valami befejezett, kész, változatlan tanítás, hanem a cselekvés eleven vezérfonala"*, vagy másutt ugyanezt másképpen kifejezve, azt mondja: „...a marxizmusban a leglényegesebb, ami a marxizmus élő lelke: a konkrét helyzet konkrét elemzése".**

Pártunk a marxizmus–leninizmus elveiből, a magyar és a nemzetközi munkásosztály forradalmi tapasztalataiból indul ki, és a konkrét helyzet konkrét vizsgálata alapján hozza meg döntéseit. *A legutóbbi másfél évtizedben pártunknak három nagy feladatot kellett megoldania.* Az ellenforradalmi felkelés erőinek szétzúzásával a népi hatalmat megvédenie és megszilárdítania; a mezőgazdaság szocialista átszervezését végrehajtania; végül a gazdaságirányítás továbbfejlesztésének bonyolult kérdéseit kellett megoldania. Hogy pártunk ezeket a nagy feladatokat kielégítően meg tudta oldani, azt elsősorban annak köszönheti, hogy a revizionista és a dogmatikus megközelítési módokat határozottan és egyformán elvetette, a marxizmus–leninizmus elveit követte.

Pártunk működésének legfontosabb szervezési alapelve a demokratikus centralizmus, amelyet a kommunista mozgalom számára Lenin dolgozott ki tudományos pontossággal. A munkásosztály új típusú forradalmi pártja szervezeti életének és működésének lenini alapelveit a történelem igazolta, azok mindmáig érvényesek. A demokratikus centra-

* *Lenin* Összes Művei. 20. köt. Kossuth Könyvkiadó, 1969. 79. old.
** *Lenin* Művei. 31. köt. Szikra, 1951. 161. old.

lizmus elvét kiegészíti *a kollektív vezetés és a személyi felelősség elve.* Saját tapasztalataink alapján teljes meggyőződéssel állíthatjuk, hogy megsértésük esetén nem érvényesülhet maradéktalanul a marxizmus–leninizmus, a politika eltorzul, elsorvadnak a párt tömegkapcsolatai, s elvész akcióképessége; érvényesülésük viszont meghatványozza a párt erőit.

Gyakorlatunkban a döntések demokratikus előkészítését, a kérdések sokoldalú és szabad megvitatását, a különböző vélemények meghallgatását és figyelembevételét szorgalmazzuk, éppen úgy, mint a meghozott határozatok egységes, kötelező és pontos végrehajtását. A pártdemokrácia nélkül nem lehet igazi eszmei, politikai egységet teremteni, nem lehet a belső meggyőződésen alapuló magas fokú tudatosságot kifejleszteni. Centralizmus, szervezeteinek fölé- és alárendeltsége nélkül a párt nem szervezett erő, elvész élcsapat jellege, ereje, és egységes cselekvésre képtelen vitaklubok tömegére esik szét.

Pártunk szervezeti felépítésében, életének belső rendjében híven követi a munkásosztály forradalmi pártjának hagyományos lenini elveit. Jelenthetjük, *a párt a beszámolási időszakban ideológiailag, politikailag, szervezetileg egyaránt egészségesen fejlődött, erősödött, megbonthatatlan egységben halad mindmáig.*

A pártnak négy évvel ezelőtt 19 000 alapszervezete és kereken 585 000 tagja, illetve tagjelöltje volt. Most 21 000 az alapszervezetek száma, a tagságé pedig 77 000 fővel, 13 százalékkal magasabb, 662 000 fő. A IX. kongresszus határozata alapján pártunkban megszűnt a tagjelöltség intézménye. Az akkor nyilvántartott 37 900 tagjelöltből, egyéni elbírálás alapján, 35 250 elvtársat felvettek a párt tagjai közé. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a tagjelöltség intézményének megszüntetése pártunkban helyesnek bizonyult.

A párt taglétszáma és összetétele alapjában megfelelően alakult. A taglétszám növekedése összhangban van a kommunista eszme vonzóerejének, a párt politikai befolyásának növekedésével. Pártunk munkásjellege a tagság összetételében is érvényesül. A tagság 70 százaléka eredeti foglalkozása szerint munkás; jelenleg is fizikai munkát végez a párttagság 38 százaléka. A társadalomban végbemenő átrétegeződési folyamatok következtében a tagság egészén belül a fizikai dolgozók aránya 4,5 százalékkal csökkent. Valamelyest emelkedett a párttagság

átlagos életkora, ez jelenleg 44 év. A beszámolási időszakban újonnan felvett tagok 48 százaléka fizikai dolgozó, megfelelő arányban vannak közöttük nők; a korcsoportok képviselete is egészséges: 84 százalékuk 40 éven aluli.

Pártunkban együtt él, dolgozik, összeforrva harcol a forradalmárok három nemzedéke: a veterán harcosok, a középkorúak és az ifjabbak nemzedéke. Figyelemre méltó, hogy jelenlegi párttagságunknak több mint a fele 1956 óta lépett a pártba; az azóta folytatott harc menetében került közel a párthoz és vált párttaggá. A párt új tagjai általában a munkában élenjárók, a társadalmi és tömegszervezeti aktivisták közül kerülnek ki, s ennek így kell történnie ezután is. A tagfelvételi munkában továbbra is el kell kerülni a kampányszerűséget. A jövőben is megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a párt munkásjellegének erősítésére, az ipari munkások, a fizikai dolgozók, a nők és a fiatalok felvételére.

A párt szervezeti ereje szempontjából nem közömbös tagjainak száma. Akcióképessége és igazi hatóereje azonban, a helyes politikai vonal mellett, tagságának egységében van. A Központi Bizottság jelentheti a kongresszusnak, hogy az elmúlt négy évben tovább erősödött pártunk eszmei, politikai, szervezeti egysége, akcióképessége.

A párt egységét nem tekintjük egyszer és mindenkorra adottnak. Pártunk egysége a lényeges politikai, gazdasági, ideológiai kérdésekben szilárd. Ezt az egységet azonban a gyakorlati munkában minden új kérdésben újból meg újból meg kell teremteni. A párt az egység erősítésén dolgozik ezután is; azt megbontani, rombolni sem kívülről, sem belülről, nem engedi senkinek. Az önként vállalt, lenini értelemben vett pártfegyelem, beosztásra és rangra való tekintet nélkül, kötelező mindenkire.

A párt fő ereje eszméinek igazságában és a tömegek támogatásában van. A szocializmus építésének soron levő feladatai nagyobb követelményeket támasztanak a párt tömegpolitikai, agitációs és propagandamunkájával szemben. A párt politikájának képviselete, céljainak hirdetése a párt valamennyi alapszervezetének és tagjának kötelessége. Ezt a feladatot szolgálják a párt agitációs és propagandaeszközei, a sajtó, a rádió, a televízió, a párt lapjai és folyóiratai.

A párt központi napilapja, a „Népszabadság" 755 000 példányban,

19 megyei napilapja összesen 780 000 példányban jelenik meg. A „Társadalmi Szemle", a párt elméleti folyóirata 36 000 példányban, szervezeti lapja, a „Pártélet" 95 000 példányban jelenik meg havonta.

Pártunk elvet minden, a tömegeket lebecsülő, a közvéleményt manipuláló megnyilvánulást. Ugyanakkor a közvélemény jó tájékoztatását, a szocializmus eszméinek propagálását rendkívül fontos feladatnak tekinti. A párt, a népi állam kezében levő tömegpropaganda-eszközöknek ezeket a nemes célokat kell szolgálniuk a jövőben még inkább és jobban, mint eddig is tették.

A kongresszusi felkészülés időszakában az egész pártban mélyrehatóan megvitatták a pártmunka legidőszerűbb kérdéseit. Az eredmények általános elismerése mellett a párttagok sok helyütt és jogosan kifogásolták, hogy egyes kérdésekben, egyes területeken nem vagy következetlenül, hibásan hajtják végre a párt politikáját. A párt politikájának megfelelő érvényesítését csak az biztosíthatja, ha a Központi Bizottság, a párt középfokú irányító szervei és a párt alapszervezetei, a feladatok azonos értelmezése alapján, a legnagyobb összehangoltsággal, egyidejűleg és ugyanazért dolgoznak. A kongresszust előkészítő tanácskozások vitáiból is kitűnt, hogy *a pártmunka fejlesztésében most nagy fontossága van a politika eddiginél következetesebb és egységes végrehajtásának, a pártellenőrzés erősítésének és az alapszervezeti munka fejlesztésének.*

A Központi Bizottságnak és végrehajtó szerveinek, a Politikai Bizottságnak, a Titkárságnak, a Központi Bizottság apparátusának munkájában és részben a pártbizottságok és pártszervezetek tevékenységében is az utóbbi időben a különböző kérdésekkel kapcsolatos elemző munkán, a párthatározatok kidolgozásán volt a hangsúly, s a szükségesnél kevesebb figyelem jutott a hozott határozatok végrehajtásának ellenőrzésére.

Az ellenőrzés megjavítása nélkülözhetetlen és sürgető az egész pártban, annak érdekében, hogy a gyakorlat teljesen megfeleljen az elvi döntéseknek, és a párt politikája hiánytalanul érvényesüljön a gazdasági és a kulturális építőmunka, a szociálpolitika egész területén. A hatékonyabb ellenőrzés szükséges a tapasztalatok jobb és gyorsabb hasznosítása, a gyakorlati munka állandó javítása, a párt ideológiai és politikai munkájának szüntelen fejlesztése szempontjából is.

A párt-alapszervezeteknek különlegesen fontos szerepük van a párthatározatok megvalósításában és a párt tömegkapcsolatainak erősítésében. A párt politikáját a dolgozó milliók nem kis mértékben annak alapján ítélik meg, milyen tapasztalatokat szereznek közvetlen munkahelyükön, hogyan érvényesül a párt politikája helyileg, milyen az alapszervezetek munkája, a kommunisták magatartása.

A gazdasági reform viszonyai között a pártszervek, a pártalapszervezetek egy része még nem találta meg munkájának új, megfelelő formáját. Egyes állami, gazdasági vezetők lebecsülik a politikai munka fontosságát, a helyi pártszervezetek szerepét. Miközben növekedett a gazdasági vezetés önállósága és hatásköre, sok helyen nem erősödött ezzel egyidejűleg megfelelően a pártszervezet befolyása az üzem tevékenységét alapvetően meghatározó tényezőkre. Nem tudták kellően elősegíteni a párt politikájának érvényesítését, nem tudtak kellő határozottsággal fellépni a hibák és a fogyatékosságok ellen.

A pártnak, a kommunistáknak megtisztelő feladatuk, hogy a harcban, a munkában elöl járjanak, példát mutassanak. Ez nagyfokú fegyelmet, önzetlenséget, elvhűséget, határozottságot és öntevékenységet, kezdeményezést vár a kommunistáktól. *A párt a jövőben még fokozottabb mértékben igényli és meg is követeli minden tagjától, hogy a párt politikájáért, a párt határozatainak képviseletében nyíltan és minden ingadozás nélkül álljon ki, harcoljon és dolgozzon megvalósításukért.*

A párt élete és munkája szempontjából *meghatározó szerepük van a szervezeti szabályzat előírásainak.* A Központi Bizottság párttagságunk elé bocsátotta vitára, most a kongresszus elé terjeszti döntésre a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatát.

A szervezeti szabályzat megfelelően tükrözi, hogy pártunk kommunista párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom része, amelyet tevékenységében a marxizmus–leninizmus elmélete, a proletár internacionalizmus eszméje vezérel. Felépítése, munkamódszere megfelel a forradalmi élcsapattal szemben támasztott követelményeknek. Ezért a párt szervezeti szabályzatának alapelvei nem szorulnak változtatásra. A kongresszusnak ezért csak olyan, az alapelveket nem érintő módosításokat javasolunk,

amelyeket a változó körülmények tesznek szükségessé, amelyek növelik a pártmunka hatékonyságát.

A szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó részletes javaslatot és indoklását írásban a küldött elvtársak kezébe adtuk. Közöttük három további módosítást, amelynek benyújtását a Központi Bizottság a párttagság véleményének figyelembevételével legutóbbi, november 12-i ülésén határozta el. A beszámolóban a módosításoknak csak néhány kérdését érintjük:

– A tagfelvétel alsó korhatárát 21 évről 18 évre javasoljuk leszállítani. Ezzel a párttagság többsége egyetért; azok is, akik vitatták a korhatár leszállításának szükségességét, a párt féltéséből indultak ki. A módosítás célja, hogy a termelőmunkában részt vevő ifjak, a honvédelmi kötelezettségeiket teljesítő fiatalok, a főiskolások, általában a politikailag érett, egyébként teljes jogú fiatal állampolgárok számára meglegyen a lehetőség a pártba való belépésre is.

– A párttagság helyesléssel fogadta azt a javaslatot, hogy a pártban minden kérdésben szótöbbséggel döntsünk. A pártban meglevő egészséges, szabad légkör nem teszi szükségessé, hogy személyi ügyekben továbbra is fenntartsuk a kétharmados többséget kívánó szavazás rendjét.

– Helyeslik az alapszervezetek vezetőségének az eddiginél nagyobb időszakra szóló, négyévenkénti választását, mert lehetőséget nyújt arra, hogy a vezetőségi tagok gyakorlatra tegyenek szert, elősegíti a vezetés folyamatosságát is; a beszámoló taggyűlések évenkénti megtartása ugyanakkor jobb munkára ösztönzi a pártszervezeteket, és a tagság jogait is bővíti.

– A párttagság egyértelmű helyeslésével találkozott az a módosítás, amely a bírálat szabadságát védi pártunkban. Javasoljuk, kerüljön be a szervezeti szabályzatba a következő szöveg: „a bírálat elfojtói ellen az illetékes pártszerv köteles eljárást indítani". A javaslat célja, hogy az eddiginél határozottabban és teljes mértékben megvédjük pártunkban és a közéletben is a bírálat jogát mindenkivel szemben.

– A tagdíjak mérséklését javasoljuk az alacsonyabb keresetű, és emelését a nagyobb keresetű párttagoknál. A javaslat szerint egy újabb kategória bevezetésével a magasabb keresetű párttagok ezentúl havi 400 forint tagdíjat fizetnek.

Az egységes értelmezés és rendtartás érdekében a Központi Bizottság saját hatáskörében úgy intézkedett, hogy a tagdíjak megállapításánál a jövőben csak a törvényben kötelezően előírt munkaidőre járó keresetet veszik figyelembe.

A szervezeti szabályzattal belső pártéletünk legfontosabb törvényeit tárgyaljuk. A Központi Bizottság bízik abban, hogy a küldöttek megértik indítékait és a kongresszus elfogadja a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatokat.

Pártunk küldetése a munkásosztály törekvéseinek, forradalmi céljainak, a nép ügyének szolgálata. Mint társadalmunk eszmei, politikai vezetője, a tömegek szervezője, pártunk a IX. kongresszus óta is betöltötte a hivatását és munkájával kiérdemelte munkásosztályunk, népünk, nemzetközi osztálytestvéreink bizalmát és támogatását. Pártunknak úgy kell dolgoznia továbbra is, hogy eszmei, politikai és szervezeti egysége, a tömegekkel való összeforrottsága tovább erősödjék. Így tudja továbbra is megőrizni és gyarapítani pártunk azt a bizalmat, amelyet több mint öt évtized forradalmi küzdelmében, a kommunista mozgalom nemzedékeinek hősi harcával, annyi áldozatával, a magyar nép szolgálatában végzett odaadó munkájával érdemelt ki, amelyet ma nagyobb mértékben élvez, mint bármikor korábban, és amely erejének most és a jövőben is fő és kiapadhatatlan forrása.

IV. PÁRTUNK SZÖVETSÉGI POLITIKÁJA. A TÖMEGSZERVEZETEK ÉS A TÖMEGMOZGALMAK TEVÉKENYSÉGE

Tisztelt kongresszus!

Hazánkban a munkáshatalom erős, megingathatatlan, a Magyar Népköztársaság belpolitikai helyzete szilárd.

Népünk az elmúlt négy évben is számos tanújelét adta politikai érettségének, hazaszeretetének, és eredményesen végzi szocialista építőmunkáját. A nyugodt, kiegyensúlyozott belpolitikai helyzet a párt harcának egyik legnagyobb eredménye, amelyet népünk nagyra értékel, mert tudja, hogy hallatlan nehézségek leküzdése árán jutottunk hozzá. Ezt az eredményt a határainkon túl barátaink is ismerik és

értékelik, sőt a maguk módján még a velünk szemben állók is kénytelenek tudomásul venni.

Hogy mindezt elmondhatjuk, abban nagy szerepe van pártunk vezetési stílusának, tömegkapcsolatainak és szövetségi politikájának. *Pártunk mindig úgy fogta fel vezető szerepét, mint a nép szolgálatát, s politikájának valóra váltásában a legszélesebb tömegekre támaszkodik.*

Pártunk meghatározott körülmények között tölti be hivatását. A Magyar Népköztársaságban a történelmi harc megmásíthatatlan eredményeképpen egy politikai párt, a Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenykedik. Tudományos elméletünk, a marxizmus–leninizmus a szocializmus megvalósulásánál a formák sokféleségét tételezi fel, ennek megfelelően politikai rendszerében, a különböző országok történelmi fejlődésétől függően és sajátosságai szerint, tevékenykedhet egy vagy több politikai párt. A politikai vezetés szempontjából ez fontos körülmény, amellyel a pártnak mindig számolnia kell. A nálunk kialakult egypártrendszer sok tekintetben megkönnyíti a párt munkáját, segíti a társadalom összes alkotó erőinek politikai tömörítését. Fontos azonban tudnunk, hogy az összes alkotó erők tömörítése nem megy végbe automatikusan; megvalósítása a párttól fokozott figyelmet követelő, állandó feladat.

A Magyar Szocialista Munkáspárt belpolitikai tevékenységében egyrészről közvetlenül a tömegekre, másrészről a tömegszervezetekre és -mozgalmakra, továbbá népi demokratikus államunk intézményes szerveire, a helyi munkában a tanácsokra támaszkodik.

Társadalmunkban a párt eszmei és politikai vezető szerepe érvényesül. A párt elvi, politikai állásfoglalásait a különböző területeken dolgozó kommunistákon keresztül, a rájuk kötelező határozatok útján valósítja meg. Az állam és a társadalom intézményeinek önállóságát, hatáskörét a párt tiszteletben tartja, és a maga részéről törekszik rendeltetésszerű működésüket elősegíteni. A párt elvi, politikai állásfoglalásai alapján az ügyekben a szükséges konkrét intézkedéseket, a megvalósítás módozatait az állami és gazdasági irányító szervek, a társadalmi szervezetek vezető testületei önállóan dolgozzák ki, maguk határoznak, és határozataikért, azok végrehajtásáért a törvényes kötelmek, saját szabályzataik szerint felelősek megbízóiknak, illetve tagságuknak.

A Központi Bizottság és a párt más irányító szervei, amikor csak lehetséges, már a kérdések vizsgálatába, a megoldások módozatainak kidolgozásába bevonják a társadalmi szervezeteket, a vizsgált kérdések legjobb ismerőit, az állami, gazdasági, kulturális szervek embereit, tudósokat, szakembereket, a közvetlenül érdekelt dolgozók széles körét. Az így előkészített döntések tudományosan megalapozottabbak, számításba veszik országunk adottságait és viszonyait, az emberek véleményét. Ez az eljárási mód, a párt vezetésének, irányításának ez a stílusa szocialista rendszerünk demokratizmusának fontos eleme; így biztosítható, hogy a párt állásfoglalását, határozatait a végrehajtásukért felelősek és a tömegek egyaránt magukénak vallják.

A párt arra törekszik, hogy a társadalom minden alkotóereje bekapcsolódhasson az építőmunkába, és a közös feladatból minden intézményünk, minden kollektíva, minden dolgozó a maga helyén vegye ki részét és végezze el feladatát. A célra irányuló milliónyi gondolatnak és tettnek kell eggyé válnia a szocializmus építésének hatalmas folyamatában.

Pártunk tevékenységében az ország valamennyi társadalmi és tömegszervezetére, tömegmozgalmára támaszkodik. Az ország legnagyobb tömegszervezete, *a munkásság legszélesebb osztályszervezete a szakszervezet.*

A magyar szakszervezeteknek jelenleg több mint 3 400 000 tagjuk van; a munkabérből és fizetésből élőknek kereken 92 százaléka szervezett dolgozó. A szakszervezeteknek fontos szerepük van a párt tömegkapcsolataiban, az ország életében, a szocializmus építésében, és jelentős a nemzetközi tevékenységük is.

A munkásosztály hatalmának kivívása, a szocialista társadalom győzelme új körülményeket és feladatokat teremtett a szakszervezetek számára. Alapvető feladatukká vált, s ennek eleget is tesznek, a munkásosztály politikai hatalmának, a nép közös érdekeinek védelme, a szocialista társadalom építésének támogatása. Ez rendszerünknek egyik ereje. A szakszervezetek tevékenysége azonban ebben nem merülhet és nem is merül ki. A szocialista állam szavatolja, törvények, kollektív szerződések biztosítják ugyan a dolgozók jogait, de pártunk tapasztalatai azt mutatják, ez önmagában nem elegendő. A törvényeket, a dolgozók munka- és életkörülményeit meghatározó rendelkezé-

seket és megállapodásokat is emberek hajtják végre, s ezért esetenként jogsérelmek, érdekütközések is lehetségesek. A szocialista társadalmi viszonyok között is szükség van rá, hogy a szakszervezetek védjék a dolgozó kollektívák és az egyes emberek jogait, képviseljék napi érdekeiket.

A hatalomra jutott munkásosztály szakszervezeteire ily módon kettős feladat hárul. Egyrészt az össztársadalmi érdekek védelme, másrészt a szakszervezet tagjainak, az egyes dolgozók érdekeinek védelme. Az elmúlt négy évben a szakszervezetek politikai szerepe növekedett, jogköre bővült. A gazdaságirányítás reformjával, az állami szervek hatáskörének decentralizálásával növekedett az üzemi, vállalati, intézményi szakszervezeti bizottságok munkájának jelentősége, szélesedett az üzemi demokrácia. A szakszervezetek betöltik érdekvédelmi szerepüket, ugyanakkor állásfoglalásaik megfelelnek társadalmi fejlődésünk jelenlegi követelményeinek és az ország érdekeinek.

A párt szervezetei a közös feladatok jó megoldása érdekében minden szinten megfelelő kapcsolatokat tartanak a szakszervezetekkel. Az állami és gazdasági vezetésnek és a szakszervezeteknek kialakultak és fejlődnek munkakapcsolataik.

Az utóbbi időben rendszeressé váltak a kormány és a Szakszervezetek Országos Tanácsának vezetői közötti tárgyalások. Ezek keretében központilag egyeztethetők a gazdaságpolitikai, életszínvonal-politikai és más fontos kérdésekben kialakult álláspontok. A szakszervezetek jogkörének növelése helyileg erősítette a törvények és szabályok pontosabb betartását. Nagy lehetőséget nyújt arra, hogy a vállalat rendelkezésére álló anyagi eszközöket – bér-, szociális és kulturális alapokat – ésszerűbben használják fel, és a dolgozók szélesebb körét vonják be ezen ügyek eldöntésébe.

A fejlődő szakszervezeti munka a jogok és kötelességek szoros összefüggéseinek jobb megértésére nevel. A kollektív szerződések kidolgozása, megkötése és megtartásuk ellenőrzése nagy munkát ró a szakszervezetekre. Ezt a tevékenységet a dolgozók elismerése, de sok figyelmet érdemlő kritikai megjegyzése is kíséri. Bírálják, hogy a helyi jövedelemelosztásban a kollektív szerződések nem segítik eléggé a végzett munka szerinti differenciálást, nem védik eléggé a munkásság annyira fontos rétegét, az üzemi törzsgárda tagjait.

A szakszervezetek sokat tesznek a dolgozók gazdálkodással összefüggő észrevételeinek és javaslatainak érvényesítéséért. Sokat és eredményesen foglalkoznak a munkaverseny, a szocialista brigádmozgalom szervezésével. Tovább kell folytatni a munkát, hogy a szakszervezeteknek biztosított jogok minél teljesebben érvényesüljenek a szocializmus építésének általános érdekei és a dolgozók személyes érdekei javára. A párt, a kommunisták, akik egyidejűleg küzdenek a munkásosztály végső forradalmi céljaiért és napi érdekeiért, ennek megfelelően munkájukban egyrészről támaszkodnak a szakszervezetekre, másrészről dolgoznak további megerősítésükért.

Gazdaságilag és politikailag egyaránt fontos szerepet tölt be társadalmunkban *a szövetkezeti mozgalom.* Pártunk a szövetkezeti tulajdont az állami tulajdonnal azonos jellegű szocialista tulajdonnak ismeri el. A társadalmi és gazdasági rendszerünk szerves részét alkotó termelő, értékesítő és fogyasztási szövetkezetekbe több mint 2 millió ember társult. A szövetkezetekben dolgozik az aktív keresők egyharmada.

A szövetkezetek eredményesen tevékenykednek a mezőgazdaság, az ipar, a szolgáltatások és a kereskedelem területén. A mezőgazdaság termelési értékének 73, az építőiparának 13, az iparának 5–6 százalékát adják, a kiskereskedelmi forgalomnak több mint 30 százalékát bonyolítják le.

E nagy tömegeket átfogó mozgalom nemcsak nélkülözhetetlen gazdasági társulás, hanem belpolitikai életünk fontos társadalmi tömörülése is. A szövetkezetek működése lehetővé teszi a társadalmi, a szövetkezeti és az egyéni érdek mind teljesebb összehangolását; egyben elősegíti a munkában, a jövedelemelosztásban, az állammal szembeni kötelezettségek teljesítésében a szocialista elvek érvényesülését.

A szövetkezetek működési területükön érvényre juttatják a szocialista demokratizmust, elősegítik az egyén politikai és kulturális fejlődését, szocialista emberi közösségek kialakítását. Növelik a kollektív felelősségérzetet a szocialista tulajdon erősítésében, az oszthatatlan szövetkezeti vagyon, a szocialista tulajdon gyarapításában.

A szövetkezeti mozgalomba tömörült állampolgárok élet- és munkakörülményeinek, életszínvonalának, politikai fejlődésének alakulása társadalmi fejlődésünk jelentős tényezője, előmozdítása társadalmunk

egészének érdeke. Ezért foglalt úgy állást pártunk IX. kongresszusa, hogy a mezőgazdasági szövetkezetek hozzanak létre területi és országos szövetségeket és céljaikat előmozdító társulásokat. Ezek kialakultak, s mind jobban kibontakoztatják hasznos tevékenységüket.

Pártunk politikai tevékenységében, a szocializmus építésében számol a szövetkezeti mozgalommal és támaszkodik rá. Szövetkezetpolitikája arra irányul, hogy erősödjenek, fejlődjenek a szövetkezetek szocialista vonásai. Gazdálkodásukban és belső életükben érvényesüljön még jobban a szocialista jelleg, még nagyobb mértékben jusson kifejezésre a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdek összhangja.

Társadalmunkban számottevő politikai erő *a nőmozgalom*. A Központi Bizottság, a kérdés nagy társadalmi fontossága és a szocialista fejlődés általános menetére való hatása miatt, különös figyelmet fordít a nők helyzetére. Jelenthetjük, hogy a IX. kongresszus ide vonatkozó határozatait végrehajtottuk. A Központi Bizottság ez évben a nők társadalmi helyzetének további javítására külön, az intézkedések egész rendszerét átfogó határozatot hozott, amelynek végrehajtása a legközelebbi években kedvező változásokat fog hozni.

A nők, akik jelentős szerepet töltenek be társadalmunk életében, és hazánk aktív keresőinek 41%-át teszik ki, eredményesen dolgoznak az élet minden területén. Nyilvánvaló a családban betöltött szerepük nagy jelentősége. A nőmozgalom sokat tett azért, hogy a társadalmi életben, a gazdasági építőmunkában aktív tevékenységre buzdítsa a közéletből korábban kirekesztett nőket. A legöntudatosabb nők az első sorban harcoltak a szocialista forradalom győzelméért, ma pedig munkájukkal segítik a szocialista társadalom építését. Mindezzel a haladás általános ügyét, egyben a nők társadalmi felemelkedését is a leghatékonyabban szolgálták.

A párthatározat a nőmozgalom bizonyos átszervezését is előirányozta. Most a párt szervezeteiben kijelölt 32 000 külön felelős foglalkozik a nők helyzetével, társadalmi problémáival. Létrehoztak nőbizottságokat a népfrontbizottságok mellett, a szakszervezetekben, a szövetkezetekben, összesen 160 000 taggal. Az átszervezés után a párt közvetlenül irányítja a nők társadalmi kérdéseivel való foglalkozást, és kétszer annyi elvtársnő végez rendszeres munkát a nőmozgalomban, mint korábban. Mindez hozzájárul, hogy egész társadalmunk, amely

a szocializmus építésében számol a nők munkájával, többet és jobban foglalkozzon a nők társadalmi kérdéseivel, és elősegítse helyzetük javítását, problémáik megoldását.

Az ifjúság életével, gondjaival a párt, államunk, társadalmi szervezeteink rendszeresen és sokoldalúan foglalkoznak. A magyar ifjúság erkölcsi-politikai helyzetét alapvetően hazánk fejlődő társadalmi állapota határozza meg. A fiatalok nagy többsége ismeri és követi a szocialista célokat, támogatja a párt politikáját, becsületesen tanul, dolgozik, hazafihoz méltóan teljesíti honvédelmi kötelezettségét. Az ifjúságnak a szocializmus iránti vonzódása, a korábbi nemzedékénél nagyobb műveltsége rendszerünk fontos eredménye.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, mint a párt ifjúsági szervezete és az ifjúság egységes, politikai tömegszervezete, a párt irányításával teljesítette és teljesíti feladatait. Eredményesen mozgósította az ifjúságot a szocialista társadalom alapjainak lerakásával és teljes felépítésének megkezdésével kapcsolatos feladatok végrehajtására. A KISZ csaknem 26 000 alapszervezetében több mint 800 000 tagot tömörít; ez a 14–26 éves fiataloknak mintegy 40 százaléka.

A KISZ-szel szemben is növekedtek a társadalom, de egyben az ifjúság igényei is. A KISZ továbbfejlődésének alapvető feltétele, hogy jobban kidomborodjék politikai, kommunista jellegének elsődlegessége. Akkor képes hivatását mind magasabb színvonalon betölteni, ha jobban figyelembe veszi az ifjúság különféle korosztályainak és rétegeinek sajátos helyzetét, eltérő tapasztalatait és igényeit, különösen azt a körülményt, hogy az ifjúság egy része még tanul, más része pedig már a termelőmunka és a társadalmi élet cselekvő részese.

A KISZ törekedjék arra, hogy szocialista hazánk hű polgáraivá, hazafias és internacionalista szellemben nevelje ifjúságunkat. A szocializmus építésére mozgósítsa a fiatalokat, kezdeményező szerepet vállaljon az ifjúság munkájának, művelődésének, kulturális és sportéletének szervezésében, anyagi, szociális helyzetének javításában.

A párt vezető szerepe megfelelően érvényesül a KISZ irányításában. A pártszervezeteknek erre a jövőben is nagy figyelmet kell fordítaniuk, segíteniük kell az ifjúsági szövetséget problémáinak megoldásában. A pártvezetés egyik legfontosabb feladata minden fokon, hogy saját

területén támogassa a KISZ törekvéseit, és aktívan részt vegyen az ifjúság egészének eszmei-politikai nevelésében.

Az ifjúság nevelésében külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a KISZ a párt utánpótlása, jórészt ott nevelődnek a párt jövendő tagjai. A fiatalokat meg kell ismertetni a marxizmus–leninizmus tudományával, fegyelmezett és kötelességtudó, a közösség, a nép, a szocialista haza ügyéért minden áldozatra kész emberekké kell formálni őket, s közülük a legjobbakat kommunistává, a párt tagjaivá kell nevelni. Mindig tartsuk szemünk előtt: az ifjúság a párt, a nép, a szocialista haza ígérete és jövője!

A párt belpolitikájának sarkalatos pontja a szövetségi politika. A szövetségi politikának, amely alapvetően a dolgozó osztályok közötti együttműködést szolgálja, hatalmas ereje van; a helyes marxista irányvonal mellett társadalmunk előrevitelének döntő tényezője.

Szövetségi politikánkban az osztályszövetséget, az összefogást, az egységet hirdetjük és valósítjuk meg. A szocializmus felépítésében az egész nép, társadalmunk minden dolgozó osztálya és rétege, minden egyes magyar állampolgár érdekelt. A legteljesebb társadalmi és emberi szabadságot, a különb életet, a magasabb életszínvonalat csak a szocialista társadalom biztosíthatja. Politikai szövetségünk, erősödő szocialista nemzeti egységünk célja a szocializmus, elemi alapja a tudatosan felismert közös érdek, az igazi hazaszeretet és az a szándék, hogy hazánk felvirágoztatásán munkálkodjunk együtt a közösség boldogulására.

A párt szövetségi politikája *a Hazafias Népfront-mozgalom* keretében valósul meg. A Hazafias Népfront egyrészt politikai tömörülés, amelyben a párt részvételével és vezetésével együtt vannak és munkálkodnak hazánk legfontosabb társadalmi és tömegszervezetei; másrészt a legszélesebb tömegmozgalom, amelynek keretében megvalósul a társadalom valamennyi osztályának és rétegének összefogása a szocializmus építése céljából.

A Hazafias Népfront-mozgalom keretében az országban közel négyezer népfrontbizottság működik mintegy 120 000 taggal, több százezer aktivistával. A Hazafias Népfrontban tömörülnek a munkások, parasztok, értelmiségiek, kispolgárok s különböző világnézetű emberek, a kommunisták és pártonkívüliek – mindazok, akik vállalják a

közös célt: a szocialista Magyarország felépítését. A Hazafias Népfront-mozgalomban részt vesznek hazánk német, délszláv, szlovák, román és más nemzetiségű dolgozói is, akik társadalmunk egyenjogú tagjaiként, a magyar néppel együtt építik a közös, szocialista hazát.

A Hazafias Népfront-mozgalomban együtt vannak hivők és nem hivők, állami tisztviselők és az egyházak képviselői. Államunk biztosítja a szabad vallásgyakorlást, az egyházak működését. Társadalmunk értékelni tudja, hogy az ország minden bevett felekezetének egyháza elismerte, önmagára nézve kötelezőnek tartja a Magyar Népköztársaság alkotmányát, törvényeit, és elfogadta népünk törekvéseit, szocialista célkitűzéseit. A népfrontmozgalomban való közös részvétel pedig jól példázza, hogy különböző világnézetű emberek között is lehetséges kölcsönös megbecsülés és jó együttműködés olyan közös célok érdekében, amelyek a nép boldogulását, hazánk javát szolgálják.

A Hazafias Népfront nagy segítséget jelent a pártnak, jó szolgálatot tesz közös ügyünknek; úgy véljük, hogy a mozgalom még tovább növelheti aktivitását a társadalmi életben. A Hazafias Népfront-mozgalom eddig is sokat tett és még sokat tehet a legátfogóbb szocialista nemzeti egység megszilárdításáért, a nemzet alkotó erőinek tömörítéséért. Nagy, és a tanácsok önállóságának növekedésével fokozódó politikai jelentősége van annak, hogy a népfront az országos kérdések mellett intenzíven foglalkozik a lakosságot legközvetlenebbül érintő város- és községfejlesztés sokrétű problémáival is, s ezzel erősíti a helyi önkormányzati szervek nélkülözhetetlen tömegbázisát, azok demokratizmusát.

Pártunk mindenkor hirdette és szervezte a munkások, parasztok, értelmiségiek, a kommunisták és pártonkívüliek összefogását, a nemzet minden alkotó erejének tömörítését. E politikának nagy jelentősége volt történelmi harcainkban és van ma is. Társadalmunk egysége a közös, szocialista munkában kovácsolódik mind erősebbé. A párt a jövőben is folytatja a szövetségi politikáját, abban a meggyőződésben, hogy az a munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit szolgálja, hogy mind erősebb lesz szocialista nemzeti egységünk és az közelebb visz nagy társadalmi célunkhoz: a szocialista Magyarország felépítéséhez.

V. GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKÁNK EREDMÉNYEI. A SZOCIALISTA NÉPGAZDASÁG ÉS A TERVGAZDÁLKODÁS TOVÁBBFEJLESZTÉSE

Elvtársak!

A szocialista építés jelenlegi szakaszában különleges fontossága van pártunk gazdaságpolitikájának, amely a termelőerők fejlesztését, a munka termelékenységének növelését, a lakosság életkörülményeinek javítását, szocialista céljaink elérését szolgálja.

Gazdaságpolitikánk, gazdasági munkánk fő eleme a szocialista tervgazdálkodás, amely egyedüli módja a termelőerők tervszerű fejlesztésének és alapja a szocialista gazdasági rend építésének. Népünk csak a munkásosztály politikai hatalmának megteremtésével, a termelési eszközök köztulajdonba vételével, a szocialista tervgazdálkodás bevezetésével tudta, a felszabadulás óta eltelt rövid 25 év alatt, a romok helyén új hazáját felépíteni, százados elmaradottságot felszámolva az országot iparosítani, a szocialista mezőgazdaságot megteremteni.

Hazánk társadalmi fejlődésében, s ezen belül népgazdaságunkban, a szocialista építőmunkában új helyzet alakult ki az 1960-as évek elején. A mezőgazdaság szocialista átszervezésével a népgazdaság minden fő területén győztek a szocialista termelési és tulajdonviszonyok. A népgazdaság ugyanekkor kezdte túlhaladni az extenzív fejlődés lehetőségeit, és szükségszerűvé vált az intenzív fejlődési szakaszra való áttérés. Az elért gazdasági fejlettségi színvonal már lehetővé tette, céljaink pedig sürgették, hogy termelőerőink fejlesztése, a gazdasági munka hatékonyságának növelése érdekében *legalább kezdeti lépéseket tegyünk a nemzetközileg kibontakozó tudományos-technikai forradalom áramlatába való bekapcsolódásra is.*

A pártnak szembe kellett néznie az új helyzet új kérdéseivel, és ki kellett jelölnie a további előrehaladás útját. Mélyreható elemzéseket kellett végezni, a hazai és a többi szocialista ország tapasztalataira, a szocialista közgazdaságtudomány és más tudományágak eredményeire támaszkodva kellett kidolgozni a kérdések megoldásának módozatait.

A gazdálkodás magasabb szintjén feltétlenül szükséges, hogy minden gazdasági döntésben messzemenően érvényesüljenek a közgaz-

dasági szempontok. Aki politikai síkon intézkedik, az számoljon döntéseinek gazdasági hatásával, aki viszont gazdasági kérdésekben dönt, mérlegelje a politikai körülményeket. A közgazdasági szemlélet érvényesítése azonban nem teheti kétségessé azt a marxista alapelvet, hogy a politika az elsődleges.

Lenin útmutatásai arra is figyelmeztetnek bennünket, hogy egyetlen nagy rohammal, kizárólag a párt tekintélyére, a proletárhatalomra és az öntudatos munkások lelkesedésére támaszkodva nem lehet a szocializmust felépíteni. A párt befolyására, a munkáshatalom erejére, a dolgozók szocialista lelkesedésére építeni kell, ezeket az erőinket szüntelenül növelni kell, de ezenkívül szükség van arra, hogy a dolgozók a szocializmus építésében anyagilag is érdekeltek legyenek.

Az alapos elemzések, a számtalan megoldási módozat kidolgozása éveket vett igénybe, s végül az elhatározások a gazdasági mechanizmus reformjában öltöttek testet. A gazdasági reform alapelveit a IX. kongresszus jóváhagyta, s 1968. január elsejével bevezetésre kerültek. Ezek lényege: a szocialista tervgazdálkodásnak – a közgazdasági szabályozók, az üzemek önálló vezetése, a dolgozó kollektívák és az egyes dolgozók anyagi érdekeltsége útján történő – megvalósítása.

A gazdasági reform alapelveit megismerve, párttagságunk csaknem egésze s az ország közvéleményének nagy többsége helyeselte azokat. De a fogadtatás és a helyeslés nem volt osztatlan. Itthon is, határainkon túl is akadtak őszinte barátaink, akik aggódtak, vajon beválnak-e újításaink. Jobboldali revizionista körök rendszerünk fellazulását remélték tőlük; szektás, dogmatikus körökben ennek bekövetkezését jósolták. Ellenségeink – zavarkeltő szándékkal – a kapitalista piacgazdálkodás irányába tett első lépésről beszéltek. Miről tanúskodnak a tények?

A Központi Bizottság jelentheti a kongresszusnak: *a gazdasági reformot sikerült zökkenőmentesen bevezetni, alapelvei beváltak; az új gazdaságirányítási rendszer eredményesen működik.* A reform 3 éve alatt tovább szilárdultak a szocialista termelési viszonyok; magasabb színvonalra emelkedett a szocialista tervgazdálkodás, a termelés tervszerűbb lett. A reform a korábbinál jobban biztosítja, hogy az össznépi érdek, a csoportérdek és a személyi érdek egyaránt és megfelelően érvényesüljön.

Erősödött a gazdálkodás biztonsága, nőtt a vezetők felelősségérzete. A hatékonyabb gazdálkodás elősegítette a termelés és a szükségletek közötti jobb összhangot. Mindez lehetővé tette, hogy az értékesítés és a nemzeti jövedelem nagyobb mértékben nőtt, mint a termelés. A népgazdaság egyensúlya szilárdult; fejlődött a külkereskedelem, eleget tettünk nemzetközi szerződéses kötelezettségeinknek.

A határidő lejártáig még több mint egy hónap van hátra, de már most jelenthetjük a kongresszusnak: *a III. ötéves népgazdasági tervet sikeresen teljesítettük.* A nemzeti jövedelem az előirányzottnál nagyobb mértékben, 39–40 százalékkal emelkedik. Az ipar termelése 33–35 százalékkal, a mezőgazdasági termelés öt év alatt az előző öt évhez képest 16–17 százalékkal növekszik. Fejlődött a közlekedés, a vasút- és úthálózat, korszerűsödött a szállítás. Teljesítettük a terv többi előirányzatát is.

Biztató változást és terveinknek megfelelő növekedést tapasztalunk a hazánk adottságai miatt különösen fontos külkereskedelemben. Bővültek hazánk gazdasági kapcsolatai a Szovjetunióval, a KGST-országokkal, a többi szocialista országgal, a harmadik világ országaival, és gazdasági, politikai érdekeinkkel összhangban, a kapitalista országokkal is.

A III. ötéves terv jelentős túlteljesítésének értékét növeli, hogy az új irányítási rendszer bevezetése, 2 millió ember munkaidejének csökkentése ugyanezekben az években történt meg. Ugyanakkor látni kell azt is, hogy a harmadik ötéves terv során néhány tényező kedvezőtlenül befolyásolta gazdaságunk egészséges fejlődését. A nagyobb ipari termelésnek csak 55–60 százaléka származik a termelékenység növekedéséből; nem emelkedett megfelelően a termelés műszaki színvonala. Egyenetlen volt a beruházási tevékenység, és nem javult hatékonysága; lazaságok voltak a munkaerő-gazdálkodásban és a munkafegyelemben.

A III. ötéves terv éveiben az állattenyésztés nem fejlődött kielégítően. A növénytermesztésben viszont az 1961–1965-ös évekhez viszonyítva sikerült előrelépnünk, a legutóbbi öt év alatt a búza országos termésátlaga 35 százalékkal növekedett s elérte a hektáronkénti 25 mázsás szintet. A kukorica termésátlaga, ugyanezeket az időszakokat összehasonlítva, 23 százalékkal növekedett, s országosan számítva

elérte hektáronként a 32 mázsát. Ezekben az eredményekben már a szocialista nagyüzemi gazdálkodás fölénye mutatkozik meg.

A gazdasági munka átfogó mérlege azt mutatja, hogy *az elmúlt öt évben a fejlődés útjának bonyolult, de eredményes szakaszát tettük meg.* A népgazdaság helyzete kiegyensúlyozottabb lett, színvonala emelkedett, és a fejlődést segítő tendenciák erősödtek. Népgazdaságunk szilárdságának, egészséges alapjainak, teherbíró képességének meggyőző bizonyítéka az idei év is, melyben az árvíz okozta károknak, a védekezés költségeinek, a termeléskiesésnek összesen csaknem 8 milliárd forintnyi terhével, a növénytermesztésben számottevő kiesést okozó rossz időjárás nehézségeivel kellett s kell megküzdenünk. Nehézségek voltak és vannak, de a hathatós kormányintézkedésekkel, dolgozó népünk helytállásával, népgazdaságunk erőivel mégis biztosítottuk a termelés és az ellátás folyamatosságát, a III. ötéves terv teljesítését és a megfelelő átmenetet a IV. ötéves terv megkezdéséhez. A négy év alatt elért fejlődés, a nehéz feladatok megoldása annak köszönhető, hogy a Központi Bizottság a párt IX. kongresszusa által megerősített gazdaságpolitikai elveket követte, és a kongresszus határozatait a gazdasági munka területén végrehajtotta.

A párt gazdaságpolitikájának pontos követésével dolgozták ki *az új, IV. ötéves népgazdasági tervet* is. Az új ötéves terv irányelveit a Központi Bizottság hagyta jóvá. A tervet a kormány kidolgozta és az országgyűlés szeptember végén törvényerőre emelte. A IV. ötéves tervet azért lehetett már az év folyamán kidolgozni és véglegesíteni, mert egyrészt gazdaságpolitikánk nem változik az új ötéves tervvel, másrészt legfontosabb partnereink, elsősorban a Szovjetunió segítő szándékú készségével lezárhattuk a terv nyersanyag- és energiaszükségleteinek kielégítése szempontjából nélkülözhetetlen, gazdasági kapcsolatainkat kölcsönösen fejlesztő nemzetközi tárgyalásainkat, megköthettük a szükséges megállapodásokat.

A Központi Bizottság úgy véli, a IV. ötéves terv fő előirányzatai helyesek: 1971 és 1975 között a nemzeti jövedelem 30–32 százalékkal emelkedjék, s a felhalmozás aránya 23–25 százalék, a fogyasztásé 75–77 százalék legyen; az ipari termelés öt év alatt 32–34 százalékkal emelkedjék, aminek 75–80 százalékát a munkatermelékenység növe-

kedésével kell elérni; a mezőgazdasági termelést 15–16 százalékkal kell növelni. A terv többi fő mutatója is megfelel a párt gazdaságpolitikájának, és reális.

A IV. ötéves tervben figyelmünket és erőinket néhány fő feladatra összpontosítjuk: a népgazdaság energiaszerkezetének korszerűsítésére; az alumínium- és a vegyipar fejlesztésére; a kémia széles körű felhasználására; a közúti járművek és szállítóeszközök gyártására; a modern építési módok és épületszerkezetek elterjesztésére; a ruházati ipar rekonstrukciójára; az állattenyésztés és a hústermelés fellendítésére; az egész népgazdaságban a szállítás korszerűsítésére, a számítástechnika alkalmazására és számítógépek gyártására.

Gazdasági fejlődésünk fontos feltétele a nemzetközi munkamegosztásban való intenzív részvételünk. Korunkban, a tudomány és a technika fejlődésének eredményeképpen nemcsak a termékek, hanem a termelőerők, a termelés folyamatai is mindinkább átlépik az országok határait. Tovább kell erősítenünk nemzetközi gazdasági kapcsolatainkat elsősorban a Szovjetunióval, a KGST-országokkal, a többi szocialista országgal, a fejlődő országokkal; és a kölcsönös előny elve alapján fejlesztjük gazdasági kapcsolatainkat a tőkésországokkal is.

A szocialista országok gazdasági együttműködésének fejlődésével megnőtt annak lehetősége, hogy az együttműködés formáit magasabb színvonalra emeljük, s ez mind politikai, mind gazdasági szempontból különleges fontosságú. A szocialista országok olyan gazdasági integrációt hozhatnak létre, amely nagy anyagi előnyöket, a fejlődésben pedig időnyereséget nyújthat minden résztvevő számára. A Magyar Népköztársaság teljes mértékben támogatja azt a munkát, amely a KGST-ben jelenleg folyik, és arra irányul, hogy minél sokoldalúbban valósuljon meg országaink között az önálló nemzetgazdaságokon alapuló szocialista gazdasági integráció.

A gazdasági munka, a szocializmus az embert szolgálja. *A szocializmus építésével együtt kell járnia a dolgozók életszínvonala rendszeres emelkedésének.* Pártunk ennek megfelelően alakítja életszínvonal- és jövedelempolitikáját, árpolitikáját és szociálpolitikáját.

Fejlődésünkkel, gazdasági előrehaladásunkkal arányosan emelkedett az utóbbi években népünk életszínvonala, javultak életkörülményei. Országos átlagban öt év alatt a munkások és alkalmazottak

reáljövedelme mintegy 30 százalékkal, az egy keresőre jutó reálbér 17 százalékkal emelkedett, a termelőszövetkezeti parasztság jövedelmének színvonala országos átlagban elérte a munkásosztályét; kiterjesztettük a társadalombiztosítást, fejlesztettük a családipótlék-rendszert, bevezettük a gyermekgondozási segélyt. Az iparban és az építőiparban általánossá vált a 44 órás munkahét; mintegy kétmillió munkás és alkalmazott dolgozik rövidített munkaidőben. 1966–1970 között 320 000 lakás épült, több, mint eddig bármely ötéves tervben; kereken 1 millió ember költözött új lakásba.

Az új, a IV. ötéves terv az egy főre jutó reáljövedelem 25–27 százalékos, az egy keresőre jutó reálbér 16–18 százalékos növelését irányozza elő. A terv tartalmazza 400 000 új lakás, kórházak, üdülők, iskolák, kulturális létesítmények építését. Új ötéves tervünknek számos más olyan részlete van, amelynek rendeltetése az, hogy javítsa az emberek életkörülményeit. A munkaidő-csökkentés folytatásával a népgazdaság más területein is meg kell kezdeni az áttérést a 44 órás munkahétre.

Az életszínvonal-politikai intézkedéseken belül a legfontosabb a *szocialista bérezési elv érvényesítése és a szocialista gondoskodás fejlesztése.* Más szavakkal: az egyéni kereseteket illetően a végzett munka társadalmi hasznosságától, a teljesítménytől függő fokozottabb differenciálásra kell törekedni, a családi jövedelmeket pedig közelíteni kell egymáshoz. A Központi Bizottság, a kormány ismeri és vizsgálja egyes olyan dolgozó rétegek helyzetét, amelyek nyilvánvalóan bérpolitikai intézkedést kívánnak. A negyedik ötéves terv során a reálbér tervezett emelkedése mellett a dolgozók életszínvonalának emelkedéséhez jelentősen hozzájárulnak az olyan tervezett intézkedések, mint a minimális bérek, a régi nyugdíjak, a családi pótlék emelése.

A párt az elmúlt négy évben is azt az elvet követte, hogy a szocializmus építésével a dolgozók életszínvonala rendszeresen emelkedjék; így lesz a jövőben is. Ugyanakkor ismét hangsúlyozni kell azt is, hogy felelőtlenül nem ígérhetünk, *ezután sem lehet semmiféle meg nem termelt nemzeti jövedelmet elosztani,* de még a megtermelt nemzeti jövedelemből is csak annyit, amennyi belőle fogyasztásra fordítható. A második, ugyancsak sok éve követett – és a dolgozók érdekében meg nem változtatható – elv, hogy *nem növekedhet a lakosság jövedelme,*

keresete annál nagyobb mértékben, mint amekkora a fogyasztási javakban megvásárolható árufedezet a piacon.

A Központi Bizottság meg van győződve róla, hogy a gazdasági munka megjavításával, céltudatos és valóban odaadó munkával a IV. ötéves tervnek a nemzeti jövedelem növelésére tervezett előirányzata túlteljesíthető, s akkor az életszínvonal növekedése is magasabb lehet a tervezettnél.

Népgazdaságunknak van számos olyan problémája, amelyet még mindig a kapitalista múlt örökségeként hordoz az ország. Érezzük azoknak a nehézségeknek a maradványait is, amelyek a szocializmus építésének kezdeti szakaszában elkövetett hibák nyomán keletkeztek. Az 1956-os ellenforradalom anyagi és erkölcsi rombolásai sem múltak el nyomtalanul. Végül, mi is követtünk el hibákat a gazdasági munkában az azóta eltelt idő alatt.

Vannak, akik gazdasági életünk egyelőre megoldatlan vagy nem kellőképpen megoldott problémáit szeretnék a szocialista rendszer, vagy – újabban – a gazdaságirányítási reform számlájára írni. Ez a magatartás, a kérdések ilyen megítélése a jobbik esetben az összefüggések nem ismerése, a rosszabbik esetben ellenséges indulatú rágalom. A szocializmus minden tekintetben, anyagilag is, felemelte az országot és a népet. *A reformról* a Központi Bizottság hangsúlyozottan megmondta, hogy az *csupán eszköz a jobb, a hatékonyabb gazdasági munkához,* amely önmagában nem oldja meg feladatainkat, de segít azokat jobban és gyorsabban megoldani – és ez nem csekélység. A Központi Bizottság most, három év tapasztalatai alapján állíthatja, hogy ez az eszköz – bár még csak most tanuljuk jól használni, sőt még nem keveset kell javítani is rajta – máris hatásos, segíti pártunkat, népünket a gazdasági feladatok megoldásában, szocialista törekvéseink megvalósításában.

Igaz, a reformnak, a gazdaságirányításra kidolgozott és bevezetett új módszernek megvan az a sajátossága, hogy népgazdaságunkban régtől meglevő problémáinkat sokkal élesebben mutatja meg, mint korábban láthatók voltak. Ha most követünk el hibákat a gazdasági munkában, akár országosan, akár helyileg, ezt azonnal és sokszor igen kellemetlen módon jelzi, de mi ezt nem a reform hibájának, hanem előnyének, munkánk segítőjének tartjuk.

A reform célkitűzéseinek érvényesülését sok esetben munkánk fogyatékosságai gátolják. A gazdaságpolitikánk végrehajtásában, a gazdasági építőmunkában elért jelentős eredményekre támaszkodva a következő időszakban határozottabb intézkedéseket kell tenni a hibák kiküszöbölésére, a gazdasági építőmunka javítására, továbbfejlesztésére. A gazdasági munka széles körű és tartós fellendítése, a gazdálkodás hatékonyságának számottevő növelése sokirányú és kitartó erőfeszítéseket kíván.

A Központi Bizottság végrehajtó szerveinek, amelyek a gazdaságpolitikai elvek és a reform kidolgozásában jó munkát végeztek és végeznek, *erősíteniük kell a pártellenőrzést,* mert az eddig háttérbe szorult. Rendszeresen és konkrét esetekből kiindulva ellenőrizni kell, hogy megfelelően érvényesülnek-e a gyakorlatban, a végrehajtás során az elfogadott elvek. A tapasztalatok alapján intézkedéseket kell tenni a gazdaságpolitikát eltorzítók ellen, s ha az utasítások és rendelkezések nem megfelelőek, akkor azokat kell megjavítani.

A középfokú pártszerveknek és a párt-alapszervezetek vezetőségeinek hasonlóan kell eljárniuk. Fontos vonatkozásokban ellenőrizzék az üzemük, vállalatuk, szövetkezetük vezetőségében dolgozó párttagok gazdasági munkáját. Ha szükséges, szólítsák fel őket intézkedéseik módosítására, vagy ha saját instrukcióik bizonyulnak hibásnak, azokat helyesbítsék. Ha saját hatáskörükben nem tudják korrigálni a párt gazdaságpolitikájával, az állami rendelkezésekkel ütköző helytelen gyakorlatot, kérjék a felettes pártszervek segítségét.

A minisztériumoknak, amelyek nagy és jó munkát végeztek és végeznek a gazdaságpolitika és a reform elveinek megfelelő állami rendelkezések kidolgozásában, rendszeresen és egyedi esetek alapján *ellenőrizniük kell az üzemek gyakorlatát* – amit eddig nem megfelelő mértékben tettek –, vajon az állami rendelkezések alapján s azok szellemében végzik-e mindennapi gazdasági munkájukat. Ha az ellenkezőjét tapasztalják, irányító jogkörük alapján intézkedjenek; ha személyek a hibásak, vonják felelősségre őket; ha a rendelkezések és a felső utasítások hibásak, akkor helyesbítsék őket saját hatáskörükben, késlekedés nélkül; ha meghaladja hatáskörüket, akkor tegyenek jelentést a Minisztertanácsnak.

Le kell küzdeni azt a jelenséget is, hogy egyes állami, minisztériumi

szervek, mintha megállt volna felettük az idő, tétováznak, várnak, és már régen alaposan feltárt problémák megoldásában késlekednek az intézkedésekkel. Szakítani kell az önmagukban véve helyes gazdasági szabályozók fetisizálásával, s nem szabad tétlenül várni az eredményt akkor is, amikor már nyilvánvaló, hogy újabb intézkedésekre volna szükség.

Az állami, ipari és kereskedelmi vállalatok tevékenységi körében nagyobb számban és területen bukkantak fel alkalmi társulások, álszövetkezetek, magánosok, és tesznek szert jelentős jövedelemre. A minisztériumok, főhatóságok kötelesek a szocialista köztulajdon, az állam jogainak és bevételi forrásainak érintetlenségén őrködni. Ezt – jogkörükkel élve – az eddiginél hatásosabban kell tenniük a népgazdaság egész területén.

Megfelelően ellenőrizni kell, hogy az állami külkereskedelmi monopólium – amibe beleértendő az önálló külkereskedelem jogával felruházott vállalatok tevékenysége is – csorbát ne szenvedjen. Most nem a vállalatok önálló külkereskedelmi jogainak kampányszerű kiterjesztése és bővítése, hanem az eddig tapasztaltak elemzése és a tanulságok hasznosítása a sürgős.

Az irányítás decentralizálása, a vállalatok nagyobb önállósága igen jelentős eredményeket hozott. Nem utolsósorban azért, mert a vállalatok, intézmények, az ipari és mezőgazdasági termelőszövetkezetek vezetői nagy többségükben megértették feladataikat, megnövekedett hatáskörükkel helyesen éltek, támaszkodtak a dolgozó kollektívákra, s jó vállalati eredményeket elérve, fejlesztették üzemüket.

Változatlanul helyeseljük a vállalatok nagyobb önállóságát, saját alapjaik és eszközeik növelését, a közhasznú kezdeményezéseket. Helyeseljük a csoportos érdekeltség elvét, elismerjük a dolgozó kollektívák jogosultságát a magasabb jövedelemre, ha a többletnyereséget az össztársadalmi érdekkel összhangban, a munka jobb megszervezésével, a termelékenység növelésével, az önköltség csökkentésével érik el.

Vannak azonban olyan gazdasági vezetők, sőt vállalatok, amelyek a közösség érdekeivel nem törődve, olcsó eszközökhöz nyúlnak, és különböző manipulációkkal a népgazdaság vagy a vásárlóközönség rovására irányítják a vállalati gazdálkodást. Elítéljük a spekulációra

alapozott jövedelemszerzést, a vállalati érdek szembeállítását a társadalmi érdekkel.

A minisztériumoknak, a felügyelő hatóságoknak ellenőrizniük kell azokat a vállalatokat – mégpedig nemcsak a rendelkezések formai megtartását, hanem gazdálkodásuk lényegét is –, *amelyekre a kooperáló vállalatok vagy a lakosság részéről panasz érkezik.* Ahol a közösséget károsító gazdálkodást találnak, avatkozzanak be a közérdek védelmében, és törvényes jogkörük alapján járjanak el az ilyen vezetőkkel és vállalatokkal szemben.

A Központi Bizottságnak az a véleménye, hogy *az árpolitika helyes, és azt, tovább tökéletesítve, a jövőben is érvényesíteni kell.* Népgazdasági és közérdekből meg kell tartani a fix, a kötött és a szabad árak rendszerét az ismert három kategóriában. Az úgynevezett szabad áras kategóriában azonban, a termékek felhasználóinak, fogyasztóinak védelmében, szükséges, hogy a vállalatok által megállapítható árak képzését megjavítsák, a haszon mértékét, kulcsát állami normatívákkal hatékonyabban szabályozzák, és az árképzés gyakorlatát hatóságilag, rendszeresen ellenőrizzék.

Az árpolitika helyességének hangsúlyozásával egyidejűleg a Központi Bizottság támogat minden olyan intézkedést, amely a társadalmilag indokolatlan mértékű jövedelmet, a jogtalan haszonszerzést hivatott meggátolni. Elítél minden olyan árváltozást, amelynek célja és egyedüli alapja a puszta nyerészkedés. A nyilvánvaló gazdasági visszaélések – harácsolás, árdrágítás, csalás – esetében a szükséges tennivaló egyszerű: gazdasági szankciókat kell alkalmazni, a törvénybe ütköző cselekmények esetén pedig büntető eljárást kell indítani.

Népgazdasági terveink megvalósításának egyik alapvető feltétele a jó munkaerő-gazdálkodás. A népgazdaság érdekei igényelnek bizonyos munkaerő-átcsoportosítást. Az elmúlt három évben a munkaerőmozgás a dolgozók 20–25 százalékára terjedt ki. A vizsgálatok azt mutatják, ennek 60–70 százaléka elfogadhatóan indokolt, a fennmaradó 30–40 százalék egészségtelen. A munkaerőmozgás jelenlegi, a népgazdaság oldaláról nem indokolt magas aránya anyagilag és a munkafegyelem szempontjából egyaránt káros. Többirányú munkát kell végezni a rendellenes helyzet megváltoztatására.

– A munkaerőmozgást a központi tervező szerveknek befolyásol-

niuk kell; egyrészt támogatni azt, ami közgazdaságilag indokolt, másrészt intézkedésekkel megakadályozni a nem kívánatos spontán folyamatokat.

– Megfelelő érdekvédelmet, anyagi és erkölcsi megbecsülést kell nyújtani a vállalatok értékes dolgozóinak, az üzemi törzsgárda tagjainak.

– A bérezésben a közgazdasági tényezők automatizmusa mellett szükség van szabályozásra is. Így, többek között, megfelelő szabályokat kell kidolgozni arra, hogy az egyik állami vállalattól kilépő dolgozó mennyivel magasabb bért kaphat új munkahelyén, és hogy az ne lehessen több, mint amennyit új munkahelyének azonos munkakörben foglalkoztatott régi dolgozója kap. Ki kell dolgozni azokat a szabályokat, amelyek meghatározzák, hogy ugyanazon munkáért menynyivel fizethet többet a szövetkezet és a magánvállalkozó, mint az állami vállalat.

– A törvényes rendelkezéseket megszegő munkaerő-csábítókat felelősségre kell vonni.

A népgazdaság és a becsületesen dolgozók érdekeinek védelmében *javítani kell a munkafegyelmet,* amely részben a termelés elégtelen szervezése, részben bérpolitikánk gyenge pontjai miatt, a mi hibánkból is sok helyen fellazult.

Mindenekelőtt a vállalatvezetőknek kell magasabb színvonalon megszervezniük a munkát, és biztosítani a technikai, technológiai fegyelmet. A minimum, amit a dolgozók elvárnak a vezetőktől, hogy biztosítsák munkájukhoz a megfelelő feltételeket. Enélkül nincs erkölcsi alapja egyetlen vezetőnek sem, hogy jobb munkát várjon a dolgozóktól, akik joggal kifogásolják, ha anyag, alkatrész és szállítási eszközök hiánya miatt időszakonként nagymértékben kihasználatlan a munkaidejük, más időszakokban viszont rohammunkában, mértéktelenül sok túlórában kell dolgozniuk.

Minden dolgozó érezze azonban *kötelességének, hogy* ne csak számon kérje a kollektív szerződésben megfogalmazott jogainak teljesítését, hanem *ő maga is teljesítse a kollektív szerződésben vállalt kötelezettségeit.* Külön kell szólni azokról is, akik úgy viselkednek, mintha szívességet tennének már azzal is, hogy bejárnak a munkahelyükre, ott elidőznek, és felveszik a fizetést. Az ilyen esetekben emberi szóval,

figyelmeztetéssel, de ha ez nem segít, fegyelmezéssel kell rendet teremteni.

Népgazdaságunkban az összes termelési eszköz és termelőerő jobb hasznosítására kell törekednünk. *Az ország háztartásában változatlanul nagy és állandó figyelmet kíván a beruházási piac egyensúlyának megteremtése, a költségvetés egyensúlyának biztosítása és a nemzetközi fizetési mérleg javítása.*

A népgazdasági tervek teljesítésének menetében első, *alapvető, minden területre érvényes követelmény a fejlődés intenzív útjára való áttérés, a hatékonyság növelése.* Az ipari termelés hatékonyságának emelése érdekében folytatódjék a korszerű termelési és gyártmánystruktúra kialakítása. Sürgető feladat, és mindinkább az lesz a tudomány, a technika vívmányainak széles körű alkalmazása a termelésben; a munka termelékenységének növelése, a dolgozók szaktudásának emelése, a munkafegyelem megszilárdítása.

A párt gazdaságpolitikája alapjaiban helyes, az élet próbáját kiállotta. Állami, gazdasági vezetőink nagy többsége, s a milliók becsületesen, lelkesen dolgoznak. Az ország, a szocializmus szemmel láthatóan, eredményesen épül, a dolgozók élete, életkörülményei időszakról időszakra javulnak. Reális, jó, szocialista céljainknak megfelelő népgazdasági terveink vannak. Gazdasági fejlődésünknek abba a szakaszába léptünk, amikor reális célként tűzhetjük magunk elé, hogy az iparilag közepesen fejlett országok közé emelkedjünk. Mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy terveink sorra-rendre megvalósuljanak. A gazdasági munka területén is megvannak a feltételek ahhoz, hogy a szocializmus építését a legközelebbi években magasabb szinten és eredményesen folytassuk.

VI. A PÁRT IDEOLÓGIAI MUNKÁJA. MŰVELŐDÉSPOLITIKÁNK. A SZOCIALISTA TUDAT ERŐSÍTÉSE

Kedves elvtársak!

A beszámolási időszakban kiterjedt és erősödött hazánkban a marxizmus–leninizmus befolyása, társadalmunk világnézeti, eszmei egysége. A munkásosztály tudományos világnézete mindinkább meghatá-

rozó szerepet játszik a tömegszervezeti és az állami oktatásban és nevelésben; további teret hódít a tudományokban, művészetekben, a mindennapi életben, a tömegek tudatában.

A társadalomtudományok színvonala emelkedett, művelői mind nagyobb segítséget nyújtanak a szocialista társadalom fejlődése által napirendre tűzött feladatok megoldásában. Bővült és változatosabb lett a marxizmus–leninizmus propagandája, növekedett oktatóinak száma és a propagandisták felkészültsége. Hazánkban az 1969–70-es tanévben, a pártoktatásban 790 000, a szakszervezeti oktatásban 630 000, a KISZ-oktatásban 550 000, az állami oktatás keretében 80 000, összesen több mint 2 millió ember vett részt rendszeres marxista–leninista képzésben.

A Marx és Engels által megalapozott, Lenin által továbbfejlesztett ideológiánk fejlődésének állandó forrása az elmélet és a gyakorlat kölcsönhatása. A gyakorlat az elmélet próbája és gazdagítója. A marxista–leninista elméletet a kommunista és munkáspártok gyakorlata és tapasztalatai formálják, fejlesztik. *A gyakorlati tapasztalatok összegezése, az elmélet továbbfejlesztése minden párt kötelessége.* Ebben élen jár a nemzetközi munkásmozgalom legnagyobb harci tapasztalatokkal rendelkező osztaga, a Szovjetunió Kommunista Pártja. Nagy segítséget jelentett az egész nemzetközi kommunista mozgalom számára, amikor az SZKP XX. kongresszusán s ezt követően fellépett a szubjektivizmus, a dogmatizmus ellen, a marxizmus–leninizmus alkotó alkalmazásáért.

Pártunk a marxizmus–leninizmus megdönthetetlen igazságaira támaszkodva védelmezi ideológiánkat, világnézetünket a reakciós, burzsoá nézetekkel szemben, s elutasít mindenféle jobb- és baloldali torzítást. Egyaránt elutasítja a revizionizmust, amely végső soron a munkásosztály elárulásához vezet, és az álforradalmi „baloldali" kalandorságot. Ugyanígy elutasítja a szubjektivizmust, valamint a dogmatizmust, a merev sablonokban való gondolkodást, amely megöli a marxizmus lelkét.

A jobboldali, burzsoá és revizionista nézetek képviselői felmagasztalják a fejlett kapitalista országok életformáit, lebecsülik szocialista társadalmunk, építőmunkánk eredményeit, mérhetetlenül felnagyítják társadalmi életünk egyes negatív kísérő jelenségeit. Az ilyesfajta nézetek nálunk nem nagymértékben, és többnyire áttételes formában, de

jelentkeznek még egyes tudományágakban is, és hatnak közvéleményünkre is.

Nem képviselnek jelentős erőt, de kétségtelen, hogy vannak nálunk szektás, dogmatikus, és más, különböző álforradalmi nézetek, irányzatok is. Ezek tagadják pártunk irányvonalának, szocialista építőmunkánknak forradalmi tartalmát és céljait. A Magyar Népköztársaságot és más, nekik nem tetsző szocialista országokat – a burzsoá propagandistákkal egy nótát fújva – elbürokratizálódott, technokrata, manipulált társadalomnak nevezik. Az életszínvonal emelésére irányuló erőfeszítéseket, s ezek látható eredményeit polgáriasodásnak, a szocializmus útjáról való letérésnek mondják.

A marxizmus–leninizmust értelméből kiforgató és eltorzító álradikális irányzat és a belőle következő politikai kalandorság a szocialista világrendszer egy-két országában is hivatalos képviseletet nyert; a kapitalista világban pedig – a munkásosztály vezető szerepét tagadva, igen gyakran a kommunista pártok ellen harcolva és ezért a tőkéshatalom türelmét élvezve – a magukat „igazi" vagy „új baloldal"-nak, „maoisták"-nak vagy nyíltan trockistáknak nevező csoportok fellépésében jelentkezik.

Pártunk az eszmék harcában elutasítja a semlegességet, a politikában az elvtelen kompromisszumra, megalkuvásra való törekvést, mert azt tartjuk, hogy a marxizmus–leninizmus elkötelezettséget jelent. Nem lehet úgy helyeselni elveket, hogy közben elutasítjuk a gyakorlatukat; nem lehet egységet hangoztatni, és széthúzást szítani; nem lehet egyidejűleg helyeselni egy meghatározott álláspontot, s ugyanakkor igazat adni annak, aki az ellenkezőjét képviseli; nem lehet közös nevezőre hozni a nemzetközi munkásosztály, a felszabadulásukért harcoló népek és a nemzetközi imperializmus érdekeit.

Pártunk továbbra is mindent meg fog tenni a marxizmus–leninizmus pozícióinak, hegemóniájának erősítéséért. A Központi Bizottság úgy véli, hogy elsősorban saját magának kell megjavítania, fejlesztenie elméleti, ideológiai tevékenységét.

Pártunk, a testvérpártok nemzetközi tapasztalatait, a hazai tapasztalatokat hasznosítva, *az elmúlt másfél évtizedben nem kevés olyan gyakorlati feladatot oldott meg, amelyeknek elméleti jelentőségük is van.* Ilyen volt többek között a lenini szövetkezeti elv alkalmazása a mi

viszonyainkra, a parasztság különböző rétegeihez való viszony rendezése, az átszervezés után a földjáradék alkalmazása, a tulajdonviszonyok szocialista értelmezése, meghatározása; a gazdaságirányítás reformjának kidolgozása; az államélet, a szocialista demokratizmus továbbfejlesztésének kérdései. Ugyanakkor pártunk munkájában az elmélet gyakorlati alkalmazásával nem tart lépést a tapasztalatok megfelelő elvi általánosítása, az ideológiai kutatómunka.

Az elkövetkező években *az ideológiai munkában számos elvi jelentőségű kérdés vár elemzésre és kidolgozásra:* társadalmunk rétegeződésének és tudati állapotának alakulása napjainkban, a szocialista demokrácia elvi kérdései; a közigazgatás fejlesztésének tudományos megalapozása; a tudományos-technikai forradalom társadalmi-emberi összefüggései a szocializmusban; az életmód változásának gazdasági, szociológiai és kulturális vonatkozásai; a konvergencia burzsoá elméletének tudományos bírálata és más kérdések.

Az ideológiai munkát mindazoknak a tényezőknek figyelembevételével kell továbbfejlesztenünk, amelyek hatnak rá. A szocialista társadalom dinamikus mozgásban van és sok eleme átmeneti jellegű. A helyzetből következnek világnézetünk terjesztésének feladatai, figyelembe véve a tudat, a közgondolkodás adott állapotát. *Elméletünknek és propagandánknak választ kell adnia az időszerű, új, vagy akár régi, de még nyitott kérdésekre.* Az adott helyzetből következően a marxizmus–leninizmus, világnézetünk oktatása és hirdetése, terjesztése a különböző ellenséges és téves nézetekkel folytatott harcban megy végbe.

Pártunk munkájának, az ország fejlődésének előtérben álló fontos kérdése *a tudományos élet fejlesztése.* Korunkban, rendkívül megnövekedett a tudományok, mind a társadalomtudományok, mind a természettudományok jelentősége, szerepe, s meggyorsul a tudományos eredmények gyakorlati felhasználása, a tudomány közvetlen szerepe a termelésben. Az automatizálás, a kemizálás, az ember szolgálatába állítható hatalmas energiaforrások feltárása jelzik ezt a fejlődést.

A szocializmus és a tudomány egymásra utaltak és szövetségesek. A kapitalizmussal szemben a mi rendszerünk lényegénél fogva összehasonlíthatatlanul alkalmasabb arra, hogy elősegítse a tudományos és a technikai haladást, valamint azok eredményeinek az egész társada-

lom érdekében történő hasznosítását. Programunk, a szocialista társadalom teljes felépítése, az ország általános fejlesztése, a nép életszínvonalának további emelése megköveteli a tudományok fejlesztését, a tudományok eredményeinek mind jobb és mind gyorsabb gyakorlati hasznosítását.

Ebből indult ki a Központi Bizottság, amikor kidolgozta *pártunk tudománypolitikai irányelveit.* A bennük tisztázott és azóta fokozatosan realizálódó elvek serkentően hatnak valamennyi tudományág fejlődésére. Ilyenek a politika és a tudomány helyes viszonyáról, a kutatások irányítási rendszeréről, a szocializmus iránti felelősségen alapuló kutatási szabadságról, a tudományos monopóliumok elleni fellépésről, a nemzetközi tudományos együttműködésről és más fontos kérdésekről kidolgozott elvi állásfoglalások.

A Központi Bizottság figyelmet fordít rá, hogy az új, a IV. ötéves terv időszakában a hazai tudomány és technika az eddiginél nagyobb mértékben fejlődjön és eredményei gyorsabban kerüljenek át a gyakorlatba. Pártunknak az az álláspontja, hogy fokozottabban be kell kapcsolódnunk a tudományos és technikai forradalom nemzetközileg kibontakozó áramlatába. Ebben nagy segítségünkre van a Szovjetunióval és a KGST-országokkal e téren is kialakult és fejlődő tudományos együttműködés, ugyanakkor saját erőinket is mozgósítanunk kell. Ebből a célból a legközelebbi öt évben a nemzeti jövedelemnek mintegy 2,8 százalékát fordítjuk tudományos kutatásokra és fejlesztésre, ami nemzetközi összehasonlításban is elfogadható arány.

Az ország előtt álló feladatok, valamint a tudomány és a technika rohamos fejlődése az emberek képzettségének növelését, az ismeretek szüntelen bővítését igénylik társadalmi méretekben. Ezért *a közoktatás, a közművelődés további tökéletesítése szocialista továbbfejlődésünk egyik alapkérdése.* Szükséges, hogy pártunk a közeljövőben napirendre tűzze, ismét tekintse át az állami oktatás egész rendszerét. Vizsgálja meg a korszerű oktatás, az oktatás és a társadalmi szükségletek összefüggésének kérdéseit, az oktatók és a tanulók túlterhelésének problémáit, s a kormánnyal közösen tegye meg a szükséges intézkedéseket az oktatási rendszer továbbfejlesztésére.

Oktatási rendszerünktől azt várjuk, hogy kötelességtudó, jól képzett, művelt, világnézetileg szilárd, szocialista erkölcsű szakembereket

képezzen az ország számára. Nálunk a művelődés intézményei, mindenféle megkülönböztetés nélkül, nyitva állnak valamennyi fiatal előtt, aki szorgalmas és tehetséges. Ezen belül a párt elvi-politikai kérdésnek tartja továbbra is, hogy a fizikai dolgozók gyermekei a tanulás minden fokán megfelelő külön támogatást kapjanak.

Az elmúlt években további teret hódítottak hazánk kulturális életében a szocialista tendenciák, gyarapodott, gazdagodott a kulturális, a művészeti élet, növekedett népünk műveltsége. *Pártunk művelődéspolitikája alapvetően érvényesül,* eredményesen segíti a művészetek fejlődését, s ezáltal nagy társadalmi céljaink megvalósulását. A fejlődés természetesen útkereséssel jár, s nemegyszer ellentmondások és viták közepette megy végbe. A fejlődés azonban nyilvánvaló. Az utóbbi években zenekultúránk méltán vált ki elismerést határainkon túl is; fejlődött film- és színházművészetünk, számos szocialista mondanivalójú drámai alkotás született; termékeny a költészetünk; számos új képzőművészeti alkotással gazdagodtunk.

Híven eddigi politikánkhoz, a művészeti munkába, stíluskeresésbe nem kívánunk adminisztratív eszközökkel beavatkozni ezután sem. Az ízlést az alkotó egyéni ügyének tekintjük mindaddig, amíg nem sérti a szocializmus érdekeit, eszméit, a közerkölcsöt. Biztosítjuk az alkotómunkához nélkülözhetetlen légkört. Ugyanakkor a kulturális élet területén sem engedjük kétségbe vonni a párt, a szocialista állam illetékességét senkitől.

Minden humanista értéknek továbbra is helyt adva, elutasítjuk mind a dogmatikus művészetszemléletet, mind a társadalmi kérdésektől elforduló, vagy a hibákat hamisan általánosító negatív tendenciákat. Azt tartjuk, mindenkinek jogában áll, hogy a saját ízlése és világnézete alapján alkosson. A munkásállamnak viszont joga, hogy a művek között társadalmi és művészi értékük szerint válogasson. Minden alkotás megítélésében abból indulunk ki, hogy az milyen eszmei és művészi erővel szolgálja a szocializmus, a haladás ügyét. A közösség pénzén csak a szocialista társadalom érdekeit szolgáló alkotásnak lehet mecénása az állam. Alkotóinktól azt várjuk, hogy a szocializmus adta lehetőségeket népünk javára kamatoztassák, segítsék megérteni és cselekvően formálni gazdagabb, egyszersmind bonyolultabb világunkat. Továbbra is a népünk és az emberiség alapvető létkérdéseiben pártosan

állást foglaló, szocialista, realista, közéleti elkötelezettségű művészetet támogatjuk.

Kulturális, művészeti életünkben tovább kell erősíteni a politikai és ideológiai egység irányába ható tendenciákat. Növelni kell a kommunista, szocialista közéletiség erőit.

Érvényt kell szerezni a szocializmust féltő párttagság és párton kívüli közvélemény követelésének, amely megengedhetetlennek tartja a szocializmus eszméitől, életfelfogásunktól idegen művek, nézetek terjesztését államunk eszközeinek felhasználásával. A kispolgári nézetek, ízlésnormák időnként felélénkülnek, a megengedhetőnél nagyobb teret nyernek. Kulturális intézményeinknek, a sajtónak, a rádiónak, a televíziónak lehetőségeik jobb kihasználásával erőteljesebben kell népszerűsíteniük a szocialista kultúra értékeit, jobban kell törekedniük a tartalmas igények felkeltésére, a szocializmusra káros művek és a kulturális selejt kiszorítására.

A közművelődés az egyéniség kibontakoztatásának, a szocialista demokrácia erősítésének, a termelési kultúra emelésének nélkülözhetetlen tényezője. Jelentőségét különösen fokozza *a szabad idő növekedése.* Mind állami, mind vállalati forrásokból többet kell juttatni a felnőtt lakosság oktatására és művelődésére, mindenekelőtt a munkástelepülések megfelelő művelődési intézményekkel való ellátására, az ifjúság művelődési igényeinek helyes irányú fejlesztésére, jobb kielégítésére.

Szocialista építőmunkánk, társadalmi életünk fontos eleme a szocialista közgondolkodás, közfelfogás, erkölcsi normák érvényesülése. A műveltségi színvonal emelkedésével, közoktatásunk, nevelési rendszerünk fejlődésével erősödött a szocialista erkölcs, az egyén és a közösség kapcsolata, növekedett a társadalmi felelősségérzet, a társadalom iránti elkötelezettség. Ez mutatkozik meg a párttagság példamutató helytállásában a szocializmus építésének minden területén, a szocialista munkaverseny-mozgalmakban részt vevő dolgozók kiváló munkájában, a párt, a tanácsok, a tömegszervezetek és tömegmozgalmak sok százezernyi aktivistájának a köz javára végzett önzetlen társadalmi munkájában.

Az állampolgárok jogait megalapozó és kiszélesítő szocialista demokrácia, az egyéni és a közösségi érdeket jobban kifejező szocialista

gazdaságirányítási reform a korábbinál jobban tudatosította a végzett munka és az össztársadalmi érdek közötti kapcsolatot; fejlesztette a tömegek igazságérzetét, jobban meggyökereztette, hogy a szocializmusban a boldogulás alapja a munka, és az igazi személyes boldogulás csak a közösség érdekével összhangban kereshető. Ugyanakkor társadalmunk átmeneti talaján tovább élnek, részben újratermelődnek, illetve átmenetileg felélénkülnek még a polgári erkölcs maradványai. Az utóbbi időben fejlődésünk alárendelt kísérő jelenségeként, de felerősödött az individualizmus, az egoizmus, az anyagiasság.

Társadalmunk közerkölcsének meghatározói azok a milliók, akik az eszmét és a célt elfogadva, öntudatosan dolgoznak a szocialista építés, a munka frontján, akiknek létalapja becsületes munkával szerzett keresetük; nem pedig azok a kevesek, akik a dolgozó milliók mellett, mindenki szeme láttára, az átlagosnál úgy élnek sokkal jobban, hogy valódi teljesítmény nélkül húznak magas jövedelmet. Az ilyen esetek, az ilyenfajta személyek most jobban szembetűnnek, mert a gazdasági élet általános fejlődésével számuk is szaporodott, hangjuk is megnőtt.

A szocializmus az emberért van; célunk, hogy az emberek jobban, kulturáltabban éljenek, javuljon életük. Elutasítunk mindenfajta álszerénységet, aszkétizmust. De a szocializmus eszméivel s társadalmunk erkölcsi felfogásával ütköző anyagiasság szellemének elburjánzásával és a visszás jelenségekkel nem békülünk meg.

Pártunk álláspontja, hogy az élet minden területén növelni kell a szocializmus aktív híveinek megbecsülését, a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránt elkötelezett magatartás tekintélyét. *A munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit képviselő, az önfeláldozóan dolgozó, felelősséget és áldozatot vállaló állampolgárok az élet egyetlen területén se szorulhassanak háttérbe azok mögött, akik csak haszonélvezői a szocialista társadalomnak.* Erősíteni kell azt a közszellemet, amelyben a társadalom pozitív erői, a szocializmus hívei a hangadók, amely nem tűri el a társadalomellenes magatartást, a cinizmust, a fegyelmezetlenséget, a közösség megkárosítását.

A párt művelődéspolitikájának következetes és minden területen való érvényesítése nélkülözhetetlen a szocializmus építésében soron következő feladatok eredményes megoldásához. Tudományos világ-

nézetünk: a marxizmus–leninizmus eredményes propagálásához, a szocialista tudat és közerkölcs elmélyítéséhez, kiterjesztéséhez és általánossá tételéhez jók a feltételeink. A párt minden szervezetének és minden tagjának, a szocializmus minden hívének odaadással és fáradhatatlanul kell dolgoznia ezen a szép és annyira fontos munkán.

VII. SZOCIALISTA ÉPÍTŐMUNKÁNK NEMZETKÖZI FELTÉTELEI. PÁRTUNK A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM EGYSÉGÉÉRT

Tisztelt elvtársak!

Nemzetközi tevékenységünknek és kormányunk külpolitikájának megítélésében pártunkban egység van és ez a politika a magyar nép teljes támogatását élvezi.

Nemzetközi tevékenységünk fő célja, hogy biztosítsuk népünk számára a szocialista építőmunka külső feltételeit, valamint, hogy erőnktől telhetően védjük és szilárdítsuk a nemzetközi küzdőtéren a társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség, a béke pozícióit.

A világban az alapvető, kibékíthetetlen ellentmondás a munka és a tőke közötti ellentmondás, amely az első szocialista ország megszületésével átlépte a nemzeti kereteket, ma pedig a két társadalmi rendszer, a szocializmus és a kapitalizmus világméretű küzdelmévé vált. Objektív jelenség, hogy a szocialista világrendszer a haladás, a függetlenség, a béke erőinek támaszává, az imperializmus pedig a reakció, az elnyomás, az ellenforradalom támaszává és központjává vált. A nemzetközi helyzetet ezeknek az erőknek a harca határozza meg.

A beszámolási időszak elmúlt négy éve alatt a haladás erői előrenyomultak. Az imperialisták helyileg támadnak, elérhetnek ideiglenes sikereket, de ez nem változtat azon a történelmi tényen, hogy kialakult és megszilárdult a szocialista világrendszer, szétestek a gyarmatbirodalmak, az imperializmus állandó belső és külső konfliktusokkal küzd és tartósan a politikai válság állapotában van.

A nemzetközi imperializmus agresszív természete nem változott, ez állandó konfliktusok forrása, ezért a nemzetközi helyzet ma is bonyolult. Az agressziók nyomán, mint most Guineában, új tűzfészkek keletkeznek. Az emberiség még mindig gondok és megpróbáltatások köze-

pette él, de *a világ fejlődésének fő irányát,* az imperializmus minden erőfeszítése ellenére, *mindinkább a szocializmus, a haladás, a nemzeti függetlenség erői határozzák meg.*

A szocialista világrendszer a társadalmi haladásnak döntő tényezője, támasza minden forradalmi, felszabadító harcnak. Léte kihat az imperializmus politikájára, sőt a kapitalista országok belső és egymás közötti viszonyára is. A szocialista országok példája a gyakorlatban mutatja be az új társadalmi rend magasabbrendűségét, és reális távlatként tárja a világ elé az emberiség szocialista jövőjét. Az imperializmus fő célja a szocialista világ megsemmisítése. Minthogy számára ez lehetetlen, az imperializmus kénytelen alkalmazkodni a valóságos erőviszonyokhoz, taktikáját időről időre változtatja, hol a durva erőszak, hol a békésnek álcázott és ravasz „fellazítás" eszközéhez nyúl.

A szocialista világ fő ereje a Szovjetunió, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelemre vitelével elsőként szakította szét az imperializmusnak az egész világot fojtogató láncát, és megnyitotta az utat minden nép számára a szabadság, a szocializmus felé. A Szovjetuniónak, kommunista pártjának elévülhetetlen érdemei vannak a szocializmus, a kommunizmus építésében. Leggazdagabb tapasztalatai vannak az imperializmus elleni harcban is. A Szovjetunió internacionalizmusa példás; tapasztalatainak óriási nemzetközi jelentősége van.

A Szovjetunió a második világháború tüzében, hallatlan áldozatokat hozva, szétzúzta a fasizmus fő erőit, s ezzel megmentette az emberiséget egy új középkor fenyegető rémétől. A második világháborút követően, megtörve az Egyesült Államok atommonopóliumát, létrehozva saját nukleáris fegyverét, megmentette az emberiséget az imperialisták atomzsarolásától, egy új, modern barbárság sötét árnyékától. Mindenki másénál nagyobb a Szovjetunió, a szovjet nép szerepe, felelőssége és áldozatvállalása az egész emberiség életbevágó érdekeiért. A Szovjetunió a maga hatalmas és legyőzhetetlen erejével a nemzetközi imperializmus agresszív erőinek fő fékentartója és elrettentője.

A Szovjetunióhoz való viszony mindig választóvíz volt a politikában, a haladás és a reakció erőinek megkülönböztetésében. Mozgalmunkban a Szovjetunióhoz való helyes, elvi viszony az internacionalizmus fokmérője. Pártunk elutasítja a szovjetellenesség minden formáját, mert a szovjetellenességnek tett legkisebb engedmény is rombolja a

haladás, a szocializmus erőit, és az osztályellenség, az imperializmus kezére játszik.

A Szovjetunió felszabadítónk, szövetségesünk, igaz barátunk és legjobb segítőnk az élet minden területén. A Szovjetunióhoz való viszonyunk nyílt és megingathatatlan, szilárd elvi, internacionalista alapokon nyugszik, és teljes összhangban van nemzeti érdekeinkkel. Pártunk, kormányunk, országunk és népünk a beszámolási időszakban is erősítette, bővítette és fejlesztette politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatait a Szovjetunióval, és ezt fogja tenni a jövőben is.

Mi szívből új és új sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, Brezsnyev elvtárs vezette Központi Bizottságának, a nagy szovjet népnek. Biztosíthatjuk őket, hogy pártunk és népünk mindig ápolni, erősíteni fogja harci szövetségünket, a szovjet–magyar barátságot.

A Magyar Népköztársaság fejlődő és bővülő politikai, diplomáciai, gazdasági és kulturális kapcsolatban áll valamennyi szocialista országgal.

Szoros szövetségi kapcsolat fűzi a szocializmust, a békét védelmező *Varsói Szerződés Szervezeté*nek tagállamaihoz, eleget tett és a jövőben is eleget fog tenni a tagságból eredő minden kötelezettségének. Hazánkat fejlődő gazdasági kapcsolatok fűzik *a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsá*nak tagországaihoz; és támogat minden olyan lépést, amely alkalmas a tagállamok együttműködésének bővítésére és magasabb színvonalra emelésére.

Együttműködésre, az együttműködés bővítésére törekszünk a jövőben is minden szocialista országgal, azokkal is, amelyektől nézetkülönbségek választanak el bennünket. Ezzel összefüggésben jelenthetjük a kongresszusnak, hogy a sok kérdésben változatlanul fennálló és komoly ideológiai, politikai nézeteltéréseink ellenére, az utóbbi időben bizonyos mértékig javultak államközi kapcsolataink a Kínai Népköztársasággal.

A haladás és a reakció között folyó világméretű harc fontos területe Ázsia, Afrika és Latin-Amerika. E térségek népeinek imperialistaellenes harca, a gyarmatbirodalmak szétzúzása nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy az erőviszonyok az imperializmus rovására változtak meg, és előnyösen módosult a világ politikai térképe. *A szocialista*

országok és a fejlődő országok kapcsolatainak alakulásában a döntő tényező az, hogy közös érdek az imperializmus megfékezése, visszaszorítása, a haladás előmozdítása. Ez az érdekközösség vezet e széles körű kapcsolatokra, amihez hozzájárul még, hogy ezen államok közül több, a belső rendszerét illetően, a fejlődés nem kapitalista útját választotta és a szocializmust nevezi meg céljaként.

Pártunkat és kormányunkat az az eredményes törekvés vezérli, hogy fejlessze az együttműködést Ázsia, Afrika és Latin-Amerika független országaival. A IX. kongresszus idején e térség negyven országával álltunk diplomáciai kapcsolatban, jelenleg ötvenhét államhoz fűznek bennünket ilyen kapcsolatok. Szövetségesünknek tekintjük az imperializmus ellen küzdő gyarmati és volt gyarmati népeket, szolidárisak vagyunk nemzeti felszabadító mozgalmukkal és mindent megteszünk, hogy támogassuk harcukat.

A tőkés világban korunkban végbemenő folyamatok lényege, hogy a kapitalista rendszer nem képes megoldani kibékíthetetlen belső ellentmondásait, állandósult a válsága, s egyre jobban belebonyolódik az általa kirobbantott nemzetközi konfliktusokba. Fokozódik a munkásosztály harca a monopóliumok ellen, s a dolgozó tömegek már nemcsak gazdasági követeléseik, hanem politikai célkitűzéseik valóra váltásáért is síkraszállnak. *A kapitalista világ országainak munkásosztálya és haladó erői harcukkal a szocialista országok, minden forradalmi erő harcát segítik;* az internacionalista szolidaritás kapcsol össze bennünket velük.

Ami a kapitalista országokkal való állami kapcsolatokat illeti, *pártunk, kormányunk, népünk állhatatosan küzd a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért.* Ez a politika arra a felismerésre épül, hogy korunkban létrejöttek a békés egymás mellett élés objektív alapjai, a világháború elkerülhető, a szocializmus győzelméhez nincs szükség háborúra. E politikában a rendszerünk fölényébe vetett hitünk is tükröződik. A békés egymás mellett élés politikája ma a szocialista világrendszer külpolitikájának egyik legfontosabb alapelve.

A beszámolási időszakban, külpolitikai irányvonalunknak megfelelően, a szuverenitás kölcsönös tiszteletben tartása, az egyenjogúság, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás, a kölcsönös elő-

nyök elvei alapján bővültek hazánk politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatai a kapitalista világ számos országával. Tudományos együttműködési, hosszú lejáratú kereskedelmi és más nemzetközi egyezményt kötöttünk Ausztriával, Olaszországgal, Franciaországgal, a Német Szövetségi Köztársasággal és más országokkal. E kapcsolatok fejlesztése megfelel a béke érdekeinek, az érintett országok és hazánk érdekeinek.

Pártunknak és kormányunknak korunk alapvető nemzetközi kérdéseiben képviselt állásfoglalásait az határozza meg teljesen egyértelműen, hogy szocialista ország, a Szovjetunió szövetségese, a Varsói Szerződés tagországa vagyunk. Pártunk és kormányunk arra törekszik, hogy külpolitikánk mindenkor teljesen világos, egyértelmű és következetes legyen. Úgy véljük, népünk érdekei és a haladás nemzetközi erői szempontjából, de talán még a számba jöhető tőkés partnerek szempontjából is a világos helyzet az előnyös, az, ha barát és ellenség egyformán tudja, hová kell besorolni a Magyar Népköztársaságot, és állásfoglalásainkkal mint elvi alapokon nyugvó, szilárd állásponttal számolhat mindenki.

Világos az álláspontunk az európai kérdésekben is. A Varsói Szerződés tagországaként társszerzői voltunk a budapesti felhívásnak. Ebben a nyilatkozatban *felhívtuk Európa népeit és valamennyi európai ország kormányát egy, a kontinens békéjét megszilárdító és védelmező kollektív biztonsági rendszer megteremtésére.* Ehhez szükséges, hogy valamennyi európai ország ismerje el a realitásokat, a fennálló határokat, a Német Demokratikus Köztársaság létét, Nyugat-Berlin különleges státusát.

A Varsói Szerződés országainak felhívása általában kedvező fogadtatásra talált. A felhívást kiadó szocialista országok, közöttük hazánk, továbbá Finnország és más országok kormányai diplomáciai lépésének eredményeként érik a helyzet egy összeurópai biztonsági tanácskozás összehívására. Mi már a közeljövőben összehívhatónak tartjuk, és kormányunk kész mindent megtenni a maga részéről ennek létrejötte és sikere érdekében.

Európa biztonságának sajátos problémáját jelenti, hogy a II. világháború befejezése nincs békeszerződésben rögzítve, s a levert fasiszta hitleri Németország helyén két német állam jött létre. Létrejött az első

német munkás-paraszt állam, szövetségesünk és barátunk, a Német Demokratikus Köztársaság. A Német Demokratikus Köztársaság Európa békéjének egyik fontos tényezője, és nem utolsósorban a szocializmus építésében elért nagyszerű eredményei nyomán nemzetközi tekintélye méltán és állandóan növekszik. *A Magyar Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság kapcsolatai testvériek, szilárd, internacionalista elvi és politikai alapokon nyugszanak.* Együtt küzdöttünk és együtt küzdünk a jövőben is a szocializmus, a haladás, az európai biztonság érdekében.

A realitásokhoz való közeledést tapasztaljuk a Német Szövetségi Köztársaság kormányának politikájában, ami hozzájárulhat az európai viszonyok normalizálásához. Európa számára előnyös lépésként üdvözöltük a Szovjetunió és az NSZK szerződését, hasonlóan a Lengyel Népköztársaság és az NSZK közötti, a napokban parafált szerződést. Sok függ a legaktuálisabb nyitott kérdések megoldásától. Az NSZK-nak ratifikálnia kell még a Szovjetunióval és a Lengyelországgal kötött szerződést, meg kell állapodnia az ismert konkrét kérdésekben a Csehszlovák Szocialista Köztársasággal. Nem utolsósorban az NSZK-nak a nemzetközi jog alapján meg kell találnia a békés egymás mellett élés megfelelő módozatait az önálló és szuverén Német Demokratikus Köztársasággal.

Ha a Brandt–Scheel-kormánynak, szembeszállva saját országa reakciós, soviniszta erőivel, lesz kellő politikai állhatatossága, hogy folytassa a viszonyok rendezésére tett kezdeményezését, ami Nyugat-Németország lakossága életbevágó érdekeinek is pontosan megfelel, akkor nem lesz akadálya a szocialista országokkal való államközi kapcsolatok teljes értékű rendezésének. A Magyar Népköztársaság elvben az NSZK-t illetően is mindenkor az államközi kapcsolatok normalizálásának híve volt és ma is az. Kölcsönös előnyökkel járó széles körű gazdasági kapcsolataink épültek ki évek során, most kötöttünk hosszú lejáratú kereskedelmi szerződést, hivatalos kereskedelmi képviseletek működnek a két országban.

Mi, ha a helyzet erre megérik, készek vagyunk kapcsolatainkat az NSZK-val tovább építeni, végső fokon ide értve a diplomáciai kapcsolatok rendezését is. Ez összefüggésben van a Magyar Népköztársaság azon szándékával, hogy mind kétoldalú, mind sokoldalú kapcsola-

tok révén a továbbiakban is kivegye részét az európai béke és biztonság megteremtésére irányuló erőfeszítésekből.

Az egész világot sok éve foglalkoztatja és felháborítja az Egyesült Államok vietnami háborúja, a nemzetközi jog elemi normáit lábbal tipró nyílt agresszió. Az állandóan ismétlődő provokációk újabb ténye az a kalóztámadás, amelyet a minap amerikai légi kötelékek követtek el a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen. Ez a háború egyben az imperialista politika kilátástalanságának is meggyőző bizonyítéka; az agresszorok hosszú éveken át elkövetett kegyetlenkedések, háborús bűntettek sorozatával sem tudták megtörni a vietnami nép hősi ellenállását. Az amerikai kormány hol taktikai módosításokkal, hol megtévesztő, úgynevezett „békekezdeményezésekkel" próbálja leplezni agresszív politikájának célját és zsákutcáját. Továbbra is szabotálja az érdemi tárgyalásokat Párizsban, sőt, a kiút keresése helyett kiterjesztette agresszióját egész Indokínára.

Az indokínai igazságos béke érdekében az amerikai kormánynak ki kell vonnia intervenciós csapatait és csatlósait Vietnamból. *Távozzanak Laoszból és Kambodzsából!* Az amerikai nép érdekében is meg kell szüntetnie beavatkozását ezen országok belügyeibe, és tiszteletben kell tartania Indokína valamennyi népének azon jogát, hogy maga oldja meg saját problémáit. E cél felé mutatják az utat a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának és az 1969 nyarán kormányunk által diplomáciailag elismert Dél-vietnami Ideiglenes Forradalmi Kormánynak a politikai rendezésre vonatkozó javaslatai. Minden téren szolidárisak vagyunk a vietnami néppel, Indokína népeivel, szabadságharcukkal, és meggyőződésünk, hogy igazságos ügyük győzni fog.

Agresszió mérgezi a helyzetet a Közel-Keleten is. Az Egyesült Államok célja, hogy megakadályozza az arab világ haladását, a régi és új gyarmatosítás módszereivel visszaállítsa a nemzetközi tőke pozícióit a világ e térségében. A nemzetközi imperializmus eszközeként s annak érdekében robbantotta ki Izrael az 1967-es agresszív háborút. A magyar nép szolidáris a szabadságukért küzdő arab népekkel, és segítséget ad az agresszor visszaszorításához.

Felfogásunk szerint Izrael államot és népét elsősorban saját kormányának imperializmusa és az országban felszított nacionalizmus fenye-

geti létében. Ezt az agresszív politikát el kell utasítania mindenkinek, tekintet nélkül nemzeti hovatartozására, éljen Izraelben, vagy bárhol a világon. A kommunista mozgalom, a szocialista országok, amelyek szemben állnak Izrael agresszív háborújával, határozottan elítélik az antiszemitizmust, amely a népek nacionalizmusának legotrombább formája. Elítéljük a cionizmust is, mint reakciós, antikommunista, a nemzetközi imperializmust szolgáló mozgalmat. A cionizmus és az antiszemitizmus egyaránt reakciós irányzat, mindkettő, mindig az elnyomók fegyvere volt a dolgozó osztályok és az elnyomott nemzetek szabadságharcával szemben.

Jelenleg az izraeli csapatok változatlanul bitorolják az agresszióval elrabolt területeket. A közel-keleti helyzet normalizálása csak akkor következhet be, ha a csapatokat kivonják az összes megszállt arab területről és megállapodás születik olyan béke megteremtésére, amelyben tiszteletben tartják és elismerik valamennyi közel-keleti állam területi épségét és függetlenségét. Támogatjuk a Biztonsági Tanács 1967-es határozatát, a politikai rendezést tartjuk szükségesnek és törvényesnek; igazságosnak tartjuk a palesztinai menekültek jogát arra, hogy ne földönfutókként, hanem teljes egyenjogúságban, békés, biztos körülmények között élhessenek, dolgozhassanak ősi hazájuk földjén.

Az imperialisták agresszióit mindenütt vissza kell verni, az imperializmust kényszeríteni kell a békés egymás mellett élésre, azt önként nem fogadja el. E cél érdekében a szocialista országok minden más haladó erővel együtt lépnek fel az agresszió erőivel szemben, hogy megakadályozzanak egy új, termonukleáris világháborút. *Csak a békés egymás mellett élés elvének győzelme és gyakorlati realizálása mentheti meg az emberiséget egy önmegsemmisítő új világháborútól.* Ahhoz, hogy ezt elérjük, a szocialista országoknak, a szabadságukért harcoló antiimperialista népeknek, a világ minden haladó és békeszerető erejének egységes frontot kell szembeállítaniuk az imperializmussal.

A népek sorsára, a világpolitikai események alakulására döntő hatást gyakorol a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, amely az elmúlt években fejlődésének eredményes időszakát élte át. Történelmi küldetésének megvalósítását a mozgalomban jelentkező elvi-politikai véleményeltérések sem akadályozhatták meg. Mozgalmunk az elmúlt

években előbbre lépett az egység megerősítésének útján, erősödött az imperializmus elleni közös harc.

A kommunista világmozgalom az egység megerősítésén munkálkodva mindenekelőtt a marxizmus–leninizmus elveiből indul ki, valamint abból, hogy a közös ellenség, az imperializmus, minden elnyomottat, minden népet egyformán fenyeget. A nézeteltérések vizsgálatánál gondolni kell az egyes pártok helyzetében, körülményeiben, feladataiban meglevő nagy különbségekre is, amelyek bonyolultabbá teszik az egységért vívott harcot. Az egység újbóli megteremtésének módja a szilárd elvi politika, az elhajlások elleni következetes harc, az elvtársi nyíltság, az összefogásra irányuló készség.

A nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításában rendkívüli jelentőségű a proletár internacionalizmus eszméje, amely egy évszázada a nemzetközi tőke támadásaival szemben vívott harcban született, azóta erősödik, edződik, ellenáll minden olyan próbálkozásnak, amely a munkásosztály kezéből ki akarja csavarni ezt a fegyvert. Ma, amikor a kommunista mozgalom az egész világra kiterjed, a megvalósult szocializmus világrendszerré vált és a testvérpártok nagyon különböző feltételek között dolgoznak, a proletár internacionalizmus eszméjéhez való hűség fontosabb, mint valaha. A proletár internacionalizmus eszméje valamennyi testvérpárttól megköveteli a marxizmus–leninizmus eszméihez való ragaszkodást, a nemzeti önzés és elzárkózás, a nacionalizmus különböző megnyilvánulási formáinak leküzdését, az áldozatkész szolidaritást.

Pártunk és kormányunk az internacionalizmus elvéből indult ki, amikor – más szocialista országokkal együtt – *a testvéri, szövetséges, szocialista Csehszlovákia haladó erőinek megsegítésére sietett.* Az akkori, veszélyekkel terhes helyzetben az a szándék vezérelt bennünket, hogy támogatást nyújtsunk Csehszlovákia dolgozó népének a szocialista vívmányok, a hatalom megvédésében.

Nem önző célokat követtünk, mi az események menetében mindvégig csak egyet kívántunk, és kívánunk ma is, azt, hogy szocialista módon oldódjanak meg a párt és a társadalom kérdései Csehszlovákiában.

Őszintén örülünk, hogy csehszlovákiai elvtársaink határozottan kézbe vették és intézik ügyeiket, annak, hogy pártjuk és országuk ismét

ott van, megbecsült, egyenjogú harcosként, a szocializmus nemzetközi seregében. Őszintén nagy sikereket kívánunk a szocialista haza építésében a csehszlovák testvérpártnak, a Husák elvtárs által vezetett központi bizottságnak, a testvéri Csehszlovák Szocialista Köztársaság népeinek.

A Központi Bizottság a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa határozatainak alapján – s a testvérpártok nemzetközi tanácskozásain közösen kialakított állásfoglalásokhoz tartva magát – végezte nemzetközi tevékenységét, erősítette internacionalista kapcsolatait.

Pártunk képviselői a beszámolási időszakban részt vettek a kommunista mozgalom különböző nemzetközi értekezletein; 54 testvérpárttal folytattunk kétoldalú megbeszéléseket. Pártunk erejéhez mérten igyekeztünk kapcsolatokat kiépíteni antiimperialista pártokkal, szervezetekkel és mozgalmakkal; s kapcsolat létesült több szocialista párttal is. Ehhez járult az a megtisztelő megbízatás, hogy pártunk házigazdája lehetett az 1968-as budapesti Konzultatív Találkozónak és részt vett a kommunista és munkáspártok 1969. évi moszkvai nemzetközi találkozójának előkészítésében.

Nemzetközi mozgalmunk kiemelkedő fontosságú nagy eseménye volt a beszámolási időszakban *a kommunista és munkáspártok 1969-es moszkvai tanácskozása*, amely jól szolgálta a testvérpártok egységtörekvéseit, kapcsolataik javulását, az imperializmus elleni közös harci platform kialakítását. Pártunk a tanácskozás állásfoglalásait teljes mértékben magáévá tette és harcol megvalósításukért.

Minden testvérpárttal internacionalista egységre, a haladás összes erőivel akcióegységre törekszünk az imperialista ellenséggel szemben.

Pártunk megítélése szerint nélkülözhetetlen a kommunista és munkáspártok közös, széles körű nemzetközi véleménycseréje, mozgalmunk nemzetközi tapasztalatainak összegezése, a közös elvi állásfoglalások kialakítása. Jelenleg, amikor a kommunista mozgalomnak nincs nemzetközi szervezete, a széles körű, rendszeres nemzetközi tanácskozások szolgálnak erre megfelelő keretül. Ezért pártunk mindenkor támogatta a kommunista és munkáspártok nemzetközi találkozóinak összehívását és támogatni fogja azt a jövőben is.

A Központi Bizottság megítélése szerint pártunk nemzetközi tevékenysége, kormányunk külpolitikája az elmúlt négy évben eredményes volt. Pártunk továbbra is mindent megtesz azért, hogy elvi, internacionalista politikával biztosítsa népünk számára a szocialista építés nemzetközi feltételeit és becsülettel kivegye részét a haladásért világméretekben folyó küzdelemből.

Ennek érdekében: tovább erősítjük a Szovjetunióhoz, a Szovjetunió Kommunista Pártjához, a Varsói Szerződés és a KGST országaihoz, a szocialista világrendszerhez, a testvérpártokhoz fűződő szoros, baráti, internacionalista kapcsolatokat; szolidárisak vagyunk a tőkésországokban harcoló osztálytestvéreinkkel; támogatjuk a nemzeti felszabadító mozgalmakat, fejlesztjük az együttműködést Ázsia, Afrika és Latin-Amerika független országaival; a kapitalista országokkal a békés egymás mellett élés megvalósítására, normalizált viszonyra, kölcsönösen előnyös kapcsolatokra törekszünk; védjük építőmunkánk legfőbb feltételét, a békét.

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójának végéhez értem. Pártunk, eleget téve a társadalom eszmei, politikai vezetőjeként reá háruló feladatoknak, nagy és eredményes munkát végzett az elmúlt négy évben. Munkásosztályunk, dolgozó népünk odaadó, szorgalmas munkájának, a kommunisták és pártonkívüliek együttműködésének köszönhetjük, hogy a IX. kongresszus határozatait végrehajtva, újabb lépést tettünk előre a szocialista társadalom építésének útján.

Most fel kell mérni a megtett utat és előre kell tekintenünk. Szocialista építőmunkánk hazai és nemzetközi feltételei adottak. Pártunk a marxizmus–leninizmus elveihez hűen, a munkásosztállyal, a dolgozó néppel összeforrva, nemzetközi osztálytestvéreinkkel együtt küzdve nagy feladatokat oldott meg a múltban, és még nagyobb feladatok megoldására képes a jövőben.

A Központi Bizottság úgy véli, minden feltétel adva van ahhoz, hogy munkánkat az eddiginél magasabb színvonalon folytassuk. A legutóbbi négy évben elért eredményeinkre támaszkodva erősítsük tovább pártunk vezető szerepét, szilárdítsuk a munkáshatalmat, fejlesszük

tovább államéletünket, szélesítsük a szocialista demokráciát, erősítsük a marxizmus–leninizmus pozícióit, a szocialista közfelfogást és közerkölcsöt, hajtsuk végre népgazdasági terveinket, a IV. ötéves tervet, emeljük tovább népünk életszínvonalát. Ezt követeli pártunk célja, munkásosztályunk, népünk, nemzetünk érdeke; ez egyúttal a mi legfontosabb hozzájárulásunk nemzetközi osztálytestvéreink harcához.

A Központi Bizottság kéri a kongresszust, vitassa meg és hagyja jóvá a beszámolót, a szervezeti szabályzat módosítására előterjesztett javaslatokat. A Központi Bizottság javasolja a kongresszusnak, hogy erősítse meg pártunk eddigi fő irányvonalát és határozatában mondja ki: *pártunk és népünk társadalmi programja a legközelebbi négy esztendőben a szocializmus teljes felépítésének magasabb szinten való folytatása legyen.*

A Központi Bizottság mélyen meg van győződve arról, hogy pártunk X. kongresszusa, hivatása magaslatán, eredményesen elvégzi azt a munkát, amelyet az egész párt, dolgozó népünk bizalommal vár tőle: kijelöli az előre vezető utat!

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt és annak tizedik kongresszusa!

Éljen munkásosztályunk, népünk, hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Éljen a proletár internacionalizmus, a kommunizmus, a béke!

A Központi Ellenőrző Bizottság jelentése

ELŐADÓ:
BRUTYÓ JÁNOS,
a KEB elnöke:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Központi Ellenőrző Bizottság megbízásából jelentést tegyek a kongresszusnak, kiegészítve az írásos beszámolót.

Mindenekelőtt azt szeretném hangsúlyozni: a Központi Ellenőrző Bizottság tapasztalata is az, hogy *pártunk eszmeileg, politikailag és szervezetileg egységes, a pártfegyelem szilárd.* A párt a lenini elvek szellemében tölti be hivatását. A párttagok betartják a szervezeti szabályzat előírásait, a kommunista erkölcs normáit. A párt egészét tekintve ez az általánosan jellemző, ami akkor is igaz, ha a párttagok között akadnak fegyelemsértők és rendbontók.

A pártfegyelem megsértésének okait vizsgálva, azt látjuk, hogy még sok ember tudatában és életfelfogásában jelen vannak, sőt esetleg újratermelődnek a polgári erkölcs egyes vonásai: az önzés, a harácsolás, a protekcionizmus és más egyebek. Bár a szocialista erkölcsi normák mind erőteljesebben hatnak, de még a párttagok sem mentesek a régi hatásoktól, emberi gyengeségektől, az ezekből fakadó hibáktól, tévedésektől.

A párt nevelő erejével arra törekszünk, hogy az ilyen jelenségek megszűnjenek. Nevelőmunkánk fő eszköze a meggyőzés, a közösség példamutatása, de amikor szükséges, felelősségre vonást, pártbüntetést is alkalmazunk. A pártbüntetést nem tekinthetjük megtorlásnak, hanem elsősorban a nevelés eszközének. Az emberek megjavulásában, fejlődőképességében bízva nevelünk még akkor is, ha valakit súlyosan meg kell büntetni, ki kell zárni a pártból.

Figyelemre méltó, hogy a párttagság túlnyomó többsége a szilárd pártfegyelem híve, és a fegyelemsértők igazságos megbüntetését követeli. Ezzel szemben egyesek nézetei szerint ma már nincs szükség olyan kemény pártfegyelemre és szigorú felelősségre vonásra, mint a korábbi években.

A hatalmon levő párt tagjainak önkéntes és tudatos fegyelme a proletárdiktatúra védelmének, a szocialista viszonyok erősödésének egyik fontos feltétele. Ezért *a párt semmiféle engedményt sem tehet a fegyelem tekintetében.* Minden esetben fel kell lépnünk a munkásosztály, a párt, a szocializmus ügyének ártó, hibás, helytelen magatartás ellen.

Az elmúlt négy év során, bár csökkent a fegyelemsértések száma pártunkban, mégsem lehetünk elégedettek a pártfegyelemmel.

A két kongresszus között pártszerveink a tagság 2,9 százalékát vonták felelősségre a pártfegyelem megsértése miatt. Ez az arány a párttagság létszámához képest csekély. De az már elgondolkoztató, hogy ez számszerűleg csaknem 20 000 párttagot jelentett, akiket felelősségre kellett vonni. Nem is beszélve arról, hogy hány fegyelemsértés maradhatott büntetlenül, mert nem derült ki, vagy szemet hunytak felette. Különösen tanulságos az a tény, hogy több mint ötezer párttagot ki kellett zárni a párt soraiból.

Mindez arra int bennünket, hogy fordítsunk nagy gondot a párt fegyelmi helyzetére, idejekorán tegyünk intézkedéseket a fegyelemsértések megelőzéséért, megakadályozásáért. Szüntelenül küzdeni kell a pártfegyelem további szilárdításáért, éberen őrizve a párt egységét, erkölcsi tisztaságát.

A szocialista erkölcsi követelmények fogalomkörét gyakran helytelenül leszűkítik a családi erkölcsre, a magánéletre. A szocialista erkölcs azonban ennél többet jelent. Önzetlen odaadást követel a párt és a szocializmus ügye iránt, megköveteli a szocialista haza javára végzett becsületes munkát; a szocialista tulajdon védelmét, gyarapítását; a párt határozatainak végrehajtását. Vagyis *a párttagok erkölcsi magatartásának döntő fokmérője a párthoz, a szocialista rendhez, a munkához, a köztulajdonhoz való viszony.* Mindemellett a kommunistákat a magánéletben is kötelezi a párthoz való tartozás. A kommunistáknak nem kell aszkétáknak lenniük, de a párthoz való tartozás

józan mértéktartásra, az emberi ösztönök és szenvedélyek öntudatos fékentartására, a kispolgári felelőtlenség és gátlástalanság tagadására, elutasítására kötelez. A kommunista családjának kiegyensúlyozott, szocialista szellemű közösséggé kell lennie. Minden kommunista felelős gyermekei jövőjéért. Az tehát a *követelmény, hogy a kommunisták magánélete tiszta és példamutató legyen.*

Elvtársak!

A mi ügyünknek mindenekelőtt azok a párttagok ártanak, akik a párt eszmei, politikai és cselekvési egységét gyengítik, akik frakcióznak, pártellenes tevékenységet folytatnak. Ezt a legkeményebben elítéljük, és szigorú pártbüntetéssel sújtottuk azokat, akik ilyen magatartást tanúsítottak.

Amint írásos jelentésünkben is beszámoltunk róla, *a párt politikájával szembeforduló párttagok száma csekély.* Ilyen ügyben alig valamivel több mint 200 párttag ellen jártunk el. Maga a probléma azonban jelentős, és nagy figyelmet érdemel, annál is inkább, mert egyes pártszervezetekben az ilyen természetű vétségeket vagy nehezen ismerik fel, vagy nem tulajdonítanak ennek kellő jelentőséget. Előfordul, hogy a pártszervezetekben félreértik a pártdemokráciát, egyes párttagoknak rendszeresen lehetőséget adnak arra, hogy a taggyűlésen vagy a párt valamelyik testületében kifejthessék a párt politikájával szemben álló nézeteiket, és ezzel zavart keltsenek, kárt okozzanak.

Alapelvünk szerint minden párttag bármelyik pártfórumon kifejtheti nézeteit, még akkor is, ha azok többé vagy kevésbé eltérnek a párt politikai vonalától. De az ilyen nézetekkel azonnal vitába kell szállni, vissza kell utasítani. Az ilyen vitának elsődleges célja, hogy a helytelen nézetet képviselő párttagot a többség meggyőzze. Ha azonban valaki ismételten a párt politikájával ellentétes álláspontot foglal el, és ahhoz ragaszkodik, akkor nem maradhat el a fegyelmi felelősségre vonás.

Azt, hogy valakivel meddig lehet vitatkozni és mikor szükséges a felelősségre vonás, elvi szigorral kell megítélni. Ugyancsak elvi szigorral kell differenciálni abban a tekintetben is, hogy valaki azért magyarázza-e félre a párt politikáját, mert nem érti, vagy azért, mert tudatosan bomlasztani akar.

Elvtársak!

A legutóbbi négy esztendőben is voltak olyan politikai események,

amelyek próbára tették a kommunisták elvi szilárdságát, párthűségét, helytállását. Párttagságunk túlnyomó többsége ebben a tekintetben is bizonyított, mert minden körülmények között kiállt a párt politikája mellett, védelmezte a párt egységét.

Ugyanakkor akadtak olyan párttagok, akiknek hűsége megingott, akik nem tartották magukat fegyelmezetten a párt határozataihoz. Sőt akadtak olyanok is, akik nyíltan vagy burkoltan szembefordultak politikánkkal, és támadták a párt irányvonalát. Egyes párttagok tisztánlátását megzavarták a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomban mutatkozó nehézségek és ellentmondások, ebből fakadtak helytelen nézeteik, illetve ténykedéseik. A csekély számú ilyen esetet alaposan tanulmányozva, azt a következtetést vontuk le, hogy ezek az emberek elszigetelődtek; azok, akikre befolyást akartak gyakorolni, a leghatározottabban elítélték a párt egységére törő, kártékony tevékenységüket.

A párt egységének és politikájának védelmében a jövőben is két fronton harcolunk mindazokkal szemben, akik akár jobb, akár „bal" oldalról kísérlik meg a párt sorainak bomlasztását.

A Központi Ellenőrző Bizottság javasolja a kongresszusnak: hívja fel pártszerveink, pártszervezeteink és a kommunisták figyelmét, hogy ne tűrjék el egyes párttagok „jólértesültségének" felelőtlen fitogtatását, fecsegését, a párt belső ügyeinek illetéktelen helyen és körökben való vitatgatását, mert az ilyesmi csak zavart kelthet és a pártellenes tevékenységnek adhat tápot.

Kedves elvtársak!

A pártfegyelem fogalma minden kommunista számára magában foglalja az állampolgári kötelességek teljesítését, a törvények tiszteletét és megtartását, a rend és a közéleti tisztaság aktív védelmét, a társadalmi együttélés szabályainak oltalmazását is. Ha a párttag megsérti népköztársaságunk törvényeit, természetesen a pártfegyelem normáit is megsérti.

Egész népünk számára megnyugtató, hogy hazánkban szocialista törvényesség van, hogy nálunk senkit sem lehet hamis vádak alapján elítélni, igazságtalanul megbüntetni. Alapvető követelmény, hogy *mint állampolgár, valamennyi párttag szigorúan tartsa magát a törvényekhez.* Pártunk tagjai általában eleget tesznek ennek a követelmény-

nek. Annál sajnálatosabb. amikor mégis előfordul hogy párttagok megsértik a törvényt, bűncselekményt követnek el. Akadnak olyan párttagok, akik azt képzelik, hogy rájuk nem vonatkoznak a törvények. Ha pedig szembekerülnek a törvényekkel, fel akarják mentetni magukat a felelősség alól. Amikor igazságügyi szerveink jogosan felelősségre vonják az illetőket, elfogultsággal vádolják az ügyészséget, a bíróságot, és elvárnák, hogy a párt álljon mellékük. Egyszer-kétszer még arra is volt példa, hogy a pártszervezet ilyen elvtelen magatartásra vállalkozott, és eltekintett a pártfegyelmi eljárás kötelező lefolytatásától.

Erősítenünk kell a párt soraiban is a munkafegyelem és a szolgálati fegyelem szigorú betartására való készséget. Néhol előfordul, hogy a munkafegyelem megsértését nem is tekintik a pártfegyelem elleni vétségnek, sőt védelmükbe veszik a fegyelemsértőt, mondván, ne büntessük meg pártvonalon is, mert akkor kétszer büntetünk. Ez a nézet helytelen. A párt joggal követeli meg a kommunistáktól, hogy rendesen és becsületesen dolgozzanak. Nem szolgálja jól a párt ügyét az, aki elhanyagolja a munkáját, és ahelyett, hogy erélyesen küzdene a naplopás, a felelőtlenség, a lógás ellen, maga is részt vesz benne.

Elvtársak!

Az egyik leggyakoribb vétség, amit pártfegyelem szempontjából vizsgálnunk kell, *a népgazdaságnak okozott kár elkövetése;* a két kongresszus között eltelt időszakban emiatt mintegy 4100 párttagot kellett felelősségre vonni és pártbüntetéssel sújtani.

E cselekmények alapja, hogy egyesek erkölcstelen módon, munka nélkül, vagy a népgazdaság, illetve egyének rovására elkövetett bűncselekmények útján, vagy a törvények kijátszása révén szereznek anyagi előnyöket maguknak. E vétségeknek, amelyek gyakran kapcsolódnak a magánéletben tapasztalt kisiklásokhoz, indítéka többnyire a nagy lábon élés, a mohóság, az erkölcsi lazaság.

Olykor párttagok, sőt vezető beosztásúak is mindenáron igyekeznek kihasználni olyan lehetőségeket, amelyek – bár még a törvényes keretek között mozognak, de – a kommunista erkölcs szempontjából mindenképpen elítélendők. Némelyek például hajszolják a hivatalos külföldi kiküldetéseket, fiktív mellékállásokat vállalnak tanácsadóként és szakértőként, manipulálnak a túlórákkal, a célprémiumokkal és így

tovább. Egyesek ezen a módon érdemtelenül gyarapodnak, mindenkinél hamarabb jutnak telekhez, házhoz, autóhoz és hasonló javakhoz. Érthető, hogy ez ellenérzést vált ki azokból, akik becsületes munkájuk alapján a bérükből, a fizetésükből élnek. Különösen az kelt felháborodást, ha valaki közéleti funkcióit, netán párttisztségét használja fel erre. Nem békülhetünk meg az ilyen jelenségekkel, de azzal sem, hogy egyesek, olykor még funkcionáriusok szemében is, a pénz az egyetlen cél és mérce. Mindezek idegenek a szocialista gondolkodásmódtól, és minden eszközzel harcolni kell ilyen megnyilvánulások ellen.

Nemcsak egyének, de helyenként vállalatok és szövetkezetek is igyekeznek munka nélkül jövedelemre szert tenni, és még csak nem is tartják erkölcstelenségnek, hogy a tisztességes munka helyett spekulációval növelik nyereségüket. Megtörténik, hogy még a kommunisták is a tágabb közösségi érdek, a társadalmi érdek rovására hajszolnak egyéni és csoportérdekeket, nemritkán a pártszervezet tudtával és hallgatólagos beleegyezésével.

A népgazdaságnak okozott kár, a jogtalan előnyök kijárása, a haszonszerzés viszonylag gyakori és nagyon demoralizáló hatású. Ezeket a közvélemény jogosan ítéli el, és mi is szükségesnek tartjuk, hogy elkövetőik szigorú büntetésben részesüljenek állami vonalon is. Amint tudjuk, a gazdasági reform bevezetése és a termelőüzemek megnövekedett önállósága nem járt együtt egy olyan jogszabályozással, amely pontosan körülhatárolná a különféle visszaéléseket, például az árdrágítást, a tisztességtelen haszonszerzést, a tisztességtelen versenyt. Noha az ilyen cselekmények mind a párt erkölcsi normáival, mind az állampolgári etikával ellentétesek, elkövetőik csak ritkán vonhatók felelősségre, mert arra hivatkoznak, hogy tetteik nem ütköztek a törvénybe.

Pártunkban olyan közszellemet kell teremteni, amelyben a kommunista szerénység megbecsülendő és követendő erény, sőt kívánalom. Egy kommunista rangja és tekintélye sohasem alapulhat azon, hogy milyen autóval jár, mekkora a hivatali szobája és milyen annak berendezése, hanem csakis eredményes munkájából, emberségéből, szerénységéből, feddhetetlen magatartásából fakadhat számára közmegbecsülés és tisztelet.

Nem vagyunk az egészséges igények ellen, éljünk jobban, kényelme-

sebben, de csak addig nyújtózzunk, ameddig a takarónk ér. Törekvéseink mindig legyenek összhangban a reális lehetőségekkel, utasítsuk el a nagy lábon élést, a kispolgári életmódot.

Kedves elvtársak!

A fegyelmi vétségek elkövetői között találunk vezető beosztású párttagokat is. Ez kedvezőtlen körülmény és nagy figyelmet érdemel. Az igaz, hogy a vezető beosztású párttagokra mindenki jobban figyel, ennélfogva botlásaik, vétségeik is hamarabb felszínre kerülnek. Az is előfordul, hogy egyes vezető beosztású kommunisták kisebb hibáit, botlásait erősen felnagyítva tárgyalják az emberek, sőt arra is volt példa, hogy vezető embereket megrágalmaztak.

Vezető beosztásban dolgozó párttagjainkról elmondhatjuk, hogy becsületes, áldozatkész emberek, akik odaadással, fáradhatatlanul, gyakran még egészségüket sem kímélve dolgoznak a pártért, a nép ügyéért, a szocialista rendszerért. A dolgozók megbecsülik ezeket az osztályukhoz és pártunkhoz hűséges funkcionáriusokat, de rájuk is árnyék vetődik, ha közülük egyesek visszaélnek tisztségükkel, becstelenekké válnak és erkölcstelen életmódot folytatnak. Ezért *szigorúan és igazságosan kell eljárni mindazokkal szemben, akik megsértik a párt fegyelmét, tekintet nélkül funkciójukra.* Van olyan elmélet, amely szerint a pártfegyelmi büntetés lejáratja a vezetőt. Ez nem igaz, ezzel az elmélettel szembe kell fordulni. Sohasem a jogos büntetés járat le valakit, hanem a vétkes cselekedet, az, amit elkövetett.

Visszatetszést szül, mert igazságtalan, ha az elbírálás és a felelősségre vonás szubjektív mércével történik, vagyis, ha egyszerű párttagokat súlyos pártfegyelmi büntetéssel sújtanak, miközben azonos jellegű vétségekért a magasabb funkciót betöltőkkel szemben mellőzik a megfelelő szigort. A fegyelemsértők megbüntetésétől akkor sem lehet eltekinteni, ha korábban érdemeket szereztek az illetők.

Hiba, ha a vezető beosztású párttagok pártfegyelmi felelősségre vonását állami vonalon nem követi a megfelelő következtetések levonása. Nem arról van szó, hogy a pártfegyelmi büntetés kiszabása után mindenkit automatikusan le kell váltani. Azt az elvet is sértetlenül be kell tartani, hogy a pártbüntetés nem járhat az állampolgári jogok, így a munkához való jog megvonásával. De vannak olyan esetek, amikor nem helyes meghagyni az illetőt eredeti funkciójában, mert

arra méltatlan. Előfordult olyasmi is, hogy valaki a leváltása és új funkcióba helyezése révén előnyösebb anyagi helyzetbe került, mint annak előtte volt. Az ilyen intézkedések nem válnak a párt javára.

Említettem, hogy olykor büntetlenül intrikálnak egy-egy vezető beosztású kommunista ellen. Az intrikák tartalmát és hátterét minden esetben alaposan meg kell vizsgálni, a rágalmazókat, intrikusokat pedig szigorúan meg kell büntetni. Arra azonban *vigyázni kell, nehogy a jogos bírálatot minősítsék intrikának.*

A bírálat a marxista–leninista pártok munkásságának egyik fő módszere, erejük jelentékeny forrása. Pártszerveinknek a jövőben fokozott figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy a bírálat kedvező és egészséges légkörben fejlődhessék, és fel kell lépniük a bírálat elfojtói ellen.

A Központi Ellenőrző Bizottság tapasztalata szerint *csak az a pártbüntetés nevelő hatású, amely arányos az elkövetett cselekménnyel,* nem súlyosabb és nem enyhébb, mint ami a vétségnek megfelel. A túlságosan enyhe pártbüntetés nem tart vissza a további vétségektől, mert az illető nem tulajdonít annak kellő jelentőséget. A túlságosan szigorú büntetés viszont sérti az igazságérzetet, ellenkezést és elkeseredést vált ki a megbüntetett párttagból. Egyik túlzás sem szolgálja a javulást.

A túlzott szigor eseteivel többnyire az egyszerű fizikai dolgozók pártbüntetésénél találkozunk. Ilyenkor a Központi Ellenőrző Bizottság vagy a megyei fegyelmi bizottságok gyakran enyhítették a büntetéseket a fellebbezés során hozzájuk került ügyekben. Sajnos azonban az egyszerű párttagok még akkor is csak ritkán fellebbeznek, ha igazságtalannak tartják a büntetést, ezért nem mindig derül fény az álradikális, igazságtalan eljárásra. A fegyelmi munkában a jövőben erre nagyobb gondot kell fordítanunk, ezzel is erősítve e munka nevelő jellegét és hatását.

Kedves elvtársak!

A pártmunka sok területén támaszkodhatunk a pártfegyelmi munkában szerzett tapasztalatokra. Külön is felhívjuk a figyelmet a *tagfelvételi és kádermunkára.*

Nem ritka az olyan eset, amikor egy párttagot fegyelmi úton felelősségre vonnak, és akkor derül ki: nem is tudta, hogy amit elkövetett, az pártfegyelmi vétség. Ezért már a tagfelvételnél helyes meggyőződni arról, hogy a pártba lépő elvtárs ismeri-e a szervezeti szabályzatot,

tudja-e, milyen követelményeknek kell majd megfelelnie. Ilyenkor célszerű mérlegelni azt is, vajon alkalmasnak látszik-e az illető a pártfegyelem megtartására. A felszínes, formális és elhibázott tagfelvétel nemegyszer későbbi fegyelmi eljárások és pártbüntetések, sőt kizárások forrása.

Nem tágíthatunk attól, hogy a tagfelvételek során *csak minden szempontból feddhetetlen emberek kerülhetnek a párt soraiba,* megakadályozva, hogy méltatlan vagy kártevő elemek furakodhassanak közénk. Az utóbbi időben is előfordult, hogy olyan személyeket vettek fel a pártba, akik korábban köztörvényes bűncselekményeket követtek el, vagy a felszabadulás előtt az akkori hatalom elnyomó szerveinek tagjai voltak, mások pedig részesei voltak az 1956-os ellenforradalmi cselekményeknek. Ezeket később természetesen ki kellett zárni a pártból.

Az ilyen esetekben a pártszervezetek nemegyszer arra hivatkoztak, hogy az illetők rendes, tisztességes emberekké váltak, becsületesen dolgoztak. Mindez lehetséges, és helyes, ha ezt a munkahely, a környezet, a társadalom méltányolja. A becsületes munka állampolgári kötelesség, és ha ebben valaki érdemeket szerez, ezt elismerhetjük, megjutalmazhatjuk. De politikailag-erkölcsileg kompromittált, nem tiszta múltú személyek nem lehetnek tagjai a pártnak. Ez két különböző dolog. Pártunk tisztaságát éberen kell vigyáznunk és védelmeznünk ebben a tekintetben is.

A pártfegyelmi munka tapasztalatai fontos támpontot nyújtanak a kádermunkához, mindenekelőtt a káderek kiválasztásához is. Semmiképp sem lehet közömbös az előléptetésre, vezető beosztásba javasolt párttag előélete, annak szemügyre vétele, hogy volt-e pártfegyelmi vétsége és milyen természetű. Megtörtént, hogy valakit súlyos vétségek elkövetése után is vezető beosztásban tartottak, vagy egyik fontos és felelős beosztásból a másikba helyezgettek. Kárára van a pártnak, ha kompromittált, gyenge jellemű, alkalmatlan embereket mindenáron funkcióban tartanak, mert ezek az emberek lejáratják a pártot, alkalmatlanságukkal kárt okoznak a nép, a szocializmus ügyének.

Kedves elvtársak!

A Központi Ellenőrző Bizottság, átérezve a rá háruló felelősséget,

az elmúlt négy év alatt arra törekedett, hogy a maga munkásságával is hozzájáruljon a párt politikájának megvalósításához, a Központi Bizottság határozatainak végrehajtásához. Munkánk alapvető célja, hogy segítsük tovább szilárdítani a párttagság fegyelmét, erősítsük és védelmezzük a párt egységét, segítsük és ellenőrizzük a párt törvényeinek betartását.

A Központi Ellenőrző Bizottság nem használta ki kellő mértékben azt a lehetőséget, ami a fegyelemsértések megelőzése szempontjából a nyilvánosság visszatartó erejében rejlik. A jövőben gyakrabban szükséges elvi síkon elemezni a pártfegyelmi munka tapasztalatait, ezzel is fokozni a pártbizottságoknak és az alapszervezeteknek nyújtott segítséget.

Elvtársak!

A IX. kongresszus kibővítette a Központi Ellenőrző Bizottság feladatkörét azzal, hogy megbízta a Központi Bizottság pénzgazdálkodásának ellenőrzésével is. A Központi Ellenőrző Bizottság teljesítette ezt a feladatot. Ellenőrző munkája során azt tapasztalta, hogy *a gazdasági munka és a pénzgazdálkodás megfelelt a határozatokban kijelölt céloknak és követelményeknek.*

A IX. kongresszus óta eltelt négy év alatt a párt bevételei gyorsabban növekedtek, mint kiadásai. A bevételek 45 százalékkal, a kiadások 25 százalékkal emelkedtek. Ez azt is mutatja, hogy ésszerű takarékosság érvényesült. A pártmunka költségeinek fedezésére szükséges anyagi eszközök alapvetően két forrásból származnak: a bevételek kétharmad része a tagdíjjárulékokból, egyharmad része pedig a pártvállalatoktól folyik be.

A párttagsági díj rendszeres fizetése a párthoz való tartozásnak nemcsak jelképe, hanem törvénye is, annak kifejezője, hogy a kommunista anyagilag is támogatja a párt politikáját. Ha valaki nem teljesíti ezt az alapvető kötelességét a párt iránt, azzal megsérti a pártfegyelmet. Pártunkban a tagdíjfizetési morál hagyományosan jó. Ezt a jövőben is okvetlenül fenn kell tartani. Amint az előbbi adatokból is láttuk, a tagdíjjárulék a párt fontos bevételi forrása, ebből fedezi a szervező- és a propagandamunka, a politikai könyvkiadás, a pártapparátus fenntartása és általában a pártmunka költségeit.

A kiadások között a legutóbbi négy évben számottevően növeked-

tek azok a költségek, amelyeket a pártiskolákra, más oktatási intézményekre, általában a propagandamunkára és a pártszékházak fenntartására fordítottunk. Ezekből a költségekből adódik a párt kiadásainak mintegy 35 százaléka. 1970-ben a pártiskolákon kívüli propagandamunka várható költségei az 1966. évihez képest mintegy három és félszeresére emelkednek. A kiadások növekedése tehát mindenekelőtt a párt tömegmunkájának fokozódásával függ össze.

Mindezt egybevetve: a párt költségvetésének alakulásában is visszatükröződik a párt és munkájának helyes irányú fejlődése.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Ellenőrző Bizottság egyetért a Központi Bizottság beszámolójával. Ezt tolmácsolva, javaslom a beszámoló elfogadását. Kérem a kongresszust, vitassa meg és fogadja el írásban beterjesztett és szóbeli beszámolónkat a Központi Ellenőrző Bizottság IX. kongresszus óta végzett munkájáról.

BAGYINSZKI ISTVÁN,
a Csepel Vas- és Fémművek lakatosa:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

A *Csepel Vas- és Fémművek* kommunistáinak megbízásából kértem szót, mert el szeretném mondani, hogy a gyár közvéleménye azt várja pártunk X. kongresszusától: jelölje meg a társadalom fejlődése további irányát, mint ahogy a párt ezt tette korábbi kongresszusain. A csepeli munkások tudják: e kongresszus – *munkakongresszus,* és szerencsére nem várhatók fordulatok és különböző szenzációk politikánkban, mert a mi pártunk politikája megfelel minden becsületes munkásember érdekének. Ezért mi, kommunista munkások védjük pártunk politikáját az eszmei és politikai harcban s a gazdasági munkában, úgy, hogy megvalósítjuk a ránk háruló feladatokat.

Pártunk politikáját, ha szükséges, fegyverrel is védjük. Vállalatunknál ütőképes munkásőrszázad, a Csepel Művekből munkásőr-zászlóalj is igazolja a munkások harckészségét. A csepeli dolgozók az elmúlt tíz évben munkájukkal is bizonyítottak, és a párt továbbra is számíthat a munkások helytállására.

Gazdasági növekedésünk ütemét évről évre a munka termelékenységének növelésével biztosítottuk. A negyedik ötéves tervben is így akarunk dolgozni. Ezért bíráljuk és segítjük a helyi vezetést. Köteles-

ségünknek éreztük a korábbiaknál jobb eredmények elérését, mert munkástisztességgel akartunk jönni a kongresszusra.

Miközben a munkás a munkaversenyben ad többet, önmaga is közelebb kerül a szocializmus ügyéhez. A munkás nem siránkozik, hanem dolgozik. A nemes versenyben mindenekelőtt az ösztönöz bennünket, hogy a munkapadok mellett váljunk részeseivé a gyári gondok megoldásának. Tesszük ezt mindazért, mert az MSZMP a mi pártunk, politikáját sajátunkénak érezzük. Ezért is *kérem a tisztelt kongresszust, hogy pártunk politikájának vonalát hagyja jóvá, erősítse meg.*

Az elmúlt tíz évben új Csepel született. A gyárba látogató elcsodálkozik az új létesítmények láttán. A változások a munkásemberben is nyomot hagytak. Megváltoztatták szakmai és politikai felkészültségét. A Csepel Művekben egy percre sem feledjük a Szovjetunió Kommunista Pártja kiemelkedő munkásságát a nemzetközi forradalmi munkásmozgalomban. S azt is tudjuk, milyen nagy szerepe van hazánk fejlődésében.

Helytállásunkhoz, pártértekezletünk határozatainak végrehajtásához is nagy segítséget adott *Kádár János* elvtárs bátorítása, akit mint embert és vezetőt is nagyon szeretünk.

Dolgozóink örömmel fogadták, hogy a kongresszusi irányelvekben szó esett a nagy családok gondjainak enyhítéséről, a nők helyzetének javításáról és más olyan kérdésekről, amelyek megvalósításának pozitív hatását mindannyian érezni fogjuk.

Végül pedig Csepel kommunistáinak nevében szeretettel meghívom a Csepel Művekbe a testvérpártoknak a pártkongresszuson részt vevő vezetőit és képviselőit.

DRÁZSNYÁK ISTVÁN,

a sopronhorpácsi Egyesült Termelőszövetkezet elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A beszámolónak az agrárpolitikával kapcsolatos értékeléséhez szeretnék szólni. Az elmúlt négy évben hozott agrár- és szövetkezetpolitikai intézkedések tovább szilárdították a párt iránti bizalmat a falu lakosságában. A termelőszövetkezetek anyagi és erkölcsi súlya megnőtt. Ennek következtében a legutóbbi két évben öthatezren kérték felvételüket a termelőszövetkezetekbe, többségében fiatalok. A megnövekedett állami támogatás és a differenciált hitelnyújtás lehetőséget adott arra, hogy nagyüzemeink Győr-Sopron megyében is jó jövedelmet tudjanak biztosítani tagjaiknak és megvalósítsák a bővített újratermelést. Az elmúlt években megyénkben a mezőgazdasági termelés gyors ütemben fejlődött. Az árutermelés 1970-ben változatlan áron számolva 40%-kal lesz magasabb, mint 1966-ban.

Termelőszövetkezetünk 1969-ben öt kis tsz-ből egyesült. Már az egyesülés első évében növekedtek termelési eredményeink az egyesülést megelőző évekéhez képest. A következő hónapokban kerül átadásra járásunkban egy több mint évi 8000 sertést kibocsátó kombinát, amelyet tsz-közi társulásban építettünk. Több mint két éve épül ez a létesítmény. A tervezett költség induláskor 24 millió forint körül volt, ma már megközelíti az 50 milliót. Tagságunk számon kéri, hogy a népgazdaság és saját forintjait hová fordítjuk, mennyi idő alatt térülnek meg ezek.

A továbbiakban a termelőszövetkezetek közötti társulás és az egyesülés kérdéséről szeretnék szólni. Az 1966-os megyei pártértekezletünk feladatul szabta meg a mezőgazdasági termelés koncentrációjának segítését. Azóta 23 tsz-közi vállalkozás alakult megyénkben. A mi tsz-ünk jelenleg két társulásnak a tagja. Vannak társulások, amelyek

elidegenednek az alapító szövetkezettől, önálló érdekeiket helyezik előtérbe. A jól működő társulások viszont bizonyítják, hogy a társulás jó hatással volt a termelés koncentrációjára. Ugyanakkor az a véleményem, hogy megyénkben megteremtődtek a feltételek az erőforrások közvetlen koncentrálására. A termelési eredmények és a tsz-ek anyagi helyzete alapján a gazdasági és a pártvezetés mérlegelte az egyesülés feltételeit. A tagok többsége az egyesülés mellett döntött. E döntések mutatják a tsz-tagok szemléletének pozitív változását, s a felelősséget. Az önkéntes alapon történt helyes döntés a párt politikája iránti bizalmat jelentette. Az egyesülés következtében a gazdálkodás jobb feltételei teremtődtek meg. Megyénkben a tsz-ek átlagterülete az elmúlt években 2292 holdról 3435 holdra növekedett.

Az egyesülés után sokan tartottak attól, hogy nem lesz-e visszaesés a termelésben, valamint a tagok részesedésében. Nemcsak a termelőszövetkezetek tagjai és egyes vezetői, hanem felsőbb szintű vezetők is aggályoskodtak emiatt. Most már csaknem egy évvel az egyesülés után, láthatjuk eredményeinket s az aggályok kezdenek szertefoszlani.

Az egyesülés óta eltelt időszak alatt bebizonyosodott, hogy a termelőszövetkezeti tagság széles köre tettekben is kifejezte egyetértését az egyesülés gondolatával. Ezt mutatja a tagság jó hangulata, töretlen munkakedve, amit az idei szélsőséges időjárás ellenére is több esetben bizonyított.

A termelőszövetkezeti pártszervezet munkájáról elmondhatom, hogy a párttagság bátran kezdeményez és ad tanácsot egy-egy feladat megoldásában. De a kommunisták bírálnak is. A vezetőség támogatja a tagság jó kezdeményezéseit, a tsz pártonkívüli tagjai bíznak a kommunistákban, akik az egész tsz-tagságot magukkal tudják ragadni egy-egy feladat megoldására. A termelőszövetkezetben helyesen érvényesül a párt vezető szerepe.

DR. MÁRTA FERENC,

egyetemi tanár, a szegedi József Attila Tudományegyetem rektora:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

A felsőoktatás helyzetéhez és problémáihoz tartozó néhány kérdéssel szeretnék röviden foglalkozni. A felszabadulás előtti helyzethez képest a hallgatók száma hétnyolcszorosára, az intézmények száma ötszörösére nőtt, ez jelentősen kiszélesítette a felsőfokú képzés lehetőségeit, de egyes területeken felületesebb tömegképzést és minőségi hígulást is eredményezett. *Ezért nagyon fontos, hogy felsőoktatásunk fejlesztésében elsősorban a minőségi kérdések kerüljenek előtérbe.* Az egyetem ma már nem vállalkozhat arra, hogy a hallgatóknak egész életre szóló felkészítést, tudásanyagot adjon. Az iskolákban, az egyetemeken megszerzett tudás csak alapja lehet az egész életre kiterjedő tanulási, önképzési folyamatnak.

A felsőfokú képzés színvonalának emeléséhez elengedhetetlenül szükséges, hogy *az egyetemi tananyag feleljen meg a mai, gyorsan fejlődő élet igényeinek.* A tehetséges emberek kiválasztásánál a legfontosabb az, hogy *egyetlenegy tehetség se kallódjon el.* Nálunk a tehetség fogalmát sajnos, túlságosan leszűkítik az értelmiségi pályákra, holott a tehetség az elméleti és a gyakorlati munka különböző ágazataiban is megnyilvánulhat. Az igazság az, hogy sajnos nincsenek a tehetség, a rátermettség méréséhez szükséges megbízható módszereink.

Nehezíti a képesség megbízható megállapításait az is, hogy a középiskolákban is ugyanúgy, mint az egyetemeken, a *„minél többet megtanítani"* mennyiségi szemlélet dominál, és nem a gondolkodásra való nevelés. Ennek hátránya nemcsak az, hogy *a középiskolai tanulók hovatovább heti 60–70 órát dolgoznak* akkor, amikor a felnőttek jelentős része már csak 44-et, *de megmutatkoznak ennek hátrányai a fizikai dolgozók gyermekeinek egyetemre jutásában is.* A fizikai dolgozók

gyerekeinek egyetemekre való jelentkezési arányaiban tapasztalható csökkenés nem elsősorban anyagi okokra vezethető vissza, hanem az általános és középiskolák oktatási módszereiben túltengő ismeretközlésre. Nehezíti a helyzetet az egyes iskolák között meglevő nagy színvonalkülönbség is.

Feladataink megvalósításához olyan oktatók kellenek, akik tudományos felkészültségre alapozott magas szintű szakmai tudásuk révén szereznek tekintélyt hallgatóik előtt, s erre alapítva egyértelmű politikai és emberi magatartásukkal válnak a hallgatók példaképévé.

Az oktatómunka színvonala emelésének másik jelentős feltétele, hogy az egyetemi tanszékek kapjanak reálisan is nagyobb lehetőséget a tudományos munka végzéséhez.

A vidéki egyetemeken nagyon jelentősnek tartjuk a tudománypolitikai irányelvek azon állásfoglalását is, amely a kutatási kapacitásnak a fővárosban történt nagyfokú koncentrálása megváltoztatására vonatkozik. Nemcsak a hazai, hanem a külföldi tapasztalatok alapján is állítható és bizonyítható, hogy a tudomány fejlődése szempontjából sem egészséges az optimumnál nagyobb mértékű koncentrálás. S még egy kérdés. Sokszor hallani a „vidéki" szó jelzőként való használatát a tudományos kutatás területén is. Ám konkrét tények sorolhatók fel arra, hogy vidéki kutatóhelyeken is születtek és születnek országos, sőt nemzetközi jelentőségű eredmények. És egyáltalán – nemcsak a tudományos, hanem bármilyen más alkotás esetében is – az értéket nem a hely határozza meg, ahol az alkotás létrejött!

Őszintén örülünk új felsőfokú oktatási intézményeinknek, de elszomorít az a helyzet, amely a munkafeltételek szempontjából egy-két nagy múltú egyetemünkön található. Nem arról van szó itt, hogy népgazdaságunknak még többet kellett volna erre a célra fordítania, hanem arról, hogy az anyagi erőket nem minden esetben használtuk fel átgondoltan és összehangoltan.

NÉMETH KÁROLY,

a Politikai Bizottság póttagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

A budapesti kommunisták a Központi Bizottság határozata alapján a párt szervezeti rendjének megfelelően készültek a X. kongresszusra. Becsülettel és eredményesen dolgoztak a IX. kongresszus határozatainak végrehajtásáért, reálisan és kritikusan, nagy politikai aktivitással és felelősséggel értékelték a végzett munkát. Ez jellemezte a kongresszusi irányelvek és a szervezeti szabályzat tervezetének vitáját is, amely a pártdemokrácia fejlődésének és a pártegység erősítésének jelentős eseménysorozatává tette a kongresszusi előkészületeket.

A taggyűlések és a pártértekezletek legfontosabb tanulsága: *a budapesti kommunisták magukénak vallják a párt politikáját, igénylik annak folytatását, megvalósításáért mint eddig, ezután is készek harcolni, dolgozni.* Ennek az egyöntetű állásfoglalásnak az a lényege, hogy ez a politika volt eredményeink forrása, ennek szellemében bővítettük kapcsolatainkat és tettük hatékonyabbá együttműködésünket a pártonkívüli dolgozókkal, fejlesztettük a szocialista nemzeti egységet a munkásosztály forradalmi céljai szolgálatában, egész népünk javára.

A marxizmus–leninizmus szilárd elvi alapján nyugvó politikánk s erre épülő gyakorlatunk, munkastílusunk a forrása annak, hogy pártunk az elmúlt években is betöltötte vezető szerepét, megfelelt azoknak a követelményeknek, amelyeket hazánkban a szocializmus építésének bonyolult feladata, a nemzetközi küzdőtéren pedig internacionalista kötelességünk teljesítése rótt ránk. Politikánk úgy fejezi ki nemzeti törekvéseinket, hogy mindig figyelembe veszi a szocialista közösség, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egyetemes érdekeit.

Ebben a szilárd meggyőződésben fogalmazta meg egyetértését a

párt bel- és külpolitikájával, a Központi Bizottság tevékenységével a főváros 190 000 kommunistája. A budapesti pártértekezlet állásfoglalása: a kongresszus erősítse meg és a szocializmus építésének magasabb szinten történő folytatásával összhangban fejlessze tovább a csaknem másfél évtizedes gyakorlat által igazolt politikát.

Ez az állásfoglalás tartalmazza a pártonkívüli dolgozók túlnyomó többségének, szövetségeseinknek véleményét is. Egyetértésüket, támogatásukat azzal is kinyilvánították, hogy a kommunistákkal együtt, munkástársadalmunk dolgozó emberéhez méltó tettekkel köszöntik pártunk X. kongresszusát. A kongresszus tiszteletére kibontakozott munkaversenyben vállalt kötelezettségeiket eredményesen teljesítik. *A főváros dolgozói a kormány felhívásának megfelelően a tervezettnél többel járulnak hozzá a nemzeti jövedelem növeléséhez,* jelentős részt vállaltak az árvíz által okozott súlyos károk enyhítéséből. A szocialista brigádok és a törzsgárda öntudatos munkáját dicséri elsősorban, hogy 1970 első kilenc hónapjában az ipari termelés 4,4 százalékos növekedését meghaladó mértékben, 7,6 százalékkal emelkedett a munka termelékenysége, javult a termelés hatékonysága.

A fővárosi dolgozók munkájáról készült számvetésünk is jelzi, hogy eredményesen teljesítettük a IX. kongresszus és a Központi Bizottság egész társadalmunk életére ható nagy jelentőségű határozataiból Budapestre háruló feladatokat. Ezek sorából kiemelkedik a gazdaságirányítás reformjának előkészítése és bevezetése érdekében folytatott politikai és szervező munka. A budapesti tapasztalatok is megerősítik, hogy bevált a párt által kezdeményezett, a párt vezetésével kidolgozott és irányításával megvalósuló reform. Bizonyosság és valóság, hogy ez a korábbi gazdaságirányítási módszernél alkalmasabb gazdaságpolitikai céljaink megvalósítására, a szocialista tervgazdálkodás továbbfejlesztésére. Jó eszköze a szocialista termelési viszonyokban rejlő lehetőségek jobb kihasználásának, a gazdasági hatékonyság fokozásának, a szocializmust építő alkotó erők kibontakoztatásának. Hozzátehetjük, nemcsak a gazdasági tevékenységre, hanem ezen túl egész társadalmi életünkre, gondolkodásunkra is előnyösen hatott.

Jelentős eredményként könyvelhetjük el, hogy a harmadik ötéves tervben – a 44 órás munkahétre való áttéréssel egyidőben – *a fővárosi ipar termelésnövekedése teljes egészében a termelékenység emelkedé-*

séből adódik. Meggyorsult a termelési szerkezet kedvező irányú változása, lassult a készletgyarapodás üteme, növekedett az export. Egyenletesebb a lakosság áruellátása.

Munkánk, erőfeszítéseink nyomán tovább fejlődött, szépült, új létesítményekkel gazdagodott fővárosunk. A tervezettnél jobban emelkedett az itt élő és dolgozó emberek életszínvonala, javultak életkörülményeik. Az eredményekért mindenekelőtt a munkásosztályt, az értelmiséget, a munkában példamutató, a munka nehezét mindig vállaló kommunistákat illeti az elismerés.

Számvetésünk azt is megmutatta, hogy még nem mindenben kielégítő a haladás, sok a megoldásra váró gond a gazdaságban, a kulturális életben, a városépítésben. Budapesten is élnek még nehéz körülmények között emberek, s bár gyorsul az építés üteme, súlyos a lakáshelyzet. Sok bosszúságot okoz a tömegközlekedés zsúfoltsága, az óvodai férőhelyek hiánya és más megoldásra váró problémák. Mindezt ismerjük, s azért dolgozunk, hogy e gondokat mielőbb megoldjuk.

Továbbhaladásunk feltételei kedvezőek, jó alapokra, elért eredményeinkre építhetjük a jövőt. A főváros távlatai is biztatóak. Az országos célokkal összhangban álló, minden korábbinál gyorsabb fejlődést teremtő negyedik ötéves tervünk megalapozott. Elsőrendű feladatunk az ipar műszaki-technikai színvonalának emelése, a rekonstrukció gyorsítása, a lakosság életkörülményeinek javítása, a nagyarányú lakásépítési program megvalósítása.

Kedves elvtársak!

A fővárosi kommunisták kongresszusra való felkészülését az eredmények józan, reális mérlegelése s az jellemezte, hogy őszintén feltárták a munka gyengeségeit, rámutattak a társadalmunkban található ellentmondásokra, visszásságokra és a tenniakarás szándékával sürgették a hibák kijavítását. Külön kiemelem azt a nagyfokú aktivitást és felelősségteljes magatartást, amelyet a munkás párttagok tanúsítottak. Az ő közvetítésükkel a fővárosi munkásság többségének véleménye és állásfoglalása jutott kifejezésre a párt iránt nyilvánított bizalomban, az eredmények elismerésében éppen úgy, mint a kritikai észrevételekben.

Bíráló megjegyzéseik legfőbb tartalma: a becsületesen dolgozó többség javára legyünk következetesebbek, határozottabbak a helyes poli-

tika gyakorlati végrehajtásában. A fővárosi munkásság zöme a tisztességgel, becsülettel végzett munka híve. A szervezetlenség, a fegyelmezetlenség, a hanyagság, a népgazdaságnak kárt okozó munkaerővándorlás ellen sürgetik a határozott fellépést. *Szenvedélyes szavakkal ostorozták, hogy a törzsgárda tagjai gyakran nem kapják meg azt az anyagi és erkölcsi megbecsülést, amely munkájuk, gyáruk, munkahelyük iránti ragaszkodásuk alapján joggal megilletné őket.*

A fővárosi munkásság nagy többsége áldozatosan dolgozik, helytáll a termelésben, önzetlenül tevékenykedik a pártban, a tömegszervezetekben, a Munkásőrségben *és társadalmi életünk minden más területén.* A munkások többsége azt követeli – amiben ők példát is mutatnak –, hogy társadalmunkban a boldogulás létalapja ne lehessen más, mint a becsületesen végzett munka. Se kisebb, se nagyobb jövedelmek ne származhassanak másból, csak a tisztességesen végzett munkából, s azzal legyenek arányban. A becsületesen dolgozó többség elvárja tőlünk – és ebben támogat bennünket –, hogy határozottan fellépjünk azokkal szemben, akik ügyeskedéssel, törvényeinket kijátszva, a közösség rovására akarnak boldogulni.

A pártvitában jelentőségüknek megfelelően nagy szerepet kaptak *az üzemi demokrácia* kérdései. A gazdasági reform kedvező hatása az üzemi demokrácia fejlődésén is mérhető. Erősödött a dolgozóknak üzemük sorsáért érzett felelőssége. Ahol ezt igényli a vezetés, a dolgozók növekvő aktivitással és felelősséggel vesznek részt a vállalat fontos ügyeinek megvitatásában és a célok, a tervek megvalósításában. Sok olyan javaslat, kezdeményezés indult ki a munkásoktól – különösen a szocialista brigádok és a törzsgárda tagjaitól –, amelyek alkalmasak a termelés és a termelékenység fokozására, a hatékonyság, a műszaki színvonal emelésére, a belső rend, a szervezettség javítására. Ahol ezeket figyelembe veszik – és mindinkább ez a jellemző –, ott eredményesebb a munka, erősödik a dolgozók ragaszkodása üzemükhöz.

A viták arra is rámutattak, hogy sok még e területen is a tennivaló. A munkások hevesen bírálták egyes vezetők fölényeskedő magatartását, azt, hogy az üzemi demokráciát megsértve nem tartanak igényt a kollektíva véleményére, nem számolnak be munkájukról, nem tájékoztatják őket az üzem helyzetéről, nem fordítanak kellő figyelmet a munkahelyi viszonyok, valamint a dolgozók szociális helyzetének

javítására. Ebben az esetben is életünk, munkánk olyan területéről van szó, ahol a kívánatosnál és a lehetségesnél lassúbb a haladás.

Nagy mozgósító erő rejlik az üzemi demokrácia helyes érvényesítésében. Erről, a dolgozók nélkülözhetetlen segítségéről mondanak le azok a vezetők, akik az üzemi demokráciát terhesnek tartják, mondván, hogy a dolgozóknak nincs kellő szakértelmük, hogy érdemben beleszóljanak a vállalat ügyeinek intézésébe. Ez a magatartás tűrhetetlen, senkitől sem fogadható el, mert sérti a párt politikáját, a munkások önérzetét. Pártunk Központi Bizottsága a párttagság, a közvélemény elé tárja elképzeléseit, véleményt kér a társadalom életére vonatkozó minden nagy horderejű kérdésben. Teljes egyetértés és elismerés kíséri a szocialista demokrácia szélesítésére irányuló törekvéseinket. Nem elég azonban ezt csak az országos politikában megvalósítani. A dolgozók alkotó aktivitásának, felelős közéleti tevékenységének kibontakoztatása minden munkahelyen, minden vezetőtől ilyen magatartást és munkastílust követel.

Megengedhetetlen az az állapot, amelyre pártértekezletünkön a munkások hívták fel a figyelmet. Egyes helyeken a bel- és a külpolitika nagy kérdéseiről jobban tájékozottak a dolgozók, mint saját üzemük dolgairól. Feltétlenül egyet kell érteni azzal a következtetéssel, amelyre a viták során a kommunisták jutottak: a szocializmus magasabb szinten történő építése megköveteli a dolgozók szélesebb körű bevonását, aktív részvételét a munkahelyi feladatok kidolgozásába és végrehajtásába, feltételezi a rendszeres véleménycserét és az őszinte tájékoztatást.

Erre kedvezőek a feltételek. A szocialista brigádok, a törzsgárda tagjai nem elégednek meg azzal, hogy egyszerűen elvégzik napi munkájukat, ennél sokkal többet akarnak és tudnak is tenni, ha érzik, látják, hogy számítanak cselekvő közreműködésükre. Az a feladat, amelyet a negyedik ötéves terv időszakára a fővárosban magunk elé tűztünk – hogy az ipari termelés növekedése egészében a termelékenység növekedéséből származzon, a műszaki fejlesztés kibontakoztatása, a rekonstrukció gyorsítása, a munkakörülmények javítása, a fokozott szociális gondoskodás – minden tekintetben feltételezi az üzemi demokrácia maximális érvényesítését. Ez egyúttal fontos mércéje a vezetői munka színvonalának is. Nem elég a munkásokkal együtt érezni,

nevükben, bizalmukból a vállalatot, az üzemet, az intézményt vezetni, hanem velük együtt kell gondolkodni és velük közösen cselekedni. S ebben senkinek sem kell felsőbb intézkedésre várnia, e vonatkozásban is minden munkahelyen felelősséggel, a párt politikája alapján kell cselekedni.

Ez fontos feltétele annak, hogy a dolgozók éljenek jogaikkal és teljesítsék kötelességeiket. Igaz, vannak, akik nem hajlandók felismerni a jogok és a kötelességek egységét, a szocialista demokrácia lényegét. A józan munkásközvélemény ebben is helyesen foglalt állást. *A demokrácia nem jog a jogtalan követelésekre, a rend és a fegyelem megbontására.* A kommunistáknak a közösség érdekeit szolgálva, igazukba vetett hittel, kitartóan, fáradhatatlanul kell harcolniuk, hogy a szocialista demokrácia szellemében *a jogok és a kötelességek együtt és egyszerre érvényesüljenek, hogy a jogok a kötelességek teljesítésével arányban legyenek.*

A szocializmus építésének magasabb szinten történő folytatása a feltárt hibák leküzdését is követeli tőlünk. Ez mindenekelőtt a párt, a kommunisták munkája iránt támaszt nagyobb követelményeket. Természetes, hogy így van: ez pártunk vezető szerepéből, abból a kötelességünkből fakad, hogy még jobban megfeleljünk a bizalomnak, amely pártunkat, a becsületesen végzett kommunista munkát a pártonkívüli dolgozók körében övezi. S éppen azért, hogy pártunk befolyása, vezető szerepe tovább erősödjék, hogy a társadalmi, közéleti tevékenység szélesedjék, fokozni kell a követelményeket a kommunisták munkája és magatartása iránt.

Jogos igény, hogy nagyobb következetességet tanúsítsunk a tömegek által elismert és támogatott politika végrehajtásában, mégpedig a vezetés minden szintjén és az egyes kommunisták munkájában egyaránt. A munka közben elkövetett hibák, a lazaságok, a fegyelmezetlenség, az eszméinktől idegen nézetek és magatartás szenvedélyes bírálata, a fogyatékosságok megszüntetését sürgető javaslatok abból a jogos igényből fakadnak, hogy legyünk célratörőbbek politikánk helyi megvalósításában is. A pártmunka, az állami és a gazdasági tevékenység egyik gyengeségére utalnak ezek a bírálatok, arra, hogy gyakran a szükségesnél kevesebb erőfeszítés történt a végrehajtás megszervezé-

sére, a személyes felelősség érvényesítésére, a feladat teljesítését számonkérő, segítő ellenőrzésre.

Az előbbiekben említett és más, a munkások véleményét tükröző jogos kritikai észrevételek nagy figyelmet érdemelnek. Pártértekezletünk egyik fontos következtetése volt: anélkül, hogy elhanyagolnánk a fővárosi társadalom más rétegeivel, különösen az értelmiséggel való törődést, az eddigieknél is nagyobb figyelmet kell fordítanunk a munkásosztály politikai és szakmai fejlődésére, kulturális helyzetének, élet- és munkakörülményeinek javítására, a munkásoknak a vezetésbe való fokozottabb bevonására társadalmi életünk minden területén. Ez összhangban áll egész társadalmunk érdekeivel.

Feltétlenül figyelmet érdemel – s erről a kongresszuson is szükséges szólni – a munkásság számarányának alakulása a budapesti párttagság soraiban. A párt egészségesen fejlődik, a munkások felvétele a pártba abszolút számokban növekszik, de arányuk kismértékben csökken. Ezt több okkal magyarázzák. Hivatkoznak statisztikai rendszerünk fonákságaira, a budapesti munkások csökkenő számára és még sok másra. Mindezek azonban csak részigazságok és nem a legfontosabb kérdésre adnak választ. Elsősorban a munkásosztály soraiban végzett munkánk gyengeségéről van itt szó. Vagyis: *csak rajtunk, a munkások körében végzett kommunista munka színvonalán áll, hogy pártunkban növekedjék a munkások számaránya.*

Ez a pártban nem statisztika dolga. Soraink munkásbázisának állandó erősítése pártunk jellegéből, politikánk lényegéből fakadó követelmény. Annak, hogy a párt a munkásosztály élcsapata, abban is kifejezésre kell jutnia, hogy a ma és a holnap munkásai, a párttagok iránt támasztott követelményeknek megfelelve, milyen számban és arányban jutnak el a pártba.

Úgy vélem, *ez pártépítő munkánk alapkérdése marad a jövőben is.* Ebben nekünk nagy a felelősségünk, mert a fővárosban dolgozik a magyar munkásság több mint egyharmada. A párt sorainak erősítése éppúgy mint eddig, ezután sem lehet spontán folyamat, hanem csakis céltudatos politikai és szervező munka eredménye.

Kedves elvtársak!

A szervezeti szabályzat javasolt módosításával egyetértek. A tervezet egy pontjával, a tagfelvételi korhatár 18 évre történő leszállításá-

val kívánok röviden foglalkozni, tekintettel arra, hogy erről a fővárosban sem volt egyöntetű a párttagság véleménye. Igaz, akik ellene szóltak, a párt féltéséből indultak ki, bár annál több érvet, mint hogy a 18 éves még nagyon fiatal, nem érett a párttagságra, nemigen tudtak felhozni.

Véleményem szerint *a korhatár leszállítása az ifjúsággal, tehát a jövőnkkel való felelősségteljesebb foglalkozás fontos része.* Az a körülmény, hogy a mi ifjúságunk túlnyomó többsége becsületesen tanul és odaadással dolgozik, 18 éves korától választó és választható, katonai szolgálatot teljesít, azt bizonyítja, hogy ez az intézkedés helyes. A párt idevágó történelmi tapasztalata és jelen helyzetünk egyaránt azt igazolja: indokolt a javasolt módosítás.

Fontos viszont hangsúlyozni, hogy *a korhatár leszállítása nem azonos a mérce leszállításával,* a tagfelvétel érvényes normáinak megváltoztatásával. A gondos egyéni elbírálás éppen úgy kötelező, ha 18–20 évesekről van szó, mint bármely más esetben. Nem valamiféle tagtoborzás ez, hanem törekvés, hogy ifjúságunk legjobbjai, akik munkájuk, magatartásuk alapján méltóak rá, a párt soraiba kerüljenek, s ott váljanak kommunista harcosokká. Feladatul azt kell rájuk bíznunk majd, hogy példájukkal, magatartásukkal, munkahelyükön és a KISZben végzett munkájukkal minél több fiatalt hozzanak közelebb a párt, a szocializmus eszméihez.

Elvtársak!

A budapesti dolgozók, kommunisták és pártonkívüliek nagy figyelme és várakozása kíséri kongresszusunk munkáját. Azt várják, hogy kongresszusunk megerősíti a párt fő politikai vonalát, annak következetesebb gyakorlati megvalósítására ösztönöz az élet minden területén. A meghozandó határozatok végrehajtásában mint eddig, ezután is bizton számíthatunk a fővárosi kommunisták és pártonkívüli szövetségeseink cselekvő támogatására.

A Központi Bizottság beszámolójával, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentésével egyetértek. Azok elfogadását javaslom, mert meggyőződésem, hogy pártunk az elmúlt időszakban is híven teljesítette munkásosztályunkkal, népünkkel, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalommal szemben fennálló kötelezettségeit.

LAZÁNYI JÓZSEFNÉ,

a Szolnok megyei Néplap főszerkesztő-helyettese:

Tisztelt kongresszus!

Felszólalásomban *a nők helyzetével, problémáival* kívánok foglalkozni. A Központi Bizottság ezzel kapcsolatos határozata egyet jelent az egyenjogúságért folytatott következetes küzdelemmel, amely hat a felnövekvő nemzedék nevelésére, egész szocialista fejlődésünkre. A nők közéleti tevékenységéről szólva, beszélni szeretnék azokról a kedvező változásokról, amelyek a X. kongresszusra való felkészülés és a pártvezetőség-választások során történtek. Szolnok megyében *a pártszervezetek vezetőségeibe mindenütt több nőt választottak be, mint korábban.* Itt, a kongresszuson is 9-en vagyunk nők a 30 Szolnok megyei küldött közül.

A párt nőtagjainak javuló képviseleti aránya, úgy gondolom, jó példa lehet az élet más területeire is. Segíthet visszaszorítani a konzervatív nézeteket ott, ahol a tehetséges, képzett nők előléptetésétől, társadalmi előrejutásától idegenkednek. Nyíltan ma már mind kevesebben hangoztatják, hogy a nő egyetlen hivatása: őrizni a családi tűzhely melegét, de a nők szerepéről vallott más torz felfogások még erősen tartják magukat közgondolkodásunkban. Még kommunisták is akadnak, akik erősítik a retrográd nézeteket. Falun az óriási változások ellenére a régi normák és hagyományok megnehezítik a nők politikai fejlődését, közéleti aktivitásuk kibontakozását. Úgy vélem azonban, hogy pártunk eszmei-ideológiai tevékenysége, amely a tudat, a szemlélet átalakításáért folyik, nagymértékben befolyásolja a közszellemet.

Most, hogy a párt vette kezébe a nők között végzett elvi-politikai munka irányítását, a nők gondjainak megoldását szolgáló határozatok ellenőrzését és koordinálását, nagyon bizakodunk. Megalakultak a szakszervezetekben, a népfront vezető szervei mellett és a szövetkeze-

tekben is a nőbizottságok, amelyek új erőket is tömörítenek, olyan asszonyokat, fiatal nőket, akik eddig nem foglalkoztak közügyekkel.

Több területen még igen nagyok a tennivalók a nők helyzetének könnyítésében, különösen ott, ahol a határozat végrehajtását csak a nőbizottságoktól várják. *A nők munka- és életkörülményeinek javításában már mutatkoznak kedvező jelek is.* Például a Martfűi Cipőgyárban éjszakai műszakban már nem dolgozik nő. A Jászberényi Hűtőgépgyárban nem osztanak be kisgyermekes vagy gyermekeiket egyedül nevelő nőket éjszakai munkára.

Végül azt kérem, hogy a párt szervei – a legfelsőbb vezetéstől a legkisebb alapszervezetekig – rendszeresen ellenőrizzék a Központi Bizottság határozatának végrehajtását, gyakorlati megvalósítását.

PACH ZSIGMOND PÁL

akadémikus, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Mint a marxista társadalomtudományok egyik képviselője kívánok hozzájárulni a kongresszus sokrétű eszmecseréjéhez. Az a küzdelem, amelyet a társadalomtudományokban, a többi között a magyar marxista történetírásban a különböző polgári irányzatok, revizionista hatások elleni harc mellett és közben saját soraink rendezéséért, a dogmatizmus és a nacionalizmus maradványainak leküzdéséért folytatunk, nemcsak a tudomány belső fejlődésének objektív szükségleteiből fakad, de hozzájárul a magyar társadalom tudati állapotának pozitív befolyásolásához, a szocialista hazafiság és az internacionalizmus eszméinek erősítéséhez is.

A történelemtudományban, akárcsak más társadalomtudományok-

ban, viták zajlanak, mégpedig olyan viták, amelyek a marxizmus–leninizmus talaján keresik a tegnapinál alaposabb, jobb, teljesebb választ az élet és a tudomány által felvetett kérdésekre.

Ezeket a vitákat mi, a társadalomtudományokban dolgozó kommunisták, egészséges folyamat megnyilvánulásaként, a fejlődés jelenségeiként üdvözöljük, olyan garanciának tekintjük, amely biztosítja a marxista társadalomismeret előrejutását. Tudatában vagyunk annak, és ezt vállaljuk is, hogy a vitákért, eredményeikért vagy meddőségükért *miénk az ideológiai, a politikai és a szakmai felelősség. Ideológiai* tekintetben a mi gondunk, hogy a vitákban mutatkozó eltérő nézetekből ne álljon össze valamiféle, a marxizmussal szembekerülő ideológiai koncepció; hogy a viták ne csak a különböző vélemények ütközését tartalmazzák, hanem egyben a marxista megközelítések közös elemeit is, és az antimarxista nézetek meggyőző cáfolatát, elhárítását, elszigetelését is. *Politikai* tekintetben főként arra kell ügyelnünk, hogy vitáink témája, iránya, hangneme, hatása sohase árthasson szocialista építőmunkánk gyakorlatának; ellenkezőleg: segítse a pártot mai feladataink jobb megoldásában. *Szakmai* tekintetben pedig ragaszkodnunk kell ahhoz az elvhez, hogy tudományos viták *alapja* csakis a tényleges kutatói teljesítmény aranyfedezete, *indítéka* csakis a tudományos igazság felderítésének szenvedélye lehet – és nem egyéni népszerűség vagy feltűnés vágya.

A vitákból az útnak ki kell vezetnie a további kutatáshoz, elméleti elemzéshez, a tapasztalat, a gyakorlat próbájához.

A Központi Bizottság *tudománypolitikai irányelveit* a IX. kongresszus óta eltelt időszak egyik nagy eseményének tekintjük. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a tudománypolitikai irányelvek külön fejezeteket szenteltek a társadalomtudományoknak, s példát adva nehéz és kényes problémák alkotó szellemű marxista megközelítésére, megválaszolására, olyan nagy fontosságú elvi kérdésekben foglalunk állást, mint a tudomány és a politika viszonya, kapcsolata, a kutatás és a vita szabadsága, egyben társadalmi-politikai felelőssége, az átmenetileg eltérő értékelések, megközelítések lehetősége, szükségszerűsége, egyben a marxizmus pluralizálásának elutasítása.

Véleményem szerint indokolt a taggyűléseken és pártértekezleteken gyakran elhangzott követelmény: *egész közéletünkben többet, jobban, behatóbban kell foglalkozni ideológiai kérdésekkel.*

A kongresszusi irányelvek vitája kapcsán rá kellett döbbennünk arra, hogy milyen sok teendő vár még ránk a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet történelmi korszaka, a szocialista építés korszaka új és égető problémáinak elemzésében – többek között a társadalmunk mai erkölcsi-tudati állapotát meghatározó objektív és szubjektív tényezők és indokok komplex elemzésében, a pozitív irányú eszmei-erkölcsi fejlődés emelőinek fokozott érvényre juttatásában.

E tényezők között a burzsoá múlt maradványai mellett nem feledkezhetünk meg azokról az ellentmondásokról sem, amelyek saját belső fejlődésünk mai objektív talaján többé-kevésbé új formában jelentkeznek, és végső soron az áru–pénz viszonyok létezésével függnek össze.

Ám itt nem a gazdaságirányítási reform következményeiről van szó, hanem arról a *történelmi szükségszerűségről,* hogy a szocializmus építése az áru–pénz viszonyok tervszerű felhasználásával, nem pedig fokozatos kiiktatásukkal valósuljon meg.

A megoldást nem csupán az árutermelés negatív kísérőjelenségeinek ellensúlyozásában, az eszmei-erkölcsi nevelés eszközeivel való visszaszorításában, ahol szükséges, jogi rendszabályok alkalmazásában lehet és kell keresni, hanem a *szocialista* árutermelésben rejlő *pozitív* lehetőségek – a tőkés árutermeléstől gyökeresen különböző objektív lehetőségek – jobb, helyesebb, tervszerűbb, tökéletesebb felhasználásában, kiaknázásában; a szocialista árutermelésnek a tőkés árutermeléstől elvileg eltérő jellegében, amely éppen a társadalmi és az egyéni érdek összeegyeztetését és összhangjának megteremtését, az anyagi és erkölcsi ösztönzés szocialista tartalmú összekapcsolását, a szocialista erkölcs normáinak az anyagi jólét magasabb szintjén való érvényesítését teszi lehetővé.

Csupán egy témakört – igaz, rendkívül szerteágazó témakört – érintettünk, amelynek gazdasági, társadalmi, kulturális és erkölcsi vonatkozásait csak a különböző társadalomtudományi ágazatok – közgazdászok, szociológusok, pszichológusok, filozófusok, történészek – komplex együttműködése után lehet megközelíteni, és a párt irányításával megoldani.

Tudományos életünknek a tudománypolitikai irányelvek értelmében megvalósított szervezeti reformja máris kezdi éreztetni hatását, azonban a gyakorlati munka dandárja még előttünk van.

Röviden szólva, meggyőződésünk, hogy a tudományos élet szervezeti kérdéseinek megoldása, a megoldás kulcsa *a hatékony központi irányítás és a széles körű tudományági demokratizmus* egységében rejlik. Enélkül nincs tudományos fejlődés, és nem valósítható meg a marxista társadalomtudományi kutatókban adott jelentős szellemi kapacitás összpontosítása sem azoknak a rendkívül időszerű, kiemelt fontosságú témáknak a kidolgozására, amelyekről a Központi Bizottság beszámolójában esett szó.

L. I. BREZSNYEV,

a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának küldöttsége szívből jövő köszönetét fejezi ki azért a lehetőségért, hogy részt vehet kongresszusuk munkájában.

A Szovjetunió kommunistáinak 14 milliós serege nevében, valamennyi szovjet dolgozó nevében tolmácsoljuk a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa küldötteinek, a magyar kommunistáknak és az egész magyar népnek forró testvéri üdvözletünket.

Nagyra értékeljük a lehetőséget, hogy részt vehetünk az önök pártjának kongresszusán. Ezt nemcsak mint nagy megtiszteltetést értékeljük, hanem mint a testvérpártok együttműködésének és tapasztalatokkal való kölcsönös gazdagodásának fontos formáját is. A kongresszus munkájának légkörében érzékelhetjük a legteljesebben harcostársaink ügyeit és gondjait, itt kerülhetünk közvetlen kapcsolatba azzal az alkotó folyamattal, amely a szocializmus további építésének sarkalatos problémáira vonatkozó határozatokat kollektíven dolgozza ki.

Nagy figyelemmel hallgattuk meg a Központi Bizottság beszámoló-

ját, amelyet Kádár János elvtárs ismertetett az MSZMP Központi Bizottságának munkájáról. *A szocialista Magyarország által négy év alatt elért fejlődés eredményeinek a beszámolóban nyújtott elemzése meggyőzően bizonyítja, hogy az, amit a magyar kommunisták IX. kongresszusukon terveztek, ma már valóság.*

A magyar kommunistáknak és a szocialista Magyarország egész dolgozó népének eredményei, az önök által megjelölt új távlatok és a többi testvéri ország sikerei újra meg újra igazolják, milyen hatalmas alkotó lehetőségei vannak a szocializmusnak, ha a kommunisták pártja szilárdan és következetesen érvényre juttatja vezető szerepét a társadalomban. A párt fogja össze és kovácsolja eggyé a munkásosztály, a parasztság és az értelmiség erőfeszítéseit. A párt mutatja meg a kitűzött célok elérésének helyes útjait, tántoríthatatlanul követve a szocializmus építésének általános érvényű törvényszerűségeit és figyelembe véve az ország nemzeti és történelmi sajátosságait.

Nagy és igazi alkotó munkát végez a Magyar Szocialista Munkáspárt és Központi Bizottsága, amelynek élén a magyar nép hű fia, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom kiemelkedő és tiszteletben álló személyisége, Kádár János elvtárs áll.

Mi, szovjet kommunisták, jól ismerjük magyar elvtársaink harcát az ország népgazdasága hatékonyságának fokozásáért, a szocialista tulajdon további szilárdításáért. Ismerjük pártjuknak azt a törekvését, hogy teljesebben kihasználja a szocialista termelési mód előnyeit, egybehangolva a központosított tervezést a gazdasági ösztönzők alkalmazásával. Tudjuk azt is, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt következetesen folytatja a szocialista demokrácia fejlesztésének irányvonalát, szüntelenül nagy figyelmet szentel a dolgozók kommunista nevelésének, lankadatlanul harcol a burzsoá ideológia ellen, a marxista–leninista elmélet jobboldali és „balos" eltorzítása ellen. *Ez az elvi magatartás a szocialista társadalom fejlesztésével kapcsolatos legfontosabb problémák megoldásában teljes megértésre és nagyrabecsülésre talál a Szovjetunió kommunistái részéről.* Mi ebben a pártjainkat hagyományosan összekötő megbonthatatlan egység és harci forradalmi szolidaritás legfőbb igazolását látjuk.

Elvtársak! Valamennyien jól tudjuk, hogy a szocializmusért és a kommunizmusért vívott harc sok nehéz feladat megoldását követeli

meg. A szocialista és kommunista építés fejlődésének minden újabb szakasza bonyolult problémákat vet fel pártjaink előtt. Ez természetes, dialektikus folyamat. A kommunisták nem vágyódnak kényelmes életre, mindig bátran haladnak tovább, előre. Ezt ismét meggyőzően bizonyítja Kádár elvtárs beszámolója és kongresszusuk egész légköre is. Ugyanezt mondhatjuk a Szovjetunió Kommunista Pártjának és más szocialista országok testvérpártjainak tevékenységéről is.

Ami pedig a legfőbb, elvtársak, *a szocialista országok kommunistáinak minden szükséges feltétele megvan azoknak a feladatoknak az eredményes megoldásához, amelyeket a társadalmi fejlődés jelenlegi szakasza állít elénk.*

A Szovjetuniónak, a Magyar Népköztársaságnak és a többi szocialista országnak jutott az a történelmi küldetés, hogy az új világ építőinek első soraiban haladjanak, mely új világnak a csírái napjainkban mindenütt kihajtanak. A nemzetközi küzdőtéren szüntelenül folyik a heves osztályharc a dolgozó emberek és a kizsákmányolók között, a szocializmus, a szabadság, a béke, a haladás erői és az imperialista reakció, az elnyomás, az agresszió erői között.

E harc arcvonala rendkívül széles. Formái különbözőek, békések és nem békések. Munkás hétköznapjaink, a kapitalista országok dolgozóinak harca társadalmi felszabadulásukért, a népek támadása a kolonializmus és a neokolonializmus ellen – mindez egy-egy láncszeme azon hatalmas osztályösszecsapások összefüggő láncolatának, amelyekben az egész emberiség jobb jövője születik.

Legnagyobb közös vívmányunk a *szocialista világrendszer,* amely évről évre biztosan fejlődik és erősödik. A szocialista közösségnek Európában ma hatalmas a gazdasági ereje. Kiválóan fejlett iparunk, szüntelenül előrehaladó mezőgazdaságunk és hatalmas nyersanyagkészleteink vannak. A Szovjetunióban, a népi Magyarországon és a többi szocialista országban nagyszerű munkások, technikusok, mérnökök és tudósok, az új társadalom építésének meggyőződéses harcosai nőttek fel, akik a gazdasági és tudományos-műszaki fejlődés legnagyobb és legbonyolultabb feladatait is meg tudják oldani.

Kitűnő eszközünk van, amely segít a szocialista államok fejlődésének meggyorsításában: kölcsönös támogatásunk, egymás kölcsönös segítése, a szocialista internacionalizmus gyakorlata, az, hogy *minden*

egyes szocialista ország sikere valamennyiünk vívmánya, és közös vívmányunk a szocialista államok családjának minden egyes tagjáé.

Teljes joggal mondhatjuk, hogy a szocialista országok hatékonyabb együttműködésének kérdései az utóbbi években a testvérpártok figyelmének középpontjában álltak. Gazdasági, politikai, ideológiai téren és a honvédelem ügyeiben mind szorosabban összehangoljuk erőfeszítéseinket.

Gazdasági területen az együttműködés színvonalának emelésében fontos szakasz volt a KGST-tagországok 1971–1975-re szóló népgazdasági terveinek az utóbbi időben végrehajtott koordinálása. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában részt vevő országoknak jó együttműködési tapasztalatuk van a nagyszabású gazdasági tervek megvalósításában. Most azonban *valamennyien szükségesnek és lehetségesnek tartjuk, hogy újabb, minőségileg magasabb szintre emeljük a szocialista országok gazdasági együttműködését.* A kulcskérdés, amelynek megoldására ma aktív, közös erőfeszítéseink irányulnak: *a szocialista gazdasági integráció fejlesztése.* A tudományos-műszaki fejlődés vívmányainak aktív felhasználásával megvalósuló gazdasági integráció közös irányvonalunk, és meggyőződésünk, hogy ez újabb győzelmekhez vezeti a szocialista országokat s még jobban megszilárdítja a világszocializmus pozícióit a világgazdaságban.

Az utóbbi évek folyamán az SZKP, a Magyar Szocialista Munkáspárt, a többi testvérpárt és országaink kormányai nem kis munkát végeztek annak érdekében, hogy még jobban megszilárdítsuk *politikai együttműködésünket* és erősítsük a Varsói Szerződés Szervezetét. Úgy gondolom, joggal értékelhetjük kedvezően a végzett munkát, erre minden alapunk megvan!

Kialakult az a helyes gyakorlatunk, hogy az időszerű kérdésekben konzultálunk egymással. Ez lehetővé teszi, hogy összehangoljuk akcióinkat a nemzetközi küzdőtéren, és egyszersmind erősíti a Varsói Szerződésben részt vevő valamennyi ország külpolitikai pozícióit.

Közös vívmányunk *a szövetséges fegyveres erők hatékonyságának jelentős szilárdítása* is. Az utóbbi években megtartott nagyszabású hadgyakorlatok megmutatták a Varsói Szerződés baráti hadseregeinek magas fokú együttműködését és harci kiképzését, azt, hogy meg tudják oldani a legbonyolultabb katonai feladatokat, és ismételten bebizonyí-

tották, hogy fegyverbarátságunk megbízható eszköz bármely agresszor megzabolázására. A szocialista államok katonai-politikai szövetsége immár több mint 15 éve jól szolgálja a szocializmus érdekeit, az európai és a nemzetközi biztonság érdekeit. Ez a szövetség segít valamennyiünknek biztosítani a szocialista és a kommunista építés kedvező külső feltételeit, és nagy jelentőségű tényezője a tartós békének Európában, valamint annak határain túl.

A szocialista világrendszer általános perspektíváiról, holnapunkról szólva, optimizmus tölt el bennünket. Kipróbált fegyverünk van a munkásosztály eszményeiért, a dolgozó tömegek eszményeiért vívott küzdelemben. Ez a fegyver *a marxista–leninista elmélet.* A történelmi fejlődés elemzésére és egyetemes érvényű törvényszerűségeinek figyelembevételére épülő, a minden sablontól, minden megmerevedett dogmától idegen marxista–leninista elmélet szüntelenül gazdagodik a szocialista államok forradalmi gyakorlatával, a világ kommunista, munkás- és nemzeti felszabadító mozgalmának sokrétű tapasztalataival. A burzsoá ideológusoknak és mind jobboldali, mind „baloldali" revizionista cinkosaiknak azok a kísérletei, hogy letérítsék a helyes útról a szocializmus és a kommunizmus építőit, s provokatív koholmányokból, demagógiából és hamisításokból ködfüggönyt vonjanak útjukba, méltó ellenállásra találnak a kommunisták részéről. *A kommunista és munkáspártok hűsége a marxizmus–leninizmushoz – további győzelmeink biztos záloga.*

Napjainkban továbbra is heves harcok színhelye *Délkelet-Ázsia,* ahol Vietnam, Laosz és Kambodzsa népei a szocialista országoknak és az egész világ haladó erőinek támogatásával fegyverrel a kezükben védik szabadságukat és függetlenségüket az imperialistáktól és bérenceiktől. A felszabadító harc világfrontjának fontos része a *Közel-Kelet,* ahol az imperializmus az izraeli agresszorokat felhasználva szeretne véget vetni az arab államok függetlenségének és visszafordítani azoknak az arab államoknak a társadalmi fejlődését, amelyek a haladás útját választották, szeretné visszavetni őket a függőség, a nemzetközi tőke és bérencei által kizsákmányolt országok helyzetébe. Mind nagyobb méreteket ölt az igazi függetlenségért és a társadalmi fejlődésért vívott harc Latin-Amerika országaiban. Magukban az imperializmus fellegvárában – az Amerikai Egyesült Államokban, Ang-

liában, Olaszországban, Japánban és más kapitalista országokban – fokozódnak a páratlan lendületű osztályösszecsapások. Ezeknek az országoknak a munkásosztálya mind határozottabban követeli jogait és védi érdekeit.

A két ellentétes rendszer aktív harcának és együttműködésének színtere napjainkban az *európai kontinens*. A szocialista országok valamennyi európai nép békéje és biztonsága megszilárdításának aktív hívei, és arra törekszenek, hogy a gyakorlatban érvényesüljenek a kontinens különböző társadalmi rendszerű államai békés egymás mellett élésének elvei. Ez a politika – közös véleményünk szerint – megfelel a szocializmusért és a demokráciáért küzdő forradalmi erők érdekeinek, valamennyi nép érdekeinek.

Ma már senki sem vonhatja kétségbe, milyen óriási pozitív szerepet tölt be a mai Európa nemzetközi életében a szocialista államok hatalmas közössége. *A szocialista államok politikája volt a legfőbb ama tényezők között, amelyek az utóbbi években elősegítették az európai politikai légkör lényeges enyhülését.*

A szocialista országok politikájának, amely a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének lenini elveire épül, jelentős vívmánya volt, hogy a Szovjetunió és más szocialista országok gyümölcsözően fejlesztették kölcsönösen előnyös együttműködésüket Franciaországgal és más nyugat-európai államokkal. Ezek a kapcsolatok a béke ügyét és a feszültség enyhülését szolgálják mind Európában, mind világszerte.

Közösségünk sokéves összehangolt elvi politikájának és az NSZK kormánya realisztikus állásfoglalásának – amelyre nyilvánvalóan hatással van a nyugatnémet lakosság széles köreinek hangulata – az eredménye volt a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság közötti szerződés megkötése is, valamint a Lengyel Népköztársaság és az NSZK közötti szerződés parafálása. Ezek az okmányok az európai realitások, a népeknek a második világháborúban vívott felszabadító harca eredményeként kialakult helyzet világos elismerésén alapszanak, és jó előfeltételeket teremtenek az európai államok békés együttműködésének elmélyítéséhez számos területen, s egyszersmind védik a Német Demokratikus Köztársaság és más szocialista országok jogos érdekeit.

A szocialista közösség országai vetették fel az *európai biztonsági értekezlet* összehívásának gondolatát is, amelyet kedvezően fogadott az európai államok többsége, és amely utat tör magának a gyakorlati megvalósulás felé.

Mindez és sok más nagy horderejű külpolitikai akció – ezt ismételten hangsúlyozni kell – *a szocialista országok összehangolt, közös politikájának eredménye.* És minél szilárdabb egységünk, minél jobban összehangoljuk akcióinkat, annál nagyobb sikereket érünk el külpolitikai téren országaink mindegyike érdekében, valamennyi demokratikus és békeszerető erő érdekében.

Elvtársak! Pártunk igen nagyra értékeli a Magyar Népköztársaság aktív külpolitikáját és a Magyar Szocialista Munkáspárt igazi internacionalista tevékenységét. Sok-sok ország kommunistái elismeréssel méltatják magyar barátaik aktív szerepét a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának előkészítésében. Ez az 1969-ben megtartott tanácskozás, mint tudjuk, mozgalmunk egyik legnagyobb eseménye lett. Elősegítette a kommunisták sorainak tömörülését és a dolgozó tömegek antiimperialista forradalmi harcának további fellendülését. E harc újabb és újabb győzelmeket arat a föld minden részén. A jelenkor forradalmi erői – a szocialista világrendszer, a munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalom – lépésről lépésre visszaszorítják az imperializmust.

Kedves elvtársak!

A kommunisták, és mindenekelőtt a szocialista országok kommunistái, jelentős győzelmeket arattak az új társadalom felépítése és az új ember nevelése terén végzett alkotó munkájukban, az egész világ dolgozóinak legfőbb érdekeiért vívott nemes küzdelemben. De mi tudjuk, hogy még sok nehézség, sok erőfeszítés és sok küzdelem áll előttünk. Az országainkon belül és a nemzetközi küzdőtéren kifejtett tevékenységünkben továbbra is megbízható útmutatásként szolgálnak Vlagyimir Iljics Lenin halhatatlan szavai: *„Az osztályharc tovább folyik; csak formáit változtatta meg. Ez a proletariátus osztályharca azért, hogy a régi kizsákmányolók vissza ne térhessenek... Az osztályharc folyik tovább, és a mi feladatunk – mindent alárendelni e harc érdekeinek. S mi a mi kommunista erkölcsünket ennek a feladatnak rendeljük alá. Mi azt mondjuk: erkölcs az, ami elősegíti a régi kizsákmányoló*

*rendszer elpusztítását és valamennyi dolgozó egyesülését a kommunisták új társadalmát megteremtő proletariátus körül."**

Mi, a Szovjetunió Kommunista Pártja küldöttségének tagjai, hálásak vagyunk azokért a meleg szavakért, amelyeket e kongresszus emelvényéről Kádár János elvtárs mondott pártunkról. Szeretném biztosítani önöket, hogy *a Szovjetunió Kommunista Pártja mint eddig, most is azt tartja legfőbb kötelességének, hogy továbbra is valamennyi testvérpárttal együtt szilárdítsa a szocialista országok tömörülését a marxista–leninista eszményeinkért vívott közös harcban.*

A szovjet nép most országunk életében nagy fontosságú esemény, a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusa küszöbén áll. Jó eredményekkel készülünk a kongresszusra. Sikeresen teljesítjük az SZKP előző, XXIII. kongresszusán kitűzött feladatokat. A szovjet emberek önfeláldozó munkájának eredményeként tovább fejlődött az ország népgazdasága és jelentősen emelkedett a nép jóléte. Eredményesen fejlődött az elmúlt években a szovjet tudomány és technika. Ennek egyik ragyogó bizonyítéka az a nagy sikerű űrkísérlet, amelynek során a történelemben először juttattunk fel a Holdra automatikus kutatórobotot, a Lunohod–1-et, amelyet szovjet emberek alkottak.

A Szovjetunió Kommunista Pártja most a következő időszakra vázolja fel terveit, s mint eddig is, arra törekszik, hogy azokat szervesen egybekapcsolja közös nemzetközi feladatainkkal. Meggyőződésünk, hogy az elkövetkező évek újabb győzelmeket hoznak a szocialista közösségnek, és az az elhatározás tölt el bennünket, hogy mindent megteszünk közös ügyünk diadala érdekében.

Felszólalásomat befejezve, *további sikereket kívánok a Magyar Szocialista Munkáspártnak és a testvéri Magyarország valamennyi dolgozójának a szocialista építésben, az ipar és a mezőgazdaság, a tudomány, a kultúra, az oktatás és a népjólét fellendítésében.* Szívből kívánunk önöknek teljes győzelmet az MSZMP X. kongresszusa által kitűzött nagyszabású feladatok megoldásában.

A szovjet és a magyar kommunistákat és országaink népeit összefűző régi, tartós barátságnak, e barátság harcos forradalmi hagyományainak jeléül engedjék meg, kedves elvtársak, hogy átnyújtsam a

* *Lenin* Művei. 31. köt. Szikra, 1951. 296. old.

kongresszusnak pártunk központi bizottsága ajándékát: *Kuznyecov* szovjet festőművész *„Éljen a forradalom!"* című festményét. A kép *Vlagyimir Iljics Lenint* ábrázolja, amint beszédet mond a dolgozók katonai oktatása napjának alkalmából, 1919. május 25-én megrendezett díszszemlén, a moszkvai Vörös téren. Lenin mellett ott volt ezen a napon a magyar forradalom küldötte, *Szamuely Tibor,* a Magyar Tanácsköztársaság népbiztosa, akit Vlagyimir Iljics Lenin melegen üdvözölt beszédében. Azokban a viharos időkben népeink együtt voltak a világkapitalizmus elleni harcban. Most együtt építik az új világot. Együtt érkeznek majd el a ragyogó jövőbe, a kommunizmusba is!

Éljen a Szovjetunió és a népi Magyarország szoros, megbonthatatlan barátsága, a szovjet és a magyar kommunisták testvéri harci szövetsége!

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a dolgozók élcsapata, a szocialista építőmunka vezetője és szervezője!

Erősödjék a szocialista országok, a kommunista mozgalom és az összes antiimperialista erők tömörülése, egysége és együttműködése!

Éljen a világkommunizmus és a béke!

(A küldöttek helyükről felállva, hosszan tartó tapssal fogadták Brezsnyev elvtárs beszédét. Az SZKP Központi Bizottságának főtitkára ezután az elnöklő Kállai Gyulának átnyújtotta a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának a kongresszushoz intézett üdvözlő levelét.)

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA PÁRTJÁNAK ÜDVÖZLŐ LEVELE A X. KONGRESSZUSHOZ

Kedves elvtársak!

A szovjet kommunisták és a szovjet nép nevében forró testvéri üdvözletünket küldjük Önöknek, a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa küldötteinek és az összes magyar kommunistáknak, a népi Magyarország valamennyi dolgozójának.

A Magyar Szocialista Munkáspárt a IX. pártkongresszus határozataihoz híven szilárdan és biztosan vezette a magyar népet a szocia-

lista építőmunka magasabb szintre való emelése felé; elősegítette, hogy a Magyar Népköztársaság új, nagyszerű sikereket érjen el a gazdaságban, a tudományban és a kulturális életben. Ezek a sikerek fényesen bizonyítják azt, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt, amely alkotó módon alkalmazza a marxizmus–leninizmus általános tételeit saját országa konkrét viszonyai között, óriási szervező munkát végzett; tanúsítják, hogy következetesen valóra válik a párt fő irányvonala s hogy a Magyar Népköztársaság dolgozói sokoldalúan támogatják a a párt politikáját. A szocialista építőmunka céljainak elérésében fontos szerepet játszik, hogy az MSZMP megingathatatlanul hűséges a szocialista internacionalizmus elveihez, a Magyar Népköztársaság aktívan közreműködik a szocialista országok testvéri együttműködésének fejlesztésében, a KGST és a Varsói Szerződés tagállamai összeforrottságának erősítésében.

A Magyar Szocialista Munkáspárt számára megérdemelt nemzetközi tekintélyt és támogatást biztosítottak azok az erőfeszítések, amelyeket a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom marxista–leninista elveken alapuló egységének megszilárdításáért küzdő, haladó és demokratikus erők együttműködésének erősítéséért tett.

Pártjainkat és országainkat a szovjet és magyar nép közös vívmánya, az igaz testvériség szálai fűzik össze. A szovjet kommunisták az imperialista reakció és a háború ellen, a szocializmus és a kommunizmus végső győzelméért vívott közös küzdelemben a Magyar Szocialista Munkáspártot kipróbált barátnak és harcostársnak tekintik. Az utóbbi években a szovjet és a magyar kommunisták fegyverbarátsága még jobban megszilárdult, és ma már az országaink népei közötti sokoldalú, testvéri együttműködés további fejlődésének hatalmas mozgató ereje.

Kívánunk Önöknek, drága barátaink, sok sikert az MSZMP X. kongresszusának munkájához, amely arra hivatott, hogy kijelölje a szocializmus teljes felépítéséhez vezető út legfontosabb állomásait a Magyar Népköztársaságban.

Érjenek el újabb győzelmeket és sikereket az egész magyar dolgozó nép javára!

Erősödjenek és sokasodjanak a szocializmus vívmányai a szabad magyar földön!

Éljen a szovjet és a magyar kommunisták harcos szövetsége, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népei közötti megbonthatatlan barátság!

Éljen a világ kommunistáinak a marxizmus-leninizmus és a proletár internacionalizmus eszméin alapuló egysége és összeforrottsága!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

HUSZÁR ANDOR,
a Tiszai Vegyi Kombinát vezérigazgatója:

Tisztelt pártkongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Tiszaszederkény és környéke a felszabaduláskor hazánk egyik legelmaradottabb része volt. A Tiszai Hőerőmű, majd a Tiszai Vegyi Kombinát építése az itteni lakosság életében alapvető változást hozott. Megyénk a vegyipar egyik centruma lett. A kezdeti lakótelep szocialista várossá fejlődött, s Lenin születésének 100. évfordulójára városunk felvehette az ő nevét.

A KGST-országok közös és nemzeti érdekeit, a gazdasági együttműködés elmélyítését legjobban a szocialista gazdasági integráció fokozatos kibontakozása szolgálja. A korszerű eljárások csak nagy méretekben valósíthatók meg. Ezért is kell a nemzetközi munkamegosztásra támaszkodni, s így lehetővé válik a legkorszerűbb technika leggazdaságosabb alkalmazása.

A magyar–szovjet olefin-egyezmény értelmében Leninvárosban a Tiszai Vegyi Kombinátnál 250 000 tonna kapacitású *olefin-üzem* létesül. A gyártott olefineknek körülbelül a felét a Szovjetuniónak adjuk el. Ezenkívül a termelt etilénből nemcsak a Tiszai Vegyi Kombinát

bővítendő polietiléngyárát látjuk el olcsóbb nyersanyaggal, hanem a Borsodi Vegyi Kombinátot is, ahol ebből nagy mennyiségű PVC-anyagot állítanak elő. Az olefinüzemben keletkező egyéb termékek a világpiacon keresettek. *Mindez biztosítja nemcsak a Tiszai Vegyi Kombinát, hanem az egész magyar vegyipar perspektivikus fejlesztését és szerkezeti átalakítását.*

Az olefinüzemen kívül Leninvárosban felépül egy új, hatmillió tonnás *kőolajfinomító* és egy 2000 megawattos *hőerőmű.* Ez a három új komplexum eddig egyedülálló beruházási koncentrációt hoz létre ezen a vidéken. Teljes megvalósításuk előzetes számítások szerint több mint 30 milliárd forintba kerül.

A továbbiakban a munkát nehezítő néhány jelenségről szeretnék beszélni. A nagyberuházások hosszú kivitelezési időtartama miatt a népgazdaság eszközeit feleslegesen sokáig kötjük le és a gazdasági eredmény is később realizálódik: a hosszú átfutási időnél a legnagyobb problémát az alacsony termelékenység okozza. Nem megfelelő a gépesítés, nem elég elterjedt a szerelésnél az előregyártás, nem elég differenciált a bérpolitika.

Végezetül a gazdaságirányítás mai rendszerének néhány kérdéséről szólva, meg kell állapítani, hogy *nőtt a vállalatvezetés hatásköre és felelőssége.*

Bizonyos azonban, hogy a nagyobb önállóság és felelősség több kockázattal is jár. Az a gazdasági vezető, aki szereti a kényelmes, nyugodt életet, a reform körülményei között sokszor kerül nehéz helyzetbe. Most nincs mód rá, vagy legalábbis jelentősen csökkent a lehetősége annak, hogy a problémákat áthárítsa a felsőbb szervekre, vezetőkre. Azt, hogy ez így van, nagyon helyesnek tartjuk.

GÉCZI JÁNOS,

a Nógrád megyei Tanács VB-elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A tanácsrendszer továbbfejlesztésével összefüggő kérdésekről szeretnék szólni. A Központi Bizottság és a kormány ez év áprilisi ülésén elemezte a 20 éve működő tanácsok munkáját. Az így kapott segítség alapul szolgált a tanácsok munkájának gazdagabb, sokoldalúbb kibontakoztatásához.

Az utóbbi években jelentősen megnövekedett a tanácsok önállósága. *Az önállóság növekedésének és a hatáskörök fokozatos decentralizálódásának eredményeként aktívabbak lettek a községi és városi tanácstagok, élénkebbek a tanácsülések, a végrehajtó bizottsági ülések.* A központi támogatás mellett megyénkben jelentősen növekedett a tanácsok helyi bevétele. A lakosság összefogása, kezdeményezése, fokozódó hozzájárulása, társadalmi munkája eredményeként terven felül is sok feladatot tudtunk megoldani, elsősorban a városokban, a járási székhelyeken, a községekben. *Nincs olyan ágazat, amelyben ne teljesítenénk túl eredeti előirányzatunkat.* A jó politikai közérzetet növeli, hogy régi vágyak válnak valóra. Több községben bevezetik a jó ivóvizet, fejlesztik a csatornahálózatot, építik az állami, a szövetkezeti társasházakat, a közintézményeket, az utakat, a járdákat. Sok intézkedés született a szolgáltatások javítására is.

A megyei pártbizottság kezdeményezésére a tanácsi szervek kiléptek a szűkebb tanácsi szférából. Munkánk középpontjába került a foglalkoztatottság, a területfejlesztésre vonatkozó elképzelések, a bányászat visszafejlesztésével és az új ipartelepítéssel összefüggő tevékenység, az ésszerűbb gazdálkodás szükségessége, a lakosság élet- és munkakörülményeinek javításával összefüggő kérdések, az ügyintézés gyorsabb, emberségesebb megszervezése.

A nógrádi szénbányászok jelenlegi helyzetét ismertetve, elmondhatom, hogy a párt és a kormány humánus intézkedései megnyugtatták a bányászokat. *A megye történetében sohasem látott korszerű iparteleptés kezdődött el. Négy év alatt a meglevő üzemek rekonstrukciójával, fejlesztésével, 27 új ipari üzem, telephely, gyáregység telepítésével csaknem tízezer embernek tudtunk munkalehetőséget teremteni. Több mint ötezer asszony lépett munkába.* A jövő is biztató, kedvezőbb területi elhelyezéssel épülnek a korszerű, új üzemek, továbbá folytatjuk a régi üzemek, üzemrészek fejlesztését. Munkalehetőséget tudunk biztosítani a volt bányászoknak, a fiataloknak és a nőknek. A kongresszuson szeretnénk köszönetet mondani a nógrádi bányászok, de az egész lakosság nevében a párt- és a kormányszerveknek, mindazoknak, akik segítették a bonyolult, nehéz feladat megoldását tanácsaikkal, anyagi eszközeikkel, személyes közreműködésükkel. A munka nagy része még hátravan. A meglevő bányáktól most több szenet kérnek. *A népgazdaság azt várja, hogy a széntermelés még gazdaságosabb, még olcsóbb legyen.*

A mi adottságaink mellett ez nehéz feladat lesz, de megpróbálunk eleget tenni a követelményeknek, megfelelni a várakozásnak.

A tanácsok területi felelőssége, fokozódó gazdasági önállósága mellett rendkívül jelentős kérdés, hogy *dönthessen* – a törvényes keretek között – *saját szervezetének kialakításáról, vezetőinek kinevezéséről, felmentéséről.* A tanácsszervek tevékenységének korszerűsítése érdekében tett intézkedések emelik a tanácsi munka színvonalát. Egyes hatósági jogkörök leadása óta a dolgozók elégedettek a tanácsok munkájával, hiszen az emberek ügyeit azok intézik, akik a helyi viszonyok legjobb ismerői.

Sokat várunk az új tanácstörvénytől, amely új távlatot nyit a tanácsi munka továbbfejlesztéséhez.

HOANG VAN HOAN,

a Vietnami Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Megtiszteltetés számunkra, hogy a Vietnami Dolgozók Pártja Központi Bizottsága nevében részt vehetünk kongresszusukon és kifejezhetjük harci szolidaritásunkat önökön keresztül a Magyar Szocialista Munkáspárt egész tagságának, a testvéri magyar munkásosztálynak és a magyar népnek.

Az önök kongresszusa abban az évben ült össze, amikor az egész párt, az egész magyar nép lelkesedéssel ünnepli Magyarország felszabadulásának 25. évfordulóját. Az elmúlt 25 év történelmileg rövid időszak, de ezalatt Magyarországon nagy változások történtek, olyan sikereket értek el, amelyek dicsőséget hoztak országuknak és hozzájárultak a szocialista tábor erőinek fokozásához, hozzájárultak Európa és a világ békéjének védelméhez.

Kongresszusuk összegezi a pártnak a IX. kongresszus óta végzett tevékenységét és meghatározza a párt további irányvonalát, amely Magyarországot virágzó szocialista országgá teszi. Szilárdan hisszük, hogy a kongresszus a törhetetlen forradalmi, harci hagyományokkal rendelkező magyar népet még nagyobb és még fényesebb sikerekhez fogja vezetni.

Kedves elvtársak!

Vietnami földön az amerikai imperialisták napjainkban is folytatják és fokozzák a háborút, és ez év elején kiterjesztették egész Indokínára. Dél-Vietnamban továbbra is ragaszkodnak rothadt lakájaikhoz, a Thieu–Ky–Khiem-klikkhez, hogy meghosszabbítsák a háborút, meghosszabbítsák a katonai megszállást, hosszú időre megosszák országunkat. Bár az amerikai imperialisták kénytelenek voltak bejelenteni Észak-Vietnam bombázásának befejezését, a valóságban több helyen tovább folytatják a bombázásokat. Még jobban kiélezte a

helyzetet, hogy most, november 21-én, több légi kötelékkel olyan sűrűn lakott területeket bombáztak, mint Haiphong, Quang Ninh, Ha Tay, Hoa Binh, Ha Tinh, sőt még Hanoi környékét is. Az észak-vietnami nép és hadserege méltó csapást mért rájuk: hat repülőgépet lelőtt és többet megrongált. Az amerikai imperialistáknak ez a tette megmutatja az imperializmus agresszív arculatát, kifejezi annak az ötpontos úgynevezett békekezdeményezésnek a demagóg voltát, amelyet Nixon alig két hónapja hozott nyilvánosságra. *Ezzel a tettükkel nemcsak a vietnami néppel szálltak szembe, hanem szembeszegültek az amerikai nép érdekeivel is, szembeszegültek a világ népeinek békevágyával is.*

A vietnami nép hosszú és nehéz háborút folytatott az agresszió ellen. Már nagyon vágyunk arra, hogy békében építhessük országunkat. De a békének együtt kell járnia az igazi függetlenséggel, szabadsággal. *Amíg az amerikai imperialisták nem hagynak fel a Vietnam elleni agresszió aljas szándékával, addig a vietnami nép, Ho Si Minh elnök végrendeletét határozottan követve, a testvéri laoszi és kambodzsai néppel szoros szolidaritásban folytatja az Egyesült Államok ellen a honvédő harcot a végső győzelemig.*

A Vietnami Dolgozók Pártja és a vietnami nép nevében erről a fórumról mondok őszinte köszönetet a testvérpártok értékes támogatásáért és segítségéért. Szilárd meggyőződésünk, hogy a testvérpártok határozottan el fogják ítélni az amerikai imperialistáknak a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen elkövetett bűntetteit, fokozottan támogatják a vietnami, laoszi és kambodzsai nép harcát, amely harc ezen népek függetlenségének és szabadságának megvédésére irányul, ugyanakkor védelmezi az indokínai félsziget békéjét és hozzájárul Délkelet-Ázsia és a világ békéjének védelméhez.

Vietnam és Magyarország harci barátsága és testvéri együttműködése szüntelenül erősödik és fejlődik. A kongresszus fényében ez a harci barátság és testvéri együttműködés még erőteljesebben fog tovább fejlődni és erősödni.

Sok sikert kívánunk a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának.

Végül szeretném felolvasni a Vietnami Dolgozók Pártja Központi Bizottságának az MSZMP X. kongresszusához intézett üdvözlő levelét.

A VIETNAMI DOLGOZÓK PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK LEVELE

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. Kongresszusának
Budapest

Kedves elvtársak!

A Vietnami Dolgozók Pártja, Vietnam munkásosztálya és népe nevében a legszívélyesebb baráti üdvözletet küldjük a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának és rajta keresztül valamennyi kommunistának, a munkásosztálynak és a testvéri magyar népnek.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kommunisták pártja, több mint fél évszázadon át folytatta szakadatlan győzelmes harcát, amely a dicsőséges szocialista forradalommal és a Magyar Tanácsköztársaság kormányának 1919-ben történt megalakításával indult meg.

1945. április 4-én a hős magyar nép a Szovjetunió segítségével teljesen felszabadította hazáját a fasiszták és a kegyetlen reakciósok igája alól, és kivezette országát a függetlenség, a szabadság és a szocializmus útjára.

Az 1956-os ellenforradalmi lázadás leverése után Magyarország hős, tehetséges munkásosztálya és dolgozó népe, az MSZMP vezetésével, Kádár János elvtárssal az élen, dicsőséges forradalmi hagyományait gyarapítva, leküzdötte a sok nehézséget és hatalmas győzelmeket aratott. A Magyar Népköztársaság most virágzó szocialista ország, amely fejlett iparral és korszerű mezőgazdasággal rendelkezik; szakadatlanul javul a nép anyagi és kulturális élete; napról napra erősödnek a Magyar Népköztársaság pozíciói és növekszik tekintélye.

A Vietnami Dolgozók Pártja, a vietnami nép nagy örömmel látja a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar nép által elért óriási eredményeket. A Vietnami Dolgozók Pártja, a vietnami nép úgy tekinti ezeket az eredményeket, mint értékes hozzájárulást a szocialista tábor erejének szilárdításához, a világ munkásosztályának és népeinek a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott közös harcához. Szilárd meggyőződésünk, hogy pártjuk mostani

kongresszusa újabb, magasabb fokra emeli a szocializmus építését Magyarországon, elvezet újabb, még nagyobb győzelmekhez.

A párt, a kormány és a magyar nép az eddigiekhez hasonlóan továbbra is hathatós, hatalmas segítséget és támogatást nyújt a vietnami népnek abban a harcban, amelyet az amerikai agresszorok ellen, hazája megmentéséért és a szocializmus építéséért vív. A vietnami népnek az amerikai agresszió ellen folytatott harcát támogató mozgalom, amely átfogja Magyarország lakosságának valamennyi rétegét, napról napra fejlődik, formáiban egyre gazdagodik. Jelenleg, amikor az amerikai imperialisták aktivizálják a háború „vietnamizálását" Dél-Vietnamban, kiterjesztik a háborút Laoszban és leplezetlenül kiszélesítik a hadműveleteket Kambodzsa területén, reklámot csapnak Nixon öt pontból álló úgynevezett „új békekezdeményezésének", hogy félrevezessék az amerikai népet és a világ közvéleményét, Magyarország népe továbbra is az indokínai népek oldalán áll, amelyek állhatatosan harcolnak az amerikai agresszió ellen. A proletár internacionalizmus nemes szellemének ilyen nagyszerű megnyilvánulásából nagy erőt merít a vietnami nép, amely egybeforrva Laosz és Kambodzsa népeivel, határozottan és kitartóan küzd az amerikai imperialisták ellen, hazája megmentéséért a végső győzelemig.

Élve az alkalommal, kifejezésre juttatjuk őszinte és mély hálánkat ezért az értékes segítségért és támogatásért.

Napról napra erősödjék és fejlődjék a harcos szolidaritás és a testvéri együttműködés a két ország pártjai és népei között!

Ragyogó sikereket kívánunk a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának!

Hanoi, 1970. november 21.

A Vietnami Dolgozók Pártjának
Központi Bizottsága

WLADYSLAW GOMULKA,

a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára:

Kedves küldött elvtársak!

Nekem jutott az a megtiszteltetés, hogy a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága, hazánk valamennyi dolgozója nevében forró, szívből jövő üdvözletünket tolmácsoljam az önök kongresszusának. A X. kongresszuson az önök pártja a Magyar Népköztársaság nagy és tartós eredményeivel büszkélkedhet a gazdasági, a társadalmi és a kulturális fejlődés területén. A magyar nép, pártja vezetésével, elismerésre méltó eredményeket ért el a szocializmus építésének minden területén, megsokszorozta az ország gazdasági erejét, emelte az életszínvonalat és megerősítette politikai egységét.

A Magyar Népköztársaság további fejlődésének legfőbb feladatai, amelyek kongresszusuk témáját képezik – például a hatékony gazdálkodás biztosítása, a társadalmi termelésnek a műszaki fejlesztésen és a munka nagyobb termelékenységén alapuló növelése, az ipar szerkezetének korszerűsítése, a külkereskedelem tökéletesítése, a tervezés és az irányítás módszereinek javítása, továbbá az oktatásügy és a tudomány fejlesztése, a nép szocialista tudatának elmélyítése –, kijelölik országuk előtt a helyes utat az új eredményeknek és a szocializmus újabb vívmányainak eléréséhez.

A Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységében egybekapcsolja a hazafiság és az internacionalizmus elveit, erősíti a népek szocialista közösségének egységét és a nemzetközi kommunista mozgalom szolidaritását, ezzel megérdemelt tekintélyre tett szert a testvéri marxista–leninista pártok körében.

A Lengyel Egyesült Munkáspártot az önök pártjával kipróbált barátság, államaink és népeink eszmei közössége, törekvéseink és létfontosságú érdekeink azonossága fűzi össze. Ennek köszönhetően eredményesen fejlődik országaink politikai, gazdasági és kulturális

együttműködése. Évről évre erősödnek a lengyel–magyar gazdasági kapcsolatok. Az országaink közötti kereskedelmi forgalom az utóbbi évtized folyamán négyszeresére nőtt. Ennek az együttműködésnek az 1971–1975-re tervezett további fejlesztése mindkét fél számára a gazdasági haladás fontos tényezője lesz.

Pártjainkat az a meggyőződés vezérli, hogy mind a gazdasági és műszaki haladás érdekei, mind az alapvető politikai indokok nemcsak a kétoldalú együttműködést teszik szükségessé, hanem a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa tagországainak széles értelemben vett gazdasági integrációját is. Az összes szocialista ország érdekeinek megfelelő munkamegosztás, az ipari szakosítás és kooperáció, a testvéri országok hosszú távlatra szóló beruházási és fejlesztési terveinek egyeztetése fontos feltétele a tudományos-műszaki forradalom vívmányai gyors alkalmazásának, és alapját képezi a szocialista tábor politikai egységének.

Elvtársak!

A mi közös és legfőbb törekvésünk a biztonság és a tartós béke biztosítása Európában és az egész világon. E cél érdekében a többi testvéri szocialista országgal szolidárisan tevékenykedve küzdünk az imperializmus agresszív politikája ellen, amelynek legújabb brutális megnyilvánulása, hogy az amerikai légierő felújította a Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázását. Ezt a provokációt, amely a nemzetközi kapcsolatok légkörének elmérgesítésére szolgált, kategorikusan elítéljük. Országaink mindig támogatták és a jövőben is támogatni fogják a szabadságukért és szuverenitásukért harcoló népeket, s ugyanakkor politikánk alapja a lenini eszme, a békés egymás mellett élés valamennyi állammal, függetlenül társadalmi rendszerüktől.

A szocialista államok következetes békepolitikája, a Varsói Szerződés államai összeforrottságának és védelmi erejének megerősödése azt eredményezte, hogy Nyugat-Európában, különösen az utóbbi időszakban, felülkerekedtek az enyhülés és az együttműködés tendenciái, amelyek minden nép érdekeinek megfelelő, széles körű államközi megállapodások reményével biztatnak. Erről tanúskodik az a visszhang, amelyet a kormányok és a közvélemény körében keltett a Varsói Szerződés tagországainak itt, Budapesten, 1969. március 17-én elfogadott kezdemé-

nyezése, hogy üljön össze európai konferencia a biztonság és együttműködés tárgyában. Erről tanúskodik a szocialista országok és a Német Szövetségi Köztársaság közötti kapcsolatok normalizálásának folyamata, amely a Szovjetunió és az NSZK között ez év augusztusában Moszkvában kötött szerződésben és a Lengyel Népköztársaság és az NSZK között nemrég Varsóban parafált szerződésben fejeződött ki.

Minden jel arra mutat, hogy ezek a szerződések, megnyitva az NSZK és a Varsói Szerződés tagállamai közötti kapcsolatok normalizálásának alkotó folyamatát, fordulóponttá válhatnak Európa háború utáni történetében. Azt akarjuk, hogy ez a huszonöt éves történelem, amelyet az NSZK revansista erői és a NATO agresszív imperialista körei által állandóan élesztett és szított hidegháborús légkör jellemzett, már csak a visszahozhatatlan múltat jelentse, s hogy soha újjá ne születhessen.

Bár a nyugatnémet állam politikai lényege és osztályjellege nem változott, megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy az NSZK jelenlegi kormánya, Brandt kancellár vezetésével, elébe ment békejavaslatainknak, és lerakta a tartós megegyezéshez és a tényleges, kölcsönösen előnyös együttműködéshez vezető új, realisztikusabb keleti politika alapját.

Hogy milyen ütemben halad majd az NSZK és a szocialista országok közötti kapcsolatok normalizálásának véleményünk szerint feltartóztathatatlan folyamata, az nemcsak a Lengyelország és az NSZK között parafált szerződés aláírásával, továbbá a Moszkvában és a Varsóban kötött szerződés ratifikálásával van szoros összefüggésben. Ez az ütem attól is függ, hogy az NSZK egyenjogú nemzetközi jogi alanyként ismerje el a Német Demokratikus Köztársaságot, és a két német államot vegyék fel az Egyesült Nemzetek Szervezetébe. Európa és a béke érdekei azt követelik, hogy ez a folyamat meggyorsuljon.

A szocialista államok és a Német Szövetségi Köztársaság közötti szerződések életbe léptetése új légkört teremt Európában, amely kedvez az európai konferencia összehívásának, valamennyi olyan megállapodásnak, hogy a kölcsönös kapcsolatokban lemondanak az erő alkalmazásáról; hogy a gazdasági, tudományos-műszaki és kulturális együttműködés, a béke megszilárdítását biztosítják a kollektív biztonság elvei alapján.

Pártjaink a szocialista államok egységében, a nemzetközi kommu-

nista és munkásmozgalom egységében, az egész antiimperialista front egységében látják a békéért, a haladásért vívott harc erejét. Ez a lenini internacionalizmus elvein alapuló egység volt és marad az emberiség jövőbe vezető útját megvilágító, a legyőzhetetlen erejű szocialista eszmébe vetett hitünk forrása.

Szívből kívánunk önöknek, küldött elvtársak, gyümölcsöző munkát és sikereket azoknak a fontos határozatoknak a végrehajtásában, amelyeket kongresszusuk elfogad. Pártjuknak, a magyar munkásosztálynak és a magyar népnek sok sikert kívánunk a Magyar Népköztársaság fejlesztésében.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar munkásosztály és a magyar nép marxista–leninista élcsapata!

Éljen a lengyel–magyar barátság!

Éljen a kommunisták nemzetközi szolidaritása és egysége!

Éljen a béke és a szocializmus!

KARAKAS LÁSZLÓ,

a Hajdú-Bihar megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

A párt vezető szerepe az élet valamennyi területén hatékonyabbá vált. A kitűzött célok alapjában véve teljesültek, s ez egyben bizonyítja politikánk folyamatosságát, realitását, a munkamódszer fejlődését, gazdagodását.

Növekedett a megyei és valamennyi pártbizottság önállósága és ezzel együtt politikai felelőssége is. A helyes munkamódszer következtében szélesedett a pártdemokrácia. Valamennyi területen előreléptünk az elvi, politikai irányításban. Jobban elhatárolódnak egymástól a párt-, az állami, a társadalmi és a

gazdasági szervek sajátos feladatai. Minden alapvető kérdésben kollektív testületi döntések születnek. A választott szervek apparátusai segítik a testületek munkáját, helyesen értelmezve feladataikat.

Munkánkban gyakorlattá vált, hogy a végrehajtó bizottság rendszeresen beszámol a két ülés között végzett munkáról, a járási, városi pártbizottságokat pedig évente két alkalommal számoltatjuk be átfogó és konkrét kérdésekben.

A fejlődés mellett azt is meg kell állapítanunk, hogy a munkamódszer fejlesztése, az elvi, politikai eszközökkel való irányítás a megyei, a járási, a városi pártbizottságok szintjén nem problémamentes.

Ez főleg abban nyilvánult meg, hogy egyesek szükségtelenül beleszóltak részkérdésekbe, ezzel a felelősséget magukra vállalták, s így nem tudtak politikailag fellépni a negatív jelenségek ellen.

A pártmunka fejlesztésében most különlegesen fontos, hogy következetesek és egységesek legyünk a politika végrehajtásában, erősítsük és fejlesszük a pártellenőrzést. Szükséges ezt hangsúlyozni, mert a feladatok kidolgozásában már jelentősen előreléptünk *s most a végrehajtásra, a realizálásra is nagyobb figyelmet kell fordítani.* Több esetben ugyanis utólag, a határozatok ellenőrzése során kénytelenek voltunk megállapítani, hogy a meghatározott feladatot nem hajtottuk végre.

A pártszervezetek idejét és energiáját elsősorban az kötötte le, hogy a feladatokkal megismertessék a tagságot. Ez helyes is. De az már nem, hogy kevés idő maradt a végrehajtásra.

Figyelembe véve az egész társadalom előtt álló feladatokat, szükséges annak további megvizsgálása, miként lehetne a munkamódszert fejlesztve jobban megosztani azokat. Nem utolsósorban azért, hogy az alapszervezeteknek is több idejük legyen saját dolgaikra, munkájukra.

A pártszervezetek rendszerint idejében megismertetik a párthatározatokat azokkal, akiknek végre kell hajtaniuk. De az állami, a gazdasági, a tömegszervezeti szervekről ugyanez nem mondható el minden esetben. Az állami, a gazdasági és a tömegszervezetek felelős vezetői, az apparátusok dolgozói akkor is igénylik a párt „jóváhagyását", amikor saját hatáskörükben, önállóan, felelősséggel kellene dönteniük. Ezért sok esetben indokolatlanul visszakerülnek az ügyek a pártbizottsághoz és a pártapparátushoz. Szükségtelen az ilyen „túlbizto-

sítás". A munka pontosabb elhatárolásával, a szervek önállóságának további növelésével, az egyszemélyi felelősség fokozásával gyorsabban lehetne előrelépni.

Végül fel szeretném hívni a figyelmet arra, hogy a minisztériumok és egyéb országos főhatóságok fokozottabban vegyék figyelembe a területi pártszervek észrevételeit, jelzéseit, mielőtt fontos kérdésben döntenek.

A párt és szervei ne dolgozzanak mások helyett, mindenki végezze el önállóan, felelősen saját feladatát. Így a pártszerveknek és szervezeteknek több idejük marad az elvi, politikai vezetés hatékonyabbá tételére, a határozatok következetesebb megvalósítására, ellenőrzésére.

FOCK JENŐ,
a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója sokoldalúan elemzi gazdasági, politikai és kulturális eredményeinket, amelyek kivívásában és megszilárdításában jelentős szerepet tölt be munkásosztályunk, dolgozó népünk szocialista állama.

Építőmunkánk jelenlegi szakaszában a szocialista állam funkciói közül mindinkább előtérbe kerül *a társadalomszervező tevékenység, a gazdaságirányítás és a kulturális nevelőmunka.* A szocialista állam szervező és irányító tevékenységének meghatározása a társadalmi, a gazdasági és a kulturális élet fejlődéstörvényeinek tudományos elemzésén alapul.

A szocializmus teljes felépítésének mind magasabb szinten való folytatása új követelményeket támaszt államszervezetünkkel szemben. Úgy kell tovább fejleszteni az államéletet, hogy ennek nyomán tovább

erősödjék a munkásosztály hatalma, még teljesebben bontakozzék ki a tömegek közéleti aktivitása.

Fontos feladatunknak tekintjük, hogy kiküszöböljük a jogrendszerünkben még fellelhető és a szocialista demokratizmussal össze nem egyeztethető bizonyos következetlenségeket. Jogrendszerünk fejlesztésével el kell érnünk, hogy a becsületesen dolgozó emberek jogai hatékonyan érvényre jussanak, ugyanakkor megakadályozzuk a paragrafusok között bujkáló ügyeskedők, harácsolók, társadalomellenes elemek működését.

Fokozatosan felül kell vizsgálnunk a jelenleg érvényes hatósági jogköröket, és azokat ésszerű mértékre kell csökkenteni. Az élet ma többet követel tőlünk mind az államérdek érvényesítésében, mind az állampolgárok jogainak bővítésében. Az államérdeket az szolgálja, ha a hatósági rendelkezések az állampolgárok és a gazdálkodó szervezetek törvényes, jogos tevékenységét segítik elő és nem az állampolgárok zaklatásának forrásai. Arra törekszünk, hogy a hatósági rendelkezések számát csökkentve, azok maradéktalan betartását ne csak megkövetelhessük, hanem biztosíthassuk is. Ezért például az állami vállalatok jogait tartalmazó, helyenként kissé egyoldalú hatósági rendelkezéseket vagy ki kell egészíteni az állampolgárok jogaival, vagy pedig, ahol lehet, ott az állami vállalatok és az állampolgárok közötti szerződéses kapcsolatok formáját szükséges bővíteni.

A közelmúlt egyik fontos intézkedés-sorozata *a tanácsrendszer továbbfejlesztésére* irányul. Történelmi tény – s ezt a Központi Bizottság beszámolója is hangsúlyozza –, hogy a tanácsok és szerveik segítségével szilárdítottuk meg a munkásosztály hatalmát, a munkás-paraszt szövetséget, és folytatjuk sikeresen a szocializmus építését.

A tanácsok munkájának is jelentős szerepe volt és van ma is társadalmi előrehaladásunkban, gazdasági eredményeinkben, a szocialista népi-nemzeti egység kialakításában és megszilárdításában. Éppen ezek az eredmények kötelezik bennünket arra, hogy tovább javítsuk a tanácsok egész tevékenységét, növeljük önálló szerepüket. Ehhez biztosítanunk kell az önkormányzat jogait és a gazdasági feltételeket, hogy jobban érvényesüljön a központi irányítás hatékonysága, a szocialista államszervezés és -vezetés alapelve: a demokratikus centralizmus. *Az új tanácstörvény,* amelynek tervezetén most dolgozunk, ezt szol-

gálja. A törvénytervezetet széles körű vita után terjesztjük az országgyűlés elé. Meggyőződésünk, hogy az új tanácstörvény megalkotásával, az abban foglalt rendelkezések végrehajtásával újabb jelentős lépést teszünk előre állami életünk fejlesztésében.

A tanácsrendszer fejlesztésére tett intézkedéseink hűen szolgálják a szocialista demokrácia erősítését, és új lehetőségeket teremtenek arra, hogy a dolgozó tömegek közvetlenül is részesei legyenek a hatalomnak s érdemlegesen beleszólhassanak az állami élet és saját életük irányításába. Ezek az intézkedések akkor válnak igazán ügyünket előmozdító emelőkké, ha együtt járnak egyrészt az állampolgári fegyelem megerősödésével, másrészt a közösség iránti felelősségtudat növekedésével, a szocialista közgondolkozás megszilárdításával.

Központi Bizottságunk a közelmúltban számos határozatot hozott a szocialista demokratizmus kibontakoztatására. Egyebek között jóváhagyta a párt tudománypolitikai irányelveit, megtárgyalta az ifjúság és a nők helyzetét. E határozatok alapján is tovább fejlesztjük az állami élet demokratizmusát, hiszen e feladatok megoldása nemcsak a társadalmi szervekre, hanem a kormányra, a helyi, állami, gazdasági szervekre és intézményekre is tartozik. A kormány már intézkedéseket dolgozott ki a tudománypolitikai elvek megvalósítására, előkészítette az ifjúságról szóló törvényjavaslatot, konkrét intézkedési tervet készített a nők társadalmi helyzetének javítására. A helyi szervekre, a vállalatokra és az intézményekre váró feladat, hogy a párt határozata, a kormány rendelkezései alapján mielőbb kidolgozzák saját teendőiket, megbeszélve azokat az érintettek széles körével.

A társadalmi szervek és a kormány, valamint a helyi szervek összefogásával, a tömegek demokratikus bevonásával kialakulhat a végrehajtás ésszerű menete, a lehetőségek mind teljesebb kihasználása. Évekre szóló teendőkről van szó, olyan intézkedésekről, melyek sok oldalról érintik társadalmi, gazdasági életünk számos területét.

Tisztelt kongresszus!

Kedves elvtársak!

Társadalmi életünk fejlesztésére tett intézkedéseink közül – társadalmi hatását tekintve – különösen jelentős volt *a gazdaságirányítás új rendszerének bevezetése*. Most, három év távlatából és eredményeinek ismeretében kijelenthetjük: a reformmal fokozatosan elérjük

célunkat. *A reform teljes kibontakoztatásával a mai körülményeknek jobban megfelelő szocialista tervgazdálkodást valósítunk meg,* amely reálisan számol hazánk történelmi, gazdasági és politikai viszonyaival, a szocializmus építésének általános gazdasági törvényeivel és mindenekelőtt a termelőerőkkel s azok legfontosabb tényezőjével, a dolgozó emberrel. Lehetőséget teremtettünk arra, hogy gazdasági tevékenységünk eredményesebb legyen, szabadon kibontakozhassék és jobban érvényesüljön a dolgozók jövőt formáló alkotó tevékenysége.

Természetesen – mint minden átfogó és nagy horderejű társadalmi folyamat – a reform is csak lépésről lépésre bontakozhat ki. Éppen az egészséges folyamatokat kívánjuk segíteni azáltal, hogy fellépünk a bürokrácia, a hanyag és formális ügyintézés, a felelőtlenség és a közömbösség ellen.

Az új feladatok helyes értelmezése, az irányítás konkrét új módszerei nem alakulnak ki máról holnapra. A reform bevezetése óta eltelt mintegy három esztendő bőséges bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a népgazdaság irányítása, a gazdasági folyamatoknak közgazdasági módszerekkel történő szabályozása eredményesebb és hatékonyabb, de kétségtelenül nehezebb és bonyolultabb feladat, mint a tervlebontásos módszeren alapuló gazdaságvezetés.

Részben ennek tulajdonítható, hogy az állami irányító szervek munkáját 1968-ban és részben még 1969-ben is inkább az útkeresés, a bizonytalankodás, mint a következetes vezetés jellemezte.

Viszonylag lassan haladt előre az irányító szervek és a vállalatok közötti új típusú kapcsolatok és az új irányítási módszerek meghonosodása. A legtöbb problémát az ágazati felelősség, a tulajdonosi jogból eredő kötelezettségek érvényesítése és a vállalati önállóság értelmezése jelentette.

Jó néhány minisztérium és főhatóság még olyan esetekben sem avatkozott be a vállalat munkájába, amikor erre a népgazdaság egészének, sőt az illető vállalat távlati fejlődésének érdekében is feltétlenül szükség lett volna.

Erre a tényre élesen mutatott rá pártunk Központi Bizottságának múlt év végi határozata. Ennek nyomán a kormány egy sor intézkedést tett mindenekelőtt a minisztériumok és főhatóságok munkájának

hatékonyabbá tételére. Az irányító szervek tevékenységében ez évben már határozott fejlődés mutatkozott. Javult a funkcionális és az ágazati irányító szervek együttműködése. Az ágazati minisztériumok ma már aktívabban irányítják a vállalatokat az alapvető gazdasági célok megvalósításában.

Egyebek között ennek köszönhető, hogy nagyrészt megvalósultak azok a jelentős intézkedések, melyeket a lakosság áruellátásának javítása érdekében hoztunk. Tovább fejlesztettük a kereskedelmi tevékenységgel összefüggő szabályozókat. Általában kiegyensúlyozottabbá vált az áruforgalom, bár néhány árucikkből még mindig nem tudjuk az igényeket maradéktalanul kielégíteni.

Hatékonyabb intézkedéseket foganatosítottunk *az alacsony keresetű dolgozók áruellátásának javítására.* Javult *az árellenőrző tevékenység,* az árhatóságok fellépnek az indokolatlan áremelések ellen.

Gazdasági minisztériumaink már határozottabb módszerekkel szorítják vissza a népgazdaság számára előnytelen vagy alacsony hatékonyságú tevékenységet, és központilag is támogatják a hasznosat.

A kormány alapvető követelményként jelölte meg *a beruházási tevékenység* javítását. E téren azonban a javulás még korántsem kielégítő.

Egyelőre még nem kielégítő a minisztériumok irányító tevékenysége a munkaügyekben, főként a munkaerő-gazdálkodásban. Bár 1970-ben a termelékenység alakulásának kedvező jelei mutatkoznak, a vállalatok létszám- és munkaerő-gazdálkodásában továbbra is sok a probléma. Vállalataink jelentős része munkaerőhiánnyal küzd, másutt viszont belső munkaerőfelesleg van. Még nagyon sokat kell tenni a munkafegyelem megszilárdításáért.

Az egészségtelen mértékű munkaerő-vándorlás megszüntetésének, a törzsgárda bővítésének egyik fontos előfeltétele az, hogy az üzemekben olyan munka- és szociális körülményeket teremtsenek, amelyek megfelelnek a dolgozók igényeinek. Éppen ezért, amennyire helyeselhető, hogy egyes üzemek óvodákat, bölcsődéket, öltözőket, fürdőket, orvosi rendelőket építenek, annyira elítélendő, hogy másutt, különböző indokokra hivatkozva, ezt elhanyagolják, nem törődnek eléggé a munkások élet- és munkakörülményeivel.

Célszerűnek látszik, hogy a SZOT-tal egyetértésben *a Kiváló Üzem*

cím adományozásának elbírálásánál, a Minisztertanács és a SZOT Vándorzászló odaítélésénél a termelési-gazdasági eredményeken túl nagyobb figyelmet fordítsunk arra is, hogyan gondoskodnak a dolgozókról.

Összegezésképpen megállapítható, hogy *az irányító tevékenységben kedvező változások tendenciája jelentkezik.* De még többre van szükség. A minisztériumoknak fokozott figyelmet kell fordítaniuk a távlati fejlődést biztosító tervező munkára, az új követelményeknek megfelelő vállalatvezetési módszerek kialakítására.

Nem lenne azonban helyes, ha az új vállalatvezetési módszerek meghonosítását a minisztériumok egységes vállalati szervezési sémák elrendelésével vagy általában központi szervezéstechnikai utasításokkal akarnák megoldani. Járhatóbb út a vállalatok részére történő segélynyújtás olyan formája, amikor új, modern vezetési módszereket mutatnak be, s ezek bevezetését igyekeznek megkönnyíteni.

A szocialista építés során jelentkező legkülönbözőbb érdekek összehangolása, a közgazdasági szabályozó rendszer gazdaságpolitikai céljainknak megfelelő eredményes működtetése, *a rugalmasság és a stabilitás* követelményeinek egyidejű érvényesítése nem könnyű feladat. A gazdaságirányítás jelenlegi rendszere a korábbinál jóval nagyobb követelményeket támaszt az üzemi, vállalati, szövetkezeti vezetőkkel szemben is.

Természetesen nem mindenki képes az új viszonyokhoz alkalmazkodni. Még a vezető-továbbképzésben részt vettek egy része is a régi módon vezet tovább. Elfogadja, szavakban hangoztatja az intenzív fejlesztési célkitűzéseket, de a valóságban, a gyakorlatban továbbra is extenzív módszereket alkalmaz és követ. A vállalatvezetőknek, a termelőmunka parancsnokainak többsége azonban egyre inkább érti a gazdaságirányítás rendszerét. Tudják, mit jelent önállóan dönteni, kockázatot és felelősséget vállalni, újszerűen, a kor követelményeinek megfelelően vezetni.

A vezetők közül többen egyedül a műszaki elmaradottsággal, az eltérő technikai ellátottsággal magyarázzák a hazánk és az iparilag fejlettebb országok termelékenysége közötti színvonalkülönbséget. Ez a különbség köztünk és a fejlett tőkésországok között – közismerten – ma még körülbelül kétszeres az utóbbiak javára.

Ugyanakkor alapos vizsgálatok szerint például a gépiparban a termelékenységi színvonal különbségének hozzávetőleg csak egyharmada magyarázható a technikai felszereltségben mutatkozó különbséggel. Még ha fenntartással élünk is e számításokkal szemben, a lényeget helyesen tükrözik. Azt tudniillik, hogy a termelékenységi színvonal különbségének oka feltehetően jelentős részben nem anyagi természetű, hanem jórészt az, hogy *vállalatvezetési és irányítási módszereink ma* – még az adott technikai lehetőségeikhez képest is – *viszonylag elmaradottak.*

A korszerű termelési rendszerek korában pedig a vezetés, a szervezés a termelőerők egyre fontosabb elemévé válik, sőt úgy tűnik, hogy a legtöbb országban – beleértve a legfejlettebbeket is – éppen e tényezők kerültek előtérbe.

Természetesen sok ezer vezető gondolkodásmódja, szemlélete nem alakulhat át olyan ütemben, ahogyan a gazdasági viszonyok változnak. Nyilvánvalóan szükséges és indokolt a türelem. Ám azt is szüntelenül hangsúlyozni kell, hogy a gazdasági viszonyok nem merevedhetnek meg, és hogy a változás üteme világméretekben meglehetősen gyors. Ez gyors alkalmazkodóképességet követel meg a gazdasági vezetőktől. Ezt az alkalmazkodóképességet a szocialista tulajdonosnak, az államnak következetesebben el lehet és el kell várnia.

Tisztelt elvtársak!

A Központi Bizottság kongresszusi beszámolója utalt arra, hogy *harmadik ötéves tervünk fő feladatait átgondolt, céltudatos irányítással, a dolgozók növekvő szakértelemmel párosult, szorgalmas munkájával teljesítjük, néhány vonatkozásban túlteljesítjük.* Örömmel állapíthatjuk meg: a népgazdasági terv túlteljesítésével a szétosztható javak mennyisége növekedett, és ez lehetővé tette, hogy az életszínvonal, a reálbér, a reáljövedelem, az egészségügyi, a szociális és kulturális ellátás a tervezettet meghaladó mértékben növekedjék. Az 1965–1970. évi tervidőszakban elért eredmények szilárd alapot adnak új ötéves tervünk megvalósításához.

A Központi Bizottság beszámolója szólt negyedik ötéves tervünk fontosabb előirányzatairól is. A kormány gazdasági irányító munkájának középpontjában az országgyűlés által 1970. októberében törvényerőre emelt terv végrehajtásának megszervezése áll.

A kitűzött célok elérése érdekében a kormány máris számos intézkedést tett. Előrehaladásunk fontos feltétele például a *szervezettebb munkaerő-gazdálkodás*. Ennek érdekében lényegesen módosítottuk a vállalati jövedelem- és bérgazdálkodás állami szabályait.

A termelékenység dinamikus növelése megkívánja, hogy ezután is a munka bonyolultságához és a teljesítményhez igazodó *differenciált bérpolitikát* alkalmazzunk, még következetesebben, mint ma, ugyanakkor olyan *tudatos szociálpolitikát* folytassunk, amely a nagycsaládosok, a kis nyugdíjasok helyzetét javítja, és az alacsony keresetűek jövedelmét is megfelelően növeli. Biztosítjuk a fogyasztói árak megfelelő stabilitását, de – ahol ez indokolt – az árak kívánatos változtatásának lehetőségét is, ha az összhangban áll a termelés önköltségével és a kereslettel, hiszen ez végső soron a lakosság jobb ellátását szolgálja.

Arra törekszünk, hogy a rendelkezésre álló *beruházási eszközöket és kapacitásokat a legfontosabb célokra koncentráljuk*. Alapvető követelmény a beruházások befejezetlen állományának csökkentése. Az építő- és építőanyagipart az átlagosnál gyorsabb ütemben fejlesztjük, ezzel bővítjük a kereslet kielégítésének lehetőségeit, ugyanakkor a szabályozó-rendszer módosításával a beruházási vásárlóerőt megfelelő keretek között tartjuk.

A beruházásoknál is arra törekszünk, hogy visszaszorítsuk a nem gazdaságos termékek gyártását.

Fokozatosan csökkentjük a különféle állami támogatásokat, amelyek az esetek nagyobb részében a gazdaságtalan termelés következményei.

Minden vonatkozásban *erősítjük gazdaságunk egyensúlyát*. Népgazdaságunk arányos fejlődésének és egyensúlyi helyzetének nagyon lényeges eleme a lakosság vásárlóereje és az árualapok közötti összhang biztosítása. Az áruellátás javítása érdekében fontos, hogy a hazai termelés megfelelő, nagyobb és választékban szélesebb árualapot bocsásson a belkereskedelem rendelkezésére.

Következetesen tovább folytatjuk *a területi aránytalanságok felszámolását, a vidék iparosítását*. A foglalkoztatás és a települések ellátottsági színvonalának közelítése útján biztosítjuk, hogy mérséklődjenek az ország egyes területein élő népesség életkörülményeiben még

meglevő különbségek. A területi fejlesztés, az urbanizáció szükségszerűvé teszi, hogy a lakosság számára megfelelőbbé tegyük a közegészségügyi viszonyokat.

Tisztelt kongresszus!

Kedves elvtársak!

A világméretekben gyorsuló ütemű tudományos-technikai forradalom kibontakozása szükségessé teszi az előrelátást, mind a közeli, mind a távolabbi jövő tanulmányozását. Elkerülhetetlenné vált – az ötéves terv mellett – *a hosszú távra szóló tervezés,* a fejlődés lehetséges irányainak felmérése és értékelése. A fejlődés útját a középtávú ötéves terv távlati célkitűzések nélkül csak hiányosan tudja kijelölni. Éppen ezért a hatékonyság növelését szolgálja az is, hogy megvalósítjuk a különböző időtartamú tervek összefüggő rendszerét. Tervező szerveinknél az ötéves tervvel egyidejűleg egymással összehangoltan készült az 1985-ig terjedő hosszú távú terv.

Nálunk és más szocialista országokban már több ízben megkezdődött a hosszú távra vonatkozó tervezés. Sok belpolitikai és nemzetközi tényező játszott közre, hogy ez ideig tudományosan megalapozott terv nem készült el, noha erre szükség lett volna. Némi vita is kialakult arról, hogy egyáltalán lehetséges-e ilyen tervet elkészíteni. Mi azt valljuk, hogy igen. Ennek realitása olyan mértékben erősödik, amilyen mértékben a szocialista országok közötti gazdasági integráció előrehalad, és amilyen mértékben képesek leszünk figyelmünket a bármilyen fontos részfolyamatokról a gazdasági fejlődés minőségi, a társadalmi fejlődést meghatározó összefüggéseire fordítani.

Természetesen 15 évre nem lehet részletekbe menően megtervezni a társadalmi, a gazdasági élet alakulását. De lehetséges olyan hosszú távú népgazdasági tervet készíteni, amely összefoglalja a társadalmi, gazdasági cselekvés követendő céljait és főbb eszközeit. A társadalmi fejlődés alapvető irányzatai másfél-két évtizedes időszakra elég nagy biztonsággal előreláthatók. Ugyanakkor időközben kibontakozhatnak új tendenciák, történhetnek előre fel nem mérhető események.

Gazdasági teendőinket, a konkrét döntéseket mindig az adott helyzet befolyásolja. Ezért a hosszú lejáratú tervben csak azt határozhatjuk meg, hogy milyen fő, minőségi célokra törekszünk, s azokat az átfogó folyamatokat kell kidolgoznunk, amelyek céljaink elérését szolgálják.

A hosszú távú terv azért szükséges, hogy a közeljövőben esedékes döntéseket a távolabbi jövőre vonatkozó irányvonal is vezérelje, s nem azért, hogy most döntsük el mindazt, amit csak jó néhány év múlva lehet és kell majd eldönteni.

A hosszú távú tervezés folyamatos munka, szerves része a szocialista állam gazdasági tevékenységének, a népgazdaság vezetésének, az előrelátó irányításnak.

Hazánkban a párt és a kormány elhatározása alapján a hosszú távú népgazdasági tervezés munkálatai 1967 végén kezdődtek meg.

A készülő hosszú távú terv több olyan központi fejlesztési programra épül, amelyeknek egy része már a harmadik ötéves terv során, a terv megvalósításának kezdeti stádiumában került megfogalmazásra, más részük pedig a kormány által kiemelten kezelt nagy népgazdasági beruházások formájában a jövő évben induló negyedik ötéves tervben szerepel.

Ez is bizonyítja, hogy az ötéves és a hosszú távú tervezés között szükségszerű az összefüggés és a kölcsönhatás. Erre két jellemző példát szeretnék mondani: a hosszú távú terv *energiaprogramja* szerint tovább folytatódik a szénhidrogének részarányának növelése a tüzelőanyag-felhasználásban. Míg 1960-ban az energiahordozókban a szén aránya 72,4 százalék volt, addig 1965-re ez az arány 65,7 százalékra, 1970-re mintegy 50 százalékra csökkent. A negyedik ötéves terv végére 36 százalékra, 1985-re pedig mintegy 20 százalékra tervezzük csökkenteni a szén szerepét a tüzelőanyag-felhasználásban. Ugyanezen idő alatt a gazdaságosabban kitermelhető és felhasználható szénhidrogének aránya 21 százalékról csaknem 70 százalékra emelkedik. Ennek a folyamatnak igazában nem lesz kárvallottja a szénbányászat sem. A gazdaságtalan széntermelés kiszorul, de biztosnak látszik, hogy az atomerőművek széles körű elterjedéséig, tehát még nagyon sokáig, szükség lesz a jó minőségű, gazdaságosan kitermelhető szénbányáink termelésére a mai színvonalon.

A *vegyipar* már hosszabb idő óta az ipar leggyorsabban fejlődő ágazata. A vegyipar termelése az ipar össztermelésének 1960-ban 7,2 százalékát, 1975-ben 12,3 százalékát, 1985-ben pedig mintegy 17–18 százalékát adja. E kérdésnél is szeretnék néhány szóval utalni az ötéves tervek és a távlati terv, illetve a szocialista országok közötti

szélesedő együttműködés és a távlati tervezés összefüggéseire. Például a hosszú távú lengyel–magyar kénegyezmény biztosítja országunk kénszükségletének zömét, a műszál-együttműködés pedig nagymértékben hozzájárul a termelés gazdaságosságának növeléséhez és a választék bővítéséhez. Igen fontos a szovjet–magyar olefin-megállapodás, melynek megvalósítására 7 milliárd forint beruházást eszközlünk a negyedik ötéves terv végéig. E példaként felsorolt hosszú lejáratú szerződések biztos alapját jelentik a vegyipar közeli és távolabbi fejlődésének.

A tervezés számol a szocialista világrendszer – ezen belül a KGST-országok – további gyors gazdasági fellendülésével és az együttműködés fejlesztésével.

Csak úgy tudunk lépést tartani az egyre gyorsabban kibontakozó tudományos és műszaki haladással, ha felhasználjuk a KGST-országok kutatási eredményeit, és elősegítjük, hogy a mi tudományos eredményeink is bekerüljenek a nemzetközi életbe.

Mindenekelőtt és változatlanul fontos *a Szovjetunióval való sokoldalú együttműködés* további erősítése. A tudományos munkamegosztás és az együttes kutatások hozzájárulnak országaink fejlődéséhez. A szocialista országokkal való tudományos és műszaki együttműködés mellett készségesen létesítünk kapcsolatot a világ bármely országával.

A külkereskedelmi forgalomnak távlatilag is a nemzeti jövedelemnél gyorsabban kell növekednie. Ez is a nemzetközi munkamegosztás kiterjesztésének szükségességére utal. Ahhoz, hogy e célt elérjük, határozottabban kell kezdeményeznünk a sokoldalú gazdasági együttműködés bővítését mind az országok viszonylatában, mind a formák és módszerek vonatkozásában.

Ehhez szükséges, hogy *a továbbiakban is mindenkor teljesítsük nemzetközi kötelezettségeinket,* a szocialista és más országokkal megkötött egyezményekben foglalt szállításokat. Számon tartjuk az állam által hosszabb-rövidebb időszakra vállalt kötelezettségek végrehajtását.

Meg vagyunk győződve arról, hogy ha a szerződések reánk vonatkozó részét maradéktalanul teljesítjük, a velünk szemben vállalt kötelezettségeket is teljesítik. Ez alapvető fontosságú népgazdaságunk számára, mely igen érdekelt a külkereskedelem alakulásában.

A nemzetközi gazdasági kötelezettségek teljesítése a nemzetközi politikában is kedvező visszhangra talál.

Mint a Központi Bizottság beszámolója is említette, *külpolitikai feladatainkat* becsülettel teljesítjük. Államunk a többi szocialista országgal együtt számottevően hozzájárul a világbéke megőrzéséhez, a szocialista építőmunka számára nélkülözhetetlen békés nemzetközi feltételek biztosításához.

Aktív külpolitikánk az országok közötti kapcsolatok sokoldalú fejlődését szolgálja, és összhangban van a szocialista testvérországok törekvéseivel.

Tisztelt kongresszus!

A Központi Bizottság beszámolója joggal szólt arról, hogy az eltelt években nem kis eredménnyel dolgoztunk, s jó néhány lépést tettünk előre a szocializmus felé vivő úton.

A beszámolóban sokoldalú kritikai elemző munka alapján, őszintén és felelősséggel igyekeztünk feltárni az eredményeket és a hiányosságokat, a megtett utat. Ezek mérlegelése alapján vázoltuk fel a következő időszak főbb feladatait.

Az alapvetően pozitív értékelés nem feledteti velünk, hogy amikor a dolgozókkal hétköznapi életünkről beszélgetünk, az eredmények és a fogyatékosságok nem ilyen arányban jelentkeznek. Ezekben a beszélgetésekben érthetően nagyobb teret kapnak a gondot okozó problémák, mint az elért eredmények, a figyelem középpontjában az indokoltnál több a bírálat, mint a dicséret. Ez a látszólagos ellentmondás korántsem azért van, mintha a beszámoló rózsásabb színben igyekezne feltüntetni a dolgokat, mint amilyenek azok a valóságban. Tudjuk, érezzük, hogy az egészséges fejlődés, a pozitív összkép mellett egyéni életünkben bizony még sok olyan bosszantó dolog van, amely adott esetben az egyes egyének szempontjából nagyon fontos, és amely a dolgozó ember hangulatát sokszor meghatározza.

Ezek a jelenségek társadalmi méretekben a fejlődés irányát ugyan nem érintik, de időről időre befolyásolják, ronthatják a dolgozók hangulatát, munkakedvét. Számtalan esetben fordul elő, hogy egy-egy ember ügyes-bajos dolgait intézve összeakad az államnak egy-egy olyan képviselőjével, aki – enyhén szólva – nem áll hivatása magaslatán, bürokratikusan kezeli az ügyeket, lélektelenül végzi munkáját.

Az ilyen magatartás rendkívül káros, mert még ma is igen sokan a szocialista államot, a rendszert, a kormányt vagy éppen a pártot hibáztatják egyes állami vállalatok vagy állami, tanácsi tisztviselők fogyatékos, hanyag munkájáért.

Régebben, amikor az állami vezetést rengeteg részutasítás jellemezte, akkor sem volt az ilyen megítélés teljesen igazságos, de érthető volt, hiszen a kisebb jelentőségű dolgokat is magas állami szinten döntötték el. Most azonban, hogy nagyobb önállóságot, felelősséget, döntési lehetőséget adtunk az alsóbb állami, tanácsi szerveknek, a vállalatoknak, nem helyes és nem is igazságos minden hibáért rögtön a felsőbb szerveket felelőssé tenni. Az ügyintézésért, a döntések jó vagy rossz következményeiért nagyon konkrétan, mondhatnám „címzett" jelleggel azokat kell megdicsérni vagy elmarasztalni, akik ezeket a döntéseket hozták, akik a jó vagy a rossz munkát végezték. Igaz, lehetnek és vannak is olyan esetek, amikor a hiba már nem elszigetelt, hanem társadalmi méreteket ölt, általánossá válik. Ebben az esetben már természetesen a legfelső kormányzati szervek elmarasztalása is indokolt lehet.

A valóságos helyzetünknek megfelelő közhangulat kialakítása érdekében nagyon fontos, hogy különbséget tegyünk a *vélt* és a *valóságos* állami érdek között. Igaz ugyan, hogy vállalataink tulajdonosa maga az állam, de a vállalat csak akkor képviseli valójában az össztársadalom érdekeit, ha munkájában, az egyénekkel való kapcsolatában ezt nap nap után kifejezésre is juttatja. A szocialista állam vállalatainak feladata az egész dolgozó nép érdekeinek szolgálata és ezen belül a vállalati kollektíva helyzetének javítása.

Gyakori azonban még ma is, hogy a vállalatok, illetve a vállalaton belül dolgozó csoportok pillanatnyi valóságos vagy vélt érdekei miatt háttérbe szorítják a társadalmi összérdekeket. Ezért a fogyasztó esetenként a vállalatok kénye-kedvére kiszolgáltatottnak érzi magát. Ez pedig nem jó dolog.

A szocialista demokratizmusnak, a korszerű követelményeknek megfelelő munkastílus kialakításában nagy szerepük van a vállalat gazdasági vezetőinek, de legalább ilyen szerepük van a helyi *párt- és tömegszervezeteknek* is. E politikai testületek akkor végzik valóban jól munkájukat, ha egyszerre tudják szolgálni az általános társadalmi

érdeket és a szűkebb közösségét. Csak az ilyen társadalmi munka képes a pillanatnyi helyi érdekeket a távlati, népgazdasági érdekkel összhangba hozni.

Az ilyen munkastílus kialakítása egyáltalán nem könnyű, hiszen az érdekek esetenként ütközhetnek, s ez időnként komoly problémákat vet fel. Az ilyen munkához szükséges erkölcsi tisztaságot és bátorságot sem lehet egyik napról a másikra megszerezni. Mégsem lehet a problémát megkerülni, még csak elodázni sem, hiszen nálunk *a párt, a kormány és annak minden szerve a népért van,* a népért kell, hogy dolgozzék. Munkánkat úgy kell végeznünk, hogy a dolgozókban mindinkább erősödjék az az érzés: ebben az országban minden a nép érdekében, a népért történik.

Tisztelt kongresszus!

Kedves elvtársak!

Népköztársaságunk kormánya a szocialista építőmunka szervezésében, irányításában pártunk IX. kongresszusának határozatait igyekezett végrehajtani az állami élet minden területén. A IX. kongresszus határozatainak helyességét bizonyítják mindazon sikerek, amelyeket a végrehajtás során elértünk. Meggyőződésünk, hogy a X. kongresszus vitája és határozatai új lendületet, erőt adnak az állami munka javításához, tökéletesítéséhez, amellyel hozzájárulhatunk a szocialista társadalom teljes felépítéséhez hazánkban, a Magyar Népköztársaságban.

DR. GUSTÁV HUSÁK,

Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára:

Tisztelt elvtársnők és elvtársak!

Engedjék meg, hogy Csehszlovákia Kommunista Pártja, munkásosztályunk, dolgozó népünk nevében a legszívélyesebben üdvözöljem a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát, a kongresszus küldötteit, pártjuk minden tagját és a Magyar Népköztársaság dolgozóit.

A csehszlovákiai kommunisták, dolgozó népünk nagy figyelemmel kísérik a magyar nép életét és munkáját, és a Magyar Szocialista Munkáspárt tapasztalatait. Nagyra értékeljük a szocialista társadalom építésében eddig elért eredményeiket. A magyar kommunisták, a magyar proletariátus hosszú, évtizedes harca rokonszenvre és támogatásra talált dolgozóink körében. Országaink nemcsak szomszédosak, hanem sok közös demokratikus, forradalmi hagyomány és a közös szocialista cél is összeköti őket. A Magyar Népköztársaságban lezajlott nagy társadalmi változások, a gazdaság teljesítőképességének növekedése, az ipari termelés, a mezőgazdaság, a tudomány és a kultúra fejlődése az önök népének és tapasztalt forradalmi élcsapatának, a Magyar Szocialista Munkáspártnak alkotó és odaadó munkája eredményét jelzik. Mi Csehszlovákiában őszintén örülünk a szomszédos magyar nép, barátunk és szocialista szövetségesünk minden eredményének.

Csehszlovákia dolgozói a második világháború után a kommunista párt vezetésével szintén figyelemre méltó eredményeket értek el a szocialista társadalom építésében, a gazdaság, a tudomány, a kultúra és az életszínvonal fejlesztésében. Munkásosztályunk, szövetkezeti parasztságunk, dolgozóink joggal büszkék 25 éves önfeláldozó munkájuk eredményeire.

Az átmenet a kapitalizmusból a szocializmusba nálunk sem volt egyszerű, sok buktató és probléma kísérte. Csehszlovákia Kommunista

Pártja, dolgozó népünk és társadalmunk túljutott fejlődésének válságos évein. Nehézségeinknek és válságunknak sok oka volt. Ezek gyökerei korábbra nyúlnak vissza. A társadalmi problémák osztályszempontokból való megközelítésének elhanyagolása, a politikai és ideológiai munka meggyengülése, a burzsoá ideológia, valamint a kispolgári tendenciák elleni harc lanyhulása, a célok szubjektív kitűzése, az egyes fejlődési szakaszok átugrása, valamint a párt és a munkásosztály, a párt és a parasztság, valamint az értelmiség közötti szoros szövetség elhanyagolása kedvező feltételeket teremtett az opportunista és revizionista tendenciák erősödéséhez, a párttagság, a lakosság elégedetlenségéhez. Ilyen körülmények között került sor az 1968 januári változásokra. A kommunisták, államunk minden becsületes polgára meg volt győződve arról, hogy szükséges és lehetséges a párt és a társadalom életében levő hibák és hiányosságok marxista–leninista alapon való kiküszöbölése, a felgyülemlett problémák megoldása, a szocialista társadalom hathatósabb fejlesztése. A gyenge pártvezetés azonban a kezdeményezést átengedte a revizionista és opportunista erőknek, teret nyitott a leplezetlen szocialistaellenes erők számára is. A párt vezetésének jelentős része fokozatosan jobboldali pozíciókra tért át, ami dezorientálta a párttagság tömegeit, belülről bomlasztotta a pártot, így az megszűnt a társadalmi mozgás irányító központja lenni. Erősen megbomlott az állami és hatalmi apparátus, felbomlott a szocialista népgazdaság irányítása. 1968 nyarán az ellenforradalmi veszély Csehszlovákiában olyan méreteket öltött, hogy az a szocialista társadalom létét fenyegette. *Az ellenforradalom felülkerekedését Csehszlovákiában csak a Szovjetunió és többi szövetségesünk által munkásosztályunknak, dolgozó népünknek nyújtott testvéri internacionalista segítséggel lehetett megállítani.*

A revizionista erők ellenforradalmi bomlasztása nyomán nehéz örökség maradt ránk. Pártunk új vezetése 1969 áprilisától lépésről lépésre számolja fel a bomlás politikai és gazdasági következményeit. Elsősorban arra összpontosítottuk figyelmünket, hogy a marxista–leninista elvek alapján egyesítsünk valamennyi egészséges erőt a párton belül, megtisztítsuk a pártot az opportunista és revizionista elemektől, felújítsuk egész pártunk eszmei és cselekvési egységét. Másfél évi erőfeszítés után elmondhatjuk, hogy Csehszlovákia Kommunista Pártja

újra szilárd marxista párt, újra társadalmunk vezető ereje, és mindennapi munkájával egyre jobban megnyeri a munkásosztálynak és a dolgozó nép összes rétegeinek a bizalmát. Ma pártunk és valamennyi dolgozó réteg figyelmét a konkrét politikai és különösen a gazdasági problémák megoldására, szocialista társadalmunk fejlesztésére összpontosítjuk.

Belpolitikai válságunk leküzdésével egyidőben lehetőségünk nyílt felújítani testvéri és szövetségi viszonyunkat a Szovjetunióval, a Magyar Népköztársasággal és a többi szocialista országgal. Megállapíthatjuk, hogy ma *Csehszlovákia újra szilárd láncszeme a szocialista tábornak és a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomnak.* A csehszlovákiai kommunisták a közelmúlt időszak válságaiból egyértelműen olyan következtetéseket vontak le, hogy az imperialista mesterkedések és a revizionista és antiszocialista erők elleni harcunk csak akkor lehet eredményes, ha minden téren erősítjük a kommunista és munkáspártok nemzetközi szolidaritását, elmélyítjük a szocialista országok együttműködését, és nem engedjük gyengíteni a Szovjetunióval való baráti és szövetségesi kapcsolatainkat.

Tisztelt elvtársnők, elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar dolgozó nép eddigi eredményeit elismerve, mélyen meg vagyunk győződve arról, hogy sikeresen meg fogják valósítani a szocialista társadalom magasabb szinten való építésének programját, amelyet kongresszusuk tárgyal. Ez a program kifejezi a magyar dolgozók alapvető érdekeit, és ugyanakkor hozzájárul a szocialista országok egységének és együttműködésének elmélyítéséhez. Országaink nagymértékben érdekeltek abban, hogy elmélyítsük kölcsönös együttműködésünket, amely a nemzetközi szocialista munkamegosztás minőségileg fejlettebb formáinak érvényesítésével, a szocialista társadalom összes előnyeinek a kihasználásával sikeresen fejlődik.

Tisztelt elvtársak!

A csehszlovák küldöttség nevében megköszönöm Kádár elvtárs beszámolójában hozzánk intézett kedves szavait. Önöknek, a kongresszus küldötteinek még egyszer tolmácsolom Csehszlovákia Kommunista Pártja, Csehszlovákia népeinek üdvözletét, és további sikereket kívánok a magyar nép javát szolgáló munkájukhoz.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljen Csehszlovákia és Magyarország népeinek testvérisége és barátsága!

Erősödjék a szocialista országok és a nemzetközi kommunista mozgalom egysége!

TODOR ZSIVKOV,

a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára:

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Örömmel és elégedetten továbbítom a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága, országunk kommunistái és dolgozói szívélyes, harcos üdvözletét a testvéri Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának, a magyar kommunistáknak, az egész baráti magyar népnek.

Nagy figyelemmel hallgattuk Kádár elvtárs tartalmas beszámolóját pártjuknak a IX. kongresszus óta kifejtett tevékenységéről és eredményeiről. A mérleg kitűnő, önök joggal lehetnek büszkék ezekre az évekre, amelyeket az alkotás és a hősi munka, a szocializmus építésének maradandó sikerei jellemeznek.

Megismerkedtünk Magyarország fejlődésének a következő öt évre szóló terveivel is. Számunkra kétségtelen, hogy a következő öt évben a Magyar Szocialista Munkáspárt a magyar népet új, még magasabb csúcsokra vezeti a gazdaságban, a tudományban és a kultúrában, valamint az életszínvonalban.

A testvéri Magyarország a szocialista építés győzelmes útján egyre nagyobb lendülettel és egyre magabiztosabban halad előre. Mi, bolgár kommunisták és bolgár dolgozók, önökkel együtt örülünk ennek és teljes szívből köszöntjük önöket!

Az önök sikerei a mi sikereink is, mert világos bizonyítékai eszméink erejének és igazságosságának, a szocialista társadalmi rendszer alkotó lehetőségeinek, a marxista–leninista pártnak a szocialista társadalom megteremtésében betöltött, semmivel nem helyettesíthető szerepének. Az önök sikerei a mi sikereink is, mert mi, a szocialista közösségben tömörült testvéri országok, szilárdan elhatároztuk, hogy közösen védjük meg vívmányainkat, és vállvetve haladunk előre a barátság és az együttműködés, a közös felemelkedés útján.

Tisztelt elvtársak!

Néhány hónap múlva Szófiában megtartjuk a Bolgár Kommunista Párt X. kongresszusát, amelyre mi is hasonlóan jó és örvendetes mérleggel készülünk. Bulgária ma fejlett szocialista állam, korszerű ipara, gépesített szövetkezeti mezőgazdasága, fejlett tudománya és kultúrája van.

Bulgáriában a nemzeti jövedelem felét létrehozó ipar végérvényesen a gazdasági élet vezető ágazata lett. Különösen gyors tempóban fejlesztjük a korszerű iparágakat, amelyek nagy jelentőségűek a népgazdaság műszaki rekonstrukciójában és az ipar hatékonyságának növelésében.

A szövetkezeti rendszer győzelme, az anyagi termelési bázis megerősödése megteremtette annak feltételeit, hogy a háború előtti időszakhoz viszonyítva két és félszeresére növeljük a mezőgazdasági termelést. A párt most elsőrendű fontosságot tulajdonít a mezőgazdasági termelés koncentrálásának és szakosításának, annak, hogy a mezőgazdaságot fokozatosan új, ipari alapokra helyezzék.

A jelenlegi ötéves terv éveiben a nemzeti jövedelem 50 százalékkal nőtt, a növekedés több mint 90 százaléka a munkatermelékenység emelkedésének eredménye. Ezzel megteremtjük népünk életszínvonala emelésének szilárd alapját.

A párt X. kongresszusa felvázolja a szocialista gazdaság további intenzív fejlődésének átfogó programját a termelés koncentrálása és automatizálása útján, meghatározza a társadalmi viszonyok és az irányítási rendszer tökéletesítésének módját.

Küldött elvtársnők és elvtársak!

Elégedetten állapítjuk meg, hogy *a két párt között teljes egység van a világ jelenlegi fejlődésének minden kérdésében.*

A Bolgár Kommunista Párt és népünk gyűlölettel ítéli el az amerikai katonaság barbár cselekedeteit Vietnamban, Laoszban és Kambodzsában. Mély meggyőződésünk, hogy Indokína szabadságért és függetlenségért küzdő népeinek ügye győzedelmeskedni fog!

Mi határozottan az izraeli agresszió ellen harcoló, az imperializmus elnyomó kísérleteivel szembeszálló arab népek oldalán állunk. Támogatjuk és a jövőben is támogatni fogjuk az elrabolt területek felszabadításáért, a nemzeti fejlődésért és a szociális haladásért tett erőfeszítéseket.

A Bolgár Népköztársaság minden erejével Európa és a Balkán békéjének s biztonságának megerősítésére törekszik a különböző társadalmi rendszerű államok közötti békés egymás mellett élés elvei és a háború utáni fejlődés realitásainak elismerése alapján.

Mi, bolgár kommunisták, a kommunista ügy internacionalista jellegének értelmezéséhez híven, s pártunk történelmi útjának tanulságaiból kiindulva – jövőre ünnepeljük pártunk megalapításának 80. évfordulóját –, nagyra értékeljük a szocialista országok közötti barátságot és a sokoldalú testvéri kapcsolatokat, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom együttműködését és összeforrottságát.

Már sokszor megállapítottuk mindannyian, hangsúlyoztuk is, hogy a szocialista közösség ma a világban végbemenő forradalmi folyamatnak, a békének, a népek szabadságának és boldogulásának fő ereje és támasza. A szocialista közösség országai, nemzeti kötelességüket teljesítve, fejlesztik gazdasági, ideológiai és katonai erejüket, és ezzel eleget tesznek internacionalista kötelességüknek is. Ezért a bolgár kommunisták nagyra értékelik a szocialista országok közötti barátságot és sokoldalú együttműködést a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában és a Varsói Szerződés Szervezetében.

Pártunk és népünk mélységesen hálás a Szovjetunió Kommunista Pártjának, a szovjet kormánynak és a szovjet népnek. Sokoldalú testvéri támogatásuk Bulgáriában a szocialista építés sziklaszilárd alapja volt. Ideológiai, politikai, gazdasági, katonai és kulturális erejük az a hatalmas erő, amelyre mi, a szocialista közösség testvéri családjába tömörült szocialista országok magabiztosan támaszkodhatunk, hogy előrelépjünk a kommunizmus felé.

Szeretném itt a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa

előtt kifejezni elégedettségünket a bolgár és a magyar nép barátságának és testvéri kapcsolatainak fejlődése felett. Az utóbbi években országaink között erősödött és bővült a gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés. Minden feltétele megvan annak, hogy tovább bővüljenek és elmélyüljenek e kapcsolatok mind a két ország között, mind a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében.

Pártjaink között teljes nézetazonosság van a nemzetközi kommunista mozgalom helyzetét illetően is.

Mozgalmunk a *Világ proletárjai, egyesüljetek!* jelszó jegyében született. A proletár internacionalizmus és a tanításunk igazságáért vívott harc mindig életbevágóan fontos volt, alapvető feltétele a sikernek. Ma, amikor a világreakció különösen aktív, amikor állandó erőfeszítéseket tesznek arra, hogy az ideológiai diverzió útján behatoljanak sorainkba, *kötelességünk fáradhatatlanul harcolni az opportunizmus ellen, a szocialista országok egységének erősítéséért, a világ kommunista mozgalma egységének erősítéséért, a világ forradalmi és haladó erőinek tömörítéséért.* A Bolgár Kommunista Párt nagyra értékeli a Magyar Szocialista Munkáspárt erőfeszítéseit és hozzájárulását mozgalmunk egységének és összeforrottságának erősítéséhez.

Befejezésül hangsúlyozni szeretném, hogy a Magyar Szocialista Munkáspártban és a magyar népben a Bolgár Kommunista Párt és a bolgár nép hű testvérét, elvtársát és szövetségesét látja a kommunizmus nagy ügyének győzelméért vívott harcban.

Kívánok önöknek, drága magyar elvtársaink, eredményes munkát az önök X. kongresszusán, sikereket álmaik, terveik és kezdeményezéseik valóra váltásában.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt! Éljen és győzedelmeskedjék nagyszerű kommunista ügyünk!

Éljen a magyar és a bolgár nép barátsága!

PAP JÁNOS,

a Veszprém megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A megye gazdasági eredményei szorosan kapcsolódnak az elmúlt évek legfontosabb társadalompolitikai feladatához, a gazdaságirányítási rendszer bevezetéséhez, kiteljesedéséhez; ebben nagy szerepük volt a megye kommunistáinak, pártszervezeteinek is.

Mégis sok teendőnk van még a reálisabb gondolkodásmód elsajátításában, az olykor meg nem értett kérdések magyarázatában. Közvéleményünkben továbbra is előtérben állnak az *életszínvonallal,* az *árakkal* és a *bérekkel* kapcsolatos kérdések. Az emberek a valóságosnál kedvezőtlenebbül értékelik az árváltozásokat. Gazdasági propagandánkban és agitációnkban a hangsúlyt a *termelésre,* a jövedelem létrehozására kell helyezni – ahol véleményünk szerint még nagy tartalékok vannak –, és nem annak elosztására. *Elosztani csak azt lehet, amit megtermeltek,* az árakat csak olyan termékeknél lehet csökkenteni, amelyeknél növekszik a termelékenység, csökken az önköltség.

Az elosztás vonatkozásában ma még erősen él a közvéleményben az egyenlősdi szemlélet. Ez arra vezethető vissza, hogy sokan helytelenül értelmezik elveinket.

Az agitáció és a propaganda eszközeivel továbbra is küzdenünk kell az anyagiasság, a kapzsiság, az önzés ellen. De legalább ennyire fontos, hogy egyértelműen hirdessük a *„mindenkinek munkája szerint"* elvet is, mert az egyenlősdi passzivitást, érdektelenséget eredményez.

Ahhoz, hogy a kommunisták jól tudjanak érvelni, hassanak az emberekre, nagyobb tájékozottság, magasabb politikai felkészültség szükséges. A megyei tömegpropagandában nagyobb hangsúlyt kaptak az utóbbi időben a *helyi kérdések,* mint korábban. A megye sajátos-

ságának megfelelő, speciális, új oktatási formákat vezettünk be, s összesen 26-féle megyei tananyagot dolgoztunk ki a különböző területeken dolgozók számára.

Pártunk és népünk újabb sikert aratott a gazdasági reform eredményes bevezetésével. Ezért ma egyesek úgy gondolkodnak, hogy a közgazdasági eszközök érvényesülése, az anyagi ösztönzők megteszik a magukét s ez elég. Pedig semmiféle anyagi ösztönzés nem lehet hatásos az okos, felvilágosító, meggyőző szó nélkül. Ezért megyei pártbizottságunk a IX. kongresszus óta fokozott figyelmet fordít a politikai munka hatékonyságára, a tömegek véleményének formálására. A Központi Bizottság beszámolójával egyetértünk, s készek vagyunk a határozatok végrehajtásáért minden erőnkkel dolgozni.

DR. GÁL ISTVÁN,

a Tatabányai Szénbányák igazgatója:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolójával egyetértek, elfogadom őket.

Hozzászólásomban kapcsolódni szeretnék ahhoz a kérdéshez, amelyet Kádár elvtárs beszámolójában a negyedik ötéves terv fő feladatai között első helyen említett: az energia-struktúra korszerűsítéséhez. Ma az egész világon megnövekedett az igény a különféle energiahordozók, köztük a szén iránt. A magyar bányászat korszerűsítette műveleti és általában technikai helyzetét. A szénbányászat össztermelésének ma már több mint 30 százalékát gépekkel jövesztik, a termelés 60–65 százalékát gépek rakják fel, és a termékek több mint 90 százalékát gépek szállítják el.

A szénbányákkal szembeni népgazdasági követelmény változott a néhány évvel ezelőtti tervekhez és határozatokhoz képest. A mai helyzetben a szénbányászatban tovább kell fejleszteni a technikai színvonalat, hogy az igényeket ki lehessen elégíteni. A változott helyzet alapján biztosítani kell – és ez csak kormányzati segítséggel lehetséges – a fokozott korszerűsítés és gépesítés anyagi lehetőségét, a leművelt szénvagyon pótlását, és igen időszerű lenne néhány új akna telepítésének sürgős megkezdése is.

A továbbiakban a szénbányászat *munkaerőgondjaival* szeretnék foglalkozni. Tatabányán a korábbi években általában 200 új vájártanulót tudtunk beiskolázni, a múlt évben, 1969-ben azonban már csak húszat. Azelőtt a tatabányai bányaipari technikumokban állandóan 150–200 százalékos volt a túljelentkezés. Az idén viszont a technikumi helyeknek még a felét is csak nehézségek árán tudták betölteni. Hasonló nehézségekkel küzd a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem bányamérnöki kara is.

A gazdasági szabályozók kialakításakor bőség volt energiában, különösen szilárd tüzelőanyag-energiában. Ennek megfelelően alakították ki az illetékesek a szénbányászat gazdasági környezetét. *A helyzet azonban azóta változott, ezért indokolt, hogy módosítsák a szénipar gazdasági környezetét.* Emellett arra is kell gondolni, hogy hazánk energiában viszonylag szegény, tehát az eddiginél fokozottabb energiatakarékosságra kell ösztönözni a fogyasztót.

Nem szeretném, ha az általam elmondottakból bárki is azt a következtetést vonná le, hogy a szénipar most a népgazdaság terheit akarja növelni. Nem erről van szó, hanem arról, hogy *az iparág megváltozott feladatait változatlan gazdasági környezetben nem tudja teljesíteni.*

Befejezésül egy jelentős kísérlet eddigi eredményéről kívánom tájékoztatni a kongresszust. Ismeretes, hogy a hazai szenek – a pécsi, baranyai kivételével – alacsony kalóriaértékűek. Ásványi összetételüket illetően azonban igen előkelő helyet foglalnak el a világranglistán. Tatabányán körülbelül három és fél esztendeje vizsgálják a hazai, gyenge minőségű barnaszenek ásványi összetevőit és kutatják azokat a lehetőségeket, amelyek alkalmazása kapcsán ezen hasznos ásványi komponensek a szénből kinyerhetők.

Közölhetem az elvtársakkal, hogy az eddigi kísérletek eredményei

igen biztatóak. A Komárom megyei barnaszenek a következő években mindenekelőtt mint az *alumíniumgyártás alapanyagai* és az építőanyagipar különböző termékeinek, de főképpen *a cementnek alapanyagaként* igen kedvezően jöhetnek számításba. Azt hiszem, hogy a kísérletek sikeres befejezése esetén, *1971-ben a nehézipari miniszternek már módja lesz erről, a véleményem szerint rendkívül fontos fordulatról a pártvezetést és a kormányt tájékoztatni,* hogy megfelelő döntéseket hozzanak.

TÓTH LAJOS,

a vaskeresztesi Barátság Termelőszövetkezet elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Vas megyei határszéli nemzetiségi községek lakóinak nevében üdvözöljem a kongresszust.
A nemzetiségi községek századokon át politikailag és gazdaságilag elmaradottabbak voltak az átlagosnál, mert az urak Magyarországa, különösen a huszonöt éves ellenforradalmi Horthy-rendszer társadalmi, nemzetiségi és gazdaságpolitikája tervszerűen sorvasztotta elsősorban a délszlávlakta területeket. *A nemzetiségi lakosság sorsának javulását a felszabadulás tette lehetővé,* az általánosan bekövetkezett társadalmi változáson kívül azzal is, *hogy megteremtette a marxi–lenini nemzetiségi politika megvalósításának feltételeit.* Sajnos, a fejlődés nem volt egyenes vonalú. Gazdasági és politikai buktatókkal tarkított úton végül is a párt következetes politikájának eredményeként jutottunk el odáig, *hogy ma már az itt lakók döntő többsége a meglevő ideológiai különbségek ellenére is helyesli a párt politikáját, és tevékeny híve lett a szocializmus építésének.*

A kétségtelen fejlődés mellett meg kell jegyeznem, hogy e terület az átlagosnál nagyobb gondokkal küzd. A mezőgazdasági termelés feltételei nálunk nem jók. Ám e téren is jelentős változást hozott a szövetkezeti gazdálkodás kibontakozása. A hozamok a felszabadulás előttihez képest két-háromszorosára nőttek. Sok, falvainkból korábban eltávozott fiatal tért vissza az ősi földhöz, és becsületes munkával növeli a gazdálkodás eredményességét. A tagok jövedelmének növekedésére kedvezően hatott a háztáji gazdaságok fokozottabb támogatása is.

A nemzetiségi községek többsége közvetlenül az osztrák határ mellett fekszik. Ezért *a burzsoá ideológia hatása nálunk nagyobb, mint máshol.* Jól vehetők a nyugati rádió- és tv-adások, s nagy az idegenforgalom is. A látogató rokonok, barátok zöme jó szándékú, de vannak ellenséges beállítottságúak is. Lakosságunk tudati fejlődését mutatja, hogy ezek tevékenysége ma már nem jelent komoly politikai problémát vidékünkön.

A megye területén élő nemzetiségi lakosság tudati nevelését nagyban elősegítette a tsz-mozgalom mint szervezeti keret is, amelynek hatására fokozottabban a párt befolyása alá kerültek a terület lakói. A legutóbbi két-három év során a megye nemzetiségi területén megélénkült a nevelőmunka. Az előadássorozatok, rendezvények rendszeresen nagy számban vonzották a nemzetiségi lakosságot. Termelőszövetkezetünk három községéből az 1940-es években négyen jártak középiskolába, egyetemről álmodni sem mertek. Jelenleg *56 középiskolásunk van, heten főiskolán, illetve egyetemen tanulnak. Ez a fejlődés vonatkozik a többi nemzetiségi községre is. S ugyanúgy mérhető, akár számokkal is, az idősebb korosztály kulturális fejlődése is.*

DR. VÁMOSI ERZSÉBET,
a nagykátai járás vezető főorvosa:

Tisztelt pártkongresszus!
Kedves elvtársak!

Felszólalásomban *a falusi lakosság szociális és egészségügyi ellátásával* szeretnék foglalkozni. Örömmel számolhatok be azokról a nagyszerű eredményekről, amelyeket az ország e területen is elért a múlt esztendőkben. 1938-ban az ország orvosainak száma 10 590 volt; 1965-re ez a szám csaknem kétszeresére nőtt, s azóta ezt is túlhaladta. A 2. és 3. ötéves tervidőszak alatt csak a nagykátai járásban tíz új körzeti egészségügyi szolgálati hely létesült. Megszervezték a körzeti gyermekorvosi állásokat a nagyobb községekben. A differenciált gyógykezelést szolgálják a szakorvosi rendelőintézetek, amelyekből megyénkben a két utolsó tervidőszakban 24-et adtak át. A nagykátai járás igen szép 12 munkahelyes szakorvosi rendelő átadásával ünnepelhette 1970. április 4-ét.

Olyan régebbi népbetegségekről, mint az angolkór, a vérszegénység, a trachoma, a tbc (amely 1941-ben 18 000 embert vitt sírba) – ma már sokkal kevesebbet lehet hallani.

Megelégedéssel és örömmel nyugtázhatjuk, hogy ma már az urbanizáció következtében kell megoldanunk a szükséges közegészségügyi feladatokat. Ez igen nagy lépés. A közép- és hosszú távú tervekben megfogalmazott fejlesztés, az ellátási színvonal fokozatos emelése, az ehhez szükséges személyi anyagi feltételek zavartalan biztosítása továbbra is fontos társadalmi és gazdaságpolitikai feladat. A jogos igények – még a nagy ráfordítások ellenére is – a megvalósítás lehetőségei előtt járnak. Megítélésem szerint *a vállalatoknak, a szövetkezeteknek a jelenleginél nagyobb részt kellene vállalniuk az emberek egészségügyi, szociális és kulturális ellátásában.*

Az irányelvek ismeretében bizalommal várjuk a kongresszus határozatát, s reméljük, hogy a Központi Bizottság beszámolójában megfogalmazott célokat a következő esztendőkben elérjük, s az egészségügyi és szociális ellátás tovább fejlődik hazánkban.

VARGA FERENC,
a Kalocsai járási Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy röviden szóljak járásunk fejlődéséről. A mezőgazdaság szocialista átszervezése után sok volt nálunk a gyengén gazdálkodó, mérleghiányos termelőszövetkezet. Legfontosabb feladatunknak tartottuk, hogy e helyzetből kiutat találjunk. Pártmunkánk a gazdaságpolitikai terület felé tolódott, a járás egész társadalmát mozgósítottuk. Az 1966. évi járási pártértekezleten hozott határozatok nyomán sikerült a feladatok megoldására összefogni az embereket s a légkört megjavítani. Jelentős kádermunkával elértük, hogy csaknem 150 szakember került rövid idő alatt mezőgazdasági üzemeinkbe, akik nagy része ma elismert vezető. Ma már tsz-tagjaink gyermekei közül is többen térnek vissza szakemberként falujukba.

Pártbizottságunk s a mellette dolgozó munkabizottságok szakemberek bevonásával javaslatokat készítettek a járás gazdasági fejlesztésére, s azok tudományos intézetek közreműködésével kerültek részletes kidolgozásra. A javaslatokat első ízben az érdekelt községek pártvezetőségei, párttagsága és a választott gazdasági vezetőségek tárgyalták meg, majd azok egyetértésével és segítségével kerültek a termelőszövetkezetek tagsága elé megvitatásra, elfogadásra.

Ezek a tervek figyelembe vették a termelési hagyományokat, a környezeti adottságot, a továbbfejlesztés lehetőségeit. Példaként említem meg az egész járás termelési eredményeit segítő öntöző beruházásokat.

A kalocsai járás arculatának jellemző vonása, hogy a lakosság főleg a mezőgazdaságban dolgozik, s a magyarokkal együtt munkálkodnak a délszlávok, a németek és a szlovákok.

A járás közös gazdaságai különösen a szarvasmarha- és sertéstenyésztésben értek el jelentős sikereket. A termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok társulása során hat helyen építenek szakosított sertéstelepeket, ezek 1971-ben és 1972-ben készülnek el, évente 80 000 hízott sertést adnak majd a népgazdaságnak.

Megyénk egyik legsúlyosabb gondjáról, a *tanyavilágról* szeretnék még szólni. A megye sajátos települési szerkezete elsősorban a szövetkezeti parasztságra van közvetlen hatással. A városi lakosságot leszámítva, Bács-Kiskun megye lakosságának csaknem a fele még tanyán él. A települési viszonyoknak ez a jellegzetessége még hosszabb ideig fékezi a politikai, kulturális és szociális fejlődést. A tanyák igen lassú megszűnése, a tanyai lakosság számának csökkenése kétségtelen folyamat. Az urbanizáció következtében tíz év alatt a tanyai lakosság aránya 7 százalékkal csökkent.

Célunk a zárt településekre való beköltözés segítése, de nem lehet figyelmen kívül hagyni a termelés zökkenőmentes folytatásához fűződő érdekeket, és a beköltözéssel járó társadalmi, gazdasági igények beruházási, műszaki konzekvenciáit sem.

A történelmileg kialakult tanyarendszer erőszakolt felszámolása ellentétes az egyéni és a közösségi érdekkel is. *Csak előrelátó tervezéssel és a sajátos helyzetet figyelembe vevő központi támogatással tudjuk csökkenteni a tanyavilág jelenlegi hatásait.*

KOVÁCS FERENCNÉ,

a Nagyatádi Cérnagyár technikusa, üzemi párttitkár:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Örömmel számolhatok be a kongresszusnak azokról a változásokról, amelyek a IX. kongresszus óta Nagyatádon végbementek. Többek között végrehajtották a Nagyatádi Konzervgyár rekonstrukcióját, felépítettek egy új kenyérgyárat, létrehozták a Danuvia-gyár nagyatádi üzemegységét. Mindez lényegesen növelte az iparban foglalkoztatottak számát községünkben. Nagyra értékeljük, hogy egészséges ivóvizünk, szennyvízhálózatunk van már, és rövidesen vezetékes gáz lesz községünkben.

Gyárunk női üzem. Örülünk, hogy a dolgozó nők helyzete társadalmi üggyé vált. Tudjuk, hogy a Központi Bizottságnak a nőkről hozott határozatát nem lehet máról holnapra megvalósítani. De azt elvárjuk, hogy ami megvalósítható, azt gazdasági vezetőink végrehajtsák. Hiszen a párt politikájának középpontjában az ember áll. Szeretnék a Nagyatádi Cérnagyárban dolgozó nők helyzetével foglalkozni. A gyermekgondozási segély bevezetése nálunk is kedvező fogadtatásra talált. *Üzemünkben a szülő nők 75 százaléka él ezzel a lehetőséggel.* A gyermekgondozási segélyt igénybe vevő nők nagyon hiányoznak a termelésben. Ezért a szabadság letelte után visszavárjuk őket. Ennek azonban az a feltétele, hogy a visszatérő anyák gyermekeiket megfelelő módon elhelyezhessék. Ezért bölcsődéket, illetve óvodákat kell építeni. Jelenleg azonban üzemünknek egyetlen gyermekintézménye sincs, és a területi lehetőség is csekély. *A kommunisták kezdeményezésére tervek születtek arra, hogy a vállalatok és a tanácsok közösen hozzanak létre óvodákat, illetve bölcsődéket, a fenntartási költségeket pedig osszák meg egymás között.* Jó példát mutatott ehhez a

Nagyatádi Konzervgyár, amely több mint egymillió forinttal járult hozzá a bölcsőde építéséhez.

Végül vállalatunk fejlesztésének feladataival szeretnék foglalkozni. A pamutipar eredményességét az új gazdasági mechanizmus egyes közgazdasági szabályozói előnytelenül befolyásolták. Kérésünk, hogy a *szabályozók a jövőben hassanak oda, hogy a jövedelem jobban függjön a végzett munkától.* A pamutfonó ipar alacsony jövedelmezősége csak korszerűsítéssel növelhető. Nemcsak a ruházati ipar rekonstrukciójára van szükség, hanem több és korszerűbb fonalra is, illetve a cérnagyárak felújítására. A Nagyatádi Cérnagyár fejlesztésének rekonstrukcióját a negyedik ötéves tervben jóváhagyták, és most az a feladat, hogy minél hamarabb hozzáfogjanak e nagy jelentőségű feladat végrehajtásához. A Központi Bizottság írásos és szóban előterjesztett anyagával egyetértek s azt elfogadásra ajánlom.

BISZKU BÉLA,
a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus!
Tisztelt küldött elvtársak!

A Központi Bizottság kongresszusi irányelvei, valamint a kongresszus elé terjesztett szóbeli jelentése sokoldalúan foglalkozott a pártdemokrácia és a szocialista demokrácia jelentőségével, helyzetével és továbbfejlesztésének feladataival. Teljes mértékben egyetértve a bennük foglaltakkal, néhány gondolatot kívánok fűzni ezekhez a kérdésekhez.

A demokratizmus helyes irányú, szocialista jellegű továbbfejlesztésének fontos követelménye, hogy a fogalom jelentését, mindenekelőtt a demokrácia osztálytartalmát valamennyien egységesen, marxista–leninista módon értelmezzük. Osztályoktól független demokrácia nincs és nem is lehetséges. A demokratizmus eredeti jelentése, a népuralom – hadd emlékeztessünk – csak a szocializmusban, a mi társadalmunkban valósulhat meg. Társadalmunkban, osztálypolitikánknak megfelelően, a szocialista demokrácia fő célja az, hogy tovább erősödjék általa a munkásosztály hatalma az egész dolgozó nép érdekében, hogy hatékonyabban érvényesüljön a munkásosztálynak és pártjának vezető szerepe, tovább szilárduljon a munkásosztálynak és szövetségeseinek termékeny kapcsolata, növekedjék a pártot támogató dolgozó tömegek közéleti aktivitása. Ebből a nézőpontból szükséges megítélnünk a demokratizmus minden prob-

lémáját. Társadalmunk létérdeke, hogy a még létező és a jövőben is jelentkező társadalmi ellentétek a haladás szellemében oldódjanak meg. Az ezért folyó küzdelmet csak a párt tudja vezetni, amely ösztönzője, fejlesztője, szervezője a szocialista demokráciának.

A szocialista társadalomban a közéleti demokrácia fejlődésének biztosítéka a pártdemokrácia. Ebből kell kiindulnunk, amikor a szocialista demokrácia továbbfejlesztésének lehetőségeit és feladatait vizsgáljuk. A szocialista társadalom felépítéséhez a dolgozó tömegek tevékeny közreműködésére, cselekvő közéleti részvételére van szükség. Annál erősebb a rendszerünk, mennél többen, mennél cselekvőbben vesznek részt célkitűzéseink meghatározásában és megvalósításában, mennél többen érzik a közügyeket saját ügyüknek. Hol dönthet demokratikusan a munkás a gyár ügyében, a dolgozó paraszt, a földmunkás a nagybirtok bármely kérdésében, a város vagy a falu dolgaiban? Csak a szocializmus képes százak, ezrek és tízezrek, párttagok és pártonkívüliek, a tömegek alkotó részvételét biztosítani a döntésekben. Ennek előmozdítása és szüntelen ösztönzése a párt alapvető politikai feladatai közé tartozik. A párt úgy tehet eleget ennek a feladatának, ha a párttagság példásan aktív, a pártélet erőteljes politikai-társadalmi energiát sugároz. A kommunisták aktivitásának viszont nélkülözhetetlen feltétele az, hogy minél jobban kiteljesedjék a pártélet belső demokratizmusa. A néptömegek növekvő alkotó részvétele a szocializmus építésében a párton belüli demokrácia és az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztését, szélesítését követeli. Ezért mi a demokratizmus sokoldalú fejlesztését a szocializmus építése törvényszerűségének tekintjük, amely az új társadalom teljes felépítésének egyik legfontosabb eszköze.

Helytelen volna, ha a pártdemokrácia erősítését kizárólag a párt belső ügyének tekintenénk, illetve elválasztanánk a szocializmus építésének általános feltételeitől és követelményeitől. Különösen fontos felismerés ez a hatalmon levő munkásosztály vezető pártjai, így a mi pártunk számára is. Ugyanis a történelmi fejlődés tapasztalatai szerint a demokratizmus fejlettsége meghatározó befolyást gyakorol a párt politikájának kidolgozására, megvalósítására. Hazánkban a kibékíthetetlen osztályellentétek és osztály-összeütközések korszaka már a múlté, de az osztály nélküli társadalom létrehozása még sok-sok évig

tartó folyamat. Ennek következtében léteznek és hatnak a szövetséges osztályok, valamint a társadalom különböző rétegei közötti érdekkülönbségek. Mi azt szeretnénk, ha minden ember és minden közösség saját érdekeinek megítélésénél szem előtt tartaná a társadalmi érdekeket, és elsődlegességet biztosítana számukra. Az életben azonban ez nem olyan egyszerű. A politikában számolni kell azzal, hogy létezik csoportérdek is, egyéni érdek is, amelyek nem mindig esnek automatikusan egybe a társadalmi érdekkel. A párt, a szocialista állam feladata, hogy ezeket az érdekkülönbségeket feltárja, nehogy azok feloldhatatlan érdekellentétekké váljanak. Kötelessége biztosítani, hogy mind a csoport-, mind az egyéni érdek a társadalom fejlődésével összhangban érvényesüljön. A fejlett demokratizmus nagymértékben elősegíti a társadalmon belüli ellentmondások feltárását és megoldását. Minél teljesebben érvényesül a demokrácia, annál nagyobb lehetőség nyílik a politika és a szocialista építés folyamatainak társadalmi ellenőrzésére, a hibák gyors feltárására, a nehézségek leküzdésére, a problémák megoldására.

Mint ismeretes, nálunk úgy alakult a történelmi fejlődés, hogy a proletárdiktatúra mechanizmusa az egypártrendszer viszonyai között működik. Ez a helyzet korántsem mindenben könnyíti meg, hanem bizonyos fokig bonyolultabbá teszi a vezetés munkáját. Pártunknak be kell töltenie vezető szerepét, meg kell határoznia a társadalom haladásának irányát, kezdeményeznie és ösztönöznie kell a szocialista építőmunkát. Az is a pártra hárul, hogy ellenőrizze a végrehajtást, támogassa a helyes kezdeményezéseket, tárja fel a fogyatékosságokat, az életben kitermelődő ellentmondásokat, és adjon helyes választ ezekre a problémákra. Pártunk tehát olyan kormányzó párt, amelynek a kritika funkcióját is magára kell vállalnia. A párt csak úgy töltheti be ezt a szerepét, ha a társadalom tapasztalataira támaszkodik, állandóan figyel tagságára és annak segítségével az egész ország közvéleményére, általánosítja a tanulságokat és gondoskodik érvényesítésükről. A tömegek tapasztalatai elsősorban a szocialista demokrácia révén jutnak el sokoldalúan, teljesebben a vezetéshez.

Amikor a demokrácia kérdéseivel foglalkozunk, sohasem szabad megfeledkezni a demokrácia és a centralizmus összefüggéseiről. A demokráciát nem szabad elkülöníteni a centralizmustól, sem a kettőt

szembeállítani, mert szétválaszthatatlan egységet alkotnak, és csak egymással kölcsönhatásban tölthetik be rendeltetésüket.

Demokratizmus és centralizmus viszonyánál arra is ügyelni kell, hogy – mint egy építkezésnél, ahol minden embernek, munkacsoportnak megvan a maga szerepe – az épület egészének tervezését, a kivitelezés irányítását központilag kell kézben tartani. A helytelenül értelmezett helyi önállóság, a központi irányítás megkérdőjelezése a helyi önkény veszélyét idézi fel, míg az eltorzított központosítás megöli a helyi szervek kezdeményezéseit.

A párton belüli demokratizmus elveszítené jelentőségét, ha nem szolgálna meghatározott, konkrét célokat, így a párt politikájának kialakítását és leninista fejlesztését, a párt egységének, szervezettségének erősítését, a párt politikájának végrehajtását. Ellene vagyunk tehát a demokrácia mindenfajta öncélú vagy elvont értelmezésének. Ami pedig a centralizmus demokratikus tartalmát illeti, elsősorban arra utalok, hogy nemcsak a központi határozatokat és döntéseket kell a centralizmus fogalmába besorolni, hanem a helyi pártszervekét, sőt az alapszervezetek vagy a helyi állami és társadalmi szervek vezetőségének a határozatait is. Így pártunkban a demokratikus centralizmus egy egységes, összefüggő, egymásba kapcsolódó irányítási rendszert biztosít, amely a Központi Bizottságtól a helyi szervezetekig érvényesül, nélkülözhetetlen része és ösztönzője a helyi szervek öntevékenységének, a helyi kezdeményezések kibontakoztatásának, vagyis a politikai tevékenység demokratizmusának.

Tisztelt kongresszus!

Központi Bizottságunk mindenkor nagy figyelmet fordított a pártdemokrácia fejlesztésének kérdéseire. A fejlődés azonban növekvő követelményeket támaszt pártunkkal szemben. Leraktuk hazánkban a szocializmus alapjait és történelmileg új viszonyok között folytatjuk a szocialista építőmunkát. Hogy a párt megfelelhessen a növekvő követelményeknek, szükségképpen arra kellett és kell törekednünk, hogy a pártdemokrácia kiteljesítésével is növeljük szervezeteink cselekvőképességét, gyarapítsuk alkotóerejét. Ennek a folyamatnak fontos állomása volt, amikor pártunk IX. kongresszusa megbízta a Központi Bizottságot: elméletileg kutassuk a pártdemokrácia fejlesztésének új lehetőségeit és ennek eredményeit formáljuk konkrét döntésekké. Így

került sor arra, hogy több éves előkészítő munka után a Központi Bizottság 1969 novemberében átfogóan megtárgyalta a pártdemokrácia helyzetét.

Ezt a kérdést elméletileg vizsgálva és a gyakorlati tapasztalatokkal egybevetve mindenekelőtt abból indultunk ki, hogy a nép szolgálata, a szocialista építőmunka megköveteli a munkásosztály, a párt vezető szerepének erősítését, a vezetés hatékonyságának javítását. A pártirányítás rendkívül fontos feladata, hogy gondoskodjék az elvi politika érvényesítéséről, a politika védelméről és továbbfejlesztéséről. Politikánkban szükség van állandóságra és megújulásra, elvi szilárdságra és rugalmasságra. Állandóságra a szocializmus céljaiban, a tömegekkel való kapcsolat fejlesztésében, az életkörülmények állandó javításában; megújulásra az új kérdésekre adott új, alkotó válaszokban; szilárdságra alapelveinkben; rugalmasságra, körültekintésre módszereinkben. E bonyolult folyamat céltudatos irányítása elképzelhetetlen, ha hiányosak azok a demokratikus formák és módszerek, amelyek erre biztosítékot nyújtanak. A legfőbb garancia erre a pártdemokrácia rendszeres fejlesztése, amely a vezetés minden szintjén a párttagok legjobbjaiból hozza létre a kollektív vezető testületeket, és erősíti azokat a kapcsolatokat, amelyek segítségével állandó érintkezés alakulhat ki a vezetés és a tagság, a párt és a párton kívüli dolgozók között. A pártban olyan szervezett állandó belső mozgásnak kell lennie, amely egyrészt a vezetés különféle elképzeléseit gyorsan és pontosan közvetíti a párttagságnak és a pártonkívülieknek, másrészt a kommunisták és a párton kívüli dolgozók többségének véleményét, észrevételeit gyorsan és pontosan eljuttatja a vezetéshez. Ennek az állandó, kétirányú mozgásnak, mondhatnám a párt politikai vérkeringésének sohasem szabad lelassulnia vagy szünetelnie. Ugyanilyen hiba volna, ha a párttagok és a párton kívüli dolgozók észrevételeit, véleményét, a valóságot nem pontosan tükrözve közvetítenék. A legnagyobb veszélyek egyike, ha elképzeléseinket, vágyainkat tényként tüntetjük fel, ha azt, amit szeretnénk, megvalósultnak hisszük. Ennek elkerülésére legfőbb biztosíték a demokratizmus fejlesztése. Úgy véljük, hogy a tömegek és a vezetés, a párttagság és a központi szervek közötti információk cirkulációjának a legfontosabb formáit, módszereit már kiépítettük, csak tovább kell

munkálkodnunk a folyamat tartalmának fejlesztésén, színvonalának emelésén.

A párt vezető szerepének erősítésével, a pártdemokrácia kiszélesítésével kapcsolatban nagyon fontos a vezetők kiválasztása, képzése és nevelése. A lenini útmutatások szellemében az utóbbi másfél évtizedben hasznosítani törekedtünk fontos történelmi tapasztalatokat a vezetők kiválasztásában és nevelésében. Fontos vonása ennek a nyíltság a tömegekkel szemben, még akkor is, ha pillanatnyilag népszerűtlen feladatokról van szó, mert minden kérdésben az igazi érdekeiket kell képviselnünk. Számoljunk tehát véleményükkel, legyünk türelmesek, mert a hatalom nem személyeké, hanem az osztályé. Nem lehet jó vezető az, aki a közérdeket nem tudja emberséges módon, munkatársai megbecsülésével együtt képviselni. Az elmúlt másfél évtizedben kiváló vezetők ezrei nevelődtek ki és dolgoznak eredményesen az élet különböző területein. Ugyanakkor megoldásra váró feladatunk, hogy tanult, közéleti tapasztalattal felvértezett munkásokat még következetesebben vonjunk be a kollektív vezető testületekbe. Hasonlóan gondot okoz a vezetők indokolt és szükséges cseréje felelős párt-, állami, társadalmi posztokon, méghozzá oly módon, hogy a változással a politikai vonal stabilitása ne szenvedjen csorbát, s a jól dolgozó vezető közéleti megbecsülése is megmaradjon. A vezetők cseréjének többsége – ha jól dolgozunk – nem lehet elsősorban csak leváltás. A cserének az egyén fejlődését is kell szolgálnia. S további külön megbecsülést érdemelnek azok, akik életkor, egészségi állapot miatt válnak meg munkakörüktől.

A tapasztalatok azt is bizonyítják, hogy az a jól dolgozó vezető, aki mellett hasonló képességű, alkalmasság dolgában egyenrangú vezetők nevelődnek. Talán első hallásra furcsa, mégis igaz, hogy azok a vezetők dolgoznak igazán eredményesen, akik megteremtik önmaguk pótolhatóságának feltételeit.

Nem véletlenül beszéltem vezetőkről. Ez fontos politikai kérdés. A vezetés feladatai annyira bonyolulttá váltak, hogy már nem elegendő egyetlen helyettest kijelölni. Minden vezetőnek gondoskodnia kell arról, hogy bármi történjék is vele, a munka zökkenő nélkül folyjék tovább. A szocialista építőmunka egyetlen területének sorsa sem függhet egyetlen ember előléptetésétől, leváltásától. Erről azért is beszélni kell, mert még ma is találunk olyan vezetőket, akik nem sze-

retnek jó képességű, okos emberekkel dolgozni. Az pedig egyenesen aggasztja őket, ha egy munkatárs még vitatkozni is merészel velük, vagy ellentmond nekik. Fontos tanulság, hogy a szocializmus teljes felépítéséhez olyan rátermett vezetőkre van szükség, akik jól képviselik a munkásosztály ügyét, akik felfelé is vitába mernek szállni, s egyben „oldalt" és „lefelé" maximális türelmet tanúsítanak.

A kongresszust megelőző tanácskozásokon a legtöbb bírálat politikánk *végrehajtását* érte. Amennyiben helyes a politika – márpedig erről elismerően szóltak –, minden a végrehajtáson, a vezetőkön múlik. A Központi Bizottságtól az alapszervezetekig biztosítanunk kell, hogy politikánkat értő és annak végrehajtását megvalósítani képes vezetők dolgozzanak.

Az élet azt mutatja, hogy a káderek kiválasztásában is jobban kell igazodni a demokrácia követelményeihez. Ezen azt értjük, hogy valakinek a kinevezése vagy leváltása előtt figyelembe kell venni a közvetlen munkatársak, a beosztottak véleményét. Sajnos, gyakran tapasztaljuk, hogy a felsőbb szerveknek egy-egy vezetőről kialakult jellemzése nem mindig esik egybe a munka tényleges eredményeivel és a közvetlen munkatársak véleményével. Van egy közmondás: „Lakva ismerni meg egymást." Ez így is helyes: „Munka közben ismerni meg egymást."

Ezzel összefüggésben még egy kérdésről kívánok beszélni: a vezetői posztra állított embereknek a rájuk bízott hatalomhoz való viszonyáról. Vannak jól képzett emberek, de semmiféle hatalmat sem szabad a kezükbe adni, mert a legkisebb hatalomtól is megmámorosodnak, elvesztik a realitások iránti érzéküket, a rájuk bízott ügyet is és önmagukat is tönkreteszik. A kádermunka demokratizmusa, amely szerves része a pártdemokráciának, elősegíti, hogy jobban megnézzük, milyen emberek kerülnek hatalmi posztokra. Egy vezetőnek úgy kell hatalmára tekintenie, mint a gyógyszerre, amelynek túlzott használata pusztító méregként hat. Az a jó vezető, aki inkább óvakodik tőle, mint hogy szeretné, aki immunis mindazokkal a mellékhatásokkal és veszélyekkel szemben, amelyek még a legkisebb hatalommal is együtt járnak. Természetesen nem a vezetői hivatás teljesítéséhez nélkülözhetetlen határozottságtól és erélytől kell óvakodni. Senkinek sem kell attól tartania, hogy a hatalommal való visszaéléssel gyanúsítják, ha erélyesen és határozottan fellép a jó ügy védelmében. A munkáshatalmat a

saját hatalommal összetéveszteni, közérdekre hivatkozva személyes érdekben eljárni vagy fordítva: a hatalommal nem élni a köz érdekében – egyaránt vétkes dolog. S itt tesszük azt is szóvá, hogy az erélyt nem a hangmagasság fejezi ki, hogy a durvaság és kíméletlenség nem egyszerűen a modor kérdése. Az emberi érintkezésben a kulturált és figyelmes magatartás a vezetőknél még inkább kötelező, mint bárhol másutt.

Tisztelt kongresszus!

Gyakran esik szó arról, hogy még nem mindenütt és nem a párt által kívánatosnak tartott mértékben honosodtak meg a vezetés demokratikus módszerei. Vajon nemakarásról, tudatos ellenkezésről van-e szó? Valószínűleg ilyen is akad. Mégsem ez a fő ok, hanem sokkal inkább az, hogy sokan úgy vélik: demokratikus módszerekkel nehezebb vezetni, mint parancsolgatással. Mi a legfontosabb a vezetés demokratikus módszerében? A vezető embereknek az a kötelességük, hogy álláspontjukat, döntéseik helyességét meg is tudják indokolni és meggyőző érveléssel, bizonyítással el is tudják fogadtatni munkatársaikkal. A meggyőző érveléshez, a bizonyításhoz természetesen tudásra, alapos felkészültségre, képzettségre van szükség. Minden tekintetben ismerni kell a munkaterületet és a feladatot. A szakszerűség, a hozzáértés és a demokratikus vezetési módszer tehát összefügg egymással. A kettő nem helyettesíti, hanem kiegészíti egymást, szerves egységet kell hogy alkosson. Ahol nem érvényesül megfelelően a demokratikus vezetési módszer, ott a vezetők vagy politikailag vagy szakmailag vagy egyik vonatkozásban sem eléggé felkészültek. A szakmailag és politikailag jól felkészült, kulturált, rátermett vezetők viszont nemcsak megengedik a problémák demokratikus megvitatását, hanem egyenesen igényt tartanak rá, hogy hangot kapjanak az ellenvélemények is, és nem esnek kétségbe, ha nem mindenben az ő személyes javaslataikat fogadják el.

A demokratikus vezetési módszerek bővítése nem menlevél a felelősség vállalása alól, nem az opportunista, laza vezetés takarója. Fegyelem, felelősségvállalás, erély politikánk végrehajtásában, pártdemokrácia, szocialista demokrácia társadalmi és állami életünkben – összetartozó, egymást kiegészítő fogalmak. Ezt a szellemet kell meg-

honosítani mindenütt, hogy a lenini vezetési módszerek jobban érvényesüljenek.

Tisztelt kongresszus!

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése kedvezően hatott a szocialista demokrácia fejlődésére is. A gazdasági reform elveinek kidolgozásában a hozzáértő emberek tízezrei kaptak fontos szerepet, az elképzelések megvitatásában pedig százezrek vettek részt. Ilyenformán azok, akik ma a reform megvalósításáért dolgoznak, ott voltak annak bölcsőjénél is, közreadták tapasztalataikat, elgondolásaikat. Ennek a demokratikus előzménynek fontos szerepe van abban, hogy gazdaságirányítási rendszerünket a társadalom túlnyomó többsége helyesli és munkájával támogatja. A gazdasági reform számottevően megnövelte a helyi szervek, a gazdasági egységek, a felelős vezetők önállóságát, kibővítette döntési hatáskörüket. Ez magában véve is előbbre viszi a szocialista demokrácia kibontakozását. Nem kevésbé fontos körülmény, hogy a felelős vezetők közül mind többen belátják: csak munkatársaikra, a kollektívára, a dolgozókra támaszkodva, rájuk figyelve, javaslataikat meghallgatva és mérlegelve hozhatnak helyes döntéseket. Ha bárhol passzivitást tapasztalunk, nem panaszkodni kell, hanem önmagunkban is keresni kell a hibát.

A gazdaság irányításában növekszik a szakszerűség szerepe. A gazdasági törvényszerűségek meghatározó jelentőségűek, de gazdasági vezetőink sohasem feledkezhetnek meg arról, hogy szocialista társadalmi viszonyok között dolgoznak. Azt sem szabad szem elől téveszteniük, hogy ezek a gazdasági törvényszerűségek a szocialista népgazdaságot, a szocialista társadalom építését szolgálják. Ezért nem lehet nálunk politikamentes gazdasági munka és vezetés. A szakszerű irányítás csak akkor hozhatja meg gyümölcsét, ha a dolgozók növekvő aktivitásával párosul. Ezért kiemelkedő jelentőségű feladat az üzemi demokrácia továbbfejlesztése. Az üzemi demokrácia érvényesülésének alapja és kiindulópontja pedig az üzemi pártszervezetek demokratizmusa. Ahol a pártdemokrácia mind teljesebben érvényesül, ott hatékonyabb az üzemi demokrácia is.

Tisztelt elvtársak!

Amint már bevezetőben említettem, a pártdemokrácia és a szocialista demokrácia között szerves az összefüggés, a kölcsönhatás. Ezért a

pártdemokrácia helyzetének megvizsgálását az is szükségessé tette, hogy a Központi Bizottság napirendre tűzte az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztését. Erre is osztálypolitikánk szemszögéből kell tekintenünk: a szocialista demokrácia a munkásosztály hatalmának, a proletárdiktatúrának szerves része, tehát a dolgozó nép demokráciája. A szocialista demokrácia a munkásosztály céljait, a nép ügyét szolgálja, erősíti a munkásállamot, a néptömegek politikai aktivitásának fokozásával meggyorsítja a szocialista társadalom felépítését.

A szocialista társadalom osztálytartalmának egyértelmű megítélése nem elvont elméletieskedés, hanem alapvetően fontos politikai kérdés. Ezért ebben a tekintetben is minden félreértést és téves nézetet el kell oszlatnunk.

Teljesen félreértik a szocialista demokrácia lényegét és funkcióit azok, akik szembeállítják azt a proletárdiktatúrával, és úgy képzelik el, hogy a szocialista demokrácia a proletárdiktatúrától különálló tényező, a társadalmi fejlődés folyamatában „átveszi", „helyettesíti" a proletárdiktatúra korábbi funkcióit. Vannak, akik jobboldali, revizionista nézeteket képviselve ilyen szemléletnek engednek teret, s a szocialista demokrácia jegyében a proletárdiktatúra felszámolását szorgalmazzák. Vannak viszont álbaloldali nézetek is, amelyek a proletárdiktatúra védelme jegyében, aggályoskodva tekintenek a szocialista demokrácia fejlesztésére, tehát a szocialista demokráciától féltik a proletárdiktatúrát, a proletárállam és az osztálypolitika állítólagos védelmében ellenzik a szocialista demokrácia kibontakoztatását. De a kérdés olyan feltevése, hogy „vagy proletárdiktatúra, vagy szocialista demokrácia" – akár jobboldali, akár „baloldali" nézőpontból történik – elméleti és politikai szempontból hibás. Pártunk tapasztalata is bizonyítja, hogy a szocialista demokrácia kiteljesedése a proletárdiktatúra erősítését, továbbfejlesztését szolgálja. Amikor hazánkban az ötvenes évek elején csorbát szenvedett a szocialista demokrácia, meggyengült, veszélybe került rendszerünk, hatalmunk: a proletariátus diktatúrája.

Tisztelt kongresszus!

Elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójában – jelentőségének megfelelően – nagy hangsúlyt kapott az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztése.

A beszámolóban foglaltakkal egyetértek. Az elhangzottakhoz szeretném hozzátenni, hogy amikor pártunkban e kérdések vizsgálata napirendre került, bennünket az a szándék vezetett, és vezet ma is, hogy népi államunk, a Magyar Népköztársaság s annak végrehajtó szervei rendeltetésüket még jobban betöltsék, még hatékonyabb segítői legyenek a szocialista társadalom fejlődésének. Abból a felismerésből indultunk ki, hogy társadalmunk még hosszú ideig a fejlődésnek abban a fázisában lesz, amelyben az állami feladatokat nem adhatjuk át társadalmi szerveknek, ezeket a feladatokat továbbra is az állami szerveknek kell ellátniuk.

Pártunk már több éve a társadalomtudományok művelőinek, a tudományos intézeteknek, gyakorlati párt-, társadalmi és állami vezetőknek a bevonásával, behatóan és megfelelő körültekintéssel foglalkozik e kérdésekkel. Kutatjuk azokat a lehetőségeket, hogyan lehet minél több dolgozó embert bevonni az állam ügyeinek intézésébe, ellenőrzésébe. Kutatjuk azt is, hogy milyen eszközökkel harcolhatunk eredményesebben a még jócskán létező és társadalmi fejlődésünket gátló bürokrácia ellen. A bürokrácia elleni harcot itt szélesebb értelemben kell felfognunk, mert sajnos ez nemcsak állami, hanem társadalmi szerveknél is létezik, sőt újratermelődik. A puszta fogadkozások és kijelentések nem bizonyultak és sohasem bizonyulnak elegendőnek megszüntetéséhez. Egyesek úgy vélik, hogy a bürokrácia felszámolásának vagy legalábbis jelentős csökkentésének az államapparátus radikális csökkentése lenne a legfőbb eszköze. Az igazat megvallva, az államapparátus a jelenleginél lehetne kisebb, de ugyanakkor szakszerűbb és jobban megfizetett is. A gyakorlatban azonban jelentősebb létszámcsökkentés keresztülvitele nem egyszerű, és minden elhamarkodott, elsietett lépés zavarokat okozna. Sőt ez a módszer jelenleg nem javítaná, hanem rontaná állami szerveink munkáját.

Kidolgozás alatt áll az államigazgatási munka fejlesztése, a párt és az állam viszonyának további rendezése, valamint a pártellenőrzés megjavítása az állami munka területén. Mindezekkel a feladatokkal a szükséges körültekintéssel és gondossággal foglalkoznunk, mert fontos összetevői ezek a munkásosztály, a dolgozó nép ügyének.

Amint a beszámoló hangsúlyozta, dolgozó népünk állama, a Magyar Népköztársaság betölti hivatását. De azt is tudjuk, hogy milyen tarta-

lékok rejlenek az állami munka hatékonyságának fejlesztésében. Úgy véljük, hogy ez a fejlesztés nem egyik évről a másikra megy végbe, s itt sokszorosan érvényesül az a közmondás, hogy: „Hétszer mérd le, egyszer vágd le."

Tisztelt kongresszus!

Úgy gondolom, az elmondottak megvilágítják, hogy milyen célt követ a párt, amikor elvi síkon és a gyakorlatban egyaránt nagy figyelemmel foglalkozik a pártdemokrácia, a szocialista demokrácia továbbfejlesztésének problémáival.

Pártunk a X. kongresszuson meghozandó döntésekkel újabb, nagy feladatokra kötelezi el magát. Azt is bizonyosra veszem, hogy dolgozó népünk nagy többsége a párttal együtt vállalja ezeket a feladatokat, amelyeket úgy jellemzünk, hogy a szocialista társadalom teljes felépítését szolgáló munka magasabb szinten való folytatása. Pártunk munkáját ezekhez a magasabb követelményekhez kell igazítanunk. Pártszervezeteinkben, társadalmunkban új energiákat kell feltárnunk, amelyek elősegítik, hogy ezeknek az igényes és összetett feladatoknak is jól megfeleljünk. Ennek az energiának bőséges forrása a szocialista demokrácia, amely a társadalom friss erőit segíti bevonni harcunkba, szélesebbre tárja az utat a dolgozók tehetségének érvényesítése, teremtő gondolataik és építő tetteik előtt. Ezt az erőtöbbletet nem nélkülözhetjük. Meggyőződésünk, hogy a szocialista demokrácia további kibontakoztatásában elért eredmények egyre jobban kitágítják ezt a forrást, és ezzel hozzájárulnak ahhoz, hogy újabb lépésekkel közeledjünk a párt és a nép közös céljainak megvalósulásához, a szocializmus teljes felépítéséhez.

Javaslom a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóinak, a szervezeti szabályzat tervezett módosításának elfogadását, és annak a politikai vonalnak jóváhagyását, melyet pártunk a következő esztendőkben kíván megvalósítani.

HORVÁTH GYULA,

a Zalaegerszegi járási Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Hozzászólásomban a kollektív vezetés és az egyszemélyi felelősség elvének és gyakorlatának néhány kérdésével kívánok foglalkozni.

A pártszervezetek az utóbbi években mindjobban megértették: a kollektív vezetés a legfontosabb biztosítéka annak, hogy a párt politikájának végrehajtása során a gyakorlati döntésekből kiküszöböljük a szubjektív elemeket. A területi pártszervezetekben azonban még nem merítettük ki a kollektív vezetésben rejlő lehetőségeket. A kollektív vezetés gyakorlatában még sok a formalitás, a testületi tevékenységet pedig nem az alkotó jellegű munka, hanem az egyszerű jóváhagyás jellemzi. A pártmunka gyakorlata mind erőteljesebben hozza felszínre azt, hogy – az utóbbi időben – a kollektív vezetés fejlődésével nem tartott lépést a személyes felelősség. Ez is közrejátszik abban, hogy egyesek közömbösen, beletörődéssel veszik tudomásul, ha a helyes, jó párthatározatok nem nyernek végrehajtást.

Meggyőződésem, hogy a pártmunkában jelentkező fogyatékosságok egyik forrása az, hogy a közép- és alsó szintű pártvezetésben nincs megfelelően elhatárolva, hogy meddig terjedjen a személyes felelősség, s hiányzik az ellenőrzés elvi rendszerének gyakorlatra épülő kidolgozása. Fontos lenne a pártszervek és pártszervezetek hatáskörének és az egyszemélyi felelős vezetők döntési jogkörének konkrétabb meghatározása is. Végighallgatva a Központi Bizottság kongresszusi előterjesztését a pártélet helyzetéről, a fogyatékosságok kiküszöböléséről, megerősödött bennem az a vélemény, hogy a IX. kongresszus határozatának végrehajtásához a Központi Bizottság végrehajtó szerveitől, különösen a személyes felelősség érvényesítésében, több módszertani útmutatást, bátorítást vártunk és kaphattunk volna.

A személyes felelősség kibontakozását gátló tényezők a pártmunka módszereinek továbbfejlesztésével eltávolíthatók. Szükséges, hogy a döntésre hivatott pártszervek elé való tények, igaz megállapítások, vitára serkentő tárgyilagos elemzések kerüljenek. Előfordul, hogy a határozatok és feladatok sokasága miatt nem jut idő elmélyült elemzésre, de főképpen arra, hogy végigkísérjük a határozatok sorsát, vizsgáljuk végrehajtásukat, eredményeiket, hatásukat.

Megelégedéssel olvastam a Központi Bizottság kongresszusi irányelveiben, hogy a jövőben ki kell dolgozni a vezetők képzésének korszerűbb, fejlettebb rendszerét.

A Központi Bizottság beszámolójával, a szervezeti szabályzat módosításával egyetértek.

HERCZEG KÁROLY,

a Fejér megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A kongresszusra készülve, számba vettük az elmúlt négyévi munkánkat. E számadás azt mutatta, hogy megyénk párttagsága és dolgozóinak döntő többsége egyetért a párt politikájával, annak következetes folytatását várja. A megye ipari termelése az elmúlt 4 év alatt 30 százalékkal, mezőgazdasági termelése öt év alatt ugyancsak 30 százalékkal emelkedett, a dolgozók életszínvonala a tervezettnél jobban fejlődött. Ma már nálunk a mezőgazdasági dolgozók átlagjövedelme meghaladja a bérből és fizetésből élőkét.

Párttagságunk mind erőteljesebben érvényesíti, hirdeti és védi a párt politikáját. Ha még nem is mindig kielégítően, de határozottabban

lépnek fel a hibás nézetek és gyakorlat ellen. A párttagság nagy többsége betartja a pártfegyelmet.

Az utóbbi négy esztendőben tovább erősödött pártunk eszmei, politikai és szervezeti egysége, akcióképessége. De a párt egységét, vezető szerepét tovább kell erősíteni. Az utóbbi négy évben is harcban született, és a jövőben is harcban erősödik a párt egysége.

Pártunk politikája helyes, megfelel a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, a szocialista világrendszer érdekeinek, egybeesik népünk, munkásosztályunk és hazánk alapvető céljaival, a magyar nép nemzeti felemelkedésének objektív követelményeivel. A párt országos vezetése a feladatokat, célokat nem kinyilatkoztatja, hanem azokat pártszerű vitában alakítja ki és fogadtatja el a párttagság egészével. Ez azt jelenti, hogy a politika alapvető kérdéseiben a nézetek pártszerű vitában, eszmecserében tisztázódnak, és ezek után alakul ki a döntés. Az élet igazolta és igazolja, hogy a pártszerű keretek között folyó viták erősítik a párt egységét és nélkülözhetetlen feltételei a politika egységes értelmezésének, végrehajtásának. Véleményünk szerint ezután is lesznek részletkérdésekben nézeteltérések, ez fejlődésünk velejárója.

A jövőben is a gyakorlati munkában kell egységre jutni a párttagság egészével, mert csak így valósíthatók meg egységesen a célok. A pártdemokrácia fejlesztésével párhuzamosan növelni kell a kommunistákkal szemben támasztott követelményeket, nagyobb figyelmet kell fordítani az eszmei-ideológiai munkára, éppen azért, hogy a politikai, cselekvési egység még mélyebb és szilárdabb eszmei azonosulásra épüljön.

Mindezek mellett arra is szükség van, hogy következetesebben lépjünk fel a meg nem értést, kétkedést kiváltó, valóban hibás gyakorlat ellen. Ha valamit ugyanis a politikában vagy a végrehajtás során hosszabb időn keresztül nem értenek, nem helyeselnek, érdemes azon elgondolkodni; különösen vezető párt számára politikai kötelesség ez. Így például helyes volt, hogy az egyetemi felvételeknél eltörölték a származás szerinti megkülönböztetést, de azóta is viták vannak körülötte. Nehéz ezt a helyes állásfoglalást magyarázni, védeni, ha a gyakorlatban a fizikai dolgozók tehetséges gyermekeinek aránya egyetemeink többségében évek óta stagnál vagy csökken. Az illetékes állami

szerveknek sokkal alaposabban kell megvizsgálniuk az ilyen esetek okait és a megoldás módozatait.

Úgy gondoljuk, hogy a jövőben, amennyire lehet, még jobban előre fel kell készülnünk a várható helyzetekre, új jelenségekre, körülményekre – elméletileg, a propaganda és az agitáció terén, különböző intézkedésekkel, a lehetséges és szükséges eszközök biztosításával.

Fejér megye kommunistái is vallották és vallják elméletben és gyakorlatban egyaránt, hogy helyes szövetségi politikánknak, osztályszövetségünknek, szocialista nemzeti egységünknek fundamentuma a párt marxista–leninista egysége.

UHRIN VENDEL,

a dunakömlődi Szabadság Termelőszövetkezet elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Hozzászólásomban a mezőgazdaság néhány problémáját szeretném érinteni.

Jóleső érzéssel pillanthatunk vissza az elmúlt időszakra: a fejlődés számokban is, az emberek életkörülményeiben, hangulatában is észlelhető.

A Tolna megyei tsz-ek közös vagyona 1960-ban még csak 834 480 000 forint volt, 1969 végére pedig 2 milliárd 970 millió forintot tett ki, tehát három és félszeresére emelkedett. Még nagyobb a növekedés az egy holdra jutó tiszta vagyon tekintetében, ami ugyanezen időszakban 1200 forintról 6200 forintra nőtt.

Ha a fejlődés adatait vizsgáljuk, érdemes felfigyelni a növekvő számok mellett egy csökkenő számsorra is. Tolna megyében 1960-ban 160 termelőszövetkezet működött, 1966-ban, a IX. kongresszus idején már csak 127, jelenleg pedig 91. Ez a csökkenés az egyesülések követ-

kezménye. Az egyesült termelőszövetkezetek általában megerősödtek. Nagyobb lett a tagság jövedelme, meggyorsult a beruházások üteme, nőttek a hozamok, növekedett az árutermelés. Az egyesüléssel megvalósuló erőkoncentráció eredményeképpen 1968-tól 14 tehenészeti telep épült 3800 férőhellyel, valamint 9 sertéstelep 22 300 férőhellyel.

A fejlődés, a lakosság jobb ellátása követeli a húsellátás megjavítását célzó beruházási program megvalósítását. Ezt a programot szétforgácsolt erővel nem lehetne megvalósítani. A fejlődés kulcsa a szövetkezetek összefogása. Például össze lehet fogni szakosított állattenyésztő telep létesítésére is. Nem csupán az a lényeg, hogy az erőkoncentrálás mely formáját választjuk, hanem az, hogy egészséges formában jöjjön létre, és a célt szolgálja. Ezt nem az egyes emberek kénye-kedve követeli, hanem a fejlődés törvényszerűsége teszi szükségessé.

Meg vagyok győződve arról, hogy a kooperáció fejlődésünk jelenlegi szakaszában az előrehaladást megfelelően szolgálja. Ha ez a tsztagok akaratával is találkozik, az erőkoncentrálás ezen formáját kell választani és támogatni. Ezt saját termelőszövetkezetünk példája nyomán is vallom.

Vonatkozhat a kooperáció a gépesítésre és az építési brigádok létrehozására is. Ez az utóbbi annál is szükségszerűbb, mert mind az állami építőipari vállalatok, mind a tanácsi építőipari vállalatok más feladatokkal vannak megterhelve. Nem marad kapacitásuk a mezőgazdasági építkezésekre. Ajánlatos lenne tehát saját lábon járni az építkezések megvalósításában is, mégpedig a mezőgazdasági üzemek erejének összefogásával. Az építkezések tekintetében számításba jöhetnek a termelőszövetkezeti közös vállalatok. Megyénkben eddig négy ilyen közös vállalkozás jött létre.

A továbbiakban néhány nyugtalanító jelenséget kívánok megemlíteni.

Ilyenek például a beruházások körüli nehézségek, az építésianyagbeszerzési gondok, vagy az, hogy a tervezett beruházási összegeknél a kivitelezési összeg a legtöbb esetben jóval magasabb. Gondokat okoz a hitelkonstrukció jelenlegi rendszere is. Év elején, a tervezés időszakában a mezőgazdasági üzemek előtt még ismeretlen, hogy milyen hitelt remélhetnek és mit kapnak meg ebből a gazdasági év során. Gondot okoz az is, hogy a gépek beszerzésének időpontja elég bizonytalan.

A másik lényeges kérdés az alkatrészhiány. Sajnos, sok időt kell a beszerzésre fordítani, hiszen úgy kell felkutatnunk a hiányzó alkatrészeket az ország különböző részein. S ez bizony nagyon emeli az amúgy is magas költségeket.

A Központi Bizottság beszámolóját, a kongresszusi irányelveket helyesnek találom s azokat Tolna megyei küldött elvtársaim nevében is elfogadom.

WALTER WACHS,

Ausztria Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára:

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Megtiszteltetés és öröm számomra, hogy pártunk Központi Bizottsága és az osztrák kommunisták nevében átadhatom önöknek, a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa küldötteinek s önökön keresztül Magyarország dolgozóinak szívélyes, testvéri üdvözletünket.

Mi, osztrák kommunisták, nagy figyelemmel kísérjük a szocialista gazdaság építésében, a szocialista demokrácia kibontakozásában és a dolgozó nép életszínvonalának emelésében elért eredményeiket. *Ezek nagy segítséget jelentenek abban a harcban, amelyet mi, osztrák kommunisták, folytatunk országunkban a kapitalista tömegkommunikációs eszközök hazugságáramlata ellen,* amelyek minden alkalmat megragadnak, hogy a szocialista népeket és országokat, s a szocialista társadalmi rendet nem megfelelőnek és a kapitalista társadalmi renddel szemben alacsonyabb rendűnek minősítsék.

Az ez év májusában megtartott XXI. kongresszusunkon pontot tettünk a pártunkban éveken át folyó vitákra és véleménykülönbségekre, melyek akadályozták munkánkat, gyengítettek és megosztottak

bennünket. A pártunkon belüli konszolidáció azóta tovább folytatódott. Közben következetesen harcoltunk a jobboldali opportunista és reformista, valamint a szektás nézetek ellen. Ez mind több erőt ad ahhoz, hogy a belpolitikai kérdések megoldásával foglalkozzunk.

Pártunk határozottan harcol a szocialista párt politikája ellen, amely a tőkével való együttműködést célozza. Harcol a „szociális partnerek közötti kapcsolatok" politikája ellen, amely megbénítja az osztrák munkásosztályt, és annak érdekeit a bel- és külföldi tőke érdekeinek rendeli alá. Küzdünk a drágulás és a lappangó infláció ellen. Magasabb béreket és jobb életet követelünk a dolgozó népnek. Fellépünk az államosított ipar védelméért és kiépítéséért, és határozottan szembefordulunk a külföldi tőkének, közötte a nyugatnémet tőkének az osztrák iparba történő behatolásával. Pártunk mindenkor azon fáradozik, hogy felvilágosítsa népünk dolgozó rétegeit az Ausztriában uralkodó állapotok valódi összefüggéseiről, és *megteremtse a tőke osztálypolitikája ellen vívott harcban a szocialista, a párton kívüli és a keresztény munkásokkal az akcióegységet.*

Az enyhülés és az európai béke biztosítása érdekében pozitív lépésnek tekintjük a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság között az erőszakról való lemondásról kötött megállapodást, valamint a Lengyelország és a Német Szövetségi Köztársaság között létrejött megállapodást. Azt követeljük kormányunktól, hogy egyértelműbben és aktívabban szálljon síkra az európai biztonsági konferencia összehívásáért.

KAMENICZKI ANTAL,

a MÜM 212. számú Intézetének igazgatója:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy mindenekelőtt a magyar ifjúság olyan jelentős rétege, mint a szakmunkástanulók több mint 220 000-es tábora, valamint a képzési rendszerben dolgozó nevelők nevében köszöntsem pártunk X. kongresszusát! A Központi Bizottság beszámolója ismét meggyőzött arról, hogy a kommunisták mindig féltő gonddal foglalkoztak és foglalkoznak a felnövekvő munkásfiatalok nevelésével.

A tanulók szocialista öntudatra neveléséhez felhasználjuk a munkásmozgalom harcos hagyományait. Az ifjúmunkás nemzedék nevelői érzik a rájuk háruló nagy és megtisztelő felelősséget.

Hosszú évek munkája áll már mögöttünk, melyeket a szocialista módon élő, dolgozó és gondolkodó szakmunkások nevelésére fordítottunk. S hogy törekvéseink helyesek, azt bizonyítják a nap nap után érkező híradások munkásifjúságunk eredményeiről, helytállásáról. Jól tudjuk, hogy a nevelés, a szakmai képzés eredményességének alapvető feltétele a jól képzett, kommunista szellemben nevelő szakember, tanár, szakoktató. Megállapíthatjuk, hogy e tekintetben is sokat léptünk előre. Fiataljainkat döntő többségükben ma már marxista világnézetű, szakmailag, pedagógiailag is jól felkészült szakemberek nevelik. Azon kell munkálkodnunk, hogy a jövőben ez még inkább így legyen.

Szeretnék a korszerűsített szakmunkásképzés gondjaival is foglalkozni. Jövőbeni feladataink a jól képzett szakmunkások újabb tízezreit igénylik. Ezzel szemben a következő években a korábbiaknál jóval kevesebb fiatal hagyja el az általános iskola padjait. Ezért helyes lenne a beiskolázási arányok kialakításánál a jelenleginél ésszerűbb elosztási elvet érvényesíteni. Minél előbb szükséges olyan intézkedések

meghozatala, amelyek valamennyi, szakmunkásigénnyel fellépő vállalat számára egyaránt kötelezővé teszik a jövőben a képzéssel kapcsolatos arányos teherviselést.

Terveink között szerepel a nők arányának növelése a szakmunkásképzésben. Megyénkben a szakmunkástanulók 26 százaléka leány. Arányuk növelését kedvezőtlenül befolyásolja a szülők és a vállalatvezetők egy részének helytelen szemlélete. Számtalan szakma van, ahol a nők legalább ugyanolyan jól megállhatják helyüket, mint a férfiak. Mindenképpen szükséges tehát annak a szemléletnek a megváltoztatása, amely ma még gátat szab a nők fokozottabb szakmai képzésének.

A MANDÁTUMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG JELENTÉSE

DR. MOLNÁR FRIGYES,
a SZÖVOSZ elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A kongresszus megbízása alapján a mandátumvizsgáló bizottság munkáját befejezte, és az alábbiakban tesz jelentést.

Bizottságunk megvizsgálta a budapesti, a megyei és a fegyveres erők pártértekezletein titkos szavazással megválasztott küldött elvtársak megbízóleveleit, és megállapította, hogy azok érvényesek.

A pártértekezletek a kongresszus küldötteit felelős megbízatásukra gondosan választották ki. A küldöttek valamennyien aktív részesei voltak annak az egész párttagságunkat átfogó vitának, eszmecserének, amely a Központi Bizottság irányelveiről és a szervezeti szabályzat módosításának tervezetéről folyt a vezetőségválasztó taggyűlésektől a pártértekezletekig. Ezért jól ismerik a párttagság, de a párton kívüli dolgozók többségé-

nek véleményét megtett utunkról, helyzetünkről, fejlődésünk fontosabb kérdéseiről.

Pártunk Központi Bizottságának előzetes állásfoglalása alapján a X. kongresszusra 691 küldöttet választottak. A Központi Bizottság a küldötteken kívül tanácskozási joggal a kongresszusra 380 elvtársat hívott meg.

A küldött elvtársak közül 685 jelent meg, hat igazoltan van távol, tehát a kongresszus határozatképes.

Bizottságunk megállapította, hogy a kongresszus küldöttei között képviselve van társadalmunk minden dolgozó osztálya és rétege: a munkások, parasztok mellett a szellemi élet, a kultúra, a tudomány, a művészet területén dolgozók; veteránjaink, gazdasági, állami, párt- és tömegszervezeti vezetők.

A küldöttek 76,8 százaléka férfi, 23,2 százaléka nő. A nők képviselete megközelíti a párttagságon belüli arányukat.

Eredeti foglalkozás szerinti megoszlás: az összes küldöttekből munkás és paraszt 73,5 százalék, értelmiségi 20,3 százalék, alkalmazott 5,1 százalék és egyéb 1,1 százalék.

Jelenlegi foglalkozás szerinti megoszlás: termelőmunkában részt vevő fizikai dolgozó (üzemi munkás és tsz-tag) 17,9 százalék, gazdasági vezető 12,5 százalék, szellemi dolgozó (tudós, mérnök, író, újságíró, jogász, közgazdász, tanár stb.) 14,1 százalék, állami és államigazgatási vezető 10,3 százalék, társadalmi és tömegszervezeti vezető 5,5 százalék, függetlenített pártmunkás 28,4 százalék, fegyveres erők tagjai 5,4 százalék, egyéb 5,9 százalék.

Életkor szerint: 30 év alatti a küldötteknek 4,9 százaléka. 30–39 éves 19,7 százaléka, 40–49 éves 51,5 százaléka, 50–59 éves 17,8 százaléka, 60 éven felüli pedig 6,1 százaléka.

Párttagság kelte szerint: felszabadulás előtti párttag a küldöttek 16,4 százaléka, 1944–1945 óta 23,4 százaléka, 1946–1956 közötti 36,1 százaléka, 1957–1966 közötti 20,8 százaléka, 1967-től pedig 3,3 százaléka.

Az életkor és a párttagság kelte szerinti megoszlás bizonyítja, hogy a kongresszus küldöttei között megtalálható a három nemzedék, amely pártunkban összeforrva dolgozik nagy céljaink megvalósításáért.

Pártiskolai végzettség szerint: a küldöttek 30,3 százaléka felsőfokú, 22 százaléka középfokú, 24,6 százaléka alsófokú végzettséggel rendelkezik. Nem végzett pártiskolát a küldöttek 23,1 százaléka.

Iskolai végzettség szerint: egyetemet, főiskolát végzett a küldöttek 58,6 százaléka, középiskolát 13,9 százaléka, nyolc általános iskolát 23 százaléka.

Meggyőződésünk, hogy az egész párttagság képviseletében jelenlevő küldöttek – akik kiemelkedő tevékenységük és széles körű ismereteik alapján kapták megbízatásukat – felelősen, lelkiismeretesen döntenek a szocializmus teljes felépítésének soron következő feladatairól.

KOMÓCSIN ZOLTÁN,

a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójával, Kádár János elvtárs előadói beszédével és a szervezeti szabályzat módosításának tervezetével egyetértek. A Központi Ellenőrző Bizottság jelentését elfogadom.

Kapcsolódva a Központi Bizottság beszámolójához, felszólalásomban pártunk nemzetközi politikájával kívánok foglalkozni.

Az alapszervezeti taggyűléseken, valamint a pártértekezleteken mindenütt hangsúlyozták pártunk tagjainak és a legszélesebb dolgozó rétegeknek teljes egyetértését nemzetközi politikánkkal. A párttagok és a pártonkívüliek azonos igényt juttattak kifejezésre: a szocialista építés feladatai terén, a nemzetközi munkásmozgalomban s a világpolitika porondján továbbra is az eddigi politikát folytassuk. Politikánk egységes helyeslése a párttagság és dolgozó népünk részéről a legfontosabb feltétele annak, hogy a jövőben is ered-

ményesen haladjunk előre az eddigi úton nemzetközi céljaink megvalósításában.

Megállapítva pártunk nemzetközi tevékenységének kedvező fogadtatását, szükséges beszélnünk arról is, hogy óvnunk kell magunkat a helyenként jelentkező elbizakodottságtól. Itt-ott előfordul, hogy egyesek a sikerek láttán a testvéri pártok és országok eredményeiről megfeledkeznek, vagy lebecsülik azokat, a magunkét pedig felnagyítják, eltúlozzák, esetenként egyenesen nacionalista hangulatok hatása alá kerülnek. Akiket ilyen szemlélet vezet, azok a valóságtól elszakadva, erőnket, lehetőségeinket úgy állítják be, mintha mi egyedül, magunkban képesek lennénk a mai nemzetközi problémák alakulásának lényeges befolyásolására. Ezzel a szórványosan előforduló jelenséggel szemben továbbra is erősítenünk kell a köztudatban az internacionalista meggyőződést. Párttagságunk, népünk nagy többsége ezt helyesen érti és támogatja.

A marxizmus–leninizmus elvei szerint bármilyen társadalmi rendszerű ország bel- és külpolitikája összefüggésben és kölcsönhatásban van egymással. A mi külpolitikai érdekeinket és törekvéseinket a szocializmus építésének céljai, a nemzetközi munkásosztály ügyének szolgálata határozza meg. Amint a Központi Bizottság beszámolója hangsúlyozta, külpolitikánk fő feladata: kedvező nemzetközi feltételek biztosítása a szocialista Magyarország építéséhez. Ezt a célt mindenekelőtt azzal érjük el, hogy szoros egységben együtt haladunk a Szovjetunióval, a többi szocialista országgal, és aktívan részt veszünk a Varsói Szerződés Szervezetében, valamint a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában.

A bel- és a külpolitika összefüggésének és kölcsönhatásának témájában egyes imperialista sajtóorgánumok támadásokat intéznek ellenünk. A magyar párt- és állami vezetésre nagy előszeretettel ragasztanak olyan címkéket, hogy „legbátrabb reformerek" a belpolitikában, ugyanakkor „szélsőségesen konzervatívok" a külpolitikában. Mindenki számára világos: lehetetlen lenne egyidejűleg bátor reformernek és szélsőséges konzervatívnak lenni. Bel- és külpolitikánk ilyen erőszakolt szembeállítása meddő, haszontalan kísérlet, fából vaskarika. Azért érjük el eredményeinket hazánk határain belül és azon kívül is, mert pártunk marxista–leninista irányvonalat valósít meg mind a bel-

politikában, mind a nemzetközi politikában. Egyébként a külpolitikánk konzervativizmusáról elhangzó fejtegetéseket mások, ugyancsak imperialista oldalról maguk cáfolják meg, amikor elismerik pártunk aktív szerepét a nemzetközi kommunista mozgalomban, valamint hazánk kezdeményező, eredményes hozzájárulását az időszerű nemzetközi problémák megoldásához.

Miért próbálják hát mégis a „szélsőséges konzervativizmus" címkéjét reánk ragasztani? Azért, mert hűségesek vagyunk elveinkhez, szövetségesi elkötelezettségünkhöz. Ellenségeink szemében rögtön nem lennénk maradiak, ha megengedhetőnek tartanánk szovjetellenes, nacionalista lépéseket, olyan külpolitikai megnyilatkozásokat és cselekményeket, amelyek lazítanák szövetségünket, egységünket, és amelyekből hasznot húzhatnának az imperialisták. Mi azonban eddig is, most is, és a jövőben is alapvető elveinkkel, népünk, hazánk érdekeivel, szocialista céljainkkal összhangban álló nemzetközi politikát folytatunk – gondosan ügyelve bel- és külpolitikánk egységére. Arra törekszünk, hogy mindent megtegyünk, ami csak tőlünk telik együttműködésünk és barátságunk fejlesztéséért a Szovjetunióval, a szocialista országokkal, a nemzetközi kommunista mozgalom, az összes antiimperialista erők egységéért, összeforrottságuk erősítéséért, közös nagy ügyünk győzelméért.

A Magyar Népköztársaság érdekeit és céljait szolgáló nemzetközi politikánk kialakításában és megvalósításában meghatározó szerepe van a marxizmus–leninizmusnak, a proletár internacionalizmusnak. Ugyanúgy, mint belső feladataink megoldásában, a nemzetközi munkában is azt tartjuk szem előtt, hogy a legjobb politika az elvi politika. Így tudjuk megkülönböztetni az igazi érdeket a látszólagostól. Így kerülhetjük el, hogy valódi eredmények helyett látszatsikereket érjünk el. Így tudjuk függetleníteni magunkat a konjunkturális csábításoktól. Az elvi politika folytatása nehezebb, kevésbé látványos, de csak ez vezet igazi, tartós eredményre.

A marxizmus–leninizmus elvei alapján kialakított nemzetközi politikánkban és gyakorlati erőfeszítéseinkben sarkalatos jelentősége van a proletár internacionalizmusnak. Az internacionalizmus fogalmának általános meghatározása nem okoz problémát a nemzetközi kommunista mozgalomban. A testvérpártok, a kommunisták általánosságban

azonos felfogást vallanak. Azonban jelenleg olyan a helyzet, hogy az internacionalizmusra hivatkozik mindenki: a marxizmus–leninizmus elveit következetesen vallók csakúgy, mint a jobboldali vagy a „baloldali" opportunisták. Eligazodni akkor lehet, tiszta képet úgy kaphatunk, ha nem a kijelentéseket vizsgáljuk, hanem azt, hogy az internacionalizmus nevében ki mit tesz, hogyan cselekszik.

Az internacionalizmus kritériumai nem lehetnek a szép, hangzatos kijelentések, sem a klasszikusok pontos citálása. Az első és legfontosabb kritérium csakis az lehet, hogy a fogalom használata, a cselekedetek megfelelnek-e az osztályharc követelményeinek. Az internacionalizmus lényege, legfőbb tartalma: a következetes osztályharcos szemlélet és magatartás. Természetesen nem a frázisok pufogtatásában vagy a kalandorságban megnyilvánuló, mindent túllicitáló ál-osztályharcosságról van szó, hanem arról, amit a marxizmus–leninizmus tanít és a nemzetközi munkásosztály gazdag történelme bizonyít.

A társadalom problémáinak vagy témánkkal összefüggésben a nemzetközi politika tényeinek osztályszemlélettől áthatott megközelítéséről, elemzéséről van szó. Arról, hogy a problémákra elvileg és gyakorlatilag egyaránt a munkásosztály érdekeivel és céljaival összhangban álló politikát dolgozzunk ki és valósítsunk meg. Mindig azt kell vizsgálnunk, hogy amit teszünk vagy nem teszünk, elősegíti-e a nemzetközi osztályharcot vagy sem. Az osztályharcos szemlélet áthatja egész nemzetközi politikánkat, céljaink megvalósításáért kifejtett összes erőfeszítéseinket, akár nagy horderejű, akár kisebb jelentőségű problémákról legyen szó.

Az internacionalizmus próbaköve a Szovjetunióhoz és kommunista pártjához való viszony. Több mint öt évtizede a nemzetközi imperializmus a világ első szocialista országában, népében és kommunista pártjában látja legnagyobb, legveszedelmesebb ellenségét. Korunkban már teljesen bizonyosra vehető, hogy a Szovjetunió legyőzhetetlenné vált, túléli jelenlegi és minden lehetséges jövőbeni ellenségét is.

Nem tekinthető véletlennek, hogy mind a jobboldali, mind pedig a „baloldali" opportunisták közös ideológiai találkozási pontja a szovjetellenességben megnyilvánuló nacionalizmus. A két ellenkező irányú elhajlást azonos okok vezetik a szovjetellenességhez; a Szovjetunióban és kommunista pártjában látják – joggal – a legnagyobb akadályát

annak, hogy céljaikat megvalósíthassák. A jobb- és „bal"oldali opportunisták bármennyit hivatkoznak is az internacionalizmusra, leleplezik magukat szovjetellenességükkel, nacionalizmusukkal.

A Szovjetuniónak és kommunista pártjának szerepe, jelentősége a nemzetközi kommunista mozgalomban és a világfejlődés folyamatában az idő múlásával nemhogy csökkenne, de állandóan növekszik. A kommunizmust építő nagyhatalom testesíti meg most és a jövőben is azt a legnagyobb gazdasági, társadalmi, katonai, eszmei és erkölcsi erőt, amely az alapja, legfőbb biztosítéka a szocialista világrendszer létezésének és továbbfejlődésének, valamennyi szocialista ország nemzeti önállóságának és függetlenségének.

A nemzetközi munkásmozgalomnak, valamint a felszabadult és a szabadságukért küzdő országok népeinek harcában a Szovjetunió olyan rendíthetetlen támasz és kiapadhatatlan erőforrás, amelynek puszta léte is nagy erőt kölcsönöz az önfeláldozó harcosoknak és rettegéssel tölti el a népek elnyomóit. Az, hogy a békeszerető emberiség eddig eredményesen szállt síkra a világháború elhárításáért – és bizton mondhatjuk, hogy ez így lesz ezután is –, mindenekelőtt annak köszönhető, hogy a világméretekben folyó békeharc igazát erővel párosítja, hatásfokát megsokszorozza a Szovjetunió gazdasági, katonai hatalma, békepolitikája.

A Szovjetuniónak és kommunista pártjának jelentősége korunk történelmileg kialakult valóságában gyökerezik, és nem függ sem az imperialista osztályellenség szubjektív véleményétől, sem a nemzetközi mozgalmunkon belül létező jobb- vagy „bal"-oldali opportunisták nacionalizmusától. Mindezek alapján – ahogyan azt a Központi Bizottság beszámolójában Kádár János elvtárs leszögezte – pártunk elvi meggyőződéssel vallja: internacionalizmusunk fokmérője a Szovjetunióhoz és kommunista pártjához való viszonyunk. Nemzetközi politikánk kiindulása, minden mást megelőző célja a megbonthatatlan, örök szovjet–magyar barátság fejlesztése és erősítése. Ezen állandó törekvésünkhöz szorosan kapcsolódnak a szocialista világrendszer erejének, egységének növelésére irányuló erőfeszítéseink.

A szocialista világrendszer egységének fejlesztését, erejének növelését célzó nemzetközi politikánkban mindig abból indulunk ki, hogy csak az lehet jó nekünk, ami jó barátainknak is, szövetségeseinknek is,

amivel egyaránt erősítjük magunkat és közösségünket. Ha az élet olyan helyzetet produkál – és ez bizony előfordul –, hogy sajátos érdekeink ütköznek a közös érdekekkel, akkor azokat a közösnek rendeljük alá, abban a meggyőződésben, hogy hosszú távon csak ez lehet eredményes. Nemzetközi érdekeink és világrendszerünk közös céljai tartósan nem lehetnek ellentétben egymással, de amikor ez az ellentét fennáll, a részérdeket alárendeljük az egésznek, mert meg vagyunk győződve arról, hogy csakis így cselekszünk népünk valódi érdekei szerint is. A szocialista világrendszerhez tartozó pártok és országok gyakorlati együttműködésében felmerülő problémákra adott olyan válasz, amely a szocialista közösség ellen irányul, szűkkeblű nacionalizmust tükröz. Az internacionalizmus egységre, a szűklátókörűségen való felülemelkedésre kötelez. Az időnként felmerülő ellentmondások, nézetkülönbségek, viták csak a széles horizontú internacionalizmus alapján oldhatók meg.

Hazánk, valamint a többi szocialista ország két- és többoldalú kapcsolatai is igazolják, hogy meghatározó szerepe alapvetően annak van, ami bennünket összeköt, egységbe tömörít, és nem a szétválasztó tényezőknek. Ennek bizonyítéka a gazdasági és külkereskedelmi kapcsolatok, a társadalmi, tudományos és kulturális együttműködés rendkívül dinamikus fejlődése éppúgy, mint együttműködésünk a nemzetközi munkásmozgalomban és a világpolitika porondján. Minden lényeges két- vagy sokoldalú eszmecsere legfontosabb következtetése, hogy további nagy, még ki nem merített tartalékok vannak az együttműködés fejlesztésére az élet minden területén. A következő években a kétoldalú és a sokoldalú együttműködés lehetőségeit jobban hasznosítva, egymást segítve haladunk tovább a felemelkedés útján, és növeljük a szocialista világrendszer súlyát, a világ dolgozóira gyakorolt befolyását, vonzerejét.

Az internacionalista elvek érvényesülésének, erejének szép példája a hősiesen harcoló vietnami testvéreink iránt megnyilvánuló szolidaritás. A mi pártunk és kormányunk – népünk egyetértésével, a dolgozó milliók öntudatára, áldozatkészségére építve – kezdettől fogva azt tartja, hogy vietnami testvéreink harcát támogatnunk kell anyagi, katonai, politikai és diplomáciai téren, valamint a propaganda eszközeivel – egészen a végső győzelem kivívásáig.

Vietnami testvéreink önfeláldozó harcának már elért, történelmi jelentőségű eredménye, hogy az egész világnak bebizonyították: a legerősebb imperialista nagyhatalom – az Amerikai Egyesült Államok – sem képes legyőzni a számarányánál, gazdasági erejénél fogva jóval kisebb, de a hazája szabadságáért, függetlenségéért minden áldozatra kész népet. Ez a magyarázata annak, hogy az imperialista agresszorok bűnei miatt elhúzódó súlyos háború szenvedései nem törték meg és nem törhetik meg a jövőben sem a vietnami nép ellenállását. A világ haladó közvéleménye ezért tartja már ma politikai és erkölcsi győztesnek a vietnami népet. Az idő múlásával állandóan növekszik azoknak az embereknek a száma, akik a vietnami néppel vállalt szolidaritáson keresztül eljutnak az imperializmus igazi természetének felismeréséhez, az ellene folytatott harc vállalásához.

Indokína népeinek, a nemzetközi vietnami szolidaritási mozgalomnak óriási erőt adna, ha meg tudnánk teremteni valamennyi szocialista ország, az összes kommunista és munkáspártok akcióegységét, közös, összehangolt, egységes cselekvését. Pártunknak és népünknek a vietnami nép iránt megnyilvánuló szolidaritása arra kötelez bennünket, hogy változatlanul munkálkodjunk minden erőnkkel, összes lehetőségeink hasznosításával a nemzetközi kommunista mozgalomnak a mainál hatékonyabb egységéért, a hősiesen harcoló vietnami testvéreinknek, Laosz, Kambodzsa népeinek, az összes antiimperialista erőknek javára.

Pártunk, kormányunk, dolgozó népünk éber figyelemmel kíséri az amerikai imperializmus állandó zaklatásaival szemben helytálló koreai, valamint kubai testvéreink küzdelmét. Szolidárisak vagyunk a Koreai Munkapárt, a testvéri koreai nép hazája békés egyesítéséért, az amerikai imperialisták és dél-koreai bábjaik meg-megújuló provokációinak elhárításáért folytatott harcával. Együtt vagyunk testvéri szolidaritásban a bátor kubai néppel, kommunista pártjával abban a hősi harcban, amelyet a jenki-imperialistákkal szemben állhatatosan és eredménnyel folytat. A Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal, valamint a Kubai Köztársasággal, e két testvéri országgal – földrajzilag Magyarországtól távol, de közös elveinkben, céljainkban, harcainkban szoros közelségben – egymást segítve, egy úton haladunk, a szo-

cializmus útján, világrendszerünk, nemzetközi mozgalmunk egységéért, összeforrottságáért, erejének növeléséért.

Az egységért folytatott erőfeszítéseink közepette reményt keltő az a változás, amely kezdetét vette a Kínai Népköztársaság külpolitikájában. Szaporodnak az olyan tények, amelyek azt mutatják, hogy érlelődnek a lehetőségek Kína, valamint a többi szocialista ország államközi kapcsolatainak javítására. Még csak a kezdet kezdetén tartunk, mégis, egy évtized után most kerültünk ismét olyan helyzetbe, amikor nem a távolodás, hanem a közeledés távlatai elé tekinthetünk nagy várakozással és tettrekészséggel.

Nem szabad természetesen szem elől téveszteni, hogy jelenleg a kínai vezetés még csak az államközi kapcsolatok normalizálására vállalkozik, és elzárkózik a pártkapcsolatok helyreállításától. Ezzel függ össze, hogy sajnálatunkra nem fogadták el meghívásunkat kongresszusunkra, mint ahogy az albán pártvezetés is elzárkózott ettől. A magunk részéről tovább szeretnénk haladni a megkezdett úton: normalizálni, fejleszteni akarjuk a kínai–magyar államközi kapcsolatokat. Meggyőződésünk, hogy ez megfelel a kínai és a magyar nép érdekeinek, valamint a szocialista világrendszer, a nemzetközi kommunista mozgalom, az imperializmus ellen és a békéért harcoló erők érdekeinek és céljainak.

Marxista–leninista elveink alapján valósítjuk meg nemzetközi politikánkat a gyarmati kizsákmányolás és elnyomatás utolsó maradványainak felszámolásáért harcoló népek, valamint a felszabadult országok vonatkozásában is. Politikai, anyagi és minden más tőlünk telhető támogatással juttatjuk kifejezésre szolidaritásunkat a portugál gyarmatokon és a dél-afrikai fajüldöző fasiszta rezsimek ellen harcoló népekkel. Gazdasági, politikai, diplomáciai kapcsolatainkban a fejlődő országokkal az őszinte, önzetlen segítőkészségből indulunk ki. Az az álláspontunk, hogy imperialistaellenes harcukat értünk is folytatják. Szolidaritásunk nem lehet függvénye kicsinyes anyagi méricskélésnek, sem a változó konjunktúrának. Barátainkkal együtt haladunk jóban és rosszban. Arra törekszünk, hogy megtegyünk értük minden tőlünk telhetőt, viszont semmi olyat ne tegyünk, amivel megnehezítenénk helyzetüket, amiből közös ellenségeink, az imperialisták húzhatnának hasznot.

A közel-keleti háborús tűzfészek felszámolására irányuló politikánk különös élességgel bizonyítja, hogy milyen elvek vezérelnek bennünket. Ahogyan azt a Központi Bizottság beszámolója leszögezte, alapvető álláspontunk: szolidárisak vagyunk az arab népek igazságos harcával, elítéljük az izraeli agresszorokat és imperialista támogatóikat. Azért állunk az arab népek oldalán, mert nekik van igazuk és mert harcuk antiimperialista harc, hozzájárulás a fő ellenség gyengítéséhez, visszaszorításához, amiben a nemzetközi osztályharc részeseiként mi is részt veszünk. Az izraeli uralkodó körökkel azért állunk szemben, mert területrabló, az arab népeket elnyomó politikát folytatnak és az imperialisták céljait szolgálják. A közel-keleti háborús konfliktusban is csak egy igazság van: Izrael agresszor, az arab népek pedig az agresszor áldozatai. A mi helyünk csakis és kizárólag a megtámadott, igazukért harcoló arab népek oldalán lehet.

Izrael a mi számunkra természetesen nem vallási, nem zsidókérdésként jelentkezik. Elvi meggyőződésünk alapján szemben állunk mindkét reakciós ideológiával: az antiszemitizmussal is és a cionizmussal is. A zsidó munkás és paraszt – éljen Izraelben vagy bárhol a világon – ugyanúgy osztálytestvérünk, mint az arab munkás és paraszt vagy a világ bármelyik országának munkásai és parasztjai. Nekünk nem az izraeli dolgozókkal van ellentétünk, hanem azzal az uralkodó osztállyal, amely a cionista ideológia alapján, féktelen kommunistagyűlöletében, arabellenességében a fajelmélet politikáját nemcsak hirdeti, de megvalósításához is hozzákezdett, és amely az imperialista politika kiszolgálója a Közel-Keleten.

Az a közös törekvésünk, hogy a közel-keleti válságot politikai eszközökkel oldják meg, egyaránt megfelel e térség valamennyi dolgozó emberének, fajra, nemzetiségre, vallásra való tekintet nélkül. A mi közel-keleti politikánk, amelyet szövetségeseinkkel együtt valósítunk meg, az egyetlen lehetséges út, amely mindegyik érdekelt ország népének igazságos nemzeti és emberi céljai eléréséhez vezet.

Pártunk nemzetközi politikájának megvalósításában arra törekszünk, hogy a Magyar Népköztársaság – hasonlóan a többi szocialista országhoz – sokoldalú kapcsolatban legyen a miénkkel ellentétes társadalmi rendszerű országokkal is. Amikor – a békés egymás mellett élés elve alapján – kapcsolatainkat fejlesztjük a tőkésországokkal, min-

dig figyelemmel vagyunk szövetségesi elkötelezettségünkre. Meggyőződésünk: önmagának és a közös ügynek árt az a szocialista ország, amelyik külpolitikai kalandokba keveredik látványos vagy vélt sikerek kedvéért úgy, hogy abból a szocializmus és a béke ügyének semmi haszna sincs, sőt esetleg kára származik belőle.

Azt tartjuk, hogy amikor csak lehet és szükséges, és amikor az érdekeinket szolgálja vagy legalábbis nem gyengíti, mindig tárgyalni kell, még elvileg elfogadható kompromisszumokat is vállalva. Mindent meg kell tennünk, ami tőlünk függ, azzal az elengedhetetlen feltétellel, hogy elveinkből, meggyőződésünkből nem engedünk. Kompromisszum lehetséges, de soha meg nem alkuszunk. Saját és közös nagy nemzetközi céljainkkal ellentétben semmit nem teszünk. Ugyanakkor vállalunk mindent, ami közös céljainkat, érdekeinket szolgálja.

A szocialista országok egységes, összehangolt fellépésében rejlő nagy erőt és lehetőségeket bizonyítják azok az eredmények, amelyeket az európai biztonsági értekezlet megszervezésére irányuló kezdeményezésünkkel eddig elértünk, s amelyek egyúttal a békés egymás mellett élés elvének gyakorlati megvalósításához is hozzájárultak. Kontinensünk népei és a legtöbb ország kormánya egyetért az európai biztonsági értekezlet összehívásával. Pártunk és kormányunk politikájának, erőfeszítéseinek igazolását is látjuk abban, hogy az összes európai népek érdekeinek megfelelő biztonsági értekezlet földrészünkön az érdeklődés középpontjába került. Jól tudjuk: további türelemre, állhatatosságra van szükség, sokat kell még tenni azért, hogy az első találkozó létrejöjjön. Mint eddig, ezután is ott leszünk azoknak a sorában, akik a siker eléréséért fáradoznak.

Az európai biztonsági értekezlet feltételeit javította a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság között megkötött szerződés. Pozitív hatása lesz a lengyel–nyugatnémet szerződésnek is. E szerződések mielőbbi ratifikálása nagymértékben elősegítené a továbbhaladást a megkezdett úton. A két szerződés megkötése bizonyítéka annak, hogy a Német Szövetségi Köztársaság kormánya kezdi felismerni az európai realitásokat. Az európai béke és biztonság érdekei azonban azt kívánják, hogy a nyugatnémet kormány tovább lépjen előre: ismerje el nemzetközi jogi tekintetben a Német Demokratikus Köztársaságot. Ez úgyszólván próbaköve lenne a Brandt–Scheel-kormány követ-

kezetességének. Ugyancsak célszerű lenne, ha intézkedéseket tennének a Nyugat-Németországba települt, ott hivatalos támogatást élvező, valamennyi szocialista országgal szemben uszító, diverziókat szervező propagandaapparátusok és emigráns szervezetek tevékenységének felszámolására. A nyugatnémet kormány ezzel bizonyságát adná annak, hogy őszintén törekszik a szocialista országokhoz fűződő kapcsolatainak rendezésére, valamint az általános európai politikai légkör javítására.

Kedves elvtársak!

A jelenlegi és az előző kongresszus közötti időszakban pártunk különleges lehetőségekhez jutott politikájának megvalósításában a nemzetközi kommunista mozgalomban. Annak következtében, hogy a testvérpártok megtisztelő bizalmából az 1969-es moszkvai nemzetközi tanácskozás előkészítésének egy hosszú, jelentős szakasza nálunk zajlott le, közvetlen és rendszeres kapcsolatba kerültünk a kommunista és munkáspártok nagy többségével. A moszkvai tanácskozás budapesti előkészítésében a testvérpártoknak a mi pártunk iránt megnyilvánuló bizalmát és megbecsülését látjuk. Hálásak vagyunk ezért a bizalomért, és a jövőben is arra törekszünk, hogy megfeleljünk a testvérpártok várakozásainak.

A nemzetközi tanácskozás előkészítésével – túl a reánk hárult konkrét feladatok teljesítésén – két olyan eredményt értünk el, amelyet ilyen megbízatás nélkül a hozzánk hasonló kis ország pártja soha nem lenne képes elérni. Az egyik, hogy a közvetlen kapcsolatok során sokoldalúan megismertük a legtöbb testvérpárt helyzetét, nézeteit, az álláspontjukat befolyásoló különleges körülményeiket, tehát mintegy belülről ismerhettük meg a nemzetközi kommunista mozgalom mai állapotát. Ezen ismeretek megkönnyítik pártunk politikájának kidolgozását, a kitűnő elvtársi kapcsolatok pedig nagy lehetőségeket nyújtanak a gyakorlati feladatok megoldásához. Így tehát jó alappal rendelkezünk ahhoz, hogy eredményesen vegyünk részt a nemzetközi kommunista mozgalom problémáinak rendezését célzó erőfeszítésekben.

A másik nagy eredmény: a moszkvai nemzetközi tanácskozás budapesti előkészítése egész párttagságunk, dolgozó népünk széles köreiben nagymértékben elmélyítette az internacionalista öntudatot, meggyőződést. A kommunistákban és a pártonkívüliekben is megerősödött

az a felismerés, hogy pártunk internacionalista magatartásával képes komoly szolgálatokat tenni a nemzetközi kommunista mozgalomnak. Ennek tudata elégedettséget, örömet és büszkeséget váltott ki párttagságunkból és dolgozó népünkből. Ezen az alapon egészen természetes, hogy pártunk és népünk teljes egyetértéssel fogadta és tette magáévá a moszkvai nemzetközi tanácskozás dokumentumaiban megfogalmazott értékeléseket és következtetéseket.

A kommunista és munkáspártok moszkvai nemzetközi tanácskozása új szakaszt nyitott a nemzetközi kommunista mozgalom fejlődésében. Lezárt egy évtizednyi rendkívül súlyos, bonyolult, veszélyekkel terhes időszakot. Bizonyította, hogy az egységtörekvések erősebbek a szakadár törekvéseknél. Közös erőfeszítésekkel, marxista–leninista, jobb- és „bal"-oldali opportunista nézetektől mentes dokumentumokat dolgoztak ki és fogadtak el, amelyek nagy segítséget jelentenek a testvérpártok számára. A tanácskozás érvényre juttatta a pártok önállóságát és egyenjogúságát, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás elvét, a demokratizmust és kollektivitást. Meghirdette valamennyi kommunista és munkáspárt, az összes antiimperialista erők akcióegységének, összeforrottságának megvalósítását. A moszkvai tanácskozás eredményei arról tanúskodnak, hogy a kommunista és munkáspártok nagy fejlődésen mentek keresztül, és egymás közötti kapcsolataikban új, magasabb szakaszhoz érkeztek.

A moszkvai tanácskozáson – előkészítése alatt és utána – a nemzetközi kommunista mozgalomban megerősödött az egység: éppen ebben van a tanácskozás egyik fő eredménye, a jövőre kiható jelentősége. A nemzetközi kommunista mozgalom egységét természetesen nem tekinthetjük egyszer s mindenkorra megoldottnak. Az egységet nem lehet úgy felfogni, mint amely örök időkre megváltoztathatatlanul beszabályozott, hanem azt annak dialektikus összefüggéseiben helyes megközelíteni. Az egység mindig is feltételezi az érte folytatott elvi harcot. Az egyes testvérpártoknak külön-külön és együttesen is állandóan munkálkodniuk kell az egység megújításán és fejlesztésén. Az egység erősítése állandó feladat, megszakítás nélküli folyamat, amelynek eszközei: a két- és sokoldalú találkozók, az álláspontok egyeztetése, az eszmecserék, az elvtársi viták, és mindenekelőtt a közös célokért folytatott harc, az együttes akciók gyakorlati megvalósítása.

Jelenleg joggal állapítjuk meg, hogy a moszkvai találkozó hosszú előkészítése és főként a tanácskozás sok akadályt elhárított az útból, és növekedett a testvérpártok közötti bizalom. Mindinkább erősödik a testvérpártokban az a felismerés, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom összefogása növeli valamennyi testvérpárt erejét, tekintélyét saját országában is, a széthúzás viszont egyetlen pártnak sincs javára, ellenkezőleg, csak gyengíti az egyes pártok súlyát és befolyását. Ma kedvezőbbek a feltételek az egység további fejlesztéséhez, mint néhány évvel ezelőtt. Ugyanakkor nagy elvi állhatatosságra, türelemre, egymás kölcsönös, még jobb megismerésére van szükség a további előrehaladás érdekében.

A mi pártunk – meggyőződésem, hogy kongresszusunk ezt támogatja –, a jövőben is kész mindent megtenni a közös célok megvalósításáért, a nemzetközi kommunista mozgalom összeforrottságának továbbfejlesztéséért, az összes antiimperialista erők akcióegységének megvalósításáért. E – korunk parancsát jelentő – célok szem előtt tartásával fejlesztjük tovább kétoldalú kapcsolatainkat az összes testvérpártokkal, amelyek ezt – ugyanúgy, mint mi – akarják. Pártunk a jövőben is részt vesz a kommunista és munkáspártok sokoldalú találkozóin. A mi pártunk számára nincs nagyobb és megtisztelőbb feladat, mint szolgálni munkásosztályunk, népünk és ezzel együtt a nemzetközi kommunista mozgalom törekvéseit és céljainak valóraváltását.

Tisztelt kongresszus!

Kedves elvtársak és elvtársnők!

Pártunk X. kongresszusának határozataitól olyan célok kijelölését várjuk, amelyek valamennyi magyar kommunista, egész dolgozó népünk előtt új távlatokat nyitnak meg a gazdasági, társadalmi és kulturális élet minden területén.

Kongresszusunk újra meghatározza nemzetközi politikai feladatainkat is. Meg vagyok győződve arról, hogy e feladatok teljesítésével hozzájárulunk a szocialista világrendszer egységének, erejének növeléséhez, a nemzetközi kommunista mozgalom fejlődéséhez, az összes antiimperialista erők akcióegységének kibontakoztatásához, a békés egymás mellett élés elvének érvényre juttatásához, népünk és az egész emberiség legdrágább kincse, a béke fenntartásához és megszilárdításához az egész földkerekségen.

FRANK FERENC,

a Békés megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Felszólalásomban az átalakult faluról, a termelőszövetkezeti parasztság eredményeiről szeretnék beszélni. Békés megye ma már nem kizárólagosan mezőgazdasági jellegű, hanem olyan iparosodó megye, amelyben a mezőgazdasági tevékenység fokozatosan iparszerűvé válik. Jelentősen nőtt az elmúlt esztendőkben a tsz-ek bruttó jövedelme és a tagok közös munkából származó személyes jövedelme.

A termelőszövetkezeti parasztság jövedelme elérte a munkások és alkalmazottak jövedelmét, bár szociális, kulturális, társadalmi ellátottsága és munkahelyi körülményei még elmaradnak azokétól. A következetes marxista–leninista politika, az új gazdasági viszonyok létrejötte a falun megteremtette az egységes szövetkezeti parasztság kialakulásának alapfeltételét, s ez a folyamat meggyorsult az utóbbi években. A szövetkezeti parasztság többsége ma fő megélhetési forrásnak a szövetkezetet tekinti, a közös gazdaságot sajátjának vallja. Az egykori kisárutermelő parasztok sokasága ma már nem csupán tagja a szövetkezeteknek, hanem tényleges, cselekvő részese a termelőszövetkezet politikai, gazdasági ügyei eldöntésének és megvalósításának. A hajdani szűk, individualista, egymástól elszigetelt, „csak magamnak élek" szemléletet felváltja és meghatározóvá teszi az együvé tartozás, a közös gazdaság iránti felelősség.

A szövetkezeti parasztság tekintélyes része megtanult új fogalmakat használni, nagyüzemi módon gondolkodni és cselekedni. A régi, a vagyoni helyzetből fakadó súrlódások szinte eltűntek, bár egy sor – nem osztályjellegű – ellentmondás új ellentéteket is szül a tagság között.

A termelőszövetkezetek politikai, szervezeti szilárdságát, a vezetők

és a tagság egzisztenciális biztonságérzetét és politikai érettségét mutatja, hogy az idei ár- és belvíz miatt nagyon súlyos helyzetbe került gazdaságokban sem merült fel a bizalom kérdése a szövetkezeti életformával szemben. Általános az a vélemény, hogy ha ez a csapás kisparaszti, egyéni gazdaságokat ért volna, akkor sok ezer parasztcsalád jut katasztrofális helyzetbe. Súlyos, de tanulságos bizonyítás ez is a szocialista mezőgazdaság mellett.

A továbbiakban a szövetkezetek gondjairól szeretnék szólni. Vannak termelőszövetkezeteink, amelyek még ma is fenntartani igyekeznek a tagság stabilizálódott foglalkoztatottsági struktúráját, és – bár megvolna rá a lehetőségük – nem fordítanak elég gondot a gépesítésre, az állattenyésztés fejlesztésére, segédüzemek létesítésére, közös termelési és feldolgozó vállalkozásokra. Fokozottabb figyelmet kell fordítani a tagság munkaerejével való jobb gazdálkodásra, a foglalkoztatottság javítására és a munkatermelékenység növelésére. Nem tartom helyesnek azt, hogy a helyi szolgáltatások igényein túl ott is üzem létesüljön, ahol azt semmi sem indokolja. Mert miközben helyenként elkeseredett harcot folytatnak egy-egy 50–100 személyt foglalkoztató üzem létesítéséért, s erre épületet, százezreket tudnak áldozni, nem fordítanak kellő figyelmet és energiát a falu fő gazdasági bázisára, a mezőgazdaságra.

A Békés megyei kommunisták, forradalmi hagyományaikhoz híven, azon fognak munkálkodni, hogy kivegyék részüket a X. kongresszus határozatainak végrehajtásából.

PARMICSÁN LÁSZLÓ,

a 43-as Állami Építőipari Vállalat szocialista brigádvezetője:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A vállalat, ahol dolgozom, az utóbbi négy évben sokat fejlődött. Jelenleg három korszerű házgyárral dolgozunk, s most épül a negyedik. A harmadik ötéves terv lakásépítési előirányzatát a 43-as Állami Építőipari Vállalat előreláthatóan mintegy ezer lakással túlteljesíti. Ez azt jelenti, hogy öt év alatt kereken húszezer lakást építettünk.

Szólnom kell a munka fogyatékosságairól is. A vállalat elmaradt az úgynevezett járulékos munkák elkészítésével, vagyis nem építette fel határidőre az új lakótelepeken az üzleteket, az óvodákat, az iskolákat, a szolgáltatóházakat. Ezeket a mulasztásokat pótolnunk kell. A munkánkkal kapcsolatos minőségi kifogásokat a jövőben igyekezni fogunk megszüntetni. Hátráltatja munkánkat a munkafegyelem lazasága is. A brigádvezetők, a gazdasági vezetők szemet hunynak a kisebb lazaságok felett, mondván, hogy kell az ember. A jövőben azonban ezen változtatni kell.

A nagyarányú fejlődésből ellentmondások is adódnak. Ilyen például, hogy az állami építőiparban a lakásköltségek szabályozottak, a szövetkezetek és társulások viszont szabadáras vállalással dolgoznak, így az építőmunkásoknak többet tudnak fizetni. Ez az egyik oka az egészségtelen munkaerő-vándorlásnak.

További gond, hogy a szak- és szerelőiparban nincs elég kisgép, s ez hátráltatja a munkát.

Nehezíti a lakásépítést, hogy lassú, vontatott a szanálás. Például ha valakinek egy vályogházból kell átköltöznie modern, korszerű lakásba, ebben az esetben nem kell agitáció. Ha viszont a szanálásra ítélt területen kertes családi házak vannak, ott ezeknek a házaknak a lakói a felajánlott új lakás, a megígért kártérítés ellenére is csak

nehezen költöznek ki régi lakásaikból, emiatt elhúzódik a szanálás és az új építkezések megkezdése.

Végezetül a bürokráciáról szeretnék szólni. A vállalatnak nagyon sok partnerrel kell együtt dolgoznia. Az együttműködés azonban nem kielégítő. Kilószámra gyártják a jegyzőkönyveket, az utasítások egymást keresztezik, változó elképzelések és igények merülnek fel és ezeknek a kivitelező vállalat nagyon sokszor nem tud eleget tenni.

A negyedik ötéves tervben vállalatunknak 45 670 lakást kell felépítenie. Ígérjük, hogy ezt a nagy munkát becsülettel teljesítjük.

ALBERT DE CONINCK,

a Belga Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára:

Kedves elvtársak!

Mi, belga kommunisták, érdeklődéssel követjük az önök eredeti és állhatatos kutatásait, amelyekkel gazdagítják és kiszélesítik a szocialista demokráciát. Mélységes örömmel tölt el bennünket az a magabiztosság és dinamizmus, amellyel ezen az úton haladnak.

A jövő év tavaszán megtartandó pártkongresszusunkról szólva, elmondhatom, hogy az előkészítés nagy nehézségek közepette folyik. Ezek a nehézségek országunk egész munkásosztályát sújtják. Belgium pénzügyi hatalmasságai ugyanis mindent megtesznek azért, hogy fenntartsák az állami struktúra elavult formáit. Ez a politika nacionalista jellegű megoldásokat szül, amelyek megosztják a munkásmozgalmat és a demokratikus erőket, és ideiglenesen háttérbe szorítják a valóságos problémákat.

Erőfeszítéseinknek és a nemzetközi kommunista mozgalom erőfeszítéseinek eredményeként valóban megérett egy európai biztonsági konferencia összehívásának gondolata. A legkülönbözőbb köröket –

így szakszervezeti és keresztény köröket – nyertük meg e gondolat számára.

Kongresszusunknak foglalkoznia kell az ideológiai harccal, a kommunistaellenesség új formáival, amelyek – a többi között – a kommunista pártok „balszárnyán" mutatkoznak.

Engedjék meg, hogy még egyszer üdvözöljük önöket, sok sikert kívánjunk kongresszusuknak, és biztosítsuk önöket nemzetközi szolidaritástól áthatott érzelmeinkről.

NYERS REZSŐ,
a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus!

A Központi Bizottság beszámolója nem hosszasan, de úgy érzem, mégis nagy nyomatékkal fejti ki pártunk álláspontját *a nemzetközi gazdasági együttműködésről.* Ha jövőnkről tanácskozunk, szükségképpen kap növekvő szerepet ez a kérdés. Hiszen a külvilág gazdasága számunkra nemcsak összehasonlító mérce, hanem gazdasági erőforrás is, sőt gazdasági kockázati tényező is.

Nem véletlen tehát, hogy mostanában a gazdaságpolitikai döntésekben mindig helyet kap a nemzetközi gazdasági kapcsolatok fejlesztése. Gazdaságpolitikánknak és a gazdasági reformnak egyik központi eszméje, hogy a belső gazdasági fejlődést szervesen kapcsoljuk össze a nemzetközi gazdasági lehetőségek hasznosításával. A népgazdasági tervezésben, a kormányzati munkában és a vállalati gyakorlatban ez az elv fokozódó teret nyer és gyorsítólag hat fejlődésünkre.

Nemzetközi aktivitásunk jelenleg növekvő. Kitűnik ez újságjainkból, és általában a hírközlésből; szinte nincs már nap, amikor nemzet-

közi gazdasági tárgyalásokról ne kapnánk hírt. S a hírek még el is maradnak a lüktető élettől, nem beszélve arról, hogy esetenként csak szürke tényként közvetíthetik azt, ami színes, érdekes és izgalmas emberi erőfeszítés gyümölcse. Számíthatunk arra, hogy a következő években gazdasági életünkben, politikai közéletünkben is nem kevésbé, hanem jobban kell foglalkoznunk a külgazdasági kapcsolatok hatásával és hasznosításával.

Felmerül a kérdés, hogy milyen összefüggés van a szocializmus teljes felépítése és a nemzetközi gazdasági együttműködés fejlődése között.

A két dolog szorosan és kölcsönösen összefügg egymással. A szocializmus teljes felépítése csak hazánk termelőerőinek növekedésével, a termelőképesség nagymértékű fejlesztésével realizálódhat. Ez persze nem minden, ami szükséges a szocializmushoz, de biztos, hogy a mi esetünkben ez az egyik feltétel. Törvényszerű, hogy a nemzetgazdaságok extenzív forrásainak fogytával a fejlődésnek egyre inkább forrása lesz a nemzetközi gazdasági együttműködés. Pontosan ez a helyzet most hazánkban.

Oly korban élünk, amikor világszerte jelentkezik a termelőerők fejlődésében és a gazdasági életben a nemzetköziség tendenciája anélkül, hogy aláásná a nemzeti gazdaságok létét. Kétségtelen, hogy egy ország – például Magyarország – termelőerőinek adott színvonalát ma is nemzeti tényezőnek kell felfognunk, de olyannak, amely nagymértékben a nemzetközi tudományos-technikai cseréből és a munkamegosztásból táplálkozik. Napjainkban, ahogy mondani szokás, forradalom van a tudományban, a technikában és a szervezési módszerekben. Ebben a sodró lendületű folyamatban sok nemzet vesz részt, rengeteg elméleti és gyakorlati tapasztalat halmozódik fel évről évre. Ha lépést akarunk tartani a világgal, sőt széles területen közelíteni akarunk a világ legjobb teljesítményéhez, akkor – saját erőink koncentráltabb felhasználása mellett – mind többet kell igénybevennünk más nemzetek tudományát, technikai vívmányait és szervezési módszereit, importálni és átültetni hazai környezetbe, biztosítva azok korszerű szinten tartását a jövőben.

A nemzetköziség az országhatárokon túli kooperáció révén az ipari termelésbe is benyomul. Gyakori, hogy a végtermék nemzeti produktumként szerepel, míg a termelési vertikum már nemzetközi. Egyik

ipari büszkeségünk és reménységünk például, az Ikarusz autóbusz nemcsak több tucatnyi hazai vállalat kooperációjából születik, de minden autóbuszban benne foglaltatik szovjet bányászok és kohászok, lengyel gépipari dolgozók és német motorkonstruktőrök, ezenkívül még más nemzetiségűek munkája. Ugyanez a helyzet az ipari termékek jelentős részében, sőt bizonyos mértékig még az élelmiszer-termelésben is. Mégis, általános jellemzésként azt mondhatjuk, hogy a *magyar ipar adottságaihoz képest még nagyon szűken veszi ki részét a nemzetközi termelési kooperációból.* Az autarchiával már korábban leszámoltunk, de termelésünk szerkezete jócskán tükrözi még a múltat és kevéssé a jövő követelményeit.

Ha gyorsabban akarunk haladni a szocializmus útján, képessé kell válnunk arra, hogy *a műszaki-technikai fejlődés folyamatában jobban hasznosítsuk az időtényezőt,* mert annak szerepe óriási fontosságú, nálunk viszont még kisebb a rangja a kelleténél. A műszaki fejlődésre ma az jellemző, hogy a kutatók, a termelők és a nemzetek versenye tulajdonképpen versenyfutás az idővel. Hiszen elvben már egy közepesen fejlett ipari ország is majdnem mindenre képes műszaki téren, csak az a kérdés, hogy mennyi idő alatt végez a kutatási feladattal, mikorra készül el a jó konstrukció és mikorra lesz belőle jól használható vagy üzembiztos termék. Csak az idő tehát a kérdés, de ezen múlik aztán minden. A versenyképesség azt követeli, hogy a tudományos kutatásból gyorsan legyen késztermék, az új technikához gyorsan és ne erkölcsi kopás után jusson az ipar, s a beruházások futamideje az üzembehelyezésig rövid legyen. A reálisan felmért időtényezőnek kell szelektálnia azt is, hogy mit oldunk meg hazai erőből és mit nemzetközi együttműködéssel.

Végül is a szocializmus elvéből természetszerűen következik, a gazdasági viszonyok pedig megkövetelik, hogy a szocializmus építése során utat engedjünk a gazdaságban a nemzetköziség tendenciájának, hogy jobban gazdálkodhassunk az emberi munkával és az anyagi javakkal, az időtényezőt pedig láthatatlan szövetségesünkké tegyük.

Gazdasági reformunkat arra a felismerésre alapozzuk, hogy sem a gazdasági hatékonyságot, sem a nemzetközi együttműködés ügyét nem bízhatjuk csupán a tervezők vagy az államapparátus jó szándékára, ezen túl egy széles társadalmi érdekrendszernek kell kiváltania a

helyes cselekvést. Ezért *arra törekszünk, hogy a nemzetközi gazdasági együttműködés fejlődése egyszerre legyen államérdek és vállalati érdek.* Az államérdek kifejeződik a népgazdasági tervben, az államközi egyezményekben, a külkereskedelem állami monopóliumának rendjében és a gazdasági érdekeltség állami szabályozásában. A vállalati érdek – amely a nyereség növelésében jelentkezik – nem önállósulva és elkülönülve érvényesül hazánkban, hanem összekapcsolva az államérdekkel. Harmadik ötéves tervünk teljesítése azt mutatja, hogy a mi viszonyaink között helyesebb, ha a vállalatok és szövetkezetek számára nem részfeladatokat és részmutatókat ír elő az állam, hanem az adott tevékenységben rejlő társadalmi érdeket konkretizálja és bontja le a vállalatok számára egy érdekeltségi rendszer formájában. A vállalati tevékenység összességében jól beleilleszkedik az államérdekbe, a népgazdasági terv fő céljai teljesülnek, a tervszerűség és az arányosság javuló. A gazdasági reform folytatásával tehát jól szolgálhatjuk a nemzetközi gazdasági együttműködés ügyét.

A termelés és a kereskedelem mai, közös gazdasági érdekeltsége a népgazdaság szempontjából hatékonyabbnak bizonyul a reform előtti rendszernél, melyben a termelő és a külkereskedelmi vállalatok kapcsolata hol az érdekek közömbösségére, hol pedig egyenesen az érdekek ellentétére épült. *A közös érdekeltséget tehát helyes általános alapelvként alkalmazni.* A termelés és a külkereskedelem szervezeti integrálásának különböző formái szintén pozitív eredményt hoztak, kikapcsolják az elkülönülésből eredő veszteségeket, növelik a minőségért való felelősséget, gyorsítják a cselekvést. De az már nem lenne ésszerű, ha általánosan alkalmaznánk az egyesítést, a szakosított külkereskedelemre szükség lesz a jövőben is. Egy ideig tartózkodnunk kell a külkereskedelemben a nagyobb szervezeti változásoktól, majd később ismét teret kaphat az exportjog ésszerű kiterjesztése ott, ahol az társadalmilag indokolt.

A nemzetközi együttműködés növekvő hatást gyakorol a fogyasztás fejlődésére és összetételére. A nemzeti összfogyasztás terjedelme a nemzeti össztermeléstől függ, de a használati cikkek választékára nagy hatást gyakorol az *import.* Amely ország képes a fogyasztási cikkek folyamatos importjára, az egyúttal képes a fogyasztási cikkek választékának olyan bővítésére, amely hazai termelésből nem lenne biz-

sítható. Az ipari fejlődés során ugyanis egyszerre kell utat nyitni *két tendenciának*, különösképpen hazánkban: *egyfelől a termékválaszték szűkülésének a termelésben, másfelől a választék bővülésének a fogyasztásban.* Csak a külkereskedelmi mérleg kiegyensúlyozottsága mellett lehet ezt megvalósítani. Hazánkban az utóbbi években ezen a téren gyorsuló a fejlődés. 1955-ben a kiskereskedelmi forgalomban még csak 3–4 százalék volt az importáruk aránya, 1960-ban 6, 1965-ben 8, és 1970-ben már 15 százalék. Ez a folyamat kedvező a népgazdaság hatékonyságára is, mert olyan termelésre használhatjuk termelőkapacitásunkat, melynek feltételei hazánkban kedvezőbbek.

A szocializmus teljes felépítésének célja tehát magával hozza, sőt megköveteli, hogy *gazdaságpolitikánk a nemzetközi gazdasági együttműködés dinamikus fejlesztésére irányuljon,* mégpedig minden országgal, amellyel a kölcsönös érdekek alapján ez lehetséges. Mint Kádár és Fock elvtársak is aláhúzták, különösképpen szorgalmazzuk a gazdasági kapcsolatokat a Szovjetunióval, kiemelkedő fontosságú partnerünkkel, és a többi testvéri országgal, amelyekkel együtt építjük a szocializmust. Ahhoz, hogy ezt az orientációt sikerre vigyük a gyakorlatban, az állami munkában *fejleszteni kell az államközi együttműködést,* annak rendszerét is, módszerét is, gyakorlatát is. A párt- és a szakszervezeti munkában segíteni kell az új kezdeményezéseket, s nemzetközi mércével is mérni kell az építőmunka haladását. A közvéleményben erősíteni kell annak tudatát, hogy népgazdaságunk nemzetközi versenyképességének növelése osztálycélja a munkásságnak, mert a társadalmi haladást segíti, és nemzeti célja a magyar népnek, mert nemzetünk becsületét szolgálja, életszínvonalát és egész jövőjét biztosítja.

Milyen fejlődést tervezünk a következő öt évben hazánk nemzetközi gazdasági kapcsolataiban?

Egyszerre négy vonalon tervezzük a kapcsolatok bővítését. Minden viszonylatban jelentősen fejlődnek áruforgalmi kapcsolataink. Nagyobb lendületet kap a külfölddel való tudományos együttműködés és a termelési kooperáció. Továbbra is törekszünk az együttműködést szolgáló nemzetközi hitelkapcsolatokra. Fejlesztjük idegenforgalmunkat és nemzetközi szolgáltatásainkat.

A magyar népgazdaság fejlődésének *a negyedik ötéves terv időszá-*

kában is jellemzője lesz a külkereskedelmi érzékenység fokozódása. A külkereskedelem növekedési üteme felülmúlja a termelés és a nemzeti jövedelem növekedésének ütemét. Minden 1 százaléknyi nemzeti jövedelem-növekedés összekapcsolódik legalább 1,5 százaléknyi külkereskedelmi forgalom-emelkedéssel. Öt évi távlatban a külkereskedelmi forgalom 43 százalékos növekedésével számolunk. A terv szerint az átlagosnál nagyobb ütemben, 47–48 százalékkal növekszik kereskedelmünk a KGST-országokkal.

Mindenekelőtt a szocialista országokkal, s ezen belül a KGST-országokkal fejlesztjük *a tudományos és termelési kooperációt,* keressük és ösztönözzük annak új formáit, intenzív módszereit. Fejlesztjük kooperációs kapcsolatainkat a nem szocialista országokkal, mindenkor összhangban a szocialista kapcsolatokkal.

Nagyon sok ténnyel és adattal lehet jellemezni, hogy most és a következő években *miként fejlődik a KGST-országokkal a kétoldalú termelési kooperáció.* Egyik legjelentősebb nemzetközi együttműködésünket, a közúti jármű-kooperációt máris intenzíven folytatjuk a Szovjetunióval és Lengyelországgal, s igyekszünk azt kiterjeszteni más szocialista országok viszonylatában. Folyamatosan és lendületesen fejlődik a szovjet–magyar olajipari együttműködés, épül a második Barátság olajvezeték, és 1975-ig a szovjet nyersolaj-szállítás 4 millió tonnáról évi 6,5 millió tonnára növekszik. Hamarosan kezdetét veszi a magyar–szovjet *olefin-egyezmény* végrehajtása, amelynek keretében világszínvonalon is gazdaságos méretekben termelünk majd etilént és propilént és cseréljük ki a Szovjetunióban gyártott vegyipari termékekkel. E kooperáció hazánk számára 4–5 milliárd forintnyi beruházást és egymilliárd forintnyi üzemeltetési költséget takarít meg, amellett hasonló megtakarítást eredményez a Szovjetunióban. Megkezdjük hazánk és a Lengyel Népköztársaság kooperációját a vegyi szálak termelésében és cseréjében, amely mind a két ország számára gazdaságosabb termelést és beruházási megtakarítást eredményez. Fejlesztjük Csehszlovákiával a gépgyártási és fogyasztásicikk-termelési kooperációt.

Mostanában bontakozik majd ki a szocialista országok sokoldalú kooperációja a számítástechnika viszonylatában, amely a Szovjetunió kezdeményezésére indult meg. Eredményesen folyik a bolgár–szovjet–magyar együttműködés a szódagyártásban. Széles körű állam-

közi együttműködés bontakozik ki a mezőgazdaságban és az élelmiszer-termelésben a bolgár, a szovjet, az NDK és a magyar állami szervek között. Mindez a nemzetközi kooperáció jelentős fejlődését tükrözi a KGST-országok között.

A nemzetközi együttműködés különösen gyors fejlődésére van kilátás a vegyiparban és a gépiparban, emellett a termelés minden területén a beruházásokban. *A beruházások nemzetközi összefüggését* két példával szeretném illusztrálni. A textil- és textilruházati ipar nagyarányú rekonstrukciójának 12 milliárd forintnyi ráfordításából több, mint 6 milliárd forint értékű a gépimport, 50 százalékban szocialista, 50 százalékban tőkés viszonylatból. A legkorszerűbb, zárt ciklusú sertéstelepek létesítésére pedig a hatalmas hústermelési program keretében 3 milliárdnyit ruházunk be a következő években, ennek mintegy 30 százaléka szintén importból származik. Nagyon sok területre érvényes, hogy a beruházás akkor eredményezhet korszerű technikát és technológiát, ha jól kombinálják a hazai berendezéseket az importgépekkel.

Az aktív nemzetközi együttműködés velejárójának tekinthetjük a nemzetközi pénz- és hitellehetőségek felhasználását. A magyar népgazdaság együttműködése más országokéval mind a szocialista országok viszonylatában, mind a tőkés világpiacon aktív kapcsolatok közbenjöttével fejlődik. Az áruforgalom bővítése, a termelési kooperáció fejlődése megköveteli tőlünk, hogy esetenként hiteleket nyújtsunk, más esetekben pedig hiteleket vegyünk fel. Pénzügyi és hitelkapcsolatainkban ma is, a következőkben is a szolidságra és a kiegyensúlyozottságra törekszünk. Megbízható partnerei akarunk maradni a szocialista országoknak és a tőkés világbeli ügyfeleinknek. Az 1975-ig rubelben tervezett hitelműveletek a nyújtott és felvett hitelek egyensúlyát mutatják, a hitel révén összességében nem tervezzük kiegészíteni nemzeti jövedelmünket. Dollárviszonylatban olyan hitelpolitikát folytatunk, hogy a fizetési mérleg kiegyensúlyozottsága mellett beruházási jellegű, középlejáratú hitelekkel segítjük a technika korszerűsítését hazánkban. Emellett lehetőségeinkhez képest dollárhitelek nyújtásával segítjük a magyar gépexport bővítését a világpiacon.

Nemzetközi együttműködésünk sajátos területét képezi az úgynevezett *„láthatatlan export"*; ennek fenntartása és fejlesztése érdekünk.

Az eddigi irányban haladva akarjuk tovább fejleszteni *idegenforgalmunkat,* amely két ötéves terv alatt megsokszorozódott. Ma már évente négymillió külföldi látogat hazánkba és egymilliónyi magyar utazik külföldre. Az idegenforgalom pótlólagos forrást jelent a gazdasági fejlődés számára, ugyanakkor rendszeres befektetéseket igényel, annál is inkább, mert a jövőben a szolgáltatások fejlesztése a követendő út, nem az utasforgalom gyors mennyiségi növelése. Emellett fejleszteni kell hazánk „láthatatlan" exportjának másik fajtáját, a különböző *tranzit-tevékenységünket,* mert azzal egyszerre szolgálhatjuk az európai országokat és hazánk boldogulását. Évente kétmillió ember utazik át, sok millió tonna áruszállítmány megy keresztül hazánkon, és a kereskedelmi, kulturális és kommunikációs szolgáltatások iránt is fokozatosan növekszik a szükséglet. A következő öt esztendőben ezeket a lehetőségeket mind jobban kell hasznosítanunk.

Tervünk alapján joggal számíthatunk arra, hogy a következő öt év a nemzetközi gazdasági együttműködés intenzív fejlődésének időszaka lesz.

Tisztelt elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója hangsúlyozza, hogy pártunk támogatja, sőt szorgalmazza, hogy tovább fejlesszük a KGST-országok együttműködését, és fokozatosan megvalósítsuk az *önálló nemzetgazdaságokon alapuló szocialista gazdasági integráció eszméjét.* Pártunk IX. kongresszusa a KGST erősítése és fejlesztése mellett foglalt állást, de akkor az integráció gondolata még nem merült fel, a két kongresszus közötti időben vált világossá, hogy a fejlődésnek ezt a következő lépését időszerű előkészíteni.

Nagy jelentőségűnek tartjuk, hogy a KGST XXIII. ülésszaka 1969 áprilisában magáévá tette az integráció eszméjét, és megindulhatott a megvalósítás tervének kidolgozása. A másfél éve folyó munkában részt vesznek a tagországok képviselői és szakértői, köztük teljes szívvel és energikusan veszik ki részüket a munkából hazánk megbízottai. Éppen mert nagyon nagy kérdésről van szó, a magunk részéről sohasem tekintettük elsőrendűnek a sietséget, sokkal inkább az alaposságot. Ma is ezt valljuk.

A programkészítés napjainkban még folyik, annak átfogó értékelése nem lehetséges. Tudjuk már, hogy a jelenből nem ugorhatunk át egy

csapásra a tervezett jövőbe. Az integrációt úgy kell felfognunk, hogy abban az eddigi együttműködés folytatódik, a kétoldalú kapcsolatok fejlődnek és fokozatosan bontakoznak majd ki a sokoldalú kapcsolatok. De persze az integráció nem csupán folytatása valaminek, hanem egy új fázis, amelyben sok mindent nem építhetünk az eddigi gyakorlatra.

Mit soroljunk az integráció célrendszerébe? A célok összessége magába foglalja azt, hogy utat nyissunk minden tagországban a gazdasági hatékonyság gyorsabb növelésének, hogy nemzetközivé tegyük a termelési kooperációt, hogy sokoldalúan szakosítsuk a kulcsiparágakat, hogy a közös igények alapján fejlesszük a termelés nyersanyag- és energiabázisát, hogy bővítsük és folyamatossá tegyük a fogyasztási cikkek egymás közötti cseréjét. A célokban való egyetértés felé biztos léptekkel haladunk.

Milyen legyen az integráció eszközrendszere? Ennek tisztázása okozza a legnagyobb nehézséget, s a tisztázódás szakaszán még egyelőre nem jutott túl a munka. Elvileg tisztázott, hogy az eszközrendszerben három dolgot kell szervesen összekapcsolni: az országok közti gazdaságpolitikai konzultációt, a népgazdasági tervek egyeztetését és a sokoldalú közgazdasági szabályok, szabályozók rendszerét. Nem tisztázott még ennek a három tényezőnek az összefüggése és helyes szerepmegosztása.

Lényeges előrelépés mutatkozik a rendszeres gazdaságpolitikai konzultációk kérdésében. Ezek részint kölcsönös információt nyújtanak a tagországok gazdaságfejlesztésének irányáról és mértékéről, részint pedig feltárják azokat a területeket, ahol szükséges a fejlesztés összehangolása, vagy éppen együttes megoldása. Remélhető, hogy ezt az eszközt a jövőben még eredményesebben alkalmazzuk a KGST-ben, mindannyiunk közös hasznára.

Szintén érdemi haladás mutatkozik a népgazdasági tervegyeztetés fejlesztésében. Eszerint minden tagország ezután is maga dolgozza ki és saját hatáskörében hagyja jóvá népgazdasági tervét, viszont időben kerül sor érdemleges nemzetközi egyeztetésre. Az egyeztetés nem a végleges kidolgozás fázisában történik majd, mint eddig, hanem már a tervezés első fázisában, továbbá nem csupán a terv bizonyos részeit egyeztetjük, hanem a komplex tervkoncepciót. Új vonása lesz ennek a mun-

kának az is, hogy a hosszú távú fejlesztési kérdésekben nem öt évre szólóan, hanem 10–15 éves perspektívában egyeztetjük majd terveinket. Nagyon fontos dolgok tekinthetők tehát már tisztázottnak.

De nagyon fontos dolgok szerepelnek még a nem kellően tisztázott kérdések listáján. További tisztázást igényel a sokoldalú közgazdasági szabályozó rendszer jövőbeni szerepe, így az árrendszer, a hitelrendszer, a valutáris rendszer funkciója, valamint a kereskedelmi módszerek és a valuta-konvertibilitás lehetősége. Közös választ kell találnunk arra a kérdésre, hogy lehetséges-e, és ha igen, miképpen történhet a mai nemzeti piacok fokozatos és részleges egybefonódása. Meg kell találnunk a közös választ arra, hogy jól működhet-e a nemzetközi tervegyeztetés, hatékony lesz-e a termelési kooperáció akkor, ha a tagországok belső gazdaságában és külkereskedelmében különböző marad a gazdasági kalkuláció elve, a jövedelmezőség számítása és a pénz szerepe. Közös véleményre kell jutnunk abban, hogyan koordinálhatjuk jobban tagországaink világpiaci tevékenységét, meg kell vizsgálnunk, előnyös lenne-e – amellett, hogy a KGST-n belül továbbra is vámok nélkül kereskedünk –, ha összehangolt külső vámrendszert építünk ki. Vizsgálatot érdemel az is, hogyan tehetjük vonzóvá külső országok számára a KGST-hez való csatlakozást vagy társulást olyan esetben, amikor az ehhez fűződő érdekek végső fokon egybeesnek.

A tisztázandó kérdések súlyosabbak annál, semhogy jelen pillanatban igennel vagy nemmel lehetne válaszolni rájuk. Sőt lehet, hogy némely dologban a döntéskor sem tudjuk még lefektetni a jövő fejlődés vágányait, csak érezzük, hogy erre később szükség és lehetőség lesz. Ilyen esetben fontosnak tartjuk, hogy előre számításba vegyük és biztosítsuk magunknak a későbbi cselekvési szabadságot, hogy nyitott kaput hagyjunk a később tisztázható kérdések jövőbeni megoldásához.

Tudatában kell lennünk, hogy a szocialista gazdasági integráció eszméjével, de a problémáival is hosszú időre eljegyezzük magunkat. De eközben biztosak lehetünk abban, hogy ezzel is javítjuk a munkásság és a dolgozó emberek életét, kitágítjuk számukra a világot és a jövő horizontját. Ha sikeresen fejlődik majd az integráció, ez egyik nagy történelmi tette lesz a szövetkezett szocialista országoknak.

Kedves elvtársak!

Korunk egyik jellegzetes vonása, hogy *a nemzetközi gazdasági kap-*

csolatok a különböző társadalmi rendszerű államok között is fejlődnek. Ez a folyamat törvényszerű, nem jelent kitérőt a szocializmus történelmi fejlődésében, hanem korszakunkra szólóan alkalmazza a lenini elvet: politikailag harcolni az imperializmus ellen és békés kapcsolatokat fenntartani a más társadalmi rendszerű országokkal. Ennek a lenini politikának mind a két tényezője állandó, mert ezek végső fokon nem egymást keresztező, hanem egymást segítő törekvések.

A szocialista és a kapitalista országok közötti gazdasági kapcsolatok alapvető formája ma is a *külkereskedelem.* A hatvanas években különösen Európában volt megfigyelhető, hogy a két országcsoport között hosszú lejáratú kereskedelmi szerződések létesülnek, a hitelkapcsolatok fejlődnek, és ha kissé lassan is, de számos nyugat-európai ország enyhíti a szocialista országokat sújtó kereskedelmi korlátozásokat. Említésre méltó, hogy a kelet-európai és a nyugat-európai országok között tíz évvel ezelőtt még csak 23 hosszú lejáratú gazdasági szerződés volt érvényben, jelenleg pedig már 80 ilyen szerződés létezik. Mégis, a lehetőségek optimális kihasználásáról még korántsem beszélhetünk. A szocialista és a kapitalista országok közötti kereskedelem a világkereskedelemnek mindössze 3 százaléka, holott ennél sokkal nagyobb is lehetne.

A különböző társadalmi rendszerű államok gazdasági kapcsolataiban is *felmerült az intenzifikálás szükségessége,* és megfigyelhetjük ennek biztató kezdeteit. A Szovjetunió például az elmúlt években gazdasági-tudományos-technikai szerződést kötött Finnországgal, Franciaországgal, Olaszországgal, Ausztriával, Japánnal, Svédországgal és Belgiummal. Ilyen szerződéseket létesít saját érdekeltségi területén Lengyelország, Csehszlovákia, Bulgária, Románia és hazánk is. Nagy jelentőségű, sőt sok szempontból példamutató számunkra a szovjet–francia gazdasági együttműködés, valamint a szovjet és az olasz szervek között kibontakozó tudományos-gazdasági kooperáció. Az ilyen kapcsolat a jelek szerint kiterjed majd a Szovjetunió és az NSZK közötti gazdasági együttműködésre is.

A külkereskedelem fontossága ezután is döntő lesz a szocialista és a kapitalista államok viszonylatában, de a kapcsolatok fokozatosan kiterjednek az együttműködés más formáira. Így a természeti kincsek együttműködéssel történő kiaknázására, közös tudományos kutatás

folytatására, a licenc-kereskedelem kifejlesztésére, a gépgyártási kooperációra és specializációra, továbbá a kapitalista országokban működő vegyes kereskedelmi társulások létesítésére. Mindez növelőleg hat az áruk cseréjére, a kereskedelemre. Különböző számítások szerint jelenleg a tőkés világkereskedelem jelentős hányada, mintegy 20 százaléka már nem hagyományos készáru-csere, hanem a tudományos és termelési kooperáció közvetlen folyománya. Ezt a tendenciát nekünk is követnünk kell, mert ellenkező esetben a külkereskedelem előbb-utóbb már nem forrásbővítő, hanem forráscsökkentő szerepet játszana.

Mindebből következik, hogy *a különböző társadalmi rendszerű országok gazdasági együttműködésének fejlődéséből s azon belül az európai gazdasági együttműködésből hazánknak is ki kell vennie a részét:* ez érdekünkben áll, s közvetve ugyan, de társadalmi céljaink elérését is segítjük vele. Ezért szabta meg pártunk IX. kongresszusa feladatként gazdasági kapcsolataink további bővítését a tőkésországokkal, valamint a fejlődő országokkal, s ezért helyes ezt az irányt megjelölni a X. kongresszus határozatában is.

Ha kereskedelmünket bővíteni és javítani akarjuk a világpiacon, akkor *képesnek kell lennünk arra, hogy alkalmazkodjunk a nemzetközi kereskedelem gyorsan változó áruszerkezetéhez.* Ki kell tudni használni a technológiailag „intenzív" árufajták kereskedelmi előrenyomulását. A világkereskedelemben 1955 óta a leggyorsabb növekedést a gépek és a szállítási eszközök árucsoportjának exportja mutatja, évi 10,6 százalékosat. Ezt követi a vegyicikkek exportja évi 10,1 százalékos átlagos növekedéssel. Ugyancsak igen gyors emelkedést mutat a különböző késztermékek árucsoportjának exportja, évi 7,8 százalékosat. Világosan megfigyelhető, hogy különösen gyorsan emelkedik az olyan termékeknek az exportja, amelyek a technikai-tudományos forradalomhoz kapcsolódnak, vagy új termékekként gyorsan benyomulnak a közfogyasztásba és a termelésbe, mint például a távközlési berendezések, a szerves vegyületek, a műanyagok, a tudományos, orvosi, optikai műszerek. Nyilvánvaló, hogy azon országok áruforgalma növekedhet a legerőteljesebben, amelyek előállítani és exportálni, illetve ipari fejlettségük következtében importálni is képesek ezeket a cikkeket.

Hazánk szempontjából a tőkésországokkal való munkamegosztásunk bővítése azért fontos és hasznos, mert *a gazdasági növekedéshez*

szükséges legkorszerűbb technikát számos iparágban a fejlett tőkésországokból kell biztosítanunk, emellett nyersanyagokban és a termeléshez szükséges egyéb árukban ugyancsak fontos importpiacaink ezen országok.

Meggyőződésünk szerint *a tőkésországoknak is fontos érdekük, hogy fejlesszék gazdasági kapcsolataikat a szocialista világgal,* nem engedhetik meg maguknak azt a luxust, hogy ezt mellékesnek tekintsék. Minden fejlett tőkésországnak hasznos, ha az infláció megfékezéséhez fokozza áruimportját olyan viszonylatokból, ahová exportálni is képes – a szocialista viszonylat pedig ilyen –, és az is hasznos, ha nemzetközi termelési kooperációban hasznosul az ipari többlet-kapacitás. Egyébként régen tudjuk már mindkét oldalon, hogy ha mi kereskedünk tőkés partnerekkel, ezzel még egyáltalán nem exportáljuk oda a szocializmust, de ők sem exportálhatják ide a kapitalizmust. A korrekt kereskedelem fejlődése azonban kölcsönös gazdasági haszonnal jár.

A fejlett tőkésországokkal gazdasági kapcsolataink fejlesztésében alapvető célunk az, hogy partnereink *a legnagyobb kedvezmény elvét korlátlanul és feltétel nélkül biztosítsák számunkra,* megszüntetve az exportunkat sújtó diszkriminációt és a nem vámjellegű adminisztratív korlátokat. Emellett arra törekszünk, hogy vállalataink hosszú távra szóló világpiaci tevékenységéhez megfelelő *államközi kereteket* biztosítsunk.

Elveinknek és gazdasági érdekeinknek megfelelően ezután is követnünk kell az utóbbi évek gyakorlatát és szívósan kell törekednünk arra, hogy: tevékenyen segítsük a nemzetközi gazdasági együttműködés kibontakozását az ENSZ nemzetközi szervezeteiben, különösen az EGB-ben, a FAO-ban és a Nemzetközi Munkaügyi Hivatalban; a GATT-ba való bekapcsolódásunkkal is segítsük a világkereskedelem ésszerűen szabályozott rendjének mielőbbi megvalósulását; érdekeinknek megfelelően fejlesszük gazdasági kapcsolatainkat az EGK tagországaival, valamint azokkal az országokkal, melyek az EFTA-ba tömörülnek; a fejlett tőkésországokkal való kapcsolat mellett bővüljön és fejlődjön kapcsolatunk a fejlődő országok nagy részével; jelentősen fejlődjön a beruházási együttműködés, a licenc-kereskedelem, a vállalatok közötti termelési kooperáció, bővüljenek a hitelkapcsolatok.

A fejlett tőkésországok részesedése összforgalmunkban 1970-ben

várhatóan 25 százalékos lesz. Ezen belül a közös piaci országok részesedése 13 százalékos, az EFTA-országoké pedig 10 százalékos, míg a többi fejlett tőkésországé 2 százalékos lesz.

A fejlett tőkésországoknak úgyszólván mindegyikével jelentősen emelkedett a forgalmunk. Különösen nagymértékű a fejlődés gazdasági kapcsolatainkban Olaszországgal, Ausztriával, Svédországgal. Az NSZK-val is számottevően fejlődtek e kapcsolataink, és ugyanakkor sikerült a korábbi nagymérvű passzívumunk helyett exportunkat és importunkat lényegében egyensúlyba hozni. Azokon a területeken, ahol a feltételek kedvezőek, Franciaországgal és Angliával is fejlődik kereskedelmünk.

Különleges és fontos jelenség földrészünkön az 1955-ben alakult *Európai Gazdasági Közösség*, rövidebben a Közös Piac, amely hat országot tömörít. Ez az integráció kétségtelenül napjaink egyik reális tényezője és nem ideiglenes csoportosulás. A Közös Piac kialakuló rendje közelről érinti hazánk érdekeit, különösen agrár-exportunkat veszélyezteti. Problémáinkat elsősorban a tagországokkal igyekszünk rendezni, bizonyos kérdésekben emellett még a Közös Piac integrált szerveivel is tárgyalunk, főleg a magyar mezőgazdasági export hátrányos helyzetének megszüntetése céljából. Ezen a téren a Közös Piac részéről jelenleg nem tapasztalunk olyan tárgyalási és megállapodási készséget, amely beleillene az európai gazdasági együttműködés kibontakozásának képébe. *A jövőben végül is két tartós európai integrációval számolhatunk: a KGST-vel és a Közös Piaccal.* Ha igaz, hogy mindkettő realitás, akkor a két csoportosulás kapcsolatát is a jövő realitásának foghatjuk csak fel.

Magyarország és a harmadik világ viszonyai között a gazdasági kapcsolatok fejlődnek és sokoldalúbbá válnak. Árucsereforgalmunk a fejlődő országokkal számszerűleg nem magas, de a kapcsolatok kiterjednek a hitelnyújtásra és a műszaki-tudományos együttműködésre is. A fejlődő országok összkivitelünkben mintegy 6 százalékkal, behozatalunkban valamivel 7 százalék alatt részesednek. A viszonylag kis részesedésnél lényegesen nagyobb a kapcsolatok jelentősége gazdaságilag, és kedvező politikailag is. Kivitelünkben jelentős helyet foglalnak el a gépek és berendezések, ami összhangban van termelési szerkezetünkkel, behozatalunkban pedig számottevő arányban szerepelnek olyan

mezőgazdasági áruk és ipari nyersanyagok, melyekben hazai termelési bázisunk nincs.

Említésre méltó az együttműködésnek az a formája is, amely szakemberek és szaktanácsadók küldésében, a fejlődő országok szakembereinek kiképzésében, feltáró kutatómunkában, műszaki tervezési és szervezési szaktanácsadásban, műszaki dokumentációk átadásában nyilvánul meg. A fejlődő országokból Magyarország a műszaki-tudományos együttműködés keretében az utóbbi időszakban évenként 150–200 főt fogadott. Jelenleg több mint 500 egyetemi és főiskolai hallgató képzéséről gondoskodunk.

A külső és belső szükségletnek megfelelően ezután is igyekszünk a fejlődő országokkal kapcsolatos kereskedelempolitikánkat úgy meghatározni, hogy a további időszakban a gyors fejlődés feltételei megteremtődjenek. A 60-as évek közepén még árucsereforgalmunk több mint 40 százaléka csupán két országgal, Indiával és az Egyesült Arab Köztársasággal bonyolódott, ma már 12 fejlődő országgal folytatunk jelentős kereskedelmet, ezekben az országokban mindinkább sikerül az árucserét olyan nagyságrendre emelni, amely már hosszú távon is gazdaságos lehet.

A nemzetközi gazdasági kapcsolatainkkal összefüggő feladatainkra is érvényes kongresszusunknak az a tézise, hogy *az eddigi irányban, de jobban kell dolgoznunk.*

Meggyőződésem, hogy a nemzetközi gazdasági együttműködéssel kapcsolatos politikánk összhangban van és összhangban lesz ezután is ennek a kongresszusnak a fő jelszavával, amely úgy szól, hogy „Tovább a lenini úton!"

OROSZ FERENC,

a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács VB-elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Örömmel és bizalommal fogadjuk az irányelveknek azokat a célkitűzéseit, amelyek az egyes országrészek fejlettségbeli különbségeinek csökkentését szolgálják.

A IX. kongresszus határozatai alapján az utóbbi négy évben több olyan jelentős intézkedés született, amely célul tűzte ki a gyengén fejlett területek gyorsabb fejlesztését. Szabolcs-Szatmár megye is ezen területek közé tartozik.

Megyénk dolgozói saját tapasztalataikkal igazolhatják ezen intézkedések helyességét és eredményességét. *A megye ipari termelése a szóban forgó négy év alatt csaknem háromnegyedével nőtt.* Az évi növekedési ütem 14 százalék, ami kétszerese az országos átlagnak. A megye új ipari üzemeiben gyártott termékek összhangban vannak az igényekkel, az iparvállalatok kivétel nélkül szükségletre termelnek. A fejlesztés hatékonysága általában jobb az országos átlagnál. Már több olyan egységünk van kialakulóban, amely népgazdasági szinten is jelentős. A keresők száma 14 százalékkal növekedett, az újonnan munkába állítottak 53 százaléka az iparban, 20 százaléka a mezőgazdaságban, 27 százaléka pedig egyéb ágazatokban jutott munkalehetőséghez. Ennek jelentőségét azok az emberek értékelhetik igazán, akik ezáltal jutottak családjukhoz, otthonukhoz közel eső helyen biztos megélhetést nyújtó munkaalkalomhoz.

Azok a törekvések, amelyeket falusi gyermekeink magasabb szintű iskolai nevelése érdekében tettünk, amelyekkel kiterjesztettük a középfokú oktatást, növeltük a szakmunkásképzést, az a tény, hogy Szabolcsban is van már felsőoktatás – gyümölcsöző eredményeiket rövidesen éreztetni fogják. Itt képzett gyermekeink bizalommal alapozzák meg nagyon sok törekvésünket. Életünknek szinte minden megnyil-

vánulása tükrözi a haladást, s érzékelteti e terület fejlesztésére tett erőfeszítéseinket.

A negyedik ötéves terv időszakában 58 000 új fiatal munkaerővel számolunk, de a terv szerint ennél kevesebb, csak 45 000 új munkahely létesül a megyében. *Jogos az igény, hogy számukra további új ipari munkahelyeket létesítsünk.* Bagyinszki elvtárs a csepeli munkaerőhiányról beszélt, s úgy látjuk, az ország több területén is ez a helyzet. Nálunk viszont jelentős munkaerő-felesleg van. Megnyugvással szólhatunk arról, hogy a gazdaságirányítás új rendszere az üzemi érdekekkel összhangban helyesen segíti területfejlesztési céljainkat. Tudjuk, hogy több évtizedes problémákat nem lehet ilyen rövid idő alatt megoldani, de a lehetőségek jobb kihasználásával a lehető leghamarabb meg kell szüntetni megyénk elmaradását az országos átlagtól.

Csak kiragadva említek néhány példát. Nálunk a kiskereskedelmi forgalom növekedése tíz százalékkal haladta meg az országos átlagot, mégis az abszolút lemaradás 700 forinttal növekedett. Nőtt az orvosellátás tekintetében levő hátrányunk is.

E törekvéseink közepette ért bennünket az idén tavaszon a Szamos vidékét sújtó árvíz. A történtek jórészt ismertek mindannyiuk előtt. Ma is hálával gondolunk mindazokra, akik a megyét sújtó árvíz idején és utána a károsult lakosoknak segítséget nyújtottak. Nagyon sokan ekkor értették meg igazán a szocialista humanitás elveit, s tapasztalták, hogy a bajban nincsenek egyedül. Növelte a párt és a kormány iránti bizalmat, hogy felelős vezetőink személyesen tettek a helyszínen intézkedéseket a védelem, a helyreállítás megszervezésére. E fórumon is nagy hálával emlékezhetünk meg arról az internacionalista segítségről, amelyet szovjet elvtársaink nyújtottak a legkritikusabb pillanatokban s azt követően is.

ANDREASZ FANTISZ,

a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártjának főtitkárhelyettese:

Kedves elvtársak és elvtársnők!

Nagy örömmel értesültünk az önök minden területen elért jelentős sikereiről, s ezekhez szívből gratulálunk.

A Magyar Szocialista Munkáspárt munkája utat nyit a legmagasabb rendű, a legigazságosabb és legtökéletesebb társadalmi rendszer felépítéséhez.

A népek antiimperialista harca fellendülésének körülményei között, e harc részeseként vívja a ciprusi nép is kemény és nehéz harcát az angol–amerikai imperializmus és annak ügynökei ellen. A közel-keleti válság óta az imperialisták fokozott figyelmet fordítanak Ciprusra. Az amerikai imperialisták tranzitállomásokként használják a Cipruson levő „szuverén" brit támaszpontokat az Izraelnek küldött Phantom típusú harcirepülőgépek számára.

Pártunk és népünk összes antiimperialista, hazafias erői csakúgy, mint a kormány, határozottan elítélik az imperialistáknak ezt az eljárását, és követelik a brit támaszpontok felszámolását. Abban, hogy Ciprus mind ez ideig megmenekült a katasztrófa veszélyétől, s hogy az imperialistáknak nem sikerült még magasabbra lobbantani a háború lángját a Közel-Keleten, a legdöntőbb tényező *a szovjet flotta jelenléte a Földközi-tengeren,* valamint a Szovjetunió erőteljes és szigorú figyelmeztetése, hogy nem marad közömbös a Közel-Keleten folytatott imperialista tevékenység esetén.

Az imperializmusnak a nép megosztására, Makariosz eltávolítására és pártunk szétzúzására irányuló alattomos aknamunkájára népünk hazafias erői az egységgel és azzal válaszolnak, hogy tömörülnek a köztársaság elnöke köré a ciprusi kérdés igazságos, demokratikus, békés, a ciprusiak közötti belső tárgyalásokon való rendezésének helyes irányvonala alapján.

A Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja úttörő és következetes *anti-*

imperialista tevékenységével, helyes politikájával és taktikájával elnyerte a munkásosztály és a nép széles tömegei megbecsülését és bizalmát. Ez a legvilágosabban a legutóbbi parlamenti választásokon igazolódott, amikor is pártunk, megszerezve a szavazatok 40,7 százalékát, Ciprus első pártja lett. Pártunk népünk összes hazafias erőivel együtt küzd egy teljesen független, önálló, területileg és közigazgatásilag egységes és szuverén, demilitarizált és demokratikus Ciprusért, s ezzel együtt a ciprusi török honfitársaink jogainak rögzítéséért és szentesítéséért. E megoldáshoz csak a ciprusiak közötti tárgyalások útja vezet. Ezt támogatja pártunk fenntartás nélkül. Meg vagyunk győződve arról, hogy igazságos harcunk, amely népünk hazafias erőinek egységére és tömörülésére, valamint őszinte barátaink és támogatóink, elsősorban a hatalmas Szovjetunió igen értékes erkölcsi és anyagi segítségére és szolidaritására támaszkodik, győzedelmeskedni fog mindenfajta imperialista mesterkedés és összeesküvés ellenére.

BENCSIK ISTVÁN,

a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára:

Tisztelt kongresszus!

Megnyugtató, mert világos volt már az irányelvekből és még világosabbá vált Kádár elvtárs beszámolója után, hogy *az eddig követett jó politikai irányvonalon haladunk tovább.* Ezen az úton értünk el sikereket a termelésben, a művelődésben, az életfeltételek javulásában és a nemzeti összefogásban is. A szocializmus teljes felépítése olyan perspektívát tár népünk elé, amiért érdemes megfeszíteni az erőket, amelynek megvalósítása után még szebb lesz az élet országunkban, de amiért keményen meg kell dolgozni. A Hazafias Népfront, amelynek képviseletében vagyok itt jelen,

nagy megtiszteltetésként és hivatása lényegeként vállalja a megállapítást, hogy *„a párt szövetségi politikája a Hazafias Népfront-mozgalom keretében valósul meg"*.

A szövetségi politika, a nép összefogása az alapja eddigi nagy eredményeinknek is, az járult hozzá az 1956-os mélypont után a munkáshatalom megszilárdításához, majd később a szocialista mezőgazdaság felépítéséhez, és nagy szerepe volt a gazdaságirányítási rendszer reformjának bevezetésében, megvalósításában is. S ehhez hozzátenném: ez az alapja népünk nagy közéleti jártasságának is.

A párt szövetségi politikája egész népünk megelégedését vívta ki. Időnként felléphetnek életünk, társadalmunk, gazdaságunk fejlődését zavaró vagy nehezen áttekinthető tényezők is. Ilyen viszonyok között még fontosabb, hogy ne tűrjük a félreértéseket, mert azok az egységet veszélyeztetik.

Társadalmunk egyes rétegeinek helyzetét, egymáshoz való viszonyát áttekintve megállapíthatjuk, hogy az összefogás alapvető tényezője *a munkás-paraszt szövetség*. Hazánkban a termelőszövetkezeti parasztság élete valóban sokat javult, és ha életszínvonala nem is, de jövedelme – országos átlagban – elérte a munkásokét. A helyi különbségek azonban olyan nagyok, hogy egyes vidékek vagy egyes termelőszövetkezetek parasztságát egyenesen bosszantja, amikor arról hall, hogy az ő jövedelme már ilyen magas. Akié meg valóban magas, az hallgat, mert jobb arról hallgatni. Objektíve tehát olyan a helyzet, hogy minden okunk megvan azt mondani: a munkás-paraszt szövetség most két javuló életszínvonalú osztály azonos érdekű szövetsége, szubjektíve viszont sok még a félreértés. A munkásoknak és a parasztoknak ezért jóval alaposabban kellene egymás életét, örömeit és gondjait megismerni, mint ahogy eddig tették. Azt hiszem, ez az egységen munkálkodó Hazafias Népfront feladata is.

Új módon vetődik fel az értelmiségiek megbecsülése is, éspedig úgy, hogy az értelmiségiek tehetsége, szorgalma, a szocializmus iránti odaadása a jelenleginél jobban érvényesüljön. Fokoznunk kell a hasznos termelő és szolgáltató munkát végző kisiparosok megbecsülését is.

A beszámoló arra is kitért, hogy mi nem a siralomvölgyet keressük a földön, hanem az emberi, szép életet, azt, amelyben minden ember kifejtheti természetadta képességét, és ez hasznára van a népnek. Miért

teszem hozzá ezt az utóbbi feltételt? Mert enélkül az egyéni élet nem lehet szép és boldog. Ez az, amit nem értenek meg azok, akik elhagyják ezt az országot, és messze a hazától döbbennek rá, hogy a nép éltető közelsége nélkül a pénz csillogása is hideg, vigasztalan. Csak az az erőfeszítés tesz boldoggá, amit népünk elismer és értékel.

Igaz, vannak idehaza gondjaink. Nehezen indultunk, és még mindig visszahúz bennünket a múlt terhe és öröksége. De a haladás képe mégis igaz. Gyárak, lakóházak, mezőgazdasági üzemek épülnek. Jó filmek, regények, felszabadult életünket mintázó szobrok, festmények születnek. Nemcsak dolgozunk, hanem örülünk is szépülő életünknek.

Mindennek titka az, hogy követjük a korszerű ember elméletét, a marxizmus–leninizmust. Titka az a mód, ahogy a párt ezt az elméletet viszonyainkközött alkalmazza, ahogyan megtalálta a párt és a pártonkívüliek együttműködésének módját.

Akár termelésről, akár kulturális kérdésekről van szó, a párt inkább fékez, ha meg nem értést tapasztal. Mert ha jó a javaslat, előbb-utóbb megértésre talál. Gondoljunk csak a gazdasági reform körültekintő előkészítésére. Szomorú történelmi tapasztalatunk van arról, hogy akár előreszalad a párt, akár elmarad, az elszakadásra vezet, és az ellenség azonnal kihasználja a rést, amibe beleakasztja a feszítővasát.

A népfrontmozgalomról azt mondotta a beszámoló: *„úgy véljük, hogy a mozgalom még tovább növelheti aktivitását a társadalom életében"*. A mozgalom lehetőségeit párttagok és pártonkívüliek együtt használhatjuk ki. A haladás legfőbb biztosítékának azt tartom, ha a pártszervek a feladatok megoldásánál számítanak a népfrontfórumokra.

A nép szélesebb körű részvétele, aktívabb politizálási lehetősége nyílik meg az országgyűlési és a tanácsi választások során, hiszen a jelölés a nép gyűléseinek joga lesz, és a szavazás tényleges választássá bővül.

A tanácsok hatáskörének növekedésével a lakosságot érintő mind több kérdés dől el helyben, és a döntések előtt nagy jelentősége lesz a népfronttanácskozásoknak. Járási tanácsok nem lesznek, de változatlanul lesznek járási pártbizottságok a párttagok tanácskozó testületeiként, és lesznek járási népfrontbizottságok a párttagok és párton-

kívüliek tanácskozó testületeiként. És vannak és lesznek népfrontbizottságok mindenütt, ahol tanácsok működnek. A népfrontmozgalom honismereti bizottságaiban már eddig is elevenebbé tette az építő patriotizmus szellemét, élesztgette a szülő- és lakóhely szeretetét. A népfront vitafórumain nagy lelkesedéssel vett részt a lakosság, és a közös fejtörésnek sok hasznos eredménye is lett. Helyet kapott a népfrontfórumokon és akciókban a városfejlesztés, az agrárpolitika, a népművelés, a törvényismertetés, a klub- és a mezőgazdasági szakköri mozgalom is. A népfrontfórumok nemcsak a helyi problémák elrendezésére adnak alkalmat, hanem arra is, hogy a lakosság kifejthesse véleményét országos, nagy kérdésekben is – hiszen azok hatása érezhető a lakóhelyen, a piacon, a mindennapi életben. Minél kisebb egységekben vitatkozunk, annál közelebb kerülünk a valóságos problémákhoz. De az ilyen kis egységek adnak alkalmat arra is, hogy népünk lényegében olyan nagy jelentőségű, országos döntéseket is megértsen, mint a termelőszövetkezeti törvény, a földtörvény, az új választási törvény vagy a tanácstörvény. És alkalmasak a népfrontfórumok a bonyolult nemzetközi események megvitatására, a világ haladó népeivel való szolidaritásunk kifejezésére is. A Hazafias Népfront keretében működő békemozgalom mindenütt jelen van a nemzetközi küzdőtéren, ahol a békés egymás mellett élés gondolatát kell szembeállítani a háborús uszítással, a szabadságukért harcoló népek erőszakos elnyomásával, s mindenütt az országban, ahol demonstrálni kell a béke mellett.

A népfrontmozgalom fontos feladata, hogy teret adjon bizottságaiban, akcióiban az ifjúságnak, hogy gondot fordítson a nők társadalmi egyenjogúságának teljes megvalósítására.

El kell érnünk, hogy haladásunk módján, életünk kisebb és nagyobb kérdésein egész népünk gondolkodjék, és érte mindenki dolgozzék. A párt vezetésével ez a széles körű mozgósítás népfrontfeladat is. Ne feledjük, hogy amit mi építünk, az példamutatás az egész világ számára arra, hogy milyennek kell lennie a kizsákmányolás nélküli emberi életnek. A mozgalom minden munkása és aktívája szívvel-lélekkel fog dolgozni, hogy e nagy feladatát a mozgalom, a nép érdekében jól teljesítse.

IVAN HANSEN,

a Dán Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

A Dán Kommunista Párt és Központi Bizottságunk nevében szívből köszöntjük testvérpártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát.

Az európai politikai porondon a háború utáni hidegháborús légkör olvadásának első jeleit tapasztalhatjuk, s a kommunista és munkáspártok múlt évi moszkvai nemzetközi tanácskozásának eredményei is jelentkeznek.

A mi kis frontszakaszunkon, Dániában, céltudatosan dolgozunk a népi erők összefogásán, elsősorban azért, hogy megszabadítsuk Dániát a NATO imperialistáinak befolyásától, hogy megakadályozzuk az ország csatlakozását ahhoz az Európai Közös Piachoz, amely gazdaságilag aláásná a dán ipart és mezőgazdaságot, s fenyegeti önálló kultúrnemzeti létünket.

Részvételünk az imperialista háborús erők ellen vívott közös nemzetközi harcban figyelemre méltó eredményeket hozott, különösen ami a hős vietnami nép iránti szolidaritási mozgalmat illeti.

A dán munkásosztálynak van ereje harcunk győzelemre viteléhez. Ez év elején széles körű bérsztrájkok zajlottak le Dániában. A sztrájkok a hajóépítő iparban kezdődtek, ahol a dán ipari munkásság legöntudatosabb része dolgozik. Ezek a sztrájkok igen jelentős béremelésekhez vezettek, nemcsak a hajóépítő iparban, hanem más területeken is. Így az említett akciók fontos részévé váltak azon törekvésünknek, amely a dán munkásosztály akcióegységének megteremtését célozza. Hasonló eredményeket értünk el pártvonalon is. 1945 óta ez év szeptemberében-októberében hajtottuk végre a legnagyobb szabású gyűjtést kommunista sajtónk, a „Land og Folk" javára. A dán dolgozók öt hét alatt több mint félmillió dán koronát fizettek be lapunk

támogatására. Az akció kapcsán különös figyelmet érdemel ifjúsági szervezetünk aktivitása, amit nagyra értékelünk.

Politikai munkánkban fontos helyet foglalnak el az európai biztonsági konferenciára vonatkozó kezdeményezések. Az utóbbi időben Európában tapasztalható fejlődés megalapozza reményünket: kedvezőbb lehetőségek nyílnak arra, hogy a dán kormányt az európai biztonsági konferencia kérdésében mielőbb aktív és pozitív szerep vállalására szorítsuk.

Az imperialisták bűnös, népellenes tevékenységének eszkalációja arra figyelmeztet, hogy fokozzuk erőfeszítéseinket a kommunista mozgalom akcióegységének megteremtésére. Ehhez mi is hozzá kívánunk járulni.

KERES EMIL,
színművész:

Tisztelt kongresszus!

Karinthy Frigyes az első világháború utolsó évében „Jár a szám" című írásában azt mondta: a ki nem mondott igazság megromlik, hogyha a száj nem járhat, és ami békés, derűs himnusznak készült, abból dühöngő átok és káromlás válhatik idővel. Mi megtanultunk úgy beszélni, ahogy gondolkodunk. Igaz: nem mindig az igazat mondjuk, gyakran csak a valódit, de beszélünk, s az emberek többsége azért beszél, hogy segítsen a közös ügyet előbbre vinni.

A párt komoly szellemi erőfeszítéssel arra tanítja tagságát, az ország népét, köztük a művészeket is, hogy a célok megfogalmazásában, a döntésekben minél aktívabban vegyenek részt. Kialakult egy olyan légkör, amelyet féltve szeretünk, s amely most már minden munkánk legjobb feltétele. Amikor elfáradok az olyan vitákban, amelyekben

főleg arról van szó, hogy ez kellene meg az kellene, méghozzá nagyon gyorsan, meg toronyóra láncostul, azzal bújok ki a hosszú és eredménytelen vita alól, hogy azt mondom az illetőnek: vedd át gondolatban legalább 48 órára az ország vezetését; s elmondok neki még sok el nem végzett munkát, pillanatnyilag megoldhatatlan, jogos igényt, amelyekről nem tud. Egyszer egy hangoskodó követelődznek azt mondtam: vegye úgy, hogy most maga a miniszterelnök. Nem akarta vállalni. De aztán furcsa fény villant a szemében, és azt mondta, legyen. És itt jön a lényeg, mert így folytatta: *az első feladatom az lesz, hogy mindenkit arra kérek, jöjjön és segítsen. Nahát* – mondtam –, *most magát is éppen erre kéri a párt az ország ügyei érdekében.* Valóban, az ország népe beszél, segít, segíteni akar. Fel akarja építeni a szocializmust.

Egyetértek azzal, amit a beszámoló a kulturális területen, a művészetekben kifogásolt, megbírált, elítélt. De felhívom a figyelmet: nehogy nagyobb takarításba kezdjünk, mint amire szükség van; vigyázzunk, nehogy a selejttel együtt azt is kidobjuk, amire szükségünk lehet. Vigyázzunk, nehogy a selejt helyett műfajokra haragudjunk, nehogy megint a napi politikához próbáljuk igazítani a művészek belső programját.

Tehát a megállapított hibákkal és eredményekkel egyetértek, az viszont elgondolkodtat, hogy miközben az ország népe beszél, bírál, gondolkodik, ezzel nincs arányban a művészek részéről az alkotómunkában való konstruktív szókimondás, az életünket igenlő, eredményeinket szerető, segítő szándék. Miért ez az óvatosság? – kérdem magamtól. – Hiszen az alkotáshoz nélkülözhetetlen, szabad légkört hiányoltuk még nem is olyan régen. Hiszen a párt, igen helyesen, esetenként még az eszmeileg vitatható művektől sem ijedt meg, vitatkozott az alkotókkal, és hagyta, hogy megfogalmazódjon a társadalmi vélemény, s közben magyarázta a művészi munkában a demokrácia lényegét, amely majd – remélte – művekkel készteti polémiára azokat a művészeket, akiket ugyanabban a témában vagy akár másban alkotásra inspirál a szocialista meggyőződés. Ezt a légkört a művészet még nem használta fel úgy, ahogyan a társadalomnak arra szüksége lenne. Az a benyomásom, hogy *a művészet adósa most a társadalomnak, és nagyon jó lenne, ha ebből az adósságból a következő időkben jeles*

művekkel, az élet nagy kérdéseivel, közéleti problémákkal foglalkozó, realista művekkel törlesztene.

Felszólalásom további részében a népművelésről, a kultúra terjesztéséről szeretnék beszélni. A művészek gyakran hivatkoznak arra: elkedvetleníti őket, visszatartja a munkában az a körülmény, hogy a kultúra terjesztése évek óta nem nagyon mozdult előre. Elért nagy eredményeink mellett is valóban rengeteg a tennivaló. Sok példát lehetne mondani. Azt mondjuk: olvasó ország lettünk. De még mindig rengeteg kézből hiányzik a könyv. A falusi művelődési otthonok nem egy helyütt üresen állnak. A színházakba évek óta ugyanaz a közönség jár. Van mozgás, vannak újabb eredmények a kultúra közkinccsé tételében, de ez még kevés! Hiszen még mindig rengetegen élnek úgy, hogy fogalmuk sincs, miről mondanak le. Az a véleményem: tagságunk még nem érti eléggé, hogy a kultúra terjesztése nemcsak a hivatásos kultúrmunkások feladata, hanem az egész párté. Ahol ezt a kommunisták, a pártszervezetek megértették, ott rögtön eredmények születtek.

Végül a kommunista művészek közérzetéről mondanék néhány szót. Egyes kommunista művészek rossz közérzetre panaszkodnak. Többen úgy érzik, már nem számítanak rájuk úgy, mint régebben, nem nagyon hívják és biztatják őket. Támaszkodjunk jobban azokra a művészekre, akik nemcsak tehetségükkel, hanem világnézeti meggyőződésükkel és politikai megnyilatkozásukkal is mindenkor a párt mellett álltak. Végül: jó lett volna, ha az új Nemzeti Színház felépítésének ügyében is hallhattunk volna valamit.

TAISTO SINISALO,

a Finn Kommunista Párt alelnöke:

Tisztelt kongresszusi küldöttek!
Kedves elvtársak!

A magyar nép útja a szocializmus felé ma az egyik meggyőző és lelkesítő példa a világ kommunista mozgalma számára. A szocialista népek közössége – amelynek egyik tagja Magyarország –, Európa és az egész világ népei békéjének és biztonságának garanciája.

A szocializmus, a nemzetközi munkásmozgalom és a nemzeti felszabadító mozgalom együttes harca jelentős eredményekkel jár. A harc kiszélesedett és erősödött azután, hogy a múlt évben Moszkvában jóváhagyták a közös harc irányvonalát.

Mi, finn kommunisták nagyra értékeljük az erők egyesítésének növekedését, amely az utóbbi években és jelenleg is észlelhető a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus kipróbált elveire szilárdan támaszkodó nemzetközi mozgalmunkban. Mi, finn kommunisták, erről a fejlődésről beszélgetve, valamint saját tapasztalataink alapján egyetértünk pártjuk Központi Bizottsága előzetes kongresszusi tájékoztatójának azzal a megállapításával, hogy *a világ kommunista pártjai méltán tisztelik a Szovjetunió Kommunista Pártját és a szovjet népet az emberiség fejlődésének alapvető erejeként.*

Az a legfontosabb, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom egységének erősödése fokozott ideológiai munkában és az egységre való törekvésben mutatkozzék meg.

Finnországban mind nagyobb néptömegek vesznek részt a békéért folytatott harcban. A Finn Kommunista Párt, amely 52 évvel ezelőtt irányvonalként fogadta el a jó kapcsolatok megteremtésének szükségességét Finnország és a Lenin vezette Szovjetunió között, harcolva töltötte be úttörő feladatát ezen a területen.

Ma már népünk jelentős többsége elfogadja azt a külpolitikai irány-

vonalat, amelyet a kommunisták következetesen képviselnek. *Azon munkálkodunk, hogy Finnország aktívan tevékenykedjék a világbéke és a népek biztonsága érdekében, vegyen részt a népeknek az imperializmus ellen vívott nagy harcában.*

A Finn Kommunista Párt fő politikai irányvonala a demokratikus front létrehozása abban a harcban, amely a monopóliumok és a politikai reakció ellen, a dolgozók demokratikus jogainak bővítéséért, a béke megszilárdításáért, a szocializmus feltételeinek megteremtéséért folyik. Ezt az irányvonalat pártunk bonyolult osztályharcban valósítja meg.

A harcoló finn munkásosztály, bérének és munkafeltételeinek jelentős javítása mellett, fordulatot követel a gazdaságpolitikában, mert az utóbbi évek különösen nagy konjunktúrájának hasznát elsősorban a nagytőkések sajátították ki. Pártunk, amely harci feladatait a marxizmus–leninizmus elveire támaszkodva hajtja végre, le fogja győzni azokat a belső nehézségeket, amelyek zavarták működését.

Pártjaink között testvériek a kapcsolatok. Szeretnénk kifejezni elégedettségünket azért, hogy a közös erőfeszítések, elsősorban a magyar állami szervek kezdeményező szerepe révén Finnország és Magyarország között államközi szerződésekkel megerősített együttműködési kapcsolatok jöttek létre, melyek a békés egymás mellett élés elvére támaszkodnak. E fejlődés folytatásának biztosítékai azok a nagy néptömegek, amelyek mind aktívabban vesznek részt országaink baráti együttműködésében. Ez a fejlődés hasznos mind a finn, mind a magyar nép számára.

FRANÇOIS BILLOUX,

a Francia Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

A francia kommunisták nagy érdeklődéssel kísérik az önök tevékenységét és sikereiket, amelyeket a marxizmus–leninizmus elvén alapuló politika alkalmazásával érnek el. A Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar kormány tekintélye az elmúlt évek során szüntelenül nőtt.

Legjobban hatott ránk az önök *szövetségi politikája,* amelynek segítségével tömöríteni tudják mindazokat, akik egyetértenek a szocialista Magyarország felépítésének közös céljaiban: munkásokat, parasztokat, értelmiségieket és más dolgozókat, kommunistákat és pártonkívülieket, hivőket és nem hivőket. *A munkásosztály mint vezető osztály, pártjával, népi hatalmával a nemzeti egység összetartó ereje.*

Látjuk, hogy az önök kongresszusa jelentős helyet biztosít a szocialista gazdaság magyarországi kérdéseinek, valamint a szocialista demokrácia fejlődésének minden vonatkozásában.

Pártjainkat az évek során egyre erősödő testvéri barátság fűzi össze. Egyetértve támogatunk minden olyan kezdeményezést, amely a kommunista és munkáspártok összességének közös akciójára irányul.

A Szovjetunió és az NSZK közötti szerződés aláírása, majd a lengyel–NSZK szerződés parafálása, amelyeket bizonyára továbbiak is követnek, nagy jelentőségűek az európai béke és a világbéke szempontjából. A népeknek oda kell hatniuk, hogy e szerződések minden pozitív következménye érvényesüljön. Azon munkálkodunk, hogy a francia kormány ismerje el végre a Német Demokratikus Köztársaságot. Örömünkre szolgál, hogy első ízben fogadhattuk Franciaországban hivatalosan a Német Szocialista Egységpárt küldöttségét.

Pozitívnak ítéljük a francia köztársasági elnök utazását a Szovjetunióba. Mindent el kell követnünk, hogy a francia kormány végre-

hajtsa a megállapodásokat, s például habozás és fenntartás nélkül vegyen részt az európai biztonsági konferencia előkészületeiben.

Továbbra is szolidárisak vagyunk a spanyol, a görög, a portugál néppel, valamint azokkal a népekkel, amelyek még mindig a francia gyarmatosítás igájában sínylődnek, de különös figyelmet fordítunk a közel-keleti helyzet békés megoldására, a vietnami népnek, valamint Kambodzsa, Laosz népeinek és a guineai népnek a támogatására.

Franciaország belső helyzetéről szólva elmondhatom, hogy pártunk XIX. kongresszusa hangsúlyozta: a francia monopóliumok a termelés és a gazdasági élet fokozódó nemzetközivé válásából adódó problémákat úgy igyekeznek megoldani, hogy a lehető legnagyobb profitra tehessenek szert a dolgozók és az ország erőforrásainak minél fokozottabb kizsákmányolásával. A nagypolgárságnak és hatalmának legfőbb gondja, hogy megakadályozza áldozatainak akcióegységét. Háromféleképpen mesterkednek: megfélemlítő és elnyomó eszközöket alkalmaznak; erőteljesen propagálják az „új társadalmat", az osztály-együttműködést, és kísérleteket tesznek valamennyi reakciós erő tömörítésére, a nem kommunista baloldal egy részének megnyerésére és maguk mellé állítására.

Pártunk *állandó kétfrontos harcot folytat:* egyrészt a baloldali demagógia és kalandorpolitika, másrészt a jobboldali opportunizmus ellen. XIX. kongresszusunk egyhangúlag elvetette Roger Garaudy opportunista platformját, amely pártunk elméleti alapjainak és szervezetének felszámolását célozta.

A tömegek törekvéseinek kielégítéséhez és az országunkban szükséges alapvető politikai változások lehetővé tételéhez csak egyetlen út vezet: ez pedig *a munkásosztály akcióegysége szoros szövetségben a parasztsággal és az értelmiséggel.*

Az 1970. év a francia kommunisták számára kettős évforduló jegyében telik: idén ünnepelték Lenin születésének centenáriumát és pártjuk megalapításának 50. évfordulóját.

Most készülünk 100. évfordulójára a párizsi kommünnek, amelyben olyan harcostársak vettek részt, mint a magyar Frankel Leó.

Erősödjenek továbbra is a pártjaink közötti testvéri és harci kötelékek és a népeink közötti baráti kapcsolatok!

KOSZTASZ KOLIJANNISZ,

a Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára:

Kedves elvtársak!

Görögország kommunistái és összes dolgozói örülnek azoknak a komoly sikereknek, amelyeket Magyarország a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével a politikai, a gazdasági, a társadalmi és a kulturális tevékenység valamennyi területén elért. Nagyra értékeljük azt a segítséget, amelyet hazájuk – más szocialista országokkal együtt – ad az imperializmus ellen harcoló népeknek.

Országunk már három és fél éve szenved a fasiszta katonai diktatúra rabságában, amelyet a hazai plutokrata oligarchia legreakciósabb része, az amerikai imperialisták együttműködésével és közvetlen támogatásával, a NATO tervei alapján kényszerített Görögországra. Céljuk az volt, hogy csapást mérjenek országunk haladó népi mozgalmára, érvényesítsék imperialista érdekeiket a Balkánfélszigetnek és a Földközi-tenger medencéjének ebben a neuralgikus térségében. A junta, uralmának három és fél éve alatt megmutatta, hogy az amerikaiak és a NATO Délkelet-Európára és a Földközi-tenger medencéjére vonatkozó kalandorterveinek leghívebb kiszolgálója.

A juntának ez a politikája ellentétben áll a nemzeti érdekekkel, és az ország teljes katasztrófájának veszélyét hordozza magában. Ez megmutatkozott a Földközi-tenger keleti medencéjének térségében kialakult legutóbbi komoly válság idején is, amikor az amerikai imperialisták Görögországban levő katonai támaszpontjaikat is ugródeszkának használták fel az arab országok ellen.

A görögországi helyzet jellemzője az, hogy a diktatúrának uralma három és fél éve alatt, a junta „szépítgetésére" irányuló amerikai erőfeszítések ellenére sem sikerült támaszt találnia a népben. *Nemcsak a néptől szigetelődött el, hanem csaknem teljesen magára maradt a politikai életben is, a nemzetközi közvélemény pedig megbélyegezte.*

A Görög Kommunista Párt a diktatúra első napjától fogva magasra emelte az egység és a néptömegek által gyűlölt fasiszta katonai diktatúra megdöntéséért vívott harc zászlaját.

Pártunk minimális programot dolgozott ki és javasolt valamennyi diktatúraellenes erő, párt, szervezet, politikai és társadalmi személyiség közös harca számára. Meggyőződése, hogy *a diktatúra megdöntése, a nép szabadságjogainak helyreállítása és megszilárdítása, a szuverén nép akarata szabad kifejezési lehetőségeinek biztosítása az ország továbbhaladásának és jövőjének döntő problémája.*

Az országunkban kialakult rendkívül nehéz körülmények között a Görög Kommunista Párt, egységét védelmezve, illegális szervezeteket épít ki.

Fogadják őszinte elismerésünket azért a szolidaritásért, amelyet a magyar nép tanúsít az elnyomók ellen küzdő görög nép harca iránt.

MICHAEL O'RIORDAN,
Írország Kommunista Pártjának főtitkára:

Kedves magyar elvtársak!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy Írország Kommunista Pártja legmelegebb elvtársi üdvözletét tolmácsolhatom az önök X. kongresszusának.

Az 1970-ben megtartott újraegyesítési kongresszusunkon – amelynek eredményeként újraalakult az egységes *Írország Kommunista Pártja* – a Magyar Szocialista Munkáspárt testvéri küldöttsége jelentős, pozitív felszólalással járult hozzá kongresszusunk sikeréhez. Éppen ezért jóleső érzéssel tölt el bennünket, hogy a véletlen úgy hozta: első alkalommal éppen a magyar kommunisták kongresszusán jelenhettünk meg egyesített küldöttséggel.

Mi kis nemzet vagyunk, ám olyan, amely soha nem szűnt meg harcolni függetlenségéért a brit imperializmus ellen. Ez a küzdelem napjainkban is folytatódik, s azt népi tüntetések jellemzik, a kormányzati tilalmak ellenére, a CS-gáz nagyarányú használata ellenére, s annak ellenére, hogy a brit csapatok tüzet nyitnak az emberekre.

Hosszú küzdelmeink során sok mindent megtanultunk. A legfontosabb ezek közül az, hogy a nemzeti függetlenségért folyó küzdelemben a munkásosztály vezető szerepe nélkülözhetetlen. Ebben a vonatkozásban egy, a Magyarország és Írország között fennálló érdekes összefüggésre kívánunk utalni. 1904-ben Arthur Griffith, az ír burzsoázia főteoretikusa kialakította a brit imperialistákkal történő kompromisszum és megalkuvás politikáját. Példaként számára Magyarországnak az Ausztriához fűződő dualista monarchikus kapcsolatai szolgáltak. Könyvének ez volt a címe: *„Magyarország feltámadása – példaként Írország számára"*. E könyv megjelentetése óta eltelt hat évtizedben a történelem óriás léptekkel haladt előre. Valóban szemtanúi lehettünk Magyarország igazi, hatalmas feltámadásának, amelyet azonban nem a burzsoázia, hanem szövetségeseivel együtt a magyar munkásosztály, forradalmi élcsapatának, a magyar kommunisták pártjának vezetésével ért el.

Elvtársak!

Köszönjük Önöknek, hogy lehetőséget nyújtottak részvételünkre az önök kongresszusán, amely a nemzetközi kommunista mozgalom egységéért és szolidaritásáért folyó harcban az olyan pártokat, mint a mienk, jelentősen megerősíti és megihleti.

További nagy sikereket kívánunk a nagyszerű magyar népnek.

KIRO GLIGOROV,

a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Elnöksége Végrehajtó Irodájának tagja:

Tisztelt elvtársak, barátaink!

Megtiszteltetés számomra, hogy a jugoszláv kommunistáknak, azok vezetőségének és Joszip Broz Tito elvtársnak, pártunk elnökének nevében köszönthetem a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát.

Jugoszlávia és Magyarország magas fokra emelték a kölcsönösen hasznos sokoldalú együttműködést. Országaink baráti kapcsolatai mind tartalmasabbá és mind gazdagabbá válnak. Ebben jelentős szerepe van a Jugoszlávia és Magyarország területén élő népekkel és nemzetiségekkel kapcsolatos politikának is, amely mindinkább tényezőjévé válik a jobb megértés és az államközi jószomszédi kapcsolatok megszilárdításának.

Jugoszlávia már néhány esztendeje eredményesen dolgozik társadalmi és gazdasági reformjának nagy feladatain. Önigazgatáson alapuló szocialista társadalmunkban olyan termelési viszonyok létrehozására törekszünk, amelyekben a közvetlen termelőnek döntő szerepe lesz: az, hogy ő rendelkezzék a maga termelte jövedelemmel, ő rendelkezzék a felhalmozás felett és maga döntsön saját sorsáról a szabad szocialista, demokratikus társadalom feltételei között. Erőfeszítéseink továbbá arra irányulnak, hogy mind szélesebb teret biztosítsunk Jugoszláviának a nemzetközi munkamegosztásban való részvétele, a tudományos és a technikai vívmányok felhasználásának és alkalmazásának ösztönzése számára.

Ami Jugoszlávia gazdasági fejlődését illeti, a szocialista fejlődés és a gazdasági reform útján jelentős eredményeket értünk el. Az utóbbi öt évben a nemzeti jövedelmet mintegy 30 százalékkal, az ipari termelést mintegy 35 százalékkal, az egy foglalkoztatottra jutó reáljövedelmet hat százalékkal és a nemzetközi árucserét több mint 50 százalék-

kal növeltük. A megnövekedett termelés több mint négyötödét a munkatermelékenység emelésével értük el.

Eredményeink és tapasztalataink arra ösztönöznek bennünket, hogy társadalmunk építésének további útjait keressük. Figyelmünk középpontjában *a társadalom további demokratizálása, a termelőnek a kollektívában, a politikai rendszerben és az elosztásban elfoglalt helyzete és szerepe áll.* Egyidejűleg olyan feltételeket szeretnénk teremteni, amelyek lehetővé teszik, hogy tovább fejlődjék soknemzetiségű közösségünk, amelyben népeink és nemzetiségeink a teljes egyenjogúság alapján közös hazájukat erősíteni fogják, utat nyitva a népgazdaság és valamennyi társadalmi tevékenység integrációja előtt.

Egyetemes fejlődésünkért, a változások irányáért és a szocializmus fejlődéséért a felelősséget a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége viseli, amely a munkásosztály érdekeiből indul ki, maradéktalanul tiszteletben tartja Jugoszlávia nemzeti és egyéb sajátosságait.

Elvtársnők és elvtársak!

A világ, amelyben élünk, sok veszéllyel terhes. A nemzetközi viszonyokban nem szilárd a béke. A vietnami nép már hosszú évek óta hősiesen harcol az amerikai imperialisták ellen. Kambodzsában, ebben a kis független országban szintén háború pusztít. Hasonló a helyzet Indokína más részein is.

Ez alkalommal is szeretném hangsúlyozni, hogy Jugoszlávia továbbra is minden támogatást megad a vietnami nép és Indokína népei felszabadító harcához. A világ e részében a béke csak úgy valósulhat meg, ha e térség népeinek megengedik, hogy maguk, szabadon, szuverén módon döntsenek saját sorsukról.

A Közel-Keleten Izrael továbbra is megszállva tart arab területeket, semmibe véve a világ sok népének a Biztonsági Tanács határozatában kifejezett kívánságát, és elutasítva a konfliktus politikai rendezésére irányuló kezdeményezéseket.

Kommunista szövetségünk, Jugoszlávia népei és kormánya megtettek és a jövőben is megtesznek minden tőlük telhetőt, hogy hozzájáruljanak a világot megrázkódtató ellentétek megoldásához. Jugoszlávia, mint szocialista, soknemzetiségű közösség, el nem kötelezettségi politikát folytat, s ennek alapvető értelme tükröződik mindennapi tevékenységében és harcában. Ezért azokkal az erőkkel rokonszen-

veztünk és azoknak segítettünk eddig is és fogunk a jövőben is segíteni, amelyek saját nemzeti függetlenségükért és egyenjogúságukért, mint minden nép életének és haladásának egyedüli lehetséges formájáért harcolnak.

Szerintünk, jugoszlávok szerint, a béke oszthatatlan. Az ilyen béke megvalósításáért vívott harcban részt kell vennie valamennyi békeszerető országnak és a világ összes haladó erőinek.

Engedjék meg, hogy sok sikert kívánjak a magyar népnek.

DR. BECKL SÁNDOR,

a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsának elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Mint ahogyan egész társadalmunk, úgy a magyar testnevelési és sportmozgalom is a megerősödés, a fejlődés útján halad. Szocialista hazánkban a testnevelés és a sport jelentősége nő, fontos szerepet tölt be a társadalom és az egyén életében. Tevékenysége segíti a szocialista társadalom felépítését és védelmét. Lehetővé teszi, hogy népünk élvezze a testedzés és a sportolás jótékony hatását, védje egészségét és hasznosan töltse el növekvő szabad idejét. Ennek megfelelően pártunk minden időben támogatta sportmozgalmunkat és átsegítette a sorsfordulók nehézségein.

Sportmozgalmunk ma már az ország lakosságának több mint egy tizedét tömöríti, az egyes nagyobb sportakciókban pedig ennél is többen vesznek részt. Bár a számok a tömegek testnevelésének és sportjának fejlődéséről tanúskodnak, mégis tovább kell törekednünk arra, hogy jobban kielégítsük a sportolni vágyó fiatalok és idősebbek növekvő igényeit.

Az az érdeklődés és segíteni akarás, amely társadalmunk részéről a testnevelés és a sport iránt megnyilvánul, kedvezően hatott a versenysport színvonalának fejlődésére is. A mexikói olimpián elért tíz arany-, tíz ezüst- és tizenkét bronzérem, valamint az 1970. évi világ- és Európa-bajnokságokon való sikeres szereplés az élsport eredményeiről tanúskodik. Ugyanakkor vannak figyelmeztető jelek, amelyek arra intenek, hogy *egyes sportágakban alaposabb, körültekintőbb munkára van szükség, hogy visszaszerezzük régi hírünket a világban.*

Sportmozgalmunk gyorsabb ütemű fejlődésének van néhány, a sportvezetés által is felismert akadálya – különösen a végrehajtásban –, amelyek leküzdése fontos, mert létezésük csökkenti munkánk eredményességét. Pártunk segítségével a sportvezetés a jövőben is igyekszik megküzdeni a feladatokkal.

Sportolóink, sportvezetőink egyre jobban átérzik azt a felelősséget, amely a szocializmus építésében rájuk is hárul. Nagyra értékelik azokat a lehetőségeket, amelyeket munkáshatalmunk biztosít számukra. Bízhatunk abban, hogy munkájukkal, fegyelmezett magatartásukkal és egész sporttevékenységükkel a jövőben is dolgozó népünk célkitűzéseit kívánják szolgálni.

A távlatok szépek és biztatóak. Azon leszünk, hogy a kongresszus szellemében munkálkodjunk a sportmozgalom kérdéseinek sikeres megoldásán is.

Arra kell törekednünk, hogy a testedzés még nagyobb teret kapjon az emberek életében, és hogy a sportmozgalomban is erősödjenek a szocializmus eszméi.

HAN IK SZU,

a Koreai Munkapárt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára:

Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Koreai Munkapárt megbízásából forrón köszöntsem a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát, a párt minden tagját, a magyar népet.

Pártunk és a koreai nép, amely mindig tántoríthatatlanul szolidáris a magyar párt és nép harcaival, nagy figyelemmel kíséri pártjuk most folyó kongresszusának munkáját is.

Magyarország munkásosztálya és népe a magyar kommunisták pártjának vezetésével hosszú harcot vívott minden elnyomás és kizsákmányolás felszámolásáért, a szocializmus diadaláért, és nagy győzelmeket aratott. A kongresszusukon tárgyalt negyedik ötéves terv feladatainak teljesítésével a Magyar Népköztársaság még hatalmasabb, még fejlettebb ország lesz.

Pártunk és népünk forrón üdvözli azokat az eredményeket, amelyeket a Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar munkásosztály ért el az ország szocialista építéséért és a lakosság jólétének emeléséért folytatott harcban. Tiszta szívből kívánunk sikereket a kongresszus munkájához.

Elvtársak!

A Koreai Munkapárt valamennyi tagja, országunk minden dolgozója ma a pártunk és forradalmunk fejlődésében mérföldkövet jelentő, történelmi ötödik kongresszuson kitűzött új harci programtól felelkesülve emeli még magasabbra a forradalmi fellendülés fáklyáját – a szocializmus teljes győzelme és a haza egyesítése nevében.

A Kim Ir Szen elvtárs vezette Központi Bizottság bölcs irányításával működő pártunk vezetésével népünk ragyogóan teljesítette a szocialista iparosítás történelmi feladatait, és ezzel országunkat, amely a múltban a modern technikától és civilizációtól messze elmaradott

ország volt, *korszerű iparral és fejlett mezőgazdasággal rendelkező szocialista ipari országgá változtatta.*

Az amerikai imperialisták napjainkban az újjáéledt japán militaristákat is aktívan bevonva, napról napra arcátlanabbul folytatják manővereiket, hogy újabb háborút robbantsanak ki a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság ellen. Népünk felkészül, hogy határozottan visszaverhesse az ellenség bármely váratlan támadását, hogy biztosan megvédelmezhesse szocialista vívmányait és szilárdan őrködhessen a szocializmus keleti őrhelyén.

A dél-koreai nép, amelyet lelkesedéssel töltenek el a köztársaság északi részében elért eredmények, szívós és lankadatlan harcot folytat az amerikai imperialisták és kiszolgálóik, a Pak Cson Hi bábklikk katonai-fasiszta rendszere megdöntéséért, és a politikai szabadságért, a demokratikus jogokért és az ország egyesítéséért.

Az amerikai imperialista agresszoroknak haladéktalanul ki kell vonulniuk Dél-Koreából, és *Korea egyesítését a koreai népnek önerejéből, önállóan kell megvalósítania, demokratikus alapokon, békés úton.*

Engedjék meg, hogy felhasználjam ezt az alkalmat és kifejezzem a Koreai Munkapárt Központi Bizottsága és a kormány, továbbá az egész koreai nép nevében szívből jövő köszönetünket a Magyar Szocialista Munkáspártnak, a forradalmi munkás-paraszt kormánynak és a magyar népnek azért, hogy aktívan támogatja népünknek az amerikai imperialisták Dél-Koreából való kivonásáért, a haza önálló, békés egyesítéséért vívott harcát.

Az amerikai imperialisták az újjáéledt japán és nyugatnémet militaristákat aktívan bevonják agresszív politikájuk végrehajtásába, és Japánt Ázsiában, Nyugat-Németországot Európában újra veszélyes háborús tűzfészekké változtatták.

Az amerikai imperializmusnak és hűséges szövetségeseinek napról napra fokozódó agresszív mesterkedései megkövetelik, hogy a világ összes antiimperialista erői összefogjanak és még határozottabban vívják imperialistaellenes, Amerika-ellenes harcukat, és hiúsítsák meg mindenütt az agresszív törekvéseket.

Pártunk és népünk határozottan elítéli az amerikai imperializmus agresszív és háborús mesterkedéseit Indokínában, Közép- és Közel-Keleten és a világ minden térségében, és aktív támogatásáról, szilárd

szolidaritásáról biztosítja a vietnami, a laoszi és a kambodzsai nép igazságos, Amerika-ellenes, hazafias harcát, továbbá a palesztinai és az arab népek harcát, minden nép harcát a békéért, a demokráciáért, a nemzeti függetlenségért és a szocializmusért.

Pártunk és népünk nagyra becsüli a magyar néppel való barátságot és azt az összefogást, amely az Egyesült Államok vezette imperialisták ellen, a szocializmus nagy ügyének győzelméért folyó közös harcunkban jött létre, és örül annak, hogy *népeinknek a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus elvein alapuló barátsága és együttműködése napról napra jól fejlődik.*

Népünk meg van győződve arról, hogy a pártjaink és népeink közötti barátság és összefogás a jövőben is tovább erősödik és fejlődik.

Éljen Korea és Magyarország pártjainak, népeinek barátsága és összefogása!

Éljen a marxizmus–leninizmus győzhetetlen zászlaja!

FABIO GROBART,

a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Delegációnk örömmel teljesíti a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának megbízását, hogy nevében és egész népünk nevében testvéri és forradalmi üdvözletét tolmácsolja a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa küldötteinek és rajtuk keresztül az egész magyar népnek; kívánjuk, hogy a kongresszus sikeres munkát végezzen.

Figyelemmel kísértük a Központi Bizottság beszámolóját és nagy örömmel látjuk, hogy a magyar nép és pártja, Kádár János elvtárs vezetésével, nagy sikereket ért el a legutóbbi négy év alatt.

A szocialista építés útja nem könnyű. Ezen az úton nemcsak azok a belső akadályok tornyosulnak, amelyeket a kizsákmányoló osztályok tevékenysége és eszméi jelentenek, hanem azok is, amelyeket a nemzetközi reakció erői, különösen az észak-amerikai imperializmus támasztanak.

A jenki imperialisták minden erejükkel azon vannak, hogy aláássák és lerombolják a szocialista tábort, a nemzeteknek azt a közösségét, amely a szocialista és kommunista fejlődés útját választotta; a rendelkezésükre álló valamennyi eszközzel, a háborús fenyegetéstől a szabotázson és a blokádon keresztül a gazdasági és az ideológiai behatolás legfinomabb kísérletéig azon mesterkednek, hogy megosszák és gyengítsék a népeknek ezt a közösségét.

Elvtársak!

A három kontinens népeinek harca nemzeti felszabadulásukért, függetlenségükért, önkormányzatukért és fejlődésükért az imperializmus ellenállása ellenére felfelé ível, bár az nem hajlandó lemondani kizsákmányoló, elnyomó, rabló, agressziós és intervenciós politikájáról.

Az a harc, amelyet a vietnamiak, a kambodzsaiak, a laosziak és az arabok, az afrikaiak és a latin-amerikaiak folytatnak, kétségtelenül része az elnyomottak és az elnyomók közötti harcnak, s elkerülhetetlenül azzal kell végződnie, hogy a népek győzelmet aratnak az imperialista és reakciós erők felett. Ékesszólóan példázza ezt a *vietnami nép,* amelynek páratlan önuralommal kellett szembeszállnia azokkal a hihetetlenül barbár és kegyetlen harci formákkal, amelyekkel a jenki imperializmus támadta e testvérországot.

Latin-Amerika mély társadalmi változások küszöbén álló kontinens. Az imperialistabarát gerillarendszerek meginognak a néptömegek nyomására és bátor akcióinak hatására. *Peruban* nagy fontosságú nemzeti és társadalmi folyamat van kifejlődőben, *Chilében* az amerikai imperializmus teljes vereséget szenvedett: a Népi Egység forradalmár jelöltje, Salvador Allende a legutóbbi választásokon a legtöbb szavazatot kapta és a köztársaság elnöke lett.

Az *Egyesült Államokban,* az imperializmus és a reakció fő fellegvárában növekvő erővel fejlődik a néger lakosság harca a faji megkülönböztetés ellen. Napról napra nagyobb az észak-amerikai nép

ellenállása Nixon fasiszta kormányának az indokínai népek ellen viselt kegyetlen háborújával szemben.

Országunkban a blokád és az amerikai imperializmus állandó agressziói ellenére olyan új társadalom építésének felfelé ívelő útján haladunk, ahol a proletár internacionalizmus elvein felnevelődött generáció él, amelyet dicsőséges forradalmárunknak, Ernesto Che Guevarának a példája inspirál. Harcunkban érezzük a világ összes népeinek szolidaritását, és számolunk a Szovjetunió és a többi szocialista ország együttműködésével és segítségével.

Az amerikai imperializmus aktívan szövi újabb agressziós terveit hazánk ellen, amelyeknek végrehajtásához Costa Rica és Nicaragua területeit használja fel. Kormányunk ismeri a kubai ellenforradalmárok egyesült államokbeli, nicaraguai és Costa Rica-i tevékenységét: egész népünk felkészült, nem érhet minket meglepetés. Miniszterelnökünk, Fidel Castro parancsnok augusztus 23-i beszédében világosan figyelmeztette a Kuba elleni agressziókat támogató és pénzelő bábkormányokat: *„Senki se higgye, hogy joga van országunk ellen hadjáratokat szervezni a maga területén, mert úgy érezzük, jogunk van hadat viselni – amennyire erőnkből telik – annak az országnak a területén, amely ellenünk irányuló inváziók megszervezésére vállalkozik."*

Engedjék meg, hogy befejezésül sok sikert kívánjak a szocializmus magyarországi építéséhez.

DOMINIQUE URBANY,

a Luxemburgi Kommunista Párt elnöke:

Kedves elvtársak!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának átadhatom a luxemburgi kommunisták szívélyes üdvözletét, és ezzel megerősíthetem azt az elvtársi szolidaritást, amely pártjainkat hosszú évek óta összeköti.

Az elmúlt években a marxizmus–leninizmus által vezérelt párt vezetésével a gazdasági, a társadalmi és a kulturális élet minden területén elért eredmények és az új ötéves tervben kitűzött célok csodálattal töltenek el bennünket a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Magyar Népköztársaság iránt.

Nagy érdemeket szerzett az MSZMP a kommunista világmozgalom egységének megszilárdításáért folytatott közös erőfeszítéseink során. Különösképpen a kommunista és munkáspártok 1969. évi történelmi jelentőségű tanácskozásának előkészítésében és megvalósításában játszott a Magyar Szocialista Munkáspárt fontos szerepet.

Az a tény, hogy a párt Magyarország szocialista építését kiválóan kapcsolja össze a nemzetközi törvényszerűségekkel és szükségszerűségekkel, hogy nagymértékben hozzájárul mind a szocialista tábor erősítéséhez, mind pedig valamennyi kommunista és munkáspárt egységének megszilárdításához, arra jogosít fel bennünket, hogy *ez alkalommal szilárd barátságunkat és mély bizalmunkat fejezzük ki e párt iránt.*

A Luxemburgi Kommunista Párt, amely osztálytudatos politikájával és a munkásosztály egységéért folytatott harcban tanúsított következetes internacionalista magatartásával jelentős választási sikereket ért el, tudatában van annak, milyen fontos ez a barátság és ez a bizalom a saját tevékenysége szempontjából.

GÁSPÁR SÁNDOR,
a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Egyetértek a Központi Bizottság beszámolójával, a szervezeti szabályzat módosításával és a határozati javaslattal. *A szakszervezetek egyetértenek a szocializmus teljes felépítésére irányuló erőfeszítésekkel, a tennivalókkal, és készek annak megvalósításáért továbbra is minden erejükkel dolgozni.*

Jelen időszakban a szakszervezeteknek a korábbiaknál lényegesen jobbak a lehetőségeik arra, hogy még többet tegyenek pártunk politikájának megvalósításáért. Az elmúlt években a szakszervezetek társadalmi befolyása, ereje és jelentősége gyors ütemben nőtt.

A szakszervezeti mozgalom jogaival – amelyek a munkásosztály jogai – ma jobban tud élni, és ez a társadalmi viszonyokat szocialista irányban erősíti.

Ami hazánkban az utóbbi években a szakszervezetek helyének, szerepének meghatározásában történt, azt nem túlzás történelmi jelentőségűnek tekinteni. Ez a folyamat 1956 után indult meg. Már akkor tettünk néhány lépést, de átfogóan csupán néhány éve kezdtünk el ennek érdekében dolgozni.

1966-ban megszületett a Politikai Bizottság ismert határozata. Ha

két ellentétes pólust akar valaki egymással szembe állítani, akkor hasonlítsa össze az MDP 1950-es és az MSZMP 1966-os határozatát a szakszervezetekről. E két határozat jól mutatja a változást, azt, hogy milyen volt a felfogás a szakszervezetekről az 50-es években és milyen ma.

A szakszervezetek tevékenysége számára pártunk olyan politikai keretet, olyan kedvező feltételeket teremtett, amelyek hatása egyre mélyebben és sokoldalúbban jelentkezik. Meggyőződésünk, hogy a szakszervezetek helyéről és szerepéről, az ott dolgozó kommunisták munkájáról hozott határozatok pártunk kiemelkedő döntései közé tartoznak.

A szakszervezetek tevékenységének további javítása szorosan összefügg a párt politikájának következetes megvalósításával. Nem független a pártszervek és a párttagok munkájától, a szakszervezetek tevékenységével kapcsolatos felfogásuktól, gyakorlatuktól sem.

A párt irányításának és befolyásának erősödése a szakszervezetekben társadalmunk vezető osztályának, a munkásosztálynak a párthoz való kapcsolatát erősíti. Megérdemel ezért minden ráfordított energiát.

A szakszervezetek jelen feladatait, mint eddig is, *alapvetően a munkáshatalom iránti elkötelezettség határozza meg.* A dolgozók alapvető érdekei csak a munkáshatalom révén valósulhatnak meg, és így mindaz, amit a szakszervezetek tesznek, csak ennek a fényében és szolgálatában értékelhető.

A magyar munkásosztály történelmi hivatását teljesítve az elmúlt 25 év alatt élvezte a dolgozó parasztság támogatását, nagy céljaink megvalósításáért folytatott küzdelmeiben támogatták a munkásosztályt a különböző társadalmi rétegek és csoportok is. Ez történelmi tény, de tény az is – és ezzel senkinek az érdemeit nem akarjuk kisebbíteni –, hogy a *szocializmus építéséért a legnagyobb áldozatot a magyar munkásosztály hozta.*

A szocializmus építése során minden tekintetben, mind a maga, mind az összes dolgozók értekében vállalta és vállalja a terheket, az áldozatokat. Önzetlenül, ingyen és éhezve építette újjá az országot a háború után. Nélkülözve segítette paraszti osztálytestvéreinket a mezőgazdaság szocialista átalakításában. A munkásosztály saját érdekét alá tudta rendelni a történelmet formáló nagy feladatoknak. Nap

mint nap bizonyította és bizonyítja ma is, hogy nemcsak hivatott, hanem alkalmas is a vezető szerep betöltésére.

A magyar munkásosztály számban gyarapodott, szakmai műveltségben nagyot fejlődött, a politikai hatalom gyakorlásának immár negyedszázados iskolájában tanulta és értette meg a politika és a gazdálkodás kis és nagy kérdéseit. Nincs kiváltsága, de felelősségérzete, cselekvőkészsége mindig nagy és határtalan. Szocializmust építő társadalmunkban teljes a jogegyenlőség. Ez így helyes.

Egyenlőek vagyunk, de nem vagyunk egyformák. *Aki a közösség, a társadalom érdekében többet és nagyobbat alkot, az méltán érdemli ki a társadalom elismerését is. Ez az elismerés a magyar munkásosztályt megilleti.* Elsősorban a munkásosztályé a felelősség az egész országért, a szocialista építésért, a felemelkedésért, a jövőért.

Lenin 1919. május 27-én üzenetet küldött a Magyar Tanácsköztársaság munkásosztályának, és ebben így tanította, buzdította: „...csak az az osztály képes megszüntetni diktatúrájával az osztályokat, amely ...képes elviselni mindazokat a nehézségeket, megpróbáltatásokat, viszontagságokat és nagy áldozatokat, amelyeket a történelem elkerülhetetlenül ráró arra, aki szakít a múlttal és merészen utat tör az új jövő felé..."*

A szakszervezetek egész erejükkel, minden lehetőségük kihasználásával segítik, hogy a munkásosztály mindenkor képes legyen újra és újra felemelkedni hivatásához, felelősségéhez és el tudja mindazt végezni, amire csak ez az osztály képes és hivatott. Ezért fordít a szakszervezeti mozgalom is nagy figyelmet a munkásosztály tevékenységére, védelmére, hangulatára, életkörülményeire.

A szakszervezetek *érdekvédelmi tevékenysége* szocialista viszonyok között bonyolult, mert egyidőben és egyszerre kell képviselnünk és védenünk a társadalom, a rétegek és az egyének érdekeit. Együttesen, erőinket egyesítve, annak tudatában kell ezt végeznünk, hogy *az érdekvédelem és az érdekképviselet fejlesztése szocialista építésünk legfontosabb politikai és gazdasági kérdései közé tartozik.* Azoktól ez nem választható el, megoldásuk a politikai és a gazdasági feladatokkal egybeforrva hat, együtt viszi előre társadalmunkat.

* *Lenin* Művei. 29. köt. Szikra 1953. 396–397. old.

Felismert tény, hogy a szocializmusban is létezik – bár nem antagonisztikus – érdekellentét, így szükség van arra, hogy a szakszervezetek képviseljék és védjék a dolgozók érdekeit. Az alapvető érdekek szocialista viszonyok között azonosak, de vannak, amelyek különböznek és ütköznek egymással: ezek sokrétűek, és önmaguktól nem kerülnek összhangba. Ezzel mint társadalmi realitással számolni kell, azért, hogy a szocialista rendszerben rejlő minden lehetőséget és eszközt felhasználva tudjuk elveinket megvalósítani, és hogy a szocializmus építésének bonyolult munkája közben kevesebb hibát kövessünk el.

Hazánkban a dolgozók jogait, a szocializmus elveinek érvényesítését törvények, rendeletek biztosítják, mégsem valósulnak meg automatikusan.

Tisztelt elvtársak!

Célunk változatlanul a szocializmus építése. A megvalósítás módja és módszerei változóak, azokat mindig igazítani kell az adott időben a meglevő helyzethez. Ez arra kötelez bennünket, hogy keressük a megoldás legjobb módját, hogy az előrehaladás, a fejlődés bonyolult és sokoldalú folyamatában akkor tegyük meg az újabb lépéseket, amikor azok feltételei, lehetőségei megérettek.

Ilyen elvek szerint cselekedett a párt, amikor az elmúlt években egy jobb, az adott helyzetnek megfelelő társadalmi munkamegosztást alakított ki. Ma már látjuk, hogy a szocialista építés sikerének egyik alapvető feltétele a megfelelő munkamegosztás: az, hogy a párt is, az állam is, a szakszervezetek is saját hivatásuknak megfelelően végezzék tevékenységüket. Az építőmunka korábbi szakaszában mindannyian ugyanazt és ugyanúgy végeztük. A változás lényege az, hogy ma is ugyanazt végezzük, de másképpen, a sajátos hivatásnak megfelelően.

A párt társadalmunk vezető ereje. Ez nem vitakérdés. Újra meg újra hangsúlyozzuk, hogy eddigi eredményeink alapja, továbbfejlődésünk legfőbb biztosítéka a párt következetesen érvényesülő vezető szerepe. Azonban sem Marx, sem Lenin nem mondta sehol, hogy a munkásosztály forradalmi pártja mindent egymaga végezzen el. *A párt, ha kell, tud más szervek helyett is dolgozni, de egyik szerv sem képes a párt helyett dolgozni.* A pártnak az a hivatása, hogy a tudományos világnézet birtokában, a társadalmi mozgástörvények ismeretében

meghatározza a szocialista építőmunka fő vonásait és a fő feladatok végrehajtását irányítsa. A munkamegosztásban a párt nem „egy" szerv, hanem *a vezető erő.*

A szocialista építés olyan szakaszához értünk, amikor az állami munka színvonalának emelése minden téren elengedhetetlenül szükséges. Még inkább előtérbe kerül az állam gazdasági és kulturális funkciójának kiteljesedése, ennek következtében érthető, hogy az érintkezési területek az állam és a szakszervezetek tevékenysége között kiszélesedtek, elmélyültek, az együttműködésre a közös cél érdekében jobbak a feltételek. A szakszervezetek mint a dolgozók képviselői intézményesen már régebben részt vesznek az államhatalmi és államigazgatási szervek munkájában. *Az együttműködés új formákkal bővült. Rendszeressé váltak a kormány és a SZOT vezetőinek a találkozásai.*

Miben van a jelentőségük e tanácskozásoknak?

Abban, hogy kölcsönösen véleményt cserélünk, kialakítjuk a közös tennivalókat a társadalmunk fejlődése szempontjából fontos kérdésekben. Tanácskozásainkon állandóan napirenden vannak a termelés, a termelékenység növelésének tennivalói, az életszínvonal emelkedésének lehetőségei és módozatai, a dolgozók szociális, kulturális igényeinek kielégítése.

A találkozásokon vitatkozunk, ha tudunk, megegyezünk, ha nem, a nézeteket tovább egyeztetjük. A véleménykülönbségek abból adódnak, hogy a szakszervezetek nap nap után tevékenységük folyamatában jobban, közvetlenebbül tudják érzékelni a különböző rétegek helyzetét, reális igényeit. A kormány pedig helyzeténél fogva jobban látja a gondok megoldásának reális anyagi lehetőségeit, időpontját. Olyan gyakorlattá váltak e tárgyalások, amelyek figyelemre méltók és feltétlenül tovább fejleszthetők. Együttes megállapításaink, állásfoglalásaink nagy jelentőségűek, mert egyesítik az erőket, ennek következtében *a feladatok megvalósítására a lehető leghatékonyabb megoldásokat tudjuk elhatározni.*

A jövőben arra van szükség, hogy a szakszervezetek még bátrabban alkossanak önálló véleményt a dolgozók reális igényei és a társadalom lehetőségei alapján. Ugyanakkor szükséges az is, hogy az állami szerveknél tovább erősödjék az a meggyőződés és gyakorlat, hogy a közös ügy érdekében elengedhetetlen az őszinte és sokoldalú együttműködés

a szakszervezetekkel. Az ilyen együttműködés elvi alapja az, hogy a mi rendszerünkben az állam és a szakszervezetek nem ellenfelek, hanem más-más eszközökkel, más-más módszerekkel szolgálják a munkásosztályt. *A proletárdiktatúra államát és a szakszervezeteket azonos elvek és célok vezérlik,* de helytelen lenne az állam és a szakszervezetek feladatai közé egyenlőségi jelet tenni, elmosni önálló arculatukat.

A szakszervezeteknek az a törekvésük és egyben szocialista kötelességük, hogy egyidőben és egyszerre védelmezzék és képviseljék a dolgozók egyéni és csoportérdekeit, a munkáshatalom, a közérdek támaszai legyenek. *A szakszervezeteknek ennélfogva egyidőben kell végezniük az állam szervezeteinek támogatását és kritikáját.*

Amikor a szakszervezetek ezen az alapon fejlesztik tevékenységüket, az vezérli őket, hogy minden lépésük, intézkedésük a szocialista viszonyokat erősítse.

A szakszervezetek, amikor önálló véleményükkel, saját eszközeikkel erre törekednek, azt a folyamatot erősítik és gazdagítják, amely a szocialista építést eszmei bátorsággal, gondolkodó készséggel, a dolgozók véleményének sokoldalú és mély ismeretével szolgálja. Meggyőződésünk, hogy ez segíti legjobban a szocialista építést, hogy a szakszervezetek sokszínű tevékenysége mögött a munkáshatalomnak, a munkásosztály vezető szerepének, a munkások jogai érvényesítésének segítése nyilvánul meg.

A párt arra biztatja az állami szerveket és a szakszervezeteket: szabadítsanak fel minden alkotó erőt, hogy még jobban tárják fel és használják fel a szocialista rendszerben rejlő sokféle lehetőséget, és ezáltal gyarapítsák társadalmi rendszerünk gazdasági, politikai és kulturális bázisát.

Az a célunk, hogy a munkások, a dolgozó emberek életét tartalmassá, gazdaggá, kulturálttá tegyük. Azt akarjuk, hogy megalapozott, széles körű társadalmi és szociális biztonságot nyújtsunk dolgozóinknak, hogy a munkával elérhető legmagasabb életszínvonalat teremtsük meg egész népünknek. Az anyagi feltételek javításával együtt célunk az is, hogy mindenki számára elérhetővé tegyük a kulturális, művészeti értékeket, és megteremtsük mindazt, ami társadalmi és egyéni boldogulásunkat segíti, mindannyiunk igaz, emberi életét teljesebbé teszi.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója meggyőző erővel, sok ténnyel bizonyítja egész társadalmunk, népgazdaságunk fejlődését, és megjelöli fejlesztésének irányát.

Egyetértünk az elemzéssel, a megjelölt feladatokkal. Most csupán néhány, a fejlődést elősegítő tennivalóra kívánunk utalni. Minden lehetőséget ki kell használni, hogy erősítsük rendszerünk szocialista jellegét, hazánk gazdasági erejét. Más szóval: *növelni kell a termelést, a termelékenységet, törekedni kell a jobb, a hatékonyabb munkára, eszközeink, lehetőségeink fokozottabb kihasználására.* Még jobban társadalmi üggyé kell tenni gazdasági célkitűzéseink megvalósítását, mint eddig. Csakis gazdasági terveink megvalósítása adhat reális alapot az életszínvonal emeléséhez.

Társadalmunk fejlődése és az egyének boldogulása nemcsak több, hanem jobb, lelkiismeretesebb és tisztességesebb munkát követel meg mindenkitől. Ebben a tekintetben is példát mutattak a munkások és a parasztok százezrei, lelkes, tiszta szívből végzett munkájukkal. *Tömegessé vált a szocialista munkaverseny, pártunk kongresszusa tiszteletére.* Most az a feladatunk, hogy a kongresszusi munkaverseny eredményeit is felhasználva továbblépjünk a dolgozók termelési aktivitásának fejlesztésében.

A gazdaságirányítási rendszer és anyagi ösztönzési rendszerünk javítása új lehetőségeket teremtett a szocialista munkaverseny számára. Ezekkel még nem éltünk eléggé. Ez a hiányosság egyaránt bírálata a szakszervezeti és a gazdasági munkának. Nem lehet ugyanis a dolgozók termelési aktivitását leegyszerűsíteni és azzal elintézni, hogy az anyagi ösztönzéssel tulajdonképpen mindent meg lehet oldani. *Semmiféle ösztönzési rendszer nem pótolhatja, csak elősegítheti a tudatos cselekvést.* E téren munkánk fogyatékosságait ismerjük. Ezért a szakszervezetek véleménye szerint ismét össze kell hívni a szocialista brigádvezetők tanácskozását. A mozgalom legjobbjaival közösen kell kidolgoznunk, hogy milyen újabb lépéseket tegyünk a dolgozók termelési aktivitásának, a szocialista munkaversenynek a fejlesztéséért. Lényeges, hogy mindenki a tegnapi önmagához mérjen, és ne csak a kétkezi munkás, hanem a gazdasági vezető is jobban végezze munkaszervezési, műszaki, technológiai tevékenységét.

Kedves elvtársak!

Pártunk életszínvonal-politikájának elvei és gyakorlata ismertek. A fejlődésben bekövetkezett változás megköveteli, hogy e területen is áttekintsük mindazt ami van. Javítsunk ott, ahol ez szükséges és lehetséges.

A szocialista elosztási elvek alkalmazásának útján, a már elfogadott ötéves terv keretein belül lehet és kell előbbre lépnünk. A rendelkezésre álló összegeket a korábbinál igazságosabban, elveinknek megfelelően kell elosztanunk. Jövedelem- és bérpolitikánkban ma még ellentmondások érvényesülnek. Mintegy 13–14 évvel ezelőtt kialakítottuk az akkori helyzetnek megfelelő béarányokat az iparágak és szakmák között. Közben a népgazdaság fejlődésében bekövetkezett változások a béarányok megváltoztatását igényelték, de ez csak részben történt meg. Ezért a mai béarányok az iparágak, szakmák és üzemek között több tekintetben is elavultak, felülvizsgálatra szorulnak.

Arra kell törekednünk, hogy a szocialista elosztást tökéletesítsük, intézkedéseink hatását jobban előrelássuk, s már az elképzelések kidolgozásakor ismerjük meg a rétegek helyzetét, hogy csökkenteni tudjuk a nem várt vagy nem kívánatos hatásokat. Számolnunk kell azzal is, hogy a dolgozók még nem tették teljesen magukévá a bérek, a jövedelmek munka szerinti differenciálásának elvét. Nem kis részüknek még mindig szimpatikusabb az egyenlősdi, bármilyen igazságtalan is az. *Hatásosabban kell fellépnünk az egyenlősdi ellen, az igazságos differenciálás védelmében.*

Az is befolyásolja a szocialista elosztást, hogy ösztönzési rendszerünk zömében csak a kollektívát ösztönzi, az egyéneket kevésbé. Az egyénekre ható anyagi ösztönzési rendszereket az üzemekben, vállalatoknál kellene kidolgozni, de erre részben objektív okokból, részben bátortalanságból vagy koncepció hiányából még nem került sor. Ezt a hiányt pótolnunk kell, mert *az anyagi ösztönzés csak akkor fogja igazán szolgálni gazdasági céljainkat, ha a mainál jobban hat majd az egyénekre is.*

A helyes jövedelem- és bérpolitika feltétele, hogy államunk központilag hatékonyabban irányítsa és befolyásolja a bérek és a jövedelmek alakulását, adóztatással és más eszközökkel korlátok közé szorít-

sa a könnyen szerzett jövedelmeket, központi bértartalékok segítségével pedig csökkentse az egyenlőtlenségeket.

Ma az érdekegyeztetés nem egy nehézsége az üzemek különböző helyzetéből adódik. Egyes üzemekben a kedvezőbb feltételek következtében magasabb színvonalon termelnek, több értéket, nagyobb nyereséget, magasabb bért és több szociális, kulturális juttatást tudnak nyújtani dolgozóiknak, mint az elmaradott, fejletlen üzemekben. Ha itt az érdekeket – a társadalom, a szakma, a kollektíva és az egyén érdekeit – nem egyeztetjük, akkor indokolatlan aránytalanságok alakulhatnak ki, amelyek konfliktusokhoz vezethetnek.

Az üzemi, vállalati nyereség növelése szocialista cél. De a nyereség növelésére nem szabad igénybe venni olyan eszközöket, amelyek szocialista rendszerünk lényegével nem egyeztethetők össze. A nyereség növelésének egyetlen eszköze a jobb, a hatékonyabb munka, a nagyobb érték termelése. Ezen az úton jár üzemeink többsége, ez a tisztességes eljárás. Az ilyen módon végzett munkának eredményeként gyarapodik a népgazdaság, többlethez jut az üzem és az ott dolgozók is.

A vállalati jövedelmek felhasználására rendelkezéseink világosak. Egy dologban azonban itt is változtatni kell, mégpedig abban, hogy ha egy vállalat nem a hatékonyabb munkával, nem a tiszta értéktermeléssel ér el többletnyereséget, akkor a nyereség felhasználását külön szabályozni kell.

Ugyancsak fontos, minden dolgozót érintő kérdés az árpolitika. *A szakszervezetek támogatják az értékarányos árrendszer kialakítását.* Ugyanakkor ismét hangsúlyozzuk: *megvalósítását nagyon gondosan kell előkészíteni.* Hangsúlyozni kell azt is, hogy az értékarányos árrendszer kialakítása kompenzációs lehetőségeink függvénye, ezért is csak hosszabb idő alatt valósítható meg.

A tervezett áremelkedéseknél meg kell találnunk a dolgozók, tehát a társadalom érdekeit sem sértő ellentételezést. Ugyanakkor államunknak a lehető legerélyesebben, hatósági eszközökkel, anyagi ösztönzőkkel, a termelés szerkezetének további változtatásával biztosítani kell a nem tervezett áremelkedések féken tartását. Azért is veszélyesek ezek az áremelkedések, mert bennük érvényesülhet legjobban a nemtörődömség, a spekuláció, a dolgozók érdekeinek semmibe vétele.

Az illetékes állami szerveknek meg kell találniuk annak módját, hogy az állami árellenőrzés hatékony és folyamatos legyen, az állam piacszabályozó szerepe jobban érvényesüljön.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A kongresszus most a szocializmus építésének magasabb szinten történő folytatásáról tárgyal. A szocializmus teljes felépítése minőségi változást jelent, és most ehhez közeledünk. De ennek a minőségi változásnak már sok eleme jelen van, hat, állandóan erősödik és előre viszi a fejlődést.

Mit jelent a szocializmus magasabb szintű építése?

Ez sokoldalú politikai fogalom, amelybe azonban mindenképpen beletartozik, hogy a dolgozók legszélesebb körében erősítsük a tudatos cselekvést, fokozottabban újabb feltételeket teremtsünk a társadalmi aktivitáshoz. Ez összefügg a dolgozók műszaki és kulturális felemelkedésével, oktatási programunk realizálásával. Igényli azt, hogy a termelékenység növelésében, a hatékonyabb gazdasági munka végzésében gyorsabban haladjunk előre, javuljon a munkafegyelem, a termékek minősége.

E tekintetben a minőségi változást az üzemekben kell megvalósítani. Ezért is kívánok foglalkozni az üzemi demokrácia jelenlegi helyzetével.

Az üzemi demokrácia fejlesztésében nem arra gondolunk, hogy valami újat kell kezdenünk. Nem, az üzemi demokrácia létezik és fejlődik, amióta hazánkban szocialista rendszer van. Nem újról van szó, de arról igen, hogy a fejlődés mai fokát és az elkövetkező évek igényeit figyelembe véve áttekintsük, hol tartunk, hogyan lehetne tartalmasabbá tenni.

A szocialista építésnek az üzemi demokrácia szerves része. Meggyőződésünk, hogy a szocializmus akkor épül fel teljesen, ha az üzemi demokrácia is teljesen kifejlődik. Jelenlegi helyzetét azért is szükséges áttekinteni, mert hazánkban gyors és fokozódó ütemű a műszaki, tudományos fejlődés, és ennek hasznosítása ugyancsak elengedhetetlenné teszi az üzemi demokrácia fejlesztését.

Az üzemi demokrácia fejlesztésének vannak követelményei, amelyeket sem elhanyagolni, sem megkerülni nem lehet. Ez pedig mindenekelőtt az, hogy *a dolgozók ismerjék az üzemük előtt álló feladatokat, gondokat.* Ennek a követelménynek eleget kell tenni. A gazdasági

vezetés, a szakszervezet, a KISZ és a pártszervezetek képesek arra, hogy folyamatosan és megfelelő szinten informálják a dolgozókat, konzultáljanak, tanácskozzanak velük a tennivalókról. A termelési tanácskozások, a szocialistabrigád-értekezletek, az ankétok, a műszaki tanácskozások rendszerével a szervezeti keretek adottak. Funkciójuk teljes értékű betöltése azonban tartalmi javítást igényel. Ezeknek a fórumoknak is feladatuk a dolgozók tájékoztatása, a megszületett döntések ismertetése. De nemcsak ez! Az üzemi demokrácia különböző fórumai akkor töltik be teljes értékűen hivatásukat, ha a dolgozók beleszólását is biztosítják a döntések, feladatok kialakításába, az „igen" és a „nem" kimondásába.

Az üzemi demokrácia érvényesítése csak a fegyelem javulásával párosulva lehet igazán hatékony. A vezetőknek elemi kötelességük tájékoztatni és meghallgatni a dolgozókat, támaszkodni véleményükre. Közüggyé kell tenni minden ügyet! Ez követelmény. Ugyanakkor a termelési folyamatokban a szigorú rendet és fegyelmet is meg kell követelni. A kettő csak együtt hozhatja meg az eredményt, amelyre törekszünk. Még a primitív technika alkalmazása sem bírja el a fegyelmezetlenséget, hát még a modern korszerű technika, amelynek alkalmazása hazánkban egyre nagyobb méreteket ölt, és ez az elkövetkező években még inkább így lesz.

Lenin arra tanított bennünket, hogy a demokrácia nem független tértől és időtől. Mindig és mindenhol osztálytartalma volt és van. Az üzem, a vállalat, a munkahely nemcsak gazdasági egység, ahol termelés folyik, hanem politikai egység is, ahol emberi viszonyok formálódnak, ahol az emberek tudata, lelkesedése és aktivitása cselekedeteikben nyilvánul meg.

A szocializmusban senkinek sincs joga gátolni a dolgozóknak azt a törekvését, hogy az üzemi demokrácia keretei között beleszóljanak munkahelyük életébe. Ha valahol ez mégis megtörténik, az rendszerünk lényegét sérti és következményei kárt okoznak: csökken a beleszólási készség, alkotó gondolatok vesznek el, elsorvad az önkéntes részt-vállalás a termelésben, a munkaversenyben, az egészséges szocialista emberi kapcsolatok fejlődésében. Meg kell érteni, hogy a munkásosztály nem tárgya és nem rendelkezést, utasítást végrehajtó eszköze a szocializmus építésének, hanem érte kell hogy történjen minden. *Nem*

a munkásosztály van a szocializmusért, hanem a szocializmus a munkásosztályért!

Ismétlem, hogy az üzemi demokrácia politikai kérdés. Meggyőződésünk ugyanis, hogy ha az üzemi demokrácia elkülönül a munkáshatalomtól, akkor célját nem érheti el. Az üzemi demokrácia lelke és értelme az, hogy az üzemekben a munkások mindenről tudjanak, és tapasztalatuk, tudásuk, aktivitásuk kibontakozhassék.

Az üzemi demokráciának célja az is, hogy a munkás lásson túl az üzem falain: tudjon harcolni az egész társadalom érdekeiért; ne álljon meg a csoportérdekek felismerésénél és kizárólagos képviseleténél. Ez ugyanis szemben áll a társadalom, a munkáshatalom érdekeivel.

A munkásosztálynak kézzelfogható módon éreznie kell napról napra, hogy a szocializmus az adott fejlődési fokon, az intézkedések minden részletében a dolgozók érdekeit, igényeit, szükségleteit emberi módon igyekszik megoldani. Nekünk olyan munkáspolitikát kell megvalósítanunk, hogy *a munkásember tudja is, érezze is* – mindenekelőtt az üzemben történteken keresztül –, *hogy van szava, szükség van gondolataira és övé a hatalom.* A szocializmus teljes felépítésének magasabb foka ilyen összefüggésben is érvényre kell hogy jusson, mert ez adja az érdekek egyeztetésének, a közös gondolkodásban és a politikában való részvételnek a kívánatos, a szocializmusra jellemző harmóniáját.

Szocialista rendszerben senki sem hivatott arra, hogy a munkások, a munkásosztály helyett gondolkodjon. A pártnak, az államnak, a szakszervezeteknek is és mindenkinek, aki a munkáshatalmat szolgálja, kötelessége, hogy a munkásosztályt gondolkodásra késztesse, s megteremtse annak minden feltételét.

Szocialista életünkben olyan együttes hatás éri nap nap után a dolgozót a munkahelyén, amely fokozatosan formálja egyéniségét, életét, s a tegnapi célt a ma normájává teszi. Ez érthető, mert ugyan hol legyen a munkás számára az osztálypolitika érezhetőbb és kifejezőbb, mint az üzemben? Ez az osztálypolitika nem megfoghatatlan, hanem az elvek és a gyakorlat, a célok és az eszközök, más szóval a szavak és a tettek egysége, azonosulása.

Az üzemi demokrácia egyik alapkérdéséről, *a munkások és a vezetők viszonyáról* külön is szólni kívánok. Fontos politikai kérdés ez. A kér-

dés az – és nálunk ma itt van gyakran a helyi viták súlypontja –, hogy az üzemi demokrácia ellentmond-e a gazdasági vezetés bármilyen értelemben felfogott érdekének, az egyszemélyi felelősségnek.

Meggyőződésünk, hogy nem mond ellent, sőt annak javára szolgál. A gazdasági vezető nem mentesülhet az emberek neveléséért, felemelkedéséért érzett felelősségtől. A vezetők és a beosztottak kapcsolata a munkáshatalomnak olyan eleme, amelyben társadalmunk lényege tükröződik.

Csakis hozzáértéssel, elvi szilárdsággal, emberséggel, emberi és munkatársi példamutatással, csakis a munkásosztály iránti állandó felelősségérzettel lehet hazánkban vezetni. Vannak már – és mind több olyan vezetőre van szükségünk –, akik emberi oldalról is értik mesterségüket, akik bátran támaszkodnak a dolgozókra a feladatok megoldásában. Olyanok, akik hallgatnak a munkásemberek, a munkáskollektívák semmivel nem pótolható tanácsaira, észrevételeire.

A gazdasági vezető nem „szívességet" tesz akkor, amikor meghallgatja, kéri és elfogadja a dolgozók javaslatait, bírálatát. A gazdasági vezető számára az üzemi demokrácia nem egyszerűen munkastílus, nemcsak magatartásbeli vonás, nem is udvariasság, hanem *a szocialista vezető irányító készségének elengedhetetlen része.* Az emberi kapcsolatok szocialista jellege, a szocialista humanizmus, az emberi méltóság tiszteletben tartása rendszerünk alapvető követelménye.

Nálunk a munkának és a becsületesen, jól dolgozó embernek kell hogy társadalmi rangja legyen. Minden vezető legyen tudatában annak, hogy feladatát, funkcióját megbízásból látja el, a munkásosztályt szolgálja, és a munkásosztály minden becsületes tagjával úgy bánjék, mint az uralkodó osztály tagjával. Követelje meg a rendet, a fegyelmet, a pontos munkát, a maga részéről viszont biztosítsa a tisztességes emberi bánásmódot.

Tisztelt kongresszus!

Akadnak, akik a forradalom és a munka – különösen a „csupán" hétköznapi munka – fogalmának összekapcsolását erőltetettnek tartják. Nem azért vélekednek így, mintha a forradalmi frázis hívei lennének, de a forradalom fogalmát még mindig csak a fegyveres harccal, az éles osztályösszetűzésekkel azonosítják. Pedig nálunk a ma forra-

dalmiságának próbája mindenekelőtt a munkában, a közérdek szolgálatában keresendő.

Rendszerünk szeretete, a szocializmus igenlése jut kifejezésre a tömegméretű munkahőstettekben. Mert hőstettekről van szó. Bizonyításul egyetlen példát is elegendő felidézni: a pártunk kongresszusának tiszteletére folyó munkaversenyt. Mennyi őszinte, egyszerű, a munkásember szívéből fakadó cselekedet húzódik meg a felajánlások teljesítése mögött! Kell-e fényesebb bizonyíték rendszerünk tettekben kifejeződő igenlésére? Ezekben a ma forradalmisága tükröződik, ahogyan teljes mértékben a ma forradalmiságát fejezi ki a szocialista brigádmozgalom léte, tevékenysége. *Napjainkban a forradalmiság elsősorban a társadalomért érzett felelősséget és az ebből eredő áldozatvállalást jelenti.* Ez pedig ellentéte minden önzésnek, minden félreállásnak. A munkások az egyéni felelősségérzetet az osztály felelősségéhez és történelmi hivatásához kapcsolják. A munkások forradalmisága az osztály múltjában és jelenében, nemzetközi összefüggéseiben gyökeredzik, de ágai a jövő felé nyúlnak, azt érlelik.

József Attila, a magyar munkásosztály halhatatlan forradalmi költője ezt a munkások építette jövőt „gyönyörű képességünk, a rend" megszületésétől várta. A mi rendünk nem álom, a munkáshatalom élő valóság. Szép a jelenünk, még többet ígér a jövő. Ezért érdemes élni, dolgozni és harcolni.

IFJ. BAKK JÁNOS,

az Ózdi Kohászati Üzemek hengerésze:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Kedves szokás nálunk, hogy a nagy útra induló embernek útravalót adnak. Én is kaptam elvtársaimtól, munkatársaimtól, amikor megtudták, hogy egyike lehetek azoknak, akik az ózdi kommunisták küldötteként részt vehetnek pártunk X. kongresszusán. Megkértek, hogy mondjam el az ózdi munkások véleményét a párt politikájáról, a kongresszusi irányelvekről. *Munkatársaim, elvtársaim, valamennyien egyetértünk a Magyar Szocialista Munkáspárt eddigi politikájával, egyetértünk az irányelvekben megfogalmazott értékeléssel.* Egyetértünk azzal is, hogy ez a politika – az eddigi utat töretlenül folytatva – az elkövetkező időszakban magasabb szinten valósuljon meg. Ezért akarunk és fogunk is dolgozni az ózdi kollektívában, a szocialista brigádokban. Vállalatunknál a szocialista brigádmozgalom ma már valamennyi munkaterületen gyökeret eresztett. 633 brigádban több mint tízezren versenyeznek a „szocialista módon dolgozni, tanulni és élni" jelszó szellemében.

Amikor a párt és a kormány azt kérte az országtól, hogy terven felül egy százalékkal növeljük a nemzeti jövedelmet, az ózdi dolgozók elhatározták: *az árvíz okozta károk pótlására, a párt X. kongresszusának tiszteletére 3 százalékkal adnak többet a népgazdaságnak.* Bejelenthetem, hogy a vállalásunkat mindenképpen teljesítjük.

Örömmel tölt el bennünket, hogy a termelési tervek kialakításában, üzemi tartalékaink feltárásában és a termeléssel kapcsolatos más kérdésekben reánk, a szocialista brigádok tagjaira támaszkodik a vezetés, és az eredmény nem is maradt el.

A fejlődés eredményeként a szocialistabrigád-tagoknak, a dolgozóknak a művelődés iránti igényei megnövekedtek. Közülük számosan

képezik magukat tovább, a dolgozók általános iskolái, a középfokú iskolák esti és levelező tagozatain.

Biztató eredményeink mellett egyik gondunk, hogy még ma sem tudjuk megfelelően megoldani a kulturális önképzést.

Kedves Keres elvtárs!

Mi, ózdi munkások is szívesen néznénk a Thália Színház rendezvényeit és más rendezvényeket a színház nézőterén is, nemcsak a televízió műsorában. E kívánság teljesítése azonban egyrészt anyagi gondokon, másrészt a távolságon is múlik. Hasonlóképpen messze esik Észak-Magyarország a nagy zöldség- és gyümölcstermelő területektől. Ezt a távolságot nagyon keményen fizetjük meg – a zöldség- és gyümölcsfélék országos átlagnál magasabb piaci árában. Az a kérésünk, hogy *a szabadpiaci árakat jobban befolyásolja az állami kereskedelem,* jobban szervezzék meg a munkások ellátását. Ez jelentősen enyhítené a munkáscsaládok mindennapi gondjait, de meggyőződésem, hogy ugyanakkor hozzájárulna az egyre szilárduló munkás–paraszt szövetség további erősítéséhez.

További gondunk, hogy az utóbbi években – bizony már nem fiatal – kohászati üzemünk dolgozóinak jövedelme a jó munka ellenére is elmarad más, korszerűbb üzemek dolgozóinak jövedelmétől. Véleményünk szerint az ilyen történelmileg kialakult hátrányos helyzetet jobban figyelembe kellene venni.

Mi, ózdi munkások, felelősséget érzünk a jövőért, látjuk munkánk eredményét, emelkedik az életszínvonalunk és javulnak életkörülményeink. Ennek egyik példája a csökkentett munkaidő bevezetése, amely kiterjed üzemünk valamennyi dolgozójára. Nálunk ezt úgy oldották meg, hogy nem volt szükség létszámemelésre. Az is megbízásom, hogy elmondjam: az ózdi munkások nagy érdeklődéssel figyelik a kongresszus munkáját. A közös célok megvalósítása érdekében a párt számíthat ránk, ózdi munkásokra.

CZINEGE LAJOS

honvédelmi miniszter:

Tisztelt kongresszus!
Küldött elvtársak!

A Magyar Népköztársaság fegyveres erői pártszervezeteinek küldöttei, kommunistái, egész személyi állománya nevében tisztelettel köszöntöm pártunk X. kongresszusát. A kongresszusra készülve a fegyveres erőknél – éppúgy, mint társadalmunk minden területén – a kommunisták sokoldalúan, felelősséggel elemezték a legutóbbi négy évben végzett munkát, céljaink megvalósulását, meglevő gondjainkat, jövőbeni feladatainkat. Egyértelmű volt a megítélés: *pártunk politikája eredményesen, jól szolgálja a szocializmus építését, a dolgozó nép felemelkedését.* E töretlen politika szerves alkotóeleme pártunk következetes és kiegyensúlyozott *honvédelmi politikája,* amelynek alapelve – ahogyan azt a IX. kongresszus kimondotta: „A szocialista haza védelme mindennél előbbre való." E politika megvalósításáért a fegyveres erőkben szolgáló kommunisták és pártonkívüliek a legutóbbi kongresszus óta is következetesen dolgoztak.

A szocialista világrendszer, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalom együttes ereje tartotta és tartja vissza az imperializmust egy új világháború kirobbantásától. De nem feledhetjük: a nemzetközi imperializmus mindenkor kész, hogy a legkisebb lehetőséget is kihasználja a szocializmus, a béke erői gyengítésére, s ahol a maga számára kedvezőnek ítéli meg a helyzetet, akár a fegyveres támadásra is. Ez mindannyiunkra, de különösen a fegyveres erőkre, a honvédelmi munkán dolgozókra azt a kötelezettséget rója, hogy egy pillanatra se csökkenjen éberségük, harci készenlétük.

A nemzetközi imperializmus, élén az amerikai imperialistákkal, állandóan beavatkozásra kész hatalmas támadó katonai gépezetet tart fenn.

Nincs a világnak egyetlen olyan térsége, ahol a nemzetközi imperializmus agresszív törekvése ne fenyegetné a békeszerető államok függetlenségét, a szocializmusért, a társadalmi haladásért, a békéért küzdő népeket. Ebben a helyzetben történelmi szükségszerűség, hogy az imperialista agressziótól fenyegetett országok, a szocializmust építő népek – köztük a mi népünk – olyan katonai erőt tartsanak fenn, amely az agresszor fékentartásához szükséges. Változatlanul időszerű tehát pártunk IX. kongresszusának azon állásfoglalása, hogy: „Amíg az imperialisták támadó jellegű katonai tömbjei fennállnak, mi a Varsói Szerződés katonai szervezetének fenntartása mellett vagyunk." Továbbra is szükségesnek tartjuk, hogy – a tagországok külön-külön megtett honvédelmi intézkedésein túlmenően – erősítsük a Varsói Szerződést, közös védelmi szervezetünket, amihez a magunk részéről minden szükséges, lehetséges módon hozzájárulunk. Nagyra értékeljük azokat az eredményeket, amelyeket az elmúlt években közös katonai szervezetünk vezetési rendszerének javítása, hatékonyságának növelése, hadseregünk harci felkészültségének fokozása, felkészítésük összehangolása és nem utolsósorban fegyverbarátságunk elmélyítése terén elértünk.

Kollektív védelmünkből a legnagyobb terhet a szocializmusért, a társadalmi haladásért roppant áldozatokat hozó Szovjetunió vállalta és vállalja. A Szovjetunió hatalmas katonai potenciáljára támaszkodó – valamennyi tagállam erőfeszítéseit egyesítő – kollektív védelem egyik alapvető biztosítéka szocialista országaink szabadságának, függetlenségének, az európai biztonság, a világbéke megóvásának.

A Szovjetunió közvetlenül is felbecsülhetetlen segítséget nyújt hazánk védelméhez. Joggal állapította meg pártunk Központi Bizottsága 1968 februári ülésén: katonai együttműködésünk lehetővé teszi, hogy anyagi eszközeinket az ország védelmével legközvetlenebbül összefüggő területekre koncentráljuk, és nem kell a korszerű háború megvívásához szükséges minden fegyverfajtát beszereznünk. Viszont amire szükségünk van, például a korszerű nehéztechnika, a speciális fegyverrendszerek, vagy parancsnoki kádereink, specialistáink jelentős részének magas fokú képzése, azt a Szovjetunió – igényeinknek megfelelően – folyamatosan biztosítja számunkra. A szovjet hadsereg a gyakorlati feladatok megoldásában is sokirányú segítséget nyújt. A hazánkban ideiglenesen állomásozó szovjet csapatokkal kapcsolatunk közvetlen,

baráti; testvéri együttműködésünk folyamatos, céltudatos és eredményes. *A testvéri szocialista országok hadseregeivel kapcsolataink a proletár internacionalizmus, a közös ügyért érzett felelősség alapján folyamatosan fejlődnek.*

Pártunk, kormányunk a honvédelem állandó erősítését a szocialista építőmunka szerves részének tekinti. A legfelsőbb párt- és állami vezetés hosszú távra megszabta a követelményeket, meghatározta a fegyveres erők, a hadsereg fejlesztésének irányát, ütemét, amelyhez – anyagi javaink gyarapodásával arányosan – a szükséges mértékben biztosította az anyagi és egyéb eszközöket. Mindez lehetővé tette az előrelátást, hogy hazánk lehetőségeivel összhangban – szövetségesi kötelezettségeinket is figyelembe véve – egyenletesen és arányosan folytassuk fegyveres erőink fejlesztését. A területi és helyi párt-, állami, társadalmi, gazdasági szervek ma már olyan honvédelmi feladatok megoldásában is részt vesznek, amiket korábban kimondottan katonai szervek végeztek. Az elmúlt években elért eredményeket összegezve állapította meg pártunk Központi Bizottsága 1968 februári ülésén: a párt politikája, a honvédelmi nevelőmunka eredményeként népünkben tovább erősödött a haza védelméért érzett felelősség és áldozatvállalás; egyre tudatosabbá válik, hogy a honvédelem egész társadalmunk ügye.

Fegyveres erőink hivatásos állománya teljesíti feladatait. Tisztikarunk összességében megfelel annak a követelménynek, hogy a hivatásos állomány tagja csak az lehet – függetlenül attól, hogy párttag-e vagy sem –, aki pártunk politikáját magáénak vallja, annak megvalósításáért minden körülmények között következetesen dolgozik, és általános műveltsége kellően megalapozott. Kialakult a korszerű szocialista fegyveres erőkkel szemben támasztott követelményeknek megfelelő parancsnoki kar.

A sorkatonai szolgálatot teljesítő fiatalok mind nagyobb része – a szocialista társadalmi környezet, a döntő többségében pozitív családi nevelés, a mind hatékonyabbá váló honvédelmi nevelőmunka hatására – hazánk, társadalmi rendünk védelmét tudatosan vállalva vonul be a néphadseregbe, fegyveres erőinkhez. A gyakran átlagon felüli erőfeszítést igénylő katonai feladatok megoldásában, a harci készenléti szolgálatban, a kiképzésben tömegesen érnek el kimagasló eredményeket.

A katonák tízezrei vesznek részt a szocialista versenyben, amely formájában és céljaiban lényegében azonos az üzemekben örvendetesen fellendülő mozgalommal, tartalmában pedig igazodik ahhoz, ami a katona kötelessége. A versenyben támasztott igen magas követelményeket évente sok ezer katona, több száz raj, szakasz, század teljesíti. A katonafiatalok a szolgálattal együttjáró feladatok mellett derekasan kiveszik részüket az ifjúsági mozgalmi munkából is.

Fegyveres erőink kommunistái személyes tapasztalataink alapján is egyértelműen támogatják a szervezeti szabályzat azon módosítását, amely a tagfelvételi korhatárt a 18. évben javasolja megállapítani.

Honvédelmünk, fegyveres erőink helyzetéről joggal mondhatjuk, hogy beértek annak a munkának eredményei, amelyet pártunk útmutatása, határozatai – kormányunk döntései alapján hosszú idő óta végzünk. Hadseregünk, határőrségünk, karhatalmunk képes volt az utóbbi években – kritikus időszakokban is – gyorsan és határozottan cselekedni, a kapott feladatokat szoros együttműködésben végrehajtani, és kész erre a jövőben is.

Fegyveres erőink kommunistái – a kongresszusra készülve – taggyűléseken és pártértekezleteken ugyanolyan felelősséggel, reálisan és sokoldalúan elemezték, összegezték az utóbbi években végzett munkát, mint amilyen hatékonyan vettek részt az eredmények, sikerek létrehozásában. Tanácskozásainkon nagy felelősséggel vizsgáltuk az emberekről való gondoskodás, a munkafeltételek, az életkörülmények javításának további lehetőségeit; a kiképzésben, a harci felkészültséget szolgáló tevékenységben, a technika üzemeltetésében jelentkező gyengeségek, problémák, az időről időre sajnálatosan bekövetkező fájdalmas – emberi életet is követelő – balesetek okait és mindezekből a jövőre vonatkozó feladatokat. A fegyveres erőknél szolgálatot teljesítő kommunisták, a néphadsereg, a határőrség, a karhatalom katonái és parancsnokai köszönik a párt- és állami vezetésnek az eredményes munkához biztos alapot jelentő, világos döntéseket, útmutatásokat. Köszönik dolgozó népünknek a sokoldalú gondoskodást. Elhatározott szándékuk, hogy a jövőben is becsülettel teljesítik feladatukat. Azt kérik a X. kongresszustól, hogy erősítse meg a párt eddigi politikai irányvonalát, benne honvédelmi politikáját.

HINGL JÓZSEF,

a Nagyalföldi Kutató és Feltáró Üzem üzemvezető mérnöke:

Tisztelt pártkongresszus!
Kedves elvtársak!

Az egyik legfiatalabb és legdinamikusabban fejlődő iparágunk, a *kőolaj- és földgázipar* fejlődéséről szeretnék beszélni. A IX. kongresszus határozata szerint az idei évre el kellett érni, hogy a szénhidrogének aránya az összes energiahordozók felhasználásában 37–39 százalék legyen. *Jelenthetjük a kongresszusnak, hogy a határozatot a magyar kőolaj- és gázipar az év végére jelentősen túlteljesíti, és ez a részarány várhatóan 45 százalék lesz.* Ezért az eredményért az olajipari dolgozók és vezetők mintegy 46 000 emberből álló kollektívája tevékenykedett.

A szénhidrogén-fejlesztés előirányzatai az olajkutatóktól és -bányászoktól nagy erőfeszítéseket követeltek, amelyekkel magas szintre emelték hazánkban a kőolaj- és földgázkutatást, s az Alföld ma már az olajnak 75 százalékát és a földgáznak majdnem 100 százalékát adja. Mindezt az tette lehetővé, hogy napi munkájukban tudatosan alkalmazzák a tudomány és a technika legújabb eredményeit. Különösen nagy súlyt fektettünk a modern technológia alkalmazására, és elsősorban ennek köszönhető, hogy a magas követelményeknek megfelelő eredményeket értünk el. Például egy algyői kút elkészítésére az előző évek 40–45 napjával szemben ma már 18–20 nap elegendő. De a kőolaj- és gázipar dinamikus fejlődése és az eredmények felszínre hozták azokat a nehézségeket is, amelyeknek a megoldásától függnek a jövő eredményei. Két–három év leforgása alatt több ezer embert telepítettünk át Zalából, a Nyírségből, s az ország más területeiről a szegedi medencébe. Itt mutatkozott meg igazán az olajbányászok, elsősorban a kommunisták példamutatása, valamint a megyei párt- és tanácsi szervek támogatása. Sok segítséget kaptunk a Politikai Bizottság és a

kormány tagjaitól, akik személyes jelenlétükkel is bátorítottak bennünket, és meggyőződhettek munkánk helyességéről, dolgozóink bátor helytállásáról. Az olajbányászat mostoha körülmények között végzett, igen nehéz, veszélyes fizikai munka. Ha biztosítani akarjuk, hogy 1985-ig az energiahordozókon belül a szénhidrogének aránya elérje a 70 százalékot, *gondoskodnunk kell arról is, hogy az ifjúság, a jövendő törzsgárda végképp gyökeret verjen iparágunkban.* Ehhez viszont jelentős változásoknak kell bekövetkezniük a munkahelyek szociális ellátottságában. Véleményem szerint sürgősen hathatós intézkedéseket kell tenni az olajbányászok munkakörülményeinek megjavítására. Igen jelentős gazdasági eredményeink, úgy érzem, nincsenek arányban a vállalatnál visszamaradó fejlesztési alappal s a felosztható nyereséggel.

Gazdasági fejlődésünk, gazdaságirányítási rendszerünk egyre nagyobb követelményeket támaszt a vezetőkkel szemben, ez természetes, helyénvaló. Kevésbé örvendetes azonban, hogy *a vezetők egy kisebb hányada nem felel meg az újabb, mind sokrétűbb vezetési követelményeknek.* A társadalomnak és az egyénnek is érdeke, hogy mindenki képességének megfelelő helyen dolgozzon. A szegedi medencében működő üzemek és üzemegységek vezetői több milliós technológiai kérdésekben dönthetnek, de az ehhez kapcsolódó gazdasági döntésekre alig van vagy egyáltalán nincs lehetőségük. Egyre gyakrabban szükséges olyan halaszthatatlan ügyekben dönteni, amelyekről a helyi vezetés rendelkezik a legtöbb információval. Véleményem az, hogy a szegedi medencében működő üzemeket önálló hatáskörrel kell felruházni. Azoknak a fiatal dolgozóknak és fiatal vezetőknek a véleményét tolmácsolom, akik ma az ország legnagyobb gáz- és olajmezején próbálnak becsületesen dolgozni és vezetni. A szegedi medencében levő olaj- és gázkincs felkutatását öt évvel ezelőtt bátran fiatal szakemberekre bízták, olyanokra, akik még ma is legfeljebb 30 évesek vagy még fiatalabbak. Azt hiszem, a szegedi szénhidrogén-medence története jó példája annak, hogy amikor a fiatalokra nehéz, felelősségteljes feladatokat bízunk, még igen nehéz körülmények között is helytállnak, tudnak dolgozni és lelkesedni.

NYAMIN ZSAGVARAL,

a Mongol Népi Forradalmi Párt Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára:

Kedves küldött elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága, a mongol kommunisták, valamint országunk egész dolgozó népe nevében forrón üdvözöljem önöket!

A mongol kommunisták, a Mongol Népköztársaság egész dolgozó népével együtt szívből örülnek a testvéri magyar nép nagyszerű eredményeinek, mert minden egyes szocialista ország sikerei hozzájárulnak a szocialista világrendszer erejének megszilárdításához, a közös céljaink eléréséért vívott harc eredményeihez.

Szeretnénk itt külön hangsúlyozni, hogy az MSZMP, amelyet tevékenységében a marxizmus–leninizmus tanítása és a proletár internacionalizmus elve vezérel, kivívta az egész világ kommunistáinak mély tiszteletét a szocialista világrendszer pozícióinak megszilárdításáért, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységéért és sorainak tömörítéséért folytatott eltökélt harcával. Jól tudjuk, milyen erőfeszítéseket tett az MSZMP a kommunista és munkáspártok 1969-es moszkvai tanácskozásának sikeres előkészítése érdekében, amely tanácskozás új szakaszt jelentett a világ kommunistáinak életében és közös harcában.

Kedves elvtársak!

A mongol nép kipróbált élcsapatának, a Mongol Népi Forradalmi Pártnak a vezetésével, a Szovjetunió sokoldalú, önzetlen segítségével, a többi szocialista országgal való szoros testvéri együttműködésben, leküzdve a múltból örökölt elmaradottságot, megvalósította a történelmi átmenetet a feudalizmusból a szocializmusba. Népünknek ez a bonyolult, de dicsőséges útja világosan bizonyítja, hogy *csak a szo-*

cializmus hozza meg a múltban elnyomott népeknek a nemzeti és társadalmi felszabadulást, a boldogulást és a virágzást.

Népünk 1971-ben ünnepli pártunk megalapításának és népi forradalmunknak 50. évfordulóját. A szocialista Mongólia dolgozói most odaadóan harcolnak forradalmunk fél évszázados jubileumának méltó megünnepléséért, amely forradalom győzelme számunkra a társadalmi fellendülés útján való előrehaladásunk kiindulópontja volt.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a pártjaink, valamint a mongol és magyar nép közötti megbonthatatlan testvéri barátság és sokoldalú együttműködés napról napra erősödik és fejlődik annak érdekében, hogy az új társadalmat országainkban felépítsük, s a béke és a szocializmus ügyét diadalra vigyük.

Pártunk küldöttsége őszinte hálával állapítja meg, hogy a testvéri *magyar nép nagy internacionalista segítséget és támogatást nyújt nekünk a szocializmus építéséhez Mongóliában.*

Pártunk és a Mongol Népköztársaság kormányának külpolitikai irányvonala a szocialista világrendszer országaival való barátság és együttműködés szakadatlan szilárdítására, a nemzetközi munkásmozgalom, valamint a nemzeti felszabadító mozgalom széles körű támogatására, a népek békéjének és biztonságának megőrzésére és szilárdítására, korunk összes antiimperialista erőinek tömörítésére irányul.

A világban jelenleg kialakult helyzet sürgetően követeli az összes forradalmi és demokratikus erők akcióegységét, hogy hatékonyan szembeszállhassanak az imperializmus terjeszkedési törekvéseivel.

A lenini jubileum megünneplése, a kommunista és munkáspártok 1969-es nemzetközi tanácskozása újra megerősítette e pártok akaratát és szilárd elhatározását, hogy még szorosabbra fogják a forradalmi, antiimperialista erők sorait, elszántan harcolnak a jobboldali és „balos" opportunizmus minden megnyilvánulása ellen.

Szívből kívánunk önöknek, tisztelt küldött elvtársak, és az önök személyében a magyar kommunistáknak, a testvéri Magyarország dolgozóinak további nagy sikereket a szocializmus építésében, a népek békéjéért és az egyetemes biztonságért, a szocialista országok, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom megszilárdításáért és tömörüléséért vívott harcban.

JESZTL JÁNOSNÉ,

a Péti Nitrogénművek műszaki fejlesztési osztályának vezetője:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Az országnak egyik, az elsők között született szocialista városa, Várpalota dolgozóinak üdvözletét tolmácsolom a X. kongresszusnak. Felszólalásomban két olyan kérdéssel kívánok foglalkozni, amelyeket a kongresszusi irányelvek s a felszólalások is érintettek. Az egyik a termelésszervezés, a másik a nőkérdés. A felszabadulás óta eltelt években nemcsak mennyiségi, de minőségi változások történtek iparunkban. A megváltozott körülmények között sajátos, szocialista iparunknak megfelelő dinamikus termelésszervezésre van szükség. A termelésszervezés – a munka- és a termelési eszközök megfelelő kombinálásával – termelőerővé válik. A termelésszervezés tehát semmiképpen sem öncél. Azért hozzuk létre, hogy a munka termelékenységét emeljük.

A termelésszervezés különböző szinteken vizsgálva más-mást jelent. A párt irányításával a felső vezetés szintjén jelenti a struktúra kialakítását, a népgazdasági csoport- és egyéni érdekek összhangba hozását a megfelelő közgazdasági szabályozók érvényesítésével, illetve azok szükséges rugalmas változtatásával. Ezeket a minisztériumok koordinálják a vállalati élet ismeretében. A vállalatoknál a termelésszervezés a termelés területén jelenti mindazon dimenziók alkalmazását, amelyek a gazdaságos termelést, a népgazdaság igényeinek kielégítését szolgálják. Ez a mi dolgunk. A vállalatunknál folyó eredményes műszaki fejlesztési tevékenység elsősorban ezen tényezők eredményes alkalmazásának tudható be. Több olyan beruházást létesítettünk, amelyekkel nemcsak importot takaríthatunk meg, hanem komoly exportbázist teremtettünk.

A következőkben a nőkérdéssel kívánok foglalkozni.

Várpalota nehézipari bázis, ahol hosszú időn át gondot okozott a

női munkaerő elhelyezése. Egyrészt az az elv uralkodott, hogy a nők a nehéziparban nem állják meg a helyüket, másrészt a városban nem volt speciálisan női munkaerőt alkalmazó üzem.

E téren döntő változást hozott a párt IX. kongresszusának határozata. Beigazolódott, hogy bizonyos munkaterületeken a női munkaerő kiválóan alkalmazható a nehéziparban.

Vállalatomnál, a Péti Nitrogénműveknél három év alatt megkétszereződött a női munkavállalók létszáma. Városunkban a párt- és a tanácsi szervek megyei képviselőinek megértésével és segítségével speciálisan női munkaerőt igénylő üzemeket is létrehoztunk. Bővítettük a bedolgozó-rendszert is, amelyben 200 nőt foglalkoztatunk. Ezzel városunkban gyakorlatilag felszámoltuk a női munkanélküliséget.

A helyes törekvések mellett, amelyek segítik, hogy a nők számarányuknak megfelelően kerüljenek vezető pozícióba, szeretném egy ezzel ellentétes jelenségre is felhívni a figyelmet. Több rátermett, megfelelő szakképzettségű női munkatársunk nem hajlandó elfogadni a vezető beosztást. Márpedig mindig kettőn áll a vásár. Ha e tapasztalat hátterét, okát vizsgáljuk, akkor rádöbbenünk, hogy a vezetéssel együtt járó többletgondokat a hagyományos életet élő dolgozó nő nem tudja vállalni. A vezetői tisztség politikai, szakmai továbbképzést igényel, és meg kell jelenni különböző fórumokon is. S minthogy a dolgok térben és időben játszódnak le, idő kell a tanuláshoz, a társadalmi munkához, de a családhoz, a pihenéshez, és a kultúrához is. Jól érzékelte pártunk ezt a problémát is, amikor kézbe vette a gondok megoldását és helyes határozatot hozott. Ezzel az intézkedéssel az esetenkénti helyi kezdeményezéseknek egyúttal országos jelentőséget adott.

FEHÉR LAJOS,

a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus!

A Központi Bizottság beszámolója hangsúlyozta, hogy a szocializmus útján haladó parasztság nagy fejlődést ért el. Ehhez a munkásosztály messzemenő segítségén és szövetkezeti parasztságunk akaratán, törekvésén kívül nagymértékben hozzájárult az is, hogy a szocializmus építésének folyamatában egyre jobban felismerjük a szövetkezetek társadalmi-gazdasági jelentőségét. Erre különösen kedvezően hatott az a termékeny és alkotó vita, amely a párt kezdeményezésére és vezetésével politikai és társadalmi életünk különböző, a szövetkezeti életet ismerő szakértői, tudósai, tudományos szervei körében, továbbá a folyóiratok hasábjain az utóbbi években megindult és lezajlott.

E vitákra, eredményeikre nagymértékben támaszkodott a IX. pártkongresszus után a Központi Bizottság mellett létrehozott Szövetkezetpolitikai Munkaközösség. E testület a marxizmus–leninizmus klasszikusainak tanításait alapul véve, hazai tapasztalatainkat összegezve mindvégig a szabad, alkotó vita légkörében – korszerű választ igyekezett kapni és adni a szocializmus teljes felépítésének szakaszán, napjainkban felvetődött új szövetkezetpolitikai kérdésekre.

Kétségtelenül a gazdaságirányítás reformja – már az előkészítés szakaszában és még inkább azóta – logikusan és szükségszerűen vetette fel szövetkezeti politikánk *korszerűsítését, újrafogalmazásának* igényét, azzal a céllal, hogy a reform alapelvei és fő követelményei, mindenekelőtt az önálló vállalatszerű gazdálkodás követelményei minél jobban és teljesebben érvényesülhessenek a szövetkezetek tevékenységében is.

Szövetkezetpolitikánk korszerűsítésében alapvető jelentőségű volt a Központi Bizottságnak a gazdaságirányítási rendszer reformjáról

hozott 1966. évi májusi határozata. Továbbá a Központi Bizottságnak 1967 februárjában a mezőgazdasági termelőszövetkezetek első országos kongresszusán részt vevő kommunisták számára adott irányelvei, valamint a Szövetkezetpolitikai Munkaközösség több évi munka során készült összegezése, amelyet a Politikai Bizottság ez év márciusában megtárgyalt és jóváhagyott „Irányelvek a szövetkezeti mozgalom fejlesztésére és a kommunisták tevékenységére a szövetkezetekben" címmel.

Ezzel párhuzamosan a szövetkezetek fejlesztésére, működésük korszerűsítésére olyan fontos, magas szintű jogszabályok születtek, mint 1967 őszén a mezőgazdasági termelőszövetkezetekről hozott törvény és az új földjogi törvény, továbbá a Népköztársaság Elnöki Tanácsának ez év nyarán a gazdasági társulásokról hozott törvényerejű rendelete, és a kormány által az utóbbi két évben a szövetkezeti tevékenységgel kapcsolatban hozott több nagy fontosságú határozat.

A szövetkezeti jogalkotás markáns továbbfejlesztését jelenti a kodifikálás alatt levő, szövetkezeti mozgalmaink egységét jogilag is kifejező egységes szövetkezeti törvénytervezet, amelyet – mint kerettörvényt – a kormány 1971 első felében kíván az országgyűlés elé terjeszteni. Ez betetőzése lesz az eddigi szövetkezeti jogalkotásnak.

Előbb a mezőgazdasági termelőszövetkezeti törvény alapján a termelőszövetkezetek, majd a kormány múlt évi februári határozata alapján a kisipari és fogyasztási szövetkezetek, valamint az országos és területi szövetségeik *korszerűsítették alapszabályukat.* Ezt követték a Politikai Bizottság határozata nyomán ez év őszén minden megyében, továbbá a szövetkezeti kérdésekkel valamilyen formában foglalkozó valamennyi minisztériumban és főhatóságnál megtartott *kommunista aktívaértekezletek,* amelyeken megtárgyalták a Politikai Bizottság által 1970 tavaszán jóváhagyott, az előbb említett szövetkezetpolitikai irányelveket és a megvalósítás gyakorlati kérdéseit.

Jelenthetjük a kongresszusnak, hogy a IX. pártkongresszus óta annak határozata szellemében napjainkig tartó szövetkezetpolitikai összegezés és az ehhez kapcsolódó széles körű tömegpolitikai munka országszerte *egész szövetkezeti mozgalmunk komoly fellendülését* hozta és hozza magával. Az a megújhodási folyamat, amely ennek nyomán végbement és végbemegy előbb a mezőgazdasági termelőszövetkeze-

teknél, majd a fogyasztási, a kisipari, a takarék- és a lakásszövetkezeteknél: *kiemelkedő fontosságú egész szocialista társadalmunk demokratikus továbbfejlesztése szempontjából!*

Kedves elvtársak!

A lezajlott nyilvános viták, a tömeges alapszabály-korszerűsítő közgyűlések, a megyei és fővárosi kommunista aktívaértekezletek nyomán *helyes megvilágításba került pártunk szövetkezeti politikája, a parasztság mellett a munkásság egy részét is összefogó szövetkezetek helye, szerepe társadalmunkban.* Mindez növelte a szövetkezeti tagság önbizalmát és alkotó kedvét. Erősen visszaszorulóban vannak azok a maradi nézetek, amelyek a szövetkezeteket „félszocialista" vagy más szóval valamiféle „félmaszek" alakulatnak tekintették, s féltették az állami vállalkozás mindenhatóságának vélt igazát. És szinte teljesen kiszorultak azoknak a nézetei is, akik az egyéni kistermelést és kereskedelmet féltették a szövetkezetektől, s akik sokallták a közösségi vonásokat a működő szövetkezetekben.

Pártunk szövetkezeti politikája a *lenini elvekre épül.* Arra irányul, hogy a szövetkezeti mozgalom különböző ágai *szervesen beleilleszkedjenek a szocialista népgazdaságba, a népgazdasági tervekkel összhangban hatékonyan működjenek közre a társadalmi célok megvalósításában, előrevigyék a szocializmus építését országunkban.*

A szövetkezetek tevékenysége kiterjed szinte a népgazdaság egész területére. A hazánkban működő mintegy 11 000 vállalatnak csaknem fele szövetkezet, illetve szövetkezeti vállalat.

A szövetkezetek *szocialista szervezetek: szocialista jellegű vállalatok.* Tevékenységük szerves része a *tervgazdálkodásnak.* Az állami vállalathoz hasonlóan a szocializmusban a szövetkezet is perspektivikus gazdálkodási forma. Éppen ezért pártunk és kormányunk a szocializmus teljes felépítésének munkájában és szakaszában – mint a Központi Bizottság beszámolója is hangsúlyozta – *hosszú távon számol a szövetkezetekkel,* támaszkodik rájuk, mert azok a dolgozók bevonásával és demokratikus működésük fejlesztésével hasznosan vesznek részt a gazdasági építésben. A szövetkezetek már ma, és még inkább a jövőben, hasznosan működhetnek közre a népgazdaság intenzív fejlesztésében, különösen a mezőgazdaság, de az ipar, a kereskedelem, a vendéglátás, a szolgáltatás jelentős területein is.

Az előbbiek alapján, Lenin szavaival, azt is mondhatnánk: „a szövetkezetek nálunk egészen kivételes jelentőségre tesznek szert".* Kivételes mindenekelőtt azért, mert a szövetkezet rugalmas gazdálkodási forma. A szövetkezetek általában nagyfokú mozgékonyságra és alkalmazkodásra képesek. Gyorsan tudnak reagálni a folyton változó életre, a változó piaci hatásokra, s kereteik között – amint a Központi Bizottság beszámolója ugyancsak hangsúlyozta – rugalmasan, jól megoldható *a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdekek kellő összehangolása.*

Kellően megoldható azért – s ez a rugalmas gazdálkodás legfontosabb oka és forrása –, mert a szövetkezetek zöme *kis- és középüzem.* A kisipari szövetkezetek *kiegészítik* az állami nagyipart olyan árucikkek termelésével, amelyeket jobban, gazdaságosabban tudnak előállítani, mint a nagyipar. Ilyenek: az egyedi darabok, a kis szériában gyártott speciális, választékbővítő, a helyi ellátást jobban kielégítő termékek, továbbá a lakosság részére végzett ipari szolgáltatás széles köre.

A kis- és középüzemű méret indokolt azért is, mert lehetővé teszi a tagság és a vezetőség számára a gazdálkodási tevékenység kellő áttekintését, személyes aktív közreműködését a határozatok meghozatalában, és az elvégzett munka végső eredményében való közvetlen anyagi érdekeltséget.

A szövetkezet a társadalmi költségek szempontjából is igen ésszerű gazdálkodási forma. *Indokolt és szükségszerű tehát a szövetkezeti forma támogatása* minden *olyan gazdasági és társadalmi cél megvalósításában,* ahol *a lakosság termelési, fogyasztási és más igénye viszonylag nem nagy tőkebefektetéssel kis- és középvállalati szervezetben jól kielégíthető.* És hozzáteszem, hogy ahol ehhez a lakosság egyes csoportjai készek *anyagi eszközökkel, személyes munkájukkal és más módon* a szövetkezeti tevékenység keretében közreműködni.

Indokolt és ésszerű a szövetkezetek támogatása társadalmi szempontból azért is, mert azok *foglalkoztatási gondokat* oldanak meg. Sőt, fogalmazhatnánk úgy is, hogy a szövetkezeteknek – a mezőgazdasági, a kisipari és a fogyasztási szövetkezeteknek egyaránt – *elsődleges*

* *Lenin* Művei. 33. köt. Szikra 1953. 467. old.

feladatuk a foglalkoztatási gondjaink megoldásában való cselekvő részvétel, gyakran még a kisebb jövedelmezőség vállalásával is. Szinte követelésszerűen jelentkezik ez a társadalmi igény ipari vidékeken a családtagok, asszonyok, lányok, idősebb emberek kereső foglalkoztatására, a nem ipari vidékeken, főleg falun pedig a család valamennyi keresőképes tagjának rendszeres foglalkoztatása érdekében.

Kedves barátaim!

A lezajlott széles körű társadalmi vitában, mint előbb már említettem, tisztázódtak, korszerű megfogalmazást nyertek a legfontosabb szövetkezetpolitikai elvek. Melyek ezek?

A szocialista vállalatnak két fő típusa van: az *állami vállalat és a szövetkezet.* A szocialista vállalat általános jegyei mindkettőre egyaránt jellemzők. A szövetkezet azonban az emberek egy csoportjának önkéntes társulásával létrehozott olyan sajátos szocialista vállalat, amely a szocialista csoporttulajdon alapján, a szövetkezeti önkormányzat keretében működik; a tagok a közös tevékenységben személyes munkájukkal és vagyonukkal is részt vesznek, s a szövetkezeti tevékenység eredményeiből és szolgáltatásaiból annak arányában részesednek. A szövetkezet nemcsak a gazdálkodás alapegysége, hanem társadalmi közösség is, amelynek egyúttal szociális, kulturális, sőt szocialista nevelési feladatai is vannak.

Ebből a megfogalmazásból mindenekelőtt az is kitűnik, hogy a gazdaságirányítási reform élénkítő hatására a szövetkezeten belül egyfelől az *önálló, vállalatszerű gazdálkodás erősödése,* másfelől pedig a működés *demokratikus jellegének* erősödése, a szocialista közösség fejlesztése *kölcsönösen feltételezik egymást.*

A Központi Bizottság beszámolója hangsúlyozta, milyen nagy jelentőséget tulajdonítunk a szocialista demokrácia fejlesztésének. A szövetkezetek működésének kiemelkedően fontos elve a *szövetkezeti önkormányzat, a szövetkezeti demokrácia,* ami azt jelenti, hogy a szövetkezeten belül a közös tevékenységet az egyenlő jogú tagok mint kollektív tulajdonosok irányítják, vezetőiket maguk választják. A szövetkezet alapvető kérdéseiben a szövetkezet legfőbb irányító szerve: a közgyűlés, tehát a tagok összessége dönt. A tagok biztosítják a közös tevékenység folyamatához szükséges anyagi alapok egy részét, továbbá az élőmunka egészét. A tagok jogai a szövetkezetben végzett munka

szerint alakulnak. A tagok közösen vállalják a gazdasági tevékenység kockázatát. A szövetkezet tagjai határozzák meg – törvényes keretek között – a szövetkezeti tevékenység körét, s eldöntik, hogy a termelés szervezésében milyen fő irányt követnek.

Szövetkezeti politikánk kiemelkedő jelentőségű, sarkalatos elve, hogy a szövetkezeti tulajdon *szocialista társadalmi tulajdon,* annak egyik megnyilvánulási formája. Pontosan fogalmazva: *szocialista szövetkezeti csoporttulajdon.* Ebből a meghatározásból több nagyon fontos következtetés adódik. Mindenekelőtt az, hogy mindkét tulajdon – az állami vállalati és a szövetkezeti – a gyakorlati gazdasági életben *egyenjogú tulajdonforma.* Következésképpen: *tervgazdálkodásunkat mindinkább a szocialista tulajdon mindkét fő formájának, az állami és a szövetkezeti tulajdonnak együttes fejlesztésére kell alapoznunk!*

A szövetkezeti tulajdon népgazdaságilag a legfontosabb csoporttulajdon. Ebből adódik a másik, a mezőgazdasági termelőszövetkezeteket érintő, összes társadalmi-politikai céljainkat alapvetően érintő legfontosabb következtetés: a szocialista forradalom teljes megvalósításához kívánatossá, sőt szükségessé vált, hogy a földtulajdon viszonyai igazodjanak a szocializmus érdekeit kifejező tényleges földhasználathoz – és elengedhetetlenné vált a *szövetkezeti földtulajdon* bevezetése s fokozatos kiépítése. Ezzel kapcsolatban a IX. pártkongresszus azt határozta: „Alapvető politikai és gazdasági érdekeink fűződnek a földtulajdon olyan rendezéséhez, amely megvalósítja a nagyüzemi földhasználat és földtulajdon egységét, a szövetkezeti földtulajdont. Meg kell teremtenünk az elvi és törvényes lehetőségeit annak, hogy a termelőszövetkezetek használatában levő földek megfelelő megváltási ár ellenében termelőszövetkezeti tulajdonba kerülhessenek." Az 1967 őszén hozott új földtörvény megadja e rendezéshez az elvi és jogi keretet.

Jelenthetjük a tisztelt kongresszusnak, hogy e földtörvény gazdasági eszközökkel történő fokozatos végrehajtása során a termelőszövetkezetek használatában levő földekből ma *már kereken 3 millió katasztrális hold szocialista szövetkezeti földtulajdon.* Ez a termelőszövetkezetek használatában álló összes földeknek egyharmada. S ez kielégítő, jó eredmény! Annál is inkább, mert az állami gazdasági és erdőgazdasági

földekkel együtt így már szocialista tulajdonban van az ország földterületének több mint a fele (57,3 százalék).

Tisztelt kongresszus!

A korszerű szövetkezetpolitikai elvek elfogadása és a gyakorlatba való átültetése, nevezetesen a mezőgazdasági termelőszövetkezetekről szóló törvény és a múlt év februári kormányhatározat végrehajtása a legnagyobb változást a *szövetkezetek és szövetségeik egymáshoz való viszonyában* idézte elő. E magas szintű jogszabályokban újrafogalmazást nyert a szövetkezeti szövetségek *szerepe, jellege és feladata.* Összhangban egész állami életünknek a Központi Bizottság beszámolójában megjelölt demokratikus fejlődésével, a szövetkezetek és szövetségeik viszonyában a korábbi gyakorlathoz képest a legfontosabb változások a következők:

a) A szövetségek a jövőben *nem látnak el állami hatósági feladatokat.* Ez a minisztériumok, a főhatóságok, a tanácsok feladata.

b) A szövetkezeti szövetségek önkéntes tömörülésként működjenek. „Központ-kényszer" a jövőben egyik szövetkezeti ágazatban se legyen.

c) Minthogy a szövetkezeti kongresszus, az országos szövetség, a területi szövetségek és a szövetkezetek az egységes szövetkezeti mozgalom részei s a szövetkezetek tulajdonosai, gazdái a tagok: a szövetkezetek és társadalmi képviseleti szerveik önállóak, nem képeznek adminisztratív *alá- és fölérendeltségen alapuló hierarchikus szervezetet.*

d) A szövetkezetek önkéntesen létrehozott képviseleti – területi és országos – szervezeteket tarthatnak fenn. Ahogyan a szövetkezet a tagok szövetsége: a szövetségek a *szövetkezetek szövetkezései.* A szövetségek az egységes szövetkezeti mozgalom szerves részei. Fő feladatuk a *szövetkezetek szocialista fejlődésének, demokratikus működésének, vállalatszerű gazdálkodásának szolgálata, elősegítése.*

e) A szövetkezeti szövetségeknek nem lehet rendeltetésük olyan, a szövetkezetekre kötelező érvényű határozat hozatala, amely sérti azok önállóságát, s amelynek következményeit (elsősorban anyagi költségeit) a szövetkezeteknek kell viselniük. Az országos és területi szövetségek *ajánlásként* juttatják el a szövetkezetekhez határozataikat, amelyeket a közgyűlések kötelesek megtárgyalni. A szövetségeknek érve-

léssel és tájékoztatással kell elérniük, hogy az ajánlásokat minden szövetkezet elfogadja, amelynek azok szólnak.

Mindez természetesen minőségi változást: *a korszerű és célravezetőbb munkastílus* meghonosítását jelenti szövetkezeti szövetségeink munkájában – kifejleszti, erősíti annak *elvi, mozgalmi jellegét!*

A IX. pártkongresszus határozatában javasolta, hogy hívják össze a mezőgazdasági szövetkezetek első országos kongresszusát, az válassza meg az országos termelőszövetkezeti tanácsot, s majd alakítsák meg a területi termelőszövetkezeti szövetségeket. Mindez megtörtént. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek első országos kongresszusa után megalakult a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa és 49 területi szövetség (a szövetkezeti szövetségekkel együtt 51).

Tevékenységük immár hároméves múltra tekint vissza. Szövetkezeti mozgalmunk s általában szocializmust építő társadalmunk új hajtásai, újszülöttei e szövetségek. Meggyőződéssel, ajánlásaikkal, koordináló és szervező tevékenységükkel, kezdeményezéseikkel már eddig is hathatósan segítették a termelőszövetkezeteket az önálló, vállalatszerű gazdálkodás és a demokratikus működés fejlesztésében. E szövetkezeti önkormányzatok máris komoly tekintélyt és társadalmi rangot vívtak ki maguknak. A termelőszövetkezeti parasztság bizalommal viseltetik irántuk: *magáénak, saját szövetkezeti fórumának* tekinti és szívvel támogatja e szövetségeket.

E fiatal társadalmi képviseleti és érdekvédelmi szövetkezeti szervezetek új munkastílusukkal élénkítően hatottak egész szövetkezeti mozgalmunkra. Új színt hoztak társadalmunk életébe s működésükkel, már eddig is sikeresnek mondható munkájukkal erősítették és erősítik a munkás–paraszt összefogást!

Elvtársak!

A szövetkezetpolitikai vitákban egyik legfontosabb kérdés volt a *szövetkezetek és a szocialista állam* helyes viszonyának értelmezése és megoldása. Egységes álláspont alakult ki a tekintetben és azt fejezi ki a múlt évi februári kormányhatározat is, hogy „... a szövetkezet, mint önálló egység, érdeke és az össztársadalom érdeke között az *összhangot a szocialista államnak kell megvalósítani a legfontosabb kérdések szabályozása, a gazdasági befolyásolás és a hatósági tevékenység útján*".

A szövetkezetek működésében, gazdálkodásában az állami akarat

közvetlen és közvetett módon jut érvényre. Az érvényesítés módja, gyakorlata teljesen összhangban van a gazdaságirányítási reform módszereivel, azokból logikusan következik.

Az állam elismeri a szövetkezetek szocialista jellegét, a szövetkezés szabadságát, a szövetkezetet a szocialista gazdaság szerves részének, az állami vállalattal egyenrangú szocialista gazdasági és társadalmi szervezetnek tekinti. Sőt, részére – jellegéből fakadóan – minden gazdasági és társadalmi szervezetnél szélesebb körű önkormányzatot biztosít. Ugyanakkor az állam elvárja, hogy a szövetkezet a jogszabályokat, a hatóságilag jóváhagyott alapszabályt megtartsa, belső szabályzatait ezek keretében alakítsa ki s egész tevékenységét ennek a szabályozásnak megfelelően folytassa.

A központi állami akarat közvetlen érvényesítését tehát *jogszabályok* írják elő: a működés jogi kereteit törvény, törvényszintű jogszabály, kormányhatározat vagy ennek alapján kiadott miniszteri rendelet írja elő. Ezek érvényesítése *kötelező* a szövetkezetek számára: mint az előbb említettem, az alapszabályba kötelesek ezeket *beépíteni s működésükben követni.*

A jogszabályok előírásainak megvalósítását a kormány az *állami felügyelet* keretében hatósági úton ellenőrizteti. Ezt az ellenőrző munkát a tanácsok végzik, részben a szövetkezetek és szövetségeik alapszabályszerű működésének ellenőrzését célzó *törvényességi felügyelettel,* részben pedig az ágazati irányítás megfelelő érvényesítésével, ami ugyancsak a tanácsok feladata.

A konkrét gazdasági tevékenységgel kapcsolatban az állami érdek a szövetkezetek gazdálkodásában *közvetett úton* érvényesül: a szocialista állam az anyagi érdekeltségen alapuló *gazdasági eszközökkel,* azaz *gazdasági szabályozók* révén gondoskodik arról – társadalmi érdekből kiindulva –, hogy a szövetkezetek társadalmi és gazdasági jelentőségüknek megfelelően fejlődjenek. Biztosítja és érvényt szerez annak, hogy a szövetkezetek teljesítsék a szocialista társadalommal, illetőleg a szocialista állammal szemben kötelezettségeiket.

E gazdasági szabályozók és ösztönzők olyanok, hogy ma már általában biztosítják az önálló, vállalatszerű gazdálkodás pénzügyi feltételeit a szövetkezeteknél is. Az önálló, vállalatszerű gazdálkodáson azt értjük, hogy a szövetkezetek is a tevékenységükből származó bevé-

teleikből általában fedezzék kiadásaikat, beleértve a munkadíjazást, a műszaki fejlesztést és a kölcsönös támogatást is.

Egyes, az állam által társadalmi és gazdasági szempontból szükségszerűnek tartott, de a mai árak mellett gazdaságosan meg nem oldható feladatok ellátásáért a szövetkezetek is *állami támogatásban* részesülhetnek. A támogatás a *tevékenységhez* kapcsolódik, amelyet éppen ezért megkaphat minden egyes szövetkezet csakúgy, mint az állami vállalat, ha a szóban forgó gazdaságosan nem folytatható, de a társadalom számára fontos tevékenységet elvégzi.

Az állam az egész társadalom tervszerű, arányos fejlődése keretében és érdekében segíti, *szabályozza* a szövetkezést. A szövetkezetek tevékenysége, a csoportérdek érvényesülése *alá van rendelve az össztársadalmi érdeknek, az állam egységes gazdaságpolitikájának.* Ez azonban eleve számol az állami és a szövetkezeti vállalatok egyenjogúságával. A szövetkezetek és az állami vállalatok egymás közti gazdasági kapcsolatában az *egyenjogúságnak kell érvényesülnie.* A szövetkezeti vitákban eljutottunk idáig. A valóságban azonban e téren – mint a megyei szövetkezeti kommunista aktívákon és a kongresszusi irányelvek vitájában sok helyen szóvá tették – még igen sok az igazítanivaló mindhárom szövetkezeti ágazatban.

Tisztelt kongresszus!

A szövetkezetek állami felügyeletével kapcsolatban kialakított és jogszabályokban rögzített elvek rendezik a szövetkezetek és az állami szervek kapcsolatát az ellenőrzés területén is, nevezetesen az állami pénzügyi szervek által végzett rendszeres pénzügyi revíziós tevékenységet a szövetkezetek adózásával kapcsolatban.

A tulajdonosi ellenőrzést, tehát a gazdálkodás *belső ellenőrzését* az önkormányzati elveknek megfelelően viszont a szövetkezeten belül kell megoldani. A belső ellenőrzés a szövetkezeti önkormányzat szerves része. Ezt a tagok képviseletében a szövetkezet felügyelő (ellenőrző) bizottsága gyakorolja. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a szövetkezetek belső ellenőrző tevékenységének rendszere helyes. Ugyanakkor a tapasztalatok azt is megmutatják, hogy a belső ellenőrzés terén még sok a kívánnivaló, sok a lazaság. S ez alól nem kivétel egyik szövetkezeti ágazat sem.

Az ellenőrző bizottságok munkája a szövetkezetek jelentős részénél

még nem felel meg a nagyobb önállóságból eredő követelményeknek. Ennek okát nem elsősorban az ellenőrző bizottságok jóakaratában, sokkal inkább hiányos felkészültségükben kell keresnünk.

A szövetkezeti viták során egyöntetűen megerősödött az az álláspont, hogy az ellenőrző bizottságok felkészülésének növelése, rendszeres képzése mellett – mindhárom ágazatban – *a szövetkezeti mozgalom egészséges önvédelme érdekében* is szükség lenne a belső ellenőrzést *kiegészíteni még valamivel:* mégpedig külső, hozzáértő, *képzett számszaki szakértők revizori munkájának rendszeres igénybevételével.*

Ennek szellemében a három országos szövetkezeti szövetség kezdeményezésére az *Országos Szövetkezeti Tanács* e hónapban előterjesztést tett a kormányhoz s erre felhatalmazást nyújtó jogszabály meghozatalát kérte. A kiadott kormányhatározat előírja, hogy az alapszabályszerű ellenőrzési feladatok ellátása során a szövetkezetek, valamint ezek gazdasági társulásai *kötelesek általános belső ellenőrzésükhöz rendszeresen, legalább kétévenként külső szakértőt igénybe venni.* Az általános ellenőrzés során bizonylatokra épülő, értékelő és elemző vizsgálatot kell folytatni, amely a szövetkezet gazdasági tevékenységére és a társadalmi tulajdon védelmére terjed ki.

E rendszeres külső ellenőrzést a tagszövetkezetek elhatározása szerint a *területi szövetségek segítik* a szövetség keretében létrehívott és *működő revizori irodáik útján, szolgáltatásként, az igénybe vevő szövetkezetek költségére.*

Meggyőződésünk szerint a külső revizori szolgáltatás kiépülése, hatékonyabbá válása sokat segít majd a szövetkezeti belső ellenőrzés sok helyen még meglevő gyengeségeinek, a lazaságoknak a felszámolásában s az egyes helyeken felbukkanó manipulációk leleplezésében vagy megelőzésében.

Szeretném azonban hangsúlyozni, hogy az ügyeskedők, üzérkedők, kalandor elemek ellen nem elég csak a „Kék fény"-nek harcolnia. Fel kell lépniük és határozottabban, következetesebben harcolniuk – a nyilvánosság eszközeinek felhasználásával is – *maguknak az országos és területi szövetségeknek* s még inkább a *szövetkezetek tagságának, kommunistáinak!*

A szövetkezeti élet és gazdálkodás szellemétől teljesen idegen s mindenképpen elvetendő a közösség, a népgazdaság érdekeinek lebecsü-

lése, semmibe vevése, még akkor is, ha az látszólag az adott szövetkezet érdekében történik!

Kedves elvtársak!

Szövetkezeteink működésében nagy gyakorlati jelentősége van annak a kérdésnek, milyen legyen a szövetkezet mérete, mi az *optimális üzemnagyság*.

A szövetkezetek vállalati nagyságának a mérete – az utóbbi években lezajlott egyesülések nyomán – ma már lényegében *kialakultnak* tekinthető. Mezőgazdasági termelőszövetkezeteink legtöbb helyen elérték a fejlődés jelenlegi szakaszának és a hazai viszonyoknak megfelelő *optimális üzemnagyságot*. Ezen már lehet nagyüzemileg *jól és eredményesen* gazdálkodni! Véleményünk szerint csak kevés helyen indokolt a tsz-ek további egyesülését szorgalmazni, ott, ahol az üzemi méretek lényegesen alatta maradnak a gazdasági optimumnak, fékezik a nagyüzemi gazdálkodás hatékonyságának kibontakozását.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetekben a jelenlegi méretek – hosszabb időt tekintve is – tág teret biztosítanak a termelőerők fejlődésének, a termelés koncentrálásának a beruházások növelésével, a korszerű technika és technológia kiterjedt alkalmazásával, az ésszerű szakosítás fokozatos megvalósításával. Más szavakkal, tág teret biztosítanak arra, hogy *intenzív módon*, azaz belterjes fejlesztéssel lehessen növelni a területegységre, illetve az egy tagra jutó termelési értéket.

Szükségesnek tartjuk ezúttal is hangsúlyozni, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezeti gazdálkodás esetében az optimális üzemnagyság *kisebb az állami gazdaságokénál*. A túl nagy méretek kialakítására való törekvést, ennek érdekében egyes helyeken az öncélú egyesülések erőltetését, a megalapozatlan szélsőséges méretek kialakítását helytelennek kell minősíteni. Ez politikailag is káros abban az értelemben, hogy a túl nagy termelőszövetkezet vezetése átfoghatatlan, a termelőszövetkezeti tagság nem képes a gazdálkodást áttekinteni s nem tudja tulajdonosi jogait kellőképpen érvényesíteni. Ennek következtében ilyen esetben óhatatlanul csökken, s lassan el is sorvad a szövetkezeti demokrácia, vagyis a szocializmus nem erősödhet, csak gyengülhet.

Hasonló kép rajzolódik ki a kisipari szövetkezetek egyesüléséről, amelyeknél a tapasztalatok szerint az üzemnagyság növekedése nem állt egyenes arányban a gazdálkodási eredmények fokozásával, nem

járt együtt a szükséges műszaki, vezetési színvonal kialakításával. A szervezett összevonásokkal létrejött nagy szövetkezetek ténylegesen nem váltak fejlett szövetkezetekké. A túlméretezett, nagy vállalati szervezet – a szövetkezetek mai termelési profilja mellett – nem képes olyan gyorsan alkalmazkodni a változó piaci helyzethez, mint a kisebb és középméretű szövetkezet. A túl nagy, sok telephellyel bíró ktsz-ekben hovatovább erősen háttérbe szorul a szövetkezeti jelleg, romlanak a tagok emberi kapcsolatai, s a tulajdonosi jogok elsorvadnak.

A helyes és egészséges megoldás útja itt is az, mint amit a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek ajánlunk: le kell küzdeni itt is azt a bármily jó szándékú, de nagyon felületes, gyakorta rövidlátó gondolkodást, amely a korszerűséget, a fejlett technikát az üzemnagyság elvont szempontok szerinti túlméretezésével köti össze. Arra kell a figyelmet és az erőt fordítani, hogy a kis- és középüzemi méret megtartásával a műszaki színvonal emelkedjék, a beruházások nőjenek, s eközben ne csökkenjen a ktsz-eknek a piachoz való alkalmazkodási készsége sem. Más szavakkal: a ktsz-ek is az *intenzív fejlesztésre törekedjenek!*

A szövetkezetek méretének növelését nem indokolt ma már politikai célként szorgalmazni. A szervezeti változásokban inkább óvatosságra van szükség, mint nagy lendületre. E téren most a *stabilitásra* kell törekednünk. A szövetkezetek fejlődésének fő útja az *intenzív fejlődés biztosítása, a korszerű technika és technológia, a tudományos vívmányok felhasználása, gazdálkodási és vezetési rendszerük továbbfejlesztése.*

Az eddigi, legtöbb esetben extenzív jellegű centralizáció helyett *célszerűbbnek tartjuk és mindenképpen támogatjuk* a termelési lehetőségek jobb kihasználása, a termékeknek a fogyasztókhoz történő gyorsabb eljuttatása, a választék bővítése érdekében egy *másfajta koncentráció létrehozását* mindhárom szövetkezeti ágazatban: mégpedig meghatározott termelési, feldolgozói vagy forgalmazási tevékenységre a *kooperáció létrehozását társulások, közös vállalkozások vagy közös vállalatok formájában!*

Úgy véljük, a kooperáció különböző formái nagy lehetőséget nyújthatnak a szövetkezetek számára *kapacitásuk bővítésére* – a szövetkezetek méreteinek különösebb bővítése nélkül.

A mezőgazdaságban *a szövetkezet a legszélesebb körű gazdálkodási forma.* Döntően a szövetkezeti gazdaságok eredményeitől függ a lakosság javuló élelmiszerellátása, az export növelése. S döntően az övéké, a szövetkezeti parasztságé az ezzel együtt járó nagy társadalmi felelősség!

A gazdaságirányítási reform során – elsősorban a több ízben végrehajtott mezőgazdasági árrendezés, a hitelrendezés és egyéb intézkedés nyomán – lényegében megteremtettük a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknél is az önálló vállalati gazdálkodás pénzügyi feltételeit. Más szóval, kedvező közgazdasági környezetet teremtettünk a mezőgazdasági és az élelmiszer-termelés számára. Ez *nagy alkotó kedvet s általános fellendülést* váltott ki az egész mezőgazdaságban, kiváltképpen a termelőszövetkezetekben!

Mezőgazdasági termelőszövetkezeteink – mint ezt a Központi Bizottság beszámolója is megállapította – *dinamikusan* fejlődnek. Ez megmutatkozik mindenekelőtt a műszaki fejlődésben. Erre támaszkodva, a munkásosztály segítségével, döntően azonban a *szövetkezeti parasztság szorgalma, iparkodása, munkakedve* gyümölcseként szemmel láthatóan megjavult a termelési színvonal. Termelőszövetkezeteink az utóbbi években kenyérgabonából (az idei gyengébb búzatermést kivéve), kukoricából, cukorrépából eddig legnagyobb terméshozamaikat érték el. Hazai termelésből megoldottuk a kenyérgabona-kérdést, s eléggé megszilárdult a takarmánybázis is! 1961–1969 között a mezőgazdasági termelés évente 2,9 százalékkal, ezen belül a harmadik ötéves tervben évente 3,1 százalékkal növekedett – ami komoly eredmény –, ugyanakkor a mezőgazdasági termelőszövetkezetek termelése évente megközelítően 6 százalékkal nőtt! A mezőgazdasági termelés mellett fejlődésnek indult az ehhez kapcsolódó ipari, forgalmazási, szolgáltatási tevékenység. A termelőszövetkezetek ipari tevékenységből származó árbevétele a múlt esztendőben a szocialista ipar áruértékesítésének másfél százaléka volt.

A mezőgazdasági termelésnek a vártnál kedvezőbb alakulása következtében a mezőgazdaság harmadik ötéves tervét – az idei kedvezőtlen ár- és belvízkáros esztendő ellenére – *túlteljesítjük.*

Ennek eredményeként az országban *nyugodt, kiegyensúlyozott belső ellátást,* az exportban pedig hagyományosan növekvő aktív egyenleget

sikerült biztosítani. Az élelmiszer-gazdaság – a lakossági fogyasztási szükségletek mellett – az idei gyengébb eredmények ellenére devizatermelési feladatait túlteljesíti.

Mindez azt is bizonyítja, hogy az élelmiszer-gazdaságban – csakúgy, mint az egész népgazdaságban – a termelés *tervszerűbb lett,* mint korábban volt. Bebizonyosodott, hogy a termelőszövetkezetekre, állami gazdaságokra lebontott *kötelező tervmutatók nélkül is lehet eredményesen gazdálkodni. A gazdálkodás tervszerű fejlesztése – természetesen jól elkészített üzemtervek mellett – gazdasági szabályozók segítségével is biztosítható,* sőt az adminisztratív kötelezésnél szigorúbb és hatékonyabb, ha az állami érdeket gazdasági jellegű transzmissziós rendszer közvetíti.

Kedvezően fejlődik a *mezőgazdasági munka termelékenysége is.* A harmadik ötéves terv első négy évének átlagában a mezőgazdasági tevékenységben teljesített tízórás munkanapra jutó bruttó termelési érték átlagos évi növekedése 4,9 százalék. Ez a mutató az egész mezőgazdaságban folyó munkatermelékenység alakulását tükrözi. Ezen belül a termelőszövetkezetek közös gazdaságaiban a mezőgazdasági tevékenységben töltött tízórás munkanapra jutó termelési érték átlagos évi növekedése 6,2 százalék.

A növekvő terméshozamok, a javuló munkatermelékenység, továbbá a paraszti nyugdíj, családi pótlék, gyermekgondozási segély és egyéb szociális intézkedések kedvező hatására – miként a kongresszusi beszámoló említette – a munkások és a termelőszövetkezeti parasztok személyes jövedelme országosan és átlagban már kiegyenlítődött.

Ehhez kötelességem hozzátenni, hogy a szövetkezeti gazdaságok között is tovább folyik a differenciálódás. Ez szükségszerű folyamat, sőt – a fejlődés egyik hajtóereje. Annak érdekében viszont, hogy a szövetkezetek között a személyi jövedelmek tekintetében túlzott, társadalmilag sokszor feszültséget okozó különbségek ne alakuljanak ki, illetve azok mérséklődjenek: a kormány ez év őszén az eddiginél progresszívebb földadó- és jövedelemelvonási rendszer életbe léptetésére hozott határozatot 1971-től kezdődően. Mindent összevetve, a mezőgazdasági termelőszövetkezetek tevékenységével, fejlődésével kapcsolat-

ban azt jelenthetjük a kongresszusnak: *a beszámolási időszakban is tovább szilárdult a szocializmus helyzete a falun.*

Az a nagy és forradalmi változás, amely a magyar falu és a parasztság életében a felszabadulás óta, különösen pedig a mezőgazdaság szocialista átszervezése óta bekövetkezett, *tovább folytatódott és erősödött az elmúlt négy esztendőben is,* elsősorban a szövetkezeti gazdálkodás újabb meg újabb eredményeinek környezetet és embert formáló hatására. Termelőszövetkezeti mozgalmunk újabb meg újabb bizonyítást nyújtott az egységessé vált szövetkezeti parasztság számára a közös gazdálkodás tényleges előnyeiről. De bizonyítást nyújt az egész társadalom számára is. Kézzelfoghatóan és örvendetesen azt bizonyítja, hogy a *gyakorlatban igazolódik be a mi hazai viszonyainkra alkalmazott, történelmileg időt álló lenini szövetkezeti elvek helyessége!*

BERT PEARCE,

Nagy-Britannia Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Az MSZMP, a magyar nép eredményei bátorítást adnak számunkra a brit imperializmus ellen folytatott harcban. A szocializmus megerősödése Magyarországon és a többi szocialista országban a jobb kapcsolatok és a béke lehetőségeit tárja fel Európában.

A szocialista építőmunka minden magyarországi sikerét fokozott figyelemmel kísérik ma a brit munkások, akiknek a nagytőkés munkáltatók és a kormány részéről bérük, munkakörülményeik és demokratikus jogaik ellen irányuló súlyos támadásokkal kell szembeszállniuk. A munkások az inflációra és az áremelésekre erőteljes béremelési követelésekkel válaszolnak, és ezek teljesítésének kiharcolása érdekében sztrájkba lépnek.

A munkások harcos nyomása a legnagyobb szakszervezeteket, a szakszervezeti kongresszust és a Munkáspárt konferenciáját rákényszeríti arra, hogy elvessék eddigi politikájukat, amely akadályozta a munkások nagyobb bérért folytatott harcát.

A legnagyobb egység az ellen a kísérlet ellen nyilvánul meg, amely azt célozza, hogy elfogadtassák a szakszervezetek és a munkások sztrájkjogait megnyirbáló új törvényeket.

Néhány nappal ezelőtt, november 14-én, történelmünk legnagyobb tömegkonferenciája ülésezett Londonban. 1700 küldött gyűlt össze üzemekből, hajógyárakból, szénbányákból és közlekedési vállalatoktól. A konferencia egyhangúlag elfogadta a december 8-i egynapos országos sztrájkra szóló felhívást, amikor a fő ipari központokban országszerte nagy kormányellenes tüntetésekre kerül majd sor. Már több mint félmillió munkás tartott tömeggyűléseket, amelyeken úgy határoztak, hogy ezen a napon sztrájkolni fognak.

Pártunknak nagy szerepe van ebben a kampányban. Lapunk, a *Morning Star*, a fő hangadója és szervezője ennek a tömegsztrájkmozgalomnak. Néhány hét alatt több mint 60 000 példányban kelt el lapunknak *A szakszervezetek védelmében* című külön melléklete. A kampány során egyedül a mi pártunk több mint egymillió röplapot adott ki. Október hónapban 535 új taggal gyarapodott pártunk.

Harcunk a világszerte folyó imperialistaellenes harc egyik láncszeme. Támogatunk minden erőfeszítést, amely valamennyi imperialistaellenes erő összefogására irányul. Pártunk segít a tőkés Európa gazdaságát jelenleg kizsákmányoló nagy nemzetközi társulások ellen harcoló kommunista pártok konferenciájának megszervezésében, amelyet januárban fognak Londonban megtartani.

Meg vagyok győződve arról, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom egysége és ereje növekedni fog, és az imperializmus elleni, a szocializmusért folyó aktív szolidaritás győzedelmeskedik.

FRIEDRICH EBERT,

a Német Szocialista Egységpárt Politikai Bizottságának tagja:

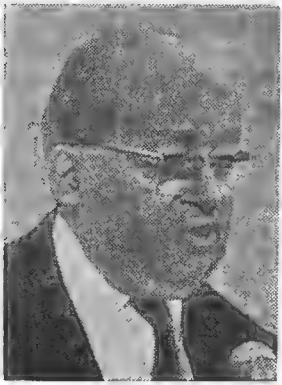

Tisztelt elvtársnők és elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának, pártjuk minden tagjának és az egész magyar népnek pártunk és az NDK dolgozóinak testvéri üdvözletét tolmácsoljam. Pártjuknak és egész népüknek szerencsekívánatainkat fejezzük ki azért a sikeres alkotómunkáért, amit az utóbbi években a gazdaság, a tudomány és a kultúra minden területén végeztek. Meg vagyunk győződve róla, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa új lendületet ad ahhoz, hogy országukban továbbra is sikeresen építsék a fejlett szocialista társadalmat.

Az országaink és pártjaink közötti együttműködéssel, szoros szövetséggel kapcsolatban nagy megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy *testvéri kapcsolataink minden területen tovább fejlődtek és elmélyültek.* Jók az előfeltételek ahhoz, hogy ezt az együttműködést magasabb fokon folytassuk azoknak a megállapodásoknak megfelelően, amelyeket 1970 januári tanácskozásainkon Walter Ulbricht és Kádár János elvtársak kötöttek. A szocialista társadalomnak a tudományos-technikai forradalom feltételei közötti további építése és az imperializmus agresszív politikája elleni harc megköveteli a testvérpártok alkotómunkáját, államaink kipróbált együttműködésének elmélyítését, a szocialista államok közösségének egységét és összefogását.

A szocialista építőmunka NDK-beli előrehaladásáról szólva hangsúlyozni szeretném, hogy ennek során egyre világosabban megmutatkoznak a szocialista társadalmi rendszer előnyei. Delegációnk nem mulaszthatja el, hogy az MSZMP Központi Bizottságának és első titkárának, Kádár János elvtársnak ne köszönje meg, hogy oly magasra értékelték azt a munkát, amelyet a Német Demokratikus Köztár-

saság népe a Német Szocialista Egységpárt vezetésével a béke biztosításáért, a szocializmus felépítéséért eddig is folytatott.

Az NDK nagy megelégedéssel, teljes egyetértéssel fogadja a Szovjetunió és az NSZK, valamint a Lengyel Népköztársaság és az NSZK közötti szerződéseket, mint amelyek munkás-paraszt államunk területi sérthetetlenségét és állami szuverenitását nemzetközi jogilag kötelező módon biztosítják. *Mindkét szerződés* – s itt szeretnék Brezsnyev elvtársnak a kongresszuson elhangzott szavaira is hivatkozni – *a szocialista államok közös, elvszerű külpolitikájának eredménye.*

Kedves elvtársnők, elvtársak!

A Német Demokratikus Köztársaság szocialista német nemzeti állam, amely a Szovjetunióval és a többi szocialista állammal szilárd szövetségben áll. A Német Szövetségi Köztársaság imperialista állam, amely a NATO tagja és társadalmi fejlődésében egy egész történelmi korszakkal elmarad a szocialista államok mögött. Egyesítés, avagy úgynevezett belnémet kapcsolatok a szocializmus és az imperializmus között nem léteznek és soha nem is létezhetnek. Épp ellenkezőleg, a két állam között minden téren a nagyobb fokú elhatárolódás törvényszerű folyamata megy végbe.

Amiről az NDK és az NSZK között valóban szó lehet, ez az *egyenjogú nemzetközi jogi kapcsolatok* létrehozása, amint erre két, egymástól független szuverén állam között szükség van. Az európai békéért és biztonságért való felelősségtől indíttatva, a Német Demokratikus Köztársaság kormánya éppen most újabb kezdeményezést tett. Megállapodott a Német Szövetségi Köztársaság kormányával, hogy hivatalos úton véleménycserét fognak folytatni olyan kérdésekről, amelyek rendezése Európa szívében a feszültség csökkentését szolgálná, és amely mindkét államnak érdeke. A két kormány megbízottjai f. hó 27-én összeülnek a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában, Berlinben, első megbeszéléseik céljából.

A Német Szocialista Egységpártot és a Magyar Szocialista Munkáspártot a marxizmus–leninizmus elveihez való hűség köti össze. Érdekeink és céljaink közösek a szocializmus építésében, összeköt bennünket a rendíthetetlen barátság és együttműködés Lenin pártjával, a Szovjetunió Kommunista Pártjával. Szolidáris szövetségben vagyunk az Egyesült Államok imperialista barbár agressziója ellen hősiesen küz-

dő vietnami néppel, és támogatjuk az arab népek igazságos harcát. Pártjaink harcolnak azért, hogy megvalósítsák a kommunista és munkáspártok 1969 júniusában tartott nemzetközi tanácskozásának határozatait, hogy erősítsék a kommunista világmozgalom egységét és összeforrottságát a marxizmus–leninizmus és a proletár nemzetköziség alapján, harcolnak valamennyi antiimperialista erő összefogásáért.

Éljen a Német Szocialista Egységpárt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Német Demokratikus Köztársaság és a Magyar Népköztársaság közötti szoros barátság és testvéri szövetség!

A marxizmus–leninizmus győzelmes zászlaja alatt közösen előre a békéért és a szocializmusért!

(Ebert elvtárs ezután, nagy taps közepette, átnyújtotta Kádár elvtársnak az NSZEP üdvözletét, amelyet Walter Ulbricht elvtárs írt alá.)

A NÉMET SZOCIALISTA EGYSÉGPÁRT ÜDVÖZLŐ LEVELE A X. KONGRESSZUSHOZ

Tisztelt elvtársnők és elvtársak!

A Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága szívélyes harci üdvözletét küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa küldötteinek, pártjuk minden tagjának, a Magyar Népköztársaság dolgozóinak.

Kongresszusukat jubileumi évben tartják: a dicsőséges szovjet hadsereg 25 évvel ezelőtt szabadította fel Magyarországot. E 25 év alatt a Magyar Népköztársaság dolgozói a munkásosztály pártjának vezetésével, testvéri szövetségben a Szovjetunióval és más szocialista országokkal nagy forradalmi tetteket vittek véghez az ország politikai, gazdasági, szociális és kulturális átalakításában a szocializmushoz vezető úton.

A magyar nép, a munkások, a parasztok és az értelmiségiek eredményesen oldják meg a fejlett szocialista társadalom építésével kapcsolatos új feladatokat. Ma a Magyar Népköztársaság nemzetközileg elismert és megbecsült szocialista állam, amely a Magyar Szocialista Munkáspártnak a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionа-

lizmus elvein alapuló politikája révén nagy eredményeket ért el a népi hatalom megszilárdításában, a szocialista népgazdaság fejlesztésében, a tudomány és a technika, a művelődés és a kultúra területén.

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa olyan időszakban ülésezik, amelyben a történelmi fejlődés útját s a szocializmus és az imperializmus közötti harcot mindinkább a Szovjetunió, a szocialista világrendszer és az összes antiimperialista erők növekvő hatalma határozza meg. Az európai szocialista államok következetes békepolitikájának és növekvő befolyásának köszönhető, hogy sikerült elhárítani az imperializmus részéről fenyegető háborús veszélyt, és biztosítani földrészünk népei számára ezen évszázad leghosszabb békeidőszakát. Közös erőfeszítéseink fokozása a békéért és a biztonságért az imperializmus ellen folytatott harcban, a szocialista világrendszer és a nemzetközi kommunista mozgalom egységének és összeforrottságának erősítése, az összes antiimperialista erők összefogása alapvető feltétele annak, hogy a nemzetközi erőviszonyok tovább változzanak a népek javára.

Meg vagyunk győződve arról, hogy az MSZMP a X. kongresszuson elfogadott politika valóra váltásával továbbra is jelentősen hozzájárul a szocialista közösség erősítéséhez és a marxizmus–leninizmus offenzívájához.

Drága elvtársak! A Német Szocialista Egységpártot és a Magyar Szocialista Munkáspártot, valamint népeinket testvéri kapcsolatok fűzik össze a szocializmus építésének közös céljai megvalósításában és az imperializmus elleni harcban. A Német Demokratikus Köztársaság dolgozói minden erejükkel a szocializmus fejlett társadalmi rendszerének megteremtéséért és a Német Demokratikus Köztársaság általános erősítéséért dolgoznak. A Szovjetunióval és a többi szocialista testvérországgal vállvetve teljes erejükkel munkálkodnak a szocializmus megerősítésén és az európai béke biztosításán.

A Magyar Szocialista Munkáspártnak és az egész magyar népnek új sikereket kívánunk a szocializmus teljes felépítésében és a X. pártkongresszus határozatainak megvalósításában. Kívánjuk, hogy tovább fejlődjék és erősödjék a testvéri együttműködés a Német Szocialista Egységpárt és a Magyar Szocialista Munkáspárt között a marxizmus–

leninizmus és a proletár internacionalizmus alapján, közös ügyünk érdekében.

Éljen a barátság és a testvéri együttműködés a Német Szocialista Egységpárt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Német Demokratikus Köztársaság és a Magyar Népköztársaság dolgozói között!

Éljen a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus!

Szocialista üdvözlettel:

a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága
Walter Ulbricht
első titkár

SZEKERES LÁSZLÓ,
a Jászberényi járási Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Mi, Szolnok megye kommunistái és azok küldöttei a becsületes munka jóleső érzésével jelenthetjük, hogy az elmúlt négy év során összességükben sikeresen valósítottuk meg a IX. kongresszus határozatait. Az előző kongresszuson megyénkről még azt közölhettük, hogy az ipari fejlődésnek csak a kezdetén tart, most viszont azt jelenthetjük, hogy megyénk ipari fejlődésében – elsősorban az iparilag elmaradott városias településeken – lényeges változás következett be.

Megyénkben sikerült gyakorlatilag megvalósítani, hogy a kereslet kielégítésére, eladásra és ne raktárra termeljenek. Vannak ágazatok, amelyeknek termékeiből, mint például háztartási hűtőgépekből, finommechanikai termékekből, műtrágyából, kénsavból, festékből és mosóporból a kereslet sokkal nagyobb, mint a jelenlegi termelési kapacitás. Termékeink a hazai piacokon kívül 30 országba jutnak el. A vidéki

ipartelepítés keretében 21 minisztériumi iparvállalat és három ipari szövetkezet létesített új ipartelepet a megyében. Az új ipartelepek egyrészt a dinamikusan fejlődő ágazatok – a híradástechnika, az alumínium-feldolgozás, a gépgyártás, a vegyipar – súlyát, másrészt főleg a nők foglalkoztatását biztosító munkahelyek számát növelték. A vállalatok által telepített üzemek és ipartelepek korszerű technikával kezdték meg a termelést, tehát nem a régi, elavult technikai eszközöket küldik vidékre. Az új ipartelepek kialakítása mellett jelentős rekonstrukcióra és fejlesztésre is sor került, mintegy négymilliárd forint értékben. Szolnok megye az iparilag közepesen fejlett megyék közé zárkózott fel. Az elmúlt négy év alatt a megye iparában foglalkoztatott dolgozók száma csaknem 20 000-rel nőtt, a kifizetett munkabér pedig az elmúlt négy évben 57,1 százalékkal emelkedett. Jelenleg a megye termelő célzatú állóeszköz-alapjának 43 százaléka az iparban van, az előállított tiszta jövedelemnek pedig 53 százalékát adja az ipar. E változások döntő hatással voltak a lakosság életkörülményeire.

A IX. pártkongresszusnak az ipartelepítés folytatásáról hozott határozata végrehajtása kézzelfoghatóan növelte és erősítette a párt iránti bizalmat, a munkásosztály forradalmi pártjának tekintélyét.

A kongresszusi irányelvek a többi között hangsúlyozzák, hogy meg kell gyorsítani a tudományos és technikai fejlődés lehetőségeinek kihasználását. E célok megvalósítását úgy véljük legjobban szolgálni, ha beruházásainkat határidő előtt befejezzük, kapacitásainkat optimálisan kihasználjuk, biztosítjuk a fegyelmezett munkát és a termelékenység növelését. A megye iparában intézkedéseket tettünk, hogy a következő időben meggyorsuljon az intenzív fejlődés. Nagy figyelmet fordítunk a vezetés személyi feltételeinek további javítására, a tudomány, a technika eredményeinek hatékonyabb hasznosítására a vezetésben, a szervezésben és a technológiában. Úgy ítéljük meg, hogy ezek megoldásához minden feltétel adott. Különösen lehet támaszkodni a szakmai, politikai és általános műveltségükben állandóan gyarapodó szocialista brigádokra, amelyeknek tagjai személyes magatartásukkal, életükkel, alkotó tevékenységükkel példázzák a szocialista embertípust, a szocialista közösséggé válás útját.

SZABÓ ISTVÁN,

a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet elnöke,
a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke:

Tisztelt kongresszus!

A IX. pártkongresszus határozatai kedvezően hatottak a mezőgazdasági termelőszövetkezetek működésére, gazdálkodására, lényegesen javították a termelőszövetkezeti parasztság életviszonyait. Olyan intézkedések történtek, amelyek következtében a parasztság ellátottsága és életszínvonala közelített a munkásokéhoz; a korábbinál összehangoltabban fejlődött az ipar és a mezőgazdaság. Növekedtek a mezőgazdasági beruházások, folytatódott a termelés korszerűsítése és a belterjes irányú fejlesztés.

A tsz-ek többsége számára olyan helyzet alakult ki, mely lehetővé teszi, hogy normális viszonyok között bevételeikből fedezzék a bővített újratermelés költségeit. Így az eredmények vagy kudarcok forrását elsősorban saját munkájukban kell keresniük. Ez a tény fokozta a tsz-ek felelősségérzetét. A termelőszövetkezeti törvény erősítette a tsz-ek szocialista jellegét és a szövetkezeti demokráciát, s növekedett a tagság erkölcsi és anyagi érdekeltsége.

Tovább folytatódott az a folyamat, amely az egységes szocialista parasztság kialakulásához vezet. A parasztság megtalálta helyét a közös gazdálkodásban. Ma már falvainkban fontos tényező a termelőszövetkezet. A termelésen túl a falu szociális, kommunális és kulturális fejlődésében, az emberek szocialista nevelésében jelentős a szerepe.

A párt szövetkezetpolitikája megszilárdította a szövetkezetek társadalmi megbecsülését. Ma a tsz-tagok és vezetők a szocialista társadalom megbecsült, egyenrangú építőinek érezhetik magukat: szövetkezetüket következetesen szocialista szervezetnek, vagyonukat az állami tulajdonnal egyenrangú szocialista tulajdonnak ismeri el a párt és az állam.

Manapság nagyon gyakran használjuk a *népgazdasági érdek* fogalmat. Néha túl könnyen is hivatkozunk rá, elképzeléseinket nemegyszer a népgazdasági érdek címkéjével látjuk el. Fontosnak tartanám, hogy a népgazdasági érdeknek legyen rangja. Inkább kevesebb érdeket emeljünk erre a rangra, de annak tiszteletét és következetes szolgálatát mindenkitől követeljük meg.

A tsz-ek belső helyzetének megszilárdításában, a tsz-ek és a tagok viszonyának rendezettségében az egyik fő tényező az *anyagi érdekeltség* elve, amelynek helyes megvalósítása a tsz-ek sikereinek egyik fő forrása. A tsz-ekben alkalmazott jövedelemelosztási módszerekre az a jellemző, hogy kifejeződik bennük a végzett munka mennyisége, minősége és az elért eredmény is. A tag teljesítményét természetesen befolyásolja az, miképpen dolgozik az a szűkebb vagy nagyobb kollektíva, amelyben tevékenykedik. A tagság tehát nem lehet közömbös a szövetkezeti vezetők teljesítményével szemben. A jövedelmek differenciáltsága általában egészséges. A munkavállalói szemlélet mellett erősödik a gazda, a kollektív tulajdonos öntudata is. A meglevő kisebb hibák abból adódnak, hogy még nem sikerült kiszűrni a munkával össze nem függő indokolatlan előnyöket.

A harmadik ötéves terv időszakában közös gazdaságainkban a termelés összes értéke éves átlagban 18 százalékkal, a közös jövedelem 15 százalékkal, a tagok részesedése pedig 11 százalékkal növekedett. Ám a termelőszövetkezetekben még sok a kiaknázatlan lehetőség. A jelenleginél jóval több tudományos eredmény befogadására és több technikai eszköz felhasználására lennének képesek.

Még csak a kezdetnél tartunk egy fejlettebb munkamegosztás, a vertikális integráció kiépítésében, ami megkívánja a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és a kereskedelem újszerű kapcsolatait. Különösen szerények a mezőgazdasági termékek feldolgozásában, a helyi élelmiszer-ellátásban felmutatható eredmények.

Tisztelt kongresszus!

Gazdasági életünk nem új, de izgalmas jelensége a *munkaerővándorlás*. Ez olykor kezdvezőtlenül, olykor kedvezően érinti a tsz-eket is. Korábban a faluból a városba vándorolt a munkaképesek zöme. Mostanában inkább a munkahelyek cseréje élénkült meg. Korábban a lehetőségek szűkössége volt a motor – manapság azok sokfélesége az

indíték. Éppen ezért, amikor – helyesen – fellépünk a túlzott fluktuáció ellen, nem árt, ha megnézzük: honnan, hová mennek. A tömegjelenségekben érvényesülő törvényszerűségek felderíthetők, és megmutatják a megoldás útját.

Az idei természeti csapásokkal terhes év súlyos próbát jelent az egész szövetkezeti mozgalom számára. Több szövetkezetben nehéz helyzet állt elő.

Mindezek ellenére a tsz-ek tisztában vannak a negyedik ötéves tervből reájuk háruló feladatokkal, kellő tapasztalatot szereztek és mindent el is követnek – még ha ez nem lesz is könnyű –, hogy feladataikat teljesítsék.

MAX REIMANN,

Németország Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára:

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Kongresszusukat abban az évben tartják, amikor a világ Lenin születésének 100. és Engels születésének 150. évfordulójára emlékezik. Mindnyájan büszkén valljuk, hogy a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harcunkban mindig Marx, Engels és Lenin tanai vezérelnek bennünket. Mindenekelőtt ez egyesíti a kommunista és munkáspártokat, ezen az alapon nyugszanak testvéri kapcsolataik, és ebben érvényesül valóban a proletár internacionalizmus. A Szovjetunió Kommunista Pártja, Lenin pártja mindnyájunk példaképe, mert a legbonyolultabb körülmények között kivívta az Októberi Forradalom győzelmét, felépítette a szocializmust, legyőzte a német fasizmust s így lerakta az új világtörténelmi korszak alapjait.

Az imperializmus mindig arra fog törekedni, hogy a szocializmus, a munkásmozgalom, a nemzeti felszabadító mozgalom pozícióit ideo-

lógiai diverzióval, ellentétek szításával, ármánnyal és cselszövéssel támadja, és ha lehet, visszafoglalja a haladás erőinek pozícióit. Ezért az egység további szilárdítása a szocialista országok közösségének fő ereje.

A Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság szerződését az erőszakról való lemondásról nagy lehetőségnek tartjuk az enyhülés és a béke érdekében. A Lengyel Népköztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság szerződése szintén hozzájárulhat az európai helyzet normalizálásához. Nem kerüli el azonban figyelmünket, hogy az enyhülés ellenségei a Német Szövetségi Köztársaságban ellentámadásra készülnek. A Strauss és Barzel körüli veszedelmes jobboldali tömörülés világosan kifejezi ezt. Nacionalista demagógiával, szociális frazeológiával, erőszak alkalmazásával és gyilkos fenyegetőzésekkel akarják pozícióikat kiépíteni. A Német Szövetségi Köztársaságban ez a veszély különösen nagy, mert a szociáldemokrata pártvezetőség megtűri a reakciós erők effajta garázdálkodását, és meghátrál fenyegetőzései elől. Igen súlyosan esik latba, hogy az SPD, a Németországi Szociáldemokrata Párt vezetősége kommunistaellenes határozatával éppen ebben a helyzetben akarja megakadályozni a szociáldemokraták és a kommunisták széles, demokratikus tömegmozgalomban való összefogását a Strauss és Barzel körüli jobboldali erők ellen. Bennünket azonban semmi sem tántoríthat el a munkásosztály akcióegysége, a szociáldemokrata osztálytestvéreinkkel való együttműködés megvalósításától.

Gyakran kérdezik, hogy az SDP vezette kormány miért ragaszkodik még mindig Németország Kommunista Pártjának betiltásához. Ezt a betiltást azért nem oldották még fel, mert az antikommunizmussal magában a szociáldemokrata pártban akarják a munkásosztály, az ifjúság, a dolgozó rétegek egészséges erejét leküzdeni, hogy a demokratikus erők egységes cselekvését megakadályozzák.

Köszönetet mondok pártjuk Központi Bizottságának, tagjainak és funkcionáriusainak, az egész magyar népnek támogatásukért, amelyet pártunknak a betiltás feloldásáért folytatott harcában nyújtottak, és amelyre – biztos vagyok benne – a jövőben is számíthatunk.

Minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy a munkásosztályt, az NSZK lakosságát mozgósítsuk a reakció, az újfasizmus elleni egységes harcra, a béke, a demokrácia és a társadalmi haladás biztosítására.

Most a moszkvai és a varsói szerződések ratifikálásáért és az NDK nemzetközi elismeréséért, az európai biztonsági konferencia létrehozásáért kell küzdenünk. Ez a cél határozza meg szoros harci szövetségünket a Német Szocialista Egységpárttal, a Német Demokratikus Köztársaság vezető erejével. Az első német békeállam a társadalmi élet minden területén elért nagy eredményeivel, az enyhülésért és békéért folytatott harcban egyre növekvő tekintélyével mindjobban ösztönzi az NSZK demokratikus erőit is.

ACZÉL GYÖRGY,
a Központi Bizottság titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Ideológiai munkánkról, a tudomány, az oktatás, a kultúra néhány problémájáról szeretnék szólni. A Központi Bizottság beszámolója megállapította: „Az elmúlt években további teret hódítottak hazánk kulturális életében a szocialista tendenciák, gyarapodott, gazdagodott a kulturális, a művészeti élet, növekedett népünk műveltsége. Pártunk művelődéspolitikája alapvetően érvényesül, eredményesen segíti a művészetek fejlődését s ezáltal nagy társadalmi céljaink megvalósítását."

Bárki, aki összeveti a magyar nép mai műveltségét és művelődési lehetőségeit, ideológiai és szellemi életének színvonalát a múltéval, megállapíthatja: *a változások ezen a téren is történelmi jelentőségűek.* Engedjék meg, hogy egyetlen konkrét példát említsek.

A múltban a felnövekvő nemzedéknek még húsz százaléka sem tanult iskolában nyolc éven át. Ma pedig azért vagyunk – joggal – elégedetlenek, mert a mai magasabb képzést nyújtó, nyolcosztályos általá-

nos iskolát gyermekeinknek csak 90 százaléka fejezi be eredményesen. A hajdan kiváltságosoknak számító érettségizettek száma négyszer, a diplomásoké pedig háromszor akkora, mint a második világháború előtt volt.

És adatokkal nehéz kifejezni azt az eleven, pezsgő szellemi életet, amely társadalmunkat jellemzi. A szocializmus építésének alapvető kérdéseit – mint most a kongresszus előtt is történt – országos közvélemény vitatja; oktatásügyünk, közművelődésünk problémáit tömegek tartják okos felelősséggel napirenden; hagyományaink, nemzeti tudatunk, az internacionalizmus és a szocialista hazafiság kérdéseit tudósok, nevelők és a közvélemény együtt elemzik; egy-egy műalkotás vitája messze túlcsap a művészetkritika körein, és a társadalmi önismeret iskolájává lesz.

Méltán sorolhatjuk vívmányaink közé azt is, hogy *alkotóink számára olyan légkört teremtettünk, amelyben szabadon bontakoztathatják ki tehetségüket népünk s az emberiség javára.* A természet- és műszaki tudományok a termelést segítve, a társadalomtudományok ideológiai hatásukkal és politikai döntések előkészítéséhez adott hozzájárulásukkal a mi társadalmunkban bizonyíthatják be igazán nélkülözhetetlen szerepüket.

Oktatási rendszerünk, amely régen a legelmaradottabbak közé tartozott, ma tárgyismeretekben elérte – nem egy vonatkozásban meghaladta – a legfejlettebb tőkésországokét; nem beszélve arról, hogy humánumban és demokratizmusban mennyire fölöttük áll.

Bármilyen nagy feladatok várnak még ránk a vidéki városok fejlesztésében, lényegében megszűnt az az állapot is, amikor a „vidéki" egyszersmind „provinciális"-at jelentett. Olyan tudományos és oktatási bázisaink, művészeti alkotóműhelyeink, olyan kulturális rendezvényeink vannak számos vidéki városunkban, amelyek nemcsak országos, de nemegyszer nemzetközi tekintélyt is szereztek maguknak.

A magyar tudomány és kultúra adott nagy értékeket a világnak a múltban is, de méltó tekintélyt idehaza és határainkon túl valójában csak a szocializmus révén vívhatott ki. Nagy segítséget kapott a Szovjetuniótól és a többi szocialista országtól ahhoz, hogy múltbeli és mai értékeit határainkon túl is megismerjék és elismerjék.

Sikereink egyik forrása, hogy *a párt bizalmára az értelmiség bizalommal, odaadó munkával válaszolt.*

Elért eredményeink azt igazolják, hogy e téren is jó irányban haladunk, és a két világrendszer közti harcnak ezen a fontos szakaszán hozzájárulunk a szocialista rendszer fölényének bizonyításához. A szocialista országok s közöttük hazánk kulturális eredményei annál inkább jelentősek, mert a másik oldalon a tőkés társadalom válsága, ha nem is kizárólag, de igen szembetűnően éppen az életforma csődjében, a kultúra bomlásában fejeződik ki.

A burzsoá ideológia nem képes már útmutatást adni az emberiség előtt álló egyetlen alapvető kérdésben sem. A hatalmas apparátussal terjesztett, elüzletiesedett burzsoá kultúra rombolja a stabil emberi értékeket: a közösségi érzés helyébe a magány, az elidegenedés; a barátság helyébe az üzleti érdek; a hősiesség helyébe a nyers erőszak és a szadizmus lép. Érték születik, születhet ott is – de ma már mindig a rendszer ellenére –, s azt a haladó emberek, a haladó társadalmak, a szocializmus becsüli meg igazán.

E bomlással szemben *az emberiség legjobbjainak reménye a szocializmus.* Ezért figyelik oly szenvedélyes érdeklődéssel – esetenként türelmetlenséggel, a szocialista világ eredményeit e téren is. Ezért nagy a mi felelősségünk. Joggal hívják fel figyelmünket arra, hogy a mi országunk is ablak, amely az emberiség jövőjére nyílik.

Kedves elvtársnők és elvtársak!

A szocialista kultúra építésében elért eredményeink azt is tanúsítják, hogy pártunk kulturális politikájának fő vonala helyes, alapvető módszerei beváltak.

A kongresszust megelőző hónapokban a taggyűlések, a pártértekezletek és a szélesebb közvélemény az eddiginél nagyobb figyelemmel elemezte idológiai és kulturális életünket. Ez mindenekelőtt azért örvendetes, mert tükrözi, hogy párttagságunk felismerte a szélesebb értelemben vett kultúra – a tudomány, az oktatás, a közművelődés, a művészetek – megnövekedett jelentőségét saját életében, a szocialista építésben és a nemzetközi osztályharcban. Történelmünk során népünk legjobbjai szerették volna, hogy a kultúra ügyében ne csak egy szűk réteg hallassa szavát, hanem széles tömegek. Ez az óhaj napjainkban kezd valósággá válni.

A kultúra, a művelődés élesebb fénybe került azért is, mert nemcsak hatóköre szélesedett, hanem mert egész életünket mélyebben hatja át, mint eddig bármikor. Eredményei és hibái is azért keltenek nagyobb visszhangot, mert magukénak érzik az emberek, többet várnak tőle, és jogos várakozásuk állandóan növekszik.

Mikor pártunk kialakította *művelődéspolitikai irányelveit,* amelyek munkánkat ma is meghatározzák, amikor kiformálta azt a munkastílust, azokat a módszereket, amelyekkel az élet minden területén érvényre akarjuk juttatni a marxizmus–leninizmust, a szocialista életszemléletet és erkölcsöt, tudta, hogy ez az út – mint minden előrevivő út – nem lesz könnyű. Ahogyan a Központi Bizottság beszámolója fogalmazta: „A fejlődés természetesen útkereséssel jár, s nemegyszer ellentmondások és viták közepette megy végbe." Az eredmények parancsolóan írják elő, hogy ezen az úton haladjunk tovább. A földön járva, a realitásokkal számolva kell kialakítani további teendőinket, folytatva mindazt, ami hasznosnak, jónak bizonyult, és *kritikusan, önkritikusan szembefordulva azzal, ami hiba vagy torzulás.*

Erre kötelez bennünket pártunk politikája, amelyből szervesen következnek az ideológiai munka, a kulturális politika legfőbb tennivalói, feladatai.

Politikánk egyik lényeges vonása a békés egymás mellett élés elve és gyakorlata, ami természetszerűleg jár együtt a politikai, kulturális kapcsolatokkal. De éppen ebből következik, hogy *kulturális téren minden eddiginél árnyaltabb, meggyőzőbb és fokozottabb ideológiai harcot kell folytatnunk.* Az imperializmus nem adta fel a maga céljait, s ha a szocializmus erői – élükön a Szovjetunióval – rá is kényszerítik a békés egymás mellett élésre, annál fondorlatosabban törekszik az ideológiai fellazításra, nem utolsósorban a kultúra terén.

Ezért kell mindenütt az eddiginél is következetesebben útját állni minden fellazítási kísérletnek, és erősíteni a marxizmus–leninizmus pozícióit a kulturális életben; ezért kell a felmerülő új kérdések alkotó megválaszolásával, szocialista kultúránk eredményeinek felmutatásával a marxizmus eszméinek mindenütt új meg új híveket szereznünk.

Mi sohasem adjuk fel céljainkat. *Az ideológiai* harcot abban a meggyőződésben vívjuk, hogy a marxizmus–leninizmus fejezi ki az emberiség igazi érdekeit, élniakarását, hogy hatása mind nagyobb és na-

gyobb lesz, és hogy ez a *harc világméretekben is csak eszméink győzelmével végződhet.*

Pártunk szövetségi politikája is fokozott ideológiai követelményeket hárít kulturális életünkre. *A szövetségi politika* – ahogyan mindig is hangsúlyoztuk – nemcsak együttműködést jelent a munkában mindazokkal, akik igent mondanak a szocializmusra, hanem ennek az „igen"-nek az alapján *szüntelen eszmei vitára is kötelez a nem marxista nézetekkel* – az emberek eszének és szívének mind teljesebb megnyeréséért.

Ezt a társadalmi élet mindennapjaiban folyó vitát, ideológiai meggyőzést a kultúra terén is folytatni kell. A szocialista törekvések erőteljesebb támogatásával, az emberekben még meglevő régi ideológiai maradványok és a már jelentkező marxista nézetek szétválasztásával, az idegen nézetekkel folytatott tisztázó, következetes, elvi vitával nemcsak a kulturális életben növeljük a marxizmus–leninizmus hegemóniáját, hanem a párt szövetségi politikáját, a szocialista nemzeti egységet is erősítjük.

Pártunk politikája szem előtt tartja a szocializmusnak azt az alaptörvényét, hogy a dolgozó nép anyagi ellátottsága szüntelenül emelkedjék. Ez ugyancsak feladatokat ró a kulturális életre, ha nem is azt – mint egyesek gondolják –, hogy a kultúrának – idézőjelben mondva – „ellensúlyoznia" kell a jólétet, az ipari fejlődést, illetőleg az új gazdasági mechanizmust. Ellenkezőleg. *A szocializmusban a javak bősége a termelés, a technika – másfelől a sokoldalú teljes emberi kibontakozás ugyanannak a kultúrának két oldala.* Egyik sem lehet meg a másik nélkül. Egységüket Lenin is szüntelenül hangsúlyozta, a szocialista társadalmi gyakorlat pedig az értelmes élet társadalmi feltételeinek fejlesztésével biztosítja.

Igaz, hogy az anyagi érdekeltség alkalmazásával fennáll annak veszélye, hogy erősödik az önzés, az anyagiasság.

Van ma ilyen probléma? Van! Mutatkozhatnak feszültségek az egyéni és közösségi érdek, vagy a csoportérdek és az össztársadalmi érdek között? Ahogyan a Központi Bizottság beszámolója is utalt erre: igen!

Nos, a kultúra nagy feladata e téren éppen az, hogy segítse tudatosítani és feloldani ezeket az új ellentmondásokat, hogy passzív aggo-

dalmaskodás helyett segítse a jobb, tágabb életfeltételek okos birtokbavételét, tárja fel a szocialista erkölcsnek, magatartásnak azokat a napról napra születő új példáit, új vonásait, amelyek egyén és közösség mind tartalmasabb viszonyának kialakításáról vallanak. Aligha állt érdekesebb, izgalmasabb feladat a kultúra – elsősorban a társadalomtudományok és művészetek – előtt, mint napjainkban.

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Engedjék meg, hogy röviden rátérjek kulturális életünk egyes területeinek néhány kérdésére. Ezek szorosan összefüggnek a szocializmus építésének előttünk álló feladataival.

Korunkban a tudomány súlya és felelőssége rendkívül nagy, és egyre növekszik. Ez nemcsak a természet- és műszaki tudományokra érvényes, hanem – a szocialista tudat fejlesztése szempontjából oly fontos – társadalomtudományokra is. Hiszen világnézetünk, a marxizmus–leninizmus, maga is tudomány.

Minőségi változást jelez e téren, hogy nálunk a társadalomtudományok nemcsak a csúcsokon segítenek megfogalmazni a fejlődés általános irányát. Ma már mind több igényesen dolgozó gyár, intézmény, mezőgazdasági üzem, termelőszövetkezet és pártszervezet kezdi felismerni, megérteni, hogy az élet, a valóság makacsul ismétlődő kérdéseire, a még meg nem oldott vagy a fejlődéssel együtt jelentkező új problémákra tudományosan megalapozott válaszokat kell adnunk. A Központi Bizottság ezért is tűzte napirendre a tudománypolitika kérdéseit, számolva nemcsak a mai, hanem a holnapi igényekkel is.

A tudomány és a társadalom ma nálunk megvalósuló mind szorosabb kapcsolata, a termelés korszerűsítésének és távlatainak problémáiban éppenúgy, mint a szocialista életforma nagy vagy látszatra kis kérdéseiben az eddigieknél több segítséget, áldozattal járó munkát követel tudósainktól.

Az életnek ez az erőteljes betörése a laboratóriumokba, a kutatói dolgozószobákba annak megvalósulása a szocializmusban, amiről a tudomány nagyjai mindig is álmodtak.

A tudomány napjainkban – nálunk – nemcsak termelőerővé, hanem *emberi közösséget formáló humanista erővé is válik.* Szerepének, tekintélyének növekedésével arányosan nő művelőinek társadalmi felelőssége. Ez a tény tudósainkat joggal lelkesíti, ugyanakkor megnövekе-

dett felelősség forrása is. Az ország nemcsak társadalmilag életbevágó kérdésekre vár feleletet a tudósoktól, hanem az oktatásban, az ismeretek terjesztésében való részvételüket is igényli, *a tudományos felismerések közérthető terjesztését is várja tőlük.* A tudomány valóságfeltáró, tudatformáló és cselekvésre késztető funkciója elválaszthatatlan egymástól.

Ha közös erővel, okosan dolgozunk a tudománypolitikai irányelvek megvalósításán, nálunk nem kerül szembe az alap- és az alkalmazott kutatás. Az alkotás, az oktatás és a népszerűsítés egymást harmonikusan egészítik ki. Nincs közöttük rangsor – a képességek legjobb kihasználását, az erők gondos, gazdaságos beosztását kell biztosítanunk.

Egyik legfontosabb feladat, hogy hasznosítsuk a hazánkon belüli munkamegosztás nagy tartalékait, és hogy jobban feltárjuk és kiaknázzuk a nemzetközi munkamegosztásban – mindenekelőtt a testvéri országokkal, elsősorban a Szovjetunióval való együttműködésben rejlő – kimeríthetetlen lehetőségeket.

Tisztelt elvtársak!

A beszámolóban a Központi Bizottság azt javasolja, hogy a közeljövőben pártunk tűzze napirendre *az állami oktatás* kérdéseit, vizsgálja meg képzési rendszerünket az alsó fokú intézményektől az egyetemeken folyó oktatásig és továbbképzésig.

Ezt a feladatot a jövőért érzett nagy felelősségtudattal, tudományos igénnyel, a nemzetközi tapasztalatokat is figyelembe véve kell megoldani. Korszerű választ kell adni az iskolák, az oktatás, a képzés és a nevelés már ma is szorongató, de a jövőben még élesebben jelentkező problémáira.

Nem szeretnénk e munkának elébevágni, de már ma is látjuk, hogy az oktatás terén jelentkező gondjainkon elsősorban *szemlélet-változtatással* kell és lehet segíteni. A lexikális ismeretek halmozása helyett – ami a túlterhelésnek is egyik oka – *a nélkülözhetetlen alapismeretek elsajátítását* kell biztosítani.

A jövő iskolája adja meg a tudás szilárd alapját, de ne keltse a befejezettség illúzióját. Neveljen önálló gondolkodásra, modern természettudományos szemléletre, keltse fel egy életre a humán kultúra értékei iránti fogékonyságot és igényt; készítse fel a jelenleginél is jobban gyermekeinket, hogy felnőve is képesek legyenek új meg új isme-

retek befogadására és alkalmazására, formálja őket szocialista emberré.

Számunkra a kérdés ugyanis nem csupán az, hogy jó szakembereket nevelünk-e vagy sem. A felépülő szocializmusnak olyan széles látókörű szakemberekre van szüksége, akiket minden érdekel, ami emberi érték, akik nemcsak önmagukért, családjukért érzik felelősnek magukat, hanem társaikért, tágabb környezetükért, hazájukért, a szocializmusért is.

Amikor korszerű, szocialista igényeket fogalmazunk meg az iskolákkal szemben, akkor *a pedagógusok növekvő felelősségéről* is szólunk. Tudatosan tesszük ezt, tudva, hogy sokat kell tenni azért, hogy mindenütt – központilag, de helyileg is – megbecsülésük sokkal jobban összhangban legyen megnövekedett feladataikkal, társadalmi szerepükkel.

Az oktatással összefüggésben még egy társadalompolitikai kérdésről kívánok szólni: *a fizikai dolgozók gyermekeinek továbbtanulásáról.* Hátrányos helyzetük csökkentése érdekében, hosszabb és rövidebb távra ható eszközökkel együttesen kell élnünk. Az azonos típusú iskolák között ma még meglevő jelentős színvonalkülönbségek megszüntetése hosszabb időt igényel. Ezért emellett erőteljesebben kell felhasználni a továbbtanulást rövidebb távon elősegítő eszközöket. Ez a munka elkezdődött. Iskoláink többségében a nevelők megkülönböztetett figyelemmel segítik ezeket a tanulókat, és jelentős az a támogatás is, amelyet egyes szakszervezetek, a SZOT, az egyetemek – és kereteik között főleg az egyetemi oktatók és a KISZ-es hallgatók –, valamint a tanácsok nyújtanak.

Ugyanakkor nagyobb mértékben kell folytatni nemcsak állami, hanem vállalati, szövetkezeti, társadalmi erőből is *általános- és középiskolai kollégiumi férőhelyek létesítését.* A pedagógiai és szociális eszközök mellett a fizikai dolgozók egyes rétegeit is meg kell győzni arról, hogy az értelmiségi pályára alkalmas gyermekeik továbbtanítttatása mind egyéni, mind társadalmi szempontból fontos. A szocializmusnak nagy előnye, hogy a fiatalok hajlamaik, képességük, tehetségük szerint választhatnak pályát, hivatást. Ez is összefügg azzal a törekvésünkkel, hogy minél több ember életét tegyük hasznosabbá, értelmesebbé, szebbé. És ezért kell fellépnünk az egyes társadalmi

rétegeknél jelentkező olyan szemlélet ellen, amely a gyermeket – függetlenül attól, hogy tehetsége, hajlama milyen irányú – mindenáron egyetemre akarja juttatni, és így talán egész életére boldogtalanná teszi, holott más munkakörben, fizikai vagy más munkában, ragyogóan, tehetséggel állná meg helyét.

Kulturális életünk másik fontos területe *a közművelődés, a népművelés*. Szükség van tartalmának, szerkezetének olyan továbbfejlesztésére, amelyben a természettudományos-technikai műveltség a mai, szüntelenül növekvő igényeknek megfelelő helyet kap. Ez azonban nem szoríthatja háttérbe a kultúra egyéb területeit.

Nincs igazuk azoknak, akik azt állítják, hogy a televízió gyors elterjedésével szükségszerűen visszaszorul a helyi közművelődés, népművelés. A televízió műsorától és a helyi népművelési munkától függ ez. Ismert példa, hogy a televízió jó néhány műsora hogyan szervezte és élénkítette a népművelést. Csak a legutóbbit említem: a „Röpülj páva..." című műsor ének- és zenekarok, tánccsoportok százait mozgatta meg, és segítette a helyi kulturális központokat, a népművelés lelkes híveit.

Ugyanilyen gyümölcsöző lehet a kölcsönhatás a televízió és az irodalom között: ha a képernyőn egy értékes regény jól sikerült feldolgozását látjuk, másnap tömegesen keresik a könyvet. Tehát: ha a televízió és a rádió jót ad – márpedig sokszor ad jót is –, akkor új igényeket is kelt az olvasástól a képzőművészetig minden kulturális érték iránt. Azért is hangsúlyozom ezt, mert a szocialista művelődéspolitika egyik sajátossága, hogy nemcsak igénykielégítő, hanem szakadatlanul új és új igényeket ébreszt, azokat szocialista szellemben fejleszti.

Ezért *mi a televíziót nem a népművelés versenytársának, hanem eszközének, szövetségesének is tekintjük.*

Ugyanakkor a népművelés úgynevezett „hagyományos" formái – *a kórusok, a színjátszás* – soha nem fognak elévülni. Határozottabban kell tehát fellépni azokkal a véleményekkel szemben, amelyek a kulturális öntevékenységet idejétmúlt jelenségként kezelik, erkölcsileg nem becsülik, anyagilag nem segítik. Éppen a kisebb közösségekben van leginkább lehetőség arra, hogy a kultúra kifejtse aktív, emberi kapcsolatteremtő erejét. Ezért kell szemléleti változást elérni és céltudatosabb

szervező munkát végezni, minden tekintetben több segítséget adni ezen a területen is.

Rátérve az irodalom és a művészetek kérdésére, *központi feladat* továbbra is, *hogy közelebb vigyük a művészetet a tömegekhez – és a tömegeket a művészethez.* Ez sokrétű, bonyolult ideológiai és szervező munkát követel meg.

Hogy a művészetek közelebb kerüljenek a néphez, annak az az egyik legfontosabb feltétele, hogy kerüljenek közelebb életünkhöz. Irodalmunk, művészetünk nagyrészt adós a munkásosztály, a dolgozó nép mindennapjaiban gyökerező igazi problémák és új jelenségek ábrázolásával.

Korunkkal és feladatainkkal kapcsolatban gyakran szerepel a „bonyolult" jelző. Valóban: a mi korunk minden eddiginél bonyolultabb. Ez megnehezíti a művészet feladatait is, de egyben izgalmasnál is izgalmasabb, új meg új feladatokat is állít elé. Valamikor éppen az volt az alkotók panasza, hogy nem kaptak elég lehetőséget arra, hogy árnyaltan, a maga összetettségében ábrázolják a valóságot. Most itt a lehetőség szembenézni a valósággal, elemezni, feltárni annak alkotóelemeit. Az alkotók panasza régen az volt, hogy gúzsba kötötte őket a mindent lakkozó sematizmus. Ezt egyeseknél egy ideje ellenkező előjelű, de önként vagy divatok, pózok hatása alatt vállalt sematizmus váltotta fel, amely csak a zülleni, hullani rendeltetett, a kiégett embereket ábrázolja – ugyanolyan egyoldalúsággal.

Alkotóinktól azt kérjük, hogy lássák, becsüljék, értékeljék azt a nagy utat, amit népünk megtett, azt a történelmi lépést, amely az „én"-től a „mi"-ig vezet. Mert ha ezt nem látjuk, akkor a napjainkban végbemenő fejlődésnek történelmileg leglényegesebb vonását veszítjük szem elől: azt, hogy miként alakítjuk a szocialista közösséget, a kollektív szellemet, és hogy e közösség hogyan teszi ugyanakkor gazdagabbá az egyént, a személyiséget.

Bonyolult és összeütközésekkel terhes folyamat ez. Ki ne tudná alkotóink közül, hogy a legnehezebb harc, amit az ember önmagával vív. Megmutatni ezt, a tegnapot legyőző újat, az önmaga és környezete szokásaival, konzervativizmusával megküzdő szocialista ember új vonásait – ez napjaink legérdekesebb feladata; méltó folytatása irodalmunk legjobb hagyományainak, s egyben hivatása a pártos, szocialista-realista irodalomnak, művészetnek.

A dolgozó osztályok, emberek ábrázolása a művészet és a nép kapcsolatának csak egyik része. Szorosan összefügg vele ugyanennek a feladatnak a másik oldala: a kultúra alkotásainak eljuttatása a legszélesebb néprétegekhez.

Ezt a feladatot sem lehet rendeletekkel, formálisan megoldani. *Az ízlést, az ismereteket is rendszeresen fejleszteni kell.* Ebben egyaránt fontos szerep jut a nagy hatósugarú tömegkommunikációs eszközöknek, a helyi művelődési intézményeknek, a közvetlen emberi kapcsolatoknak és a személyes példamutatásnak. De van e téren alkotói felelősség is.

A tömegek ízlésének fejlesztésében, a kulturális igények felkeltésében, a közvélemény tájékoztatásában *nagy feladat hárul a marxista kritikára.* Megvédjük a marxista kritikusokat minden olyan bírálattól, amelynek forrása a személyes sértettség vagy az elméletellenesség. De több életközelséget, a népélet mélyebb ismeretét és az alkotás iránti nagyobb tiszteletet kérünk a kritikától is.

Ha a kritikus nem tud eligazodni a társadalmi problémákban, az ideológiai és erkölcsi kérdésekben, hiába vannak esztétikai ismeretei, nem tudja a valóságot összevetni a művel, és szellemi erejéből szóvirágokon kívül egyébre nem telik.

Az életközelség az arisztokratizmus és a vulgarizálás elleni egyidejű harcban fejlődik. E kettő csak látszatra ellentéte egymásnak. Közös lényegük a nép lebecsülése. Mert lenézi a közönséget az is, aki fellengzősen kinyilatkoztatja, hogy a közönség soha nem értette és soha nem is fogja érteni a magas kultúrát, az „igazi" művészetet.

De ugyanúgy lebecsüli a közönséget az is, aki cinikusan azt mondja: itt a selejtes film, a ponyva, a silány szórakoztatás – hiszen „ez kell a népnek". Az egyik összetéveszti a bonyolultságot a homállyal, a kuszával, a káosszal, a másik az egyszerűséget a szürkeséggel, a közérthetőséget a primitívséggel, együgyűséggel.

Egyik nézet képviselői sem fogják fel azt a fejlődést, amely népünk tudatában végbement és főleg: egyaránt lemondanak a művészi színvonal és a közérthetőség kiküzdendő egységéről.

Hadd emlékeztessek Kodály Zoltánra, aki jól tudta, hogy nem *az az elmaradott,* aki esetleg ma még nem ért egy verset vagy egy zeneművet, hanem *aki nem érez felelősséget a közösséggel, népével szemben.* Ebben

Kodálytól mindenki példát vehet: alkotó évtizedeket fordított – a szocializmus adta lehetőségekkel élve – a tömegek zenei kultúrájának kibontakoztatására.

Sohasem volt még olyan tömegprobléma *a szórakozás, a szórakoztatás,* mint amilyenné napjainkra vált. Életünk alakulásával, a növekvő szabad idővel és anyagi lehetőségekkel – egyszóval fejlődésünkkel – függ ez is össze.

A munka növekvő követelményei, a számtalan új jelenség előtt álló, felelősséggel dolgozó ember természetes igénye a feszültséget oldó szórakozás. Csakhogy a jókedvre, pihenésre, kikapcsolódásra váró emberek nem ízléstelen, ostoba és hazug szemléletet terjesztő selejtre várnak. S ha volna is ilyen igény, azt nem kell, nem szabad kielégíteni. És ne találjuk ki az unalmas szórakoztatást sem. Ne adjunk olyan úgynevezett közönségfilmeket, melyeket kongó nézőtéren ásítozhat egy-két ember végig. *Ízlésnevelő, szellemes, játékos, örömet és vidámságot adó szórakozásra van szükségünk.*

A jogos kritikai észrevételekből az irányításnak itt is le kell vonni a következtetéseket. Meg kell szüntetni például minden olyan anyagi és más ösztönzőt, amely a selejtgyártásnak kedvez.

Joggal várjuk el az illetékes szervektől, szervezetektől, hogy mindent tegyenek meg a szórakoztatás színvonalának emeléséért, s tegyék azt méltóvá a dolgozó tömegekhez, a fejlődő igényekhez.

Ha ki akarjuk elégíteni a „játszani is engedd szép, komoly fiadat" költői igényt, akkor szükség van a rangos művészek, alkotók közreműködésére is azokban a műfajokban, amelyekben csak a munka végeredménye könnyed, de színvonalas megvalósítása annál nehezebb. Itt sem műfajok, hanem csak az érték szerint rangsorolhatunk.

Tisztelt elvtársnők, elvtársak!

Kultúrpolitikai elveinken jottányit sem kell változtatni. Helyesnek bizonyult az, ahogyan pártunk a kultúra, az alkotás szabadságát értelmezte; bevált a decentralizálás elve, az, hogy ott hozzák a döntéseket, ahol legjobban ismerve a kérdést, elemzés alapján érdemben tudnak határozni: mi és milyen formában kapjon nyilvánosságot. Kulturális életünk demokratizmusának növelését továbbra is feladatunknak tartjuk.

Az a figyelem és felelősség, amivel párttagságunk a kultúra kérdéseit

vitatta, még nagyobb felelősségre, önvizsgálatra kötelezi a kulturális irányítást.

Kommunisták lévén, mindannyian tisztában vagyunk azzal, hogy *a jó elvekhez szükségképpen hozzátartozik azok következetes keresztülvitele, érvényesítése és ellenőrzése is.*

Ennek érdekében egyik legfontosabb feladat a vezető szervek irányító tevékenységében az elvi következetesség erősítése, az elméleti munka színvonalának további emelése.

A párt- és állami vezetés akkor töltheti be eredményesen a feladatát, ha figyelve a gyakorlatot, gyorsan reagál mind a pozitív, mind a negatív jelenségekre; ha elméletileg elemzi és általánosítja a tapasztalatokat, s azokból ismét a gyakorlatra következtetve, állandóan jelen van a kulturális élet mindennapi munkájában.

Az irányításnak határozottabban kell biztosítania az ideológiai-politikai felelősség érvényesülését az alkotóműhelyekben. Mert az önállósággal – valljuk be – nem mindenütt nőtt arányosan a felelősség. Márpedig az önállóság nem függetlenség a néptől, a párttól, a társadalomtól; nem öncél, hanem eszköz a gazdag, sokszínű szocialista-realista kultúra kibontakoztatására.

Minden vezető a maga területén számadással tartozik azért, hogy a kulturális politika elvei az adott területen érvényesüljenek. Az alkotóműhelyek ne engedjenek elvtelen klikkek, sanda csoportocskák nyomásának, ne adjanak nyilvánosságot olyan művészileg jelentéktelen, eszmeileg rossz és az egészséges közízlést sértő, úgynevezett „műveknek", amelyeknek semmi helye a fejlődő szocialista kultúrában.

Valljuk: nemcsak hogy nem sérti a szocializmust, a demokratizmust, ha kitiltjuk és kiiktatjuk társadalmunk, népünk szellemi életéből mindazt, ami antihumánus, ami elszegényíti és lealázza az embereket, éppen ellenkezőleg: ez segíti a kultúra igazi értékeinek érvényesülését.

Az elméleti-ideológiai meggyőzést, az új elvi-elméleti válaszok kidolgozását nem lehet elválasztani a vitáktól. De a vita szabadságához az is hozzátartozik, hogy a viták ne legyenek meddők, ne uralják el őket a felelőtlen indulatok, a személyeskedő, gyűlölködő ingerültség; a szabadság ürügyén ne terjedjen el a szabadosság, és vitatandó nézetek ne hangozhassanak el marxista válasz nélkül, ne kapjanak újra meg újra helyet olyan álláspontok, amelyekről az élet rég bebizonyította, hogy

nem tartalmaznak új gondolatot, viszont elnyomnak értékeket, helyet vesznek el igaz, jó, szép alkotások elől.

Felelősek vagyunk azért, hogy biztosítsuk, erősítsük eszméink befolyását a közgondolkodásban, a kultúrában. De hogy ezt az ideológiai nevelő hatást kifejthessük, ahhoz a *vitákat le is kell tudni zárni,* az alkotóműhelyek, szerkesztőségek, kiadók gyakorlatában igent és nemet is kell tudni mondani.

A kultúrpolitika az arányok biztosítását is jelenti. Nem szabad súlyt adni olyannak, aminek a maga helyén ha van is létjogosultsága, de semmiképpen sem tarthat számot arra a támogatásra, amit a szocialista értékek számára kötelességünk megadni.

Jobban, sokkal jobban *meg kell tanítani az igazi érték propagálását.* Meg kell szabadulni a passzivitástól és a rossz rutin szülte hibáinktól. Feladat, hogy sokkal nagyobb erővel, kezdeményezőbben, szervezettebben, a tömegkommunikációs eszközök lehetőségeinek felhasználásával azt támogassuk, ami a népnek, a szocializmusnak – nagy és nemes céljainknak – megfelel.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Harminchat éve írta egyik versében József Attila:

„A dolgos test s az alkotó szellem,
mondd, hogy törhetne egymás ellen?"

Akkor ez az emberi teljességet kérdve kívánó igény, a fizikai és szellemi munka célratörő szövetsége csak a legjobbak nagyszerű politikai programját jelentette. Ma tömegek dolgoznak azért, hogy az alkotó szellem, a kultúra áthassa milliók mindennapi életét. Kommunista ember nem képzelhető el növekvő kulturális igények nélkül. Napjainkban megvalósuló feladat a lenini tanítás: „Kommunistákká csak úgy lehetünk, ha elménket mindazoknak a kincseknek az ismeretével gazdagítjuk, amelyeket az emberiség felhalmozott."*

A kulturált élet kívánalma és a szocialista ember ma elválaszthatatlan egymástól, mert az igazi, a haladó szocialista kultúra ellensége minden egoizmusnak, elszigeteltségnek, arra késztet, hogy az egyes

* *Lenin* Művei. 31. köt. Szikra, 1951. 290. old.

ember túllépjen önmagán, hogy magánemberből közéleti, történelmet formáló egyéniséggé váljék, hogy saját érdekeit a nép, a haza, az emberiség érdekéhez igazítsa.

A kultúra: szolidaritás is az emberiség nagy céljaival, és szüntelen küzdelem is. A világ és önmagunk megismerése; munka és közösségi élet; készség és tevékenység, amelybe a tudomány legújabb eredményeitől kezdve a közösség áramába kapcsolódó művészeten át a harmonikus életvitelig minden beletartozik. *Szocialista kultúra nélkül nincs közösségi erkölcs, s nincs igazán tudatos hazafiság és nemzetköziség sem.*

A kultúra további kibontakoztatása szerves része annak az általános feladatnak, amelyet a Központi Bizottság beszámolója a szocializmus építésének magasabb szintű folytatásában jelölt meg. Fel kell lendítenünk a szocialista közművelődést. Meg kell újítanunk az oktatási szemléletet. Közelebb kell hoznunk egymáshoz a művészeteket és a tömegeket. Szüntelenül erősítenünk kell ezen a téren is a marxizmus–leninizmus hegemóniáját. Felelősségteljes program ez, mert népünk egész életét érinti, és forradalmi is egyben, mert a forradalom vívmányait szilárdítja meg és fejleszti tovább.

„A párt művelődéspolitikájának következetesebb és minden téren való érvényesítése nélkülözhetetlen a szocializmus építésében soron következő feladatok eredményes megoldásához" – állapította meg a Központi Bizottság beszámolója. És ebben éppúgy parancs a következetesség, amelyet minden téren érvényesíteni kell, mint világnézetünk és erkölcsünk elmélyítése és kiterjesztése, mely nélkülözhetetlen feltétele a fejlődésnek.

A feladat teljesítéséhez jók, jobbak a körülmények, mint bármikor. De ahogyan társadalmunk fejlesztésében mindenütt, itt is szükség van az odaadó, együttes munkára – a szocialista kultúra kibontakoztatásához is minden erőt össze kell fogni. A Központi Bizottság referátumának szavaival élve: „A párt minden szervezetének és minden tagjának, a szocializmus minden hívének odaadással és fáradhatatlanul kell dolgoznia ezen a szép és annyira fontos munkán."

HERBERT MIES,

a Német Kommunista Párt alelnöke:

Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

A Német Kommunista Párt, a Német Szövetségi Köztársaság munkásosztályának pártja legszívélyesebb üdvözletét tolmácsolom Önöknek.

A szocializmus és az imperializmus, a béke és a háború, a haladás és a reakció közötti világméretű harcban a Német Kommunista Párt is igyekszik helytállni. Méghozzá olyan időben, amikor a Német Szövetségi Köztársaságban élesednek a politikai és társadalmi viták arról, merre tartson ez az ország. A Német Kommunista Párt azt akarja – és tudja, hogy érdekei e tekintetben megegyeznek a szocialista Magyarország érdekeivel –, hogy *a Német Szövetségi Köztársaság sem ma, sem a jövőben ne kezdjen háborút, hanem az európai biztonságot és a világbékét szolgálja.*

Ebben az akaratunkban megerősít bennünket a Német Szövetségi Köztársaság és a Szovjetunió közötti szerződés, a Német Szövetségi Köztársaság és a Lengyel Népköztársaság közötti szerződés, valamint a Német Demokratikus Köztársaságnak azon kezdeményezései, hogy a két német állam közötti kapcsolatok a nemzetközi jog alapján normalizálódjanak.

Amennyire örvendetesek ezek a kilátások, annyira aggasztó és riasztó a szélsőséges jobboldali erők működése. Strauss, Barzel és Von Thadden felkorbácsolja a nacionalizmust. Támadást intéznek a moszkvai egyezmény ratifikálása ellen és egy olyan politika első lépései ellen, amely a realitások elismeréséhez, az európai biztonság rendszerének megteremtéséhez, az NDK nemzetközi jogi elismeréséhez, valamint a Német Szövetségi Köztársaságon belüli reformokhoz vezethet. E szélsőjobboldali erők ellen, amelyek veszélyességének csak egyik tünetét

képezik a würzburgi provokációk, a Német Kommunista Párt felvette a harcot.

A Brandt–Scheel-kormány, amelynek létrejöttét az NKP üdvözölte, ma semmilyen komoly és hatékony ellenállást nem tanúsít a nacionalizmus és revansizmus támadásával szemben, „a szélsőjobboldali erők kartelljével" szemben.

Nem a kommunistaellenes kampány felújítására van szüksége a Német Szövetségi Köztársaságnak – amit a szociáldemokrata párt elnöksége a múlt hét végén elhatározott –, hanem *valamennyi demokratikus erő egységfrontjára.*

Ily módon továbbra is a legnagyobb éberségre van szükségünk, mert a szociáldemokraták vezette kormány óta sem szűnt meg a német imperializmus agresszivitása.

LEIF HAMMERSTAD,

Norvégia Kommunista Pártja titkárságának tagja:

Kedves elvtársak!

Norvégia Kommunista Pártja baráti, szívélyes üdvözletét küldi az MSZMP X. kongresszusának, a magyar munkásosztálynak. Az önök pártja fontos szerepet játszik a kommunista világmozgalom helyzetének megjavításában. *Pártunk támogat minden kezdeményezést, amely a kommunista pártok közötti kapcsolatok megjavítására irányul.* A kommunista pártok és a haladó mozgalmak közötti kapcsolatokat úgy tekintjük, mint a világszerte végbemenő szocialista fejlődés előfeltételeit.

Norvégia Kommunista Pártja számára, amely egy kapitalista ország kis pártja, óriási jelentőségű, ha a szocialista országok eredményeire hivatkozhat. Ezért *minden magyar siker a szocialista világrendszer*

sikere, és ösztönöz minket is, akik Norvégiában a szocialista fejlődésért dolgozunk.

Pártunk aktívan részt vesz abban a nagy népmozgalomban, amelynek célja megakadályozni Norvégiának a Közös Piachoz való csatlakozását. Tevékenyen arra törekszünk, hogy Norvégia lépjen ki a NATO-ból. Támogatjuk a vietnami nép szabadságharcát, amelyet az amerikai imperializmus brutális elnyomó háborúja ellen folytat. Aktívan segíteni kívánjuk, hogy a norvég kormány ismerje el a Német Demokratikus Köztársaságot, a Vietnami Demokratikus Köztársaságot, a Dél-vietnami Ideiglenes Forradalmi Kormányt és a Koreai Demokratikus Köztársaságot.

Ezekben a kérdésekben együttműködünk a norvég munkásosztály haladó részével.

DR. BIHARI OTTÓ,

a pécsi Tudományegyetem Jogtudományi Karának tanszékvezető tanára

Tisztelt kongresszus!

Felszólalásomban *az államélet és a szocialista demokrácia továbbfejlesztésének néhány kérdéséről* kívánok beszélni. Állami intézményeink továbbfejlesztésének kérdése azért került kongresszusunk elé, mert a történelmi fejlődés most írta elő, hogy pártunk újra megvizsgálja a társadalom és az állam fejlődésének eddigi pozitív és negatív jelenségeit és levonja belőlük a szükséges következtetéseket. *A párt másfél évtizede jogrendünk stabilizálása mellett tört lándzsát, és szakított a szubjektív, a pillanatot jól-rosszul szolgáló jogalkotás módszerével. Szilárd, tudományos alapokon nyugvó törvényhozást építettünk ki.*

A szilárd jogalkotás persze nem jelentette azt, hogy amikor szükség

volt új jogszabályokra, ne alkottuk volna meg azokat. Ami a jogszabály-előkészítést illeti, a szakszerveknek az esetek nagy többségében elegendő idejük volt azok kidolgozására, a sokoldalú, többnyire tudományos szintű konzultálásra, valamint – és ezt nagyon fontosnak tartjuk – arra, hogy különböző érdekelt társadalmi csoportok bevonásával ezeket a széles nyilvánosság előtt megvitassák. Viszont az is igaz, hogy olykor az érdemi előkészítés helyett a munka „megszervezésére" fordították az idő nagyobbik részét.

Persze az idő biztosítása még nem garantálja a tervezetek alapos előkészítését. Ismert tény: sokévi előkészítő munka sem volt elég ahhoz, hogy a Munka Törvénykönyvét, ezt a szinte felbecsülhetetlenül fontos törvényt, megfelelő színvonalon készítsék el. S ilyen példát még jó néhányat lehetne felsorolni. Nemcsak a lehetőséget kell megadnunk a jogszabály-előkészítő szerveknek, hanem köteleznünk is kell őket arra, hogy kellő politikai felelősséggel nyúljanak a problémákhoz. Az Igazságügy-minisztérium, amely nagy munkát végez ezen a területen, jól tölti be előkészítő és koordináló szerepét, de nem birkózhat meg a feladatával, ha nem vetjük fel *az egyes szakágazati szervek, minisztériumok politikai és szakmai felelősségét a jogalkotásért*. Legalább annyira védeni kellene jogszabályaink minőségét, mint áruinkét.

A Központi Bizottság beszámolója sürgette *az országgyűlés jogalkotó tevékenységének fokozását*. Ez azért is fontos, mert a szocialista parlamenti gyakorlat nyílttá, nyilvánossá teszi a törvényjavaslatok tárgyalását; a rádió, a televízió, a sajtó segítségével egyszeriben az ország egész lakossága elé tárja az adott jogalkotás egész problematikáját, és állami intézményeink munkájának, jogi megoldásainknak ismertetőjévé és propagálójává válik. Ezt semmiféle más országos szerv nem képes a lakosságnak nyújtani. Országgyűlésünk mai munkastílusa elég garancia arra, hogy jogalkotásunk a lenini elvek megvalósításaként minél nyilvánosabb legyen, és maga is nevelje az állampolgárokat az új társadalom új megoldásainak elfogadására. Ha mindezt valóban fontosnak tartjuk, úgy alkotmányi rögzítésre is szükség van. A módosított alkotmány kifejezetten sorolja fel azokat a törvényhozási témákat, amelyeket politikai, társadalmi súlyuknál fogva fenn kell tartani az országgyűlés nyilvánossága számára. Mert a jelenlegi helyzetben felvethető: vajon miért került például a vasutakról szóló törvény-

javaslat az országgyűlés elé, a Nemzeti Bankról szóló jogszabálytervezet viszont az Elnöki Tanács elé? Vagy miért került a szakmunkásképzésről szóló tervezet az országgyűlés fórumára, s miért nem került oda a felsőoktatási intézményekről szóló jogszabály?

Az alkotmányi rendezés szilárdabb formája előre átgondolhatóvá teszi a jogalkotás rendszeres, célszerű munkamegosztását, ennek tervezését, az országgyűlés szerepének pontos, korszerű meghatározását. Teljesen egyetértünk azzal a javaslattal, hogy társadalmi életünk változásait *alkotmányunkban* is rögzíteni kell. De az alkotmánymódosítás sem zárhatja le állami szervezetünk fejlesztésének folyamatát, s később nyilván szükség lesz mindazoknak az alkotmányi kérdéseknek a megvizsgálására, amelyeknek kiérlelésére most nem juthatott elég idő.

Az államszervezet egészének lesz kötelessége az alkotmányi keretet jogszabályokkal és mindennapi tevékenységgel kitölteni. Mivel az alkotmány politikai döntéseink elsődleges kifejezője, nem lehet megengedni, hogy egyes alsóbb jogalkotó szervek az alkotmánnyal nem egyező jogszabályokat hozzanak. Az országgyűlésnek magának kell ügyelnie arra, hogy saját tevékenysége során erre figyelemmel legyen, valamint arra, hogy az alsóbb szervek jogalkotásukban szigorúan tartsák magukat az alkotmányos szabályokhoz.

Úgy vélem, hogy segítséget adhatna az országgyűlés plénumának a már jól működő jogi igazgatási és igazságügyi bizottság továbbfejlesztésével létesítendő országgyűlési bizottság, amely nem képviselő szakértők bevonásával figyelhetné az országgyűlés elé kerülő javaslatokat, valamint a központi szervek által elfogadott jogszabályokat, nem ellentétesek-e az alkotmánnyal.

HANS MAHLE,

a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt Pártelnöksége Irodájának tagja:

Tisztelt elvtársnők és elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt hű szövetségesünk abban a harcban, amelyet a Németországban fennálló realitások és az ezekből adódó következtetések tiszteletben tartásáért folytatunk. Következetes politikájuk nem engedett teret bizonyos bonni politikusok azon reményeinek, hogy keresztülvigyék az egyedüli képviseletre és a Bonn-nak Nyugat-Berlinben való jogellenes jelenlétére támasztott képtelen igényüket.

Nyugat-Berlin helyzetével kapcsolatban szeretném önöket tájékoztatni arról, hogy Nyugat-Berlinben lépésről lépésre új helyzet alakul ki. Kibontakozik a tőke és a munka közötti ellentmondás, fejlődnek azok az erők, amelyek a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért harcolnak. E pozitív változások közben erősödött a párt is, erősítette önmagát a munkásosztály az ifjúság és a diákság növekvő erejével, az antiimperialista harc erejével. Ezt bizonyítja, hogy az idén ezren léptek be pártunkba, zömmel fiatalok, akik a Nyugat-berlini Szocialista Egységpártban találták meg politikai hazájukat.

A Szovjetunió és az NSZK között nemrég kötött szerződés, amely a szocialista államok és az antiimperialista erők kitartó harcának az eredménye, egy sor új és jelentős mozzanatot hoz az európai és nemcsak az európai politikába. Egyengetheti az utat a békéhez és az európai biztonsághoz.

A nyugat-berlini lakosság érdekeinek ellentmond, ha Nyugat-Berlin problémáját úgy kötik össze a Szovjetunió és a szövetségi köztársaság közötti szerződés ratifikálásával, hogy ebből gyakorlatilag a szerződés szabotálása lesz. Pártunk állást foglal amellett, hogy rendezzék a személy-, áru- és teherforgalmat Nyugat-Berlin és az NDK között, és használják ki mindazokat az előnyöket, amelyek az NDK közepén

fekvő Nyugat-Berlin földrajzi helyzetéből adódnak. Amellett vagyunk, hogy Nyugat-Berlin kapcsolatai a Német Szövetségi Köztársasággal és a Német Demokratikus Köztársasággal, valamint más államokkal is a be nem avatkozás és a kölcsönös előnyök alapján fejlődjenek, és kifejezzük azt a reményünket, hogy Nyugat-Berlin kérdésében a négyhatalmi tárgyalások pozitív eredményekhez vezetnek. Olyanokhoz, amelyek egyszer s mindenkorra véget vetnek Nyugat-Berlin ama szerepének, hogy a hidegháború frontvárosa legyen. Nyugat-Berlin státusát, mint *önálló politikai egységét,* mindenkinek tiszteletben kell tartania.

AGOSTINO NOVELLA,
az Olasz Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy pártjuk X. kongresszusának s a magyar dolgozó népnek tolmácsoljam az olasz kommunisták forró és testvéri üdvözletét.

Nem felejtjük el, hogy éppen Budapesten látott napvilágot a szocialista országoknak az a konstruktív javaslata, amely az európai kollektív biztonsági szerződést célzó összeurópai értekezlet egybehívására irányul.

Mindez előtérbe állítja azt a szerepet, amelyet a szocialista Magyarország tölt be a Szovjetunió és a többi szocialista ország oldalán abból a célból, hogy *az együttműködés új kapcsolatai alakuljanak ki földrészünk népei és államai között, hogy új lendületet kapjon az egymással szemben álló katonai tömbök túlhaladására törekvő politika, hogy érvényesüljön a népek közötti békés egymás mellett élés.* Mi azért küzdünk, hogy Olaszország ne topogjon egy helyben, hogy félreérthetetlenül csatlakozzék azokhoz az országokhoz,

amelyek aktívan tevékenykednek a békéért és a népek függetlenségéért.

Az a harc, amelyet egy új típusú olasz külpolitikáért folytatunk, egyrészt az egyik eleme annak a küzdelemnek, amelynek célja, hogy létrejöjjön hazánkban a jelenlegi politikai vezetést felváltani képes új, baloldali többség, másrészt pedig az imperializmus elleni általános harc egyik eleme, amelynek keretében síkraszállunk a görögországi, a spanyolországi és a portugál fasiszta rendszer felszámolásáért, a nukleáris leszerelésért és a fokozatos, általános leszerelésért is. *Népünk és minden nép iránti kötelességünknek teszünk eleget, amikor azért harcolunk, hogy Olaszország aktív békeszerepet játsszon.*

Meggyőződésünk, hogy a Szovjetunió alapvető történelmi szerepet tölt be abban a harcban, amelyet a népek az imperialista elnyomás ellen, a szocializmus győzelméért vívnak. *Ismét megerősítjük, hogy szolidárisak vagyunk az összes szocialista országokkal, amelyek az imperializmus ellen, a béke megőrzéséért folytatott harc legszilárdabb pillérét alkotják.* Ez a szolidaritásunk a helyzet teljesen önálló elemzésének eredménye. És ezt az önállóságot pártunk minden körülmények között és minden országos vagy nemzetközi probléma esetében – beleértve a nemzetközi munkásmozgalmon belül felmerülő kérdéseket is – politikája egyik lényegbevágó mozzanatának tekinti.

Ebből következik, hogy igyekszünk helyesen értékelni minden ország kommunista mozgalmának tapasztalatait. Úgy véljük, hogy az így értelmezett önállóság minden nemzeti és internacionalista forradalmi párt alapvető jellemvonása.

A bizonyos politikai problémákat illetően fennálló néhány – néha jelentős – nézeteltérés nem gyengítheti a kommunisták internacionalista elkötelezettségét, nem rendítheti meg egységüket.

Az olasz kommunisták harca évek óta változatlan hevességgel folyik, és folyamatosságán kívül az jellemzi, hogy a gazdasági és politikai célok szorosan egybekapcsolódnak, a különböző rétegek egységesen részt vesznek benne, és hogy minőségileg és horderejét tekintve egyaránt jelentős eredményekre vezetett.

E mozgalom harci erejének nagyságát világosan mutatják 1969 őszének, 1970 tavaszának nagyszabású munkásharcai és népi küzdelmei, valamint e harcok eredményei: az autonóm tartományi rendszer

kivívása, *amelynek nyomán három nagy olasz tartomány kormánya a szövetséges szocialista és kommunista erők kezébe került;* a társadalmi reformokért folytatott egységharc ismételt fellendülése és a szakszervezeti egység további előretörése.

A konzervatív és reakciós erők minden eszközt felhasználnak, hogy az olasz dolgozó tömegek követeléseit visszautasítsák, mozgalmukat és harcukat visszavessék. Mindez azonban nem törte meg a dolgozók harci mozgalmát. Sőt a középbal kormánykoalíció válsága tovább mélyült. Mindez új társadalmi összecsapásokat és heves politikai harcokat helyez kilátásba.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk a Magyarországon és a többi szocialista országban az új társadalom építése során elért eredményeknek. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a szocialista demokrácia területén elért minden előrelépésnek, annak, hogy a dolgozók egyre szélesebb körben vesznek ténylegesen részt az ország gazdasági, társadalmi és politikai életének irányításában. Nagy jelentőséget tulajdonítunk azoknak a módszereknek, amelyekkel az önök pártja, munkásosztálya és egész népe megközelíti és megoldja az önök harcából és a szocialista társadalom építéséből fakadó problémákat. Nagy jelentőséget tulajdonítunk annak a realizmusnak, amely a harcból fakadó problémák és nehézségek leküzdésének módját jellemzi.

Örülünk annak, hogy az imperializmus ellen és a békéért vívott harc területén pártjaink alapvetően egyetértenek. Az utóbbi években megerősödött az MSZMP és az OKP közötti szolidaritás és kölcsönös megértés a pártok önállóságának kölcsönös tiszteletben tartásával. A kapcsolatok erősödéséhez a kétoldalú találkozók is hozzájárultak.

Az olasz kommunisták továbbra is azon munkálkodnak majd, hogy megerősödjék minden kommunista és munkáspárt, valamennyi forradalmi és antiimperialista erő akcióegysége, azon lesznek, hogy elősegítsék a népek békés egymás mellett élésének politikáját.

PULLAI ÁRPÁD,

a Központi Bizottság titkára:

Tisztelt kongresszus!

A Központi Bizottság beszámolójával, a beterjesztett javaslatokkal egyetértek. Engedjék meg, hogy csatlakozva a beszámolóhoz, *a párt propagandamunkájának, a szocialista tudat és magatartás formálásának néhány kérdéséről* beszéljek.

Közismert, hogy a marxizmus–leninizmust, amelynek védelmére, terjesztésére és alkotó alkalmazására elkötelezettek vagyunk, mint tudományos világnézetet világos eszmei tartalommal és határvonalakkal rendelkező, egységes eszmerendszernek tekintjük. Számunkra a marxizmus–leninizmus a társadalmi cselekvés tudománya.

A marxizmus–leninizmus élő, ezért fejlődő tudomány. Képessé teszi a pártot arra, hogy szembenézzen az új társadalmi jelenségekkel és folyamatokkal; azokat elemezve, tudományos igénnyel általánosítható következtetésekre és gyakorlati megoldásokra jusson. A párt e tudomány birtokában képes arra, hogy megőrizve a marxizmus alapigazságait és szellemét, gazdagítsa az elméletet. Ez a munkásosztály forradalmi elméletének ereje, megújulásának állandó forrása.

Az elmúlt években *közvetlenebbé váltak a kapcsolatok és kölcsönhatások a gazdaság, a politika és az ideológia között.* A napi feladatok megoldása során a – sokszor igen szövevényes – kérdések helyes megválaszolása a mélyebb összefüggések megértetését igényelte. A pártpropaganda arra törekedett, hogy a valóságnak megfelelően, a széles közvélemény számára is érthetően tárja fel, meggyőzően kifejezze és magyarázza a gazdasági fejlődés feladataiból, az osztályszerkezet módosulásából következő politika tartalmát. Nem arra törekedett, hogy a párt politikájának egyes praktikus kérdéseit tárgyalja, hanem arra, hogy a párt politikája a maga egészében, egész szellemével és gyakorlatával áthassa a propagandát.

A tömegek szocialista tudatának, magatartásának napjainkban szükséges formálása nélkülözhetetlenné tette, hogy a propagandamunka mindinkább közvetlenül támaszkodjék a tudományos kutatásokra. *A társadalomtudományok és a propaganda kapcsolata az utóbbi években jó irányban fejlődött.* Ez tapasztalható például a közgazdasági propagandában. További erőfeszítéseket kell azonban tennünk, hogy a párt propagandatevékenysége és a tudományok közelebb kerüljenek egymáshoz. Együttműködésük, egymásrahatásuk ugyanis már nem felel meg a jelenlegi követelményeknek. A szocializmus teljes felépítésének magasabb szintű folytatása, a gazdaságirányítás új rendszerének teljes kibontakoztatása, az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztése, a szocialista tudat formálásának növekvő követelményei – egy sor új tudományos és elméleti kérdés megoldását teszik szükségessé. Ennek hiányában a propaganda nélkülözi azt a szilárd alapot, amelyre támaszkodva megalapozott és helyes válaszokat adhat az emberek problémáira.

A pártoktatás és a propaganda tudományos megalapozottságának erősítése mindenekelőtt azt követeli, hogy a társadalomtudományok művelői fordítsanak nagyobb figyelmet és energiát a társadalmunk fejlődésével összefüggő kérdések átfogó kutatására.

A tudományok eredményei önmagukban nem jelentik a propaganda színvonalának tudományos igényű emelkedését. A tudományos eredményeket a politika szükségleteinek, az osztályérdekek igényeinek megfelelően át kell vennünk, s fel kell használnunk a propagandában. A tudomány által elért és képviselt szinttől jelenleg egyes területeken elmaradás tapasztalható, másrészt bizonyos esetekben a tudományos felismerések vagy a még vitatott kérdések nem kiérlelt módon kerülnek be a propagandába.

Állandó figyelmet kell fordítani arra, hogy tudományosság címén ne halványuljon a propaganda pártossága és fordítva: a pártosság hamis értelmezésének következtében ne szoruljon háttérbe a tudományosság követelménye.

A propaganda színvonala emelésének másik, nem kevésbé fontos követelménye, hogy *alaposabban vegyük figyelembe az emberek tudati állapotának különbözőségét, magatartásának, gondolkodásának összetevőit és fejlettségi fokát.* Számoljunk azzal a kedvező változással, ami

az emberek általános és politikai műveltségében végbement. Ugyanakkor az egyes emberek szakmai műveltsége, ismeretszintje a korábbinál jobban eltér egymástól. E változásokat figyelembe kell venni és rugalmasan igazodni kell az új követelményekhez.

Politikánk megvalósításában *különös figyelmet kell fordítanunk a munkásosztály politikai öntudatának fejlesztésére.* A munkásosztály a szocialista tulajdon alapján és a termelésben elfoglalt helyzete következtében – érdekeit tekintve – szemben áll mindenféle maradisággal, a közérdeket sértő jelenséggel, bizonytalankodással, a közéleti felelősség elől kitérő magatartással. A szocializmus építése során mind a sikerek, mind a nehézségek és gondok közvetlenül érintik, érzékelhetően visszahatnak életére.

A munkásosztály politikai és elvi tisztánlátása egész társadalmunk szempontjából meghatározó jelentőségű. Szocialista szemléletét tovább kell szilárdítanunk, s befolyását társadalmunk valamennyi számottevő rétegére ki kell terjesztenünk. Eközben a munkásság körében is sokat kell tennünk a politikai öntudat továbbfejlesztéséért, mert egyes tagjainak gondolkodásában – a szocializmust általánosan támogató szemlélet mellett – megtalálhatók még az átmeneti időszak ellentmondásaiból fakadó hatások is.

Propagandánknak a valóságos állapotokból kell kiindulnia. A fellengzős tudálékosság – még a legjobb szándék esetén is – eltávolítja a propagandát a valóságtól. A „fellegekben járás", az elvont elméletieskedés tetszetős lehet ugyan, de alkalmatlan arra, hogy hasznosítható tudást nyújtson. Ha a propaganda, az oktatás nem biztosítja mondanivalónk tényleges megértését, az ismeretek befogadását, akkor megfosztjuk az embereket a tanulás értelmétől, a tudás örömétől. *A mi célunk: tömegesen terjeszteni, propagandánk segítségével megértetni a marxizmus–leninizmus tudományos igazságait, hogy egyre inkább társadalmi méretekben érvényesüljön a szocialista emberhez méltó gondolkodás és magatartás.*

Kedves elvtársak!

Kiterjedt és eleven *gazdaságpolitikai propagandát* folytattunk az elmúlt években. Propagandánk rendszeresen foglalkozott a gazdasági élettel, a fontos közérdekű kérdésekkel; rávilágított a jelenségek okaira

és a mélyebb összefüggésekre; segítette a gazdaságirányítás reformjának politikai előkészítését és bevezetését.

A gazdasági építőmunka időszerű feladatainak segítése során előfordult, hogy a propaganda az összefüggéseket leegyszerűsítette, időnként azok egyik vagy másik oldalát hangsúlyozta. A gazdaságirányítás alapelveinek, új vonásainak eredményes propagandája mellett – esetenként – kissé egyoldalúan, főleg a változások hangsúlyozása volt a jellemző. Arról viszont, *ami szocialista építésünk alapja – mint például a szocialista tervgazdálkodás –, kevesebb szó esett.* Ez olykor félreértésre adhatott okot.

A propagandamunkának a továbbiakban is központi feladata marad, hogy a gyakorlati feladatokhoz kapcsolódva, elmélyülten foglalkozzék a gazdasági építőmunka kérdéseivel, aminek konkrét tartalmát és feladatait a következő években a negyedik ötéves terv adja. Tovább kell fejlesztenünk a marxista közgazdasági gondolkodást; erősíteni kell azt a szemléletet, hogy a sikerek nem máról holnapra születnek, azokért keményen és kitartóan meg kell dolgoznunk.

A pártoktatás és a párt irányításával végzett tömegszervezeti propaganda méretei bővültek, formái változatosabbak lettek. *A propaganda* – ha bizonyos hibáktól, gyengeségektől nem is volt mentes – *eleget tudott tenni a IX. kongresszus követelményeinek.* Ez nagymértékben köszönhető sok tízezer propagandista áldozatkész és egyre szinvonalasabb tevékenységének. Úgy vélem, hogy e legmagasabb pártfórumon is elismeréssel kell szólni munkájukról.

Az eredményekben az is közrejátszott, hogy biztosítani tudtuk a propaganda szellemi és szervezeti feltételeit. E tekintetben a legjelentősebb az volt, hogy létrehoztuk a Központi Bizottság Politikai Főiskoláját és kifejlesztettük a Társadalomtudományi Intézetet, valamint megszerveztük az oktatási igazgatóságokat. Igen örvendetes, hogy az oktatási igazgatóságok máris jelentős tényezők a párt politikai-ideológiai életében, a káderek és a propagandisták képzésében és továbbképzésében. A tisztelt küldött elvtársak érzékelhetik az előzetes jelentésből, hogy a pártoktatásban jelentős szerepet töltenek be a marxizmus–leninizmus esti egyetemei és középfokú iskolái.

Megoldásra váró feladat *a káderek továbbképzése,* a továbbképzés különböző formáinak és átfogó rendszerének kialakítása. A vezetők

jelentős hányada rendelkezik a beosztásához szükséges szakmai, politikai és általános műveltséggel. A megnövekedett és egyre növekvő feladatok azonban megkívánják, hogy gondoskodjunk kádereink szervezett politikai továbbképzéséről. A továbbképzés ne régi ismeretek felesleges, terméketlen ismétlésében merüljön ki. Foglalja magába az ismeretek felfrissítését és pótlását, végezze el a szükséges korrekciókat, valamint ismertesse meg a tudományok új eredményeit.

A pártoktatás, a propaganda számára nincs megtisztelőbb hivatás, minthogy sajátos eszközeivel hirdesse a párt politikáját, segítse a szocialista tudat és magatartás kialakítását. Tudatában vagyunk annak, hogy a szocialista ember nem elsősorban a propaganda, hanem az objektív szocialista viszonyok hatására, a szocializmus építésének folyamatában alakul ki. E folyamat lényege: a munka, amely az anyagi és szellemi javak termelése közben magát az embert is formálja. Jelenlegi viszonyainkat éppen az jellemzi, hogy e folyamat ösztönös vonásai egyre nagyobb mértékben válnak tudatossá.

Tisztelt elvtársak!

A kongresszusra való felkészülés során igen sok szó esett *a kispolgári gondolkodásmódról és magatartásról.* Sokan úgy vélik, hogy az utóbbi időben elöntött bennünket a kispolgáriság hulláma, és ez károsan befolyásolja politikai és társadalmi életünket.

Ami a tüneteket illeti, kétségkívül megtalálhatók, néhol növekvő mértékben is. Ezek azonban társadalmunk kedvező irányú fejlődésében alárendelt szerepet játszanak. Bár nem ezek jellemzik közéletünket, mégis határozottabban fel kell lépnünk ellenük.

Amikor szükségesnek tartjuk a kispolgári nézetekkel, erkölcsi felfogással, magatartásmóddal szembeni erélyesebb harcot, nem a kispolgársággal, társadalmunk e dolgozó rétegével szállunk szembe, nem ellene indítunk harcot. Pártunk álláspontját a kispolgárság megítélésében világosan kifejezi szövetségi politikánk. A kispolgárság meghatározott társadalmi réteg. Amint a Központi Bizottság beszámolója is utalt rá, a kispolgárság nagy társadalmi céljaink javára együtt halad velünk, s közülük a tisztességesen dolgozó többség munkájával hasznosan szolgálja a közérdeket.

Mi a szocialista eszméktől eltérő, azokkal szemben álló szemlélet és magatartásmód ellen, azokkal a kispolgári nézetekkel szemben lépünk

fel, amelyek társadalmi hovatartozástól, osztályhelyzettől függetlenül bárkire hatással lehetnek.

Az is természetes, hogy pártunk politikájának megfelelően nem a világnézetünkkel ellentétes nézeteket, erkölcsi felfogást valló emberek ellen, hanem a nézeteik ellen kívánunk fellépni, éppen az emberekért. A kispolgárság azon tagjaival szemben azonban, akik megsértik szocialista államunk törvényeit, adminisztratív eszközökkel kell fellépni. De ez már nem eszmei, ideológiai, világnézeti kérdés. Mert a törvény megszegésére nem lehet mentség semmiféle kispolgári tévelygés vagy spekuláció.

Nem fogadhatjuk el azokat a nézeteket, amelyek a kispolgáriságot úgy tüntetik fel, mintha az közéletünk olyan új jelensége lenne, amelyhez jelenlegi helyzetünk teremtett társadalmi talajt. Éppen ellenkezőleg. A szocializmus építésének előrehaladásával, a szocialista tulajdon, a termelési és társadalmi viszonyok fejlődésével *egyre kisebb területre szűkül hazánkban a kispolgáriság társadalmi bázisa.* A helyzet ellentmondásossága abban van, hogy a kispolgáriság, ha szabad azt mondani, egy ideig „túléli" társadalmi talajának elvesztését. Átmenti, megőrzi az emberek szokása. Ez megfelel annak a lenini figyelmeztetésnek, hogy a szocialista forradalom győzelme után még hosszú harc következik, nagy erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy leküzdjük a régi világ erkölcsi, felfogásbeli maradványait, amelyek milliók begyökerezett szokásaiban rejlenek.

Bonyolítja ezt a helyzetet, hogy társadalmunk a kapitalizmusból a szocializmusba tartó átmeneti jellegű társadalom abban az értelemben, hogy a kapitalizmust magunk mögött hagytuk, de még nem építettük fel teljesen a szocializmust; hogy a kapitalista múlt világnézeti, erkölcsi maradványai csak fokozatosan és makacs harc közben adják át helyüket a szocialista világnézetnek, erkölcsi felfogásnak. Létezik és hat a kapitalista környezet is. Mindezek miatt lehetséges, hogy a kispolgáriság a szocializmus talaján, ha vegetálva is, de tovább éljen és bizonyos mértékben újratermelődjön. Ezért a kispolgáriság még nem lebecsülhető ideológiai és morális tényező. Ezzel a mindennapi politikai munkában és különösen a szocialista tudatformálásban számolni kell.

A kispolgáriságot mint életérzést, gondolkodás- és magatartásmódot

az érzelemvilágban a kétlelkűség, *a gondolkodásmódban* a kétarcúság, *a morális felfogásban* az önzés, *a cselekvésben* a szélsőségekre való hajlam jellemzi; imádja a látszatokat. Szembeállítja a társadalmi – és az egyéni érdeket. A kispolgár *politikai felfogásában* az osztályharc kizárja a népi nemzeti egységet, vagy fordítva: a szövetségi politikát hangoztatva, az osztályharc elavultságáról beszél. A demokráciától félti a párt vezető szerepét, illetve a pártirányítástól óvja az általa elképzelt demokráciát.

A kispolgáriság nem egységes világnézet, hanem olyan szemlélet, melyben egyaránt megfér a képmutató alkalmazkodás az álradikális demagógiával, az önzés, a polgári jólét követelése a társadalmi aszkétizmussal. Nézetei nincsenek „rendszerbe" foglalva és kifejtve. Felfogásában jól megfér egymással a szektás, a dogmatikus, illetve a revizionista, opportunista magatartás. Nem véletlen, hogy a marxizmus–leninizmustól való mindkét elhajlás bázisa, éltetője a kispolgáriság.

A kispolgári eszmevilágba nem fér bele az osztályszemlélet. Ezzel jár együtt politikailag egyik legveszélyesebb tulajdonsága: *a nacionalizmus*. Kölcsönösen táplálják is egymást, mert a nacionalizmus viszont legagresszívebb szálláscsinálója az osztályszemléletet tagadó gondolkodásnak.

Volt időszak, amikor úgy gondoltuk, hogy a szocializmus viszonyai között gyorsan és véglegesen leküzdhető a nacionalizmus. A történelem tapasztalatai ezt a feltételezést nem igazolták, mert leküzdése hosszabb időt vesz igénybe.

A szocialista viszonyok között ma még létező nacionalizmust a nemzeti és a nemzetközi érdekek szembeállítása, az osztályszemlélet háttérbe szorítása jellemzi, mert a nacionalizmus burzsoá-kispolgári álláspont a nemzet, a haza kérdésében; voltaképpen *nemzeti rangra emelt önzés*. Tudjuk – és nem is tagadjuk –, hogy a nacionalizmus a társadalmi fejlődés egy adott szakaszában a nemzeti haladás szolgálatában állhat. Ma például részt vállal a harmadik világban a nemzeti egység megteremtéséért, a haladásért vívott harcban és az imperializmussal szemben folytatott jogos önvédelemben.

A szocialista osztályszemlélet tagadásaként, a nacionalizmus egyik válfajaként, elsősorban a világban kiéleződő ellentmondások hatására erősödik a *cionizmus*. A cionizmus mindenekelőtt a nemzetközileg

összefonódott nagyburzsoázia egy részének faji alapokon működő, reakciós, antikommunista összefogása. Ezért politikai és anyagi támogatást élvez a nemzetközi imperializmus, a monopoltőke részéről. Az imperializmus politikai támaszt és szövetségest lát benne a szocialista országok, a haladó erők ellen folytatott harcában. Taktikája, hogy minden elvi ellenfelét és bírálóját antiszemitizmussal vádolja. Pártunk – amint azt tettei igazolják – következetesen visszautasítja mind a cionizmust, mind az antiszemitizmust. A cionizmus és az antiszemitizmus – bár külsőleg két ellentétes ideológiai áramlat – kiindulópontja és természete azonos; mindkettő az osztályszemlélet helyett – és az osztályszemlélettel szemben – a fajelmélet alapján áll. E ponton találkoznak a nacionalista-soviniszta eszmékkel. Ennek szemléletes bizonyítéka, hogy az agresszív izraeli politika támogatókra és szövetségesekre talál minden ország burzsoá nacionalista köreiben.

Mindenfajta nacionalizmus legjobb ellenszere az elvi politika. Politikánk és nevelőmunkánk elvi alapja, hogy hazánk belső fejlődését és nemzetközi kapcsolatait elsősorban osztályszempontból, a szocializmus általános érdekei szempontjából ítéljük meg. *Ez az elvi, politikai alapja a szocialista nemzetköziség és a szocialista hazafiság egységének.*

Alapvető érdekünk: hazánk szocialista felvirágoztatása. Ezt csak a szocialista és haladó erők nemzetközi összefogására támaszkodva, ahhoz aktívan hozzájárulva és azt szüntelenül erősítve érhetjük el. Számunkra – ebben az összefüggésben is – *legfontosabb a Szovjetunióhoz fűződő barátságunk és testvéri együttműködésünk,* mert ez elválaszthatatlan a szocializmus sikeres építésétől.

A haladás egyetemes érdekei viszont azt kívánják, hogy nemzeti keretek között maximális eredményeket érjünk el, mert ez kedvezően visszahat a nemzetközi szocialista, haladó erők sikereire. A szocialista nemzeti és nemzetközi érdekek e törvényszerű találkozása az eszmei és anyagi alapja annak, hogy az internacionalizmust és a hazafiságot a nevelésben is mindig összekapcsoljuk.

A nacionalizmusnak látszólag ellentéte – valójában ikertestvére – a nemzeti nihilizmus, a nemzeti hagyományok és sajátosságok lebecsülése, *a kozmopolitizmus.* Nem téveszthet meg bennünket, hogy a nihilizmus sokszor a nacionalizmus ellenhatásaként jön létre. A nemzeti gőgöt és illúziókat rendszerint kiábrándultság követi. Saját tapasztala-

taink azt mutatják, hogy a nemzeti nihilizmus talajáról nem lehet a nacionalizmus ellen eredményesen küzdeni. Ezért egyszerre kell harcolni a kispolgáriság mindkét szélsőséges változata ellen, szembeállítva velük a szocialista nemzetköziség és hazafiság eszméjét.

Pártunk a nacionalizmus elleni küzdelmet komplex módon összekapcsolja a nemzetiségi kérdés marxista értelmezésével és gyakorlatával, a haladó nemzeti hagyományok és az egészséges nemzeti önérzet ápolásával.

A nacionalizmus ellen sokat tettünk, és nem is eredménytelenül; egész közgondolkodásunkban jelentősen visszaszorítottuk. A jövőben is számolnunk kell azonban azzal, hogy a nacionalizmus bizonyos helyzetekben és problémákkal kapcsolatban, bizonyos rétegek és csoportok körében felélénkülhet. Az imperializmus is számol „fellazító politikájában" a kispolgársággal, igyekszik rendszerbe foglalni és kihasználni minden lényeges megnyilvánulását, különösen felerősíteni a nacionalizmust. Ezért propagandánk és agitációs nevelőmunkánk egyik alapvető mércéjének tekintjük, hogy mennyire vagyunk képesek leküzdeni a nacionalizmus maradványait az emberek gondolkodásában.

A kispolgáriságnak a mi viszonyaink között egyik legveszélyesebb tulajdonsága a magánérdek és a közérdek, a magánélet és a közélet elválasztásában és szembeállításában, a közéleti passzivitásban nyilvánul meg. Az ilyen szemléletű és magatartású ember saját személyes boldogulását nem a közösségben keresi, hanem külön utakon; nem vállal részt és felelősséget a közösség gondjaiban.

Vitába szállunk az olyan nézetekkel, amelyek szerint a vállalatok gazdasági önállóságának növelése, az anyagi ösztönzés és a piac rugalmasabb felhasználása szükségszerűen az anyagiasság és az önzés erősödéséhez, míg az életszínvonal emelkedése és az egyéni igények kielégítése az életmód polgáriasodásához vezet. Ellenkezőleg, azt tartjuk, hogy a tervgazdálkodás tökéletesítésén, az egyéni és a közösségi érdekek jobb összehangolásán keresztül kedvezőbb feltételeket teremthetünk ezek visszaszorításához.

Közvéleményünk – nem utolsósorban szocialista tudatformálásunk eredményeként – nagy figyelmet fordít gazdasági fejlődésünkre. *Érzékenyen reagál* minden pozitív jelenségre, és az olyanokra is, amelyek

sértik a szocialista normákat; így többek között például *egyes személyek vagy csoportok munka nélküli nyerészkedésének, harácsolásának kirívó példáira.* Joggal követeli, hogy határozottabban szerezzünk érvényt törvényeinknek ott, ahol az ügyeskedők törvényeinket kijátszva, a közösséget megkárosítva jutnak meg nem érdemelt jövedelemhez. A becsületes dolgozók igazságérzetét sérti az is, hogy egyének vagy csoportok – formailag – a törvényesség keretein belül élnek vissza a reform-adta gazdasági lehetőségekkel és a közösség érdekeinek rovására jutnak előnyökhöz.

Az anyagi veszteségnél talán még nagyobb az erkölcsi-politikai kár; ezek az esetek ugyanis olyan látszatot keltenek, hogy a becsületes munkánál kifizetődőbb a spekuláció. A közösség érdekeit nemcsak az ügyeskedők sértik, hanem a vállalati vagy más csoportérdekek szembeállítása a szélesebb társadalmi érdekkel, illetve a csoportérdek érvényesítése a társadalom rovására. Ez veszélyesebb lehet, mint az egyéni harácsolás.

Az önzést és más negatív jelenségeket nem lehet kizárólag nevelőmunkával, vagy még kevésbé moralizálással megszüntetni. A legszebb és legfennköltebb eszmények felmutatása és hirdetése önmagában nem elegendő, ha hiányzik a megfelelő anyagi alap és szabályozás. A szocializmus építésében következetesen törekednünk kell az egyéni és a közösségi érdek összeegyeztetésére. Ez az egyik célja a gazdasági irányítás reformjának. Ez szolgál tehát alapul ahhoz is, hogy eredményesebben harcoljunk az önzés, a „kaparj kurta – neked is jut" szemlélet visszaszorításáért.

Tovább kell tökéletesítenünk gazdaságunk irányítását, hogy a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdek harmonikusabb összhangra jusson, hogy gazdasági mechanizmusunkban ne lehessenek olyan rések, amelyek kibúvókat engednek a közérdeket megkárosítóknak. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a negatív jelenségek visszaszorításában, leküzdésében kizárólag a gazdasági fejlődésre hagyatkozunk. Nem képzelhető el ugyanis olyan tökéletes gazdaságirányítás, amely önmagában képes lenne ennek biztosítására. A propaganda és a tömegpolitikai munka feladata: a gazdasági és politikai döntések lényegének, összefüggéseinek megértetése és az ennek megfelelő közhangulat, cselekvő tömegtámogatás biztosítása.

Amikor megbélyegezzük a szocialista közgondolkodástól és magatartástól eltérő idegen vonásokat, ezt joggal tesszük. Pártunk állásfoglalása egész népünk életét közvetlenül befolyásolja, de mivel hatalmon levő párt vagyunk – a bírálat mellett –, felelősségtől áthatott kötelességünk, hogy megfontolt, hatásos intézkedéseket is kezdeményezzünk és szorgalmazzunk a nem kívánatos jelenségekkel szemben és lényegre törő energikus ellenőrzést valósítsunk meg. A Központi Bizottság beszámolójában ez világosan kifejeződik.

A központi intézkedéseken kívül szükséges azonban, hogy a kommunisták, a vezetők az élet minden területén határozott fellépéssel és személyes példamutatással küzdjenek a szocialista szemlélet érvényesítéséért. *Nem kétséges, hogy e munkában a legnagyobb erőre, a becsületes, szocialista módon gondolkodó dolgozó milliók megértésére és cselekvő támogatására találunk.* Ha milliók kezébe helyezzük jó és igaz ügyünket – és ezt tesszük –, akkor siker fogja koronázni törekvéseinket.

Tisztelt kongresszus!

A párt a néptől, a nép a párttól nem távolodik el. Azért van ez így, mert a párt fejezi ki a dolgozó tömegek érdekeit és fogalmazza meg szándékait, s a dolgozó tömegek csakis a párt vezetésével, a társadalmi felemelkedéssel együtt találhatják meg a boldogulás útját. A párt pedig csakis akkor érheti el politikája célját, ha élvezi a tömegek bizalmát és támogatását. A propaganda, a politikai tömegmunka szerepe – a maga módján – abban áll, hogy hozzájárul a párt és a dolgozó tömegek kapcsolatának, politikai, cselekvési egységének szüntelen erősítéséhez.

Hogy ezt a feladatát betölthesse, szüntelenül lépést kell tartania a párt általános politikájával, folyamatosan felül kell vizsgálnia és fejlesztenie módszereit, növelnie kell hatékonyságát, meggyőző erejét. Csakis így szolgálhatja sikeresen azokat a feladatokat is, amelyeket pártunk X. kongresszusa országunk, népünk elé kitűz.

JOSÉ VITORIANO,

a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottsága Titkárságának tagja:

Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy pártunk küldöttsége nevében átadjam testvéri üdvözletünket a kongresszus résztvevőinek, rajtuk keresztül a magyar kommunistáknak, a magyar dolgozó népnek.

Most pedig felolvasom pártunk üdvözlő levelét.

„A Portugál Kommunista Párt Központi Bizottsága testvéri üdvözletét küldi az MSZMP X. kongresszusának.

Salazar halála és a helyébe lépő Marcelo Caetano kormányzása semmit sem változtatott a már több mint negyven éve reánk nehezedő fasiszta rendszer természetén. Amikor Marcelo Caetano hivatalba lépett, »liberalizáló« demagógiájával megkísérelt várakozó és reménykedő légkört ébreszteni a demokratikus erőkben, de valójában Salazar politikáját folytatja. Folytatódnak az önkényes letartóztatások, a kínzások a kihallgatásokon, a bírósági eljárások és elítélések. Pártunk sok vezetője, kommunisták és demokraták sínylődnek a fasiszta börtönökben, annak ellenére, hogy sokan közülük már letöltötték a rájuk rótt súlyos büntetést.

A NATO-országok segítségével folytatódnak a gyarmati háborúk a függetlenségükért hősiesen küzdő Angola, Guinea és Mozambik népei ellen.

Ami mégis új jelenség Portugáliában, az a tömegek népi harcának kibontakozása és az antifasiszta erők szervezeteinek lényeges erősödése. Együttesen alkalmazzuk, összekapcsoljuk az illegális tevékenységet és valamennyi legális és féllegális lehetőséget, még ha ezek igen korlátozottak is, és *a fasizmus ellen fordítjuk saját demagógiáját.* A munkásosztály fáradhatatlanul küzd életkörülményei megjavításáért, mind több egységbizottságot hoz létre az üzemekben, nagygyűléseket, munkabeszüntetéseket, sztrájkokat szervez. Kommunisták, haladó katolikusok és szocialisták teszik magukévá a leglényegesebb politikai követeléseket és széles egységszervezetet alkotnak.

Még nehéz és fáradságos harc vár ránk, de a végső győzelem a miénk lesz.

A pártjaink közötti kapcsolatok, melyek a proletár nemzetköziség elvein, a marxizmus–leninizmuson alapulnak, világosan bizonyítják a szocialista Magyarország és a portugál munkásosztály érdekeinek azonosságát, a népeink közötti barátságot. *E kapcsolatok teljes mértékben megfelelnek a nemzetközi kommunista mozgalom érdekeinek, melynek egysége és szilárdsága a legfőbb záloga a közös ellenség elleni akcióegységnek és harcunk sikerének.*"

PAUL NICULESCU-MIZIL,

a Román Kommunista Párt Végrehajtó Bizottságának és Állandó Elnökségének tagja, a Központi Bizottság titkára:

Tisztelt elvtársak!

A Román Kommunista Párt Központi Bizottsága, a kommunisták és az egész román nép nevében küldöttségünk meleg üdvözletét és testvéri barátságát tolmácsolja a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa részvevőinek, a Magyar Népköztársaság kommunistáinak, minden dolgozójának.

A romániai kommunisták, a dolgozók nagy érdeklődéssel kísérve a Magyar Szocialista Munkáspártnak a szocializmus felépítésének irányításában kifejtett tevékenységét, igen nagyra értékelik azokat a jelentős eredményeket, amelyeket a szomszédos baráti magyar nép a szocialista ipar és mezőgazdaság, a tudomány, a művészet és a kultúra felvirágoztatásában, az anyagi és a szellemi életszínvonal emelésében, a Magyar Népköztársaság állami és társadalmi rendszere megszilárdításában elért, és szívből gratulálunk kiváló megvalósításukhoz.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a Román Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt közötti szoros baráti és együttműködési kapcsolatok szüntelenül fejlődnek. Olyan kapcsolatok ezek, ame-

lyekért az idők folyamán a két nemzet legfelvilágosultabb és legtisztánlátóbb képviselői küzdöttek, s amelyek most magasabb rendű szocialista tartalommal telítődnek.

Népgazdaságaink dinamikus fejlődése, a szocializmus építésében szerzett tapasztalatok a román–magyar sokoldalú együttműködés új lehetőségeit és perspektíváit teremtik meg. A népeinket egybefűző célok, a Románia és Magyarország közötti barátság megköveteli, hogy pártjaink – mint kormányzó pártok – mindent tegyenek meg a Román Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság közötti internacionalista barátságon és gyümölcsöző együttműködésen nyugvó kapcsolatok bővítéséért. Pártunk a maga részéről következetesen fog munkálkodni e nemes cél érdekében.

Röviden tájékoztatni szeretném a kongresszust a szocialista építés romániai sikereiről. Románia ma olyan ország, amelyben a gazdaság rohamosan fejlődik, amelyben a tudomány és a művelődés egyre aktívabb tényezője a gazdasági és társadalmi haladásnak, amelyben egyre jobb életlehetőségeket teremtünk az egész lakosság számára.

A tavaszi katasztrofális áradások okozta nehézségek és rendkívüli megpróbáltatások ellenére, annak a hősiességnek és önfeláldozásnak eredményeként, amelyről egész népünk tanúbizonyságot tett, az 1966–1970 közötti ötéves terv eredményes mérleggel zárul, és sok területen a IX. pártkongresszuson kijelölt előirányzatokat meghaladó eredményeket érünk el.

Népünk most felkészül arra, hogy a Román Kommunista Párt megalakításának 50. évfordulóját köszöntő lendületes munkával lásson hozzá az új ötéves terv megvalósításához, annak a nagyszabású programnak a végrehajtásához, amelyet a X. pártkongresszus a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésére jelölt ki Romániában.

A szocialista építés egészében megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a társadalmi viszonyoknak és a társadalom vezetésének tökéletesítésére, a szocialista demokrácia széles körű érvényesítésére a társadalmi élet minden területén, a társadalmi méltányosság és igazság elveinek következetes megvalósítására.

A Román Kommunista Párt és a Román Szocialista Köztársaság kormánya külpolitikájának középpontjába szilárdan és tántoríthatat-

lanul az összes szocialista országokkal való barátságot, együttműködést és testvéri szövetséget állítja. Románia fejleszti együttműködését a KGST, a Varsói Szerződés tagállamaival, bővíti sokoldalú együttműködési kapcsolatait a többi szocialista országgal. Kitartóan munkálkodunk ezen, abból a meggyőződésből kiindulva, hogy a szocialista országok közötti testvéri együttműködési kapcsolatok nagy ereje hivatott arra, hogy biztosítsa minden egyes szabad és független szocialista ország és nemzet érvényesülését és felvirágzását, s ezen az alapon a szocializmus erejének együttes növekedését, a jelenkori világban gyakorolt befolyásának fokozódását.

Ugyanakkor korunk realitásaiból, minden egyes országnak a világbéke sorsa iránti felelősségéből kiindulva, Románia fejleszti kapcsolatait valamennyi országgal, függetlenül azok társadalmi és politikai rendszerétől.

Románia mint szocialista ország aktívan részt vesz az uralkodáson és az agresszión, a diktátumon és az elnyomáson nyugvó imperialista politika elleni harcban, a kolonialista és a neokolonialista elnyomás bármilyen formája elleni küzdelemben. Következetesen munkálkodik egy hatékony európai biztonsági rendszer létrehozásán, az összeurópai értekezlet összehívásán, síkraszáll a leszerelés és elsősorban a nukleáris leszerelés gyakorlati lépéseinek megvalósításáért, a katonai támaszpontok megszüntetéséért, a politikai és katonai feszültségi gócok bármilyen forrásai csökkentéséért és felszámolásáért, a népek közötti bizalom és közeledés légkörének megteremtéséért.

Mélységesen internacionalista hagyományaihoz híven a Román Kommunista Párt aktívan fejleszti szolidaritási kapcsolatait az összes kommunista és munkáspártokkal, lankadatlanul küzd a szocialista országok, kommunista mozgalmunk egységének, összeforrottságának helyreállításáért mindannak alapján, ami alapvető és összefűz bennünket, s küzd korunk hatalmas, demokratikus, haladó, antiimperialista erőinek közös frontba tömörítéséért.

VINCENZO PEDINI,

a San Marinó-i Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak és elvtársnők!

A San Marinó-i Kommunista Párt nevében sikert kívánok a kongresszus munkájához.

Hazánk dolgozói harcának jelentős mozzanata volt az az általános sztrájk, amelyre 1969 végén került sor, s amelyben az ország valamennyi dolgozó rétege részt vett. Harcaink segítik azoknak a súlyos problémáknak a megoldását, amelyekkel a munkásosztály, a dolgozók szembe találják magukat. Ilyen probléma a lakáskérdés, a szociális szolgáltatások kérdése, az élet drágulásával lépést nem tartó bérszínvonal stb.

A nemzetközi helyzet új feladatok elé állítja a kommunista és munkáspártokat, s e feladatok országonként változnak, és minden párttól megkövetelik, hogy önállóan kidolgozza *az új körülményeknek megfelelő s az internacionalizmus követelményeit figyelembe vevő harci formákat.*

A nemzetközi kommunista mozgalomnak és valamennyi antiimperialista erőnek meg kell találnia azt a közös nevezőt, amely a béke megőrzéséért folytatott harcban segíti ügyük diadalmaskodását, a békés egymás mellett élés győzelmét.

Magyarország az önök pártjának határozott vezetésével nagy gazdasági, társadalmi, kulturális és műszaki fejlődést ért el, és kétségtelenül újabb, jelentősebb sikereket fog elérni a következő időkben. Az önök tapasztalatai és sikerei gazdagítják és erősítik a mi országunk és a nemzetközi kommunista mozgalom közös harcát.

IGNACIO GALLEGO,

a Spanyol Kommunista Párt Végrehajtó Bizottságának és Titkárságának tagja:

Kedves elvtársak!

Nagy érdeklődéssel hallgattuk Kádár János elvtárs beszámolóját, amely tükrözi az önök országának gazdasági, társadalmi és kulturális téren elért sikereit. Ezeknek az eredményeknek szívből örülünk.

Tájékoztatni szeretném önöket a spanyolországi helyzetről. *A francóista rendszer lényegét és módszereit tekintve nem változott,* nem vált liberálisabbá. A munkásosztály és a dolgozó tömegek sok olyan harci formát alkalmaznak, melyeket a francóista törvény tilt. Spanyolországban naponta vannak sztrájkok, bár a kormány azokat továbbra is államellenes bűncselekménynek tekinti. Az utcákon politikai tüntetések folynak. November 3-án harci napot tartottunk a politikai foglyok és száműzöttek amnesztiájáért, az elnyomás ellen. E nap a munkásosztály egyik legfontosabb Franco-ellenes politikai akciója volt.

Pártunk töretlenül hűséges a proletár internacionalizmushoz. Amikor a fasizmus ellen kellett fegyvert fogni, mi, spanyol kommunisták, népünk élén nemcsak a nemzeti szabadságért és függetlenségért harcoltunk, hanem az egész haladó emberiség ügyéért. Később a kommunisták ezrei kiáltották a kivégző osztag előtt: *„Éljen az októberi forradalom! Éljen a Szovjetunió! Éljen a Spanyol Kommunista Párt!"* És ma utcáinkon ez a szolidaritás nyilvánul meg a rendőri erőszakkal szemben. Tartjuk magunkat a kommunista pártok moszkvai tanácskozásának határozataihoz és szerény hozzájárulásunkat adjuk a valamennyi kommunista párt egységéért folyó harchoz.

Hazánkban internacionalistának lenni kockázatvállalást és áldozatokat igényel. *Ez azonban nem akadályozza és nem is fogja akadályozni soha a spanyol kommunistákat abban, hogy a munkásosztállyal és a néppel együtt végrehajtsák feladataikat.*

Pártunk továbbra is illegalitásban harcol. Az üldözések mindennapi kenyerünket veszélyeztetik. Néhány hónappal ezelőtt ítélték hosszú börtönbüntetésre pártunk végrehajtó bizottságának tagját, *Horacio Fernandez Inguanzót.* E napokban tartóztatták le Madridban,

13 más elvtárssal együtt, *Luis Lucio Lobato* elvtársat, aki szintén végrehajtó bizottságunk tagja és már 18 évet szenvedett a börtönben.

Harmincnégy évvel ezelőtt hangzottak el Madridban *La Pasionaria* szavai: *„Nem törnek át!"*, és akkor nem is tört át a fasizmus. Feltartóztatta fővárosunk kapui előtt népünk hősiessége, amelyet a Szovjetunió és a föld valamennyi sarkából érkezett nemzetközi brigádok bátor harcosai segítettek. Ezek között az emberek között a magyar nép sok fia is ott volt, közülük többen öntözték vérükkel földünket. *Valenciában* nyugszanak az önök és a mi szeretett *Zalka Máténknak*, a legendás hős, *Lukács* tábornoknak a hamvai. Sírját gyakran borítják virágok; azok az ifjúkommunisták viszik ezeket oda, akik ugyanazokért az eszmékért harcolnak, amelyekért annyi harcos adta életét. Ebben a szellemben neveli pártunk az ifjúságot.

1970. november 27.

(Az elnöklő Gáspár Sándor elvtárs a kongresszus napi munkájának megkezdése előtt megemlékezett Engels Frigyesről, születésének 150. évfordulója alkalmából.)

GÁSPÁR SÁNDOR:

Tisztelt küldött elvtársak!

Pártunk kongresszusa méltó alkalom arra, hogy megemlékezzünk Engels Frigyesről, a tudósról, a nemzetközi munkásosztály forradalmi elmélete, a tudományos szocializmus megalapozójáról, aki 150 évvel ezelőtt – 1820. november 28-án – született. Engels Frigyes neve örök időkre összeforrott a forradalmi munkásmozgalommal. Marx és Engels elévülhetetlen érdeme, hogy a nemzetközi munkásosztály – megteremtve saját ideológiáját – a szervezett osztályharc, a világ forradalmi megváltoztatásának útjára lépett. Engels alkotó elméleti és gyakorlati szervező munkával kimagasló részt vállalt a munkásosztály forradalmi elméletének és osztályharcos internacionalista mozgalmának megteremtéséből és védelmezéséből az opportunista és anarchista áramlatokkal szemben. Marx halála után a nagy mű folytatója volt. Tanításai, eszméi élnek és hatnak a nemzetközi munkásmozgalom mai harcában. Pártunk X. kongresszusa a további tennivalók marxista meghatározásával, kommunista módon tiszteleg Engels Frigyes emléke előtt.

BOGNÁR GÉZA

akadémikus, a Távközlési Kutató Intézet tudományos igazgatója:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Központi Bizottság beszámolójához kapcsolódva, a XX. század második felének fontos jelenségéről, a tudományos-technikai forradalomról vessek fel néhány gondolatot.

A tudományos-technikai haladás előtérbe kerülése világméretű folyamat: mind a szocialista, mind a tőkés társadalomban jelentkezik. A tőkés társadalom védelmezői, közöttük az úgynevezett *konvergencia-elméletek* képviselői ebből azt a következtetést vonják le, hogy a kapitalizmus és a szocializmus egy irányba, valamiféle magas technikai szintű, *„hibrid társadalom"* felé halad, semmi értelme tehát az osztályharcnak. *Teljesen hamis nézetek ezek.* Éppen a kétféle társadalom gyökeres különbözőségéről, s ennek alapján a fejlődés alapvetően eltérő lehetőségeiről és perspektíváiról kívánják elvonni a figyelmet. A két társadalom lényegbevágó különbözőségei alapján ugyanis *a kapitalizmusban és a szocializmusban jelentősen mások a tudományos-technikai haladás eredményeinek felhasználási lehetőségei és társadalmi hatásai.*

Tudjuk, hogy a legfejlettebb tőkésországokban vannak olyan jelentős tudományos és technikai eredmények, amelyek több tekintetben túlhaladják például a hazai szintet. A szocialista társadalom lényegét meghatározó viszonyok – az államhatalom jellege, a termelési eszközök társadalmi tulajdona, az átfogó tervszerűség lehetősége stb. – azonban a kapitalizmustól eltérő, annál *kedvezőbb* feltételeket biztosítanak a tudományos-technikai forradalom kibontakoztatásához. A szocialista társadalomban nincsenek objektív akadályai annak, hogy a tudományos és technikai haladás vívmányai a társadalom egészének

érdekeit, a népgazdaság gyors fejlesztését, a széles dolgozó tömegek életszínvonalának, műveltségének emelését szolgálják.

Pártunk felismerte a tudomány kiemelkedő szerepét korunkban, mélyreható előkészítés és elemzés alapján napirendre tűzte, s hosszabb távra meghatározta *tudománypolitikai irányelveinket.* Milyen eredményeket értünk el a tudománypolitikai irányelvek határozattá emelése óta az utóbbi másfél évben?

Mindenekelőtt azt, hogy ez az átfogó koncepció átment a köztudatba. A Központi Bizottság 1969 júniusi ülése a tudomány munkásai felé fordította a pártszervek és -szervezetek figyelmét. Az irányelvekben kitűzött célok megvalósítását új törvényerejű rendeletek, kormányhatározatok, minisztériumi utasítások segítették.

Az irányelveknek s a nyomukban kialakult szemléletváltozásnak talán az a legjelentősebb eredménye, hogy a kutatás, a tudományos munka egésze tudatosabban fordult a konkrét társadalmi, népgazdasági célok felé, mint bármikor a megelőző években. Az ipari kutatóintézetek tevékenységüket iparvállalatok vagy minisztériumok s más országos szervek konkrét igényei alapján végzik. Kedvező irányban formálódik a Magyar Tudományos Akadémia intézeteinek, kutatóinak szemlélete is.

Vannak a tudománypolitikai irányelvek bevezetésével kapcsolatban *nehézségek* is. Egyes feladatok megoldásához jelentős időre lesz szükség. Ennek főként olyan *objektív okai vannak, mint például az anyagi lehetőségek korlátai,* a tudományos kutatási bázis régebbről örökölt struktúrája vagy a nemzetközi kapcsolatok intenzívebb fejlesztésének rajtunk kívül álló feltételei stb. A tudománypolitikai irányelvek realizálása közben találkozunk más – elsősorban állami irányító szerveknél jelentkező – *szemléletbeli* problémákkal is. Esetenként és helyenként most is kísért a tudományos alkotómunka lebecsülése, nemegyszer prakticizmus, bürokratizmus tapasztalható.

A tudománypolitikai irányelvek megkülönböztetett figyelmet szentelnek a *műszaki fejlesztésnek.* A műszaki fejlesztő munka ma már éppúgy a tudományos kutatás fogalomkörébe tartozik, mint a legelvontabb alaptudományi kutatás. A műszaki fejlesztés hozza létre a közvetítő kapcsolatot a tudományos kutatás és a termelés között. A tervező konstruktőr, a technológus szellemi munkája nem kisebb

értékű és nem kisebb rangú, mint a tudományos kutatóé, csak más jellegű. Fokozni kellene – egészen az állami díjak odaítéléséig – az adaptáló, a fejlesztő tevékenység megbecsülését. Nagyon fontos ez egyébként azért is, mert ma a gazdasági életünket foglalkoztató egyik lényeges probléma annak a technikai, technológiai elmaradásnak, úgynevezett *„résnek"* a megszüntetése, aminek valóságos voltát – sajnos – tényként kell megállapítanunk. A technikai, technológiai rés szűkítése nagy anyagi és szellemi ráfordítást igényel, annál is inkább, mert a fejlett ipari országokban az egyes termékek termelési költségében lényegesen nagyobb a kutatási, a fejlesztési költség részaránya, mint hazánkban.

Hogy egy-egy részterületen jelentős fejlesztési eredményeket érhessünk el, anyagi és szellemi erőnk tekintélyes részét *néhány kiemelkedő, a fejlődést hosszabb távra megalapozó feladatra kell összpontosítanunk.* A vállalatok kutatási igényeinek zöme egyelőre *rövid lejáratú,* a jelenlegi műszaki szint javítását célzó feladatokra korlátozódik. A valóság az, hogy a jövőt megalapozó hosszabb távú kutatási feladatokban a vállalatok nem eléggé érdekeltek, mert az értékesítési lehetőségek és részben az ösztönzők a *pillanatnyi* nyereség elérésére serkentenek. *Ezért nagy* a kutatást irányító főhatóságok szerepe és felelőssége.

A minisztériumoknak és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságnak lehetősége van olyan *átfogó műszaki fejlesztési politika kialakítására,* amely a pillanatnyi érdekeken túlmenően *a jövő megalapozására* is kellő gondot fordít. A főhatóságok e lehetőségek kiaknázását kutatási, fejlesztési célprogramjaik kidolgozásával megkezdték.

Az egész kutatási, fejlesztési tevékenység kiemelkedő feladata a *technológiai fejlesztés.* A technológiai fejlesztés iparunkban még ott is gond, ahol a konstrukcióban világszinten állunk. Ma is van olyan tudományos fejlesztési eredményünk, ami a laboratóriumban, sőt prototípus formájában versenyképes, de a sorozatgyártás megteremtése – technológiai felkészültség hiányában – súlyos, gyakran meg sem oldható gondot okoz. Joggal tartunk attól, hogy a technológiai elmaradás mind az ipari fejlesztésben és a gyártásban, mind a tudományos kutatásban növelheti elmaradásunkat.

Mind a műszaki fejlesztéssel, mind a koncentráció igényével szorosan összefügg *a nemzetközi tudományos együttműködés* fejlesztése.

Nemzetközi tudományos kapcsolatainkat elsősorban a szocialista országokkal kívánjuk fejleszteni. Az együttműködés fejlesztése mindannyiunk közös ügye.

Ezrek, tízezrek munkálkodnak kedvvel, lelkesedéssel az irányelvekben kitűzött célok elérésén. Rajtunk, kommunistákon áll – a mi felelősségérzetünkön, tudatosságunkon, erőfeszítéseinken –, hogy ez a lelkesedés ne lankadjon, s a tudomány minél maradéktalanabbul a népet szolgálja.

NAGY RICHÁRD,

a VIII. kerületi Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Pártunk politikájának helyessége életünk minden területén a gyakorlatban igazolódott be. Kommunisták és pártonkívüliek egyaránt tudják, hogy ennek a politikának köszönhető az utolsó másfél évtized minden eredménye.

Az elvtársak tudják, hogy a mi népünk nem nagyon bőbeszédű, ha dicsérni kell. Büszke szocialista hazánk eredményeire, de nehezen mondja ki. És legtöbbször éppen ezek a nehezen megnyilatkozók a legszilárdabb támaszai szocialista rendszerünknek. De ugyanők bőbeszédűekké válnak, ha csak parányát is észreveszik a hibáknak és a fogyatékosságoknak. Az igaz, hogy ez a magatartás nem teszi könnyűvé az életet a pártmunkások és az állami funkcionáriusok számára, viszont *állandó, kiapadhatatlan tömegellenőrzést biztosít, korrigál, és megóv az elbizakodottságtól.*

Kerületünk, a 250 éves Józsefváros a negyedik ötéves tervben reális keretek között megkezdi újjászületését.

Pártunk és kormányunk már korábban is ösztönzött bennünket, hogy saját erőnkre jobban támaszkodjunk. Ezt most a kongresszus újra megerősíti. Mi ezt meg is tudnánk tenni. De vannak gátak, amelyek bár aprónak tűnnek, mégis fékeznek. Kerületi tanácsunk és üzemeink összefogásával jelentős eszközök állnak a rendelkezésünkre, hogy új óvodákat, üzleteket, lakásokat, ifjúsági klubokat, vállalati irodaházakat hozzunk létre vagy bővítsünk. Városrendezési szakembereink azonban lépten-nyomon akadályozzák ezek megvalósulását, mondván, még nincs végleges városrendezési terv, csak az úgynevezett „szőnyegmintaterv" készült el; ebben színes foltokkal jelzik az egyes körzetek lakóterületi, ipari vagy zöldövezeti zónáit. El akarják kerülni – mondják –, hogy az új építkezések rontsák a városképet a Józsefvárosban.

A városrendező elvtársak kiváló szakemberek, csak néha olyan elgondolásaik vannak, amelyekhez még a jövő században sem lesz pénzünk. Légvárak építéséhez nekünk is van korlátlan kapacitásunk, csak még azt nem tudjuk, hogy a bölcsődéket hogyan fogjuk megépíteni. *Mindenesetre keressük a lehetőségeket, a helyieket – és van is belőlük.* Csak azt nem értjük, miért nem zavarja a városrendezőket, hogy a Józsefváros fele már Ferenc József idejében is meglett korú épületekből állt; most viszont több üzemünk asszonyai fagyban és esőben cipelik gyermekeiket kilométerszámra, mert a közeli óvodákat nem engedik bővíteni. Különben kerületi tanácsunk önállósága ezekben a harcokban megedződött és szépen fejlődik.

Arról szeretnék még szólni, hogy lehetőségeinket a tömegpolitikai munkában hogyan használhatnánk ki jobban.

Tömegpolitikai munkánk óriási nehézsége: úgy kell az átlagból kiindulni, hogy közben az egyén gondolkozásmódját is szükséges figyelembe venni, mert különben szavunk lepereg, mint a falra hányt borsó. Az utóbbi két-három esztendő egyik legnehezebb tömegpolitikai problémáját az *átlagos árszínvonal* évi másfél százalékos emelkedésének elhitetése jelentette. Tudatosan mondtam, hogy elhitetése, mert tömegpolitikai szempontból hiába van igazam, ha nem értenek meg, ha nem hiszik el az emberek. Ami az átlagárszint évi emelkedésének tudományos tényét illeti, az teljesen *megfelel a hivatalosan közölteknek.* Mégis kibeszélhettük a lelkünket reggel, délben és este, sokan nem

fogadták el ezt az igazságot. Aztán lassan rájöttünk: az emberek egy része azért nem hiszi el, hogy az átlagos árszínvonal nem emelkedett évi másfél százaléknál nagyobb mértékben, mert *a mi tömegpolitikai munkánk színvonala ugyancsak nem emelkedett másfél százaléknál többet.* Színtelenül, népszerű magyarázat nélkül végeztük sokszor munkánkat. A közelmúltban a televízióban is nyilatkozott a kérdés egyik szakértője. Igaz és cáfolhatatlan tényeken alapuló válaszainak megértéséhez néha elegendő volt, ha a néző közgazdász végzettséggel rendelkezett, de nem mindig. Én nem tagadom a tudományos igazság közlésének helyességét. Filozófiai vagy természettudományos értelemben létezett és létezik sok olyan igazság, amit nem értenek és nem fogadnak el az emberek. A tömegpolitikai munkában viszont egy percig sem lehetünk meg a közérdekű közlés népszerű, világos, a tömegek számára is érthető megfogalmazása nélkül. Bármennyire is elszomorító, újra meg újra azt tapasztaljuk, hogy az átlagháziasszonyt, az átlagvásárlót – és ez a többség – nem nagyon érdekli, hogy a zöldség „milyen árfekvésben van", vagy melyik cikkben mit preferál államunk, vagy hogy mit mutat az átlagárszint. Sajnos e fogalmakra türelmetlenné válnak, és már arra sem figyelnek, ami közérthető a számukra. Tény, hogy az emberek hihetik, hogy nehezebben élnek, akkor is, ha ez nem igaz. Nem létezhetne a vallás, ha az emberek csak azt hinnék el, ami igaz. Felmerül a kérdés, miért hihetik az emberek, hogy nehezebben élnek, amikor ez nem igaz? Azért, mert konkrét helyzetüket megvizsgálva, kiderül – százezer tény bizonyítja –, hogy nagyon sokszor fizetőképességüket meghaladó igények alapján szeretnének élni. Az igények növekedésének viszont csak az emberi fantázia, kielégítésüknek azonban a nemzeti jövedelem elfogyasztható része szab határt, és mi, magyarok, nemigen megyünk a szomszédba egy kis fantáziáért.

Tömegpolitikai munkánkkal is segítsük megértetni, hogy az értéklétrehozással arányos bértől elszakadt igény egyéni és társadalmi problémákat halmoz fel, és csökkenti lehetőségeink ésszerű kihasználását.

Felvilágosító munkánkban feltétlenül összehangolt együttműködés szükséges az ún. klasszikus, személyes meggyőzés és a korszerű tömegkommunikációs eszközök munkája között. Adottságainál fogva mindenekelőtt a rádió és a televízió képes arra, hogy e közvetlen, személy-

hez szóló meggyőző munkában részt vegyen. Ösztönözzük ezért az ott dolgozó kommunistákat: járjanak élen a műsorok javításában, azoknak jobb felhasználásában pártunk tömegpolitikai céljaira.

ERDEI LÁSZLÓNÉ,
a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Az elmúlt négy esztendőben a párt Központi Bizottsága nagy horderejű gazdasági, társadalom- és tudománypolitikai kérdések megoldását tűzte napirendre. E kérdések egyike *a nők helyzete* volt, amely közvetlenül társadalmunk felét, közvetve pedig egészét érinti. A Központi Bizottság a vizsgálat végeztével átfogó, az intézkedések egész rendszerét magában foglaló határozatot hozott.

Az elmúlt 25 évben a magyar nők szinte nagyobb utat tettek meg, mint történelmünk ezer esztendeje alatt. Ma a nők a munkásság csaknem 40 százalékát alkotják. Nemcsak a hagyományos női munkaterületeken, hanem a legdinamikusabban fejlődő iparágakban, a híradástechnikában, a műszeriparban, a gépgyártásban és a vegyiparban is jelentős számban helyezkednek el. Fejlődésük, politikai öntudatuk növekedésének egyik bizonyítéka, hogy a szocialista brigád-tagok csaknem egyharmada nő. A termelőszövetkezeti tagság 35,6 százaléka, az alkalmazottak 19 százaléka, a segítő családtagok 75–80 százaléka nő. A szolgáltatások különböző ágai is egyre nagyobb számú nőt foglalkoztatnak. Az államigazgatás dolgozóinak 42 százaléka, a diplomások több mint egynegyede nő.

Azzal, hogy a nőt bevontuk a szocializmus építésébe, azzal, hogy

joga van a munkára, a művelődésre, a politizálásra – az egész családot felemeltük.

Gyakorta hallhatjuk azt a véleményt: miért kell a nőkérdésről külön beszélni, hiszen alkotmányunk kimondja a nők egyenjogúságát, a törvények és rendeletek egész sora pedig biztosítja azok gyakorlását. Mégis: a nők helyzetének alakulása mindaddig rendszeres ellenőrzést követel, amíg ezek a törvények életünk gyakorlatává nem válnak.

Az egyenlő munkáért egyenlő bért elve a női egyenjogúság egyik alaptörvénye. Több helyen azonban – hibás szemlélet alapján – a dolgozó nőket nem tekintik családfenntartóknak, és így szubjektív megítélés alapján alacsonyabb bérkategóriába sorolják őket, megsértve a munka szerinti javadalmazás szocialista elvét. A Központi Bizottság határozata után már eddig is több üzem és vállalat vizsgálta felül a nők bérezését. Ezek közé tartozik az *Egri Dohánygyár,* ahol 5 százalékos bérszínvonal-emelést hajtottak végre azokon a munkahelyeken, ahol a nők eddig hátrányban voltak, úgyszintén a *Veszprémi Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat,* ahol mintegy száz munkásnőnek átlagosan 9 százalékkal emelték a bérét.

A nők kisebb keresete onnan is származik, hogy jelentős részük olyan gazdasági ágazatokban, illetve területeken dolgozik, mint a textil-, a ruházati ipar, a közoktatás, az egészségügy, a kereskedelem, a növényápolás, ahol a keresetek általában alacsonyabbak. *A béraránytalanságok megszüntetésére még nem kerülhetett sor, az csak a népgazdaság fejlődésével fokozatosan valósítható meg.*

A nők gyors ütemű munkába állásával nem tartott lépést szakmai felkészültségük. Nagy részük betanított vagy segédmunkás, mindössze 15 százalékuk szakmunkás. A munkásnők többsége kész volna a szakképzettség megszerzésére, *ha ezt jobban megkívánnák tőlük és nagyobb támogatást kapnának tanulásukhoz.*

Mostanában azt a kérdést is nekünk szegezik, hogy vajon *helyes-e a nők ilyen nagyarányú foglalkoztatása,* hiszen a kettős megterhelést nehezen viselik. Úgy gondolom, a kérdésre eddig elért eredményeink birtokában *határozott igennel* felelhetünk. Helyes a nők munkához való jogának biztosítása, mert ez egyik feltétele népgazdaságunk fejlődésének, a családok magasabb életszínvonalának, helyes, mert kedvezően hat a nők politikai, kulturális és szakmai műveltségére, és meg-

szünteti évszázados kiszolgáltatottságukat. Ez a pozitív folyamat azonban gyorsabb ütemben ment végbe, mint az ehhez szükséges társadalmi feltételek kialakítása: a szociális ellátás, a szolgáltatások fejlődése, a közfelfogás megváltozása. Ez az ellentmondás átmenetileg valóban fáradságosabbá teszi a nők életét, és kettős hivatásuk betöltése áldozatvállalást követel. *A nők többsége azonban egyik hivatását sem hanyagolja el a másik kedvéért.*

Jelenleg a legnagyobb feszültséget a gyermekek intézményes elhelyezése okozza. A kereső nők háromnegyed része a 18. és 45. év közötti korban van. Érthető tehát, hogy egyre nagyobb az igény a gyermekintézmények, elsősorban az óvodák iránt. Sok gyereket azonban a fejlődés ellenére sem tudunk óvodában elhelyezni. Még azokat sem, akiknek erre nagy szükségük volna. Ez pedig egyre inkább társadalompolitikai problémává válik. *Véleményem szerint e tekintetben a negyedik ötéves tervet túl kell teljesíteni!* Egyrészt központi erőforrásokból, másrészt a tanácsok és az ipari, valamint a mezőgazdasági vállalatok összefogásából.

A párt IX. kongresszusának határozata alapján bevezetett *gyermekgondozási segély,* amely egyedülálló szociálpolitikai vívmány, megkönnyítette a nők kettős hivatásának betöltését.

A gyermekgondozási segélyt először igénybe vevők most térnek vissza munkahelyükre. Többségük zavartalanul foglalja el korábbi munkáját. De egyes üzemekben és vállalatoknál a réginél kedvezőtlenebb beosztásba helyezik az újra munkába álló anyákat. Ez ellen fel kell lépni.

A *„helyet a nőknek a közéletben"* – régi, s ma is érvényes jelszava pártunknak. Hiszen a női egyenjogúság megvalósításának az is alapfeltétele. Ám sok helyen nem ismerik el, hogy a nők alkalmasak a közéleti szereplésre és a vezetésre. Ebben nemcsak a férfiak hibáztathatók, hanem a nők is. Gyakran húzódoznak a nagyobb felelősségtől, és ezzel konzerválják a régi nézeteket. A nők helyzetével foglalkozó központi bizottsági ülésen elhangzott, hogy *a párt „nem tud megbékélni ezzel a helyzettel és e nézetekkel, s ezen változtatni kell".*

A párttól, a kommunistáktól várható elsősorban a példamutatás. A X. kongresszust megelőző vezetőségválasztáskor a Központi Bizottság határozata már szép eredményeket hozott. A pártvezetőségek tag-

jai között a nők aránya 20 százalékról 23,5 százalékra, a párt-végrehajtóbizottságok tagjai között pedig 8,8 százalékról 14,7 százalékra növekedett. *Kívánatos, hogy ugyanez a szellem érvényesüljön az országgyűlési, a tanácsi, a szakszervezeti választásokon és a társadalmi élet más területein is.* A kommunisták feladata legyen, hogy bátorítsák, neveljék a vezetésre alkalmas nőket és a választás vagy kinevezés alkalmából támogassák őket. Nem statisztikai szempontok, nem a kirakatpolitika kedvéért, hanem a társadalmi fejlődés érdekében.

DR. BURGERT ROBERT,
a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója nagy figyelmet szentel az állattenyésztés fejlesztésének és a hústermelés növelésének. Világjelenség, hogy *a húsfogyasztási igények mögött elmarad a termelés.* Világszerte nagy erőfeszítéseket tesznek ezeknek a gondoknak a leküzdésére. Nemcsak a szocialista országokban, hanem a tőkésországokban is probléma a hústermelés ciklikusságának kiküszöbölése.

A világpiaci verseny hullámzásával nehéz lépést tartani. Ebből erednek a mi gondjaink is, mert gazdaságunk fő profilja a hústermelés. Tapasztalataink bizonyítják, hogy a hústermelés gyors ütemű és korszerű fejlesztése *csak iparszerű termelési rendszer útján valósítható meg.* Ez vonatkozik nemcsak a baromfi-, hanem a sertéshús, sőt a birkahús termelésére is.

A hústermelés előfeltétele a *sok kukorica.* Ezért a bábolnai gazdaság szántóterületein csak kukoricát termelünk. Gazdaságunk tízéves fejlesztési programjában előirányoztuk a kukorica termésátlagok meg-

kétszerezését. A kukorica, amellett, hogy önmagában is az egyik legértékesebb, előnyös devizaszerző termék, nélkülözhetetlen a korszerű takarmányreceptekben, melyekben 60–65 százalékban szerepel.

Az iparszerű hústermelés csak *széles körű kooperációban* fejleszthető gyorsan. Gazdaságunk a baromfitenyésztésben mintegy 300 termelőszövetkezettel és állami gazdasággal, a sertéshústermelésben 48 gazdasággal van szerződéses partneri viszonyban, amelyben az állami gazdaságoknak kell a kezdeményezést, a szervezést, a műszakilag bonyolultabb feladatokat vállalnia. A kooperáció legfontosabb tanulságait három pontban összegezhetjük. 1. Ezen a módon a gyenge szövetkezeti gazdaságok is bekapcsolódhatnak a legkorszerűbb termelési kooperációba anélkül, hogy feladnák önállóságukat. 2. A biológiai ritmussal összehangolt rotációs programba kell az egyes termelési tényezőket összeilleszteni, melyben az idő a legfontosabb tényező. 3. A zárt termelési integrációban létrejött élénk szellemi ismeretáramlás és a tanulságok gyors realizálása a fejlesztés és a világpiaci versenyben való eredményes részvételünk legfőbb rugója. Emellett szinte állandóan tanulmányozni kell a külföldi tapasztalatokat. Ennek és a hazai kooperációnak a tapasztalatai alapján alakítottuk ki együttműködésünket egy sor baráti ország vállalataival.

A széles körű kooperációból eredő hatás, a partnerek kritikája sokszor kellemetlen, de vállalati tevékenységünkre mégis jó hatással van, mert *nemcsak a hibák kijavítására kényszerít bennünket, hanem óv az üzemi vakságtól és az önelégültségtől is.*

A vállalati gazdálkodás most sokkal nehezebb, mint a tervutasításos rendszerben volt. Mi is most tanuljuk a vállalati gazdálkodást és a vállalatvezetést, mint sok más, a párt gyakorlati iskolájában felnőtt vezető. Éppen ezért szeretném megjegyezni, hogy a vállalati gazdálkodás megítéléséhez nagyobb türelem is kell.

Bár a hústermelés előirányzott növelése csak korszerű agráripari keretben oldható meg, emellett *szükség van a meglevő kapacitások jobb kihasználására is.* Ehhez a háztáji termelést is korszerűsíteni kell.

Meggyőződésem, hogy az utóbbi években kialakult légkör továbbfejlesztése növeli a vállalkozó és munkakedvet. A mezőgazdasági nagyüzemek keretei között felgyorsul a belterjes fejlődés, a műszaki fejlesztés, és ennek megfelelően változik a falu élete is.

JAKOB LECHLEITER,

a Svájci Munkapárt Központi Bizottságának titkára:

Tisztelt kongresszusi küldöttek és vendégek!

Küldöttségünk a Svájci Munkapárt szívélyes üdvözletét tolmácsolja önöknek.

A szocialista országok minden sikere megkönnyíti a kapitalista országok kommunistáinak harcát, ugyanakkor a hibák és a nehézségek is hatást gyakorolnak e küzdelemre.

Pártunk, a Svájci Munkapárt sajátos körülmények között dolgozik, egy rendkívül fejlett ipari országban, és 25 éve megszakítás nélkül tartó konjunktúra közepette, amely a finánctőke számára óriási és állandóan növekvő maximális profitot biztosít. Ez a burzsoázia azonban nem hajlandó arra, hogy ezt a gazdagságot az egész nép javára fordítsa, és képtelennek bizonyul az ország nagy problémáinak megoldására.

A létfenntartási költségek évről évre emelkednek. A telek- és ingatlanspekuláció miatt olyan magasra emelkednek a lakbérek, hogy sok család gyakran alig talál lakást, és gyakori, hogy egy munkás keresetének 25–30 százalékát teszi ki a lakbér. Hatmillió lakosú országunkban egymillió, különböző országokból származó külföldi munkás él, akiknek nincsenek demokratikus politikai jogaik. A tőke gyors ütemben koncentrálódik és összefonódik a nemzetközi – főleg az amerikai és nyugatnémet – monopoltőkével. Ez a külpolitikát is befolyásolja. Pártunk a külpolitikában aktív békepolitikát követel, valódi semlegesség alapján.

Nagy kommunista világmozgalmunk ma a legkülönbözőbb, bonyolult körülmények között harcol. Ez megköveteli, hogy minden párt adottságainak megfelelően alakítsa ki politikáját és akcióit, a testvérpártok belügyeibe ne avatkozzék be. A döntő, a legnagyobb erő mégis *akcióegységünk* az imperializmus elleni harcban és *szolidaritásunk* a

szabadságukért és függetlenségükért küzdő népekkel. Ebben a harci egységben pártunk hiánytalanul teljesíteni fogja nemzetközi kötelességét.

GUNVOR RYDING,

a Svéd Baloldali Párt – Kommunisták Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Szeretném pártunk üdvözletét átadni kongresszusuknak és megköszönni a meghívást, amelynek alapján részt vehetünk e kongresszuson.

Két hónappal ezelőtt Svédországban általános választásokra került sor. Pártunk növelni tudta szavazatait. *Pártunknak* az elkövetkezendő hároméves időszakban – 1971 és 1973 között – a nép által választott kamarában *több mandátuma lesz, mint azelőtt bármikor.*

A párt munkaprogramjában, amellyel kivívtuk választóink bizalmát, öt fontos kérdéscsoport szerepelt. Felléptünk az árak, a bérleti díjak és az adók növekedése ellen. A választási előkészületek folyamán a kormány az áremelkedések részleges megállítására kényszerült, majd legutóbb az általános árbefagyasztásra is. Követeltük a munkások ellen irányuló osztálytörvényeknek a felszámolását, amelyek például megtiltják, hogy a munkások a sztrájk fegyverét használhassák. Egyúttal követeltük, hogy külön törvény szabályozza a munkakörülményeket, ily módon óvjuk a munkások életét és egészségét. Felléptünk az ellen, hogy a nagytőke, a kormány és a burzsoá pártok Svédországot a Közös Piachoz csatolják. Szolidárisak vagyunk a nemzeti és társadalmi felszabadító mozgalmakkal. Különös figyelmet szenteltünk a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány elismertetésének.

Komoly probléma Svédországban, hogy a bérmunkások nagy tömegei még mindig a szociáldemokráciát támogatják. A tömegek szívesen

fellépnek gazdasági és társadalmi érdekeik védelmében, de még azt vallják, hogy a jelenlegi társadalom az egyedüli lehetséges forma. Ahhoz, hogy a svéd népet tudatos szocialistává tegyük, a legfontosabb út az a gyakorlat, hogy a nép részt vegyen a gazdasági és politikai érdekeiért folytatott küzdelemben. *A napi harcot azonban mindig össze kell kapcsolnunk az elméleti munka különböző formáival.* Ehhez le kell vonnunk a gyakorlati tapasztalatokat, tanulmányoznunk kell a marxizmus eszméit, meg kell értenünk a kapitalizmus természetét, a társadalmi fejlődéstörvényeket és a szocializmus szükségességét.

Mind abból, amit a kapott anyagokból megtudtunk, mind pedig abból, amit magunk is tapasztaltunk Magyarországon, és amit itt a kongresszuson, különösen Kádár elvtárs beszámolójából hallottunk, úgy látjuk, hogy *magyar testvérpártunk jó úton halad, hogy mind erősebbé váljon, és ezáltal boldogabb és gazdagabb jövőt biztosítson a magyar népnek, hogy tovább erősítse a szocializmus erőit a világon.*

DR. HORVÁTH ISTVÁN,
a KISZ Központi Bizottságának első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Szocializmust építő hazánk ifjú nemzedéke, az úttörők és a Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjai nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm pártunk X. kongresszusát. Szívből jövő üdvözletünk mindenekelőtt a párt marxista–leninista politikájának szól.

Annak a reális politikának, amely immár 14 éve elveiben megingathatatlan, módszereiben rugalmas, kialakításában és megvalósításában demokratikus, amely úgy sarjad a magyar valóságból, hogy egyben mélyen internacionalista. Mi nemcsak egyetértünk a párt

politikájával, nemcsak osztozunk a gondokban, hanem tevékenyen részt vállalunk munkásosztályunk, népünk és nemzetünk nagy céljának megvalósításában: a szocialista Magyarország felépítésében. Az ifjúság életkoránál és társadalmi hivatásánál fogva ebben különösen érdekelt, mert az ifjú nemzedék élvezi majd legtovább ennek minden gyümölcsét.

Napjainkban a közvélemény nagy figyelemmel fordul az ifjúság felé. Vannak, akik felszíni jelenségekből és nem a lényegből ítélnek. Nem jutunk messzire az általánosításokkal sem. Hiszen van fiataljaink között népköztársasági ösztöndíjas és bukott diák, szocialista brigádtag és fiatalkorú bűnöző.

A mi ifjúságunk már szocializmust építő társadalmunkban született, ezért számára a szocializmus természetes életközeg. Eszméihez őszintén vonzódik, gyakorlatunkkal szemben azonban időnként és helyenként talán túlzottan is kritikus. Ebben a kritikusságban természetesen sokféle hatás keveredik: a tapasztalatlanság, a javító szándék, a burzsoá demagógia, a nemzetközi munkásmozgalomban fellelhető különféle nézetek és nem kevésbé társadalmi gyakorlatunk újratermelődő ellentmondásai, fogyatékosságai is. Ezért örülünk annak, hogy pártunk nem a felszíni jelenségekből ítéli meg az ifjúságot, hanem a lényegből vonja le a következtetéseit. A magyar ifjúság fejlődését alapvetően egészségesnek tartjuk, mert döntő többségének gondolatait, magatartását és tetteit egyre jobban kiteljesedő szocialista életünk pozitív vonásai határozzák meg.

Kétségtelen, hogy ma könnyebb fiatalnak lenni, most kedvezőbbek az ifjúság életét, munkáját és tanulását meghatározó feltételek. Ennek ellenére ma sem problémamentes az ifjúság beilleszkedése a társadalomba. Életének komoly problémái akkor kezdődnek el, amikor pályaválasztásra kerül a sor. Eközben a fiatalok sok olyan jelenséggel találják szembe magukat, amelyek gyakran nem azonosak a bennük kialakult elképzelésekkel. A fiatal dolgozók család- és otthonalapítási lehetőségei feszítő társadalmi gondot jelentenek. Közismertek a kezdő szakemberek fizetése körüli problémák.

A fiatalok is igénylik, hogy határozottabban nézzünk szembe társadalmi fejlődésünk olyan megnyilvánulásaival, amelyek most élesebben jelentkeznek és gyakran negatívan befolyásolják életszemléletünk ala-

kulását. Ifjúságunk is szeretné, hogy erőteljesebben küzdjünk a szocializmus normáit megsértő, káros jelenségek: az egoizmus, az anyagiasság, a közösségi érdek megsértése ellen.

Az állami élet továbbfejlesztése és a szocialista demokrácia szélesítése nagyobb lehetőséget nyújt az ifjúságnak, de nagyobb felelősséget is kíván tőle jogainak gyakorlásában, kötelességeinek teljesítésében. Ezek a feltételek csak javulhatnak azáltal, ha a fiatalok és hivatott képviselőik – az ifjúság társadalmi jelentőségének megfelelően – nagyobb helyet kapnak azokban a testületekben, ahol a tervek kialakulnak, a döntések megszületnek. A tehetségükkel, eszmei és erkölcsi szilárdságukkal, jó emberi tulajdonságaikkal kiemelkedő fiatalokat bátrabban és nagyobb számban kellene megbízni vezető tisztségekkel is. Általában bátrabban kell építeni a fiatalok tenniakarására, öntevékenységére és önkormányzó képességére.

Büszkék vagyunk közoktatásunk forradalmi változásaira, vívmányaira, de eredményeink itt sem homályosíthatják el a gondokat, a növekvő igényeket. Vajon elég figyelmet kap-e az a tény, hogy nincs megfelelően kidolgozva az általános iskolától az egyetemig az egységes közoktatási és szakosítási koncepció? Az igények abban fogalmazódnak meg, hogy közoktatásunk igazodjék jobban a gazdasági, a politikai és a kulturális szükségletekhez, társadalmi összefogással hatékonyabban biztosítsa a munkás-paraszt gyermekek továbbtanulásának lehetőségeit.

Szinte már közhely, hogy a jövő az ifjúságé. A ma ifjúságát a jövőre kell felkészítenünk. De vajon rendelkezünk-e kellő ismeretekkel a jövőről? Van, amit már tudunk, még többet sejtünk. Néhány társadalmi vonatkozású kérdésre teljesebb választ kell keresnünk. Ilyen kérdés például, hogy milyen mértékben és hogyan befolyásolja majd az emberek kapcsolatait s gondolkodását, erkölcsét, magatartását és életmódját a tudomány, a technika, a gazdaság fejlődése, milyen gondokkal kell számolnunk, mire kell felkészülnünk.

Az ifjúság feladata: szocialista emberré válni. Mi nem idealizáljuk az ifjúságot. Tudjuk, hogy a becsületesen élő és szorgalmasan dolgozó és tanuló többség mellett nem kevés olyan fiatal is van még, aki élete célját megleli a sekélyes szórakozás pillanatnyi örömeiben.

Az ifjúság és a felnőtt társadalom intézményeinek közös gondja és

kötelessége, hogy a ma fiataljaiból olyan felnőtteket neveljen, akiknek életfelfogását és magatartását a marxizmus–leninizmus igazsága határozza meg, akik hazafiak és internacionalisták, közéleti, közösségi emberek, akik életük értelmét nem az önző szerzésben látják, hanem a közösségért vállalt áldozatkész munkában és harcban, akiknek egyéni boldogsága elválaszthatatlan a szülő, a testvér, a barát, a haza, a szocialista közösség, az emberiség boldogulásától! Minderre nekünk kell megtanítani a felnövekvő nemzedéket, mert környezete nem formálja automatikusan teljessé az új ember tulajdonságait.

Ismeretes a párt Központi Bizottságának ifjúságpolitikai határozata, amely a szocializmus alapjainak lerakása befejezésével kialakult új helyzetre és hosszabb távra szóló elveket bocsátott rendelkezésünkre. Napról napra tapasztaljuk, hogy összehangoltabb munka, az egész társadalom felelőssége szükséges a párt ifjúságpolitikai célkitűzéseinek megvalósulásához. Ebben látjuk az előrehaladás legfőbb biztosítékát. S ezért nem mondhatunk le a család, az iskola, a munkahely, a fegyveres erők, a tömegkommunikáció, az irodalom, a művészetek, az állami és a társadalmi szervezetek egymást kiegészítő tevékenységéről.

Megtisztelő bizalom számunkra, hogy a párt a jövőben még nagyobb szerepet szán ifjúsági szövetségének, a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezetének a közéletben, a KISZ-tagok és az egész ifjúság nevelésében, a párt utánpótlásának biztosításában. Tevékenységünk tizenhárom esztendeje azt mutatja, hogy szövetségünk lényegében betöltötte hivatását, teljesítette a párt által kitűzött feladatokat. A Központi Bizottság javaslatai ugyanakkor felbecsülhetetlen segítséget nyújtanak ahhoz, hogy továbbfejlesszük ifjúsági szövetségünket, növeljük népszerűségét, erősítsük kommunista, politikai jellegét. Mi is érezzük, hogy sok formális vonás található még szövetségünkben, hogy nem jó dolog az, ha mechanikusan másoljuk a párt munkamódszereit, ha nem törődünk eleget az aktív és a kevésbé aktív fiatalok differenciált igényeivel, az életkori és a rétegsajátosságokkal. Felismertük azt is, hogy erőnket és lehetőségeinket meghaladó terjedelemben vállalunk magunkra olyan feladatokat is, amelyek nincsenek közvetlen összefüggésben politikai tömegszervezetünk alapvető hivatásával, s amelyeket az ifjúság nevelésében ugyancsak érdekelt más, állami vagy társadalmi szerveknek kell elvégezniük.

Örömmel üdvözöljük a párt Központi Bizottsága és a megyei pártbizottságok mellett megalakult ifjúsági bizottságokat, az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanácsot, az ifjúsági pénzügyi alapok létesítését, valamint az ifjúsági törvény megalkotásának kezdeti munkálatait.

Örömmel üdvözöljük azt a javaslatot, amely leszállítja a tagfelvételi korhatárt 18 évre a pártban. Bízunk abban, hogy ezzel tovább gyarapszik az ifjúság körében is a kommunisták tábora és a KISZ-ben aktívan tevékenykedő fiatal párttagok száma. A magyar ifjúság jó munkával, jó tanulással, a felszabadulási jubileum és a Lenin-centenárium méltó megünneplésével, munkaversennyel készült társadalmi életünk nagy eseményére: pártunk X. kongresszusára. Ifjúságunk ott volt a tavaszi pusztító árvíz megfékezésénél, a szabolcsi házak felépítésénél. Nem hiányoznak a fiatalok onnan sem, ahol kevésbé látványos, hétköznapi feladatok megoldására van szükség.

PÓCSIK LAJOS,
a Maglódi Gépgyár művezetője:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak, elvtársnők!

A kommunisták százezrei vitatták meg pártcsoportokban, taggyűléseken, pártértekezleteken a kongresszusi irányelveket és a szervezeti szabályzat módosításának tervezetét. Az elhangzott vélemények alapján megállapítható, hogy a pártban a politika fő céljait, alapvető vonalát illetően teljes az elvi egység. A kommunistákon kívül társadalmunk szélesebb közvéleménye is kifejtette véleményét az irányelvekről.

Társadalmi életünknek erre az időszakára esik lényegében harmadik ötéves tervünk végrehajtása, a gazdaságirányítás rendszerének

reformja, a fontos gazdaságpolitikai intézkedések egész sora, a tudománypolitikai irányelvek kidolgozása és jelentős társadalompolitikai kérdések továbbfejlesztése.

E kérdésekben az elvi egységen belüli sokféleség, az értelmezés és a hangsúly *sokszínűsége* nem más, mint visszatükröződése társadalmi életünk differenciáltságának, párttagságunk és népünk szociális, politikai összetétele, tudati fejlettsége különbségeinek.

Társadalmi életünk problémáit a valóságban az mélyítené el, ha nem vennénk tudomást róluk és csökkenne harcunk szocialista tudatossága.

A párt gazdaságpolitikája is harc útján valósul meg. Egyesek a gazdasági reformból nem látnak egyebet, mint a nyerészkedés lehetőségét, függetlenül a módszerektől és az eszközöktől. A vállalati nyereségrészesedés hasznosan szolgálja a munkásosztály érdekeit, ha az a munka termelékenységének növekedéséből, a nagyobb teljesítményből, a racionálisabb gazdálkodásból – egyszóval a társadalmilag hasznosabb munkából ered. De el kell ítélnünk azokat a vállalatokat, amelyek különféle spekulációval, árképzési manőverekkel vagy monopolhelyzetükkel való visszaéléssel szerzik maguknak a jogtalanul magas nyereséget. Véleményem szerint, *ahol fél gőzzel dolgozva is nagy nyereséget lehet elérni,* ahol nem használják ki a lehető legjobban a vállalat álló- és forgóalapjait, nem biztosítják a megfelelő szervezettséget, fegyelmet és rendet, *ott rosszul hajtják végre a párt politikáját.*

A politika nemcsak a termeléssel kapcsolatos gazdasági tevékenységet szövi át, hanem vele szoros kapcsolatban az elosztási viszonyokat is. A munkásosztály érdekeivel ellentétes az egyenlősdiség, amely a szocializmus viszonyai között nem veszi tekintetbe a munka mennyiségét és minőségét. Egyet lehet érteni mindazokkal, akik erélyes intézkedéseket sürgetnek a nem munkán alapuló jövedelemszerzés lehetőségei ellen.

A gazdasági szabályozókon túl a jogalkotást és a joggyakorlatot is olyan irányban szükséges fejleszteni, hogy szigorú, a megelőzést jobban szolgáló következményei legyenek az állam- és társadalomellenes, a szocialista közerkölcsöt sértő cselekedeteknek.

BENCS TIBORNÉ,

a barabási Béke Termelőszövetkezet főállattenyésztője:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Szovjetunió közvetlen szomszédságában, a barabási Béke Termelőszövetkezetben vagyok agrármérnök. Szabolcs-Szatmár megye elsősorban mezőgazdasági termékeiről vált híressé országszerte. Minket nem sért az, hogy nem vagyunk ipari jellegű megye. Azt szeretnénk elérni, hogy megyénk agrárcentrikus fejlesztése ne jelentse fejlődésének megrekedését.

A IX. kongresszus óta meggyorsult mezőgazdaságunk fejlődése, növekedtek terméshozamaink. Ennek ellenére nem tudunk olyan pozitív eredményekről, olyan mértékű haladásról beszámolni, mint azt az előttem a mezőgazdaságról szóló küldöttek tették. Megyénk helyzetéből adódóan sok gonddal kell szembenéznünk. A megye termelőszövetkezeteinek a fele kedvezőtlen körülmények között gazdálkodik. A megye termőföldjeinek alacsonyabb népességeltartó képessége emellett nagyobb mezőgazdasági népsűrűséggel párosul. Állóeszközeink jelentős része elavult. A szövetkezetek gépparkjának 60 százaléka elhasználódott. A szarvasmarha-férőhely 70 százaléka, a sertésférőhelyek 80 százaléka korszerűtlen. Pedig nekünk a szatmár–beregi tájon és a Tisza mentén az adottságainkhoz való ésszerű alkalmazkodás miatt hagyományos kultúráink mellett elsősorban az állattenyésztés fejlesztésére kell gondolnunk, ezen belül is főként a *szarvasmarha-* és a *juhtenyésztésre*. Hiszen megyénk mintegy 110 000 katasztrális hold rétjének, legelőjének jelentős része ezeken a területeken van.

Termelőszövetkezeteink ezt már felismerték. Ezzel függ össze, hogy üzemeink döntése alapján a következő két évben 22 szakosított szarvasmarha-telepet kívánunk létesíteni. Ez az elképzelés ebben a térségben az adottságokhoz való alkalmazkodást jelenti. Sajnos, nehezíti

az elképzelések megvalósítását az, hogy ezek a rosszabb adottságú üzemek a jelenlegi hitelezési rendszerben nem, vagy csak alig jutnak hitelhez. A megye beruházásaiból a kedvezőtlen adottságú szövetkezetek – bár a közös gazdaságok felét teszik ki – csak 30–35 százalékban részesülnek. Ezek a tőkeszegény üzemek a beruházásokért és a hitelekért folyó versenyben nem partnerei a kedvezőbb adottságú üzemeknek.

A nehéz helyzet ellenére is meggyőződésünk, hogy a gyenge termelőszövetkezetek is tovább fejlődnek és erősödnek. Ennek érdekében elsősorban saját lehetőségeinket használjuk fel. Szövetkezetünk vezetősége és tagsága a tél folyamán felülvizsgálja eddigi tevékenységét és kialakítja 1971. évi és az ötéves üzemfejlesztési tervek koncepcióit. A kedvezőtlen természeti adottságok között működő tsz-eknek is lehetőségük van a termelési szerkezet korszerűsítésére, az adottságokhoz való alkalmazkodásra, a háztáji és a szövetkezeti gazdaságok ésszerű együttműködésére, a kiegészítő tevékenység, a kooperáció és a társulások fejlesztésére, a jó vezető kollektívák kialakítására, a szakemberek fokozottabb alkalmazására.

Egyetértünk azzal, hogy a népgazdaság anyagi eszközeit, a beruházásokat, a hiteleket a mezőgazdaságban is oda kell befektetni, ahol azok a leghamarabb megtérülnek. *A hitel egy részét azonban a gyenge adottságú termelőszövetkezetek részére el kell különíteni, mert különben teljesen esélytelenek a hitelekért folyó versenyben.*

Szeretnék még egy gondunkról beszélni: megyénkben 50 000 katasztrális holdon tízezer család *szakszövetkezetekben* gazdálkodik. Ezek a szövetkezetek azonban nagyon lassan lépegetnek előre. Nem kis gondot jelent helyzetük, az ott élő emberek megélhetése. Különösen a fiatalság nem lát perspektívát e szövetkezetekben, s a tagság elöregedett. Ezekben a szövetkezetekben az előrehaladást csak úgy lehetne gyorsítani, ha a közösen végzett tevékenység jobban érvényesülne. Ehhez kérjük az illetékes állami szervek segítségét is.

A gondok ellenére is elmondhatom, hogy megyénk termelőszövetkezeti tagsága a múlt négy esztendőben szorgalmas munkájával tanújelét adta a párt iránti bizalomnak.

KISS ISTVÁN,
szobrászművész:

Küldött elvtársak!
Tisztelt kongresszus!

A kongresszus anyagaiban is erőteljes hangot kapott a kispolgári nézetek és magatartás bírálata. Bár az ilyen jelenségek számszerűen nem nagyok, fel kell figyelni a sajtóban is itt-ott megjelent tompító megnyilvánulásokra, mert a felháborodás: a közösségi tudat jogos felhorkanása minden visszaélés ellen. Az elítélés csak akkor lehet teljes értékű, ha ezzel szemben minden közösségi gondot, a közösség érdekét vállaló szocialista magatartást hangsúlyozottan megbecsülünk.

Szeretnék az ifjúság nevelésének problémáival is foglalkozni. A mi ifjúságunk számára a szocializmus olyan természetes, mint a levegő. Nem is köszöni – éppúgy mint a levegőt. Meg kell mondanom, hogy nálunk az igazság, az őszinteség, eszményeink reális megfogalmazása – ami nagyon helyes szándék – nagyon sokszor csap át túlzásokba. A deheroizálás áramlata például sokat árt túlzásaival eszményeink, példaképeink megteremtésében. Őriznünk kell eszményeinket, példaképeinket, mert nemcsak a társadalomnak, de az ifjúságnak különösen szüksége van rájuk.

Szeretném tájékoztatni a kongresszust képző- és iparművészetünk helyzetéről, gondjairól. Elmondhatjuk: a képző- és iparművészetnek hazánkban olyan szervezett és állandó anyagi lehetőséget és olyan alkotói feltételeket teremtettünk, amire a világ bármelyik országa – a legfejlettebb is – méltán lehetne büszke. Rohamosan nő és fejlődik társadalmunk igénye a művészetek – s így a képzőművészet – iránt is. Ugrásszerűen nő a kiállítások száma és látogatottsága. A vidéki tanácsok megnövekedett önállóságuk folytán mind határozottabban igyekeznek kialakítani sajátos helyi, kulturális és művészeti képüket. Fon-

tos folyamat ez azért is, mert ezáltal ellensúlyozódik a Pest központú művészeti közélet.

A felemelkedés folyamatáról szólva, úgy érzem, túl szerények vagyunk kulturális eredményeink értékelésében. A további felemelkedés biztosítása megköveteli a párt irányító szerepét a kultúra és a művészet megítélésében. Kádár elvtárs ezt úgy fogalmazta meg, hogy senki sem vonhatja kétségbe a párt és népi államunk jogát ahhoz, hogy eldöntse: mit támogat a művészetben. Meg kell mondani, hogy vannak, akik vitatják ezt, és szeretnék, hogy bármilyen szemléletű művészet anyagi támogatásban részesüljön. A művészetben a korszerűség keresése közben állandó világnézeti harc is folyik. Megjelennek szándékos ellenséges fellazítási törekvések is. Sok eszmei tévedés van, sőt ellenséges eszmék is működnek, hatnak. Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartom a kultúrpolitikai elvek határozottabb gyakorlati alkalmazását.

Eszmei zavart okoz, hogy nem azonos fogalmakat összekeverünk. Például a mű világnézeti eszmei tartalmát a minőség fogalmával helyettesítjük. Máskor az európaiságot abszolút mértékként emlegetjük, elfeledve, hogy az általános emberinek ez csupán része lehet. Pártunk, államunk kötelességének tartja népünk tudatformálását a látáskultúra területén is. Ehhez mérhetetlen segítséget jelentene a kritika és a tájékoztatás tevékenysége. De sem kritikánk, sem tömegtájékoztatásunk nem felel meg teljesen feladatának. Ezért nem mondhatunk le e területek pártirányításáról.

Művészetünk nemzetközi tekintélye, jelentősége növekszik. Szinte kivétel nélkül minden szereplésünk kapcsán azt keresik műveinkben, ami jellegzetesen szocialista és magyar. A kapitalista országokban is sokan vannak, és mind többen lesznek, akik keresik a jövő életformáját. A művészetek, a művek a személyes élmény erejével segíthetik az eligazodást. Ezért fontosak az őszinte művek, amik szocialista életünkről vallanak.

Röviden szólni szeretnék az iparművészet ipari alkalmazásáról. Kitűnő iparművészgárdával rendelkezünk. Mégis, ha iparművész kerül gyárainkba tervezőként, nem kap kellő szerepet, sőt – tehernek, gondnak tekintik. A kapitalista termelés a termékek esztétikáját a piaci érdekek miatt tartja fontosnak. Nálunk a termékek esztétikája az emberek kultúráját, látáskultúráját is kell hogy szolgálja.

PÉTERVÁRI JÁNOSNÉ,

a Kiskőrösi Vegyesipari Ktsz üzemegység-vezetője:

Tisztelt pártkongresszus!
Kedves elvtársak!

A kongresszusi irányelvekben szerepel a mezőgazdaságban foglalkoztatottak részarányának további csökkentése. Ez megyénket: Bács-Kiskun megyét és szorosabban véve járásunkat, a kiskőrösi járást is érinti. *Bács-Kiskun megye az ország éléstárában gyümölcskosár.* A megyék között a legtöbb mezőgazdasági árut adja. De jelentősen fejlődött az utóbbi tíz esztendőben a megye ipara is. A kiskőrösi járásban tíz évvel ezelőtt a foglalkoztatottak 76 százaléka dolgozott a mezőgazdaságban, ma 63 százaléka. Az ipari foglalkoztatottak aránya csak 6 százalék volt. Jelenleg 13 százalék. Járásunkban az iparfejlesztés nemcsak azért fontos, hogy olyan munkahelyeket létesítsünk, ahonnan a dolgozók naponta haza tudnak járni, hanem azért is, mert több ipari üzem – így a mi vezetőségünk is – lehetővé tette a dolgozók számára, hogy a mezőgazdasági csúcsmunkák idején segítsék a tsz-eket.

Véleményünk szerint nagyobb fejlesztési lehetőségeket kellene kapniuk a kis- és a középüzemeknek is. Ezek csak akkor tudnak a korszerű nagyipar kiegészítői lenni, ha tudatos műszaki politikával, a nagyiparral szemben támasztott műszaki igényekhez igazodva fejlődnek. További fejlődésünk nélkülözhetetlen feltételének tartom a kooperáció és a specializáció szélesítését. Ehhez a kis- és középüzemek műszaki fejlesztése is szükséges, de a jelenleg rendelkezésre álló saját fejlesztési alapok igen szűkre szabottak.

Szövetkezetünk elsőrendű feladatának tartja, hogy a járás területén a szolgáltatásokat fejlessze. A lakosság építkezési igényének kielégítésére építőipari részlegünkben nagyarányú gépesítést hajtottunk végre. Épül szolgáltatóházunk, autószervizünk és vegytisztító üzemünk.

Manapság *előtérbe került a vezetőkkel, köztük a művezetőkkel szemben támasztott igény.* Ha az üzemek műhelyeiben nincsenek meg a szükséges tárgyi és személyi feltételek, akkor aligha születik eredmény. A fiatalok jó munkássá nevelése is a művezető lelkiismeretességétől függ. A kommunisták felelősségének e kérdésben is érvényesülnie kell.

A munka mellett tanuló fiatalok nehezen birkóznak meg az esti iskola követelményeivel. Jellemző erre, hogy a gimnáziumba beiratkozó fiatal fizikai dolgozók 54 százaléka az első évben kimaradt. Lehetőséget kellene teremteni a szakmunkásiskolák javaslata alapján arra, hogy a tehetséges, hátrányos helyzetből induló szakmunkásfiatalok *a középiskola nappali tagozatán tanuljanak tovább.*

GARAI GÁBOR,
költő:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Az Írószövetség kommunistáinak megbízásából jöhettem el ide, de szeretnék önöknek – amennyire tőlem telik – röviden képet adni az egész magyar írótársadalom *politikai közérzetéről.*

Ahány író – annyiféle családi, baráti környezetből, társadalmi közegből érkezett, egyvalamiben azonban mindjobban kezdenek hasonlítani egymásra: *igenlik és igénylik azt a következetes és elvhű politikát, amit pártunk 14 év óta folytat, igenlik és igénylik azoknak a céloknak mind határozottabb valóra váltását, amelyeket az irányelvek is megfogalmaznak, s amelyeket Kádár elvtárs előadói beszédében is kifejtett.*

Kérem, higgyék el: nem szeretném itt szebbre festeni a leányzót, mint amilyen. Nem állítom, hogy a magyar írók többsége következetesen

marxista. Talán nem is örülnének egyesek, ha ilyet állítanék róluk. De állítom, hogy írótársaim nagy többsége – s a nem kommunistáké is – mély elkötelezettséget érez a magyar nép iránt, s ha nem is egyöntetű világnézeti alapról, de *azért* igenli politikánkat, mert tudja, meggyőződött róla – még ha korábban erősen kételkedett is benne –, hogy *ez a politika a magyar népnek jó*. S egyebek mellett azért is jó és népért való, felelős nemzeti politika, mert következetesen internacionalista.

Tehát megítélésem szerint az írók többségének igenlése napjainkban nem egyszerűen, *„úgy általában"* valamilyen szocializmusra vonatkozik, ezért is jelent többet, mint az ötvenes évek elejének látszategysége. Ez az igenlés ma *erre* a szocialista építőmunkára vonatkozik, amely itt folyik, *itt* és *most*. Tehát felelősségteljes realizmussal kidolgozott népgazdasági terveinkre, a szocialista demokrácia további fejlesztésére, arra, hogy a kultúra átjárja társadalmunk egész szervezetét a hajszálerekig, és nélkülözhetetlen, mindennapi szükségletünkké váljék.

És ugyancsak az írók nagy többsége – velem együtt – azokra a jelenségekre mond nemet, amelyek hátráltatják szocialista céljaink valóra váltását. Az aggódók tehát – még az igen indulatosan aggódók is – általában ezért a politikáért aggódnak és nem ellene, s a mégoly heves viták is nem a *mi*-ről, hanem a *hogyan*-ról folynak.

De hát *milyen jelenségek is aggasztanak minket?* Körülbelül ugyanazok a visszásságok, amelyekről itt a kongresszus néhány munkásküldötte szólt, és vezető elvtársaink is beszéltek. Tehát semmiképpen sem a jobb élet utáni jogos vágy – hanem csak az elembertelenítő harácsolás; nem az anyagi érdekeltség vitathatatlanul helyes elve – hanem a munka nélküli jövedelemszerzés és a közösség kárára fondorlatosan megszerzett parazita kiváltságok.

Mindenki tudja, hogy nem tömeges jelenségekről beszélek, de viszonylag kis számuk ellenére is nagyon feltűnőkről, és a munkások és más becsületes emberek, köztük az írók igazságérzetét is súlyosan sértő visszásságokról.

Szeretnék néhány szót az irodalom szorosabban vett „szakmai" kérdéseiről is szólni. Talán nem kell bővebben bizonygatnom, hogy *kulturális politikánk elveit és gyakorlatát alapvetően jónak tartom.*

Egyik-másik aggodalomról azonban mégis beszélnem kell. Azt hiszem, a kultúra területén és a kulturális intézményekben néhány gazdasági szabályozó-, ösztönző- vagy fékezőeszköz hatékonyságát felül kellene vizsgálni. Csak egy példát említek. Felemeltük a rémregények és más efféle kiadványok árát, csökkentettük ezeknél a kiskereskedelmi haszonkulcsot abban a reményben, hogy így a vevő és az eladó egyaránt abban lesz érdekelt, hogy jó irodalmat vásároljon, illetve adjon el. Néhány helyen utánajártam a dolognak, és azt láttam, hogy a ponyvafélék forgalma nem csökkent, sőt kiadott összpéldányszámuk emelkedett – miközben a mai magas színvonalú és szocialista szellemiségű művek példányszáma, amely néhány évvel ezelőtt oly örvendetesen kezdett emelkedni, most többnyire lassacskán, de észrevehetően csökken. Épp azoké a műveké tehát, amelyek fokozott támogatását a Központi Bizottság beszámolója nagyon helyesen s oly hangsúlyosan szorgalmazza.

Nem elég tehát mennydörögni a krimi ellen, az igényesebb művekben is izgalmasabb mai témákhoz kellene nyúlni. A célszerűbb anyagi ösztönzés mellett ez is eredményes lehet. De hát az sincs kizárva, hogy még van egy harmadik vagy negyedik lehetőség is. Mindenesetre nyilván tüzetesebben utána kellene járni e különös tünet okainak. Én itt csupán jelezni szerettem volna a problémát, amelyhez hasonló más területeken, például úgy tudom a filmforgalmazásban is meglelhető.

Sokkal nagyobb problémája az irodalomnak, illetve legfőbb műhelyének, a könyvkiadásnak – s az egyéb, főleg a műszaki könyvkiadást is ide kell sorolnom – a nyomdaipar mai helyzete. A könyvek nyomdai átfutási ideje évről évre hosszabb lesz. Ennek oka lehet a gépek elöregedése, a nyomdászok elvándorlása a szakmából, de a fő baj a szabad áron előállítható nyomtatványok előtérbe helyezése. Nagyon fontos lenne, ha ennek a nem csupán kulturális szempontból nélkülözhetetlen iparágnak a helyzetén sürgősen segíthetnénk.

S még egy megjegyzést a közkönyvtárak helyzetéről. Néhány év óta a közkönyvtárak beszerzési kereteit – igen helyesen – helyi forrásokból biztosítják. Ennek következménye – már kevésbé helyesen – jó néhány helyen az lett, hogy a könyvtárak kevesebb pénzt kapnak könyvbeszerzésre. Tisztelet annak a néhány megyének, ahol többet kapnak! Bízom benne, hogy a többiek mielőbb követik az ő példájukat.

BENKEI ANDRÁS,
belügyminiszter:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Tisztelettel jelentem a kongresszusnak, hogy a Belügyminisztérium kommunistái és egész személyi állománya, a törvényeket betartva, a Központi Bizottság és a forradalmi munkás-paraszt kormány iránymutatásait követve – eredményesen munkálkodtak a IX. kongresszus határozatainak végrehajtásán.

Munkánk irányításában és ellenőrzésében folyamatosan éreztük és tapasztaltuk a Központi Bizottság gondoskodását, a megyei, a területi pártszervek segítőkészségét. Az utóbbi években tovább erősödött, céltudatosabbá és hatékonyabbá vált együttműködésünk a többi bűnüldöző szervvel és a társ fegyveres erőkkel, testületekkel. Tovább erősödött a belügyi szervek egysége, együttműködése.

A Központi Bizottság 1969 novemberében megtárgyalta a Belügyminisztérium munkáját, elismerte az eredményeket és megjelölte a további feladatokat. A Központi Bizottság beszámolója utalt rá, hogy a szocialista viszonyok között az állam elnyomó szerepe folyamatosan csökken. Ennek alapvető oka, hogy nincsenek a szocializmus építésével szemben álló osztályok hazánkban. A belső ellenséges elemek tevékenysége és befolyása az utóbbi évtizedben folyamatosan csökkent. A kizsákmányoló osztályok maradványainak bomlása és polarizálódása, gyorsuló beilleszkedésük szocialista rendszerünkbe állandó tendenciát mutat. A szocialista társadalom építésében elért eredményeink, a párt tömegbázisának kiszélesedése és megszilárdulása, valamint szövetségünk a Szovjetunióval, a Varsói Szerződésben tömörült országokkal egyértelművé tette, hogy a kapitalizmus restaurálása Magyarországon nem lehetséges.

A Belügyminisztérium munkájának homlokterében *a bűnözés megelőzése, az elkövetett bűncselekmények felderítése és bizonyítása* áll.

Fokozott erőfeszítéseket teszünk *a társadalmi tulajdon és a népgazdaság védelmére*. Eközben sok problémával találkozunk. Ma sem könnyű elhatárolni például – különösen gazdasági területen – az észszerű kockázatot a hibáktól és a hibákat a bűnöktől. Ezek megítélésében meglehetősen széles körben tapasztalható bizonytalanság, bátortalanság. Ez alól esetenként a mi szerveink sem mentesek, pedig a visszásságok, a lazaságok elleni határozatlan fellépés, az ellenőrzés elmulasztása gyakran bűncselekmények elkövetésének enged teret. A Központi Bizottság beszámolója is nyomatékkal hívja fel a figyelmet a gazdasági területen fellelhető visszásságokra, a nyilvánvaló visszaélésekre – az árdrágításokra, a csalásokra, a harácsolási jelenségekre –, amelyekkel szemben az eddigieknél sokkal határozottabban kell büntetőeljárások útján is fellépni. Ezt hangsúlyozva mindjárt szeretném azt a fontos elvi kérdést aláhúzni, amelynek a gyakorlatban feltétlenül érvényt szerzünk, hogy *a Belügyminisztérium feladata a bűnüldözés, a felderítés és a megelőzés, de semmi esetre sem az, hogy kifejezetten gazdasági, termelési problémákba vagy politikai, ideológiai vitákba avatkozzon be*. Ez a párt, a kormány politikájából következik és egyben a törvényesség betartásának követelménye. Pártunk politikai iránymutatását követve betartottuk és a jövőben is betartjuk azt az alapvető elvet, hogy ideológiai kérdésekben tévelygők vagy ellenséges világnézetű – de egyébként ellenséges tevékenységet nem folytató – személyekkel a marxista világnézetet és nem a rendőrséget kell szembeállítani.

Ami a politikai ellenzékiséget illeti: amíg az nem ellenséges tevékenység, hanem a nézetek nyílt fórumon folyó összeütközése, addig nincs helye a belügyi szervek adminisztratív beavatkozásának. Azért teszem ezt szóvá e helyen, hogy a közvélemény ne a Belügyminisztériumtól várjon beavatkozást olyan politikai, kulturális és kifejezetten gazdasági ügyekben, amelyekben a bűncselekmények gyanúja nem áll fenn, s politikai, más állami vagy gazdasági szerv intézkedésére volna szükség.

A Belügyminisztérium dolgozói tevékenységük során a törvényes-

ségnek, a jogpolitikai elveknek megfelelően, differenciáltan járnak el a különböző bűncselekmények elkövetőivel szemben.

A Belügyminisztérium egyik fő feladata a fiatalkorú bűnözés visszaszorítása, az *ifjúságvédelem*. Az elmúlt években kialakult galerik, huligáncsoportok közül többet felszámoltunk, és példamutató ítéletek is születtek. A jövőben ebben még következetesebbek leszünk. A fiataloknak mindössze 1,1 százaléka okoz gondot az igazságügyi, belügyi szerveknek. De ez a csekély arány sem feledtetheti azokat a kötelezettségeket, amelyeket a belügyi szerveknek teljesíteniük kell, hogy a fiatal bűnelkövetők száma csökkenjen! Tudjuk, hogy az adminisztratív intézkedések önmagukban nem oldják meg ezt a problémát. Csak a szülők, a pedagógusok, a társadalmi és állami szervek közös összefogása vezet eredményre.

A Központi Bizottságnak a Belügyminisztérium munkájáról szóló határozata értelmében tevékenységünkben az eddiginél is nagyobb hangsúlyt kapott a közbiztonság fokozottabb védelme, különös tekintettel a nagyvárosok rendjére. A bűnüldöző munka mind erőteljesebben a visszaeső, veszélyes bűnözők tevékenységének korlátozására, visszaszorítására irányul. A bűnözés alakulását általában csökkenő tendencia jellemzi, még akkor is, ha egyes bűncselekményfajták száma időnként növekszik, és előfordulnak súlyos, a lakosságot, a társadalmat joggal nyugtalanító bűncselekmények is. Vannak még – különösen Budapesten és a nagyvárosok többségében – a társadalom rendjére és biztonságára fokozott veszélyt jelentő huligán, konok bűnöző elemek. Velük szemben joggal vár erélyesebb fellépést tőlünk a közvélemény és erre kötelez bennünket a Központi Bizottság határozata is.

Az imperializmus fellazító politikájával még sokszor megzavarja a politikailag kialakulatlan, világnézetileg ingatag embereket, és ezzel hátráltatja aktív bekapcsolódásukat a szocializmus építésébe. Ezért feltétlenül indokolt az ilyenfajta imperialista aknamunkával szemben az erőteljesebb politikai-ideológiai fellépés, amelyet a Központi Bizottság beszámolója sürget. A bűnüldözés gyakorlatából tudjuk, hogy a fellazító politika ellenséges tettekre is ösztönöz egyes embereket.

A társadalmi, gazdasági, technikai fejlődésből, valamint a turizmus fellendüléséből következően jelentősen növekedtek a *Belügyminisztérium igazgatási feladatai*. Az, hogy milyen módon történik az ügyinté-

zés, valóban a lakosság közérzetét befolyásoló tényező. Ezért igyekszünk az ügyintézést tovább egyszerűsíteni, gyorsítani és kulturáltabbá tenni.

Az elkövetkezendő években azon fogunk munkálkodni, hogy a X. kongresszus határozataiból következő belügyi feladatokat a gyakorlatban megvalósítsuk. Pártunk és dolgozó népünk a jövőben is számíthat a Belügyminisztérium egész személyi állományának áldozatvállalására, hivatástudatára, népünk hűséges szolgálatára.

KOVÁCS ÉVA,

a budapesti „Kossuth Zsuzsa" Gimnázium igazgatója:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Mint gyakorló pedagógus, a nevelés területén előttünk álló tennivalókkal kívánok hozzászólásomban foglalkozni. Oktatási-nevelési rendszerünk korszerűsítése, magasabb szintre emelése egyik alapkérdése a szocialista társadalom fejlődésének. Iskoláinkban azonban nem teljesedhet ki a párt céljainak megfelelő nevelés, miközben a nevelés központi alakja, a pedagógus, a legrosszabbul fizetett értelmiségi réteghez tartozik. E ténynek beláthatatlan következményei lehetnek a nevelésre.

A nevelőmunkát gátló okok között elsőként *a pedagógusok túlterhelését* említeném, ami ugyancsak visszahat az iskolai munkára. A fáradt, túlterhelt pedagógustól egyenes út vezet a túlterhelt diákhoz is. Továbbá: a pedagógusok jelenlegi anyagi és munkakörülményei miatt *már a fővárosban is jelentkezik a munkaerőhiány*. Az eredményes nevelőmunkát nehezíti az is, hogy az iskolák egy része sem külsejében, sem berendezésében nem biztosít megfelelő környezetet.

A jövőben jobban kellene hangsúlyozni és érzékeltetni a nevelésügy, *a pedagógusok anyagi-erkölcsi megbecsülésének perspektíváját.* Ez talán megnyugtatná a hivatástudattal, áldozatkészen dolgozó pedagógusokat, és enyhíthetné az idegenkedést a pedagóguspályától. Ezenkívül: valamennyi irányító szervnek minden változtatást jelentő döntést – következményeit tekintetbe véve – a jelenleginél sokkal alaposabban végig kellene gondolnia.

Bármennyire is alapvetőek az anyagi kérdések, mégsem lenne a valóságnak megfelelő – csak azokról szólni. Nevelésügyünknek ugyanis vannak másfajta jelentős tartalékai is.

Az iskolára ma még korántsem jellemző, hogy betölti a szocialista jellegű munkahely szerepét, ahol gyermekeink tapasztalhatnák, hogy az iskola éppen olyan izgalmas küzdő terepe a szocialista építésnek, mint egy üzem vagy termelőszövetkezet. *Az iskolák szocialista közösségekké válása* viszont felelősségünk ellenére sem csak rajtunk, pedagógusokon áll. Ez csak a különböző társadalmi tényezőktől kapott, az iskola céljaival összhangban levő támogatás segítségével valósulhat meg. Ezért is nagy jelentőségű számunkra a párt Központi Bizottságának állásfoglalása, amely kimondotta: *az ifjúság nevelése az egész társadalom ügye.* Minden felelős társadalmi tényező, minden felnőtt kötelessége, hogy a fiatalokat nem segítő, felettük csak ítélkező rideg pedagógiai gyakorlatot elvetve, egyértelműen kiálljon a mi erkölcsünk, a mi világnézetünk mellett, s ne hagyja szó nélkül a fiatalok némelyikénél megnyilvánuló helytelen magatartást.

Az iskolák szocialista közösségének fejlesztése megköveteli, hogy az *iskolákat irányító szervek munkája hatékonyabbá váljék.* Ennek érdekében meg kellene szűnnie a középfokú oktatási intézmények szétaprózott irányításának, ezzel is közelebb jutnánk az irányelvekben hangsúlyozott azonos típusú iskolák közötti színvonalkülönbség felszámolásához. A nevelőiskola kialakításához is több segítséget kellene adnia a felső szintű pedagógiai irányításnak. Így a pedagógusképzésnek jobban kellene alkalmazkodnia a középfokú oktatás megváltozott szerkezeti arányaihoz és az iskola fokozódó nevelési igényeihez. Az irányító szervek iskolai értékelésében még uralkodik a mindentől független tanulmányi átlag vizsgálata, s általában a statisztikai szemlélet. Gyakran fontos nevelési akciók előkészítésére nincs elég idő. Még nem

megoldott az egyetemi felvételi vizsgák összehangolása az azonos jellegű szakközépiskolai tantervvel. A nevelés hatékonyságát csökkenti – különösen a szakközépiskolákban – a tananyag túlzsúfoltsága. Mindezek korlátozzák a fizikai dolgozók gyermekei segítésének hatékonyságát. Demokratikusabbá kellene tenni irányító szerveink együttműködését az iskolákkal, a pedagógusok jelzéseire jobban fel kellene figyelni, jobban kellene bátorítani a szocialista nevelők értékes kezdeményezéseit.

Eredményeink elismerése mellett azért tartottam szükségesnek a gondok elmondását is, mert ezek akadályozzák a kommunista nevelés teljes értékű kibontakoztatását.

ERDEI FERENC,

a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára:

Kedves elvtársak!

Tisztelettel köszöntöm a kongresszust és külön megköszönöm, hogy mint meghívott szót kaptam. A tudomány nevében kértem szót, és a távlati tudományos kutatási tervről és a társadalomtudományokról szeretnék szólni.

A távlati tudományos kutatási terv tudományos életünk fejlesztésének egyik legfőbb szervezője, ily módon tudjuk legfőbb erőinket a társadalmilag legfontosabb célokra koncentrálni. Ez a munka megindult. Távlati kutatási terveink összhangban a távlati népgazdasági tervvel, a jövő év végére készülnek el. Okultunk a régi távlati kutatási terv tapasztalataiból, és csak reálisan kézben tartható, kevés számú kutatási programot emelünk országos, illetőleg kormányszintre, s emellett minden minisztérium, minden főhatóság is kiemeli azt a 8–10 témakört, amelyek az ő felelősségi területén a legfontosabbak. Világ-

szerte folyik ilyen munka. Az ENSZ különféle szervezeteiben, a KGST-ben és más fórumokon is célratörő nemzetközi tevékenység indult meg a társadalmilag legfontosabb kutatási programok kialakításáért. És e széles körű tevékenységben két figyelemre méltó közös vonás is van. Egyik, hogy lényegében *ugyanazon problémák körül alakulnak ki a kiemelt kutatási programok,* így különösen a tudományos-technikai forradalom, az emberi környezet védelme, az energiaproblémák stb. kérdései körül. A másik pedig, hogy *előtérbe kerülnek a társadalomtudományi kutatások.*

A mi távlati kutatási tervezésünk során is előrelátható, hogy néhány társadalomtudományi témakört országos szintű kutatási programként, illetőleg fő irányként kell kiemelni. Ilyenek például: a tudományos-technikai forradalom társadalmi-gazdasági hatásai, gazdaságpolitikánk tudományos megalapozása, a szocialista vállalat komplex kutatása, a korszerű igazgatás-közigazgatás, a társadalmi rétegződés és az életmód, illetőleg a tudatok alakulása. Mindezeket nem lehet kiemelt kutatási feladatokká tenni. Mindet művelni kell, s közülük kell kiemelni azokat, amelyekre különösen koncentráljuk erőinket.

A társadalomtudományok szerepe régóta jól ismert. Különös aktualitása és jelentősége van azonban a történeti valóság feltárásának. Társadalmunk szocialista építésében, eszméink megvalósításában most már bőven vannak történeti tapasztalataink. Ezek reális értékelése nélkül most már nem haladhatnánk tovább.

Gondoljuk végig, csak ezen a kongresszuson mi minden van napirenden. Nem kisebb problémák, mint gazdaságirányítási rendszerünk továbbfejlesztése, munkásosztályunk helyzete és annak további alakulása, az anyagi és erkölcsi ösztönzők hatékonyabb rendszere: a szocialista vállalat belső mechanizmusa, az állami tulajdonosi rendelkezés gyakorlása, a vállalati vezetés és a munkásellenőrzés, továbbá az ösztönző hatások kellő érvényesülése. Ezenkívül a szocialista demokrácia, az állami élet fejlesztésének a kérdései, a helyi önkormányzat és a központi kormányzás összefüggései, a demokratikus centralizmus helyes értelmezése, az országgyűlés, a kormány és a helyi közigazgatás leghelyesebb munkamegosztása; a kulturális életből iskolarendszerünk, a kultúrforradalom történelmének időszerű kérdései, a szocialista műveltségeszmény, és nem utolsósorban szocialista frontunk erősítése az

elidegenedés és a manipulációk ellen, a szocialista humanizálásért, az ember egyetemleges méltóságáért és reális szabadságáért. Reálisan fel kell ismernünk az adott valót is, a mozgás törvényszerűségeit is, és politikánk járható útjait is. Ezeket az ismereteket kész eredményekként sehonnan nem vehetjük át.

A történeti valóság megismerése sokszor illúziókat rombol. Egyéni és partikuláris csoport- és apparátusi szubjektivitásokba ütközik, és a valóság olykor általános elvi tételeinkkel vagy éppen nagyon tisztelt eszményeinkkel is – legalábbis egy időre – szembekerül. Mindezt el kell viselni ahhoz, hogy igazi ismerethez és önismerethez jussunk és szocialista politikánkat a történeti realitások ösvényein vezethessük. A Központi Bizottság beszámolójában jogosan idézte e tekintetben Kádár János elvtárs a lenini útmutatást, „a konkrét helyzet konkrét elemzésének" szükségességéről...

És még más veszélyek is vannak. A társadalomtudományok művelői is gyarló emberek, s olykor a valóság megítélésében is tévedhetnek, de még inkább akkor, amikor általánosító következtetéseket vonnak le, vagy éppen divatos ideológiai tételeket kovácsolnak. De ezeket is bizonyos mértékig tűrni kell, mert a helyes megítélések és a megalapozott következtetések nem mindig magától értetődőek, gyakran csak vitában érthetjük meg őket.

Politikánkhoz, annak minden lépéséhez felelős adalékokat kell szolgáltatniuk a társadalomtudományoknak, mégpedig úgy, hogy se a kutatók ne váljanak megtévesztés áldozatává, se ők ne vezessenek félre senkit. Éppen ezért maximális önfegyelemmel és igazságkereső szigorral, a szaktudományok módszertani fegyelmével és a történeti valóság megismerésének szenvedélyével kell dolgoznunk. *Csak ez alapozza meg az igazi és alkotó marxista társadalomtudományokat, s a politika számára is csak ilyen társadalomtudomány képes használható támpontokat szolgáltatni.*

A társadalomtudományok sokáig háttérbe szorultak a természettudományok mögött. De most a történelem szorít rá bennünket, hogy a termelőerők fejlődésének a társadalmi viszonyokra való kihatásaira fordítsuk fő figyelmünket. A két kultúra – a technikus és a társadalmi humánus – a világ nagy részén szinte reménytelenül elvált egymástól. De mint Marx és Lenin korában, a társadalmi valóság most is figyel-

meztet bennünket *az ember, a társadalom és a politika elsődlegességére.* Vegyük észre: a tudományos-technikai forradalom szédítő üteme – áldásai mellett – mind nyugtalanítóbb társadalmi hatásokat is szül. A termelőerők robbanásszerű fejlődését társadalmi hatásaiban kell felfognunk, s ez a marxizmus–leninizmus alapállása.

A történelem kényszerít rá a természettudományok és a társadalomtudományok összekapcsolására. A természettudományok további útját is egyengetni kell, de mivel most a társadalomtudományok maradtak el, s rájuk nehezedik a nagyobb teher, azok fejlesztése érdekében kell különösen fáradoznunk.

POSCH GYULA,

a Magyar Optikai Művek vezérigazgatója:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

A Magyar Optikai Művek dolgozói a harmadik ötéves terv során 45 százalékkal növelik a termelést. Az üzem műszaki fejlődésének egyik biztos bázisa a Szovjetunió különböző intézményeivel kiépített és állandóan fejlődő szoros kapcsolat. Ez az együttműködés tette lehetővé, hogy a gyár termelésének 30 százalékát a Szovjetunióba exportáljuk. További műszaki fejlesztési és termelési kooperációt építettünk ki az NDK-beli jenai Zeiss Művekkel.

Vállalatunk negyedik ötéves terve a mennyiségi és minőségi fejlődésével kielégíti, egyes esetekben meg is haladja a negyedik ötéves terv céljait. Így termelési tervünk százszázalékos növekedésének alapja a számítástechnikai iparágazat kialakításában való részvételünk.

Céljaink megoldásának feltétele, hogy *színvonalasabbá tegyük a vezetést.* Nagyon fontos, hogy *vezetőink felkészüljenek a vezetéshez szük-*

séges információs eszközök, adatfeldolgozási, számítástechnikai módszerek alkalmazására. Ennek érdekében közülük már többen elvégezték a vezetéstechnikai eszközök és módszerek alkalmazásához szükséges tanfolyamot. Nagy gondot fordítunk vezetőink emberi, politikai magatartásának formálására, valamint arra, hogy a rátermett és kellő képzettségű fiatal műszakiakat felkészítsük a vezető funkciók betöltésére.

Minden dolgozónknak meg kell tanulnia a korszerű technika alkalmazását, mert ez a feltétele a termelékenység további emelésének. E feladat megvalósításában támaszkodni kívánunk az üzemünkben dolgozó 260 szocialista brigád példamutatására.

Vállalatunk dolgozóinak több mint 40 százaléka nő, ezért az üzemünkben dolgozó nők helyzetével is szeretnék foglalkozni. Nagy gondot fordítunk arra, hogy érvényesítsük az „egyenlő munkáért egyenlő bért" elvét. Egy korábbi felméréssel megállapítottuk, hogy üzemünkben *a nők bérszínvonala körülbelül 15 százalékkal alacsonyabb az azonos munkakörben dolgozó férfiakénál.* Ezt az elmaradást 1970-ben 10 százalékra csökkentettük. A negyedik ötéves terv során meg akarjuk szüntetni a még meglevő különbséget. A szülési szabadságról visszatért anyáknak biztosítjuk a háromévi gyári átlagbéremeléssel azonos színvonalú bérkorrekciót. Fontos feladatnak tekintjük gyermekintézményeink helyeinek bővítését. Elhatároztuk, hogy az új ötéves tervben a kerületi tanáccsal együtt új gyermekintézményt építünk. A jövőben nődolgozóink közül az eddiginél többet kívánunk a vezetésbe bevonni.

A nők helyzetének javításával, nagyobb erkölcsi és anyagi megbecsülésével a régóta meglevő igazságtalanság megszüntetését szeretnénk elérni.

Mi a magunk részéről a párt és a kormány vezetőitől azt kérjük, biztosítson nagyobb lehetőséget és önállóságot a népgazdasági feladatok megoldásában jelentős és élenjáró vállalatok számára ahhoz, hogy az eddigieknél fokozottabban érvényesíthessék anyagi, erkölcsi lehetőségeiket szociálpolitikai feladataik, ezen belül a nők helyzetére vonatkozó párt- és kormányhatározatok eredményes végrehajtására.

YAKUB DEMIR,

a Török Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára:

Tisztelt elvtársak!

A szocialista Magyarország sikerei nemcsak a magyar dolgozók, a magyar nép társadalmi és politikai élete szempontjából jelentősek, de jelentősek minden nép számára, amely harcot folytat az imperializmus ellen a nemzeti és a társadalmi felszabadulásért, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért.

Törökország mai helyzetéről és problémáiról szólva, el kell mondanom: a török burzsoázia képviselői sokat beszélnek arról, hogy Törökország a gazdasági felemelkedés útján jár. Kétségtelen, hogy hazánk nemzetgazdaságának egyes területein van bizonyos fejlődés, ha csak igen viszonylagos is. *A kapitalista fejlődés üteme azonban korántsem olyan, hogy felszámolhatná hazánk elmaradottságát,* távol áll attól, hogy gátat vessen a nép növekvő nyomorának, a katasztrofális munkanélküliség további döbbenetes növekedésének.

Az imperialista államokkal való katonai együttműködés és a szüntelenül növekvő katonai kiadások a gazdasági és szociális hanyatlás útjára taszítják hazánkat, aminek következtében – a nagytőkések és nagybirtokosok maroknyi csoportján kívül – elviselhetetlenné vált a társadalom valamennyi rétegének, elsősorban a dolgozó osztályoknak az élete.

Az a körülmény, hogy hazánkban erőteljesen kiszélesedik és élesebbé válik az antiimperialista harc, arra készteti az uralkodó köröket, hogy újabb rendszabályokat foganatosítsanak a munkásosztály kemény küzdelemben kivívott, korlátozott demokratikus jogainak felszámolására, az ifjúság imperialistaellenes megmozdulásainak betiltására. *Ezek a reakciós rendszabályok munkásosztályunkban, az ifjúságban tiltakozást és ellenállást váltottak ki.*

Engedjék meg, hogy befejezésül sok sikert kívánjak a kongresszus további munkájához.

DR. V. NAGY LUKÁCS,
a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem
Mosonmagyaróvári Kara pártszervezetének csúcstitkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők és elvtársak!

A felsőoktatási intézményekben folyó oktató-, kutató- és nevelőmunka összefüggéseiről szeretnék beszélni. Ezek felismeréséhez a Központi Bizottság jelentékeny segítséget adott, többek között a tudománypolitikai irányelvek és a párt ifjúságpolitikájának kidolgozásával.

Az egyetemek részvétele a kutatási tevékenységben mennyiségi tekintetben még nem éri el a kívánatos szintet. Ehhez a jelenleginél több támogatásra van szükség. Ellenben *jelentős előrehaladásról adhatok számot egyetemünk ifjúságának fejlődését illetően.* Hallgatóink nemcsak megtanulják, hanem mindinkább világnézetükké fogadják a marxizmus–leninizmust. Erről különböző szociográfiai felmérések alapján is meggyőződtünk. Fiataljaink egyetértenek pártunk törekvéseivel, politikájával. Agráregyetemünk ifjúsága egyértelműen a szocialista nagyüzemi gazdálkodásban látja a mezőgazdaság jövőjét. Hallgatóink tevékenyek a KISZ-munkában, és évről évre igen sok társadalmi munkát is végeznek. Eredményesen vesznek részt a kollégiumi önkormányzatban, a különféle egyetemi bizottságokban. Érdeklődéssel hallgatják meg a politikai tájékoztatókat. Magatartásuk, viselkedésük általában példamutatónak mondható. Számíthatunk rájuk olyan nehéz helyzetekben is, mint amilyen például a helyi árvíz idején volt, amikor éjjel-nappal kint dolgoztak a gátakon, vagy – az idei tiszai árvíz után – a helyreállításnál. Persze, van még javítani való bőven. A legfontosabb közülük a hallgatók kisebb részénél tapasztalható közömbösség. Nevelőmunkánkat jelentősen elősegíti az is, hogy az utóbbi időben mind nagyobb számban jönnek hozzánk olyan első-

éves hallgatók, akik előzőleg már letöltötték egyéves katonai szolgálatukat.

Örömmel üdvözöljük a pártba való felvétel korhatárának leszállításáról szóló javaslatot, ami nálunk is lehetővé teheti a hallgatói alapszervezetek megerősítését.

A nevelést elősegítő tényezők mellett vannak olyan körülmények, amelyek nehézségeket okoznak munkánkban. Ezek egy része helyi sajátosságainkból ered, abból, hogy Győr–Sopron megye a nyugati határunk mentén fekszik, s onnan különböző, gyakran káros hatások érik fiataljainkat. Más, a szocialista nevelést hátráltató tényezők általános jellegűek. A tőkésországokból kiinduló gyors változások – szélsőségeikkel együtt – ifjúságunk egy részét is hamar meghódítják, s ezt néha kulturális propagandánk is segíti. Helyeselni, sőt támogatni kell a modern irányzatokat, de az ottani társadalmi viszonyok tagadására létrejövő tendenciákat nem helyes kritika nélkül átvenni a mi viszonyaink közepette.

Bizonyára széles körű egyetértéssel találkozik a beszámolónak az a része, amely kimondja, hogy az állam pénzét a szocialista kultúra népszerűsítésére használjuk fel, s ne a tőlünk idegen nézetek terjesztésére.

Nagy nehézséget okoznak a nevelőmunkában az olyan írások, amelyek a „nemzedéki ellentét" kiélezésére ösztönöznek. Ezzel nehezítik a szülők nevelőmunkájának és felelősségüknek érvényre jutását.

Fejlődésünk problémáinak megoldása nemcsak gazdasági kérdés, hanem kitartó politikai munkát is követel. E munka eredményességét az idei évben kétségtelenül segítette egyrészt az, hogy pártunk foglalkozott a kultúrpolitika egyes területein tapasztalható eredményekkel és hiányosságokkal, másrészt hozzájárult az ifjúságpolitikai irányelvek megjelenése.

MORAVECZ FERENC,

az Egyesült Villamosgépgyár munkása:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

Jólesik nekünk, munkásoknak, hogy időben tanulmányozhattuk a kongresszus jelentéseit, a szervezeti szabályzat tervezetét, s elmondhattuk véleményünket, részesei lehettünk a párt politikája alakításának. Külön öröm számunkra, hogy pártunk politikája olyan közvetlen módon került megfogalmazásra, hogy azt valamennyien világosan értjük. Úgy látjuk, ebben igen nagy szerepe van Kádár elvtársnak, aki munkásszívvel érzi gondjainkat és érti gondolatainkat.

Kerületünk iparának eredményeiben vállalatunk is jelentős mértékben részes. Különösen kiemelkedő az export növekedése: 62 százalék.

Az üzemben nincsenek teljesen megelégedve a termelés és a termelékenység emelkedésének ütemével, és ez munkatársaim körében bizonyos nyugtalanságot okoz. *Mi is azt akarjuk, hogy növekedjék az életszínvonal, de tudjuk, hogy ezt elsősorban jobb munkával kell elérni.* Színvonalasabb munkaszervezést, az új technika gyorsabb bevezetését és nagyobb felelősséget várunk önmagunktól és vezetőinktől. Üzemünkben – mi munkások úgy látjuk – a beruházásoknál a korszerű technika bevezetése nem minden területen valósul meg, s ilyen esetekben a fizikai munka intenzitásának fokozásával kívánják a termelékenység emelkedését elérni. Nem helyeseljük egyeseknek azt a vezetési szemléletét és gyakorlatát, amely hol eltúlozza az önállóságot, hol pedig még a részproblémák megoldását is a felsőbb szervektől várja.

Dolgozótársaimat foglalkoztatja és aggasztja, hogy bizonyos emberek és csoportok jövedelmeinek forrásai homályosak, és *emögött korrupciót sejtenek*. Bízunk benne, hogy e területen az illetékesek rövidesen megfelelő intézkedéseket tesznek.

A *nők helyzetéről* sok szó esett a felszólalásokban, ezért erről a

kérdésről csak azt szeretném megjegyezni: foglalkozni kellene azzal is, hogy a gyermekgondozási segéllyel otthon töltött 3 év alatt a dolgozó nők szakmailag, politikailag képezzék magukat, hogy munkahelyükre visszatérve, szakmai műveltségük ne csökkenjen. Ezzel megkönnyítik beilleszkedésüket a munkába.

Végül, Budapest X. kerületének, *Kőbányának lakásgondjairól* szeretnék szólni. Sajnos, nálunk Kőbányán a múlt örökségeként több ezer olyan lakás van, amely még a minimális igényeket sem elégíti ki. Bár a IX. kongresszus után felszámoltuk az Auguszta-telepi nyomortanyát, a népligeti barakklakásokat, s elkezdődött a Bihari és Ceglédi úti szükséglakások felszámolása – a lakáshelyzet megjavítása továbbra is gondot okoz. Még mindig sok a jogosan lakást igénylők – köztük sokgyerekes családok – száma. Ez szükségessé teszi a kerületközpont gyorsabb ütemű kialakítását, több ezer lakás építését.

A munkások sokat várnak az új lakástörvénytől. Bizakodnak, hogy az alacsony keresetű dolgozók az eddiginél nagyobb számban költözhetnek új lakásba.

*

(Az elnöklő *Biszku Béla* elvtárs bejelentette, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolója feletti vitát a kongresszus befejezte. Felkérte azokat az elvtársakat, akik az idő korlátozottsága miatt nem szólalhattak fel, hogy juttassák el hozzászólásukat írásban a kongresszus titkárságához, amely azokat a megválasztandó új Központi Bizottságnak továbbítja majd.

Ezután *Nemes Dezső* elvtárs, a Politikai Bizottság tagja, a kongresszusi szerkesztő bizottság elnöke tett jelentést a kongresszus szerkesztő bizottsága nevében. A küldötteket tájékoztatva elmondta, hogy több mint 150 javaslat érkezett az előre kiosztott határozati tervezethez a stiláris javításokon kívül. Ezek között egy sincs, amely ne egyezne a Központi Bizottság beszámolójával, a párt általános irányvonalával. Viszonylag kevés volt a rövidítő javaslat, lényegesen több az érdemi kiegészítő indítvány. A szerkesztő bizottság a javaslatokat figyelembe vette és végrehajtja.

Biszku Béla bejelentette, hogy *Brutyó János*, a KEB elnöke, a második napirendi pont előadója nem kíván zárszót tartani.)

Kádár János elvtárs vitazáró beszéde

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársnők, elvtársak!

A négynapos vita és az annak során elhangzott 56 felszólalás a legfontosabb kérdésekben teljesen egységes volt. Egyetlen olyan felszólalás sem hangzott el, amely valamely lényeges kérdésben eltért volna a párt politikájától. Ezért első szavam a felszólaló elvtársakhoz, a kongresszus küldötteihez az, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság nevében megköszönöm ezt a teljesen egységes támogatást.

Pártunk X. kongresszusának küldöttein kívül felszólalt a kongresszusra érkezett testvérpártjaink minden küldöttségének vezetője. Hálásak vagyunk, hogy meghívásunkat elfogadták és képviseltették magukat, s azért, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja s általában a kongresszusunkon részt vett testvérpártok küldöttségük összetételével és felszólalásaikkal – talán érdemén felül is – megtisztelték pártunkat.

A testvérpártok küldötteinek felszólalására külön-külön nem tudok kitérni. Központi Bizottságunk nevében őszinte köszönetet mondok azért, hogy pártunk X. kongresszusának általános értelemben és nemzetközileg is rendkívül nagy súlyt adtak. Testvérpártjainknak pártunk törekvéseivel kapcsolatos internacionalista állásfoglalása semmiképpen sem nélkülözhető, életbevágó fontosságú támogatást jelent harcunkhoz.

A kongresszus küldötteinek felszólalása, a vita magas színvonalú és méltó volt a kongresszus rendeltetéséhez. A vita egyik részvevője mondta felszólalása után, hogy nehezen tudta azt elkezdeni, mert először állt ilyen fórum előtt. Mondtam neki, ha másodszor lesz itt, az sem segít. Mert aki a szó jó értelmében értékeli és tudja, hogy milyen fórumhoz szól; aki tudja, hogy itt minden elhangzott szónak súlya van, az érzi a felelősséget. Úgy vélem, annak a ténynek, hogy az elvtársak általában leírták felszólalásaikat, döntően ez a felelősségérzet az oka, s ezt csak üdvözölni lehet. De szerepet játszott ebben egy másik körülmény is. Megítélésünk szerint a kongresszus politikai előkészítése alaposabb és szervezettebb volt, mint korábbi kongresszusainké. Ez-

úttal még jobban kifejezésre jutott az, hogy bár a küldöttek saját felszólalásukat mondják el, mégsem kizárólag a saját álláspontjukat tolmácsolják. A kongresszus küldöttei tudják és érzik, hogy mindegyikük – még a statisztikai norma alapján is – ezer magyar kommunistát képvisel, azok nevében is szól.

Az egyik szünetben alkalmam volt beszélni tudósaink, művészeink reprezentatív képviselőivel. Ketten közülük – az egyik párttag, a másik párton kívüli elvtársunk – szinte egymás szavába vágva mondták, hogy szót akartak kérni, de nem kértek, mert amit el szerettek volna mondani, azt szinte szóról szóra ugyanúgy már elmondották. Mindezt csak illusztrációként említem, tanúságául annak, hogy a kongresszus általános vitája magas színvonalú volt, és minden egyes felszólaló átérezte a felelősséget, felkészült és megfelelően szólt hozzá a napirenden levő kérdésekhez.

A felszólalásokban kifejezésre jutott az a politikai fejlődés, amely mindennapi munkánk eredményeként párttagságunknak, pártunk aktivistáinak, a politikailag aktív dolgozóknak, sőt lehet mondani, egész népünknek egyik jellemzője. Kiszélesedett az emberek látóköre, erősödött pártunk és közvéleményünk egyetértése és egysége.

Egy-egy felszólalás kapcsán olyan megjegyzéseket lehetett hallani, hogy a küldöttek jól tudnak beszélni. Én úgy gondolom, nemcsak beszélni tudnak jól, hanem – ha tetszik, ha nem – már közgazdaságtanra is megtanítanak minket. A felszólalók egyikét-másikát régebbről ismerem, és tudom, hogy nemcsak beszélni tanultak meg, hanem számítani, számolni is a realitással, az élettel. A kongresszus vitájában ez is megfelelően tükröződött.

A vitában szóba került a párt harcának, tevékenységének, az elhangzott két beszámolónak minden fontos kérdése. Ezért azt gondolom, megértik az elvtársak, hogy nem lehetséges a vita minden mozzanatára kitérni. Kérem, engedjék meg, hogy az egyes felszólalásokra különkülön ne válaszoljak és ne is utaljak, hiszen annyira egybehangzóak, egyértelműek voltak azok.

A kongresszus visszhangja megítélésünk szerint jó, a valóságnak megfelelő. Olyan a visszhangja, amilyen maga a kongresszus. Ez természetesen annak is tulajdonítható, hogy a sajtó, a rádió, a televízió, s az ott dolgozók segítségével a kongresszusi tárgyalóterem kibővült.

Nagyon kevés időeltéréssel a kongresszusi eszmecsere ezekben a napokban nemcsak itt, ebben a teremben folyt, hanem az egész országban. És amint az általunk ismert visszhang mutatja, az egész országban ugyanazon kérdések körül, ugyanazon alapállásban tanácskoztak, folytatták az eszmecserét a széles tömegek, mint itt, a kongresszuson jelenlevők. Ez rendkívül jó dolog.

A kongresszus végighallgatta a testvérpártok küldötteinek felszólalásait is, amelyekből megismerte azt az internacionalista alapállást, ahogyan az egyes pártok a mi pártunkat értékelik. Kongresszusunk széles visszhangot keltett a testvéri szocialista országokban és mindazokban az országokban, ahol testvérpártjaink publicitást tudtak biztosítani kongresszusunknak.

Politikai ellenfeleink, sőt ellenségeink is figyelték a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát. Tanácskozásunk meglepte őket. Találgattak jobbra-balra. Végül majdnem ugyanott kötöttek ki, mint ahol a mi egyetértő táborunk, saját párttagságunk, a mi népünk, testvérpártjaink, a szocializmust építő testvéri népek. A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát ellenfeleink és ellenségeink is úgy értékelik, hogy a párt következetesen megy tovább eddigi útján. A praktikus munka szempontjából ezt talán nekik is jó tudniuk.

A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolójával széles körű az egyetértés. A kongresszuson elhangzottakból teljesen nyilvánvaló, hogy az az 56 elvtárs, aki szóhoz jutott, nemcsak a saját véleményét fejezte ki, hanem a kongresszus álláspontját is.

De ez az egyetértés még szélesebb: egész párttagságunk, a közvélemény, szövetségeseink, munkásosztályunk és népünk egyetértésével találkozott. Mindazok egyetértésével, akik jó és nemes értelemben magukénak érzik a párt, a szocializmus ügyét. És mint már erre utaltam, egyetértéssel találkozik kongresszusunk alap-állásfoglalása és fő vonala a kommunista és munkáspártok nagy többségénél, a szocializmust építő testvéri népeknél. Ez az egyetértés, szolidaritás – mind a hazai, mind a nemzetközi – nagy erőt ad pártunknak további munkájához, harcához.

Ezek után engedjék meg, hogy megismételjem – de most már tényként – azt, ami a kongresszust előkészítő munka során mint párttagságunk és dolgozó népünk véleménye, igénye jutott kifejezésre, amit

hétfőn a Központi Bizottság beszámolójában még csak javasoltunk, s ami most megerősítést nyert – azt, hogy a párt folytassa és még következetesebben, még jobban érvényesítse politikai irányvonalát. E jóváhagyás pártunk számára új, nagy erőt ad; biztatás, elismerés, egyben kötelező parancs azoktól, akiknek ügyét mi a legjobb lelkiismeretünk szerint szolgálni akarjuk, akiknek nevében pártunk gyakran szól, állást foglal és nyilatkozik. Úgy kell tekintenünk ezt, mint munkásosztályunk, dolgozó népünk, társadalmunk minden pozitív erejének igényét, mint pártunk kötelező feladatát. Ez az egységes állásfoglalás egyben új lehetőség is számunkra, hogy az eddiginél még következetesebben, még jobban végezzük azt, amit a pártnak el kell végeznie.

Szeretnék röviden érinteni néhány, a vitában szóba került konkrét kérdést. Többen is szóltak a szénbányászatról. Éppen négy esztendeje, hogy a IX. kongresszus egyik fontos témája volt az energiastruktúra átalakításának népgazdaságilag feltétlenül helyes programja, amely célul tűzte ki a szénfelhasználás csökkentését és az olaj, a gáz felhasználásának növelését.

E népgazdaságilag feltétlenül helyes cél megvalósításához hozzáfogtunk, és ebben komoly eredményeket értünk el. Ugyanakkor ez a folyamat nem volt zavartalan, mert az energiaigény hihetetlen gyorsasággal – talán még a számítottnál is nagyobb mértékben – növekedett, az energiaforrások kiszélesítése viszont nem tartott lépést a jelentkező szükséglettel.

Meg kell mondani, hogy nemcsak számításainkban, propagandánkban is volt egy kis hiba. A IX. kongresszuson nagy súllyal szerepelt az a feladat, hogy a nem gazdaságos, alacsony fűtőértékű, nagy költséggel kibányászható szenek kitermelését lassan le kell építeni, de a nagy kalóriaértékű szenet továbbra is bányászni fogjuk. Megfelelő módon gondoskodtunk a bányában tovább nem foglalkoztatható bányász testvéreinkről, figyelembe véve az ország újjáépítésében, a szocialista forradalomban szerzett nagy érdemeiket. Biztosítottuk számukra, hogy elhelyezkedhessenek más munkaterületen. Mindennek viszont az lett a látszata, hogy a szénbányászat általános leépítése van napirenden. Ez téves értelmezés. Belső, helyi változtatásokat a jövőben is kell eszközölni, hogy nagyobb mértékben és kevesebb költséggel a jó szenet termeljék ki, mint a nagy önköltséggel kibányászható és

alacsony fűtőértékűt. De bár a szén részaránya az összes energiaforrásokon belül továbbra is csökkenni fog, a magyar szénbányászat, figyelembe véve a népgazdaság fokozódó energiaszükségletét, körülbelül ezen a szinten marad.

Több felszólaló szóvá tette a magyar textilipar kérdését, nagyon gyakran egybekapcsolva a nők helyzetével és a kereseti viszonyokkal. Ami a textilipart illeti: aki ismeri az új, negyedik ötéves népgazdaságfejlesztési tervet, az tudja, hogy a magyar textiliparnak komoly jövője van. Nagyarányú rekonstrukciót tervezünk, és az meg is fog valósulni. E rekonstrukció nemcsak a termelőeszközök modernizálására terjed ki, hanem az ott dolgozók helyzetének javítására is. A magyar textilipar népgazdaságunk erős, egészséges, a jövőben gyorsan fejlődő ágazata lesz; és szükséges, hogy ennek megfelelő legyen az ott dolgozók helyzete is.

Felmerült a vitában termelőszövetkezeti parasztságunk mai helyzete, az idei esztendő nehézségei. Itt nemcsak az árvíz sújtotta termelőszövetkezetekre gondolok. Ismeretes, hogy a kedvezőtlen időjárás miatt a növénytermelésben komoly kiesések voltak, és azokban a tsz-ekben, ahol a jövedelem fő forrása a növénytermesztés, érezhető jövedelemkiesés is jelentkezett.

A mezőgazdaság a jó terv, a gondos emberi munka, a szükséges anyagi eszközök biztosításán túl jelenleg, és azt hiszem még igen sokáig, jelentős mértékben függ a természeti viszonyoktól, többek között – az időjárástól. Különösképpen vonatkozik ez a növénytermesztésre és közvetve az állattenyésztésre is. Paraszttestvéreink hozzászokhattak, hogy a mezőgazdaságban vannak jó és rossz évek. Ki gondolt volna arra az idén nyolc hónapon keresztül, hogy a tizedik hónapban azért kezdünk sírni, hogy miért nem esik már az eső. Ennyire szeszélyes volt az időjárás. És ez mindig így is lesz. Ezen mi emberi erővel egyelőre még nem tudunk változtatni. Egyébként az idei országos átlagtermés kenyérgabonából – 12 mázsa körül van. Ezt még nemrégen országos rekordként ünnepeltük. De közben fejlődött mezőgazdaságunk, volt egy jó évünk, majd egy még jobb, a múlt esztendő pedig tényleg nagyszerű volt ilyen szempontból, és most, hogy visszapotytyantunk egy fokkal, az öt vagy hat évvel ezelőtt rekordként ünnepelt országos átlageredményt elkeseredetten vesszük tudomásul.

Hadd jegyezzem meg, hibát követnének el azok a termelőszövetkezeti tagok, akik most az átmeneti nehézségek miatti kesergésükben vezetőségcserével próbálnák megoldani a kérdést. Ha vezetőik rendesen, becsületesen dolgoznak, tartsák is meg őket, dolgozzanak velük tovább.

Ami pedig a nehézségeket és azok leküzdését illeti: először is a mi, szocialista alapokra helyezett mezőgazdaságunk életerős, nehézségeket is elviselni képes népgazdasági ágazattá változott. Már nem egy szárazságnál, árvíznél megállapítottuk, hogy ha nem lenne a mezőgazdaságban kollektív erő, és hozzáteszem, a munkásállam ereje, akkor mindezeknek szörnyű következményei lettek volna. Így pedig átvészeljük e közbejött nehézségeket.

Öntudatában, magabiztosságában a parasztság is más, mint volt akár tíz esztendővel ezelőtt. A kongresszus is hallotta, hogy az árvíz által legerősebben sújtott keleti megyékben, ahogy a víz lement, s az emberek valamelyest magukhoz tértek, az esedékes mezőgazdasági munkákat teljes mértékben, a terveknek megfelelően, sőt azokat túlteljesítve elvégezték. Minden bajnak ez a legfőbb és a legjobb orvossága, minden ezzel kezdődik.

A parasztság öntudatában – merem mondani, hogy már kollektív és szocialista tudatában – nagyot fejlődött. Ezt bizonyítja például, hogy az árvíz sújtotta szövetkezeteknek mintegy kétezer termelőszövetkezet nyújtott közvetlen segítséget, tehetsége szerint, összesen 140 millió forint értékben. Azt hiszem, hogy aki ismeri – itt írók is vannak, akik azt mondják, hogy ismerik – az emberi, különösen a paraszti lelket, az kellően tudja értékelni, hogy ez mit jelent öntudat tekintetében. Mindez bizonyítja, hogy a munkásosztály helyesen dönt és határoz, amikor számít a paraszti testvérosztályra, azzal szövetkezik és együtt halad a szocializmus építésének útján.

Vannak talán, akiknek kétségeik voltak, hogy helyes volt-e a IX. kongresszus állásfoglalása, amely szerint a parasztság jövedelmét a munkásosztály, a parasztság, népünk egyesült erejével országosan és átlagban a munkásosztály szintjére felemeltük. Ez – elvtársak – történelmi lépés volt. Ebből semmit se szabad sajnálnia egyetlen munkásembernek sem, ellenkezőleg, büszkének kell rá lenni. Ennek gyümöl-

cseit a jövőben minden komoly feladatunk megoldásánál élvezni fogjuk.

Ami pedig az idei év nehézségeit illeti: a munkásosztály sohasem hagyta még cserben a parasztságot. Mellette áll most is állama, pártja, kormánya. Sokat bíráltuk az építőipart, és azt hiszem, még sokáig fogjuk is bírálni. Mégis, ha az ember, akárcsak a tv-híradóban megnézte az árvíz sújtotta vidéket a víz levonulása után, és most, az azóta felépült szép és korszerű, emberhez méltó házsorokkal, bizonyítva látja, hogy amit a párt, a kormány, munkásosztályunk mondott és ígért a bajbajutottaknak, azt teljesítette – mégpedig igen rövid idő alatt. A Központi Bizottság, a kormány megtette a megfelelő intézkedéseket, a termelőszövetkezeti parasztságot pedig felhívta, hogy mozgósítsa saját erejét, de ami a saját erejéből nem megy, ott érzi és érezni fogja a segítséget. Egyetlenegy termelőszövetkezetet sem engedünk tönkremenni, mert most nehézségei vannak.

Nagyon sok felszólaló foglalkozott a nők társadalmi helyzetével. Valóban eleven, égető kérdéseket vetettek fel, így például azt, hogy a nőknek még mindig nehéz vezető posztra jutniuk, hogy az „egyenlő munkáért egyenlő bért" elvét még nem sikerült mindenütt érvényesíteni; hogy gondok vannak a bölcsődei, az óvodai helyekkel. Ez mind igaz, és jó, hogy itt a kongresszuson is szóba került.

A Központi Bizottságnak – mint ahogy a beszámolóban is említettük – van elvi döntése, a Minisztertanácsnak vannak átfogó határozatai mindezekben a kérdésekben. Teljes megvalósulásukhoz évekig kell következetesen dolgoznunk, mert itt nem olyan dolgokról van szó, amelyeket egy hét alatt, egy határozattal meg lehet oldani. A társadalmi igazságosság olyan nagy kérdéséről van szó, amelyet ezredévek alatt nem tudtak megoldani. Érthető hát, ha a szocializmusnak is kell erre egy kis idő. De javulni fog a helyzet, aminek vannak már jelei is.

Hadd említsem például a nők helyét és szerepét a közéletben. A párthatározat óta nem telt el sok idő, és nem volt olyan sok esemény, ahol az e tekintetben bekövetkezett változást le lehetett volna mérni. Egy esemény azonban biztosan volt, mégpedig a pártban – ez pedig általában példaként szokott szolgálni. A kongresszusi előkészületek során a Központi Bizottság határozatának politikai és morális ereje következtében a pártvezetőségek újjáválasztásakor az elvtársnők száma

a korábbihoz képest 33 százalékkal, tehát egyharmaddal növekedett. A mintegy 140 000 tisztségből 34 000-et – ez mintegy 25 százalék – most elvtársnő tölt be. Ha ezt a példát valóban követjük, s minden más területen és minden más vonatkozásban így fogunk a nőkre vonatkozó központi bizottsági és kormányhatározatok végrehajtásához, akkor évről évre érezhetően jobban megoldódnak a nők társadalmi kérdései.

Vannak azonban olyan kérdések, amelyeket még központi bizottsági vagy kormányhatározattal, sőt még kongresszusi határozattal sem lehet megoldani. Nem lehet például határozattal előírni azt, hogy az emberek kit és hogyan tiszteljenek. De amikor mindenütt, itt a kongresszusi vitában is megállapítják a felszólalók, hogy a termelésben részt vevő aktív munkaerő 41 százaléka nő – s azonkívül minden ember tudja, hogy a munkaidő után még mi vár az aktív keresőknek erre a 41 százalékára a háztartásban, a nevelésben – akkor azt kell mondanunk, hogy bár határozatot hozni nem tudunk, de aki kommunistának, vagy egyáltalán felvilágosult embernek tartja magát, az tisztelje a dolgozó nőt!

Van ennek egy, talán nem is olyan fontosnak tűnő viselkedésbeli, mondhatnám illemszabályszerű oldala. Hányszor látjuk, hogy elmaradott emberek – nem mondom, hogy férfiak, mert minek vegyünk magunkra külön vádakat – az egyenjogúsítást úgy értik, hogy elfelejtenek illő módon előre köszönni, holott már százéves illemkódexekben is elő van írva: ha férfi nővel találkozik, ő köszönjön előre, vagy ha a villamoson nincs hely, adja át a helyét. Mindez csekélységnek tűnik, de rendkívül fontos: mi ne úgy értsük az egyenjogúságot, és főleg ne merüljön ki harcunk abban, hogy egyenjogúsítottuk a nőket, tehát ugyanúgy dolgozhatnak, mint a férfiak, s ugyanúgy nem köszönünk nekik sem, mint ahogy néha egymásnak sem köszönünk. Mert a természet törvényein senki sem tud változtatni, és ha a szó fizikai értelmében terhet kell cipelni, a nő mindig gyengébb lesz, segíteni kell neki, és mindig tisztelni is kell, ha nagy terhet vesz magára.

Az ilyen alapállás segíteni fog abban, hogy a konkrét kérdésekben – az „egyenlő munkáért egyenlő bért" elvének megvalósításában csakúgy, mint másokban is – egy kicsit gyorsabban haladjunk előre.

Nagyon örülök, hogy itt, a kongresszuson, nagy ipari vállalatok

felelős férfi vezetői is komolyan beszéltek erről a kérdésről, hiszen nemcsak a központi szervek kezében vannak eszközök és lehetőségek, de helyben is. És ha nem egy 23 tagú kormány vagy egy száztagú Központi Bizottság, hanem tíz- és százezer felelős vezető fog mindezzel komolyan foglalkozni, akkor helyben megtalálják a ki nem használt lehetőségeket, tartalékokat, eszközöket a helyzet javítására. Ez viszont, elvtársak, már párthatározat, nem úgy, mint az illemkérdés, amit egyébként a magam részéről szintén javasolnék komolyan venni.

E kérdésnél maradva, szeretnék még néhány szót szólni az anyák tiszteletéről. A IX. kongresszuson elvi döntés született a gyermekgondozási segély bevezetéséről. Ez meg is történt. Sok más is kell még, bölcsőde, óvoda és egyéb is, hogy valóra válhasson az a szándék, ami ezt a tényleg eredeti és úgy látszik sikerült elgondolást, a gyermekgondozási segélyt megfelelőképpen kiegészíti.

Szeretném itt is hangsúlyozni mély meggyőződésemet, hogy a család gyarapodásához, a gyermekek neveléséhez anyagi eszközök kellenek. Mi, materialisták, jól tudjuk, hogy csak sóhajból megélni, gyereket nevelni nagyon nehéz. De merem állítani, elvtársak, változtatnunk kell egy jelenleg eléggé elterjedt – bár nem uralkodó – szemléletmódon is. Ha ki-ki saját lelkiismerete szerint latolgatja, hogy tv-t vesz inkább vagy kocsit, mintsem hogy gyereke legyen, az ő dolga. Itt kötelező törvények nincsenek. De ha ez odáig fajul, hogy megszólják az állapotos anyát, mert nem saját jólétével törődik, akkor ezzel nekünk, kommunistáknak, szembe kell szállnunk. Aki a társadalom normális törvényei, az emberi természet nemes vonásai szerint él, azt nem lehet csúfolni, mi ezt nem tűrhetjük. Van persze női hiúság is, van, aki arra gondol, hogy ha szül, már nem lesz olyan karcsú. Ez lehet, de szebb lesz emberi és általános értelemben.

Aki szeret számolgatni, az számoljon, ha kell és ha ráér. De azért az, hogy gyermek legyen-e vagy sem, az nem lehet csak a számítgatás kérdése. Hogy mibe kerül a zokni, a gyerekkocsi, a pelenka, ezzel mindig számolni kell, de a jövő generáció léte nem lehet csak számítási kérdés. Tudjuk, milyen nehéz biztosítani két fiatalnak akárcsak azt az egy szobát is, amivel elindíthatják önálló életüket. Aztán, ha megvan, eléldegélnek ők sokáig, mondván, ha lesz még egy szoba, majd lesz gyerek is. Pedig azok közül, akik a felszabadulás előtt születtek

és most itt ülnek, azt hiszem, nagyon kevesen lennének itt, hogyha akkor is így számolgattak volna, ilyenfajta igények jöttek volna számításba.

Sokféle igény vetődött fel a vitában – így a textilmunkások, a pedagógusok és mások fizetésének emelése és egyéb problémák. Az igényeket sokféleképpen lehet kezelni. Hadd említsem példaként a közellátást. Bizonyára emlékeznek az elvtársak, hogy olyan években, amikor egész évben igencsak gyenge volt a közellátás, nevezetesebb alkalmakra – felszabadulási ünnep, pártkongresszus, karácsony – megjavították azt.

Ahogy tapasztalhatják, letértünk erről az útról. Nem állítjuk, hogy egész évben príma az ellátás, de azt legalább már megoldottuk, hogy nemzeti ünnepen, kongresszuson sem jobb, mint máskor. Azt viszont merem állítani, hogy most az átlagszínvonal van olyan, mint régen a nagy ünnepeken volt. Megjegyzem, ne felejtsük el, hogy az említett helytelen gyakorlat idején más fejlődési periódusban voltunk.

Hosszan sorolhatnám az igényeket. Azt, hogy hol kellene még beruházás, fizetésemelés, méghozzá minél gyorsabban, annál jobb. De azt hiszem, helyes az a gyakorlat, hogy a pártkongresszus nem az üzletek feltöltésének, nem a beruházások kiosztásának és nem a fizetésemeléseknek a napja.

Az anyagi igények kielégítésével akkor kell pártkongresszusnak foglalkoznia, amikor annak általános politikai, társadalmi oka, jelentősége van. Ha az életszínvonal normális és rendszeres javításáról van szó – például egyes rétegek fizetésének emeléséről –, szükségtelen, hogy abban pártkongresszus határozzon.

Négy év múlt el a IX. kongresszus óta. Nem akarom felsorolni mindazokat az életszínvonal-javító intézkedéseket, amelyeket e négy év alatt bevezettünk. Nem kellett tehát várni a X. kongresszusig, sok kérdést megoldott közben a Központi Bizottság, a kormány, a vállalataink, és ez volt a helyes, az egészséges, ez az életszínvonal fejlesztésének normális útja.

Mindebből az is következik, hogy ha itt, a kongresszuson, nincs is döntés, nem kell e kérdésekben a XI. pártkongresszusig várni, mert a Központi Bizottság és a kormány soha egy percig sem várakozott, mindig megadta azt, amit meg lehetett és meg kellett adni.

Elvtársak! Szóltunk a beszámolóban az idei évről. Ismertettük a harmadik ötéves terv teljesítésének várható eredményeit. De akinek akár csak a legkisebb háztartáshoz is köze van, nagyon jól tudja, hogy egy gazdasági évet le kell zárni. Emlékezzenek csak arra, hogy a tavaszi árvíz idején az ország vezetésének mi mindent kellett tennie, milyen gyorsan kellett intézkednie, hogy a termelést, az ellátást, a normális élet feltételeit biztosítsa, s elmondhatjuk, sikerrel és mindvégig biztosította is. Még ahol a víz ömlött, még ott is meleg ételt ettek este az emberek.

Arra kérem tehát a tisztelt kongresszust, hogy a Központi Bizottság beszámolójában kifejtett álláspontot fogadja el: adjon módot és időt az illetékes szerveknek, hogy pontosan megvonják ennek az évnek a mérlegét. Azért, elvtársak, mert ami várható, nem egyformán jelentkezik a főkönyv két oldalán. Ha mi például a negyedik ötéves tervben 40 százalékos nemzetijövedelem-növekedést terveztünk volna a reálisan tervezhető 30–32 százalék helyett, akkor reményeinket tekintettük volna tervnek. De mihelyt a parlament megszavazza, az előirányzat törvényerőre emelkedik, és mivel nálunk törvényes rend van, minden törvényt végre kell hajtani. Elkezdjük tehát szétosztani azt, ami még nincs meg, és ezzel aláássuk a dolgozók – a textilesek, a vasmunkások, a pedagógusok s a többiek – életszínvonalát. Felelős vezetés így nem járhat el.

Több felszólaló foglalkozott a közerkölcs gyűjtőcím alatt említhető kérdésekkel. A beszámolóban is megfelelő hangsúllyal esett szó az öntudat és az érdekeltség viszonyáról. Mind a kettőre szükség van. A szocializmus építése megköveteli a szocialista tudatosság erősítését, az önzetlenség és áldozatkészség szellemét, sőt a lelkesedés szellemét, és azt, hogy anyagilag is ugyanabba az irányba hasson az ösztönzés. És amennyiben ez közerkölcsi kérdés, az az álláspontunk, hogy a szocializmust még egy ember is nehezen építi másodállásban, de egy nép másodállásban nem tudja felépíteni, csak főállásban. Szerencsére így is van, így is építjük.

A csepeli pártértekezleten az egyik felszólaló a munkaerkölcsről szólva azt mondta: kényszer volt egykor a munka, vagyis a kapitalista rendszerben, majd dicsőség, most meg egyesek számára szívesség. A szocializmust azonban szívességből nem építheti senki. Társadal-

munkban a munka minden jog alapja. A szocializmus a munka társadalma, amelyben a munkaképes embernek dolgoznia kell, hogy jogai legyenek. Így tartja ezt a szocializmus minden tudatos híve, minden tisztességes ember. A munka nálunk becsület dolga is kell hogy legyen. És ha netán akadnának olyanok, akik ezt nem fogadják el, ahogyan annak idején társadalmi osztályok számára volt kényszer a munka, majd most egyes emberek számára lesz az. Be fogjuk nekik bizonyítani, hogy nálunk nem lehet munka nélkül és a többi dolgozó rovására jól megélni.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

A beszámoló nem tudta felsorolni a pártmunka minden területét. A párt szempontjából minden pártmunka – a legkülönbözőbb tömegszervezetekben, állami és társadalmi szervekben végzett tevékenység – egyformán, megkülönböztetés nélkül fontos. Értjük ezt a nem kommunistákra gondolva is. Aki társadalmilag hasznos munkát végez, dolgozzék bármilyen területen, annak munkáját tiszteljük, becsüljük, elismerjük.

Szeretnék szólni még a kommunista vezetőkhöz, az alapszervezeti vezetőkhöz csakúgy, mint a területi pártbizottságok vezetőihez. Voltam az idén a VIII. kerületben látogatóban. A pártbizottság ülésztermében, ahol beszélgettünk, volt a falon egy Lenin-portré. Az idő telt-múlt, és utána mondtam az elvtársaknak: még valami kell arra a falra: egy óra. Nálunk a Központi Bizottságban Lenin arcképe és egy óra van a falon. Ez sok mindent kifejez. Ha ránézünk, Lenin és az óra együtt megmondják, hogy mit s milyen irányban, milyen szellemben és mikor kell tenni. Az óra meg külön még azt is mondja: az idő halad, siessünk mi is, amennyire tőlünk telik.

Itt a kongresszuson öröm volt hallgatni, hogy a felszólaló elvtársak majdnem mindegyike – és aki külön nem is fogalmazta meg, benne volt a felszólalása értelmében – hangoztatta, ők maguk és a kollektívájuk, amelyet képviseltek, készek a X. kongresszus határozatainak megvalósításáért dolgozni.

Munkásoktól, parasztoktól, értelmiségiektől, a társadalom minden rétegétől naponta százával érkeztek a kongresszushoz üdvözlő táviratok, levelek. E levelekben teljesített munkafelajánlásokról értesítettek bennünket, és ugyancsak majd mindegyikben szó volt arról, hogy

készek a párt X. kongresszusa határozatainak megvalósításáért dolgozni. Ez is a bizalom megnyilvánulása és kifejezése a becsületes munkásmentalitásnak: nemcsak azt kell mondani, hogy igen, hanem meg is kell csinálni azt, ami soron van és elvégzendő.

Pártunknak van írott programnyilatkozata, amely még a két munkáspárt egyesülésekor született. E programban is – amelyből sok minden megvalósult már – benne volt, hogy pártunk célja a szocialista társadalom felépítése. Van marxista–leninista irányvonalunk, amelyet továbbra is követnünk kell. Van bevált szövetségi politikánk, amelyet továbbra is alkalmaznunk kell, hogy a kommunisták és a pártonkívüliek még jobban tudjanak tömörülni. A párt a tömegekkel összeforrva dolgozik – még jobban össze kell forrni a jövőben. A néppel, a népért dolgozunk – így kell tennünk, amikor a X. kongresszus határozatainak megvalósítása kerül sorra. Pártunk eddig is internacionalista egységben harcolt a kommunista és munkáspártokkal együtt – a jövőben még összeforrottabban kell együtt dolgoznunk a szocializmust építő testvéri népekkel.

Elvtársak! A kongresszus vitája igazolta, hogy azonos módon gondolkodunk az összes fő kérdésekben, és ez a legfontosabb a további munkánkhoz. Kérem az elvtársakat, hogy fogadják el válaszomat, és bízzák meg az újonnan megválasztandó Központi Bizottságot, hogy hasznosítsa a felszólaló elvtársak tanácsait, azt az erőt, szemléleti egységet, azt a munka- és harckészséget, valódi marxista–leninista gondolkozást, kommunista öntudatot, internacionalizmust, amely pártunk X. kongresszusát jellemezte. Meg vagyok győződve, hogy a Központi Bizottság mindezt hasznosítani is fogja közös ügyünk javára.

Köszönöm figyelmüket.

(Kádár János elvtárs nagy tapssal fogadott vitazáró beszéde után a határozathozatal következett. A kongresszus egyhangúlag elfogadta a Központi Bizottság beszámolóját, a szervezeti szabályzat módosítását és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját. Ugyancsak egyhangúlag fogadta el a kongresszus a határozatot is.)

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának határozata a párt munkájáról és a további feladatokról

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa jóváhagyja a Központi Bizottság beszámolóját a párt négyéves tevékenységéről, valamint a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését a végzett munkáról. Megállapítja, hogy a párt a IX. kongresszus határozatainak megfelelően folytatta munkáját, s vezetésével népünk jelentős sikereket ért el a szocialista társadalom építésében. Teljesítve a magyar nép és a nemzetközi munkásosztály iránti kötelességét, az MSZMP következetesen síkraszállt a szocialista országok testvéri összefogásáért, a kommunista és munkáspártok együttműködésének és egységének erősítéséért, a szabadságukért és függetlenségükért küzdő népek támogatásáért, a világbéke védelméért.

A kongresszus megállapítja, hogy a magyar munkásosztály pártunk vezetésével sikerrel teljesíti történelmi hivatását, s a parasztsággal, az értelmiséggel, a társadalom többi dolgozó rétegével szövetségben építi a szocialista társadalmat. E fejlődés alapvető követelménye volt és marad, hogy pártunk helyesen alkalmazza a marxizmus–leninizmus nemzetközi érvényű tanításait hazánk viszonyaira. Továbbra is nagy gondot kell fordítani arra, hogy az ország adottságainak megfelelő módon munkálkodjon mind a korábban is napirenden volt, mind pedig a szocialista építés során újonnan jelentkező feladatok teljesítésén. Csak így lehet mérsékelni és megszüntetni az ellentmondásokat, amelyeket társadalmunkban a régi világ maradványai idéznek elő, vagy amelyek a szocialista fejlődés során keletkeznek.

Pártunk több mint fél évszázados küzdelmes múltra tekint vissza. Kerek két esztendeje emlékezett meg, dolgozó népünk megbecsülésétől kísérve, megalakulásának ötvenedik évfordulójáról. Méltó módon ünnepelte az ország a Tanácsköztársaság létrejöttének fél évszázados évfordulóját. Az idén, az MSZMP X. kongresszusának évében pedig felszabadulásunk 25. évfordulóját ünnepelte népünk bensőséges, jubileumi ünnepségeken.

A kongresszus megállapítja: ezek az ünnepségek is meggyőzően

tanúsították, hogy népünk túlnyomó többsége magáévá tette a szocialista építés ügyét és szilárdan követi pártunkat. Az ország fejlődésének eddigi eredményeire és a testvéri szocialista országok együttműködésére támaszkodva, a magyar nép szilárd alapokon és magasabb szinten munkálkodhat tovább a szocializmus teljes felépítésén.

I. A NEMZETKÖZI HELYZET, KÜLPOLITIKÁNK FŐ IRÁNYA ÉS FELADATAI

1. A kongresszus megállapítja, hogy az elmúlt években a haladás és a reakció erőinek világszerte folyó küzdelme folytatódott a társadalmi élet minden fő területén: a gazdaságban, a politikai, ideológiai, kulturális életben egyaránt. A mai világ alapvető, kibékíthetetlen ellentmondása a munka és a tőke közötti ellentét, amely az első szocialista ország megszületésével végérvényesen átlépte a nemzeti kereteket, majd döntő mértékben a két társadalmi rendszer, a szocializmus és a kapitalizmus világméretű küzdelmévé vált. A világfolyamatok objektív törvényszerűsége, hogy a szocialista világrendszer a haladás, a nemzeti függetlenség és a béke erőinek támaszává, az imperialista világ pedig a reakció, az elnyomatás, az ellenforradalmi erők támaszává és központjává lett. A világ fejlődésének fő irányát pedig – az imperializmus minden erőfeszítése ellenére – a szocializmus, a társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség erői határozzák meg.

Az elmúlt évek eseményei is megerősítik, hogy az imperialistaellenes harcnak a döntő ereje a szocialista világrendszer. A népek tudatába egyre jobban behatol az a felismerés, hogy a szocialista országok előrehaladása, gazdasági és katonai erőinek növekedése, egész társadalmi fejlődésük a világ haladó erőinek küzdelmét segíti. Különösen döntő jelentőségűek a Szovjetunió vívmányai, amelyek növelik szerepét a nemzetközi életben, a szocialista világ és valamennyi imperialistaellenes erő javára.

A tőkésországok munkásosztálya mind erőteljesebb harcot folytat a monopóliumok uralma és fegyverkezési hajszát szülő, háborús terveket szövögető, katonai agressziókra is vetemedő politikája ellen. A munkásság soraiban erősödnek az egységtörekvések és fejlődik

együttműködésük a monopóliumok hatalmával szemben álló más társadalmi rétegekkel. Kiemelkedő jelentőségűek az amerikai imperializmus bűnös indokínai háborúja elleni megmozdulások. Az Amerikai Egyesült Államokban is szaporodtak a háborúellenes akciók.

Nagymértékben befolyásolja a nemzetközi életet a népek függetlenségi harca. Vietnam és egész Indokína népeinek az agresszorok elleni hősies küzdelme kiváltotta az emberiség túlnyomó többségének mély rokonszenvét, s a szocialista országok messzemenő segítségére támaszkodva kudarcra ítéli a legerősebb tőkés hatalom, az Egyesült Államok háborús terveit. A washingtoni uralkodó körök által bátorított és irányított izraeli agresszió nem tudta térdre kényszeríteni az arab népeket, amelyek folytatják harcukat az agresszió ellen; a Nigéria szétszakítására irányuló imperialista kísérlet is kudarcot vallott. A régi gyarmati rendszer felszámolásának történelmi folyamata utolsó szakaszához érkezett; fellendült Afrikában a portugál gyarmatok népeinek függetlenségi harca, s növekvő erővel folytatódik a gyarmatosító fehér telepes uralom elleni küzdelem. Latin-Amerikában a forradalmi Kuba áll szemben legszívósabban az amerikai imperializmussal, de jelentősen növeli a függetlenségi erőket a haladó fordulat Peruban, Bolíviában, a baloldali erők győzelme Chilében.

Növekszik az ellenállás az európai tőkésországokban is az amerikai monopóliumok mind veszedelmesebb gazdasági és politikai behatolásával szemben. Legkövetkezetesebben a munkásság forradalmi erői küzdenek az amerikai függés felszámolásáért, az európai népek békéjének és biztonságának megszilárdításáért. Az amerikaiaktól való függés lazítását és megszüntetését követelő erők fellépése azonban fokozódik a társadalomnak csaknem minden rétegében. Ebben jelentős szerepet játszik a tőkés hatalmak közötti ellentéteknek, a piacokért folyó harcuknak az éleződése is.

2. Az elmúlt évek eseményei is szemléltetően bizonyítják, hogy átmeneti sikereket elérhetnek ugyan a tőkés hatalmak, de a kapitalista rendszer kibékíthetetlen ellentmondásait nem képesek megoldani. Országaikban mélyülnek a társadalmi ellentétek, éleződik az osztályharc; állandó belső és külső konfliktusok következtében mind gyakrabban robbannak ki politikai válságok. Háborús készülődéseik mindenekelőtt a szocialista országok ellen irányulnak, ez vezérli a NATO-

országok katonai együttműködését és azokat az ismételt kísérleteiket is, hogy egymás közti ellentéteiket megpróbálják mérsékelni, áthidalni. Kénytelenek azonban számolni a valóságos erőviszonyokkal, s ezért taktikájukat időről időre változtatják. Hol a nyílt katonai erőszak, hol a békésnek álcázott fondorlatos „fellazítás" eszközéhez nyúlnak.

A szocialista országoknak, a világbéke védelméért és a békés alkotó munka biztosításáért küzdve, továbbra is hatékonyan támogatniuk kell a szabadságukért küzdő népeket, hogy teljesen és véglegesen megszabaduljanak az imperialista elnyomástól, sikerrel védelmezzék függetlenségüket a tőkés hatalmak neokolonialista politikájával, beavatkozási kísérleteivel szemben is, és kudarcra ítéljék katonai agressziójukat.

Tovább kell szilárdítani a Varsói Szerződés tagországainak védelmét és katonai együttműködését mindaddig, amíg a NATO fennállása ezt szükségessé teszi. Ennek megfelelően erősítjük hazánk honvédelmét is. Ugyanakkor folytatni kell a küzdelmet a katonai tömbök egyidejű feloszlatásáért, a fegyverkezési hajsza csökkentéséért, az atomfegyverek eltiltásáért, megbízható nemzetközi biztonsági rendszer megteremtéséért. Folytatni kell a harcot a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért, s a kölcsönösen előnyös gazdasági, műszaki és kulturális együttműködésért, a népek közötti barátság általános erősítéséért. Változatlanul fejleszteni kell azonban a szocialista országok népeinek éberségét az ellenséges „fellazítási" kísérletek ellen, hogy továbbra is kudarcra ítéljék az imperialisták minden nyílt vagy álcázott beavatkozási kísérletét a szocialista országok életébe.

3. A kapitalizmus és a szocializmus közötti történelmi küzdelemben, az ellentmondásos világhelyzetben pártunknak továbbra is internacionalista politikát kell folytatnia, amely erősíti az ország békés építőmunkájának nemzetközi feltételeit, elősegíti a testvérpártok együttműködését, a béke, a demokrácia, a szocializmus világméretű erőinek növelését. Ezután is következetesen fejleszteni kell országunk szövetségét a Szovjetunióval, a világ haladó erőinek fő támaszával; e szövetség volt és marad a Magyar Népköztársaság külpolitikájának rendíthetetlen pillére. Erősítsük szövetségünket a szocialista világ-

rendszer többi országával is; az együttműködés alapelveiből következően internacionalista együttműködésre kell törekedni azokkal a szocialista országokkal is, amelyekkel nézeteltéréseink vannak; igyekszünk az államközi kapcsolatok fejlesztésével is elősegíteni az imperializmus elleni közös fellépéseket.

Minden tőlünk telhető segítséget meg kell adni az amerikai agresszióval szemben hősiesen küzdő Vietnam, Laosz és Kambodzsa népének. Testvéri együttérzéssel tekintünk a Kubai Köztársaság és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kitartó küzdelmére, amelyet az amerikai provokációkkal és fenyegetésekkel szemben folytatnak. Támogatjuk a koreai nép erőfeszítéseit hazája békés egyesítéséért. Szolidárisak vagyunk az arab népek igazságos harcával. Támogatjuk erőfeszítéseiket a politikai rendezésért a Biztonsági Tanács 1967 novemberi határozata alapján. Szolidárisak vagyunk minden néppel, amely szembeszáll az őt fenyegető imperialista összeesküvéssel és agresszióval, így a guineai néppel is, amely bátran harcol a betolakodók ellen. Feladatunk, hogy bővítsük hazánk politikai és gazdasági kapcsolatait Ázsia, Afrika és Latin-Amerika független országaival, amelyek küzdenek az imperialista hatalmak neokolonialista politikája, behatolási törekvései ellen. Segítjük erőfeszítéseiket, hogy megszabaduljanak a külföldi tőke gazdasági kizsákmányolásától.

Szövetségeseinkkel együtt folytatni kell erőfeszítéseinket a békés egymás mellett élés elvének gyakorlati megvalósításáért, az összeurópai biztonsági konferencia megtartásáért, a háborús tűzfészkek felszámolásáért, a vitás nemzetközi kérdések tárgyalások útján történő rendezéséért, a nemzetközi feszültség enyhítéséért. Folytatni kell a küzdelmet az NDK teljes jogú nemzetközi elismeréséért. Következetesen folytatni kell a harcot a leszerelésért, támogatva minden olyan kezdeményezést, amely csökkenti a háború veszélyét, segíti a béke ügyét.

II. TÁRSADALMI FEJLŐDÉSÜNK FŐBB JELLEMZŐI

4. A X. kongresszus megállapítja, hogy a magyar társadalom dinamikusan fejlődik, biztosan halad a szocializmus teljes felépítésének útján. Eredményei tanúsítják a társadalmi rendszerünk nyújtotta nagy lehetőségeket. Tovább fejlődtek a szocialista termelési viszonyok, erősítve rendszerünk gazdasági alapját és a munkáshatalmat. A munkás–paraszt szövetség a falu szocialista útra lépésével, a termelőszövetkezetek megerősödésével magasabb eszmei és politikai színvonalra emelkedett, a parasztság társadalmi felemelkedését, életkörülményeinek gyökeres megjavulását hozta magával.

Folytatni kell pártunk eddigi szövetségi politikáját, mely nemzeti egységbe tömöríti társadalmunk minden dolgozó osztályát és rétegét: a munkásságot, a szövetkezeti parasztságot, az értelmiséget, a kisipari szövetkezetek dolgozóit, az egyéni termelőket. A lenini szövetségi politikával kell tovább erősíteni kommunisták és pártonkívüliek, hívők és nem hívők együttműködését, mindazokét, akik vállalják a közös célt: a szocialista Magyarország felépítését.

5. A kongresszus ismételten megállapítja, hogy társadalmunk vezető osztálya a munkásosztály, amely forradalmi eszméi által vezérelve, kommunista élcsapatát követve, a dolgozók döntő többségére támaszkodva érte el, hogy hazánkban szocialista hatalom született, s az a kizsákmányoló osztályokat felszámolta. A munkásosztály az ország társadalmi és politikai életében és egyben a termelésben betöltött szerepénél fogva vált és marad társadalmunk vezető ereje. Politikai vezető szerepe élcsapatának, kommunista pártjának a társadalom életében betöltött irányító tevékenysége útján, képviselőinek a kormányzati szervekben végzett munkájával, valamint szakszervezeteinek és más társadalmi szerveinek az ország életében betöltött szerepe révén érvényesül. A munkásosztály forradalmi eszméinek valóra váltásában működik közre mindenki, aki a szocializmus teljes felépítésének célját magáévá teszi és részt vállal a nagy cél elérését szolgáló feladatok elvégzésében. A munkásosztály politikai vezető szerepének érvényesítésében részt vesznek mindazok a fizikai és szellemi dolgozók, akik a kommunista eszméket magukénak vallják és a párt lenini politikájának érvényesítésében, a párt által kitűzött és a nép által elfogadott és

támogatott célok elérésében közreműködnek. Hazánk fejlődésének tapasztalatai is igazolják, hogy a munkásosztály történelmi feladatát teljesítve, a szocialista építés során önmaga is megváltozik. Létszáma is gyorsan növekedett, a társadalom legnagyobb osztályává vált, összetétele pedig az ország általános fejlődésével, különösen a termelés műszaki színvonalának gyors emelkedésével jelentősen módosult és állandóan változik. Ennek során növekszik a magasabb műveltségű szakképzett munkások aránya és szerepe a termelésben és az egész társadalmi életben. A munkásosztály öntudata, szervezettsége és fegyelme meghatározóan befolyásolja a dolgozók minden rétegét. Az egyes munkásrétegek között azonban jelentős eltérések vannak és lesznek még hosszú ideig a politikai öntudat és a szakmai képzettség színvonalában, anyagi helyzetükben és sok más tekintetben is. Mindezek figyelembevételével kell folytatni pártunk munkáját, a munkásosztály további fejlődése és egyben társadalmi vezető szerepének erősítése érdekében.

6. A munkásosztály társadalomformáló eszméit magáévá téve, a munkásosztály által bátorítva és vezetve lépett a parasztság a szocialista útra, a munkásállam segítségével hozta létre és szilárdította meg termelőszövetkezeteit. Hazánk mezőgazdasága – a szövetkezeti parasztok, a mezőgazdaságban dolgozó munkások és alkalmazottak, valamint a falusi értelmiség munkájának eredményeként – a szocialista nagyüzemi gazdálkodás általános fellendülésének szakaszába lépett. A parasztság létszáma csökkent, de teljesítménye növekedett, s a nemzeti jövedelemhez való hozzájárulása fokozódott. Kibontakozóban van a mezőgazdasági munka ipari jellegűvé válásának folyamata, s egyre nő a szakmunkások, valamint az agrárértelmiségiek szerepe.

A mezőgazdaság fejlesztésének további feladata, melynek megoldását országunk egész fejlődése követeli: a szocialista tulajdonviszonyok szilárdítása, a gazdálkodási módszerek és termelési eljárások tökéletesítése, a szövetkezeti parasztság általános képzettségének és öntudatának emelése, szemléletében és magatartásában a szocialista vonások erősítése és a falusi életviszonyok további javítása. Kellő gondot kell fordítani a tanyai lakosság életkörülményeinek és kulturálódási lehetőségeinek javítására, fejlődésük segítésére, annál is inkább, mert a

tanyán élők száma a csökkenés ellenére még hosszú ideig jelentős marad.

7. Az értelmiség a nép részeként vesz részt a szocializmus építésében. Társadalmi szerepe egyre nő, ami szükségszerű velejárója annak, hogy a szocialista építés magasabb színvonalon folytatódik, a tömegek művelődési lehetősége és igénye növekszik, a tudomány szerepe a termelőerők fejlődésében rendkívül jelentőssé vált, s a technikai fejlődés egyre gyorsul.

A kongresszus megállapítja, hogy az értelmiség döntő többsége magáénak vallja pártunk és államunk országépítő terveit, s eredményesen végzi munkáját. Pártunk fontos feladata gyarapítani és fejleszteni a szellemi munkások világnézetileg és politikailag élen járó, a marxi–lenini tanokat magáévá tevő osztagait. A kommunista szellemi munkások eszmei-politikai tevékenysége döntő kihatású az értelmiség egészének fejlődésére és társadalmi szerepének növekedésére. Sokoldalúan segíteni kell egész értelmiségünk világnézeti fejlődését, hogy növekvő aktivitással kapcsolódjon be a politikai és szakmai közéletbe, mind teljesebben azonosuljon a szocializmust építő nemzet céljaival.

8. A társadalom fejlődése fokozottabban előtérbe állította a dolgozó nők és az ifjúság kérdéseit. A kongresszus megállapítja, hogy az MSZMP Központi Bizottságának e kérdésekkel foglalkozó állásfoglalásai helyesen világították meg társadalmunk e nagy rétegeinek helyzetét és problémáit, valamint a fő tennivalókat, amelyek a problémák megoldását segítik.

A nők egyenjogúsága hazánkban közjogi és politikai tekintetben biztosítva van. Felszabadulás utáni fejlődésünknek ez egyik nagy vívmánya. E jogok érvényesülését azonban korlátozza, hogy nem minden területen vannak meg az ehhez szükséges szemléletbeli és anyagi feltételek. A nők gazdasági és szociális helyzete – az általános fejlődéssel összhangban – az elmúlt négy évben is tovább javult. De hosszú, szívós munka kell még ahhoz, hogy a női egyenjogúság elve teljes mértékben érvényesüljön mindazokon a területeken, ahol a nők dolgoznak, illetve társadalmi és politikai tevékenységet fejtenek ki.

Társadalmi összefogással, a pártszervezetek, a szakszervezetek, az ifjúsági szövetség és más társadalmi szervezetek együttes munkájával, az állami és gazdasági vezetők megfelelő intézkedéseivel kell közelebb

jutni ahhoz, hogy mindenütt megszűnjön a nők hátrányos megkülönböztetése. A kongresszus megállapítja, hogy további intézkedések szükségesek az egyenlő munkáért egyenlő bért elvének következetes érvényesítésére, az anyák, a sokgyermekes családok, a gyermeknevelés támogatására, a nők szakképzettségének növelésére, munkakörülményeik javítására, úgyszintén a háztartás ellátásának könnyítésére.

9. A felnőtt nemzedék nagy társadalmi feladata az ifjúság nevelése, felkészítése az életre, a szocializmus, a kommunizmus építésére s mindazokra a feladatokra, amelyek az ország életében és a világ haladó erőinek küzdelmeiben reá várnak. A fiatalok nevelése a társadalom előrehaladásával nem automatikusan oldódik meg, hanem csakis azáltal, ha pártunk és kormányzatunk, iskoláink és társadalmi szerveink, s nem kevésbé a szülők ezen rendszeresen, kellő gonddal munkálkodnak.

Társadalmunk művelt ifjúságot nevel, amely szocialista szellemben fejlődve, mind nagyobb feladatok megoldására válik képessé. A dolgozó fiatalok többsége ismeri szocialista céljainkat, ennek jegyében tömörül a Kommunista Ifjúsági Szövetségbe. Szocialista eszméink, országépítő céljaink hatása erős, és növekszik a tanulóifjúság körében is. Mindez növekvő igényeket állít a KISZ tevékenysége elé. Nagy gondot kell fordítani az Úttörő Szövetség szocialista szellemű munkájának, érzelmi nevelésének sokoldalú segítésére. Az ifjúsági szövetség azonban csak akkor tud a magasabb követelményeknek eleget tenni, ha munkáját párt- és társadalmi szerveink, valamint állami intézményeink megfelelően segítik.

Az eddiginél jobban kell tudatosítani azt is, hogy az ifjúság fejlődése visszahat egész társadalmunkra. A fiatalok élen járó kommunista osztagai nemcsak az ifjúságra hatnak nagymértékben, hanem a felnőttekre is. Az ifjú kommunisták tettrekészsége és lelkes munkája megelégedést, örömet és növekvő bizalmat vált ki a felnőtt dolgozók körében. A fiatalok részvétele a szocialista brigádokban, lelkes munkájuk a társadalmi élet más területein segíti a felnőtt dolgozók mozgósítását is különböző feladatok elvégzésére. Arra kell törekedni, hogy mind nagyobb mértékben vegyenek részt a közéletben és olyan feladatok megoldásában, amelyeken egész népünk munkálkodik. Segíteni

kell pályakezdésüket, beilleszkedésüket a dolgozók közösségeibe, felkészültségük növelését, ismereteik bővülését.

10. Társadalmi fejlődésünk mai szakaszán számottevő szerepük van a kisiparosoknak; munkájukra szükség van és hosszú ideig szükség lesz mindenekelőtt a szolgáltatóipar területén. Gondot kell fordítani arra, hogy a törvényes előírások szerint dolgozó kisiparosok és kiskereskedők mint társadalmunk egyenrangú tagjai folytathassák működésüket. A harácsolási tendenciáknak, a jogtalan haszonszerzésnek, a lakosság megkárosításának a törvény szigorával kell útját állni, el kell hárítani azonban az olyan törekvéseket, amelyek – gyakran egyes üzérkedőkkel szembeni jogos haragból – erőszakoltan zsugorítják, s ahol kell, ott sem engedik bővíteni a kisipar működését.

III. AZ ÁLLAMÉLET, A SZOCIALISTA DEMOKRÁCIA FEJLESZTÉSE

11. Az elmúlt négy évben – híven a proletárdiktatúra történelmi feladatához – tovább fejlődött szocialista államunk tevékenysége. Rendeltetésszerű működésének felbecsülhetetlen a jelentősége a nép történelemformáló munkájában, eddigi sikereiben és a szocialista építés további feladatainak megoldásában. Döntő szerepe van államunknak – a szocializmus felépítésének egész időszakában – a gazdasági és kulturális élet irányításában, szervezésében. A két világrendszer közötti küzdelemben szilárdan védelmezi nemzetünk függetlenségét, népünk békéjét.

A kongresszus megállapítja, hogy államunk, a Magyar Népköztársaság a lakosság, a dolgozók millióinak támogatását élvezi. Biztosítja az alkotmányban rögzített állampolgári jogokat, védelmezi és fejleszti a szocialista törvényességet, gondoskodik arról, hogy az állampolgári jogok és kötelességek a mindennapi életben egyaránt érvényesüljenek.

Államunk szocialista jellegének megfelelően, az állami szervek sok feladat megoldásába bevonják a különböző társadalmi szervezeteket, a dolgozók egyre nagyobb tömegeit. A lakosok százezrei vesznek részt az állam tevékenységében mint tanácstagok és a tanácsok mellett működő aktivisták, bírósági ülnökök, népi ellenőrök. A hivatásos fegyveres erőkkel együtt a polgári védelem tagjai, munkásőrök, önkéntes

rendőrök tízezrei is szolgálják a népi hatalom védelmét. Fontos feladat állami életünk s egyben általános közéletünk e jellemvonásainak erősítése és tudatosítása.

Az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése a szocializmus teljes felépítésének egyik központi feladata. Ezt úgy kell megoldani, hogy erősödjön a központi hatalom, fokozódjon a kormányzati szervek munkájának hatékonysága és ugyanakkor növekedjen a helyi szervek önállósága, a tanácsok önkormányzati tevékenysége, és mind aktívabb legyen a lakosság részvétele a tanácsok és más állami szervek és testületek munkájában. Ilyen módon erősítjük a demokratikus centralizmust az állami életben is.

12. A kongresszus megállapítja, hogy az elmúlt időszakban az országgyűlés jelentős törvényalkotó munkát végzett. E tevékenységét folytatva, erősíteni kell szerepét a kormányzati szervek működésének politikai ellenőrzésében és munkájuk támogatásában. A képviselőknek az ország általános érdekeit szolgálva kell szorgalmazniuk választókerületük fejlesztését, a gyakorlati tapasztalatokra és a választókkal való rendszeres kapcsolatra támaszkodva kell segíteniük a törvényhozó testület munkáját.

A kormányzatnak biztosítania kell, hogy a tanácsok hatáskörébe kerüljön a döntés mindazokban a kérdésekben, amelyekkel kapcsolatos tennivalók csak az adott terület, illetőleg település lakosságát érintik, és amelyeket a jelenleginél jobban csak a tanácsi szervek oldhatnak meg.

A tanácsok munkáját oly módon kell fejleszteni, hogy erősödjön mind népképviseleti-önkormányzati jellegük, mind pedig államigazgatási funkciójuk. A kongresszus megállapítja, hogy a tanácsok önállóságának növelése, hatáskörük bővítése és felelősségük fokozása, önkormányzati jellegük erősítése – szocialista osztálypolitika. Ez államunk és társadalmunk továbbfejlesztését szolgálja, a szocialista demokrácia további kibontakoztatásának elengedhetetlen követelménye. A szocialista demokrácia csak az állampolgári fegyelem és felelősségérzet, a szocialista közgondolkodás erősödésével, fejlődésével együtt emelkedik magasabb szintre.

Alapvető feladat a közigazgatás további tökéletesítése és szocialista jellegének erősítése. Ez szükséges mind a törvények és rendeletek pon-

tos végrehajtása, mind pedig a lakosság ügyeinek gyorsabb és eredményesebb intézése érdekében. Az egyes igazgatási részlegek és dolgozók hatáskörének, feladatainak pontos megállapítása és operatív együttműködése, az ügyintézők személyes felelőssége – mindez nélkülözhetetlen a bürokrácia leküzdésében. Különösen nagy a szerepe és felelőssége ebben a politikailag és szakmailag felkészült, munkájukat szocialista köztisztviselőkhöz méltóan végző hivatali dolgozóknak. A bürokrácia, a döntések és az ügyintézés indokolatlan halogatása, a felelőtlenség, az ügyfelekkel szembeni kötelességtudat hiánya nagy politikai, morális és nemegyszer gazdasági károkat okoz, fékezi az ország fejlődését, gátolja a dolgozók közéleti tevékenységét. Ezért a bürokratikus ügyintézés elleni harc, a közigazgatás tökéletesítése, a hivatali munka javítása minden kommunistának és az összes köztisztviselőknek állandó feladata és fontos kötelessége.

A kormányzati szerveknek, mindenekelőtt az ott dolgozó kommunista vezetőknek, nagyobb gondot kell fordítaniuk arra, hogy következetesebben érvényesítsék a párt politikáját, és megfelelően hajtsák végre a kormányzati döntéseket. Ne tűrjenek el semmiféle kibúvót, fokozzák a rendszeres ellenőrző munkát, beleértve a saját döntéseik helyességének, hatékonyságának vizsgálatát is. A közigazgatás tökéletesítésének nélkülözhetetlen követelménye, hogy a hatóságok munkáját a felettes kormányzati szervek, a párt- és a társadalmi szervezetek, valamint a lakosság is rendszeresen ellenőrizze.

13. Szocialista fejlődésünk alapvető biztosítéka és egyben politikai fegyvere a Magyar Népköztársaság 1949-ben elfogadott alkotmánya, amely az ország alaptörvényének erejével rögzítette a néphatalom addigi vívmányait, és nagy vonalakban kijelölte hazánk szocialista fejlődésének irányát. Az elmúlt két évtizedben végbement változások szükségessé teszik államunk alaptörvényének megfelelő módosítását. Az alkotmánymódosítások révén rögzíteni kell társadalmi fejlődésünk eredményeit, mindenekelőtt azt, hogy a szocializmus alapjai létrejöttek és megszilárdultak, hazánk a szocialista építés fejlettebb szakaszába lépett, az új társadalom teljes felépítésének útján halad. Ennek megfelelően az alkotmánymódosításnak szolgálnia kell országunk szocialista jellegének erősítését, a szocialista demokrácia további kibontakozását, államunk továbbfejlődését.

IV. A GAZDASÁGI ÉPÍTÉS ÉS AZ ÉLETSZÍNVONAL FEJLŐDÉSE

14. A kongresszus megállapítja, hogy az elmúlt évek össztársadalmi jelentőségű feladata volt a gazdaságirányítás reformja. A párt átfogó vizsgálatok alapján, a szakemberek széles körének közreműködésével dolgozta ki, a gazdasági feladatok iránti közérdeklődést jelentősen fejlesztve és erre támaszkodva vezette be a reformot. Ennek eredményeként tovább fejlődött hazánkban a szocialista tervgazdálkodás, erősödött a központi tervezés hatása, növekedett a szocialista piac, az áru- és pénzviszonyok szerepe. A III. ötéves terv az előirányzott népgazdasági fő arányok biztosításával valósult meg.

A feldolgozó iparban az átlagosnál gyorsabban növekedett a munkaigényesebb termékek gyártása, javult a gyártmányok összetétele, csökkent a gazdaságtalan és nehezen értékesíthető termékek részaránya és raktári készlete. Mindez azt eredményezte, hogy az ipar hozzájárulása a nemzeti jövedelem növekedéséhez lényegesen meghaladta a teljes termelési érték emelkedését. A termelékenység emelkedése azonban nem érte el a tervezett és kívánt szintet. Növekvő erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy a termelékenység az eddiginél gyorsabban emelkedjen. Nagy gondot kell fordítani az ipar szerkezetének további javítására, a gyártmányösszetétel korszerűsítésére, a gazdasági hatékonyság növelésére.

Az elmúlt években több új, magas műszaki színvonalú ipari üzem kezdte meg termelését, és számos korszerű termelési eljárást honosítottak meg. Sok üzemben azonban nem fordítottak kellő gondot a műszaki fejlesztésre. Véget kell vetni az olyan gyakorlatnak, amikor a műszaki fejlesztési alapok túlnyomó hányadát nem a meglevő termelőberendezés korszerűsítésére és munkaerő-megtakarításra, hanem munkahelybővítésre használják; ez konzerválja az elavult vagy elavulóban levő berendezéseket, növeli a munkaerőigényt, és számos helyen nehezíti a munkafegyelem megszilárdítását, az indokolatlan munkaerővándorlás felszámolását. Az új irányítási rendszerben tudatosítani kell mindenütt, hogy nem lehet olyan vállalatvezetést folytatni, amely csak újabb központi beruházási eszközök igénylésével kíván a műszaki fejlesztésről gondoskodni. Szükséges, hogy a vállalatok felügye-

leti szervei hatékonyabban ellenőrizzék a fejlesztést, segítve a helyes törekvéseket, és időben fellépve az ellen, ami helytelen.

15. Megnövekedett a vállalatok és a felügyeleti szervek felelőssége a termelés gazdaságosabbá, jövedelmezőbbé tételében, a költségek csökkentésében, s ugyanakkor a gyártmányok minőségének javításában. Gyorsítani kell a tudományos kutatómunka és a műszaki fejlődés nemzetközi és hazai eredményeinek gyakorlati alkalmazását, gyökeres javulást kell elérni a beruházási tevékenységben, az erők koncentrálásával, jobb munkaszervezéssel kell rövidíteni az építési-szerelési időt, és véget kell vetni a költségek túllépésének. A hanyagságot, a felületességet, a közönyösséget, mely a gazdasági életben még nem egy helyen fellelhető, meg kell szüntetni. A központi szervek, a minisztériumok és más főhatóságok tegyenek határozottabb intézkedéseket a beruházásokban és a munkaerőhelyzetben mutatkozó feszültségek megszüntetésére. Gondoskodni kell arról, hogy a beruházások volumene és a beruházási kapacitás, továbbá az új termelőegységek üzembe lépése és a munkaerőhelyzet alakulása összhangban legyenek. Figyelmet kell fordítani arra is, hogy a szakemberképzés méretei megfeleljenek a szükségleteknek; mind az elégtelen, mind a túlképzés káros.

16. Fő feladatunk a következő években a IV. ötéves terv teljesítése. Folytatódik a szocializmus építése magasabb szinten, bővülnek a szocializmus anyagi-műszaki alapjai, erősödik az ország védelmi képessége, s tovább emelkedik a lakosság életszínvonala, javul a dolgozók anyagi, kulturális és egészségügyi ellátottsága. E célok elérését a termelékenység erőteljesebb emelésével, az ipar szerkezeti összetételének további javításával, a mezőgazdaság belterjességének és jövedelmezőségének fokozásával, a termelési, technikai és technológiai folyamatok korszerűsítésével és színvonalas, kulturált kereskedelemmel kell elősegíteni. Az országépítő célok elérésének követelménye az alkotó szellem további kibontakoztatása, a munkamorál erősítése, a munkafegyelem megszilárdítása mindenütt, ahol az nem kielégítő.

17. Az építőiparnak a III. ötéves terv éveiben elért fejlődése szilárd alapot biztosít a növekvő további feladatok teljesítéséhez. A gyárszerű építkezések teljes kibontakozása azonban nyomatékosan követeli a szerelési munkák technológiájának korszerűsítését és az építkezés

szervezettségének javítását. Ugyancsak mielőbb megoldandó feladat az építőanyagipar gyorsabb fejlesztése, ami nélkülözhetetlen az építési feladatok végrehajtásához és az építkezés szervezettségének javításához is.

18. A mezőgazdaság fejlesztésében élen járó szerepük volt és van az állami gazdaságoknak. Nagy gondot kell fordítani arra, hogy az állami gazdaságok szerepe tovább erősödjön, és fokozottabban járuljanak hozzá az egész mezőgazdaság intenzív fejlődéséhez. Mind több termelőszövetkezet éri el vagy közelíti meg a legjobb állami gazdaságok színvonalát. A mezőgazdaság további előrehaladásában fokozottabb figyelmet kell fordítani a szövetkezeti gazdaságok vállalatszerű gazdálkodásának fejlesztésére. Segíteni kell a szövetkezetek és állami vállalatok társulásait, s bátorítani kell a termelési, feldolgozási és értékesítési kooperációt. A tapasztalatokat figyelemmel kísérve és gondosan mérlegelve kell helyes irányba fejleszteni a jó kezdeményezéseket. A terméshozamok növelése további erőteljes gépesítést és kemizálást követel. Gyorsabban kell kiterjeszteni és fejleszteni a modern iparszerű nagyüzemi állattenyésztést, különösen a sertés- és szarvasmarha-tenyésztésben. Emellett építeni kell a háztáji gazdaságok termelésére, tovább kell fejleszteni ezek kapcsolatát a közös gazdaságokkal mind a termelésben, mind az értékesítésben. A háztáji termelésnek, különösen a hús-, tej-, tojás-, zöldség- és gyümölcstermelésnek, még hosszú ideig jelentős szerepe lesz.

Az elmúlt években számottevően elterjedtek a termelőszövetkezetek kisegítő üzemágai. Ezek fejlődése szükséges, elősegíti a mezőgazdaság iparosodását, a tagok egész évi foglalkoztatását. A helyes kezdeményezések és jó irányú kísérletek felkarolása mellett jobban kell vigyázni arra, hogy a kisegítő üzemágak az állami rendelkezések pontos megtartásával működjenek.

19. Az ország gazdasági életében fontos és növekvő szerepet tölt be a szövetkezeti ipar. Nagyobb gondot kell fordítani arra, hogy a szövetkezetek tevékenysége helyes irányú legyen, részarányuk a szolgáltatóiparban jelentősen növekedjen, és munkájukat közmegelégedésre végezzék. Fokozzák részvételüket a lakosság egyre szélesebb választékú igényeinek kielégítésében, a hiánycikkek számának csökkentésé-

ben, az állami vállalatok termelésének kiegészítésében. Munkájuk központjába a szolgáltatóipari tevékenységet kell állítani.

20. A gazdaságirányítás mai rendszerében fokozódik a kereskedelmi szervek hatásköre és felelőssége. Feladatuk, hogy a lakosság növekvő igényeinek figyelembevételével a termelőüzemektől megfelelő időben, kellő mennyiségben, minőségben és választékban rendeljék meg a szükséges árucikkeket, és hogy megismertessék a vállalatok által kínált új termékeket a vásárlókkal. Az állami kiskereskedelmi szerveknek, a fogyasztási szövetkezeteknek gondoskodniuk kell arról is, hogy az üzleteket az ország minden területén a lakosság igényei szerint tartsák nyitva és folyamatosan lássák el a szükséges árukkal, emeljék a kereskedelmi tevékenység színvonalát, bővítsék az üzlethálózatot, biztosítsák a lakosság kulturáltabb kiszolgálását.

21. Országunk fejlődése, gazdasági életünk fellendülése, valamint a tranzitforgalom növekedése szükségessé teszi a közlekedés további gyors fejlesztését. Az áruforgalomnak a IV. ötéves tervben előirányzott növekedését és az utasforgalom gyors emelkedését a közlekedés műszaki ellátottságának bővítésével, szervezettségének további tökéletesítésével kell biztosítani. Nagy feladat, hogy a vasúti vontatásban a villamos és Diesel-vontatás aránya 1975-re 95 százalékra emelkedjen, s a közúti áruszállítás aránya jelentősen növekedjen. Gondoskodni kell arról is, hogy a közlekedési dolgozók műszaki felkészültsége megfeleljen a magasabb követelményeknek. Nagyobb figyelmet kell fordítani arra is, hogy az árukat küldő és fogadó vállalatok gyorsítsák s ennek érdekében gépesítsék a rakodómunkát.

22. Gazdasági fejlődésünk nélkülözhetetlen követelménye, hogy növekedjék hazánk részvétele a nemzetközi áruforgalomban. Ez mindenekelőtt a külkereskedelem révén valósul meg. Sürgős feladat továbbá a nemzetközi termelési és műszaki együttműködés fejlesztése. A baráti szocialista országokkal való termelési és műszaki együttműködés, a KGST-országok gazdasági integrációjának fokozatos kibontakoztatása, mindenekelőtt a magyar–szovjet áruforgalom és műszaki kooperáció felbecsülhetetlen lehetőségeket rejt magában előrehaladásunk gyorsítására. A Magyar Népköztársaság teljes mértékben támogatja a KGST-országok arra irányuló törekvését, hogy minél sokoldalúbban valósuljon meg az önálló nemzetgazdaságokon alapuló szo-

cialista gazdasági integráció. Továbbra is törekedni kell arra, hogy sokoldalúan fejlődjenek kapcsolataink a fiatal, fejlődő államokkal, és a kölcsönös előnyök elve alapján bővüljenek gazdasági kapcsolataink a tőkésországokkal is.

Kormányzatunk feladata, hogy nagy figyelmet fordítson külkereskedelmünk irányítására, az állami külkereskedelmi monopólium hatékony érvényesítésére. Tovább kell fejleszteni a vállalatok exportérdekeltségét, ami a gazdaságosabban exportálható áruk szállítására ösztönöz, az előnytelenül értékesíthető termékek gyártását viszont szűkíti. A kezdeti tapasztalatok azonban arra figyelmeztetnek, hogy rendszeres ellenőrzéssel kell tovább fejleszteni ezt a tevékenységet is. A vállalati külkereskedelmi jogok gyors kiterjesztése helyett most az eddigi tapasztalatok elemzése és hasznosítása, minden helyes kezdeményezés bátorítása és támogatása, egyben a negatív tendenciák megszüntetése a feladat.

23. A termelő- és a kereskedelmi vállalatoknak és felügyeleti szerveiknek nagyobb gondot kell fordítaniuk a párt és a kormányzat gazdaságpolitikájával összhangban levő árpolitika érvényesítésére a mindennapi életben. Esetenként árrendezésre van szükség. A fix áras termékeknél ez központi döntésekhez kötődik, más cikkeknél a vállalatok, trösztök, minisztériumok intézkedései szükségesek. Helyeselve a vállalatok jogosultságát a többletnyereségre, ha ezt a társadalmi érdekekkel összhangban érik el, nem engedhető meg azonban az, hogy egyes vállalatok a költségek csökkentése, a munka jobb megszervezése, a fölösen lekötött adminisztratív vagy egyéb munkaerők felszabadítása helyett a rezsiköltségek duzzasztásával és az árak emelésével jussanak többletbevételhez, károsítva a lakosságot és a népgazdaságot.

24. Gazdaságpolitikánkban fontos szerepet játszanak a gazdasági szabályozók; hatékonyan segítik a gazdasági élet általános fejlődését és az irányító szervek munkáját is. Nem adnak azonban menlevelet egyetlen állami irányító szervnek, így a minisztériumoknak sem a helytelen jelenségek passzív szemlélésére, s arra, hogy a szabályozókat fetisizálva várakozzanak, amikor intézkedniük kell, megmagyarázzák a torzításokat, ahelyett, hogy gondoskodnának kiküszöbölésükről, avagy minisztertanácsi döntésekre várjanak, amikor hatáskörükben kell intézkedniük. A felügyeleti szerveknek jobban kell ellenőrizniük

vállalataikat, hogy szigorúan tartsák meg a gazdálkodási és árképzési szabályokat, és ezek megsértése esetén tegyenek intézkedéseket a torzítások megszüntetése érdekében. Vonatkozik ez mind az állami, mind a szövetkezeti vállalatokra.

25. A szocialista építés magasabb szintű folytatása megköveteli a tudományos kutatások gyorsabb fejlesztését és a termeléssel való kapcsolatuk erősítését. Szükséges ez mind a nemzetközi, mind a hazai tudományos eredmények és műszaki vívmányok gyakorlati alkalmazásának segítése céljából, valamint azért is, hogy az itthoni kutatások fejlesztésével hazánk növelje alkotó részvételét a tudományos és technikai forradalom nemzetközi áramlatában. Nagy segítségünkre van e téren is a fejlődő együttműködés a Szovjetunióval és a KGST többi országával. A hazai kutatás gyorsítását szolgálja, ha tudósaink, kutatóintézeteink, egyetemeink jobban koncentrálják erőiket azokra a fő feladatokra, amelyeknek megoldása nemzetgazdaságunk fejlődése szempontjából különösen fontos, amelyekhez a megfelelő feltételek biztosítva vannak vagy biztosíthatók. Szükséges, hogy fokozottabb mértékben éljenek a testvéri országokkal való tudományos együttműködés lehetőségeivel, és a maguk részéről is igyekezzenek hozzájárulni e lehetőségek bővítéséhez.

Az előző évek folyamán szélesedtek a tudományos kutatóintézetek és laboratóriumok közvetlen kapcsolatai a termeléssel. Az eddigi jó tapasztalatokra támaszkodva és azokat tovább fejlesztve, növekvő figyelmet kell fordítani a kapcsolatok bővítésére és elmélyítésére, mert csak ez biztosíthatja a kutatási eredmények kellő gyakorlati próbáját és gyorsabb hasznosítását. Szükséges, hogy a vállalatok és a szövetkezetek is szorgalmazzák e kapcsolatok kiépítését, ne tévesszék szem elől, hogy ezzel saját vállalatuk és szövetkezetük fejlődése mellett országos jelentőségű ügyet támogatnak. Segítsék a tudományos eredmények és műszaki vívmányok szélesebb körű gyakorlati próbáit, támogatva ezzel a kutatókat következtetéseik, megoldási javaslataik és alkotásaik gyakran szükséges tökéletesítésében is.

26. A fejlődés gyorsuló üteme, a nemzetközi gazdasági együttműködésben rejlő lehetőségek jobb kihasználása, a szocialista gazdasági integráció fokozatos kibontakozását célzó munkálatok is megkövetelik, hogy hosszabb távra szóló gazdasági fejlesztési tervek és prognó-

zisok készüljenek. Az eddig is folyamatban levő ez irányú munkát, a KGST-országokkal együttműködve, erőteljesebben kell fejleszteni. Ez kiterjed az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés és gazdasági életünk más területeire is. Gazdasági vezető szerveinknek a szakemberek széles körének bevonásával kell gondoskodniuk ezeknek a feladatoknak a megoldásáról is.

27. Az elmúlt években az iparosítás jelentős vonása volt a vidéki iparfejlesztés gyorsulása, az egyes területek gazdasági fejlettségi színvonala közötti különbség csökkenése. Ezután is ezt az irányvonalat kell követni, még határozottabban a területi adottságoknak megfelelően fejlesztve mind az ipart, mind a mezőgazdaságot.

28. A termelés emelésével összhangban növelni kell a nép jólétét, gazdagítani életét, biztosítani műveltségének gyarapítását. A gazdaságfejlesztési tervek fontos része a lakosság jobb ellátása. A nemzeti jövedelem emelkedésével arányosan kell növelni az áruellátást, bővíteni a választékot, hogy az kiegyensúlyozottan fejlődjön és a lakosság minden rétege számára jól érzékelhető legyen. Szükséges, hogy a szerényebb anyagi körülmények között élők az üzletekben kellő mennyiségben és választékban megtalálják a keresett olcsóbb árucikkeket, a nagyobb jövedelműek pedig a drágább termékeket is. Fontos feladat a szolgáltatások erőteljesebb fejlesztése.

Javítani kell a vállalati bérgazdálkodást, valamint a jövedelemelosztás rendszerét a termelőszövetkezetekben, mégpedig úgy, hogy a jövedelem alakulása az eddiginél jobban függjön a végzett munka eredményétől. Aki munkájával többet nyújt az átlagnál, annak jövedelme is az átlagosnál jobban emelkedjen, viszont akinek teljesítménye nem éri el az átlagot, annak jövedelme se érje el azt. Az élen járó dolgozók, a nagyobb teljesítményt nyújtó szocialista brigádok, a törzsgárdatagok fokozottabb erkölcsi és anyagi megbecsülésben részesüljenek.

Jövedelempolitikai elveink érvényesítése szükségessé teszi, hogy a magasabb színvonalú munkát végzők átlagjövedelme magasabb legyen, összhangban a dolgozók mindenkori átlagjövedelmének színvonalával. Az általános jövedelemszínvonal emelkedése teszi lehetővé a nagyobb differenciáltságot az egyes jövedelemkategóriák között. Az egyes jövedelemkategóriákon belül az egyéni teljesítményeknek

megfelelő különbségek legyenek. Lehetővé kell tenni a hasznos többletmunkával szerzett többletjövedelmet. Vissza kell azonban szorítani minden olyan törekvést, amely nem többletmunkával, hanem különféle ügyeskedéssel, a szocialista erkölcs megsértésével eredményezhet jogtalan hasznot. Meg kell szüntetni azt, hogy bárki összeférhetetlen másodálláshoz jusson, s bármiféle meg nem szolgált juttatásban részesüljön. Kormányzatunknak hatékony lépéseket kell tennie a szocialista jövedelempolitikát eltorzító jelenségek visszaszorítására.

A munka szerinti elosztás szocialista elvét következetesebben kell érvényesíteni. Elkerülhetetlen, hogy az egyes ágazatok, munkaterületek dolgozóinak átlagos keresete között eltérések legyenek. Minden ágazaton belül is szükségszerű a különbség az egyes dolgozó kategóriák kereseti szintje között a szakképzettségük színvonalától, fizikai igénybevételüktől és más tényezőktől is függően. A szakmákon belül pedig jelentős kereseti szintkülönbségnek kell lennie az egyes dolgozók jövedelmében, begyakorlottságuk, tehetségük, szorgalmuk, munkafegyelmük, teljesítményük szerint. Ennek az eddigieknél következetesebben kell megvalósulnia.

A munka szerinti elosztás elvének érvényesítése mellett az egyes családok jövedelemszintje között nagyok az eltérések. Ezeknek az életszínvonalra gyakorolt hatását mérsékeli az ingyenes oktatás és egészségvédelem, melyek nagy fejlődést értek el, s gondoskodni kell a továbbfejlesztésükről. A családi jövedelmek közötti különbség csökkentését szolgálják társadalmunk szociálpolitikai intézkedései, melyeknek fő célja továbbra is az, hogy a többgyermekes családok és az egyedülálló anyák fokozottabb támogatásban részesüljenek. Ezek során az alkalmazásban álló anyák gondjainak enyhítésére növelni kell a gyermekintézményi férőhelyeket, megosztva eme intézmények fenntartási költségeit a vállalatok és a tanácsok között. Az általános szociális juttatások bővítése azonban elsősorban azt a célt szolgálja, hogy a családi pótlék emelésével növekedjen a többgyermekes családok támogatása és hogy több segítséget kapjanak a munkaképtelen öregek.

Az emberről való gondoskodásnak fontos része a munkafeltételek javítása. Ez a vállalatok megfelelő intézkedéseit követeli, így az egészségre ártalmas munkahelyeken a munkafolyamatok korszerűsítését,

a szállítás gépesítését, a munkavédelem fejlesztését. Fontos feladat, hogy megfelelő terv készüljön a 44 órás munkahét fokozatos kiterjesztésére a népgazdaság újabb ágazataiban és más munkaterületeken is, ahol ez az egész társadalom érdekével összhangban megvalósítható.

A lakosság életkörülményeinek megjavításában nagy szerepe van a lakásépítésnek, így annak, hogy a IV. ötéves terv időszakában felépüljön a négyszázezer új lakás.

29. A kongresszus megállapítja, hogy építőmunkánk tervszerű folytatásának feltételei adottak. Biztosítja ezeket szocialista rendszerünk és kormányzatunk szilárdsága, hazánknak a baráti szocialista országokkal, különösen a Szovjetunióval való szoros együttműködése. Biztosítja a munkásosztály mind magasabb szintű alkotóképessége, a szocialista brigádmozgalom lendülete, a nép döntő többségének akarata és tettrekészsége, hogy a kitűzött célokat valóra váltsák. Biztosítja az irányítás különböző szintjén dolgozó vezetők döntő többségének felkészültsége és rátermettsége a növekvő feladatok megoldására. Biztosítja pártunk lenini politikája és cselekvőképessége, a tömegek bizalma az MSZMP iránt. Szívós és eredményes munkával szerezte meg pártunk e bizalmat, melyet a IV. ötéves terv végrehajtásán munkálkodva kell megőriznünk és tovább erősítenünk, az ország szocialista fejlődése javára.

V. AZ IDEOLÓGIAI ÉLET ÉS A MŰVELŐDÉSI FELADATOK

30. Az MSZMP X. kongresszusa megállapítja, hogy az elmúlt években a párt ideológiai munkája tovább fejlődött. Kiemelkedő megnyilvánulása ennek a gazdaságirányítási reform kidolgozása, mely pártunk politikájának s egyben hazánk közgazdasági tudományának fejlődését is tükrözi. Az MSZMP számos nagy fontosságú kérdés átfogó vizsgálatával foglalkozott, és a szükséges tennivalókra vonatkozólag megfelelő következtetéseket vont le. Ezekhez tartozik a Központi Bizottság határozata a tudománypolitikai irányelvekről. A párt napirendre tűzte és tovább folytatja a társadalmi életünk fejlődése által már megérlelt kérdések átfogó vizsgálatát, így a szocialista demokrácia és az állami élet fejlesztését. A felvetődő kérdések beható elemzése,

az elvi politika vezérli tevékenységét a nemzetközi munkásmozgalomban is.

31. Az MSZMP munkájának eredményeként a szocialista építés előrehaladásával tovább erősödött és terjedt országunkban a marxista–leninista világnézet. Növekedett a marxi–lenini eszmék propagandistáinak száma és felkészültsége, kiszélesedett a világnézeti oktató-nevelő munka. A marxista szemlélet újabb teret hódít a tudományokban és a művészeti életben. A marxista világnézet térhódításával fejlődnek a társadalomtudományok; ezeknek kommunista művelői növekvő részt vállalnak és segítséget nyújtanak a szocialista társadalom fejlődése által napirendre tűzött kérdések vizsgálatában. Mindezek eredményeként jelentősen erősödött a szocialista gondolkodásmód a tömegek tudatában.

Ideológiai életünk azonban a jelentős fejlődés ellenére elmaradt a megnövekedett feladatoktól. A gyakorlati tapasztalatok megfelelő elvi általánosítása gyakran nagy késéssel történik s nem egy kérdésben még teljesen hiányzik. Beható vizsgálatokra vár társadalmunk rétegződésének alakulása és tudati fejlődése, a szocialista közigazgatás továbbfejlesztésének tudományos megalapozása, a tudományos és műszaki forradalom társadalmi összefüggéseinek sokrétű elemzése és számos más kérdés.

A társadalomtudományok marxista művelőinek növekvő részt kell vállalniuk az eszmei-politikai harcban. A szükséges eszmei vitákban a meggyőzés erejével kell visszaszorítani a burzsoá és kispolgári szemléletet, legyőzni az antikommunista nézeteket, valamint leküzdeni a marxista mezben jelentkező revizionista és dogmatikus felfogást. Továbbra is vigyázni kell arra, hogy ne nyerjen teret sem az elvtelen liberalizmus, sem az eszmei meggyőző munkát kinyilatkoztatásokkal és adminisztratív intézkedésekkel pótló szektás gyakorlat.

32. Társadalmunkban erősödik a szocialista fejlődés eredményeinek tudatformáló hatása, s már megjelentek és hatnak a jövendő, osztály nélküli kommunista társadalom elemei. Ugyanakkor, ha csökkenő mértékben is, még számottevő a kapitalista múlt maradványa és hatása az emberek szemléletében. A közgondolkodást kedvezően és növekvő erővel befolyásolja a szocialista világ léte és fejlődése. A szocialista országok kapcsolataiban jelentkező és néha súlyossá váló prob-

lémák ugyan nehezítik, hogy a szocialista világ előrehaladásának hatása a közgondolkodásra teljesebbé váljon, de ez a hatás mégis éppen olyan feltartóztathatatlanul erősödik, mint maga az új világrendszer. Jelentős még és nehezíti a munkánkat a kapitalista világrendszer létének hatása, amit a tőkés hatalmak a szocialista országok ellen irányuló bomlasztó munkájukkal, „fellazítási" tevékenységükkel igyekeznek fokozni.

Ilyen feltételek között, a különféle ellenhatások gyengítésével és fokozatos kiszorításával kell fejleszteni népünk szocialista közgondolkodását. El kell érni, hogy a szocialista erkölcsi normák növekvő erővel érvényesüljenek. Építőmunkánk további eredményeivel, a politikai öntudat és a műveltségi színvonal emelésével kell erősíteni népünk szocialista szemléletét. Tovább kell gazdagítani az egyén kapcsolatát a közösséggel és fejleszteni társadalmi felelősségérzetét, a szocialista haza iránti elkötelezettségét. Ebben kiemelkedő szerepe van az élen járó kommunista és párton kívüli dolgozók példamutató helytállásának az élet minden területén, a szocialista munkaversenyben, a köz javára végzett társadalmi munkában. Ez mutatkozott meg az árvíz elleni hősies helytállásban és az árvízkárosultak megsegítésére kibontakozott országos megmozdulásban is.

Ugyanakkor társadalmunkban az átmenet jellegéből fakadóan és a tőkés világ hatására is tovább él, időnként felerősödik vagy újratermelődik a polgári erkölcsi szemlélet számos eleme. Az utóbbi időben a gazdaságirányítási reformot is félremagyarázva és abban igazolást keresve, erőre kapott az individualizmus és az egoizmus, a munkával meg nem szolgált haszonszerzésre való törekvés, a spekuláció. Teljesebbé kell tenni a szocialista erkölcs érvényesítését és arra kell törekedni, hogy az önzetlenséget és az áldozatkészséget a társadalom mindjobban megbecsülje, a hanyag munkát viszont határozottan elmarasztalja, a közerkölcsöt sértő, fejlődésünket fékező jelenségeket határozottan elítélje. Erősíteni kell azt a közszellemet, amely nem tűri el a társadalomellenes magatartást, a cinizmust, a fegyelmezetlenséget, a közösség megkárosítását, viszont növeli a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránti elkötelezettség becsületét és tekintélyét. A munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit képviselő, önfeláldozóan dolgozó, felelősséget és áldozatot vállaló állampolgárok

az élet minden területén élvezzenek nagyobb megbecsülést, mint azok, akik húzódoznak a fokozottabb kötelezettség vállalásától, vagy csupán haszonélvezői a szocialista társadalomnak.

33. Társadalmunk szocialista fejlődésének egyik alapkérdése a dolgozók általános műveltségének emelése és szakképzettségének növelése. A kongresszus megállapítja, hogy oktatási rendszerünk magasabb színvonalra emelése a társadalom szocialista fejlődésének egyik fő követelménye. Ezért szükséges, hogy a párt és a kormányzat vezető szervei vizsgálják meg az állami oktatás egész rendszerét, s gondoskodjanak megfelelő irányú továbbfejlesztéséről. Ez sokrétű feladat, mely szorosan összefonódik a világnézeti, erkölcsi és honvédelmi neveléssel, megköveteli a közoktatás, a kommunista szakemberképzés, a közművelődés rendszerének további tökéletesítését. Az oktatási munka stabilitását erősítve kell gondoskodni az ismeretanyag bővülése és módosulása miatt szükséges változtatásokról is. Fejlődnie kell a nevelők eszmei felkészültségének, felelősségérzetének is, hogy kellően betölthessék a hivatásukat az ifjúság szemléletének alakításában, munkára, felelősségtudatra, önzetlenségre és áldozatkészségre nevelésében, a nemes emberi tulajdonságok kifejlesztésében és erősítésében. A pedagógusok anyagi és erkölcsi megbecsülését minden területen jobban összhangba kell hozni tevékenységük társadalmi fontosságával. Több segítséget kell nyújtani az úttörő- és KISZ-szervezetek iskolai tevékenységéhez.

Oktatási intézményeink nyitva állnak minden fiatal előtt, aki szorgalma és tehetsége alapján erre megfelel. Emellett pártunk fontosnak tartja, hogy a fizikai dolgozók gyermekei a tanulás minden szintjén külön támogatásban részesüljenek.

34. Az elmúlt években gazdagodott az ország irodalmi és művészeti élete. Számos új, értékes alkotás született, mely növeli a magyar kultúra megbecsülését nemcsak idehaza, hanem a nemzetközi kulturális életben, a világ haladó kulturális erői előtt is. Nemzeti kultúránk fejlődését a szocialista tendenciák térnyerése s egyben az segítette elő, hogy szélesedett az irodalmi és művészeti élet tömegbázisa. Az előrehaladás társadalmi életünk e fontos területén ezután is megköveteli, hogy pártunk és kormányzatunk rendszeres segítséget nyújtson az írók és művészek alkotómunkájához, értékes műveik terjesztéséhez,

s hogy az alkotók szemléletében a kommunista eszmék befolyása tovább szélesedjen és szilárduljon, kapcsolataik a néppel sokoldalúbbá váljanak. Minél jobban áthatja az irodalmi és művészeti alkotásokat a szocialista építés nagy nemzeti ügye, annál inkább növekszik az új társadalom építőinek érdeklődése és igénye az ilyen alkotások iránt. Irodalmi és művészeti életünk fejlődésében nagy szerepe van a magas színvonalú marxista szellemű kritikának. Eszmeileg szilárd, szakmailag hiteles és formailag közérthető értékelésekkel az eddiginél jobban töltse be segítő feladatát, előrehajtó szerepét.

A kongresszus megállapítja, hogy az irodalmi és művészeti élet alapvetően pozitív eredményei pártunk művelődéspolitikai irányelveinek helyességét igazolják. A következetes elvi politika, mely az eszmei és művészi színvonal kérdéseiben szilárd, a szocialista művészet hegemóniáját akarja biztosítani és erősíteni, s ugyanakkor türelmes segítséget nyújt a még nem, vagy nem egészen szocialista szemléletű, de jó szándékú, az ország szocialista fejlődését szolgálni kívánó alkotóknak is – meghozza gyümölcseit. A helyes elvek és a gyakorlat között azonban olykor ellentmondások, az irányelvek gyakorlati érvényesülésében torzulások keletkeznek. Megjelennek külföldről átvett és hazai silány, ízlésromboló, károsan ható művek is. E negatív jelenségeket határozottan vissza kell szorítani. A művészeti alkotómunkához szükséges megfelelő közszellemet, a szocialista fejlődést segítő alkotó törekvések szabad kibontakoztatását ezután is biztosítani kell. Következetesen vissza kell azonban utasítani minden olyan törekvést, amely – miközben gyakran a munkásállam növekvő anyagi támogatását igényli – kétségessé kívánja tenni a párt és a szocialista állam illetékességét a kulturális élet elvi és eszmei kérdéseiben. Minden alkotó saját szemléletének megfelelően alkothat; e joguk azonban nem csorbíthatja a szocialista állam azon jogát és kötelességét, hogy a művek között társadalmi és művészi értékük szerint válogasson, következetesebben támogassa az olyan műveket, amelyek népünk és az emberiség alapvető létkérdéseiben egyértelműen a haladás és a szocializmus oldalán foglalnak állást, s szocialista-realista szemléletűek. A munkásállam közpénzen csak a szocialista társadalmat, a nép építőmunkáját segítő és művészi értéket képviselő alkotásokat támogathatja.

Minden humanista értéknek továbbra is helyt adva, a kulturális

életben is következetesebb elvi vitát kell folytatni a burzsoá szemlélet visszaszorításáért, a marxista szemlélet további térnyeréséért. Eszmei harcban kell visszaszorítani a társadalmi kérdésektől elforduló, valamint az ország életében levő hibákat hamisan általánosító, az eredményekkel szemben kételyeket támasztó, negatív tendenciákat.

Irodalmi és művészeti életünkben növelni kell a pártos szocialista közéletiség és a szocialista realizmus erőit és ezek szerepét. Meggyőző erejű eszmei vitákban kell szélesíteni bázisukat és biztosítani a kommunista eszmék és szemlélet hegemóniáját. Segíteni, ösztönözni kell a széles kulturális közvélemény és ezen belül a pártközvélemény hatékonyabb nyilvános érvényesülését. Mindezek során magasabb eszmei színvonalra kell emelni a kommunisták és pártonkívüliek alkotó együttműködését a kulturális élet minden területén, erősíteni kell a politikai összefogást szolgáló, az alkotók mind szélesebb körét a marxizmushoz közelítő tendenciákat.

35. Kulturális intézményeink, a sajtó, a rádió, a televízió növekvő jelentőségű missziót töltenek be a tömegfelvilágosító munkában, a műveltség terjesztésében, a kulturális szórakozás iránt fokozódó igények kielégítésében. Ismeretterjesztő és tájékoztató tevékenységük eszmei-politikai színvonala emelkedett. Számottevő eredményeik vannak a kulturális értékek közkinccsé tételében. Kulturális-szórakoztató munkájuk azonban nem fejlődött a kívánt módon. Gyakran közvetítenek alacsony színvonalú, kispolgári ízléstelenséget árasztó s különösen az ifjúság erkölcsi fejlődését károsító műsorszámokat. Határozottabban kell fellépni az ilyen tendenciák, a burzsoá dekadencia, a kulturális selejt terjesztése ellen. Viszont fokozni kell a nép nagy tömegeihez szóló, magas művészi színvonalú, szórakoztató és maradandó művészi élményt nyújtó alkotások terjesztését. Jobban ki kell elégíteni a növekvő kulturális igényeket, s egyben segíteni ezen igények helyes irányú fejlődését.

Egész kulturális életünknek fontos feladata, hogy méltó megbecsülést biztosítson a kultúra azon művelőinek és terjesztőinek, akik kiállnak a kommunista eszmékért és támogatják pártunk országépítő politikáját. El kell azonban utasítani azt, aki érdemnek próbálja feltüntetni a szocialista elkötelezettséggel való szembenállást, és becsmérli azokat, akik egyértelműen vállalják a szocialista építés ügyét. Továbbra

is fel kell lépni az ellen is, hogy egyes csoportok maguknak monopóliumot próbáljanak teremteni, a nép egészének képviselete helyett klikkek képviseletében gondolkodjanak, nem érezve feladatuknak, hogy segítsék minden tehetséges és jó szándékú alkotó részvételét a szocialista építőmunkában a kulturális élet minden területén.

36. A párt fontos feladata, hogy munkálkodjék forradalmi elméletünk fejlesztésén, védelmezze eszméink tisztaságát, a marxizmus–leninizmus alapelveit és egységes rendszerét. Határozottan fellépünk mindazokkal szemben, akik kérdésessé teszik a marxizmus–leninizmus elveit, szemléletét és tudományos módszereit. Ezután is vissza kell utasítani azt a felfogást, amely a marxizmus úgynevezett pluralizálását, a marxizmuson belüli külön irányzatok szükségességét hirdeti, a párt eszmei és politikai egységének megbontására tör. Egyidejűleg harcolunk az elmélet dogmatikus felfogása és kezelése, valamint a revizionista torzítások minden kísérlete ellen. Továbbra is fel kell lépni a nacionalista maradványok vagy az új keletű nacionalista jelenségek, a nemzeti korlátoltság és gőg, s a tőkésországok előtti hajbókolás ellen, mely nemzeti nihilizmust szül és nemegyszer a szocialista haza iránti hűtlenségbe torkollik. Mindezek akadályozzák a népek közötti megértést, és szemben állnak a nemzet valóságos érdekeivel. Ha a szocialista népek összefogását sértő nacionalista tendenciák másutt bárhol is jelentkeznek, ez nem szolgálhat indokul ahhoz, hogy ilyen tendenciáknak teret adjunk.

Kommunista világnézetünk a burzsoá és kispolgári nézetekkel vívott harcban, a jobb- és „baloldali" torzításokat leküzdve vált nemzetünk vezető ideológiájává. A marxi–lenini eszmék tették képessé pártunkat arra, hogy megszilárdítsa sorainak egységét, létrehozza a nép döntő többségének politikai összefogását, elfogadtassa a szocializmus felépítésének nagy céljait és a szocialista társadalom teljes felépítésének útjára vezesse nemzetünket. Kommunista világnézetünket állhatatosan terjesztve, eszméink tisztaságát szilárdan védelmezve válunk képessé a további feladatok teljesítésére.

VI. A PÁRT MŰKÖDÉSE

37. Az MSZMP a IX. kongresszust követő években politikájával biztosította a lakosság döntő többségének cselekvő részvételét az országépítő célok valóra váltásában, megőrizte és tovább erősítette a munkásosztály és egész dolgozó népünk bizalmát. A kommunista párt vezető szerepe változatlanul döntő feltétele annak, hogy érvényesüljön és erősödjön a munkásosztály társadalmi vezető szerepe, valóra váljanak forradalmi eszméi, felépüljön a szocialista, majd a kommunista társadalom. Pártunknak úgy kell dolgoznia, hogy a jövőben is rászolgáljon a nép bizalmára. Az MSZMP cselekvőképességét az a lenini politika biztosítja, amelyet a párt vezetése az 1956-os ellenforradalmi lázadás leverése során és azt követően kidolgozott, s amelynek alapján újjászületett és megszilárdult a kommunisták egysége. Változatlanul fontos feladat, hogy óvjuk és tovább erősítsük ezt az egységet, meghiúsítva minden kísérletet, amely akár a párton belül, akár kívülről ennek gyengítésére és megbontására irányul.

38. A párt további fejlődése megköveteli, hogy a jövőben is nagy figyelmet fordítson a lenini normák megtartására, a demokratikus centralizmus és a kollektív vezetés lenini elveinek érvényesítésére és munkamódszereinek tökéletesítésére. Ennek szellemében erősödött meg a pártbizottságok önállósága, kezdeményezőkészsége és felelőssége, növekedett a pártmunkában a választott testületek és a taggyűlések szerepe, javult a pártszervezetek működése. A pártélet továbbfejlesztése azt követeli, hogy a kollektív vezetés általánosan érvényesülő gyakorlata jobban párosuljon a vezető szervekben részt vevő és bármilyen más pártmegbízatást teljesítő kommunisták személyes felelősségével a feladatok végrehajtásában.

Pártunk tevékenységében mindinkább általános gyakorlat, hogy fontos kérdések eldöntését demokratikus előkészítés, az előterjesztések sokoldalú vitája előzi meg, s a határozatot a vélemények és a javaslatok gondos mérlegelésével hozzák. Javítani kell azonban a munkát a döntések végrehajtásában. Ezért a pártmunka fejlesztésének fontos követelménye, hogy minden szinten javuljon a határozatok végrehajtásának ellenőrzése. Rendszeresebben kell erről beszámolniuk a vezetőségeknek a taggyűléseken és a végrehajtó bizottságoknak a pártbi-

zottsági üléseken. Rendszeresebb ellenőrzéssel tudnak a felsőbb pártszervek hatékonyabb segítséget nyújtani az alsóbb szerveknek, egyben tanulmányozni és hasznosítani az utóbbiak munkájának tapasztalatait. A gyakorlati ellenőrzés fontos szerepet játszik abban is, hogy gondosan megvizsgálják a döntések végrehajtásának tapasztalatait és azt is, hogy egyes határozatok nem szorulnak-e kiegészítésre vagy módosításra. A jó ellenőrzés nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a gyakorlat teljesen megfeleljen az elvi döntéseknek, a hozott határozatoknak, biztosítsa egységes értelmezésüket, s a párt politikája hiánytalanul érvényesüljön a munka minden területén.

A pártélet fejlesztése megköveteli, hogy a pártszervezetek munkájában növekedjék a tagság folyamatos aktív részvétele, a pártfeladatok rendszeres vállalása és végzése. Mindenütt érvényt kell szerezni annak a követelménynek, hogy a meghozott döntések után minden párttag kötelessége az aktív állásfoglalás a párthatározatok mellett, s a végrehajtásban való részvétel a kapott pártmegbízatásoknak megfelelően. Ennek együtt kell járnia azzal, hogy a párttagság hatékonyabban éljen jogaival, ehhez pedig csak a rendszeres pártélet és a pártmunkában való aktívabb részvétel biztosít nagyobb lehetőséget.

A pártdemokrácia továbbfejlesztése együtt jár a központi irányítás erősítésével. El kell utasítani minden olyan nézetet és törekvést, amely a pártdemokrácia ürügyén gyengíti a párt egészének cselekvőképességét, erőinek összefogását, szervezeteinek fegyelmét. A pártot csak a határozott központi irányítás, szervezeteinek a demokratikus centralizmus alapján történő fölé- és alárendeltsége teszi képessé arra, hogy feladatainak megfeleljen, élcsapat-jellege érvényesüljön. A párt élcsapat-jellege döntően függ attól is, hogyan fejlődnek kapcsolatai a tömegekkel, amelyeknek vezetésére hivatott. Követjük azt a lenini útmutatást, hogy nemcsak tanítani kell a tömegeket, hanem tanulni is tőlük, véleményük gondos figyelembevételével kell fejleszteni a munkát, növelni a párt tömegmozgósító erejét.

39. A kongresszus megállapítja, hogy a párt szervezeti fejlődése az elmúlt években kielégítő volt. Az MSZMP a kommunizmus eszméjéért küzdők három nemzedékét tömöríti, s ezek nagy harci tapasztalatot és tettrekészséget testesítenek meg. A pártépítés során ezután is az a feladat, hogy a munkában élen járó fizikai és szellemi dolgozók köré-

ből nyerjünk új harcosokat. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a párt munkásjellegének erősítésére, az ipari munkások és más fizikai dolgozók legjobbjainak kommunistává nevelésére és a pártba való felvételére. Erősíteni kell a nők és a fiatal nemzedék soraiban folyó pártépítő munkát is.

A tagfelvétel alsó korhatárának leszállítása, a 18. életévüket betöltöttek felvételének lehetővé tétele azt a célt szolgálja, hogy a társadalomformáló eszmék és feladatok iránt különösen fogékony ifjúság 18–20 éves korosztályaiban is erőteljesebbé váljék a kommunista nevelőmunka. A korhatár leszállítása nem a pártba való felvétel követelményeinek csökkentését jelenti, hanem azt, hogy az e követelményeknek megfelelő 18–20 éves fiatalok előtt is nyíljanak meg a párt kapui, és gyorsabban gyarapodjon az ifjúság élen járó kommunista osztaga. A pártszervezeteknek nagy felelősséggel kell állást foglalniuk az új tagok felvételében a fiatal korosztályokhoz tartozók esetében is.

40. Az elmúlt években tovább fejlődött az állami szervek, a tanácsok, úgyszintén a társadalmi szervezetek pártirányítása. Érvényesült pártunk azon alapelve, hogy erősíteni kell a tanácsok és a társadalmi szervezetek vezető testületeinek önállóságát, egyben növelni e testületek kommunista vezetőinek felelősségét, hogy a pártszervek állásfoglalásait meggyőző érveléssel fogadtassák el. Rendszeressé vált, hogy a pártbizottságok, ha az állami és társadalmi szervezetek munkáját érintő kérdéseket és feladatokat tárgyalnak, döntéseik előkészítésébe bevonják és üléseikre is meghívják az érintett szervek vezetőit, valamint más kommunista és párton kívüli szakembereket. Ezt a gyakorlatot kell bátran folytatni.

A tömegekkel való kapcsolatok szélesítésének és erősítésének változatlanul nagy fontosságú követelménye, hogy tovább fejlődjön a kommunisták munkája a szakszervezetekben, a szakszervezetek tevékenysége gazdagodjon, aktivitásuk fokozódjon az egész társadalmi életben. Különösen fontos az, hogy szerepük növekedjen az üzemi közéletben mind a termelés fejlesztésében, mind a dolgozók ügyeivel, gondjaival való törődésben, művelődésük és egészségvédelmük segítésében.

Változatlanul igen jelentős feladat a népfrontszervek munkájának fejlesztése. Működésük eddigi pozitív tapasztalatai szintén arról ta-

núskodnak, hogy pártunk szövetségi politikája eredményesen valósul meg. A népfontbizottságok hatékonyan hozzájárulnak a kommunisták és a pártonkívüliek összefogásának erősítéséhez, segítik újabb és újabb alkotóerő bekapcsolását az országépítésbe.

Kommunisták és pártonkívüliek együttműködésével, szövetségi politikánk érvényesítésével bontakozott ki és ért el nagy sikereket a szövetkezeti mozgalom. A pártnak ezután is kellő figyelmet kell fordítania társadalmi életünknek erre a területére. A szövetkezeti mozgalom sokoldalú fejlődését szövetségi politikánk következetes érvényesítésével kell segíteni.

Pártunk igen fontos feladata a KISZ munkájának segítése tevékenységének minden területén. Elsősorban a KISZ-ben dolgozó kommunisták munkájának erősítésével kell biztosítani, hogy az ifjúsági szervezet hatékonyabban töltse be szerepét a fiatalok eszmei és erkölcsi fejlődésében, tettrekészségük és igényeik szocialista szellemű fejlesztésében és abban is, hogy az ifjúság lehetőséget kapjon tettvágya helyes irányú kibontakoztatásához. Nagyobb bizalommal kell támaszkodni a fiatalok élen járó osztagaira az ország egész építőmunkájában. Fokozottabban kell bevonni legjobbjaikat a vezető szervek munkájába is. Nagyobb bátorságot kell tanúsítani abban, hogy a tehetségükkel, eszmei és erkölcsi szilárdságukkal, jó emberi tulajdonságaikkal kiemelkedő fiatalokat vezető tisztségek ellátásával is megbízzák.

Pártunknak és kormányunknak a szakszervezetekkel és az ifjúsági szövetséggel együtt kellő gondot kell fordítania a testnevelési és sportmozgalom támogatására. E mozgalom társadalmi életünk sokrétű fejlődésének és különösen ifjúságunk nevelésének fontos része.

41. Erőteljesen javítani kell a termelés pártellenőrzését mind az iparban, mind pedig a mezőgazdaságban. Az új gazdaságirányítási rendszerben a pártellenőrzés jelentősége nem csökkent, hanem fokozódott. A területi pártbizottságok és az üzemi pártszervezetek munkájában viszont e tekintetben határozatlanság, bizonytalanság keletkezett. A pártszervezetek általában kellően érzékelték a minisztériumokkal szemben támasztott vállalati igényeket, de sok esetben nem érzékelték megfelelően a központi irányításnak a vállalatokkal szemben támasztott, országos érdekeket szolgáló követelményeit. Bár e tekintetben a helyzet javuló, mégis jobban kell tudatosítani mindenütt, hogy

a vállalati önállóság növekedése a helyi párt- és társadalmi szervezetekre való fokozottabb támaszkodást igényel. A hatékonyabb pártellenőrzés segítse a megnövekedett vállalati önállóság olyan érvényesülését, amely egyaránt megfelel az ország és a vállalati dolgozók érdekeinek.

42. A pártmunka továbbfejlesztésének és az ország egész fejlődésének alapvető követelménye a kádermunka javítása. A kommunista vezetőknek a vezetés minden szintjén rendszeresebben kell foglalkozniuk a káderekkel, figyelemmel kísérve és segítve munkatársaik fejlődését, munkájuk tökéletesítését és felkészülésüket újabb feladatokra. A helyes politika érvényesítésének, a határozatok jó végrehajtásának elengedhetetlen követelménye a rendszeres kádermunka. Továbbra is nagy gondot kell fordítani arra, hogy a társadalom döntő fontosságú tisztségeiben csak olyan emberek dolgozhassanak, akik a szocialista célokat teljes mértékben magukénak vallják, e célok valóra váltásának feladatait jól értik, s akiket eszmei felkészültségük, politikai és erkölcsi magatartásuk, szakmai hozzáértésük és vezetőkészségük az ilyen tisztségek betöltésére alkalmassá tesz. A vezetőkkel szembeni követelményt növelni kell a vezetés minden szintjén. Rendszeres kádermunkával kell biztosítani, hogy vezető posztokra mindenütt a legrátermettebbek kerüljenek, akik megértik azt is, hogy a rendszeres kádermunka végzése, illetve irányítása a feladatok végrehajtásának szerves része. A kádermunkának továbbra is egyik fontos alkotó eleme a pártoktatás, amelyet a szükségleteknek megfelelően tovább kell fejleszteni.

43. A Magyar Szocialista Munkáspárt az elmúlt években a IX. kongresszus határozata alapján folytatta egész nemzetközi tevékenységét. Ennek során pártunk nemzetközi kapcsolatai jelentősen kiszélesedtek. Fejlesztettük a két- és többoldalú együttműködést a kommunista és munkáspártok többségével. Az MSZMP a testvérpártok megtisztelő megbízatását teljesítve, jelentős szerepet vállalt az 1969 júniusi moszkvai nemzetközi tanácskozás előkészítésében. E tanácskozás lendületet adott azoknak a törekvéseknek, amelyek a kommunista világmozgalom egységét, a kommunista és munkáspártok imperialistaellenes akcióegységét és az összes imperialistaellenes erők összefogását szolgálják.

A kommunista pártnak elméleti munkásságában is szüksége van a rendszeres és széles körű nemzetközi véleménycserére, a nemzetközi tapasztalatok együttes értékelésére. Ez elősegíti a közös állásfoglalás kialakítását fontos nemzetközi politikai kérdésekben és a szükséges véleménycserét ideológiai kérdésekben. Pártunk mindenkor támogatta az ilyen találkozók és tanácskozások megtartását, és ezt fogja tenni a jövőben is.

Az MSZMP nemzetközi tevékenységében magáénak vallja és követi az 1969 júniusi Moszkvai Értekezlet dokumentumainak kollektíven kialakított állásfoglalásait és irányelveit. Fellépett és ezután is fellép a marxizmus–leninizmustól eltérő jobb- és „baloldali" opportunista nézetek, a testvérpártok összefogását gyengítő törekvések ellen. Továbbra is küzd azért, hogy az ideológiai nézeteltérések ellenére minden kommunista és munkáspárt együttesen vívja harcát az imperialisták agressziói, különösen pedig az amerikai imperializmus ellen, az indokínai népek szabadságharcának együttes segítéséért, úgyszintén más népek imperialistaellenes harcának támogatásáért.

Pártunk és kormányzatunk következetesen küzd a szocialista országok összefogásának erősítéséért. Ez szolgálja valamennyi szocialista ország és az egész emberiség közös érdekét, kölcsönösen segíti a testvéri országok építőmunkáját, az imperialista hatalmak ellenséges törekvéseinek meghiúsítását, a nemzeti függetlenségükért és társadalmi felemelkedésükért küzdő népek támogatását. Pártunk és kormányunk testvéri kötelességét teljesítve vett részt más szocialista országokkal együtt a Csehszlovákia szocialista erőinek megsegítését célzó, a munkáshatalom megvédését segítő 1968 augusztusi fellépésben. Pártunk kongresszusa kifejezi teljes szolidaritását a munkáshatalmat megszilárdító csehszlovákiai internacionalista erőkkel.

Az MSZMP szélesítette kapcsolatait különböző szocialista, valamint nemzeti demokratikus pártokkal, nemzeti felszabadító mozgalmakkal. E tevékenységünkkel szolgáltuk és szolgáljuk továbbra is a békéért küzdő erők szélesítésének és összefogásának ügyét.

44. A Magyar Szocialista Munkáspárt Lenin születésének nevezetes centenáriumi évében tartja X. kongresszusát. E centenáriumi megemlékezések – melyek hazánkban is nagymértékben hozzájárultak a lenini eszmék vonzerejének növekedéséhez, népünk eszmei és politikai

fejlődéséhez – világméretű eseményekké váltak, s arról tanúskodtak, hogy a marxi–lenini eszmék befolyása világszerte növekszik. A lenini politikát követő pártok szívós munkájának eredményeként a kommunizmus a Föld leghatalmasabb politikai mozgalmává vált. Erősödik a szocialista országok és a haladás útjára lépett államok együttműködése, a kommunista pártok és más haladó mozgalmak, az imperializmus ellen küzdő népek, az összes progresszív erők összefogása.

A lenini eszmék vezérelték pártunkat és tették képessé arra, hogy vezetésével a munkásosztály megszerezze a hatalmat, és a nemzet a szocialista építés útjára lépjen. A lenini eszméket követve haladunk tovább ezen az úton, hogy az élet által igazolt politikai irányvonalat követve, pártunk történelmi küldetését teljesítve, a szocialista építést magasabb szinten folytatva, népünkkel együtt megoldjuk az előttünk álló további feladatokat.

(A kongresszus zárt ülésén a küldöttek meghallgatták a Fellebbviteli Bizottság jelentését, majd megválasztották a Központi Bizottságot és a Központi Ellenőrző Bizottságot.)

A párt új központi vezető szervei

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TAGJAI

ACZÉL GYÖRGY
munkás, az MSZMP KB titkára;

AJTAI MIKLÓS DR.
mérnök, a Minisztertanács elnökhelyettese;

APRÓ ANTAL
munkás, a Minisztertanács elnökhelyettese;

BALOGH MIHÁLYNÉ
könyvelő, a Debreceni Ruhagyár Pártbizottságának titkára;

BÁLINT JÓZSEF
munkás, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője;

BENKE VALÉRIA
tanítónő, a „Társadalmi Szemle" szerkesztő bizottságának vezetője;

BENKEI ANDRÁS
munkás, belügyminiszter;

BÍRÓ JÓZSEF DR.
munkás, külkereskedelmi miniszter;

BISZKU BÉLA
munkás, az MSZMP KB titkára;

BODNÁR FERENC DR.
mezőgazdasági munkás, az MSZMP Borsod megyei Bizottságának első titkára;

BOGNÁR GÉZA DR.
gépészmérnök, a TÁKI tudományos igazgatója;

BORBÁNDI JÁNOS
munkás, az MSZMP KB közigazgatási és adminisztratív osztályának vezetője;

BORBÉLY SÁNDOR
munkás, a Csepel Vas- és Fémművek Pártbizottságának első titkára;

BUGÁR JÁNOSNÉ
munkás, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárhelyettese;

BURGERT RÓBERT DR.
agronómus, a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója;

CZINEGE LAJOS
munkás, honvédelmi miniszter;

CSÁKI ISTVÁN
munkás, az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának első titkára;

CSERGŐ JÁNOS
munkás, a Ganz-MÁVAG vezérigazgatója;

CSERVENKA FERENCNÉ
munkás, az MSZMP Pest megyei Bizottságának első titkára;

CSETERKI LAJOS
tanító, az Elnöki Tanács titkára;

CSÉMI KÁROLY
munkás, a honvédelmi miniszter első helyettese;

DABRÓNAKI GYULA DR.
munkás, a Központi Népi Ellenőrző Bizottság elnöke;

DEÁK LÍVIA
munkás, az MSZMP VII. kerületi Bizottságának első titkára;

DIMÉNY IMRE DR.
agronómus, mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter;

EGRI GYULA
munkás, az MSZMP Baranya megyei Bizottságának első titkára;

ERDEI LÁSZLÓNÉ
munkás, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke;

ERDÉLYI KÁROLY
tanár, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetője;

FEHÉR LAJOS
tanár, a Minisztertanács elnökhelyettese;

FOCK JENŐ
munkás, a Minisztertanács elnöke;

FODOR GYULA
munkás, nyugdíjas;

FRISS ISTVÁN
közgazdász, a Közgazdaságtudományi Intézet igazgatója;

GARAI GÁBOR
költő, az „Élet és Irodalom" főszerkesztő-helyettese;

GÁSPÁR SÁNDOR
munkás, a SZOT főtitkára;

GOSZTONYI JÁNOS
tanár, köztisztviselő;

GYŐRI IMRE
munkás, az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának első titkára;

HART JÁNOSNÉ
munkás, a Május 1. Ruhagyár Pártbizottságának titkára;

HAVASI FERENC
munkás, az MSZMP Komárom megyei Bizottságának első titkára;

HÁY LÁSZLÓ DR.
közgazdász, nyugdíjas;

HERCZEG KÁROLY
munkás, az MSZMP Fejér megyei Bizottságának első titkára;

HORGOS GYULA DR.
mérnök, kohó- és gépipari miniszter;

HORVÁTH EDE
munkás, a győri Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatója;

HORVÁTH ISTVÁN DR.
jogász, a KISZ KB első titkára;

HUSZÁR ISTVÁN
közgazdász, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke;

ILKU PÁL
tanító, művelődésügyi miniszter;

JAKAB SÁNDOR DR.
tisztviselő, az MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztályának vezetője;

JÁNOSSY LAJOS
fizikus, egyetemi tanár;

JEDLICSKA GYULA
tanár, az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának első titkára;

KARAKAS LÁSZLÓ
munkás, az MSZMP Hajdú megyei Bizottságának első titkára;

KATONA IMRE
munkás, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára;

KATONA ISTVÁN
újságíró, a KB agitációs és propagandaosztályának vezetője;

KÁDÁR JÁNOS
munkás, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára;

KÁLLAI GYULA
újságíró, az országgyűlés elnöke;

KERES EMIL
színművész, a Thália Színház igazgatója;

KISS KÁROLY
munkás, nyugdíjas; a SZOT alelnöke;

KISHÁZI ÖDÖN
munkás, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának helyettes elnöke;

KOMÓCSIN ZOLTÁN
kereskedelmi alkalmazott, az MSZMP KB titkára;

KÓNYI GYULA
munkás, a belügyminiszter helyettese;

KOROM MIHÁLY DR.
mezőgazdasági munkás, igazságügy-miniszter

LÁZÁR GYÖRGY
technikus, munkaügyi miniszter;

LOSONCZI PÁL
mezőgazdasági munkás, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke;

MÁRTA FERENC DR.
vegyész, a szegedi József Attila Tudományegyetem rektora;

MÉHES LAJOS
munkás, a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára;

MOLNÁR FRIGYES DR.
tanító, a SZÖVOSZ elnöke;

NEMES DEZSŐ
történész, az MSZMP KB Politikai Főiskolájának rektora;

NEMESLAKI TIVADAR
munkás, a SZOT titkára;

NÉMETH FERENC
mezőgazdasági munkás, az MSZMP Somogy megyei Bizottságának első titkára;

NÉMETH KÁROLY
munkás, az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára;

NÓGRÁDI SÁNDOR
munkás, nyugdíjas;

NYERS REZSŐ
munkás, az MSZMP KB titkára;

OLÁH GYÖRGY
mezőgazdasági munkás, az MSZMP Heves megyei Bizottságának első titkára;

ORBÁN LÁSZLÓ DR.
jogász, a művelődésügyi miniszter első helyettese;

ÓVÁRI MIKLÓS
tanár, az MSZMP KB titkára;

PAPP ÁRPÁD
munkás, a Munkásőrség országos parancsnoka;

PAP JÁNOS
technikus, az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának első titkára;

PATAKI JÓZSEF
munkás, a Dunai Vasmű főolvasztára;

PATAKI LÁSZLÓ
munkás, az MSZMP Győr-Sopron megyei Bizottságának első titkára;

PÁRDI IMRE
munkás, az Országos Tervhivatal elnöke;

PÉTER JÁNOS
köztisztviselő, külügyminiszter;

POTHORNYIK JÓZSEF
munkás, a Nógrádi Szénbányák Vállalat igazgatója;

PULLAI ÁRPÁD
munkás, az MSZMP KB titkára;

PUJA FRIGYES
munkás, a külügyminiszter első helyettese;

RAPAI GYULA
mezőgazdasági munkás, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete;

RÉV LAJOS
kereskedősegéd, az OKISZ elnöke;

RÉVÉSZ FERENC
tisztviselő, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója;

RÉVÉSZ GÉZA
mérnök, nyugdíjas;

RÉTI LAJOSNÉ
munkás, a Habselyem Kötöttárugyár vezérigazgatója;

ROMÁNY PÁL DR.
agrármérnök, az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának első titkára;

SARLÓS ISTVÁN
tanár, a „Népszabadság" főszerkesztője;

SÁNDOR JÓZSEF
munkás, a KB irodavezetője;

SOLTÉSZ ISTVÁN
bányász, a Borsodi Szénbányák Vállalat frontbrigádvezetője;

SOLTÉSZ ISTVÁNNÉ
tisztviselő, a Nyíregyházi Háziipari Szövetkezet elnöke;

SOMOGYI MIKLÓS
munkás, nyugdíjas;

SOMOSKŐI GÁBOR
munkás, a SZOT titkára;

SZABÓ ISTVÁN
mezőgazdasági munkás, a nádudvari Vörös Csillag Tsz elnöke;

SZABÓ ZOLTÁN DR.
orvos, egészségügyi miniszter;

SZALAI LÁSZLÓ
tanító, a Szombathelyi Felsőfokú Tanítóképző Intézet igazgatója;

SZEKÉR GYULA DR.
mérnök, a nehézipari miniszter első helyettese;

SZÉNÁSI GÉZA DR.
jogász, legfőbb ügyész;

SZURDI ISTVÁN
technikus, belkereskedelmi miniszter;

TAPOLCZAI JENŐ DR.
munkás, a Fejér megyei Tanács VB-elnöke;

TÍMÁR MÁTYÁS DR.
munkás, a Minisztertanács elnökhelyettese;

TÖMPE ISTVÁN
munkás, a Magyar Rádió és Televízió elnöke;

VARGA GYULA
munkás, az MSZMP Zala megyei Bizottságának első titkára;

VÁLYI PÉTER
mérnök, pénzügyminiszter;

VERES JÓZSEF
munkás, nyugdíjas.

A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG TAGJAI

BRUTYÓ JÁNOS
munkás, a KEB elnöke;

BARINKAI OSZKÁR
munkás, köztisztviselő;

CSIKESZ JÓZSEFNÉ
munkás, a Fővárosi Tanács VB-elnökhelyettese;

GÁL LÁSZLÓ
munkás, a SZOT titkára;

GYENES ANDRÁS
munkás, külügyminiszter-helyettes;

KASZÁS FERENC
munkás, honvédelmi miniszterhelyettes;

KIMMEL EMIL
munkás, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára;

KLAUKÓ MÁTYÁS
mezőgazdasági munkás, a Békés megyei Tanács VB-elnöke;

NAGY JÓZSEFNÉ
munkás, nyugdíjas;

NÉMETH LÁSZLÓNÉ
technikus, a Kender- és Jutagyár Pártbizottságának titkára;

OROSZ FERENC
tanító, a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács VB-elnöke;

K. PAPP JÓZSEF
munkás, az MSZMP Tolna megyei Bizottságának első titkára;

PAPP LAJOS
munkás, nyugdíjas;

PAPP LAJOS DR.
közgazdász, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke;

SEBES SÁNDOR
tisztviselő, nyugdíjas;

SUHAJDA JÓZSEF
munkás, a VIII. kerületi Tanács VB-elnöke;

SZERÉNYI SÁNDOR
munkás, nyugdíjas;

TAUSZ JÁNOS
tisztviselő, az IBUSZ vezérigazgatója;

USZTA GYULA
munkás, a Magyar Partizán Szövetség főtitkára;

VÁGVÖLGYI TIBOR
tisztviselő, a Tankönyvkiadó Vállalat igazgatója;

VENÉCZI JÁNOS
munkás, a KEB titkára.

A kongresszus által választott szervek első ülésének határozatai

A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság megválasztását követően megtartotta első ülését. A Központi Bizottság ülésén megválasztották a Politikai Bizottság tagjait, valamint a Központi Bizottság titkárait.

A Politikai Bizottság tagjai: *Aczél György, Apró Antal, Benke Valéria, Biszku Béla, Fehér Lajos, Fock Jenő, Gáspár Sándor, Kádár János, Kállai Gyula, Komócsin Zoltán, Nemes Dezső, Németh Károly, Nyers Rezső.*

A Központi Bizottság titkárai: első titkár *Kádár János.* A Titkárság tagjai: *Aczél György, Biszku Béla, Komócsin Zoltán, Nyers Rezső, Óvári Miklós, Pullai Árpád.*

A Központi Ellenőrző Bizottság első ülésén elnökének *Brutyó Jánost,* titkárának *Venéczi Jánost* választotta meg.

A Központi Bizottság megválasztotta a KB mellett működő agitációs és propagandabizottságot. Vezetője: *Aczél György;* tagjai: *Ajtai Miklós, Benke Valéria, Ilku Pál, Kállai Gyula, Kárpáti Sándor, Katona Imre, Katona István, Lakos Sándor, Nagy Miklós, Nemes Dezső, Orbán László, Óvári Miklós, Sarlós István, Tömpe István, Várkonyi Péter, Virizlai Gyula.*

A Központi Bizottság megválasztotta a KB mellett működő gazdaságpolitikai bizottságot. Vezetője: *Nyers Rezső;* tagjai: *Ajtai Miklós, Bálint József, Fehér Lajos, Nemeslaki Tivadar, Párdi Imre, Szépvölgyi Zoltán, Timár Mátyás, Vályi Péter.*

A Központi Bizottság döntött a KB mellett működő munkaközösségek vezetőiről és létszámáról. A 15 tagú pártépítési munkaközösség vezetője *Biszku Béla;* a 35 tagú közgazdasági munkaközösség vezetője *Nyers Rezső;* a 15 tagú szövetkezetpolitikai munkaközösség vezetője *Fehér Lajos;* a 15 tagú ifjúsági bizottság vezetője *Pullai Árpád.*

A Központi Bizottság megerősítette, illetve kinevezte a KB apparátusának osztályvezetőit: a párt- és tömegszervezetek osztályának vezetője: *Jakab Sándor;* az agitációs és propagandaosztály vezetője: *Katona István;* a tudományos, közoktatási és kulturális osztály vezetője: *Nagy Miklós;* a külügyi osztály vezetője: *Erdélyi Károly;* a gazdaságpolitikai osztály vezetője: *Bálint József;* a közigazgatási és adminisztratív osztály vezetője: *Borbándi János;* a pártgazdasági osztály vezetője: *Kozári József;* a Központi Bizottság irodájának vezetője: *Sándor József.*

A Központi Bizottság megerősítette *Nemes Dezsőt* a Politikai Főiskola rektori, *Lakos Sándort* a Társadalomtudományi Intézet igazgatói és *Vass Henriket* a Párttörténeti Intézet igazgatói tisztében.

A központi pártsajtó vezetői: a „Népszabadság" főszerkesztője *Sarlós István;* a „Társadalmi Szemle" szerkesztő bizottságának vezetője *Benke Valéria;* a „Pártélet" szerkesztő bizottságának vezetője: *Lajtai Vera.*

Kádár János elvtárs zárszava

Kedves elvtársak! Kedves elvtársnők!

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa munkájának végéhez értünk. A pártkongresszus betöltötte hivatását. A végzett munkáért köszönetet mondok a kongresszus küldötteinek, a tanácskozási joggal meghívott elvtársaknak, a szervezőknek és a közreműködőknek. Köszönetet mondok párttagságunknak, munkásosztályunk-

nak, népünknek, mert támogatásukat a kongresszus egész munkája alatt is éreztük. Külön hálás és őszinte köszönetet mondok testvérpártjainknak, amelyek küldöttséggel képviseltették magukat kongresszusunkon, a küldöttségek vezetőinek és tagjainak, köszönjük internacionalista szolidaritásukat.

Kedves elvtársak! Kedves elvtársnők!

Most, a párt X. kongresszusának befejezésekor teljes joggal mondhatjuk: van a pártnak világos politikája, meghatározott, világos célja, és most a munka következik, hogy a kongresszus elgondolásaiból valóság legyen. A párt teljes és egységes erejével, összeforrva a tömegekkel, munkásosztályunkkal, népünkkel, a testvéri kommunista és munkáspártokkal, a kommunizmust építő szovjet néppel, a szocializmust építő valamennyi testvéri néppel, a világ összes haladó erejével, dolgozzunk nagy céljainkért, a szocializmusért, a nemzetek függetlenségéért és szabad fejlődéséért, a békéért.

Bízunk erőinkben, bizalommal nézünk a jövőbe. Előre, elvtársak, a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa határozatainak megvalósításáért!

Tovább előre a lenini úton, a szocialista Magyarországért!

Éljen pártunk, munkásosztályunk, népünk, virágozzék drága hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Éljen a proletár internacionalizmus, a szocializmus, a kommunizmus, a béke!

Függelék

A Magyar Szocialista Munkáspárt szervezeti szabályzata

A Magyar Szocialista Munkáspárt kommunista párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom része, amelyet tevékenységében a marxizmus–leninizmus világnézete, a proletár internacionalizmus vezérel.

A Magyar Szocialista Munkáspárt önkéntes harci szövetség, amely tömöríti soraiban a magyar nép leghaladóbb erőit, mindazokat, akik a munkásosztály szocialista eszméit és céljait magukévá teszik, megvalósításukért hatékonyan küzdenek. Szervezi és vezeti a nép harcát a szocialista társadalom felépítéséért, a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásáért, a nemzet felemelkedéséért. A párt végső célja: a kommunista társadalom felépítése.

I. A PÁRT TAGJAI, A PÁRTTAGOK KÖTELESSÉGEI ÉS JOGAI

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt tagja lehet az, aki 18. életévét betöltötte;

– magáévá teszi a marxista–leninista eszméket, elfogadja a párt politikáját, irányvonalát, szervezeti szabályzatát és önzetlenül küzd azok valóra váltásáért;

– rendszeresen részt vesz a párt valamelyik alapszervezetének munkájában, fizeti a tagsági díjat;

– a szocialista erkölcs szabályai szerint él, és munkája, magatartása alapján megbecsülést élvez.

2. A párttag kötelessége, hogy

a) sajátítsa el a marxizmus–leninizmust, rendszeresen fejlessze politikai tudását, gazdagítsa műveltségét.

Erősítse és védelmezze a párt eszmei-politikai, szervezeti és cselekvési egységét, küzdjön a frakciós törekvések, a burzsoá ideológia és erkölcs maradványai ellen;

b) mutasson példát a munkában, hivatásának teljesítésében; védje a szocialista társadalom érdekeit;

c) következetesen tartsa be a pártfegyelem szabályait, hajtsa végre a párt határozatait és megbízásait; az állam törvényeit és rendeleteit;

d) legyen őszinte és becsületes. Személyre való tekintet nélkül tárja fel a fogyatékosságokat, harcoljon a bírálat elfojtása és az önelégültség ellen;

e) erősítse és szélesítse a pártnak a tömegekhez fűződő kapcsolatait, terjessze a párt eszméit, képviselje a párt politikáját, cselekvően vegyen részt a politikai, társadalmi életben.

3. A párttag jogai:

a) részt vehet a párt elméleti, politikai és szervezeti kérdéseinek pártfórumokon történő megvitatásában és a határozatok meghozatalában. Ellentétes véleményét kifejtheti a taggyűlésen vagy felsőbb pártszerv előtt, a határozatot azonban akkor is köteles végrehajtani, ha azzal nem ért egyet;

b) pártfórumokon pártszerűen bírálhatja a párt bármely tagjának vagy szervének munkáját. Kéréssel, javaslattal, beadvánnyal fordulhat a felsőbb pártszervekhez, egészen a kongresszusig; észrevételeire, beadványaira érdemi választ kell kapnia;

c) a taggyűlésen vagy a választott pártszerv ülésén felvetett észrevételeire ugyanezeken a pártfórumokon választ kell kapnia;

d) ha kritikai észrevétele vagy a hibák feltárása miatt hátrányos helyzetbe került, a taggyűlés vagy a választott pártszerv beavatkozását kérheti. A bírálat elfojtói ellen az illetékes pártszerv köteles eljárást indítani;

e) részt vehet a párt vezető szerveinek megválasztásában, mint választó és választható. A pártszervezet titkárának vagy pártszerv tagjának hároméves párttagság után választható meg; kivételes esetekben ettől az illetékes pártbizottság engedélyével el lehet térni;

f) munkáját vagy személyét érintő döntés előtt az eljáró pártszerv köteles a párttag véleményét megismerni.

II. A PÁRTTAGOK FELVÉTELE, A TAGSÁG MEGSZŰNÉSE, A PÁRTTAGOK ÁTIGAZOLÁSA, PÁRTFEGYELMI ELJÁRÁS

4. A pártba való belépés önkéntes. A felvétel egyéni elbírálás alapján történik. A jelentkezőnek felvételét írásban kell kérnie. Kérelméhez két olyan párttag írásbeli ajánlását kell csatolnia, akik legalább három éve tagjai a pártnak és közös tevékenység alapján ismerik. Az ajánlók felelősek az ajánlottról adott véleményükért. Ha a pártba KISZ-tagot vesznek fel, egyik ajánló a KISZ-alapszervezet taggyűlése lehet.

A pártba való felvételről a taggyűlés határoz. E határozat a járási, városi, kerületi – illetőleg e joggal felruházott – pártbizottság jóváhagyása után lép életbe. A párttagság kelte a taggyűlés napjától számít.

5. Minden párttag a munkahelye, vagy ha nem áll alkalmazásban, a lakóterülete szerint illetékes pártszervezet tagja.

Munkahelyét vagy lakóhelyét változtató párttagnak 30 napon belül át kell jelentkeznie új pártszervezetébe.

6. A párttag a pártból kiléphet, ha az adott időpontban fegyelmi eljárás nem folyik ellene. Kilépési szándékát és indokát írásban kell közölnie a pártvezetőséggel. Kilépését a taggyűlésen be kell jelenteni.

7. A taggyűlésnek törölnie kell a párttagok sorából azokat, akik felszólítás ellenére 3 hónapig saját hibájukból nem vesznek részt az alapszervezet munkájában, vagy nem fizetik a tagsági díjat. A párttagok sorából töröltek a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül fellebbezhetnek a felsőbb pártszervekhez.

8. A szervezeti szabályzatban előírt kötelességüket nem teljesítő párttagokat az alapszervezet taggyűlése, a felsőbb pártszerv vagy a Központi Ellenőrző Bizottság fegyelmi vizsgálat alapján pártbüntetésben részesítheti.

A pártbüntetés – az eset súlyosságának megfelelően – dorgálás, megrovás, szigorú megrovás, szigorú megrovás végső figyelmeztetéssel és pártból való kizárás lehet.

Indokolt esetekben pártbüntetésként a párttag meghatározott időre eltiltható párttisztségtől, illetve visszahívható a párt képviseletében betöltött közfunkcióból.

A pártfegyelmi vizsgálat megindításáról értesíteni kell a párttagot, és a vizsgálat során személyesen meg kell hallgatni. Pártfegyelmi dön-

téseket általában csak a párttag jelenlétében lehet hozni. Ha a párttag saját hibájából nem jelenik meg a fegyelmi tárgyaláson, ügyében akkor is dönteni lehet. A határozatot írásban kell közölni.

A pártbüntetés az elsőfokú döntéssel hatályba lép. A kizárt személy párttagsági könyvét be kell vonni. Pártbüntetése ellen a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül fellebbezhet a felsőbb pártszervekhez. Ügyében az illetékes pártszervnek a fellebbezés beérkezésétől számított 60 napon belül határoznia kell. Pártfegyelmi határozatot a budapesti, a megyei pártbizottság, illetve a Központi Ellenőrző Bizottság engedélyével lehet nyilvánosságra hozni.

9. Az alapszervezet taggyűlése által elfogadott törléseket, kizárásokat az illetékes felsőbb pártszerv hagyja jóvá.

10. A felsőbb választott pártszerv tagjai ellen pártfegyelmi eljárást alapszervezetének taggyűlése is javasolhat, de ügyében határozatot csak az a testület hozhat, amelynek tagja, vagy annak felettes szerve. A fegyelmi határozatról jóváhagyás után tájékoztatást kell adni az illetékes alapszervezet taggyűlésén.

11. A pártbüntetés törlését az illetékes pártszervezet egy, az illető párttag két év múlva kérheti. Három év múlva a pártvezetőség köteles megvizsgálni, indokolt-e a pártbüntetés további fenntartása, vagy törölhető. Megállapításait közölnie kell azzal a pártszervezettel vagy pártszervvel, ahol a fegyelmi határozatot hozták.

III. A PÁRT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

12. A Magyar Szocialista Munkáspárt a demokratikus centralizmus elvén épül fel:

a) a párt minden vezető szervét és azok tagjait demokratikusan és titkosan választják. A Központi Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság és a pártbizottságok tagjainak megüresedett helyeit indokolt esetekben behívással is be lehet tölteni. A behívott tagok aránya a megválasztott tagoknak legfeljebb 15%-a lehet. A pártban a kollektív vezetés és az egyszemélyi felelősség elve érvényesül.

A vezető szervek tagjai egyenjogúak.

A vezető szervek bármely tagja, ha valamilyen okból a vállalt

kötelezettségének nem tud eleget tenni, ha párttisztségére alkalmatlannak bizonyul, vagy arra méltatlanná vált, tisztsége alól felmenthető, illetve kizárható a testület tagjai sorából. A felmentést az érintett személy, az illetékes pártszerv, illetve alapszervezet kezdeményezheti. A visszahívás és a behívás az illetékes vezető testület javaslata alapján titkos szavazással történik.

b) Az alsóbb pártszervek és -szervezetek a felsőbb pártszerveknek vannak alárendelve. A felsőbb szervek határozatai az alsóbb szervekre kötelezőek.

A pártszervezetek önállóan döntenek helyi kérdésekben, határozataik azonban nem lehetnek ellentétesek a felsőbb pártszervek határozataival, a párt politikájával.

A felsőbb pártszerveknek joguk van módosítani, hatályon kívül helyezni az alsóbb pártszervek határozatait, ha azok nincsenek összhangban a párt politikájával, vagy ellentétesek a felsőbb pártszervek határozataival. Eljárásukat azonban kötelesek megindokolni az illetékes alsóbb pártszerv előtt.

A pártszervezetek és a pártszervek javaslattal, beadvánnyal fordulhatnak a felsőbb pártszervekhez – egészen a kongresszusig – s azokra választ kell kapniuk.

c) A vezető szerveknek tevékenységükről rendszeresen be kell számolniuk a pártszervezeteiknek és a felsőbb szerveknek.

d) A párttaggyűlés és a vezető szervek ülései akkor határozatképesek, ha tagjaiknak legalább kétharmada jelen van. A határozathozatal szótöbbséggel történik. A választások rendjét a Központi Bizottság szabályozza.

13. A párt területi és üzemi elv szerint épül fel. Az ettől való eltérést a Központi Bizottság, illetve a budapesti és megyei pártbizottságok engedélyezhetik.

14. Ha valamely pártszervezet vagy pártbizottság a szervezeti szabályzattól eltérő működést fejt ki, a Központi Bizottság feloszlathatja.

IV. A PÁRT LEGFELSŐBB SZERVEI

15. A Magyar Szocialista Munkáspárt legfelsőbb szerve a kongresszus, amelyet a Központi Bizottság legalább négyévenként összehív. Időpontját a kongresszus előtt legalább három hónappal nyilvánosságra kell hozni.

A pártkongresszus küldötteit a budapesti és megyei, illetve megyei jogú pártértekezleteken választják. A párttagság képviseleti elvét a Központi Bizottság hagyja jóvá. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai szavazati joggal vesznek részt a kongresszuson.

A kongresszus:

a) megtárgyalja a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját;

b) meghatározza a párt általános irányvonalát, kijelöli a szocializmus építésében és a nemzetközi kapcsolatokban az adott időszak legfontosabb feladatait;

c) jóváhagyja a párt szervezeti szabályzatát;

d) megválasztja a Központi Bizottságot és a Központi Ellenőrző Bizottságot;

e) dönt a kongresszus elé terjesztett javaslatokról és fellebbezésekről.

16. A Központi Bizottság a két kongresszus között irányítja a párt valamennyi szervét és szervezetét; képviseli a pártot az állami és társadalmi szervek előtt, illetve a nemzetközi kapcsolatok terén.

A Központi Bizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülést tart.

A Központi Bizottság tagjainak minden fontos kérdésről tájékoztatást kell kapniuk.

A párt Központi Bizottsága a két kongresszus között országos pártértekezletet hívhat össze. A pártbizottságoknak az országos pártértekezleten való képviseleti rendjét a Központi Bizottság külön szabályozza.

17. A Központi Bizottság saját tagjai közül megválasztja:

a) a Politikai Bizottságot, amely a Központi Bizottság két ülése között irányítja a pártmunkát;

b) a Központi Bizottság első titkárát és a Titkárság tagjait. A Titkár-

ság biztosítja és ellenőrzi a vezető pártszervek határozatainak végrehajtását, irányítja a Központi Bizottság apparátusát.

18. A Központi Bizottság irányítja a párt központi lapját és folyóiratait, kijelöli azok szerkesztő bizottságainak felelős vezetőit.

19. A Központi Ellenőrző Bizottság tevékenységével segíti a párt eszmei, politikai és szervezeti egységének erősítését, a párttagság nevelését; őrködik a párttagság politikai magatartása, párthűsége és erkölcsi tisztasága felett; következetesen harcol a pártellenes frakciós tevékenység minden fajtája ellen. Saját hatáskörében felelősségre vonja azokat, akik a párttagok számára kötelező elveket megsértik, illetve felülbírálja az alsóbb szervek fegyelmi határozata ellen benyújtott fellebbezéseket. Ellenőrzi a Központi Bizottság pénzgazdálkodását.

A Központi Ellenőrző Bizottság munkájáról jelentést ad a kongresszusnak.

V. A PÁRTBIZOTTSÁGOK

20. Minden olyan városban, községben, üzemben, vállalatnál, hivatalban, intézményben, a fegyveres erők és fegyveres testületek egységeinél, ahol a párttagok száma kétszáz főnél több, a terület pártszervezeteinek irányítására pártbizottságot kell választani. Indokolt esetekben a budapesti, illetve megyei pártbizottság engedélyezheti pártbizottság létrehozását olyan helyeken is, ahol a párttagság létszáma nem éri el a 200 főt.

21. A pártbizottság felsőbb szerve a pártértekezlet, amelyet a pártbizottság legalább négyévenként összehív. A pártbizottság tagjai szavazati joggal vesznek részt a pártértekezleten. A pártértekezlet elbírálja a pártbizottság beszámolóját, megválasztja a pártbizottság tagjait és a felsőbb pártértekezlet – a megyei pártértekezlet, a kongresszus – küldötteit.

A pártbizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülésezik.

22. Megyei pártbizottsággal azonos jogkörű pártbizottság működik a Néphadseregben, a Határőrségnél, a Karhatalomnál. Ezek magasabb

egységeinél, valamint az ennek megfelelő szerveknél járási jogú pártbizottságok, a csapatoknál és intézeteknél pártbizottságok, illetve pártvezetőségek, alapszervezetek működnek.

23. A pártbizottságok tagjaik közül végrehajtó bizottságot választanak, megválasztják a pártbizottság első titkárát és titkárait.

A végrehajtó bizottság két pártbizottsági ülés között irányítja a pártszervezetek és az apparátus munkáját, ellenőrzi a határozatok végrehajtását.

24. A budapesti, a megyei, a járási, a Budapest kerületi, továbbá a tagfelvétel-jóváhagyási és fegyelmi jogkörrel felruházott pártbizottságok fegyelmi bizottságot választanak. A fegyelmi bizottság tagjai – az elnök személyét kivéve – lehetnek olyan párttagok is, akik nem tagjai a pártbizottságnak. A fegyelmi bizottság megvizsgálja a pártfegyelmi ügyeket, a fellebbezéseket, és javaslatot tesz a párt végrehajtó bizottságának.

VI. A PÁRT ALAPSZERVEZETEI

25. Felsőbb pártszerv jóváhagyásával minden termelési, hivatali vagy lakóterületi egységben, ahol legalább 3 párttag van, alapszervezet alakítható. Az alapszervezet legfőbb szerve a taggyűlés, amelyet legalább kéthavonként egyszer össze kell hívni.

26. Az alapszervezet taggyűlése a pártmunka irányítására, az ügyek intézésére négyévenként vezetőséget választ. Az olyan alapszervezetben, ahol a tagság száma nem éri el a 10 főt, a taggyűlés csak titkárt és titkárhelyettest választ.

A vezetőség köteles évenként beszámoló taggyűlést tartani, ahol a párttagság értékeli a pártvezetőség, a pártszervezet éves tevékenységét.

27. Azokban a termelési, hivatali, intézményi vagy közigazgatási egységekben, ahol több alapszervezet működik, de pártbizottság nincs, összevont taggyűléseken, küldöttértekezleteken négyévenként csúcsvezetőséget választanak. A csúcsvezetőség irányítja és összehangolja a hozzá tartozó alapszervezetek munkáját; állást foglal az irányítása alá tartozó területek egészét érintő legfontosabb kérdésekben. Megszervezi a közös akciókat és rendezvényeket, irányítja, össze-

hangolja a tömegszervezetekben dolgozó kommunisták munkáját; állást foglal a hatásköri, illetve véleményezési listáján szereplő személyi kérdésekben.

A csúcsvezetőségnek évenként legalább egyszer összevont taggyűlés vagy küldöttértekezlet előtt be kell számolnia munkájáról.

28. Az alapszervezetekben pártcsoportokat létesítenek, ahol a pártcsoport tagjainak munkáját, magatartását, a pártmegbízatások teljesítését rendszeresen értékelik. A pártcsoportok munkáját pártcsoportgyűlésen megválasztott bizalmiak irányítják.

29. A pártszervezet joga és kötelessége működési területén a párt politikájának érvényesítése, a munka átfogó ellenőrzése, az állami, gazdasági vezetők beszámoltatása.

VII. A PÁRT IRÁNYÍTÓ MUNKÁJA AZ ÁLLAMI ÉS TÖMEGSZERVEZETEKBEN

30. A párt eszmei, politikai irányításával biztosítja a szocialista állam és annak szervei tevékenységében a munkásosztály célkitűzéseinek megvalósítását. Politikájának, határozatainak az állami szervekben dolgozó tagjai útján szerez érvényt, akik hivatali tevékenységükért, a törvények és rendeletek végrehajtásáért mind a párt-, mind az állami szervek előtt felelősek. Irányításukról és ellenőrzésükről az illetékes párt- és állami szervek gondoskodnak.

31. A munkáshatalmat, a szocialista állam belső törvényes rendjét, szuverenitását és területének sérthetetlenségét biztosító fegyveres erők és fegyveres testületek soraiban szolgálatot teljesítő párttagok és az ott működő pártszervezetek hatékony tevékenységet folytatnak azért, hogy a fegyveres erők és fegyveres testületek feladataikat minél magasabb fokon és minden helyzetben teljes mértékben megoldják.

32. A párt a tömegszervezeteket és tömegmozgalmakat eszmeileg, politikailag az ezekben a szervekben dolgozó párttagok útján irányítja. A pártszervek és szervezetek a tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban dolgozó kommunistákra kötelező érvényű határozatokat hoznak. A pártmunkájukat szakszervezetekben és más tömegszervezetekben, tömegmozgalmakban végző kommunisták felelősek a párt

politikájának a tömegek meggyőzése útján történő megvalósításáért, a tömegek körében szerzett tapasztalatok hasznosításáért, az adott szerv rendeltetésszerű működéséért.

33. Az országgyűlésben, tanácsokban, tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban dolgozó kommunisták egységes fellépésének elősegítésére a pártszervek kommunista csoportokat hozhatnak létre.

34. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség a párt ifjúsági szervezete, a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezete. A párt határozatai kötelező érvényűek a Kommunista Ifjúsági Szövetségre és szervezeteire. A KISZ-szervek és -szervezetek a pártszervek és -szervezetek irányításával és hatékony támogatásával végzik munkájukat.

VIII. A PÁRTTAGSÁGI DÍJ

35. A párttagok az alábbiak szerint fizetik tagsági díjukat:

800 Ft havi keresetig	1 Ft
801–1200 Ft havi keresetig	2 Ft
1201–1500 Ft havi keresetig	10 Ft
1501–1800 Ft havi keresetig	20 Ft
1801–2100 Ft havi keresetig	30 Ft
2101–2500 Ft havi keresetig	45 Ft
2501–3000 Ft havi keresetig	60 Ft
3001–4000 Ft havi keresetig	90 Ft
4001–5000 Ft havi keresetig	120 Ft
5001–6000 Ft havi keresetig	200 Ft
6001–8000 Ft havi keresetig	300 Ft
8000 Ft-on felül	400 Ft

A Magyar Szocialista Munkáspárt szervezeti szabályzata a párt alkotmánya, törvény minden párttag és pártszervezet számára.

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusán részt vett szavazati jogú küldöttek névsora:*

BUDAPEST:

ANDA JÁNOS
a Belügyminisztérium Pártbizottságának első titkára

ÁRGYELÁN GYÖRGYNÉ
a Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár Pártbizottságának titkára

ÁROKSZÁLLÁSI KÁROLY
a Telefongyár Pártbizottságának titkára

BAGYINSZKI ISTVÁN
munkás, Csepel Vas- és Fémművek Szerszámgépgyára

BAKÓ ÁGNES
a Párttörténeti Intézet igazgatóhelyettese

DR. BAKOS ZSIGMOND
könnyűipari miniszterhelyettes

BALÁZSOVICS GUSZTÁV
művezető, Könnyűbeton- és Szigetelőanyagipari Vállalat

BALOGH ISTVÁN
az MSZMP XX. kerületi Bizottságának első titkára

DR. BALOGH JÓZSEF
a Budapesti Rendőrfőkapitányság Pártbizottságának első titkára

BARANYAI GYÖRGY
belügyminisztériumi főcsoportfőnök-helyettes

BARINKAI OSZKÁR
a Központi Ellenőrző Bizottság titkára

BARTIK ISTVÁNNÉ
munkás, Transzformátor- és Villamoskészülékgyár

DR. BECKL SÁNDOR
a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsának elnöke

BEDŐ SÁNDORNÉ
üzletvezető, Fővárosi Tanács Észak-budai Vendéglátóipari Vállalata

BENKE VALÉRIA
a „Társadalmi Szemle" főszerkesztője

BIHARI LÁSZLÓ
az MSZMP III. kerületi Bizottságának első titkára

BIRÓ JÓZSEF
külkereskedelmi miniszter

DR. BIRÓ LÁSZLÓ
a Péterffy Sándor utcai Kórház főorvosa

BODONYI PÁLNÉ
a Hazafias Népfront Budapesti Bizottságának titkára

DR. BOGNÁR GÉZA
a Távközlési Kutatóintézet tudományos igazgatója

BORBÉLY SÁNDOR
a Csepel Vas- és Fémművek Pártbizottságának első titkára

DR. BOZSÓ LÁSZLÓ
a Magyar Rádió és Televízió Pártbizottságának titkára

BREYER JÓZSEF
nyugdíjas

BUGÁR JÁNOSNÉ
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkár-helyettese

* A küldötteknek a kongresszus megkezdése előtti beosztását tüntettük fel.

BUZÁS FERENCNÉ
munkás, Vörös Október Férfiruhagyár

CSAPÓ PÁL
munkás, Belkereskedelmi Szállító Vállalat

CSATÓ LÁSZLÓ
a Csepel Vas- és Fémművek vezérigazgatója

CSEHIK FERENCNÉ
az V. kerületi Tanács VB-elnöke

DR. CSENDES KÁROLY
a legfőbb ügyész helyettese

CSERENYECZ ISTVÁN
munkás, Betonútépítő Vállalat

CSERGŐ JÁNOS
a Ganz-MÁVAG vezérigazgatója

CSIKESZ JÓZSEFNÉ
a Fővárosi Tanács VB-elnökhelyettese

CSILLIK ANDRÁS
a KISZ Budapesti Bizottságának első titkára

CSIZIK ISTVÁN
munkás, Csepeli Fémmű

CSOMA ANDRÁSNÉ
munkás, Frottírgyár

DR. DEÁK LÍVIA
az MSZMP VII. kerületi Bizottságának első titkára

DERECSKEI SÁNDORNÉ
munkás, Gamma Optikai Művek

DIENES BÉLA
az Egyesült Izzó vezérigazgatója

DOMOZI JÁNOS
munkás, Csepel Vas- és Fémművek, Acélmű

DÓRA JÁNOS
az MSZMP XVI. kerületi Bizottságának első titkára

DUSCHEK LAJOSNÉ
az MSZMP IX. kerületi Bizottságának első titkára

EGYED FERENC
művezető, 4. sz. Autójavító Vállalat

FARKASINSZKY LAJOS
a Fővárosi Tanács Pártbizottságának titkára

FEKETE JÓZSEFNÉ
minőségellenőr, Ganz Elektromos Készülékek és Mérőműszerek Gyára

FODOR FERENCNÉ
nyugdíjas

FODOR GYULA
nyugdíjas

FORGÓ ANDRÁSNÉ
minőségellenőr, Csepel Vas- és Fémművek, Motorkerékpárgyár

DR. FÖLDES ISTVÁN
a Korányi TBC-Kórház tudományos igazgatója

FÖLDES LÁSZLÓ
mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter-helyettes

FRANCSICS OTTÓNÉ
a Kőbányai Textilművek Pártbizottságának titkára

FRISS ISTVÁN
a Közgazdaságtudományi Intézet igazgatója

GALAMBOS JÓZSEF
belügyminiszter-helyettes

GARAI GÁBOR
költő, az „Élet és Irodalom" főszerkesztő-helyettese

GÁBOR ZOLTÁN
a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Pártbizottságának titkára

GÁBOR ZOLTÁNNÉ
a Belügyminisztérium főelőadója

GÉRNYI KÁLMÁN
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

GROSSMANN JÓZSEF
a Magyar Hajó- és Darugyár Pártbizottságának titkára

GRUBICS ISTVÁN
a Beloiannisz Híradástechnikai Gyár Pártbizottságának titkára

GYENIS ALBERT
a Magyar Filmgyártó Vállalat Pártbizottságának titkára

GYÖRGY GYULA
kohó- és gépipari miniszterhelyettes

HALASI NÁNDORNÉ
munkás, Fegyver- és Gázkészülékgyár

HALÁSZ JÁNOSNÉ
munkaügyi csoportvezető, Gépipari Elektromos Karbantartó Vállalat

HALÁSZ SÁNDOR
munkás, Élelmiszeripari Berendezés- és Gépgyártó Vállalat

HART JÁNOSNÉ
a Május 1. Ruhagyár Pártbizottságának titkára

HÁZI JÓZSEF
mozdonycsoport-vezető, MÁV Ferencvárosi Pályaudvar

HÁY LÁSZLÓ
nyugdíjas

HENICS GYULA
munkás, Mechanikai Laboratórium

DR. HORNYÁK MÁRIA
a Heim Pál Gyermekkórház alorvosa

DR. HORVÁTH ANDRÁS
az Elnöki Tanács Titkárságának vezetője

HORVÁTH FERENCNÉ
munkás, Országos Söripari Vállalat

HORVÁTH LÁSZLÓ
munkás, Mechanikai Mérőműszerek Gyára

HUBER ANTALNÉ
munkás, Férfi Fehérneműgyár

IGALI GYULA
munkás, Elzett Fémlemezipari Művek

IGAZ ISTVÁN
munkás, MÁV kocsivizsgáló

JÁNOSSY LAJOS
a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke

KADA ISTVÁN
az MSZMP I. kerületi Bizottságának első titkára

KAMHAL JÓZSEF
munkás, Elektronikus Mérőműszerek Gyára

KATONA IMRE
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

KÁDÁR JÁNOS
az MSZMP Központi Bizottságának első titkára

KÁDÁR JÁNOSNÉ
munkás, Csepel Vas- és Fémművek, Metallochemia Vállalat

KELEN BÉLA
az „Esti Hírlap" főszerkesztője

KERES EMIL
színművész, a Thália Színház igazgatója

KIMMEL EMIL
a Nyomda-, Papíripar és Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára

KINÖHL IMRÉNÉ
munkás, Csomagolóanyaggyár

KISHÁZI ÖDÖN
az Elnöki Tanács elnökhelyettese

KISS GYÖRGY
munkás, Láng Gépgyár

KISS HUGÓ
az Építésgazdasági és Szervezési Intézet párttitkára

KISS ISTVÁN
munkás, Lőrinci Hengermű

KISS ISTVÁN
szobrászművész, Képzőművészeti Szövetség

KOVÁCS ÉVA
tanár, a „Kossuth Zsuzsa" Gimnázium igazgatója

KOVÁCS KÁROLY
az MSZMP XIII. kerületi Bizottságának első titkára

KOVÁCS OTTÓ
az MSZMP II. kerületi Bizottságának első titkára

KÓBER FERENC
az MSZMP XXII. kerületi Bizottságának első titkára

KÓNYI GYULA
belügyminiszter-helyettes

KRAJCÁR ROZÁLIA
minőségi ellenőr, Női Fehérneműgyár

KRASZNAI GYÖRGY
munkás, Szerszámgépipari Művek Köszörűgépgyára

DR. KURUCZ IMRE
az MSZMP V. kerületi Bizottságának első titkára

LAKATOS DEZSŐ
nyugdíjas

LANTOS ZOLTÁN
az MSZMP XV. kerületi Bizottságának első titkára

LÁNGI EDE
osztályvezető, Szivárvány Áruház

LÁSZLÓ ALADÁR
nyugdíjas

LOSONCZI LÁSZLÓ
munkás, Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat

LÓDI ISTVÁN
munkás, Budapesti Lakásépítő Vállalat

DR. LUKÁCS ISTVÁN
a Belkereskedelmi Minisztérium főosztályvezetője

MAGYAR ISTVÁN
munkás, Vörös Csillag Traktorgyár

ÖZV. MAJLÁTH BÁLINTNÉ
munkás, Csepel Vas- és Fémművek Kerékpárgyára

MAJOR TAMÁS
a Nemzeti Színház főrendezője

MARTIN JÁNOS
nyugdíjas

MÁTÉ ANDRÁS
munkás, Pannónia Szőrmekikészítő és Szőrmekonfekció Vállalat

MAYER ISTVÁN
gépkocsivezető, Autótaxi Vállalat

ÖZV. MEZŐ IMRÉNÉ
nyugdíjas

MOLNÁR ENDRE
az MSZMP XIX. kerületi Bizottságának első titkára

MOLNÁR ERNŐ
az Elzett Fémlemezipari Művek vezérigazgatója

MOLNÁR GÉZA
a Magyar Írók Szövetsége külügyi titkára

MORAVECZ FERENC
munkás, Egyesült Villamosgépgyár

DR. MÓRÓ ISTVÁN
az MSZMP VI. kerületi Bizottságának első titkára

NAGY JÓZSEFNÉ
nyugdíjas

NAGY MIHÁLY
munkás, Hajtómű- és Felvonógyár

NAGY RICHÁRD
az MSZMP VIII. kerületi Bizottságának első titkára

NÁDASI MARGIT
munkás, Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár

NÉMETH ISTVÁNNÉ
művezető, Selyemkikészítőgyár

NÉMETH ISTVÁNNÉ
munkás, Magyar Optikai Művek

NÉMETH KÁROLY
az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára

NÉMETH LÁSZLÓNÉ
a Kender-Juta és Textilipari Vállalat Pártbizottságának titkára

OKNER ERNŐNÉ
munkás, Szerszámgépipari Művek Esztergagyára

DR. ORBÁN LÁSZLÓ
a művelődésügyi miniszter első helyettese

ORDINA TIBORNÉ
munkás, Kőbányai Porcelángyár

DR. PACH ZSIGMOND PÁL
a Történettudományi Intézet igazgatója

PANDUROVICS JÓZSEF
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára

PARMICSÁN LÁSZLÓ
munkás, 43. sz. Állami Építőipari Vállalat

PATAKI BÉLA
a „Landler Jenő" járműjavító fődiszpécsere

PATAKI ISTVÁNNÉ
munkás, Akkumulátor- és Szárazelemgyár

PATAKI JÁNOS
az MSZMP XI. kerületi Bizottságának első titkára

DR. PÁL LÉNÁRD
a Központi Fizikai Kutatóintézet igazgatója

PEJÁK EMIL
az MSZMP Budapesti Bizottságának osztályvezetője

DR. PERÉNYI IMRE
a Műszaki Egyetem rektora

PÉCSI MÁTYÁS
munkás, 21. sz. Állami Építőipari Vállalat

PÉS FERENC
az 1. sz. AKÖV Pártbizottságának titkára

PÉTER JÁNOS
külügyminiszter

DR. PÉTER JÁNOS
az MSZMP Budapesti Bizottságának osztályvezetője

DR. POLINSZKY KÁROLY
művelődésügyi miniszterhelyettes

POSCH GYULA
a Magyar Optikai Művek vezérigazgatója

PREISLER TAMÁSNÉ
munkás, Orion Rádió- és Villamossági Vállalat

RACHFÁT LÁSZLÓ
a Ganz-MÁVAG Gyár Pártbizottságának titkára

RÉTHY KÁROLY
munkás, MÁV Északi Járműjavító

DR. RÉTI LAJOSNÉ
a Habselyem Kötöttárugyár vezérigazgatója

RÉV LAJOS
a Kisipari Szövetkezetek Országos Szövetségének elnöke

RÉVÉSZ FERENC
a „Szabó Ervin" Könyvtár igazgatója

RÉVÉSZ GÉZA
nyugdíjas

RIBÁNSZKI RÓBERT
az MSZMP XXI. kerületi Bizottságának első titkára

RUZSBATZKY LÁSZLÓ
a Munkásőrség budapesti parancsnoka

RUZSICS IBOLYA
munkás, Országos Gumiipari Vállalat

SALA SÁNDOR
a Lapkiadó Vállalat igazgatója

SARLÓS ISTVÁN
a Fővárosi Tanács VB-elnöke

SÁNDOR JÓZSEF
az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője

SEBES SÁNDOR
nyugdíjas

SEREGÉLY LAJOSNÉ
munkás, Budapesti Finomkötöttárugyár

DR. SIK ENDRE
nyugdíjas

SKOLNIK JÓZSEF
nyugdíjas

SOMOGYI IMRE
az MSZMP IV. kerületi Bizottságának első titkára

SOMOGYI MIKLÓS
nyugdíjas

SOMOGYI SÁNDOR
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

SOÓS FERENC
munkás, Budapesti Falemezművek

DR. SÓS GYÖRGY
a Budapesti Rendőrfőkapitányság vezetője

STADINGER ISTVÁN
a Gázművek vezérigazgatója

DR. SUHAJDA JÓZSEF
a VIII. kerületi Tanács VB-elnöke

SUSZT VILMOSNÉ
munkás, Budapesti Harisnyagyár

SCHUMETH JÁNOS
az MSZMP XIV. kerületi Bizottságának első titkára

SZABÓ GÁBOR
munkás, állami díjas szoc. brigádvezető, Budapesti Húsipari Vállalat

SZABÓ PIROSKA
nyugdíjas

SZAKALI JÓZSEF
az MSZMP X. kerületi Bizottságának első titkára

SZEGEDI ANDOR
a Fővárosi Tanács főosztályvezetője

DR. SZEKERES JÓZSEF
a „Jedlik Ányos" Gimnázium igazgatója

DR. SZÉNÁSI GÉZA
a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze

SZÉPVÖLGYI ZOLTÁN
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

SZIPKA JÓZSEF
a Duna-bizottság elnöke

DR. SZLAMENICZKY ISTVÁN
az Országos Tervhivatal titkára

SZLOVÁK GYÖRGYNÉ
munkás, Lőrinci Fonóipar

TALABÉR ÁRPÁDNÉ
üzletvezető, V. ker. Vendéglátóipari Vállalat

TAUSZ JÁNOS
az IBUSZ vezérigazgatója

DR. TÓTH JÁNOS
az MSZMP XII. kerületi Bizottságának első titkára

TÓTH LÁSZLÓNÉ
a Kohó- és Gépipari Minisztérium főelőadója

TÓTH RÓBERT
az MSZMP XVII. kerületi Bizottságának első titkára

TÖMPE ISTVÁN
a Magyar Rádió és Televízió elnöke

TRAPP ANTAL
munkás, Ganz Villamossági Művek

DR. UDVARDI KÁROLYNÉ
az Országos Gumiipari Vállalat Pártbizottságának titkára

UJFALUSI SÁNDOR
az MSZMP XVIII. kerületi Bizottságának első titkára

UZSOKI ISTVÁN
az MSZMP Budapesti Bizottságának osztályvezetője

VADÁSZ SÁNDORNÉ
a Vörösmarty utcai általános iskola tanára

DR. VARGA EDIT
a Kőbányai Gyógyszerárugyár vezérigazgatója

VARGA SÁNDORNÉ
munkás, Duna Cipőgyár

DR. VÁGVÖLGYI TIBOR
a Tankönyvkiadó Vállalat igazgatója

VENÉCZI JÁNOS
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

VERES JÓZSEF
nyugdíjas

VERMES LÁSZLÓNÉ
munkás, Kelenföldi Textilgyár

DR. VIDA KÁLMÁN
az MSZMP Budapesti Bizottságának osztályvezetője

VÖRÖS GYULÁNÉ
a „Landler Jenő" Gép- és Híradásipari Technikum igazgatója

ZALA LAJOS
az Élelmiszeripari Gépgyár igazgatója

DR. ZOLTÁN IMRE
a Budapesti Orvostudományi Egyetem rektora

BARANYA MEGYE:

ACZÉL GYÖRGY
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

ANTAL SÁNDORNÉ
a Szigetvári Cipőgyár cipőipari szakoktatója

AMBRUS JENŐ
az MSZMP Pécs városi Bizottságának első titkára

BALCZER KÁROLY
bútorgyári részlegvezető, Mohács

BARANYAI ANTALNÉ
az MSZMP Pécsváradi községi Pártbizottságának titkára

BEZENSEK ANTALNÉ
a Pécsi Kesztyűgyár Pártbizottságának titkára

DR. BIHARI OTTÓ
tanszékvezető egyetemi tanár, Pécs

DITTRICH JÓZSEF
az MSZMP Szigetvári járási Bizottságának első titkára

EGRI GYULA
az MSZMP Baranya megyei Bizottságának első titkára

GARAMVÖLGYI JÁNOS
a Mecseki Szénbánya Vállalat igazgatója

JUHÁSZ ISTVÁN
vájár, Mecseki Szénbánya Vállalat, Pécs

KOSSA SÁNDORNÉ
növénytermesztési brigádvezető, Vajszló

KOVÁCSOVICS GYÖRGY
a szederkényi tsz pártszervezetének csúcstitkára

DR. LAKI ISTVÁNNÉ
a Pécsi II. kerületi Tanács VB-elnöke

LENDVAI GELLÉRT
lőmester, Mecseki Ércbánya Vállalat, Pécs

LŐRINCZ TIBOR
szobafestőbrigád-vezető, Baranya megyei Építőipari Vállalat, Pécs

MATAKOVICS JÁNOSNÉ
nyugdíjas

NEUBAUER JÓZSEF
az MSZMP Pécsi városi Bizottságának titkára

NOVICS JÁNOS
az MSZMP Baranya megyei Bizottságának titkára

PALKÓ SÁNDOR
a Baranya megyei Tanács VB-elnöke

RAPAI GYULA
a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete

REMECZKI MIHÁLY
munkás, MÁV, Pécs

ROSKÓ ZSIGMOND
tsz-elnök, Siklós

DR. VIDA JÓZSEF
az MSZMP Sásdi járási Bizottságának első titkára

ZÁMBÓ ISTVÁN
a Bikali Állami Gazdaság igazgatója

BÁCS-KISKUN MEGYE:

BORSODI GYÖRGY
a Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsának vezető titkára

BUDA GÁBOR
az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának titkára

DEÁK ISTVÁN
tsz-elnök, Lakitelek

ERDŐSI JÓZSEF
a Bács-Kiskun megyei Tanács VB-elnöke

FARKAS JÁNOSNÉ
a kerekegyházi „Béke" szakszövetkezet elnöke

HORVÁTH ELEKNÉ
a kiskunfélegyházi háziipari KTSZ személyzeti előadója

DR. HORVÁTH ISTVÁN
a KISZ KB első titkára

HORVÁTH JÁNOS
a Fémmunkás Vállalat igazgatója

ISPÁNOVITS MÁRTON
az MSZMP Kiskunhalasi járási Bizottságának első titkára

JUHÁSZ IMRÉNÉ
tsz-tag, Szeremle

KÖRMENDI GÉZA
a Kunfehértói Állami Gazdaság igazgatója

MAROSVÁRI ERNŐNÉ
munkás, Finomposztó Vállalat

MESTER JÓZSEF
az MSZMP Kalocsai városi Bizottságának titkára

DR. MÉSZÖLY GYULA
a Mezőgazdasági Kísérleti Intézet igazgatója, Kecskemét

DR. MOLNÁR FRIGYES
a SZÖVOSZ elnöke

NYERS REZSŐ
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

PAPP ÁRPÁD
a Munkásőrség országos parancsnoka

PÉTERVÁRI JÁNOSNÉ
a Kiskőrösi Vegyipari KTSZ üzemegység-vezetője

POGÁNY KÁROLY
a Zománcipari Művek főművezetője, Kecskemét

DR. ROMÁNY PÁL
az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának első titkára

SIPOS JÁNOS
az MSZMP Kiskunhalasi városi Bizottságának titkára

DR. SZALÓKI LÁSZLÓ
a Bács-Kiskun megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

VARGA FERENC
az MSZMP Kalocsai járási Bizottságának első titkára

VISZMEG MIKLÓS
munkás, Petőfi Tsz, Tataháza

BÉKÉS MEGYE:

AGÓCS ANNA
tsz-tag, Mezőkovácsháza

ARANY TÓTH LAJOS
az MSZMP Gyulai járási Bizottságának első titkára

BALOGH SÁNDOR
tsz-elnök, Kamut

BERKI LÁSZLÓ
a Békés megyei Cserép- és Téglagyár igazgatója

CSABA JÁNOS
az MSZMP Szarvasi járási Bizottságának első titkára

CSÉFÁN GYÖRGYNÉ
gyártásközi ellenőr, Gyulai Harisnyagyár

FEHÉR LAJOS
a Minisztertanács elnökhelyettese

FEKETE LÁSZLÓNÉ
tsz-párttitkár, Vésztő

FRANK FERENC
az MSZMP Békés megyei Bizottságának első titkára

GODÁR MIHÁLY
az MSZMP Nagyszénási községi Bizottságának titkára

GYULAVÁRI MIHÁLY
az MSZMP Békéscsabai városi Bizottságának első titkára

HEGEDÜS JÁNOSNÉ
nyugdíjas

HEVESI JÓZSEF
motorszerelő, Mezőhegyesi Áll. Gépjavító Állomás

KLAUKÓ MÁTYÁS
a Békés megyei Tanács VB-elnöke

DR. KOVÁCS GÁBOR
a Szarvasi Öntözési és Rizstermesztő Kutatóintézet igazgatója

MIHALIK GYÖRGY
a KISZ Békés megyei Bizottságának első titkára

MIKLÓS PÉTERNÉ
szalagvezető, Szarvasi Cipőgyár

NAGY ISTVÁN
a Szakszervezetek Békés megyei Tanácsának vezető titkára

NAGY KÁROLY
nyugdíjas

PALKÓ LAJOS
az MSZMP Battonyai községi Bizottságának titkára

PETRICS JÁNOSNÉ
tsz-főkönyvelő, Mezőberény

PUJA FRIGYES
a külügyminiszter első helyettese

DR. RUSZNÁK JÁNOS
az MSZMP Békés megyei Bizottságának osztályvezetője

DR. SZABÓ SÁNDOR
az MSZMP Békés megyei Bizottságának titkára

SZABÓ SÁNDOR
munkas, Gyulai Téglagyár

TARJÁN JÓZSEF
az Orosházi Üveggyár Pártbizottságának titkára

VARGA MIHÁLYNÉ
munkás, Felsőnyomási Állami Gazdaság, Telekgerendás

VÁRAI MIHÁLYNÉ
kollégiumi igazgató, Békéscsaba

ZALAI GYÖRGY
nyugdíjas

BORSOD MEGYE:

IFJ. BAKK JÁNOS
munkás, Ózdi Kohászati Üzemek

BALÁZS SÁNDORNÉ
munkás, Szerencsi Csokoládégyár miskolci kirendeltsége

BÁRCZI BÉLA
a Borsod megyei Tanács VB-elnökhelyettese

BENEDEK JÓZSEF
nyugdíjas

DR. BODNÁR FERENC
az MSZMP Borsod megyei Bizottságának első titkára

BOZSIK KÁLMÁN
munkás, Diósgyőri Gépgyár

BUSZNYÁK ANDRÁS
tsz-elnök, Mezőkövesd

CZÁBOCZKY GYULÁNÉ
munkás, Ruházati Szövetkezet, Sátoraljaújhely

CZÖVEK IMRE
munkás, Rudabányai Ércdúsítómű

CSERVÁK FERENC
az MSZMP Encsi járási Bizottságának első titkára

CSETERKI LAJOS
az Elnöki Tanács titkára

CSÉPÁNYI SÁNDOR
az Ózdi Kohászati Üzemek vezérigazgatója

DUDLA JÓZSEF
a KISZ Borsod megyei Bizottságának első titkára

DR. ÉNEKES SÁNDOR
a Lenin Kohászati Művek vezérigazgatója

ÉRSEK DEZSŐ
a Borsodnádasdi Lemezgyár párttitkára

DR. FEKETE LÁSZLÓ
a Miskolci városi Tanács VB-elnöke

DR. HAVASI BÉLA
az MSZMP Miskolci városi Bizottságának első titkára

HORVÁTH PÁLNÉ
tsz-tag, Taktaharkány

HUSZÁR ANDOR
a Tiszai Vegyi Kombinát igazgatója

JUHÁSZ SÁNDOR
a Miskolci járási Tanács VB-elnöke

KAPÁS PÁL
a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdaság igazgatója

KARAJZ MIKLÓS
tsz-elnök, Sárospatak

KISS JÓZSEFNÉ
vonatvezető, Miskolc, Tiszai Pályaudvar

KOMÓCSIN ZOLTÁN
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

DR. KOLESZÁR ISTVÁN
a Borsod megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

KOVÁCS MIKLÓS
az MSZMP Leninvárosi Bizottságának első titkára

KOVÁCS JÓZSEFNÉ
tsz-tag, Abaújvár

KOVÁCS SÁNDOR
az MSZMP Borsod megyei Bizottságának osztályvezetője

KOVÁCS SÁNDOR
tsz-traktoros, Cigánd

KULCSÁR JÁNOSNÉ
tsz-tag, Hernádnémeti

DR. LADÁNYI JÓZSEF
a Borsod megyei Tanács VB-elnöke

LŐCSEI LAJOS
az Ózdi Szénbányák Vállalat igazgatója

MEZŐ ISTVÁN
az MSZMP Mezőcsáti járási Bizottságának első titkára

MÉHES LAJOS
a Vasas Szakszervezet főtitkára

MIKSZTAI ÁRPÁDNÉ
raktáros, Ózdi Ruhagyár

MOLNÁR ANDRÁS
az MSZMP Mezőkövesdi járási Bizottságának első titkára

MÓNUS ANTAL
a Diósgyőri Gépgyár Pártbizottságának titkára

NAGY JÓZSEF
munkás, Borsodi Vegyi Kombinát

DR. NÉMETH PÁL
az MSZMP Sátoraljaújhelyi járási Bizottságának első titkára

NÓGRÁDI SÁNDOR
nyugdíjas

NYIRŐ ISTVÁNNÉ
a Borsodi Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat dolgozója

DR. PAPP LAJOS
a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke

PECSENYE MIKLÓS
az Észak-magyarországi Állami Építőipari Vállalat Pártbizottságának titkára

SARLÓS GÁBOR
a Miskolci Nemzeti Színház igazgatója

SIMON JÓZSEFNÉ
daruvezető, Lenin Kohászati Művek

DR. SIMON SÁNDOR
tanszékvezető egyetemi tanár, Miskolc

SOLTÉSZ ISTVÁN
munkás, Borsodi Szénbányák

SOMOSKŐI GÁBOR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

SZANISZLÓ GYULA
az MSZMP Edelényi járási Bizottságának első titkára

TÓTH DÁNIELNÉ
a Hejőbábai Általános Iskola tanára

TÓTH JÓZSEF
a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára

VASKÓ MIHÁLY
az MSZMP Borsod megyei Bizottságának titkára

VÁCI LÁSZLÓ
a Borsodi Szénbányák Pártbizottságának titkára

VERES SÁNDOR
az MSZMP Borsod megyei Bizottságának osztályvezetője

DR. VÉKONY ERNŐ
az MSZMP Kazincbarcikai városi Bizottságának első titkára

VINCZE GÉZA
a Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat vezérigazgatója

CSONGRÁD MEGYE:

APRÓ ANTAL
a Minisztertanács elnökhelyettese

BALOGH JÓZSEF
munkás, MÁV Gépjavító Vállalat, Szeged

DR. BICZÓ GYÖRGY
a Szegedi városi Tanács VB-elnöke

DR. CSERHÁTI ISTVÁN
egyetemi docens, József Attila Tud. Egyetem, Szeged

FEKETE SÁNDOR
munkás, Makó, BMG

GYŐRI IMRE
az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának első titkára

HALÁSZ SZABÓ MIHÁLYNÉ
munkás, Kontakta Alkatrészgyár, Szentes

HINGL JÓZSEF
a Nagyalföldi Kutató és Feltáró Üzem üzemvezető mérnöke

DR. KOMÓCSIN MIHÁLY
az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának titkára

KÓNYA SÁNDORNÉ
a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat párttitkára

DR. KOROM MIHÁLY
igazságügy-miniszter

DR. MÁRTA FERENC
egyetemi tanár, a szegedi József Attila Tudományegyetem rektora

MOLNÁR LAJOS
tsz-elnök, Szentes

NAGY SÁNDOR
a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdaság igazgatója

OLÁH MIHÁLY
nyugdíjas

PÁLINKÓ SÁNDORNÉ
a Pankotai Állami Gazdaság Pártbizottságának titkára

POLÁK ZOLTÁN
a Szegedi Paprikafeldolgozó Gyár igazgatója

RAKITY ÁRON
tsz-elnök, Magyarcsanád

DR. RÓZSA JÓZSEF
a mórahalmi TBC-intézet főorvosa

SIPOS GÉZA
az MSZMP Szegedi városi Bizottságának első titkára

SZŐNYI FERENC
az MSZMP Makói járási Bizottságának első titkára

TÓTH KÁROLYNÉ
tsz-tag, Pusztaszer

TÖRÖK JÓZSEF
az MSZMP Hódmezővásárhelyi városi Bizottságának első titkára

TÖRÖK LÁSZLÓ
a Csongrád megyei Tanács VB-elnöke

VAD JÁNOS
állami díjas olajbányász, Szeged

VÁRADI JÓZSEFNÉ
általános iskolai tanár, Sövényháza

FEJÉR MEGYE:

ALBERT ISTVÁN
az MSZMP Sárbogárdi járási Bizottságának első titkára

DR. DABRÓNAKI GYULA
a Központi Népi Ellenőrző Bizottság elnöke

GYENGE KÁROLY
nyugdíjas

HERCZEG KÁROLY
az MSZMP Fejér megyei Bizottságának első titkára

HILLER JÓZSEF
munkás, Mérőműszerek Gyára, Bicske

KERSÁK FERENC
az MSZMP Fejér megyei Bizottságának titkára

KHAUT ANDRÁS
a KISZ Fejér megyei Bizottságának első titkára

KOVÁCS JÓZSEFNÉ
az MSZMP Fejér megyei Bizottságának munkatársa

NOCHTA JÁNOS
a Balinkabányai Pártbizottság titkára

ORBÁN JÓZSEFNÉ
a Dunaújvárosi Fehérneműgyár személyzeti előadója

PAPP ISTVÁN
a VIDEOTON-gyár vezérigazgatója

PATAKI JÓZSEF
főolvasztár, Dunaújváros

PILLÓK JÁNOS
az MSZMP Dunaújvárosi járási Bizottságának első titkára

DR. RAJKI SÁNDOR
a Martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézet igazgatója

SÁROSI JÓZSEF
az MSZMP Dunaújvárosi városi Bizottságának első titkára

SCHMIDT ISTVÁNNÉ
munkás, Székesfehérvári Ruhagyár

SCHULMANN ISTVÁN
tsz-elnök, Polgárdi

DR. TAPOLCZAI JENŐ
a fejér megyei Tanács VB-elnöke

VÖRÖS ISTVÁNNÉ
munkás, Pamuttextil Művek Kikészítő Gyára, Székesfehérvár

GYŐR-SOPRON MEGYE:

ARANYOSI IMRE
munkás, Lajtahansági Állami Gazdaság

BITTMANN ERNŐ
a Győri Vagon- és Gépgyár keresk. igazgatója

CSIZMAZIA LAJOS
az MSZMP Győr megyei Bizottságának osztályvezetője

DRÁZSNYÁK ISTVÁN
tsz-elnök, Sopronhorpács

GÁSPÁR SÁNDOR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára

DR. GERENDAI LÁSZLÓ
a Győr megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

GERGÉNYI LAJOSNÉ
előadó, Kötöttkesztyűgyár, Győr

HIDEG LÁSZLÓ
a Csornai Építőipari KTSZ művezetője

JANKOVICS ISTVÁN
az MSZMP Győri városi Bizottságának első titkára

JANKOVICS NÁNDOR
a győri Pamutszövő- és Műbőrgyár igazgatója

KIRÁLY LÁSZLÓ
munkás, Wilhelm Pieck Vagon- és Gépgyár, Győr

KOLLÁR TIBOR
a KISZ Győr megyei Bizottságának első titkára

LOMBOS FERENC
a Győr megyei Tanács VB-elnöke

MÉHES JÓZSEFNÉ
csoportvezető, Lenfonó és Szövőipari Vállalat, Győr

DR. V. NAGY LUKÁCS
a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem mosonmagyaróvári kara pártszervezetének csúcstitkára

NEMESLAKI TIVADAR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

PARDAVI RUDOLF
tsz-traktoros, Pannonhalma

PATAKI LÁSZLÓ
az MSZMP Győr-Sopron megyei Bizottságának első titkára

PRESZELLER MIKLÓS
művezető, Magyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár

PRIBRÁNSZKI PÁL
az MSZMP Magyaróvári járási Bizottságának első titkára

SZABÓ JENŐNÉ
munkás, Ruhagyár, Sopron

SZABÓ KÁROLYNÉ
munkás, Húsüzem, Kapuvár

SZÉNYI PÁL
munkás, Asztalosipari Vállalat, Sopron

ZÁMBÓ JÓZSEF
az MSZMP Győr-Sopron megyei Bizottságának titkára

HAJDÚ MEGYE:

DR. AMBRUS ISTVÁN
a Hajdú megyei Tanács VB-elnöke

BALOGH MIHÁLYNÉ
a Debreceni Ruhagyár párttitkára

BARTHA ISTVÁN
a KISZ Hajdú megyei Bizottságának első titkára

BENKE GÁBOR
a községi tanács VB-elnöke, Földes

CZIFRA LÁSZLÓ
a Hajdú megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

CZINEGE GYULA
munkás, Magyar Gördülőcsapágy Művek, Debrecen

DR. DIMÉNY IMRE
mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter

ERDÉLYI SÁNDOR
tsz-elnök, Hajdúböszörmény

GÁL ANDRÁS
munkás, Debreceni Járműjavító

KARAKAS LÁSZLÓ
az MSZMP Hajdú megyei Bizottságának első titkára

KATONA JÓZSEFNÉ
az MSZMP Egyek községi Bizottságának titkára

KÁLLAI GYULA
az országgyűlés elnöke

KEREKES ANTAL
az MSZMP Debreceni járási Bizottságának első titkára

KISS SÁNDOR
a MÁV üzemi pártbizottságának titkára, Debrecen

LÉVAI IMRE
a Hajdúsági Iparművek igazgatója, Téglás

MAGYARI MENYHÉRTNÉ
csoportvezető, Mezőgazdasági Gépjavító Állomás, Hajdúszoboszló

NAGY GÁBOR
nyugdíjas

B. NAGY GÁBORNÉ
tsz-kertész, Hajdúnánás

NÉMETH ISTVÁN
tsz-elnök, Balmazújváros

ÖKRÖS FERENC
az MSZMP Berettyóújfalui járási Bizottságának első titkára

DR. RAPCSÁK ANDRÁS
a Kossuth Lajos Tudományegyetem rektora, Debrecen

SÁNDOR ISTVÁNNÉ
munkás, debreceni Ruhagyár

SERES GYÖRGY
a Hajdú megyei Építőipari Vállalat igazgatója

SIKULA GYÖRGY
az MSZMP Hajdú megyei Bizottságának titkára

STOZICSKI FERENC
a Hajdú megyei MESZÖV elnöke

SZABÓ ISTVÁN
a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke

SZEIFERT IMRE
a Hortobágyi Állami Gazdaság igazgatója

DR. SZILÁGYI GÁBOR
az MSZMP Debreceni városi Bizottságának első titkára

TÓTH LÁSZLÓ
az MSZMP Derecskei községi Bizottságának titkára

HEVES MEGYE:

ANGYAL JÓZSEFNÉ
elektroműszerész, VILLATI, Eger

CSINTALAN FERENCNÉ
munkás, Mátraderecskei Téglagyár

FEKETE GYŐR ENDRE
a Heves megyei Tanács VB-elnöke

DR. GAJDA MARGIT
belgyógyász főorvos, Parádfürdő

GUBÁN DEZSŐ
az MSZMP Egri járási Bizottságának első titkára

GULYÁS SÁNDOR
tsz-elnök, Heves

HEGEDÜS JÁNOSNÉ
tsz-tag, Hatvan

KAMENICZKI ANTAL
a MÜM 212. sz. intézetének igazgatója, Eger

KASZÁS LÁSZLÓNÉ
TMK-raktáros, Lőrinci Gumiipari KTSZ

KÓCZA IMRE
az egri Finomszerelvénygyár vezérigazgatója

KÓNYA LAJOS
a KISZ Heves megyei Bizottságának első titkára

MISI BÉLA
munkás, Egyesült Izzólámpa és Villamossági rt., Gyöngyös

NEMES DEZSŐ
a Politikai Főiskola rektora

OLÁH GYÖRGY
az MSZMP Heves megyei Bizottságának első titkára

PAPP BÉLA
a Mátraaljai Szénbányák Pártbizottságának titkára

PELYHE SZILÁRD
az MSZMP Egri városi Bizottságának első titkára

DR. SZALAI GYÖRGY
a Mezőgazdasági Kutatóintézet igazgatója, Kompolt

SZURDI ISTVÁN
belkereskedelmi miniszter

DR. TAMÁS LÁSZLÓ
az MSZMP Heves megyei Bizottságának titkára

USZTA GYULA
a Magyar Partizán Szövetség főtitkára

VIRÁG KÁROLY
az MSZMP Gyöngyösi járási Bizottságának első titkára

KOMÁROM MEGYE:

BALATONI EMILNÉ
általános iskolai tanító, Tatabánya

BUDAI KÁROLY
a Szakszervezetek Komárom megyei Tanácsának vezető titkára

DR. BURGERT RÓBERT
a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója

FOCK JENŐ
a Minisztertanács elnöke

DR. GÁL ISTVÁN
a Tatabányai Szénbányák igazgatója

HAVASI FERENC
az MSZMP Komárom megyei Bizottságának első titkára

KÁDÁR LÁSZLÓ
tsz-elnök, Tokod

KROSZNER LÁSZLÓ
a Komárom megyei Tanács VB-elnöke

LAKATOS ÉVA
laboráns, Szénbánya Vállalat, Oroszlány

MÉRTEN LAJOS
az MSZMP Komárom megyei Bizottságának osztályvezetője

MOKRI PÁL
az MSZMP Komárom megyei Bizottságának titkára

MOLNÁR JÓZSEF
az MSZMP Tatai járási Bizottságának első titkára

MUCSI JÓZSEF
vájár, Tatabányai Szénbányák Vállalat

Kádár János elvtárs a Központi Bizottság beszámolóját tartja

Leonyid Brezsnyev és Kádár János elvtársak a kongresszus elnökségében

Küldöttek egy csoportja a kongresszus szünetében

Agostino Novella, az Olasz Kommunista Párt PB tagja, az olasz delegáció vezetője (balról)

François Billoux, a Francia Kommunista Párt PB tagja, a francia delegáció vezetője (jobbról) Hunya Istvánnal, a munkásmozgalom veteránjával

Max Reimann, Németország Kommunista Pártja KB első titkára (balról) az Egyesült Izzó Fénycsőgyárában

A Mongol Népi Forradalmi Párt küldöttségének vezetője: Nyamin Zsagvaral a Vörös Október Férfiruhagyárba látogatott

Hoang van Hoan, a Vietnami Dolgozók Pártja PB tagja és a vietnami delegáció tagjai Kállai Gyula elvtársnak, az MSZMP PB tagjának kíséretében megtekintették a Székesfehérvári Videoton Rádió- és Televíziógyárat

Szellemi életünk kimagasló személyiségeinek egy csoportja a kongresszuson

Szavaznak a kongresszusi küldöttek

Kádár János elvtárs a munkásmozgalom veteránjaival

Leonyid Brezsnyev és Gustáv Husák elvtársak a kongresszus szünetében

A Szerszámgépipari Művek budapesti Köszörűgyárának Vörös Zászló ötszörös szocialista brigádja kongresszusi felajánlásán dolgozik

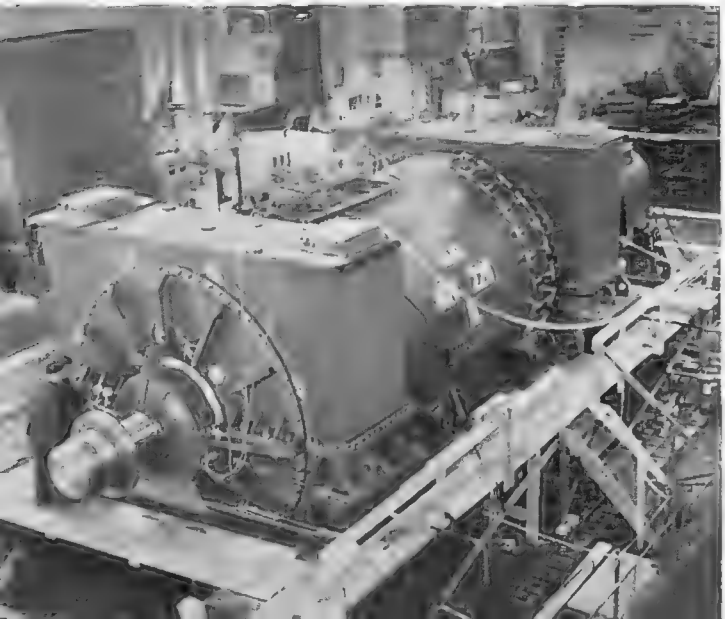

A Ganz Villamossági Művek dolgozói kongresszusi felajánlásként egy hónappal hamarabb elkészítették a Gagarin Hőerőmű 220 megawattos turbógenerátorát

Kádár János elvtárs vitazáró beszédét mondja

A X. kongresszus befejezése:
a küldöttek az Internacionálét éneklik

A Politikai Bizottság tagjai:

KÁDÁR JÁNOS

ACZÉL GYÖRGY

APRÓ ANTAL

BENKE VALÉRIA

BISZKU BÉLA

FEHÉR LAJOS

FOCK JENŐ

GÁSPÁR SÁNDOR

KÁLLAI GYULA

KOMÓCSIN ZOLTÁN

NEMES DEZSŐ

NÉMETH KÁROLY

A KEB elnöke:

NYERS REZSŐ

BRUTYÓ JÁNOS

A Központi Bizottság titkárai:

ÓVÁRI MIKLÓS

PULLAI ÁRPÁD

PÁRDI IMRE
az Országos Tervhivatal elnöke

RÁCZ BÉLA
az MSZMP Esztergomi városi Bizottságának első titkára

SZABÓ FERENCNÉ
meós, komáromi Lenfonó és Szövőipari Vállalat

SZÉL LÁSZLÓ
az MSZMP Dorogi járási Bizottságának titkára

TAKÁCS LAJOS
az MSZMP Komáromi járási Bizottságának első titkára

TAKÁCS TIHAMÉR
az MSZMP Tatabányai városi Bizottságának első titkára

NÓGRÁD MEGYE:

ANDÓ GYULA
az MSZMP Balassagyarmati járási Bizottságának első titkára

BENCSIK JÓZSEFNÉ
szocialista brigádvezető, Nyomdaipari Vállalat, Balassagyarmat

BRUTYÓ JÁNOS
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke

DEVCSICS MIKLÓS
az MSZMP Salgótarjáni városi Bizottságának első titkára

GÉCZI JÁNOS
a Nógrád megyei Tanács VB-elnöke

GRÓSZ JÓZSEFNÉ
a Nógrád megyei Textilipari Vállalat szakszervezeti titkára, Salgótarján

HEGYI MIHÁLY
munkás, Kisterenyei Mezőgazdasági Gépjavító Állomás

JAKAB SÁNDOR
az MSZMP KB osztályvezetője

JEDLICSKA GYULA
az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának első titkára

KISPÁL JÓZSEF
a Nógrád megyei Állami Építőipari Vállalat igazgatója

KURIS MIHÁLY
bányaüzemi technikus, Felsőpetény

MATUZ JÓZSEF
az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának titkára

OROSZ JÁNOSNÉ
munkás, Nagybátonyi Gépüzem

OZSVÁRT FERENC
az MSZMP Salgótarjáni járási Bizottságának első titkára

PODOBÉN MIHÁLYNÉ
növénytermesztési szoc. brigádvezető, Palotás

POTHORNYIK JÓZSEF
a Nógrádi Szénbányák Vállalat igazgatója

SZABÓ IMRE
váják, szoc. brigádvezető, Nagybátony

SZILÁGYI DEZSŐ
a salgótarjáni Kohászati Üzemek Pártbizottságának titkára

TOMIS ISTVÁN
tsz-párttitkár, Szécsény

PEST MEGYE:

ÁRBECZ ISTVÁN
művezető, Csepel Autógyár

BALOGH LÁSZLÓ
az MSZMP Váci járási Bizottságának első titkára

BAZSÓ PÁLNÉ
raktáros, Hazai Fésűsfonó, Kistarcsa

CZEKK LÁSZLÓ
munkás, Dunai Kőolajipari Vállalat, Százhalombatta

CSÁSZÁR FERENC
az MSZMP Szentendrei járási Bizottságának első titkára

CSERVENKA FERENCNÉ
az MSZMP Pest megyei Bizottságának első titkára

DUNAI KÁROLY
munkás, Út-Gép Vállalat, Cegléd

ERDÉLYI KÁROLY
az MSZMP KB osztályvezetője

FODOR LÁSZLÓ
a KISZ Pest megyei Bizottságának első titkára

GYIGOR JÓZSEF
az MSZMP Abony községi Bizottságának titkára

HALLGATÓ SÁNDOR
munkás, Beton- és Vasbetonipari Művek, Szentendre

HROZINA JÓZSEF
munkás, Dunai Cement- és Mészművek, Vác

HUNYA ISTVÁN
nyugdíjas, a MEDOSZ elnöke

IHÁSZI JÓZSEF
az MSZMP Dabasi járási Bizottságának első titkára

JÁMBOR MIKLÓS
az MSZMP Pest megyei Bizottságának titkára

KOVÁCS ISTVÁN
MÁV-pályamunkás, Nagymaros

KOVÁCS SÁNDOR
a Nagykőrösi Konzervgyár igazgatója

MAGYAR MIHÁLYNÉ
tsz-tag, Tápiószentmárton

MAJOR DÉNESNÉ
munkás, Lenfonó és Szövőipari Vállalat, Budakalász

DR. MONDOK PÁL
a Pest megyei Tanács VB-elnöke

IFJ. NAGY GYULÁNÉ
szocialista brigádvezető, Maglódi Gépgyár

NOVÁK BÉLA
az MSZMP Budai járási Bizottságának első titkára

DR. PETHŐ GYÖRGY
a gödöllői Agrártudományi Egyetem rektora

PÓCSIK LAJOS
művezető, Maglódi Gépgyár

DR. SIMON PÁL
a Dunai Kőolajipari Vállalat igazgatója

DR. SZABÓ ZOLTÁN
egészségügyi miniszter

SZATMÁRI LAJOS
a Pestvidéki Gépgyár Pártbizottságának titkára

DR. SZEKÉR GYULA
a nehézipari miniszter első helyettese

SZILÁGYI JÁNOS
a Pest megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

SZŰCS KÁLMÁNNÉ
munkás, Bélésszövőgyár, Vác

TATÁR JÁNOS
ács-brigádvezető, Pest megyei Állami Építőipari Vállalat

TÓTH RÓZA
tsz-elnök, Kocsér

DR. VÁMOSI ERZSÉBET
járási főorvos, Nagykáta

DR. VÁMOSI NÁNDOR
szakközépiskolai igazgató, Cegléd

VILLÁM GYÖRGY
brigádvezető, Érdi Mezőgazdasági Gépjavító Állomás

SOMOGY MEGYE:

ÁRVAI JÓZSEF
tsz-csúcstitkár, Karád

BERNÁTH FERENC
tsz-elnök, Nagyberki

BIRÓ GYULA
az MSZMP Somogy megyei Bizottságának titkára

BÖHM JÓZSEF
a Somogy megyei Tanács VB-elnöke

GYENES GYŐZŐNÉ
általános iskolai tanár, Szőllősgyörök

ILLÉS ANNA
munkás, Villamosberendezés és Készülék Művek, Kaposvár

JUHÁSZ ISTVÁN
az MSZMP Siófoki városi Bizottságának titkára

KIRÁLY FERENC
az MSZMP Marcali járási Bizottságának első titkára

KOVÁCS ELEKNÉ
tsz-párttitkár, Bárdudvarnok

KOVÁCS FERENCNÉ
technikus, a Nagyatádi Cérnagyár párttitkára

LOSONCZI PÁL
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

NÉMETH FERENC
az MSZMP Somogy megyei Bizottságának első titkára

PANKÁSZ FERENC
a Lábodi Állami Gazdaság igazgatója

RÓNA IMRE
a Pamutfonóipari Vállalat kaposvári gyárának igazgatója

SOMOGYI JÓZSEF
az MSZMP Kaposvári városi Bizottságának első titkára

SOÓS ÁRPÁD
a Balatonboglári Állami Gazdaság főmérnöke

SZIRMAI JENŐ
az Országos Takarékpénztár vezérigazgatója

VÁRHEGYI JÓZSEFNÉ
tsz-tag, Tótújfalu

ÖZV. VIGH PÁLNÉ
a Kaposvári járási Tanács VB-csoportvezetője

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYE:

ALEXA LÁSZLÓ
az MSZMP Nyíregyházi járási Bizottságának első titkára

BENCS TIBORNÉ
tsz-agronómus, Barabás

BENKEI ANDRÁS
belügyminiszter

BISZKU BÉLA
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

ERDEI LÁSZLÓNÉ
a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke

FAGGYAS JENŐ
tsz-elnök, Tarpa

DR. FEKSZI ISTVÁN
nyugdíjas

DR. GLUCHMANN LÁSZLÓ
a Szabolcs-Szatmár megyei BM-szervek Pártbizottságának titkára

GULÁCSI SÁNDOR
az MSZMP Fehérgyarmati járási Bizottságának első titkára

GYURÓ IMRÉNÉ
a nyírbátori általános iskola igazgató-helyettese

JESZENSZKI ISTVÁN
a Nyíregyházi Építő és Szerelő Vállalat igazgatója

MÁRKUS JÓZSEFNÉ
munkás, Vörös Október Ruhagyár nyíregyházi üzemegysége

MEZEI LÁSZLÓNÉ
tsz-tag, Csenger

MOLNÁR ALBERT
tsz-agronómus, Biri

OLÁH LÁSZLÓ
a Kelet-Magyarországi Faipari Vállalat igazgatója, Nyíregyháza

OROSZ FERENC
a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács VB-elnöke

PECSÉRI BALÁZS
műhelyvezető, Mátészalkai Állami Gazdaság

SOLTÉSZ ISTVÁNNÉ
háziipari szövetkezeti elnök, Nyíregyháza

SZABÓ LÁSZLÓ
munkás, Demecseri Ipartelep

DR. TAR IMRE
az MSZMP Szabolcs-Szatmár megyei Bizottságának titkára

TÁMBA ANDRÁS
munkás, Szabolcs-Szatmár megyei Építőipari Vállalat, Nyíregyháza

TERVEY ISTVÁNNÉ
tsz-könyvelő, Kisvárda

TÓTH GÉZA
a MÁV Záhonyi Pártbizottságának titkára

TÓTH MÁTYÁS
az MSZMP Szabolcs-Szatmár megyei Bizottságának első titkára

VARGA GYULA
az MSZMP Nyíregyházi városi Bizottságának első titkára

SZOLNOK MEGYE:

ÁRVAI ISTVÁN
a Szakszervezetek Szolnok megyei Tanácsának vezető titkára

BIRÓ ANDRÁS
TMK-csoportvezető, Mezőgazdasági Gépjavító Állomás, Kisújszállás

BÓDI IMRE
tsz-elnök, Tiszaföldvár

CSÁKI ISTVÁN
az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának első titkára

DOMJÁN SÁNDOR
tsz-párttitkár, Karcag

FARAGÓ ERNŐNÉ
kollégiumi igazgató, Tiszafüred

FEHÉR JÓZSEF
a KISZ Szolnok megyei Bizottságának első titkára

FEHÉR MIKLÓS
az MSZMP Törökszentmiklósi járási Bizottságának első titkára

FODOR MIHÁLY
a Szolnok megyei Tanács VB-elnöke

GARAI LAJOS
a Palotási Állami Gazdaság igazgatója

JÁVORSZKI LAJOS
tsz-tag, Abádszalók

KISS TIBORNÉ
művezető, Tisza Cipőgyár, Martfű

KOLLÁR ISTVÁNNÉ
munkás, BVM, Kunszentmárton

KOZÁK ANTALNÉ
a Vöröskereszt mezőtúri titkára

LAZÁNYI JÓZSEFNÉ
a „Szolnok megyei Néplap" h. főszerkesztője

ÖZV. LOSONCZI JÓZSEFNÉ
tsz-brigádvezető, Fegyvernek

MEZŐSI JÓZSEF
olajbányász, Nagyalföldi Kutató és Feltáró Üzem

MIHÁLYI JÓZSEFNÉ
munkás, Vas-, Fa-, Műanyag- és Szolgáltató Szövetkezet, Jászapáti

DR. K. NAGY SÁNDOR
a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának főtitkára

PINTÉR OTTÓNÉ
munkás, Jászberényi Hűtőgépgyár

SÁNDOR LÁSZLÓ
az MSZMP Szolnoki városi Bizottságának titkára

SUBA ISTVÁN
a Nagykunsági Tsz Területi Szövetség titkára, Szolnok

SZABADKAI MIHÁLY
a Szolnoki Járműjavító Pártbizottságának titkára

SZEKERES LÁSZLÓ
az MSZMP Jászberényi járási Bizottságának első titkára

SZÜCS JÁNOS
az MSZMP Kunszentmártoni járási Bizottságának első titkára

DR. TIMÁR MÁTYÁS
a Minisztertanács elnökhelyettese

TÓTH IMRE
az MSZMP Túrkevei városi Bizottságának titkára

VÁCZI SÁNDOR
az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának titkára

VISNYEI KÁLMÁNNÉ
szoc. brigádvezető, BOV törökszentmiklósi gyáregysége

ZSEMLYE FERENC
nyugdíjas

TOLNA MEGYE:

DARADICS FERENC
az MSZMP Bonyhádi járási Bizottságának első titkára

HERCZEG ISTVÁNNÉ
üzemvezető, Selyemfonógyár, Tolna

KISS JÓZSEFNÉ
munkás, Simontornyai Bőrgyár

KOVÁCS LÁSZLÓNÉ
munkás, Univerzál KTSZ, Dombóvár

ÓVÁRI MIKLÓS
az MSZMP KB osztályvezetője

K. PAPP JÓZSEF
az MSZMP Tolna megyei Bizottságának első titkára

DR. SOLYMOSI MIHÁLY
a Tolna megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

SOMI BENJÁMIN
az MSZMP Tolna megyei Bizottságának titkára

SZABÓ ISTVÁN
az MSZMP Tamási járási Bizottságának első titkára

DR. SZENTGÁLI GYULA
a megyei kórház igazgató-főorvosa, Szekszárd

UHRIN VENDEL
tsz-elnök, Dunakömlőd

DR. VIGH DEZSŐ
a Tolna megyei Tanács VB-elnökhelyettese

VAS MEGYE:

DR. BORS ZOLTÁN
a Sárvári Cukorgyár igazgatója

DERCSÁR OTTÓ
a Kőszegi Posztógyár osztályvezetője

GLANZ LÁSZLÓNÉ
általános iskolai tanító, Felsőszölnök

DR. GONDA GYÖRGY
a Vas megyei Tanács VB-elnöke

DR. GOSZTONYI JÁNOS
a „Népszabadság" főszerkesztője

HORVÁTH MIKLÓS
az MSZMP Szombathelyi városi Bizottságának első titkára

ILKU PÁL
művelődésügyi miniszter

KOCZOR KÁLMÁN
főagronómus, Hegyfalu

KOCSI KÁROLYNÉ
tsz-bedolgozó, Mesteri

KOVÁCS ANTAL
az MSZMP Vas megyei Bizottságának első titkára

SCHMIDT ERNŐ
a Faipari Tudományos Egyesülés főmérnöke, Szombathely

SZALAY LÁSZLÓ
a szombathelyi Felsőfokú Tanítóképző Intézet igazgatója

TAKÁCS LÁSZLÓ
az MSZMP Körmendi járási Bizottságának első titkára

TÓTH ISTVÁNNÉ
munkás, Szombathelyi Cipőgyár

TÓTH LAJOS
tsz-elnök, Vaskeresztes

VESZPRÉM MEGYE:

BALOGH MIHÁLY
a Fűzfői Nitrokémia Pártbizottságának titkára

DR. BODOGÁN JÁNOS
a Veszprém megyei Tanács VB-elnöke

CSUTI JÁNOS
tsz-szocialista brigádvezető, Mezőlak

DR. DEBRŐCZI TIBOR
a Balatonfüredi Szívkórház igazgató-főorvosa

FARKAS SÁNDORNÉ
munkás, Peremarton

GÁL LÁSZLÓ
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

HIDASI ISTVÁN
a Szénbánya Vállalat igazgatója, Veszprém

JESZTL JÁNOSNÉ
vegyészmérnök, Péti Nitrogénművek

KOVÁCS FERENC
az MSZMP Devecseri járási Bizottságának első titkára

KOVÁCS GYULA
az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának titkára

DR. MARSCHEK ZOLTÁN
az Ajkai Timföldgyár igazgatója

NAGY JENŐNÉ
vegyészmérnök, Fűzfő, Nitrokémia

PAP JÁNOS
az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának első titkára

PAPP LAJOS
nyugdíjas, a KEB tagja

PULLAI ÁRPÁD
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

ROSTÁSI JÓZSEF
a KISZ Veszprém megyei Bizottságának első titkára

SÁNDOR MÁRIA
adminisztrátor, Ruházati Ktsz, Keszthely

SEMSEI GYÖRGY
az MSZMP Ajkai városi Bizottságának titkára

SZABÓ GYULA
az MSZMP Pápai városi Bizottságának titkára

SZABÓ KÁLMÁN
a Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsának vezető titkára

SZENTE LÁSZLÓNÉ
üzemvezető, Erdei Termékeket Feldolgozó Vállalat, Badacsonytomaj

SZIJÁRTÓ ENDRÉNÉ
pedagógus, Gyenesdiás

ZALA MEGYE:

DR. AJTAI MIKLÓS
a Minisztertanács elnökhelyettese

BARANYAI JÁNOS
az MSZMP Zala megyei Bizottságának titkára

CZULEK LÁSZLÓNÉ
üzemvezető mérnök, Egyesült Izzó nagykanizsai gyáregysége

DÁVID JÓZSEFNÉ
általános iskolai tanárnő, Zalabér

DOMJÁN MÁRIA
munkás, Zalaegerszegi Ruhagyár

FARKAS JÓZSEF
építésvezető, Nagykanizsa

HORVÁTH GYULA
az MSZMP Zalaegerszegi járási Bizottságának első titkára

KISS KÁROLY
nyugdíjas, a SZOT alelnöke

MOLNÁR JÓZSEF
tsz-elnök, Lenti

PUKÁNSZKY FERENC
az MSZMP Zalaegerszegi városi Bizottságának első titkára

SÖJTÖR JÁNOS
az MSZMP Nagykanizsai járási Bizottságának első titkára

SZALAI JÁNOSNÉ
munkás, Szeszpalackozó Vállalat, Nagykanizsa

TÓTH FERENC
állami díjas főfúrómester, Dunántúli Kutató és Feltáró Üzem, Nagykanizsa

VÁNDOR LÁSZLÓ
a Szakszervezetek Zala megyei Tanácsának vezető titkára

UJVÁRI SÁNDOR
a Zala megyei Tanács VB-elnöke

VARGA GYULA
az MSZMP Zala megyei Bizottságának első titkára

NÉPHADSEREG:

BÁRDOS LÁSZLÓ
őrnagy

BÓDI JÁNOS
ezredes

CZINEGE LAJOS
vezérezredes

CSÉMI KÁROLY
altábornagy

ÉVIN SÁNDOR
ezredes

GÉRÓ MIHÁLY
alezredes

HAUBER ERNŐ
főhadnagy

KASZÁS FERENC
vezérőrnagy

KATONA ANDOR
alezredes

KÁLAZI JÓZSEF
vezérőrnagy

KÁRPÁTI FERENC
vezérőrnagy

KOVÁCS BÉLA
ezredes

KOVÁCS PÁL
vezérőrnagy

LAKATOS BÉLA
vezérőrnagy

MÁNDI ÁRPÁD
ezredes

PÉNZES JÓZSEF
alezredes

DR. SÁRKÖZI SÁNDOR
vezérőrnagy

TAKÁCS ISTVÁN
ezredes

TARCSAI TIBOR
vezérőrnagy

DR. VÁMOS LÁSZLÓ
ezredes

DR. ZÁGONI ERNŐ
ezredes

BM HATÁRŐRSÉG:

DR. ÁBEL LÁSZLÓ
ezredes, politikai csoportfőnök

BÖRÖCZ ISTVÁN
alezredes, a pártbizottság első titkára

SZABÓ GUSZTÁV
vezérőrnagy,
országos parancsnok

BM KARHATALOM:

KOVÁCS LÁSZLÓ
rendőr alezredes,
a pártbizottság titkára

SELLER MIHÁLY
rendőr ezredes, törzsfőnök

A külföldi delegációk vezetői:

WALTER WACHS
Ausztria Kommunista Pártja
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

ALBERT DE CONINCK
a Belga Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

TODOR ZSIVKOV
a Bolgár Kommunista Párt
Központi Bizottságának
első titkára

ANDREASZ FANTISZ
a Ciprusi Dolgozó Nép
Haladó Pártja
főtitkárhelyettese

DR. GUSTÁV HUSÁK
Csehszlovákia Kommunista Pártja
Központi Bizottságának
első titkára

IVAN HANSEN
a Dán Kommunista Párt
Politikai Bizottságának
tagja

TAISTO SINISALO
a Finn Kommunista Párt
alelnoke

FRANÇOIS BILLOUX
a Francia Kommunista Párt
Politikai Bizottságának
tagja

KOSZTASZ KOLIJANNISZ
a Görög Kommunista Párt
Központi Bizottságának
első titkára

MICHAEL O'RIORDAN
Írország Kommunista Pártjának
főtitkára

KIRO GLIGOROV
a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége
Elnöksége Végrehajtó Irodájának
tagja

HAN IK SZU
a Koreai Munkapárt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

FABIO GROBART
a Kubai Kommunista Párt
Központi Bizottságának
tagja

WLADYSLAW GOMULKA
a Lengyel Egyesült Munkáspárt
Központi Bizottságának
első titkára

DOMINIQUE URBANY
a Luxemburgi Kommunista Párt
elnoke

NYAMIN ZSAGVARAL
a Mongol Népi Forradalmi Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

BERT PEARCE
Nagy-Britannia Kommunista Pártja
Politikai Bizottságának tagja

HERBERT MIES
a Német Kommunista Párt
alelnoke

MAX REIMANN
Németország Kommunista Pártja
Központi Bizottságának
első titkára

FRIEDRICH EBERT
a Német Szocialista Egységpárt
Politikai Bizottságának
tagja

LEIF HAMMERSTAD
a Norvég Kommunista Párt
Titkárságának tagja

HANS MAHLE
a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt
Pártelnökségi Irodájának tagja,
a „Die Wahrheit" főszerkesztője

AGOSTINO NOVELLA
az Olasz Kommunista Párt
Politikai Bizottságának
tagja

JOSÉ VITORIANO
a Portugál Kommunista Párt
Központi Bizottsága Titkárságának
tagja

PAUL NICULESCU-MIZIL
a Román Kommunista Párt
Végrehajtó Bizottságának
és Állandó Elnökségének tagja,
a Központi Bizottság titkára

VINCENZO PEDINI
San Marino Kommunista Pártja
Központi Bizottságának
tagja

IGNACIO GALLEGO
a Spanyol Kommunista Párt
Végrehajtó Bizottságának és
Titkárságának tagja

JAKOB LECHLEITER
a Svájci Munkapárt titkára

GUNVOR RYDING
a Svéd Baloldali Párt
– Kommunisták Politikai Bizottságának
tagja

LEONYID ILJICS BREZSNYEV
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottságának
főtitkára

YAKUB DEMIR
a Török Kommunista Párt
Központi Bizottságának
első titkára

HOANG VAN HOAN
a Vietnami Dolgozók Pártja
Politikai Bizottságának
tagja

Tartalom

Bevezető 5
A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának előzetes jelentése a X. kongresszus küldötteinek 7
I. A Központi Bizottság tevékenysége; ülései 8
II. Adatok a pártról és tevékenységének néhány területéről 23
III. Társadalmi fejlődésünk főbb adatai 32
IV. Államhatalmi, államigazgatási szervek és tevékenységük 42
V. A szocialista gazdasági építőmunka 48
VI. Életszínvonal, szociálpolitika 57
VII. Tudomány, közoktatás, közművelődés, művészetek 63
VIII. Külpolitika, nemzetközi kapcsolataink 73

1970. NOVEMBER 23

A kongresszus megnyitása 81
Megnyitó beszéd. *Fock Jenő*, a Politikai Bizottság tagja 83
A kongresszus munkabizottságai 87
A kongresszus napirendje 88
A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója. Előadó: *Kádár János*, a Központi Bizottság első titkára 88
I. Társadalmunk szocialista fejlődése. A munkásosztály vezető szerepe. A munkás-paraszt szövetség 90
II. Az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztése 95
III. A párt vezető szerepe. A pártmunka továbbfejlesztése 100
IV. Pártunk szövetségi politikája. A tömegszervezetek és a tömegmozgalmak tevékenysége 106
V. Gazdasági építőmunkánk eredményei. A szocialista népgazdaság és a tervgazdálkodás továbbfejlesztése 115
VI. A párt ideológiai munkája. Művelődéspolitikánk. A szocialista tudat erősítése 126
VII. Szocialista építőmunkánk nemzetközi feltételei. Pártunk a nemzetközi munkásmozgalom egységéért 134
A Központi Ellenőrző Bizottság jelentése. Előadó: *Brutyó János*, a KEB elnöke 146

1970. NOVEMBER 24

Bagyinszki István, a Csepel Vas- és Fémművek lakatosa 157
Drázsnyák István, a sopronhorpácsi Egyesült Termelőszövetkezet elnöke .. 159
Dr. Márta Ferenc, a szegedi József Attila Tudományegyetem rektora 161
Németh Károly, a Politikai Bizottság póttagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára 163
Lazányi Józsefné, a Szolnok megyei Néplap főszerkesztő-helyettese 171
Pach Zsigmond Pál, akadémikus, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója 172
L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára 175
Az SZKP üdvözlő levele a X. kongresszushoz 183
Huszár Andor, a Tiszai Vegyi Kombinát vezérigazgatója 185
Géczi János, a Nógrád megyei Tanács VB-elnöke 187
Hoang van Hoan, a Vietnami Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának tagja 189
A Vietnami Dolgozók Pártja Központi Bizottságának levele 191
Wladyslaw Gomulka, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára 193
Karakas László, a Hajdú-Bihar megyei Pártbizottság első titkára 196
Fock Jenő, a Politikai Bizottság tagja 198
Dr. Gustáv Husák, Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára 212
Todor Zsivkov, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára 215
Pap János, a Veszprém megyei Pártbizottság első titkára 219
Dr. Gál István, a Tatabányai Szénbányák igazgatója 220
Tóth Lajos, a vaskeresztesi Barátság Termelőszövetkezet elnöke 222
Dr. Vámosi Erzsébet, a nagykátai járás vezető főorvosa 224
Varga Ferenc, a Kalocsai járási Pártbizottság első titkára 225
Kovács Ferencné, a Nagyatádi Cérnagyár technikusa, üzemi párttitkár ... 227

1970. NOVEMBER 25

Biszku Béla, a Politikai Bizottság tagja 229
Horváth Gyula, a Zalaegerszegi járási Pártbizottság első titkára 241
Herczeg Károly, a Fejér megyei Pártbizottság első titkára 242
Uhrin Vendel, a dunakömlődi Szabadság Termelőszövetkezet elnöke 244
Walter Wachs, Ausztria Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 246
Kameniczki Antal, a MÜM 212. sz. intézetének igazgatója 248
A Mandátumvizsgáló Bizottság jelentése: *dr. Molnár Frigyes*, a SZÖVOSZ elnöke 249
Komócsin Zoltán, a Politikai Bizottság tagja 251

Frank Ferenc, a Békés megyei Pártbizottság első titkára 264
Parmicsán László, a 43-as Állami Építőipari Vállalat szocialista brigádvezetője 266
Albert de Coninck, a Belga Kommunista Párt tagja, a Központi Bizottság titkára 267
Nyers Rezső, a Politikai Bizottság tagja 268
Orosz Ferenc, a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács VB-elnöke 283
Andreasz Fantisz, a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártjának főtitkárhelyettese 285
Bencsik István, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára 286
Ivan Hansen, a Dán Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja 290
Keres Emil, színművész 291
Taisto Sinisalo, a Finn Kommunista Párt alelnöke 294
François Billoux, a Francia Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja . 296
Kosztasz Kolijannisz, a Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára 298
Michael O'Riordan, Írország Kommunista Pártjának főtitkára 299
Kiro Gligorov, a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Elnöksége Végrehajtó Irodájának tagja 301
Dr. Beckl Sándor, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsának elnöke 303
Han Ik Szu, a Koreai Munkapárt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 305
Fabio Grobart, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja 307
Dominique Urbany, a Luxemburgi Kommunista Párt elnöke 310

1970. NOVEMBER 26

Gáspár Sándor, a Politikai Bizottság tagja 311
Ifj. Bakk János, az Ózdi Kohászati Üzemek hengerésze 325
Czinege Lajos, honvédelmi miniszter 327
Hingl József, a Nagyalföldi Kutató és Feltáró Üzem üzemvezető mérnöke .. 331
Nyamin Zsagvaral, a Mongol Népi Forradalmi Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 333
Jesztl Jánosné, a Péti Nitrogénművek műszaki fejlesztési osztályának vezetője 335
Fehér Lajos, a Politikai Bizottság tagja 337
Bert Pearce, Nagy-Britannia Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja 352
Friedrich Ebert, a Német Szocialista Egységpárt Politikai Bizottságának tagja 354
A Német Szocialista Egységpárt üdvözlő levele a X. kongresszushoz 356
Szekeres László, a Jászberényi járási Pártbizottság első titkára 358
Szabó István, a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet elnöke, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke 360
Max Reimann, Németország Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára 362

Aczél György, a Központi Bizottság titkára 364
Herbert Mies, a Német Kommunista Párt alelnöke 379
Leif Hammerstad, Norvégia Kommunista Pártja Titkárságának tagja 380
Dr. Bihari Ottó, a Pécsi Tudományegyetem Jogtudományi Karának tanszékvezető tanára 381
Hans Mahle, a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt Pártelnöksége Irodájának tagja 384
Agostino Novella, az Olasz Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja . 385
Pullai Árpád, a Központi Bizottság titkára 388
José Vitoriano, a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottsága Titkárságának tagja 399
Paul Niculescu-Mizil, a Román Kommunista Párt Végrehajtó Bizottságának és Állandó Elnökségének tagja, a Központi Bizottság titkára 400
Vincenzo Pedini, a San-Marinó-i Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja 403
Ignacio Gallego, a Spanyol Kommunista Párt Végrehajtó Bizottságának és Titkárságának tagja 404

1970. NOVEMBER 27

Megemlékezés Engels Frigyesről. *Gáspár Sándor* 406
Bognár Géza, akadémikus, a Távközlési Kutató Intézet tudományos igazgatója 407
Nagy Richárd, a VIII. kerületi Pártbizottság első titkára 410
Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke 413
Dr. Burgert Róbert, a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója 416
Jakob Lechleiter, a Svájci Munkapárt Központi Bizottságának titkára 418
Gunvor Ryding, a Svéd Baloldali Párt – Kommunisták Politikai Bizottságának tagja 419
Dr. Horváth István, a KISZ Központi Bizottságának első titkára 420
Pócsik Lajos, a Maglódi Gépgyár művezetője 424
Bencs Tiborné, a barabási Béke Termelőszövetkezet főállattenyésztője 426
Kiss István, szobrászművész 428
Pétervári Jánosné, a Kiskőrösi Vegyesipari Ktsz üzemegység-vezetője 430
Garai Gábor, költő 431
Benkei András, belügyminiszter 434
Kovács Éva, a budapesti „Kossuth Zsuzsa" Gimnázium igazgatója 437
Erdei Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára 439
Posch Gyula, a Magyar Optikai Művek vezérigazgatója 442
Yakub Demir, a Török Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára 444
Dr. V. Nagy Lukács, a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Kara pártszervezetének csúcstitkára 445
Moravecz Ferenc, az Egyesült Villamosgépgyár munkása 447

Kádár János elvtárs vitazáró beszéde 449
A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának határozata a párt munkájáról és a további feladatokról 462
I. A nemzetközi helyzet, külpolitikánk fő iránya és feladatai 463
II. Társadalmi fejlődésünk főbb jellemzői 467
III. Az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztése 471
IV. A gazdasági építés és az életszínvonal fejlődése 474
V. Az ideológiai élet és a művelődési feladatok 482
VI. A párt működése 489

1970. NOVEMBER 28

A párt új központi vezető szervei 496
A Központi Bizottság tagjai 496
A Központi Ellenőrző Bizottság tagjai 499
A kongresszus által választott szervek első ülésének határozatai 500
Kádár János elvtárs zárszava 501

FÜGGELÉK

A Magyar Szocialista Munkáspárt szervezeti szabályzata 505
I. A párt tagjai, a párttagok kötelességei és jogai 505
II. A párttagok felvétele, a tagság megszűnése, a párttagok átigazolása, pártfegyelmi eljárás 507
III. A párt szervezeti felépítése 508
IV. A párt legfelsőbb szervei 510
V. A pártbizottságok 511
VI. A párt alapszervezetei 512
VII. A párt irányító munkája az állami és tömegszervezetekben 513
VIII. A párttagsági díj 514
A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusán részt vett szavazati jogú küldöttek névsora 515
A külföldi delegációk vezetői 536

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

A kötésterv és a tipográfia Erdélyi János munkája

Műszaki vezető: Szécsi Andor

Műszaki szerkesztő: Gyenes L. György

Képszerkesztő: Fábri Magda

A szedést 1970. XII. 18-án kezdték meg

Megjelent 1971. II. 25-én, 25 000 példányban

Terjedelme 34 (A/5) ív + 1 ív képmelléklet

PL-68-K-7175

70.0380/1 Zrínyi Nyomda, Budapest

Felelős vezető: Bolgár Imre igazgató